ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանգ : Հատը 15 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
1
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
JEUDI
1ER JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8383 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4184

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ՏԱՐԻ, ՆՈՐ ԲԱՐԻ

1959 *թուականը, որուն արշալոյսը կ'ողջունենք այսօր, պիտի ըլլայ իսկապէս «նոր» տարի մը Ֆրանսայի ժողովուրդին համար :*

Նոր՝ իր Սահմանադրութեամբ, նոր՝ իր խորհրդարանով, նոր՝ իր կառավարութեամբ եւ Հանրապետութեան Նախագահով, մէկ խօսքով նոր՝ իր քաղաքական եւ վարչական կարգուսարքով :

Ու մանաւանդ նոր՝ իր տնտեսական-ելմտական «յեղափոխութեամբ», կոչուած խոր արմատական փոփոխութիւններու :

Ջօրավար Տը Կոլի կառավարութիւնը՝ իր ետին ունենալով ժողովուրդի ջախջախիչ մեծամասնութիւնը եւ օգտուելով նախորդ Խորհրդարանի տուած լիազօրութիւնէն՝ «հարուածային» կարգով յանդուգն կարգադրութիւններ ըրաւ վերջին չարաթներու ընթացքին, խորտակէս յանպաղելով տարիներէ ի վեր աւանդական դարձած դասական մեթոտները :

«Կաղանդ Պապան» հաճելի նուէրներ չէ որ ղրած է այս տարի իր պայուսակին մէջ :

Ջօրավարը դառն զոհողութիւններ կը պահանջէ ժողովուրդէն՝ կոչ ընելով անոր հպարտնասիրութեան :

Տարիներու ընթացքին բացուած վէրքերը գարմանելու եւ Ֆրանսան իր արժանի բարձրութեան վրայ դնելու համար պոհողութեան հրաւէր կ'ուղղէ վիճակիդ քաղաքացիներուն :

Կառավարութիւնը չվարանեցաւ կարճ մէկ հարուածով ձեռք առնելու, հաւանական դժգոհութեանց դուռ բանալու գնով :

1959 պիտի ըլլայ ուրեմն զոհողութեանց տարի :

Մաղթե՛նք որ անիկա ըլլայ նաեւ «բարի» տարի :

Տարին բարի է, երբ չկայ պատերազմ : Երբ կը տիրէ խաղաղութիւն :

Նոր տարուոյ սեմին Հայուն զերազոյն ու սրտաբուխ մաղթանքն է խաղաղութիւն եւ աղատութիւն, որոնց ա՛նքան ծարաւն ու կարօտն ունի :

Հայը խաղաղութիւն կ'ուզէ ազատութեան մէջ՝ պարկեշտօրէն աշխատելու, իր ընտանեկան բոյնը չէնցնելու եւ հիւրընկալ երկիրներու շինարարութեան ու բարգաւաճման իր համեստ բաժինը բերելու համար :

Համերաշխութեան եւ եղբայրութեան կը կարօտի՝ մեր օրերու դժնդակ պայմաններուն տակ ձեռք ձեռքի տուած նը ւիրուելու համար աղղապահպանման սըրբազան գործին :

Նոր տարին հանդրուան մըն է ինքնամփոփումի : Առիթ մը՝ ի սիրտս աշխարհի ցրուած վտարանդի հայութեան՝ դիտակցութեան գալու եւ ազգին ցաւերը դարմանելու համար միջոցներ որոնելու : Մրագիրներ կազմելու՝ նոր սերունդի փրկութեան, հայկական դատի հետապնդման, սպիտակ ջարդին դէմ ուժեղ ձէնքերով դիմակալելու մասին :

Ֆրանսան մեղի օրինա՛կ :

Համաղգային վտանգին առջեւ միացան բոլոր խայտաբղէտ կուսակցութիւնները, մոռցան իրենց քաղաքական, ընկերային, վարդապետական տարակարծութիւնները : Ու մէկ սիրտ մէկ հոգի՝ բոլորուեցան անձի մը շուրջ, որ ճակատագրական ու բախտորոշ վայրկեանի մը փրկած էր երկիրը :

Հայկական ցիրուցան բեկորներու պաշտպանութիւնը արեւելքի, մանաւանդ արեւմուտքի մէջ իրական եւ ազդու կ'ըլլայ այն ատեն միայն, երբ մարդիկ սանձ դնելով իրենց կիրքին, ազգին գերազոյն շահերն ունենան իրրեւ նշանաբան :

Թո՛ղ նոր տարին նոր բարի բերէ հայ տառապած ժողովուրդին :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"ՕՐԵՐ ԵՒ ԺԱՄԵՐ"

ՆՈՐ ՏԱՐԻՈՎ... ՅԻՇԵՑԷՔ ԱՆՑԵԱԼԸ՝ ՕՐԵՐՈՎ ԵՒ ԺԱՄԵՐՈՎ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԻՄ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՅԵԼՈՒՄՆԵՐՈՒ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐԸ

Երեքշաբթի օր Նախարարաց Խորհուրդը կարող մը որոշումներ տուաւ պատերազմական մարդին եւ զինուորական ծառայութիւն վերաբերեալ :

Նկատի առնելով որ ցարդ զօրութիւն ունեցող կացութիւնը համապատասխան չէր արդի աշխարհի կարելիութեանց, խորհուրդը արդիացուց օրինագիծը : Ա – առջին աոթիւ երկու յատակ բաժանումներ եղան խաղաղութեան եւ պատերազմի չրջաններու միջեւ : «Զինուորական ծառայութիւն» բացատրութիւնը ընդլուած է եւ փոխարինուած ազգային ծառայութիւն բացատրութեամբ, այս վերջինը բաժնուած երկու մասի.— Ա.) Զինուորական ծառայութիւն, Բ) Պաշտպանութեան ծառայութիւն :

Ծառայութեան չրջանը 24 ամիս է : Ջօրակոչի տարիքն է քառնէն 37 (նախապէս 47) : 37էն «պաշտպանութեան» ծառայութեան համար կրնան կանչուիլ :

ՅԱՒԵԼՈՒՄՆԵՐՈՒ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐԸ

ԱՅՍՕՐ՝ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1ԷՆ.— *Հայց, կաթ, չօքօլա, անուշ, ձէթ, խմորեղէն, թէյ, կապ, էլեկտրականութիւն :*

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 5ԻՆ.— *Երկաթուղի, ածուխ :*

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 10ԷՆ ԵՏՔ.— *Թխախոտ, պլանիկ եւն. :*

ԱՒԵԼԻ ՈՒՇ.— *Մեթրօ, օթօպիւս :*

× *Թունուզի կառավարութիւնը որոշեց անջատուիլ Ֆրանքի չրջանակէն եւ տիւնարին նոր արժէքն է.— 1175 ֆր. ֆրանք : Թունուզ չուզեց հետեւիլ Ֆրանքի արժեզրկման :*

× *Թաղապետական խորհրդական մը կառավարութեան առաջարկեց որ Ռընէ Քոթիի անունը տրուի Փարիզի մէկ պողոտային : Պարագան նախընթաց չունի որովհետեւ Փարիզի ոչ մէկ փողոցը կրնայ մկրտուիլ ողջ մարդու մը անունով. ա – ւելին՝ մահէն հինգ տարի վերջ միայն կարելի է : Սակայն, կը կարծուի թէ բացառութիւն մը պիտի ըլլայ Նախագահ Քոթիի համար :*

ՍԱԿԱՐԱՆ (Դեկտ. 30).— *Ջոյլ ոսկի՝ 561·000 (555Ա.000), նափոլէոն 3640 (3630), ղուրց· 3550 (3480), անգլ· 4550 թղթադրամ (զուգահեռական չուկայ), սթերլին 1380 (1375), տոլար 493 (492), ղուրց· 115·50 (115·25), պելժ· 9·92 (9·80), լիր 0·78 (0·77) :*

ԺՕԱՆՈՎԻՉԻ որ Ֆրանսայէն փախած էր զէպի Իսրայէլ, արտաքսուեցաւ նաեւ Իսրայէլէն եւ առջի օր ձերբակալուեցաւ նաւուն մէջ, Մարսէյլ, Ֆրանսական ոստիկանութեան կողմէ : Ժօանովիչի աւելի քան 1 միլիառի խարէութիւն կատարած էր Ֆիսֆին հետ :

ՋՕՐ· ՏՐ ԿՈԼ երեքշաբթի օր խորհրդային դեսպան Վինոկրատովի ի պատիւ ճաշ մը տուած էր, որուն ներկայ եղած են նաեւ պաշտօնական անձնաւորութիւններ :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ երեք երկիրները՝ Ֆրանսա, Անգլիա եւ Ամերիկա Մոսկուայի ի – րենց դեսպաններուն ղրկեցին Խրուշչեւի նամակին պատասխանները, որոնք չորեքշաբթի առաւօտ կրեմլին յանձնուեցան : Արեւմտեան Գերմանիոյ պատասխանը պատրաստ է եւ Ադենաուէր նախարարութեան յանձնախումբին քննութենէն անց – նելէ ետք քանի մը օրէն պիտի ղրկուի Մոսկուա :

ՔՈՒՊԱՅի մէջ կացութիւնը ծանրացաւ. ըմբոստները՝ Ֆիահլ Գասթրոյի ղեկաւարութեամբ ղրաւեցին Սանթա – Գլարան, երկրին կարեւորագոյն կեդրոններէն մէկը : Ջօր· Պաթիսթա օգտագործիչին հրամանատարէ ամբակոծել քաղաքը, ուր ըմբոստներուն հետ կը սպաննուին նաեւ քաղաքացիները : Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Ջօր· Պաթիսթայի կառավարութիւնը իր վերջին բախտը կը փորձէ :

ԱՄՍԹԵՐԴԱՄի մէջ Հոլանտայի հա – մայնավարներու համագումարը վերջացաւ, որմէ ետք կուսակցութիւնը ընկերվարականներու հետ գործակցելու կոչ մը ըրաւ՝ պայքարելու համար «մեծ արդիւնաբերութեանց կուսակցութեանդէմ» : Միւս կողմէ համայնավարներու համագումարը որոշեց կուսակցութեան շարքերուն մէջ ընդունիլ նախկին ... Նացիները եւ անոնք՝ որ գործակցած են Գերմանացիներու հետ :

ՍՈՒՐԻԱՅի զեկավարներու եւ խորհրդային անտեսագէտներու միջեւ տարաձայնութիւն մը ծագած է,— կը գրեն Պէյրութի թերթերը,— որմէ ետք խորհրդային անտեսական պատուիրակութեան անդամները Դամասկոսէն հեռացած են, քննադատելով Սուրիոյ անտեսական քաղաքականութիւնը՝ եղիպտոսի հետ միանալէ ետք եւ յայտարարելով թէ Սուրիա աւելի լաւ պիտի ընէր Իրաքի միանալով :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ սուրիական նահանգի թերթի անօրէններուն աղատ կամքին ձայնեցաւ չարունակել իրենց հրատարակութիւնները կամ դադրեցնել· Դամասկոսի քանի օրաթերթերէն միայն չորսը լոյս տեսան, իսկ Հալէպի եօթը թերթերէն վեցը կը չարունակեն իրենց հրատարակութիւնը : Այն թերթերն ու պարբերականները որոնք կը դադրեցնեն իրենց հրատարակութիւնը՝ պետական պիտի առանան :

ՅՈՐԴԱՆԱՆի պաղեստինցի գաղթականները յուշագիր մը յանձնեցին Ամմանի կառավարութեան, ուր կը յայտարարուի.— « Որոշած ենք խաղաղ պայմաններու մէջ քալել դէպի մեր հայրենիքը՝ դրաւելու համար մեր ինչքերը, պետական հանդերձ եթէ սարսափազդու դէնքեր կը սպասեն մեղի՝ սահմանին վրայ· բայց մեր յոյսը դրած ենք արաբական կառավարութեանց վրայ» : Յուշագիրը յանձնուեցաւ ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարին :

ՊԷՅՐՈՒԹի մէջ հրատարակուող « Ալ Ախպար» թերթը, որ Սուրիա – Լիբանանի համայնավար կուսակցութեան պաշտօնաթերթն է, անդրադառնալով Նախագահ Նասրի քննադատութեանց կը գրէ թէ «անոնք որ կը հալածեն համայնավարութիւնը՝ կը նպաստեն աշխարհակալներուն եւ Իսրայէլի » :

Դէպի Նոր Տարի

Ալէլա՛, ալէլա՛,
Այսօր կախան, վաղը կաղանդ :
Շարոց, բաստեղ, չիր ու հէվէհ,
Գոգնոց բացէք, գոգով տուէք :
Ալէլա՛, ալէլա՛...
Ճոլոտ մամուն՝ եմուռ, խաղող,
Ջոջիկ պապուն՝ բաղարջ, բլիթ :
Ալէլա՛, ալէլա՛ ...:
Լոյս է իջեր գերեզմանին,
Ողորմիս ձեր լոյս մեռելին,
Գոգնոց բացէք, գոգով տուէք,
Ափով բաժնեցիք, ծափով վայլեցիք :
Տուն ու երդիք լիք են շարքով,
Բարո՛վ կաղանդ, բա՛րով արեւով :

ՄԻՄ.— Ժողովրդական տաղ մը, զոր կ'երգեն պատանիները՝ «կախանի» օրը, կաղանդին վաղորդայնին, երեկոյեան, գօտի կախելով երդիքներէն ու հատաքելով մրգեղէն :

ԵԿԵՍՑԷ

Ահա հովն անհուն
Այս մութուն, մութո՛ւն ...
Հովուն վո՛ւն ու վո՛ւն
Հոս մօտն ու հեռուն :

Հովուն աւաչէն
Ցայգն ի բուն արթուն՝
Այս մութո՛ւն, մութո՛ւն
Շուներ կը հաչեն :

Հովուն հարուածէն
Խելառ ու մոլար՝
Ահա անդադար
Փեղկեր կը հեծեն :

Հովուն վո՛ւն ու վո՛ւն
Հոս մօտն ու հեռուն :

Եւ հովուն ծեծէն,
Պարտասուն, նկուն՝
Ահա ծառերուն
Իրար գրկելէն,
Իյնալ ելլելէն,
Ահա ծառերուն
Երգած Եկեսցէն.—

« Եկեսցէ՛, ո՛վ Տէր,
Ջինջ կապոյտ եթեր...

Եկեսցէ արեւ
Մեր գլխուն վերեւ ...

Եւ թռչնոց երգե՛ր,
Եւ թեթեւ սիւգե՛ր,
Եւ խաղաղութի՛ւն
Աշխարհի համբուն
Եկեսցէ՛, ո՛վ Տէր ...»:

Հովուն վո՛ւն ու վո՛ւն
Հոս մօտն ու հեռուն :

ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

1959
"ՅԱՌԱՋ"

Ամաւորի առթիւ լաւագոյն օրեր կը մաղթէ իր բոլոր բաժանորդներուն, ընթերցողներուն, ընկերներուն, եւ բարեկամներուն :

Նոյն առթիւ շնորհակալութիւն՝ բոլոր անոնց որոնք փութացին շնորհաւորել Ծնունդը եւ Նոր Տարին :

ԱՆՏԻՊ ԷՋԵՐ

ՅՈՒՇԵՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՕՐԵՐԷՆ

1941 Յունիս 26

Հանդիպողը կը յիշեցնէ, այն օրէն ի վեր որ թերթը դադրած է. « Գիրք մը դրէ»· կամ «Ճիշդ ժամանակն է Ցուչերդ դրելու»: Կամ «Գրական կտորներ ունիս ցերուցան, ինչպէս եւ բանաստեղծու – թիւններ, ժողվէ եւ հատոր մը չինէ»: Կամ « Լաւագոյն խմբագրականներդ հա – ւաքէ՝ քանի մը հատոր կ'ունենաս»:

Իսկապէս որ բան մը պէտք է ընել: Ա– հա տարի մը բոլորեցաւ անաչխատ, երկ– րորդ մըն ալ կրնայ սահիլ: Դեռ քանի՞ տարի կը յուսաս դիմանալ, այսպէս ձըղ– ձըղելով: Վաղը պիտի փնտռես այս օրե – րը, ինչպէս կը փնտռես անցած 15–20 տարիները:

Բոլորովին պարապ չգնացաւ անդորձու– թիւնս-այս մէկ տարին, սկսելով 1940 Յունիս 10էն: Բաւական բան կարդացի, բաներ ղոր պէտք էր աւելի կանուխ կար– դացած ըլլայի: Բայց կարդալը ամէն բան չէ: Եւ քանի որ ծրագիրներ, նիւ – թեր ունիս, ահա տրամադրելի ժամա – նակ:

Այո՛, այո՛, պէտք է լրջօրէն դործի ձեռնարկել այլեւս: Նոր սկսայ օրագիր մը բռնել, յետոյ քանի մը պատկերներ դրի առնել, դանելու համար դրելու վար– ժութիւնս: Կը տեսնեմ որ դրիչը կը սահի նոյն դիւրութեամբ. սակայն կը սրտնե – դիմ: Ի՞նչ կ'արժէ սահիլը, դիւրութիւնը. կարեւորը նորութիւնն է, — թարմու – թիւն լեզուի, ոճի, նիւթի, պատկերներու եւ վերլուծման:

Առ նուազն չորս վէպի նիւթ կայ դըլ – խուս մէջ, դրեթէ իրարու կապուած: Կ'ո– րոճամ ու կ'որոճամ. ոչ մէկ յստակա – դիծ. միայն խորագիրներ եւ ընդհանուր դիծեր: Սկսի՞լ: Հապա եթէ կէս ճամբան մնա՞մ, ձախողելով կամ լքելով՝ ի խնդիր ապրուստի...: Ունիմ նաեւ նիւթեր ու – սումնասիրութեան կարօտ,— մէկը հա – յոյնիջ սարսափներու մասին, երկրորդ մը՝ լեզուի խնդիրը, երրորդը՝ քաղաքա – կան (փորձ): Առանց համար ալ անհրա – ժեշտ է մատենադարան մը քաշուիլ:

Ամէն պարագայի մէջ, բանով մը սկը– սիլ. անհրաժեշտ ժամանակներ են, այսօր կաս, վաղը չկաս: Ինչ որ դրած ըլլաս, կը մնայ: Նոյնիսկ հատընտիր խմբագրա– կանները հաւաքելը դործ է: Քանի տարի, տարին 300 խմբագրական = 6·000: Եթէ միայն 60 կտոր դաւես, ծայրայեղ բծա – խնդրութեամբ, արդէն կ'ունենաս երկու հատոր: Մեր մէջ փորձուած չէ այս ճիւ– դը, մինչդեռ Եւրոպացի «երեւելիները» դրքի կը վերածեն իրենց ճառերը, ճամ – բորդութեան տպաւորութիւնները կամ առօրեայ յօդուածները, այնքան ժիզոյն, թափթփած եւ տաղտկալի:

1941 Օգոստոս 2

Այսօր Հ. Ց. Դ. Թանդարան երթալով՝ աչքէ անցուցի կարինի Ցառաջը, մաս – նաւորապէս 1912 տարեշրջանը, դոր ես խմբագրած էի եւ Փիլիպէի Ռագմիկը, 1907 տարեշրջան, որու կը թղթակցէի Պոլսէն, Բարբարոս եւ Ըմբոստ ծածկա – նուններով:

Շատ բան մոռցեր էի Ռագմիկէն: Գոյ 13 դրութիւններ, որոնց 4–ՏԸ կրնան թե– բեւս դիմանալ այսօր ալ (դեռ խլէզ մըն էի, հազիւ դրել սկսած): Կ'արժէ օրինա– կել ամէնէն յաջողները, թէ բովանդակու– թեան եւ թէ մանաւանդ լեզուի տեսակէ– տով: Կը թուի թէ այնատեն աւելի ճոխ էր լեզուս, առանց արուեստակեալ ըլլա – լու:

Իսկ Ցառաջի մէջ (կարին) եղած եմ կրակուրոց տղան պայքարի: Ամէն օր « Մեր Խօսքը» եւ «Ծոմակը» (Աբշալիր): Ափսոս որ ամէն բան եղած է օրը օրին, հետ ի հետ: Ոչ մէկ լուրջ ուսումնասիրու– թիւն կամ դրական փորձ: Քալելով (1912 Յունիս 26) մինչեւ Սասուն եմ դացեր Ռոստոմի հետ, ընկերակցութեամբ 25–30 հոգինոց խումբի մը (որուն 11 անդամնե– րը աշակերտ),— ոչ մէկ հրատարակու – թիւն այդ առթիւ: Կը յիշեմ որ նիշեր ա – ռած էի ճամբան, բայց ո՞ւր են: Ինչո՞ւ չեմ չարունակած այն դիծը դոր փորձեր էի Ռագմիկին մէջ: Ռ. Զարդարեան այն– քան դոհ էր, որ երբ 1908 Յուլիսին Պոլիս եկաւ եւ ներկայացուցին իր թղթակից – աշխատակիցը, զարմացաւ. որովհետեւ կը կարծէր թէ Արամ Անտոնեանն է:

Ուրիշ՞ ծնաւ մէջս՝ ժամերուն, վայր– կեաններուն հետ ապրելու տենդը: Կը յի– շեմ որ երբ Սահմանադրութիւն հռչակ – ուեցաւ, դլխիվայր խրեցայ յորձանքին մէջ, կէս ձդելով նոյնիսկ ականջիս դար– մանումը: Ազդակ (41 թիւ), յետոյ մէկ տարի Ազատամարտ (1910 – 1911 Հոկ – տեմբեր), յետոյ Ցառաջ (կարին, 1911 Հոկտեմբեր – 1912 Հոկտեմբեր), դրա – խանութ, բանտ (1916 – 1918 Դեկտեմ – բեր), Ճակատամարտ (1918 – 1922), վերջապէս Ցառաջ (Փարիզ, 1925 Օգոս – տոս 1 – 1940 Յունիս 9): Մինչդեռ կըր– նայի քանի մը հատոր պատրաստել, քա – նի որ ոչ նիւթը կը պակսի, ոչ ալ դրիչը:

Տարիներ առաջ ընկեր մը դիտել կու տար թէ օրագրութիւնը գեղարուեստի վերածելու եմ: Ճիշդ է, ամէն բան լաւ ը– նելու այդ հատնումին մէջ, ամէնէն սեւ աշխատանքներն ալ կը կատարէի, — փորձ կարդալ, ձեռագիրը սրբագրել, եւն: «Ճակատամարտ»ին մէջ աւելի հանդիստ էի, քանի որ 4–5 խմբագիրներ կային: « Ցառաջ »ին մէջ 15 տարի ամէն օր դրե– լէ զատ, յետին ձեռագիրը կը սրբագրէի, — « Ջայներ Գաւառէն», «Մարզական », « Հանդէս – Ժողով», եւայլն: Իսկ 1932էն ի վեր լուրերն անդամ ես կը թարգմա – նէի: Մէկ խօսքով բան պակաս չեմ ձգած՝ մաշելու համար, երբ ուրիշներ իրենց դրածին փորձն անդամ չէին ուղեր կար – դալ:

Միշտ խնդիրը եղած է թէ ինչո՞ւ «Շ·» կը տառրագրեմ խմբագրականներուն տակ: Բացատրած եմ լայնօրէն, օրինակ– ներ ալ բերելով օտար կուսակցական թերթերէն (Փոխիւլէտ, Իւմանիթէ, Լ'Էօվռ), նոյնիսկ Պոլսոյ թուրք թերթե – րէն: Զեն ուզած համոզուիլ: Երէկ նկա – տեցի որ Եղիշէ Թօփչեանն ալ «Երուանդ» տառրագրած է «Ցառաջ»ի մէջ (կարին), խմբագրականներուն տակ, եւ այնուհե – տեւ ուրիշներ՝ Լիպարիտ – Ատրունի: Այնտառրագիրը սկսած է Ս. Վրացեանով:

Ո՞րը աւելի չիտակ է, խօսիլ յանուն ամբողջութե՞ան մը՝ կերպարանքդ ալ ցուցնելով, այսինքն որոշ պատասխանա – տուութիւն տանձնելով, թէ սեփական մտածումներ քչել՝ ծածկելով անուն եւ կերպարանք, որպէսզի խորհրդաւոր ձեւ մը առնէ, եւ մեղքը փաթթելով Մարմնի մը դլխուն:

Անշուշտ անտառրագիրը պարտաւորիչ է չատ մը պարագաներու մէջ: Բայց մեր օրագրութիւնը (Դաշնակցական, Իտմկա– վար, Հնչակեան եւայլն) այդ աւանդու – թիւնը չարաչար դործածելով՝ անճանա – չելի դարձուցած է: Անտառրագիր խըմ – բագրականի հովանին կը ծածկէ չատ մը մեղքեր: Շատեր անոր խորհրդաւորու – թեան մէջ կը թխեն ինչ որ պիտի չու – դէին, պիտի չհամարձակէին դրել իրենց տառրագրութեամբ, կամ չհաւատալով ի – րենց դրածին:

1943 Մարտ 6

... Մա՛հը, մա՛հը: Կարծես դարանա– կալ կը սպասէ ամբուռ վրայ: Պարբերա– բար սարսուռ մը կը ղդամ, մանաւանդ դիչերները: Ինչո՞ւ այս վախը, երբ այն– քան անուշ կուդար մահը 25 – 30 տարի առաջ, երբ կը փնտռէի զայն...: Արդեօք անո՞ր համար որ յօդացաւը բոյն դրած է ձախ թեւիս եւ կուրծքիս վրայ: Եւ կամ պատերազմին մղձաւա՞նջը: Բայց միլիո – նաւոր երիտասարդ արեւներ կը մարին 1939 Սեպտեմբերէն ի վեր, ամբողջ ժո– ղովուրդներ կը հալին եւ դեռ մլլիոններ պիտի փոչիանան, ի՞նչ կ'արժէ իմ կեան– քըս: Որովհետեւ «կործս կէ՞ս մնաց»: Բայց չարունակէ՛, ասպարէզ կարդալով ... մահուան:

1943 Դեկտեմբեր 23

Այս չարթու նորէն անհանդիստ էի: Նիհարցած, դոյնս դեղնած, չնչաուութիւ– նըս դժուարացած: Իսկ սրտիս մկանին կամ երակին վրայ միշտ նոյն խոցտու – քը, — վէրքի մը պէս կը կսկծայ այժմ ամէն օր, հակառակ բժիչկին լաւատես հաւաստիքներուն: Վա՛յ եթէ սրտիս պի– տի զարնէ աչխատած կամ քալած տաեն: Այս է խորագիրը այն երկար յօդուա – ծաչարքին, զոր դրած է լատիչ բանաս – տեղծը, Իան Ռայնիս:

Նիւթը՝ հայ ժողովուրդին յատկանե – կան արժէքները:

Երբ, հիմա, մեծերը լռած են՝ իրենց դլուխը հաչուեքուղիերու մէջ խօթած, յուղիչ է կարդալ փոքր ժողովուրդի մը դաւկին այս վկայութիւնը, այս հիացու – մը, պաչտումի հասնող այս մեծարանքը հանդէպ հայ մչակոյթին:

Լատվիոյ այս մեծ բանաստեղծը, 1899– ին, կը պանուէր Սլաբոդսկոյէ իրրեւ աք– սորական: Այնտեղ կը ծանօթանայ Աչոտ Յուսմարեանի հետ, իրեն բախտակից: Ձմրան երկար դիչերներու ընթացքին, հայ աքսորականը կը պատմէ իր երկրին դիւցազնական պայքարները: Լատիչ բա– նաստեղծը, հմայուած եւ խանդավառ, կը խնդրէ դրել Հայաստանի համառօտ պատ– մութիւնը եւ տալ հայ դրականութեան համապատկերը:

Այդ տաղիւրներուն վրայ, Ռայնիս 1900 Յուլիսին կը դրէ «Աչխարհի ամենա – դժբախտ երկիրը եւ ամենադժբախտ ժո– ղովուրդը» յօդուածաչարքը, որ կը մնայ անտիպ՝ երկար տաեն:

Աքսորէն դարձին, Ռայնիս, իր կնոջ հետ, նոյնպէս բանաստեղծ, կը հետեւայ Լատվիայէն ու կ'երթայ հաստատուիլ Ցուրիեվրեոյ պեղատեսիլ լեռնաչխարհին մէջ, Կաստանեոլա: Հայրենիք կը վերա – դառնայ միայն 1926ին:

1928ին կը հրատարակէ Կաստանեոլա խորագրով հատոր մը, որ ինքնակենսա – դրութիւն է չափով մը: Այդ դրքին մէջ կը խօսի «հայ պանդուխտի երդերուն» մասին, թելադրելով իր ընթերցողնե – րուն, որ փնտռեն ու կարդան հայ ժողո – վուրդին պանդուխտի երդերը: «Դուք պի– տի տեսնէք թէ ինչպէս ուրիչները եւս ճաչակած են օտարութեան դառնութիւն – ները », ու կ'աւելցնէ թէ դարիպութիւնը հայ ժողովրդական կեանքի բնորոչ դիծե– րէն մէկն է: Եւ ինք, Ռայնիս, հայ պան– դուխտի երդերով հմայուած, թարգմա – նած է հայ ժողովրդական երդերու ամ – բողջ տաղաչարք մը:

Իսկ յօդուածաչարքը, «Աչխարհի ամե – նադժբախտ երկիրը եւ ամենադժբախտ ժողովուրդը», որ կը մնար անտիպ, կը վերամչակէ, կը ճոխացնէ եւ կը հրատա – րակէ 1927ին Լատվիոյ պարբերաթերթե – րէն մէկուն մէջ: Ցետագային, նոյն յօդ – ուածաչարքը կը մտնէ բանաստեղծին ժո– ղովածուին ԺԱ. հատորին մէջ, տպուած 1931ին, Ռիգա:

Ռայնիսի դիւանին մէջ դանուած են Ա. Յուսմարեանի դրութիւնը, Հայաստանի պատմական քարտէսը, հայ ժողովրդա – կան երդերու թարգմանութիւններ, բազ – մաթիւ անտիպ հատուածներ, մանաւանդ դրութիւն մը, զոր Ռայնիս դրած է տպա– հովարար այն թուականին, երբ դեռ թարմ էին հայ ժողովուրդին ողբերգական կեանքին տպաւորութիւնները, — ատիկա Ռայնիսի դիմումն է իր ժողովուրդին, կոչ մը օդնելու համար հայ որբերուն եւ դաղթականներուն, Թրքական բարբարո– սութեանց ենթակայ: Վերջապէս իր դի– ւանին մէջ դանուած են նոթեր այն դա – սախօսութիւններէն, զոր ուս տուած է Ռիգայի մէջ 1927ին, աչնան, հայ դրա – կանութեան եւ Հայոց պատմութեան մա– սին:

Քաղելով Ռայնիսի դործերուն թարգ – մանութեանց հաւաքածոյէն, որ լոյս տես– ած է Երեւանի մէջ 1957ին, կուտանք լատիչ բանաստեղծին յօդուածաչարքը նուիրուած՝ հայ բանաստեղծութեան ու պատմութեան, ի պէտս նոր սերունդին: Այս յօդուածաչարքին մէջ կան ծանօթու– թիւններ, որոնք «հնացել են» ինչպէս կը դրէ թարգմանողը, — ինչ փոյթ: Նոր սե– րունդը, նոյնիսկ մեր մեծերը, չատ բան ունին սորվելիք այս «հնացած» վկայու – թիւններէն, որոնք կը խօսին ոչ միայն Հայոց երբեք չհինցող մչակութային հա – րստութեանց մասին, այլ եւ մեծ ժողո– վուրդներու ծերացած սիրտին, ուրացող սղղերու կեղծիքին մասին:

Մչակութային մեր ժառանդութեանց մասին փոքրերու այս դնահատութիւնը ա– ւելի թանկագին է, որովհետեւ անկեղծ: Ռայնիսի սէրը եւ համակրանքը կը յուղէ մեղ իր ջերմութեամբ, իր բարախուն տո– ղերով, այլ մանաւանդ բախտակից ժողո– վուրդի հասկացողութեամբ:

Կ'արժէ կարդալ Ռայնիսի յօդուածա – շարքը հողեկան մանաւոր վայելք մը դդալով:

ԱՐԱՋ

ՕՏԱՐՆԵՐԸ ՄԵՐ ՄԱՍԻՆ

"ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԵՐԿԻՐԸ ԵՒ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ"

Բայց ինչպէս կ'ըլլայ որ ժամերով կը քալեմ առանց յոդնութիւն դդալու:

1943 Դեկտեմբեր 31

Հրա՜չք, նորէն ողջ մնացինք աւերակ – ներուն մէջ: Երրորդ անդամ ըլլալով մա– հէն ազատեցանք այսօր: Կատարեալ հը – րաչք: Ահազանդը հնչեց ժամը 11ին: Ես ու Արփիկը տունն էինք, երբ Նարդունին եկաւ՝ կաղանդի առթիւ ճաչի հրաւիր – ուած ըլլալով: Ես նամակներ կը դրէի, երբ հակօդային պաչտպանութիւնն սկը – սաւ: Իջանք վար՝ Տիրուհին ալ եկած ըլ– լալով: Ռմբակոծութիւնը կը չարունակ – ուէր: Շատեր իրարու կը ցուցնէին օդա– նաւերը, դուրսին առջեւ: « Անցան դա – ցին» ըսին, եւ վեր ելանք, թէեւ ահա – դանդը չէր դադրած: Ահա նորէն ռմբա– կոծութիւն: Ես ննջարանին պատուհանը բանալով տեսայ օդին մէջ պայթած ռում– բեր: Պատուհանը դոցեցի: Ես անդամ կը լսէի ռմբակոծութիւնը: Նարդունին ալ կեցած էր միւս պատուհանին առջեւ ու կը դիտէր երկինքը: «Նարդունի՛, քաչուէ» պոռացի եւ ահա պատուհանին ապակի – ները չռաչալից վար թափեցան: Արփի – կը փնտռեցի: Երբ դուրսին եռեւը ապաս– տանեցանք՝ վար իջնելու պատրաստ, պայթիւն մը եւս: Կարծեցի թէ սանդուղն ալ փլաւ: Աճապարեցինք, նկուղը իջանք, ուր մութին մէջ կը տիրապետէր ահ – ռադդը: Քիչ վերջ երրորդ պայթիւն մը տան եռեւի կողմէն: Վախցայ թէ նկու – դին բերանը դոցուած է: «Հրապարակին պատսպարանը երթանք » ըսելուս չմնաց, դուրսէն մէկը լուր բերաւ թէ ռումբ մը լինած է այդ պատսպարանին վրայ եւ բազմաթիւ մարդիկ փլատակներուն տակ մնացած են: Ստուդեցի որ լոյս կ'երե – ւայ նկուղին սանդուղին վրայ: Ելեկտրա– կան լապտերով քանի մը ատիճան բարձ– րացայ եւ տեսայ աւերակներ, անկիւնի տունէն մինչեւ սինեման:

Ռմբակոծութիւնը դադրած ըլլալով, մինչեւ դուռը երկնցայ եւ տեսայ դիմացի տուները, 2 տուները փլած, ձախ կող – մի մեծ չէնքը փլած եւ նպարավաճառին խանութը աւերակներուն տակ մնացած:

Դուրս ելանք ժամը 1·30ին, ահազանդը դադրած ըլլալով: Կարճ պատյտ մը մին– չեւ փողոցին անկիւնը: Ցետոյ վեր ելանք եւ տեսանք որ դրադարանիս դիրքերը վար թափած են, մէկ հատ ապակի չէ մը– նացած: Զոր ուսելիքներով ճաչեցինք եւ անմիջապէս դուրս ելանք, երկաթուղիին դիծերուն վրայ քալելով՝ անցանք դիմա– ցի կողմը: Ահաւո՜ր տեսարան, երկու կո– յուղիներ պայթած, չարք – չարք չէնքերը աւերակ: Մտանք Տիկին Տէրպէտէրեանի փողոցը, տունը վերէն վար քանդուած, խեղճ կինը փողոցն էր խոհանոցի հա – դուստներով: Փլած էին նաեւ Ս. Պաչա – տրեանի, Սիրունեանի չէնքերը: Հեռուէն կ'երեւար կայարանը անճանաչելի: Կա – յարանի հրապարակին հացադործի, ծխա– վաճառի, չաքարավաճառի չէնքերը փը – լած, դեղարանը կը վառէր տակաւին: Քիչ մըն ալ պտրտելէ վերջ երկնցանք մինչեւ Լրվալուայի կամուրջը, մեթրօ նստելու համար: Ամէն կողմ աւերակ, ինչպէս կամուրջը վնասուած եւ դեռ – պերեայ բազմաթիւ չէնքեր փլած:

Քաղաք իջանք, բարեկամի մը տունը իջեւանելու համար: Պնդեցի որ այլեւս պէտք է հեռանանք մեր թաղէն, առանց դիտնալու թէ ո՛ւր պիտի երթանք: Մե – րինները նախընտրեցին Քէօսէեանենց հանդիպիլ: Ես ալ դացի դիչերը եւ մնա – ցինք հոն:

Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԱՂՈՒԵՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԽԱԲՈՂԻՆ ԽԱԲՈՂՈՒԿԵՍ

—o—

Եղբայր ազուէսը յանկարծական որո – չումով վանական դարձաւ, աքեմ հազաւ՝ ճամբայ ինկաւ դէպի Երուսաղէմ :

Ճանապարհորդութեան ընթացքին, ան– ընդհատ, խոշոր դիրք մը ի ձեռին՝ ա – պաչխարանքի աղօթք ու քարոզ կարդաց եպիսկոպոսապետել ձեւով : Անցորդները կը նայէին զարմանահար, գլուխ կը շար– ժէին տարակուսանքով եւ իրենց գործին կ'երթային՝ այս տարօրինակ վանականին ջերմեռանդութեան անտարբեր : Նազաս – տակը, սակայն, կանգ առաւ ճամբուն ե– զերքը եւ հարցուց .

— Եղբա՛յր ազուէս, ո՞ւր այսպէս :

— Ապաչխարելու կ'երթամ Երուսաղէմ : Դուք ալ ընկերացէք : (Եւ չարունակեց կարդալ ձեռքի խոշոր գիրքը) «Ամէն ա – մէն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ ապաչխարիցէք, ամենեքեան կորնչիջիք » :

Նազաստակը լսաւ.

— Կուզամ՝ քանի որ այդպէս է գրո – ւած, (կարծես թէ հասկցաւ գրաբարը) :

Բայց որովհետեւ աւետարան կարդալ չէր գիտեր, ոչ ալ չարական երգել, ալ – ւէսը կ'երգէր՝ ինք ալ «ձայն կը բռնէր», ու թափօրը կը յառաջանար, հա՛ կը յա– ռաջանար : Անցորդները կը նայէին զար– մանահար, գլուխ կը չարժէին տարակու– սանքով եւ իրենց գործին կ'երթային՝ եր– կու ուխտաւորներուն ջերմեռանդութեան անտարբեր : Աքաղաղը կանգ առաւ, սա– կայն, եւ հարցուց .

— Ազուէ՛ս ազգդ, ո՞ւր կ'երթաս այ– պէս՝ գլուխդ ի վեր ու գլուխդ ի վար :

— Ապաչխարելու կ'երթամ Երուսաղէմ : Դուք ալ ընկերացէք (Եւ չարունակեց կարդալ ձեռքի խոշոր գիրքը) «Ամէն ա – մէն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ ապաչխարիցէք, ամենեքեան կորնչիջիք » :

Աքաղաղը լսաւ.

— Կուզամ՝ քանի որ այդպէս է գրո – ւած, (կարծես թէ հասկցաւ գրաբարը) :

Բայց որովհետեւ աւետարան կարդալ չէր գիտեր, ոչ ալ բուրվառ չարժել, քա– հից թափօրին առջեւէն՝ պոչը խաչվառ րած : Անցորդները կը նայէին զարմա – նահար, գլուխ կը չարժէին տարակուսան– քով եւ իրենց գործին կ'երթային երեք ուխտաւորներուն ջերմեռանդութեան ան – տարբեր : Ցորդ թռչունը, սակայն, և – կաւ թառեցաւ ճամբուն եզերքը եւ լսաւ.

— Եղբայրնե՛ր, ի՞նչ է պատահեր :

— Ապաչխարելու կ'երթանք Երուսա – ղէմ : Աշխարհ պիտի կործանի : Եկէք դուք ալ ապաչխարեցէք մեզի հետ : (Եւ ազ – ուէսը չարունակեց կարդալ խոշոր գիրքը) : «Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ ապաշ – խարիցէք, ամենեքեան կորնչիջիք » :

— Կուզամ՝ քանի որ այդպէս է գրո – ւած, լսաւ յորդորը, չակեց գլխուն ան– որը եւ անցաւ թափօրին առջեւը սարկա– ւագի պէս :

Շատ քալեցին , քիչ քալեցին, ո՞վ դի– տէ : Ցանկարծ լսաւ ազուէսը :

— Ո՛վ Քրիստոսի հաւատքին ծալիկ – ներ, վազը կը հասնինք Երուսաղէմ : Այսօր հանդչինք հանդստանանք սա վան – գին մէջ, կատարենք մեր մեղքերուն խոս– տովանութիւնը, վազը առաւօտուն կը մտնենք Երուսաղէմ՝ թեթեւ սիրտով :

Վանք կռչածը իր որջն էր :

Որջէն ներս՝ անմիջապէս սկսաւ խոս – տովանանքը , եւ միաժամանակ՝ ապաչ– խարանքը :

— Նազաստակ եղբայր, լսաւ ազուէ – սը, կը տեսնեմ որ չա՛տ են մեղքերդ ու ծա՛նր, խիստ ծանր : Ցողնեցուցեր ես չուները՝ արագ վազելով : Ժամանակ է որ քաւես մեղքերդ, մտնես դժոխք :

Եւ նազաստակը դնաց դժոխք, մտաւ ազուէսին առաջնորդը :

— Ջու մեղքե՛րդ ալ պակաս չեն, գիտ– ցած ըլլաս, աքլոր եղբայր, լսաւ ազուէ– սը՝ դառնալով երկրորդ հաւատացեալին : Առաւն կանուխ, այնքան կանուխ կը կանչես՝ որ ուղեւորները, քնաթաթախ , ճամբայ կ'ելլեն մութնուկուսին, ու գոհ կ'երթան աւազակներուն : Հիմա ժամա – նակ է որ քաւես մեղքերդ ...

Երբ աքաղաղն ալ դնաց դժոխք, յոպո – պը լսաւ լեզուապատառ .

— Եղբա՛յր ազուէս, հա՛յր ազուէս , անմե՛ղ եմ ես, կը հաստատեմ վկանե – րով, ազգովի՛ն: Կ'ուզե՞ս որ վանք բե – րեմ վկաներս, բոլոր յոպոպները :

Ուրախացաւ ազուէսը: Նոր նոր գոհերը, ամբողջ յոպոպ ազգը:

— Կանչէ վկաներդ, լսաւ :

ՀԱՑԵՐԻ ԵՒ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

(ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԵՐԿԻՐԸ ԵՒ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ)

Երբ ես ուղեւորուում էի Ֆրանսիա, որն ապրել էր սարսափելի պատերազմը՝ բայց յաղթել էր, որն այժմ սոսկալի աւեր – ուած էր՝ բայց կենդանանում է, այն ժա– մանակ բազմաթիւ դէպքեր ստիպեցին ինձ յիշել այն ժողովուրդներն ու երկրները, որոնք է՛լ աւելի դժբախտ են, որոնք ո՛չ յաղթել են, ո՛չ ազատագրուել :

Վագոնում ինձ վիճակուեց լինել մի որ հայ ապջկայ հետ, որը միամտակ դնում էր անձանօթ Փարիզ, անձանօթ մարդ – կանց մօտ : Փարիզում ես հանդիպեցի Վրացիների, որոնց հետ խօսեցի Հայաս – տանի մասին : Բելգիայում, գարձեալ պա– տահարար, տուին եղաւ կարծիքներ լսե – լու Հայերի մասին : Եւ այդ երկրում եւս ոչ միայն չէին խղճում նրանց, այլ եւ խստօրէն դատապարտում էին : Հէնց այդ տեղ էլ ասուեց, որ Հայերն ու Հայաս – տանը արժանացել են իրենց դժբախտ ճա– կատագրին :

Մենք, Լատվիացիներս, երբեք բախտից երես չենք տուել : Փոքր ժողովուրդ ենք մենք եւ, բնականաբար, համակրում ենք միւս փոքր ու դժբախտ ժողովուրդներին :

Իմ մէջ արթնացաւ Հայաստանի նկատ – մամբ ունեցած նախկին համակրանքս : Յիշեցի իմ հին հայ ընկերոջը, որի հետ մի քանի տարի անց էի կացրել Ռուսաս – տանի հեռաւոր աքսորավայրում՝ Սլա – բոդսկոյէում : Նրա ազգանունը Յումար– եանց էր, եւ նա լինելով հայ սոցիալ – դեմոկրատ՝ միաժամանակ եւ հայ մեծ հայրենասէր էր : Նա ոչ միայն շատ էր պատմում իր հայրենիքի ու ժողովրդի մասին, այլ եւ իմ խնդրանքով մի մեծ յօդուած գրեց Հայաստանի ու Հայերի մասին, մասնաւորապէս իրենց պատմու – թեան ու գրականութեան մասին :

Հայաստանի վերաբերեալ այդ ակնար – կը, որ գրուել էր 1900 թուականին, են – թադրում էր գտնել այն ժամանակի Դիւեւնոդ Լասպ (Ամենօրեայ Թերթ) լրա– գրում : Բայց ես հիմա չեմ յիշում այլեւս թէ ինչ խոչընդոտներ արգիլեցին տպա – գրել, որով եւ մինչեւ այսօր մնացել է չօգտագործուած : Այդ տեսութեան հետ միաժամանակ ես պատրաստում էի լատ– վերէն թարգմանել հայկական մի վէպ , սակայն այդ մտադրութիւնը մնաց անի – րագործելի : Ներկայ տեսութեան մէջ իր– եւ աղբիւր օգտագործուած են պատմա– կան թուականների վերաբերեալ Մովսէս Խորենացու « Պատմութիւն Հայոց » , գրական բաժնում Արշակ Զօպանեանի «Հայաստան, նրա պատմութիւնը, գրա – կանութիւնը եւ դերը Արեւելքում» : Բացի դրանից, տեղեկութիւններ են քաղուած մի քանի հայկական թերթերից ու գր – քոյկներից , որոնք այն ժամանակ մատ – չելի էին : Կազմողին օգնել են նաեւ ռու – սական ակնարկներ ու զանազան հրատա – րակութիւններ, մասնաւորապէս յօդ – ուածները հանրայայտ ազատական « Ռուսկիէ Վեդոմոստի» թերթում, որի աշխատակիցն էր այն ժամանակ յայտնի հասարակական գործիչ Գ. Ջանչիեւը, որ նոյնպէս Հայ է :

Դա յետաչրջութեան ամենածանր ժա – մանակն էր Ռուսաստանում, եւ այդ յե – տաչրջութիւնն ստիպեց ապրել նաեւ Հա– յաստանը : Սակայն դժբախտ Հայերը չեն կարող ասել թէ համաչխարհային պատե– րազմը վերջանալուց 25 տարի յետոյ, ի – րենք կամ իրենց երկիրը երջանիկ կը լի– նեն : Ո՛չ, մեր «լուսաւորուած ժամա – նակ», երբ հանդիսաւոր եւ ամենահան – դիսաւոր ձեւով ճանաչեցին ժողովուրդ – ների ինքնորոշման սկզբունքը, երբ փոքր, մինչեւ այժմ ճնշուած ժողովուրդներ հա– սան թեկուզ եւ տեսական ազատութեան,

---

Եւ յոպոպ դնաց : Եւ յոպոպ եկաւ իր վկաներով,— հոպ – հոպ յառաջ նետուե– ցան եօթը չուները :

Առաջին չուները երբ ցատկեց ազուէսին վրայ եւ վիզը սեղմեց ժանիքներուն մէջ , յոպոպ թռչունը հարցուց խոստովանա – հօր .

— Եղբա՛յր ազուէս, հերի՞ք է այսքա– նը, դեռ վկայ կ'ուզե՞ս :

Լսողները թող ըսեն ձեզի թէ ի՛նչ պա – տասխանեց ազուէսը :

ԱՍՈՂԻԿ

ներ չեն կռչում, ժամանակակից Հայերն ու Հայաստանում ոչ միայն նոյնքան դժ– բախտ են, որքան առաջ, այլեւ է՛լ աւելի դժբախտ եւ լիակատար իրաւունքով կա– րող են կոչուել աշխարհի ամենադժբախտ ժողովուրդը :

Դժբախտաբար, Հայերը կարող են այս կսկծալի ճշմարտութիւնն հաստատել ա– ներկիւղ ապացոյցներով ու թուերով :

Առաջ, թիւրքական ամենազարհուրելի բարբարոսութեան ժամանակ , 1895–1896 թուականներին՝ մօտ մէկ միլիոն Հայ կո– տորուեց : Իսկ վերջին (1914 – 1918) պա– տերազմի տարիներին՝ նորից մօտ մէկ միլիոն Հայ ոչնչացուեց : Բայց, լաւ ուշք դարձրէք, դրանք ոչ թէ մարտում ըն – կած , այլ սիստեմատիկ կերպով բնաջինջ – ջուած խաղաղ բնակչութիւն են : Հայաս – տանի վերադարձի իշխանութիւնն այն ժա – մանակ գտնւում էր ղերմանական ռազմա– կան իշխանութիւնների ձեռքում, բայց .եւ այնպէս բնաջնջումը տեղի ունեցաւ : Դրանից յետոյ՝ մնացած Հայերը ոչ մի – այն քաղաքական ինքնուրոյնութիւն չըս– տացան, ինչպէս ուրիշ բազմաթիւ փոքր ու ոչնչացուող ժողովուրդներ ,— մենք այդ մասին էլ որոշ բաներ գիտենք , այլ եւ Հայաստանը մնաց բաժանուած երեք պետութիւնների՝ Թիւրքիայի, Ռուսաս – տանի ու Պարսկաստանի միջեւ :

Հայաստանի մեծագոյն դժբախտու – թիւնների պատճառն այն է, որ նա դար– բասպահ է Ասիայի ու Եւրոպայի ժո – ղովուրդների միջեւ, որանիպատային մի երկիր, որի վրայով իրար յետեւից անց– նում են ժողովուրդներ, իսկ Հայերը ու– զում են մնալ ինքնուրոյն ժողովուրդ ի – րենց լեզուով ու հոգով, չեն ուզում իրենց դարբասի բանալին տալ ուրիշի ,ուզում են լինել ոչ թէ անցուդի, այլ դիտակից միջ– նորդ :

Մի՞թէ Լատվիան էլ նման ճակատագիր ու պատմութիւն չունի, ինչ պէս եւ նման ինդիր : Մի՞թէ մեր ապագան էլ Արեւել– քի ու Արեւմուտքի միջեւ միջնորդ լինե– լու դերը չէ : Եւ մի՞թէ այդ դերն արդէն չի եղել պատմութեան մէջ : Մի՞թէ Ցու– նաստանը չի կատարել այդ դերը ու դար– ձել մեծ : Եւ կը կարողանա՞նք արդեօք մենք կատարել այդ դերը մեր ապագա – յում :

Ցունաստանը եղել է ամենքից պաելի երջանիկ երկիրը : Հայաստանը՝ ամենա – դժբախտը : Ցունաստանը ամենակրթ – ուած երկիրն էր, իսկ Հայաստանը ձգ – տում էր դրան, բայց չհասաւ : Արդեօք դա չէ՞ նրա դժբախտութեան պատճառը :

Պատմութեան դասերից կարող ենք սո– վորել, ասում են պատմաբանները, եւ դրա արդարացումը գտնում են պատմա – գիտութեան մէջ :

Թերեւս մի ընթերցող ցանկութիւն ըղ – գայ եւ ուղենայ ծանօթանալ այդ հեռա – ւոր Հայաստանին : Թերեւս ոեւէ մէկը մի շարք բանաստեղծութիւններ կարդայ հայկական քնարերգութիւնից ու դիւցազ– ներգութիւնից, որոնք այնքան անծանօթ ու հետաքրքրական են : Աւելացնեմ նաեւ որ այս տեսութեան համար օգտագործել եմ Ֆրանսերէն թարգմանուած հայ բա – նաստեղծութիւններ :

Անատոլ Ֆրանսը դեռ եւս 1897 թուա – կանին ասել է Հայերի մասին. « Գիտք է խոստովանել, որ այս խելացի ու խիզախ ժողովուրդը, որ ձգտում է իւրացնել քա – ղաքակրթուած արեւմտեան Եւրոպայի վեհ գաղափարները, թէ իր հանճարով եւ թէ իր տառապանքներով արժանացել է այն ժողովուրդների համակրանքին, ո – րոնք սկիզբ դրին ճշմարտութեան եւ ա – զատութեան գաղափարներին ... Նահա– տակների արիւնը ի զուր չթափուեց : Ներ– կայ կողմն է ուժը, այն ուժը, որ թէեւ սխալուած է, բայց հզօր է, ազնիւ սրտերի ու ակնառու մտքերի համակրանքը » :

Ամենավերջին ժամանակներս, հէնց այս տարի, Հայ գաղթականներով սկսեց հե – տաքրքրուել Ֆրիտեոֆ Նանսէնը, Նանսե– նականների հայրը, պատերազմի բոլոր փախստականների պաշտպանը : Բայց մէկ մարդը կարո՞ղ է ձեռք բերել աւելին , քան ամբողջ միացած ու անմխիթար քա – ղաքակիրթ աշխարհը, առնուազն Եւրո – պայի դիւանագէտները : Ցուսանք, որով– հետեւ այդ մէկ մարդը սիրտ ունի , իսկ այն բազմամարդ դիւանագիտութիւնը՝ միայն միտք :

ՌԱՑՆԻՍ

ՆՄԲ.— Ռայնիսի յօդուածաշարքը, որ կը բաղկանայ երեք գլուխէ, պատմու – թիւն եւ հին ու նոր գրականութիւն , պիտի տանք թերթօնի ձեւով :

ԿԱԽԱՐԴԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

(ԱՐԵՒԵԼՔ)

Կաղանդի (նօրուզ) նախօրէին երեկոյ– եան, բարեդուչակ է ուտել ձուածեղ մը, բայց ընդհակառակն չարագուչակ է ձու– ածեղ ուտել Կաղանդի օրը, երեկոյին , որովհետեւ աղքատութիւն կը բերէ : (Պարսկերէն՝ fուfու կը նշանակէ «ձուա– ծեղ» եւ «ո՞ւր, ո՞ւր»,— առաջինը հարս– տութեան նշան, երկրորդը հարցում մը՝ որ փնտռտուք, չգտնուած բանի մը հե – տաքրքրութիւն կ'ենթադրէ) :

Տարւոյն վերջին օրուան թելը կարուած պահուն՝ երբ կը սկսի ամանորը, չարա – գուշակ է գոչել ձայլանին կամ նարկի – լէին : Աղքատութիւն կը բերէ նոյնպէս , քսակը պարպել Կաղանդին օրը :

Ամանորին, ինչպէս եւ ամսուն առաջին օրը՝ ածուխ չբերել տունը : Նոր տունէ մը հերս մտցնելիք առաջին առարկան ըլլայ հայելի մը կամ Գուրան մը :

Ամանորի առաջին օրը լաւ է աւլել տու– նը եթէ երեքշաբթի կամ չորեքշաբթի չէ :

Ամսուն առաջին օրը՝ ոչ դեղ դործա – ծեցէք, ոչ բժիշկ կանչեցէք, ոչ ալ հի – անդամալ դացէք :

Կաղանդին գիշերը՝ վառեցէք լոյսերը ձեր տան բոլոր սենեակներուն մէջ, մե – ռելներուն դէմ ապահովութիւն : (Ուրա – դրութիւն, — Զարագուչակ է ամսուն տաներեքը) : Կաղանդէն ետքը՝ առաջին տասներեքերորդ օրը յանձնարարելի է թողուլ քաղաքը եւ դիւղ երթալ : Իսլամ – ները այնքան կը վախնան տասներերեքէն, որ բերան անդամ չեն առներ ու կ'ըսեն 12+1 :

Շաբթուան օրերը կախարդական մաս – նայատուկ ներգործութիւն մը կը կատա– րեն : Ատոր համար Թագվիմները (Օրա – գոյց) կը գրեն .—

Չարաբաստիկ է Չորեքշաբթին : Եթէ կին մը բաղնիք երթայ երեք Չորեքշար – թի յաջորդաբար, էրիկը կը մեռնի : Չա – րաբաստիկ է տուն ալեւ ու լուացք ընել Չորեքշաբթի : Շամբանի մէջ ոչ մածուն կը ծախեն, ոչ ալ Թան՝ Չորեքշաբթի օ– րերը :

Նոր զգեստը առաջին անդամ որ հագ – նիք Երեքշաբթի, անպայման կ'այրի : Ի վերջոյ կը խենթենայ այն որ բաղնիք կ'երթայ քառասուն Երեքշաբթի յաջոր – դաբար :

Հինդշաբթիէն Ուրբաթ լուսնալիք գիշե– րը լամբարը վառած պահել տանը մէջ , մեռելները կը վերադառնան : Հարսը տուն չեն բերեր նոյն գիշերը, կը մեռնի փեսա– յին մայրը :

Լուացք չընել Ուրբաթ օր, մուրացկան կը դառնայ չհնազանդողը : Արգելքին պատճառն այն է որ՝ այդ օրը ջուրերը կը հոսին դէպի դրախտ, ու մեղք է աղտոտել ջուրերը :

Ուրբաթ օրուան մէջ արգիլուած է նոյնպէս հում սոխ ուտել, որովհետեւ կը հեռացնէ պահապան հրեշտակը :

Ուշադրութի՛ւն՝ ընտրելու համար ե – րանդ կարելու օրերը.— Շաբաթ եթէ կարէք, պարտք վճարելու կը դատապար– տուիք : Երկուշաբթի կարէք՝ կը հարս– տանաք : Հինդշաբթի կարէք՝ զաւակ մը կը կորսնցնէք : Ուրբաթ կարէք՝ սրբա – պղծութիւն կը գործէք :

Օրուան ժամերն ալ ունին իրենց կա – խարդանքը .—

Երբ կ'արթննաք եւ ոտքի կ'ելլէք՝ կո– թնելով ձեր աջ ձեռքին վրայ, լաւ նշան է, ձախ ձեռքին վրայ՝ գէշ նշան է :

Առտուան ժամերուն՝ երբ կին մը կը տեսնէք դռնէն դուրս ելլելու պահուն, վերադարձէք տուն :

Կէս – օրին, երբ ձեր դուռը զարնողը մուրացկան կին մըն է՝ վռնտեցէք, սա– տանան է : Եթէ մուրացկանը այր մարդ է, հրեշտակ է, ըստ այնմ վարուեցէք :

Երեկոյեան ժամերուն՝ աղ բառը մի դործածէք, եւ եթէ պէտք ունենաք դնե – լու նպարավաճառէն՝ ըսէք «ուտելիք աուր» : Աղ որ ըսէք՝ նպարավաճառը չի տար արդէն : Հորի քով մի կենաք, նուա– զում կ'ունենաք : Ջուր ու կրակ մի տաք դրացիին, ձեր բախտը կուտաք : Ջուր մի խմէք վերջալոյսին՝ մեռելները կը ծա – բաւնան, — եթէ չատ ծարաւ էք՝ դարձէք դէպի Մէքքէ, խմեցէք եւ զաւաթին աւել– ցուքը նետեցէք ձեր եաեւը առանց եաեւ դառնալու : Սէկն անէծք կը կատարուի՝ երբ կ'արտասանուի այս ժամերուն :

Գիշերուան մէջ՝ ջուր մի թափէք, կրակ մի վառէք բակին մէջ : Մի աւէք : Սեւ որ

Եւ է առարկայ մի հանկք տունկն դուրս, ոչ ալ ներս առկք,— փոխ արուած սանը (քէնիփէ), որու տակը սեւցած էր մի՛ ընդունիք երբ վերադարձնեն դիչեր ա – առն, մանաւանդ եթէ հիւանդ ունիք տուր նը: Հրուշակին (հալվա) անունը մի տաք դիչերժամանակ(ապահովաբար անոր հա– մար որ սուգի ուտելիք է): Ջուր մի խըմէք ոաքի վրայ: Մազ մի սանորկք, հայելի մի նայիք, — այն կինը որ հայե– լի կը նայի դիչերուան մէջ՝ պատճառ կը դառնայ որ ամուսինը երկրորդ կին մըն ալ առնէ, եթէ չորը խափանելու համար լամբարին չուրջ հայելին չդարձնէ երեք անգամ:

Տարւոյն մէջ դիչերներ կան, երբ կը կատարուին մարդկային բոլոր փափաք – ները, — այդ դիչերները կը կոչուին շէպ է չէֆ: Բայց օրացոյցը չի նչանակեր այդ դիչերները:

Հին օրացոյցներէ ֆաղեց *ՀԱՅ – ԲՈՑԺ*

Տէր եւ Տիկին Մխրան Էօլմէկեան, Այրի Տիկին Նեվրիկ Ժամկոչեան, Այրի Տիկին Տիրուհի Լօզանթաճեան, Տէր եւ Տիկին Խոսրով Ռէպօ (Ալժէ), Տէր եւ Տիկ· ոան Վօլթէռ (Քանատա) եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Թորոս Էօլմէկեան եւ զաւակները (Արժանթին), Տէր եւ Տիկին Ռուբէն Ծ. Ոզունեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Զաւիկ Յովհաննէսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Զաւիկ Յա – կոբեան եւ զաւակները, Տիկին Ազօյան – եան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Կարա– պետ Խոյամճեան (Պոլիս), Տիկին Փ. Գույումճեան, Տէր եւ Տիկին Արմենակ Գէորգեան եւ զաւակները (Լոս Անճըլըս), Տէր եւ Տիկին Գալուստ Տիլսիզեան եւ զաւակները (Արժանթին), Տէր եւ Տիկին Պետրոս Պետրոսեան, ինչպէս նաեւ Իչ – պաչեան եւ Պեհիկեան ընտանիքները խորին ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր մեծ մօր, հօրաքրոջ եւ մօրաքրոջ՝

ԲԵԲՐՈՆԻ ԷՕԼՄԻՋԵԱՆԻ

(Ծնեալ Մըրմըրեան)

կսկծալի մահը, որ տեղի ունեցաւ 28 Դեկտեմբեր, Կիրակի, Օփիթալ տը լա Փիթիէ հիւանդանոցը, 78 տարեկանին:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի Ալֆորվիլի Ս· Պօղոս – Պետրոս եկեղե – ցին այս Ուրբաթ ժամը 13·30ին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն գերեզմանատունը:

Այրի Տիկին Ընծայիւմ Նորիկեան, Այրի Տիկին Թագուհի Պետոյեան, Տէր եւ Տի– կին Մնացական Քէչիչեան եւ զաւակները (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Սամուէլ Նորիկեան եւ զաւակները, Օրիորդներ՝ Հայկանուշ եւ Էլիզա Նորիկեան, Օտէթ Պետոյեան, Պ· Պ· Սարգիս Պետոյեան, Հրաչ, Տիգրան եւ Միկրոիչ Ֆերմանեան, Այրի Տիկին Տիգրանուհի Հեքինեան եւ զաւակները, Պ· Յակոբ Ժամագործեան: սրտի խոր կսկիծով կը ծանուցանեն ի – րենց մօր, հօրեղբօր կնոջ, մեծ մօր, ազ– գականին եւ խնամիին՝

ԷԼՄԱՍ ՔԷՇԻՇԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ 29 Դեկտեմբեր, հիւանդանոցի մէջ 74 տարեկանին:

Յուղարկաւորութիւնը Յունուար 2ին, Ուրբաթ ժամը 14·30ին Պանեէոյի գերեզ– մանատունը:

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ· Տիգրան Թագոյեան եւ զաւակները՝ ինչպէս նաեւ Այվազեան եւ Ճառայեան ընտանիքները, կսկած ծանուցանել թէ՝ այս կիրակի, 4 Յունուար 1959, Ս· պա– տարագէն ետք, Փրատոյի Հայոց Մայր եկեղեցիին մէջ, հոգեհանգստեան պաշ – տօն պիտի կատարուի իրենց սիրելի կնոջ, մօր, քրոջ, մօրաքրոջ եւ մօրաքրոջաղ– ջկան Տիկին Վազգանոյշ Թագոյեանի (ծնեալ՝ Սամուէլեան) մահուան քառա – սունքին առթիւ:

Իր յիչատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿ

Վարձու է սենեակ մը խոհանոցով, Յրդ յարկ, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն, առանց երախայի եւ ոչ երիտասարդ Հայ գոյգի մը համար: Յարմար պայմաններ: Դիմել՝ Գասպարեան,

28, Villa des Iris, Bagneux

ՅԱՌԱՋ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Տէր եւ Տիկին Իփքրանեան մէկ տարե– կան «Ցառաջ» կը նուիրեն իրենց մօրեղ– բօր Պ· Անաոդասեանի:

Վիէնէն Պ· Ց· Ուզունեան մէկ տարե – կան «Ցառաջ» կը նուիրէ իր փեսային Պ· Սուքիաս Սուքիասեանի:

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ Պ· Վահէ Պարախպանեան մէկ տարեկան «Ցառաջ» կը նուիրէ Գա – նատա Աւետիս Մինասեանի:

Պ· Դաւիթ Տէրտէրեան մէկ տարեկան «Ցառաջ» կը նուիրէ կաղանդի առթիւ Լիոն իր հօրը Պ· Վարդան Տէրտէրեանի:

Տիկին Պէքթէմիրեան այս տարի եւս մէկ տարեկան «Ցառաջ» կը նուիրէ իր սանին՝ Պ· Վարդապետեանի (Թուլուզ):

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Պ· Սապոնճեան ընտանիքը ողբացեալ Յարութիւն Սապոնճեանի մահուան առ– թիւ կը նուիրէ երեք հազար ֆրանք Ֆ· կապոյտ Խաչի կայանին եւ հազար ֆրանք «Ցառաջ»ի բարեգաւճման:

Կապոյտ Խաչի դումարը ստանալ «Ցա– ռաջ»էն:

ՊԱՏԱՐԱԳ

Տէսինի Կրօն· Ընկերակցութիւնս կը ծանուցանէ թէ, այս Կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին Ծնունդի տօնին առթիւ Ս· պատարագ պիտի մատուցուի տեղւոյս Ս· Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆ. ԵԿԵՂԵՑԻ

8 bis, Rue des Ternes

Մէթրօ Փորթ Մայեօ կամ Շամփէրէ

Այս Կիրակի առաւօտ: կը խօսի պատ – ուէլի Սիսլեան: Նիւթ՝ Աստուածոյ հաւա– տարմութիւնը: Նոյն օրը ժամը 15ին կաղանդի ծառ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Պ· Պօղոս Ղարիպեան (որ մեկնած է Փարիզէն) կը խնդրէ հետեւեալներէն ի – րենց հասցէն հաղորդել.—

Sarkis Yavarovitch

Penzioner Presevo

Serbia, Yougoslavie

Ղազմըղարացի Խնկօ Ճելեաեան (Պուէ– նոս – Այրէս), Ղանթարոսցի Պօղոս Ճր – տըխեան (Պուէնոս Այրէս) 1923ին Պկ– րութէն Հարաւային Ամերիկա մեկնած են:

Ղազմղարացի Համբարձում Ենովքեան (լուսանկարիչ, Մարսէյլ):

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ

Աչքի առջեւ ունեցէք հետեւեալ արեւելեան աննդկէնները, որոնց լաւագոյնները, թարմը, ու բազմա– զանը յարմար գիներով:

ՊԱՀԱՍՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

246, rue Vendôme
20, rue Villeroy **Lyon**

Ինչպէս արմաւ, պամիա, «եալան– ճի տոլմա», յունական,, թուրշի –ճ ներ, պիպէռ, տերեւ, քահիւ հէլ– վա, վանիլլ, շոֆոլա, նուագէք, լոգում, սագըզ, պիստակ, Շիրակ օ– ղի, (41–45 աստիճան), երշիկ, կեսարական պաստրմա, առաջնա – կարգ սուրճ, (գարավան և մոգգա), համեմներ մահլէպ, սալէպ, ձիքա– պտուղ, ամէն տեսակէ, ձէք, հաշ– ֆավալ (պուլկարական), ներմակ պանիր (ոչխարի կաթով), ամէն կարգի պահածոներ, գուսգուս, հե– րիսա, կարմիր ոսպ, Հալէպի: Միշտ պահատուրեան վաճառատունը

Արագ սպասարկութիւն ապսպը – րանքներու առաքման համար:

Մի մոռնաք

ՊԱՀԱՍՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

246, RUE VENDOME
20, RUE VILLEROY
LYON

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒ ՓԱՐԻԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆԷՈՒԹԵՐՈՒ

Յունուար 4 Կիրակի, Ս· պատարագ ժամը տասնին, յետ պատարագի ղպրաց դասու ընդունելութիւն խորհրդարանին մէջ Ս· Սահակեանց տօնին առթիւ եւ ու– րարակիր – կիսատարկաւագներու վկայա– կաններու բաչխում:

Յունուար 5, Երկուչաբթի, Ճրագալոյց Ս· Ծննդեան Երեկոյեան սկիզբն. ժամեր– գութեան ժամը 15·30ին բարձրաձայն Ս· պատարագ ժամը 17ին:

Յունուար 6, Երեքչաբթի, Տօն Ս· Ծը – նընդեան, ժամը ութին, բարձրաձայն Ս· պատարագ ժամը տասնին, Ջրօրհնէք ժա– մը 12ին, կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայրապետական պատուիրակ Սեբովբէ Եպիսկ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ:

Յունուար 7, Չորեքչաբթի, Բ· օր Ս· Ծննդեան, յիչատակ Մեռելոց Ս· պատա– րագ ժամը տասնին:

×

ՊՈՄՈՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

5 Յունուար Երկուչաբթի, Ճրագալոյց Ծննդեան, սկիզբ Երեկոյեան արարողու – թեանց ժամը 3·30ին, Ս· պատարագ եւ Նախատօնակ 4·30ին:

6 Յունուար Երեքչաբթի, Ծնունդ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ըս – կիզբ առաւօտեան արարողութեանց ժամը 7·30ին, Հանդիսաւոր Ս· պատարագ ժա– մը տասնին:

7 Յունուար, Չորեքչաբթի, Յիշատակ Մեռելոց, սկիզբ առաւօտեան ժամեր – գութեանց ժամը 8·30ին, Հանդիսաւոր Ս· պատարգ ժամը տասնին, Հոգեհանգիստ ընդհ· ննջեցելոց ժամը 11·45ին:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Համա – Զարսանճաղի Հայր· Մխի – թեան Լիոնի մասնաճիւղի ընտանեկան խնջոյքը նոր տարուան առթիւ, այս կի – րակի կէսօրէ վերջ ժամը երկուքին, Յոյ– նեբրան սրահը, 5 Րիւ Պօնրփուա:

Գեղարուեստական բաժին.— Հայկա – կան եւ եւրոպական պար եւ զուարճալի անակնկալներ, առատ կեր ու խում, հա– ճելի ժամանց:

Այս առթիւ սիրով կը հրաւիրուին Լիո– նի եւ շրջանի Զարսանճաղցիները եւ հայ հասարակութիւնը անխտիր:

Մուտքը ազատ է:

ԾՈՒՇԱՏԵՏՐ

Անիւն.— Հ· Ց·Դ· Արամ Ենթակոմի – տէն եւ Շ· Միսաքեան խումբը ընդհ· ժո– ղովի կը հրաւիրեն իրենց չրջանի ընկեր– ները այս Շաբաթ ժամը 21ին, Պուա Քո– լոմպի կայարանին ծանօթ սրճարանը:

ՏՕՆԱԾՈՒՄ

Իսիի Խրիմեան վարժարանի տօնածաւալ հանդէսը տեղի կ'ունենայ այս Կիրակի, ժամը 16ին, վարժարանին մէջ:

Աչակերտներու կողմէ պիտի ըլլան ար– տասանութիւններ, երգեր, տրամախօսու– թիւն մը, (Կաղանդ Պապան) եւ հաճելի անակնկալներ:

Կը հրաւիրուին բոլոր ծնողքները եւ զա– ղութահայութիւնը:

Կը խնդրուի ճչդապահ ըլլալ:

ՏՕՆԱԾՈՒՄ

Վիէնի Ֆ· Կ· Ա· մասնաճիւղը Մանուկ– ներու Օրը կը տօնէ այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, Սէրբլը Կաթոլիքի սրահին մէջ, Կ· Խաչի երեք դպրոցներու աչակերտներուն կողմէ երգ, արտասա – նութիւն, մանկական փիէս մը երեք ա – բար: Կաղանդ Պապան փոքրիկներուն պի– տի այցելէ նուէրներով բեռնաւորուած կը մնայ հայրենակիցներուն այդ օրը ի– րենց ներկայութեամբ քաջալերել մեր փոքրիկները:

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - coxys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՌՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԶՐԻ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԷ

185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՄԵՆԵՐԳԻՉ

ԽԱՉԻԿ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

Կրօնական երգերու եւ տաղերու սալերը

Մասնակցութեամբ Փարիզի եկեղեցւոյ Դպրաց Դասուն եւ երգչախումբ:
Հետեւեալ բովանդակութեամբ

1· Երգ հայրապետական պատարագի (*ընտրեալք Աստուածոյ ով երջանիկ Սուրբ Հայրապետ*)
2·— Գովք Ս· Աստուածածնի (*Մայր անարատ կոյս*)
3·— Շարական ի տօնի եկեղեցւոյ (*Ուրախ լեր Ս· եկեղեցի*)
4·— Տաղ ոտնալուայի (*Սիրտ իմ սասանի*)
5·— Երգ յուղարկաւորութեան (*Դարձ անձն իմ եւ սիրեցի*)
6·— Հարց գիւտ Խաչի (*Ուսաի բուրելով*)
7·— Ալելուիա Յարութեան
8·— Երգ Ս· Երրորդութեան
9·— Տէր Ողորմեա

Դիմել Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ դիւանատունը, կամ Խաչիկ Նշանեանի,

100, RUE RAYMOND RIDEL
LA GARENNE - COLOMBES
CHA. 17.49

Qualité Bongoût
appréciée partout

HALVA-TAHïN-LOKOUM

une seule qualité
une seule marque

BONGOUT

SOCIETE BONGOUT:

services commerciaux: 40, la Canebiere-Marseille
USINE: St MENET (BANLIEUE MARSEILLE)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 3 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

SAMEDI 3 JANVIER 1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8384 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4185

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՋՈՀՈՂՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԻ

Մէկէ աւելի լուրջ պատճառներ ունի կառավարութիւնը՝ յանդուգն կարգա – դրութիւններ ընելու համար տնտեսական եւ մարտական պարզին մէջ : Ներքին եւ արտաքին պատճառներ :

Կառավարութիւնը պարտաւոր էր տա – րեվերջն առաջ վաւերացնել 1959ի եմ – տացոյցը : Սովորական ժամանակներու մէջ այս պարտականութիւնը կը պատկա – նի խորհրդարանին : Սակայն այս վերջինը ժամանակաւոր արձակուրդ ստացած ըլ – լալով, զօրավար Տը Գոլի կառավարու – թիւնը՝ հիմնուած իր լիազօրութեան վր – րայ՝ կազմեց նոր եմտացոյցը ըստ իր հայեցողութեան, լսելէ վերջ կարգ մը մտանողէններու կարծիքը :

Նախապարական Ծորհուրդի ծրագրած եմտացոյցը 1200 միլիառի բաց մը կը ներկայացնէր , — անցեալ տարուանին կրկնապատիկը :

Այս բացը իր նուազագոյնին (587 մի – լիառ) իջեցնելու համար կառավարութի – նը ջնջեց զանազան նպաստներ : Արդիւնքն այն եղաւ, որ հացին, կաթին, ածուխին, երկաթուղիին, կազին, ելեկտրականու – թեան, թղթատարին, ծխախոտին, դի – նիին եւ առօրեայ ապրուստին հետ կապ – ուած զանազան առարկաներու գիները բարձրացան : Յաւելում կրկին նաեւ տան վարձքերը :

Այս կարզադրութիւններէն ամէնէն ա – ւելի տուժողները պիտի ըլլան գործաւոր – ներն ու ամսականաւոր աշխատաւորները :

Կառավարութիւնը որոշած է հարիւրին չորս համեմատութեամբ աւելցնել երաշ – խաւորեալ նուազագոյն աշխատավարձը, որ ներկայիս 159·50 Ֆր. է մէկ ժամուան համար :

Արհեստակցական Միութիւնները դժգոհ են այս յաւելումէն, զոր անբաւարար կը նկատեն՝ համեմատելով ապրուստի սը – ղութեան հետ :

Ձախակողմեան թերթերը բուռն քննա – դատութիւններ կ'ուղղեն եղած կարգա – դրութենց դէմ ու կը չեշտեն, որ Ազ – ժերիոյ պատերազմն է բուն պատճառը եմտացոյցի բացին :

Նոր եմտացոյցին մէջ պինուորական վարկերուն յատկացուած է 1576 միլիառ ֆրանք, որուն կէսէն աւելին կը ծախսուի, կ'ըսեն, Ազժերիոյ համար : Ուստի Ֆրան – սայի ելեմուտքը հաւասարակշռելու ա – ռաջին պայմանն է լուծում մը գտնել Ազ – ժերիոյ խնդրին :

Ֆրանքին արժեզրկումը արդիւնք է որ – քան ներքին, նոյնքան արտաքին պատ – ճառներու :

Յունուար մէկէն սկսեալ կեանքի կոչ – ուեցաւ «Հասարակաց Շուկան», որուն չորք բաւական լուրջ բախումներ տեղի ունեցան վերջերս Անգլիոյ եւ «Վեց»երուն միջեւ, դիւանագիտութեամբ Ֆրանսայի :

Եւրոպական երկիրներու միջեւ առեւտրական գործակցութիւնը մեծ զարկ պիտի ստանայ չնորհիւ Հռոմի ծանօթ համա – ձայնագրին գործադրութեան :

Մէկ կողմէ Ֆրանքին արժեզրկումը հը – նարաւորութիւն պիտի տայ աւելցնելու Ֆրանսայի արտածումները :

Միւս կողմէ բազմաթիւ առարկաներու ներածման համար դրուած արգելքները 50 – 90 առ հարիւր համեմատութեամբ ջնջուած ըլլալով, Ֆրանսական հրապա – րակը պիտի ողողուի օտար ապրանքնե – րով :

Առաջին ամիսներու դժուարութիւննե – րէն վերջ, կը յուսացուի որ կացութիւնը հետզհետէ պիտի բարւոքի :

1959 պիտի ըլլայ զոհողութեան տարի :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԾԱՆՐ ՄԻՋԱԴԷՊԵՐ ՔՈՒՊԱՅԻ ՄԷՋ

4·000 ՄԵՌԵԱԼ ՆՈՐ ԿԱՒԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Նոր տարուան դիչերը ծանր միջադէ – պեր պատահեցան Քուպայի մէջ, ուր Ֆիտէլ Գասթրոյի զինուած ըմբոստ – ները կը գրաւէին Սանթա Գլարան : Հանրապետութեան Նախագահ Պաթիս – թայի հրամանով քաղաքը անխնայ ռմ – բակոծման ենթարկուեցաւ, մօտ չորս հազար քաղաքացիներու մահուան պատ – ճառ դառնալով : Պաթիսթայի այս քայլին դէմ յեղափոխականները սկսան չարժիլ մեծ թափով եւ բանակը ստիպուեցաւ տե – ղի տալ :

Սակայն, մեծ անակնկալ մը կը պատա – հէր մայրաքաղաքին մէջ, ուր Հանրապե – տութեան Նախագահ Պաթիսթա իր հրա – ժարականը կուտար պինուորական խմբա – կի մը եւ իր կնոջ եւ վեց զաւակներուն հետ Յունուար մէկի առաւտեան ժամը 2·30ին օդանաւ կ'առնէր դէպի Ամերիկա :

Բռնատէրին մեկնումէն եաք Քուպայի երիցպետն առենակալը՝ Փիլեարա առ – ժամեայ նախագահ հռչակուեցաւ, իսկ պինեալ ուժերու ընդհանուր հրամանա – տարութիւնը յանձնուեցաւ Զօր. Գան – թիլեոյի : Տօքթ. Գիւպիս, նշանակուեցաւ առժամեայ կառավարութեան վարչա – պետ :

Հակառակ լուրերու եւ դէպքերու ժխորին մէջ, Քուպայի ընդհանուր պատ – կերը կարելի է տալ հետեւեալ ձեւով ·—

1·— Պաթիսթայի գրեթէ բոլոր հաւա – տարիմները երկրէն փախան եւ ապաստա – նեցան Ամերիկա :

2·— Առժամեայ կառավարութեան Նա – խագահ Փիլեարա «բոլոր ճակատներու վրայ անմիջական պինադադար»ի մը հրահանգ տուաւ, բայց ըմբոստները յայ – տարարեցին թէ Փիլեարան չեն ընդունիր իբրեւ Նախագահ : Զայնասփիւռէն խօսե – լով՝ ըմբոստ պարագլուխ Ֆիտէլ Գասթրօ յայտարարեց թէ « Հաւանայի մէջ տեղի ունեցած պետական հարուածը Պաթիս – թայի համաձայնութեամբ է, ինչ որ վերջնական յաղթանակ մը չի նշանակեր յեղափոխականներուն համար. կռիւը պիտի չարունակուի » :

3·— Ըմբոստները որոշած են արդէն Հանրապետութեան Նախագահը՝ Իւռիւ – թիա, որ Միացեալ Նահանգներ ապաս – տանած էր : Ֆիտէլ Գասթրօ յայտարարեց (Յունուար մէկ) թէ Իւռիւթիա ճամբայ եւած է դէպի Քուպա :

4·— Մայրաքաղաք Հաւանայի մէջ խո – վուրթիւններ սկսան Ֆիտէլ Գասթրոյի կուսակիցներու կողմէ, որոնք յարձակում գործեցին պանդոկներու եւ վաճառատու – ներու վրայ : Ըմբոստները յարձակեցան նաեւ բանտին վրայ եւ բանտարկեալները ազատեցին :

5·— Համայնավարները գրաւած են «Միութիւն» ձայնասփիւռի իրենց կեդրո – նը եւ ծօնած Պաթիսթայի մեկնումը :

6·— Սանթա Գլարան ամբողջութեամբ գրաւուեցաւ ըմբոստներու կողմէ :

7·— Ըմբոստները գրաւեցին նաեւ Սանթիակօ որ Քուպան, ուր ընդհանուր գործադուլի հրահանգ տրուեցաւ. Գաս – թրոյի կողմէ :

8·— Իւռիւթիա հասաւ Սանթա Գլարա, որ Քուպայի մայրաքաղաք հռչակուեցաւ :

Առ այժմ բոլոր տուեալները ցոյց կու – տան թէ ըմբոստները կացութեան տէրն են,— մանաւանդ Պաթիսթայի փախուս – տէն եաք,— եւ բանակին հետ համաձայ – նելով կարգը պիտի վերահաստատեն երկ – րին մէջ :

Ֆիտէլ Գասթրօ 32 տարեկան փաստա – բան եւ պաշտպանապաշտ մարդ մըն է , որ 1953ին կազմեց երիտասարդներէ բաղ – կացած խումբ մը՝ պայքարելու համար Պաթիսթայի բռնատիրութեան դէմ : Մե – ծահարուստի զաւակ էր : Ֆիտէլ Գասթրօ եղբօրը հետ 15 տարուան բանտարկու – թեան դատապարտուեցաւ, բայց 1955ի ընդհանուր ներումէն օգտուելով ազատ արձակուեցաւ : Այնուհետեւ Նիւ Եորք գնաց , յետոյ՝ Մեքսիկօ, ուր կազմակեր – պեց տարագիր Քուպացիները : Զերբա – կալուելով մէկ ամիս բանտարկուեցաւ՝ Մեքսիկայի մէջ : 1956ին 82 հոգիի հետ վերադարձաւ Քուպա . առաջին յեղափո – խականներն էին անոնք, որոնց թիւը քա – նի մը ամիսէն պիտի բարձրանար հազար – ներու :

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՊԱՐԱԳԼՈՒԽՆԵՐ ԿԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԻՒՆ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԵՐԵՔ ՏՈՒՆԵՐ ԿԸ ՓԱԿՈՒԻՒՆ

Սուբհային եաք, եգիպտոսի մէջ սկսաւ համայնավարներու ձերբակալութիւնը : Գահիրէի մէջ, մինչ ամէն ոք կը պատ – րաստուէր նոր տարին ծօնել, եգիպտա – կան ոստիկանութիւնը առաջին առթիւ փակեց հրատարակչական երեք համայնա – վար տուներ .— Տար էլ Ֆիէր, Տար էլ Հէնինա եւ Տար էլ Նատիխ : Կ'ըսուի նաեւ թէ ոստիկանութիւնը եբեւան հանած է լրագրական զաղանի կարեւոր կազմա – կերպութիւն մը :

Միւս կողմէ հետզհետէ պիտի ճամ – բուին բոլոր համայնավար պաշտօնեանե – րը· համաձայն միջազգային մամուլի թղթակիցներուն կը կարծուի թէ այս ձերբակալութեանց դրդապատճառը հա – մայնավար թուղթակիներու ցրուումը եղած է պինդի փողոցներուն մէջ (Գահիրէի հիւսիսը) : Այս չարժումը որ կը յայտնէ Նասրի Փորթ Սայիտի մէջ խօսած ճառին, համաճայն դիւանագիտական եւ քաղա – քական օտար չրջանակներուն ամէնէն յատկանչական երեւոյթը պիտի ըլլայ միջին Արեւելքի կացութեան 1959ին :

Գահիրէի թերթերը արձագանք կ'ըլլան նաեւ Պաղտատի մէջ պատահած դէպք – րու :

Համաձայն այդ լուրերուն ազգայնա – կաններու եւ համայնավարներու մէջ կը – ուիներ տեղի կ'ունենան Պաղտատի փո – ղոցներուն մէջ, եւ մեռելներ ալ կան : Յայտնի չէ թէ ուր է համայնավար պա – րագլուխ Յալիա Պէքթաշ, մինչ առջի օր կ'ըսուէր թէ յաջողած է փախչիլ Սու – րիայէն, այսօր որեւէ տայդ լուր չկայ, փորձած է անցնիլ Փրահա բայց Ապար· Միացեալ Հանրապետութիւնը մերժած է ելքի վիզան եւ կ'ըսուի նաեւ թէ ձերբա – կալուած է Դամասկոսի մէջ : Միւս կողմէ «Նիւ Եորք Հերալտ»ի Գահիրէի թղթակի – ցը կը գրէ թէ Պէքթաշ յօդուած մը հրա – տարակած է իրաքեան օրաթերթի մը մէջ, ինչ որ աւելի անորոչութիւն յառաջ կը բերէ իր ուր ըլլալուն մասին :

Ծանօթ է որ Պէքթաշի պլխաւոր տա – րակարծութիւնները Նասրի հետ ներքին կազմակերպութեան կը վերաբերին : Պէք – թաշ կ'ուզէ որ Սուրիան ունենայ իր ան – կախ խորհրդարանը եւ կառավարութիւ – նը, Ապար· Միացեալ Հանրապետութեան ճգելով միայն արտաքին քաղաքականու – թեան դեկավարութիւնը :

Եգիպտոսի մէջ ձերբակալուած համայնավարներու թիւը հարիւրի կը մօ – տենայ համաձայն մամուլի գործակալու – թեանց :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա· ՄԻՈՒԹԵԱՆ զեկավարները Յրուչ – չեւի հետ Նոր Տարին ծօնեցին Կրեմլինի մէջ, ուր մեծ ընդունելութիւն մը սար – քուած էր դիւանագէտներու ի պատիւ : Գինովնալով, Խրուչչեւ Միկոյեանի ը – սաւ· «տես որ Ամերիկա չմնաս ...» : Յե – տոյ, դառնալով Միացեալ Նահանգներու դեսպան Թոմփսընի, աւելցուց ·— «Մի – կոյեանը երբ Ամերիկա մնայ՝ քանի մը ամիսէն ամէնէն հարուստ մարդը կը դառնայ, բայց , նոյնիսկ եթէ Ամերիկա մնայ՝ խոստացած է մեզի դէմ չաչխատիլ ... սակայն վստահ եմ որ ետ կուգայ » : Այնուհետեւ Ա· Միկոյեան Տիկին Թոմփ – սընի հետ կովկասեան պար մը պարած է (հաւանաբար՝ հայկական պար մը) :

ՎՈՐՈՇԻԼՈՎ Նոր Տարուան առթիւ չը – նորհաւորական հեռագիր մը ղրկեց Զօր· Տը Գոլի, չեչտելով թէ Ֆրանսայի եւ Ա· Միութեան կենսական չահերը կը պա – հանջէն որ զէման ռազմապաչտները նոր պատերազմի մը մէջ չնետեն ժողովուրդ – ները :

ԱՐԺԱՆԹինի մէջ նախագահ Ֆրոնթիսի վաւերացուց նոր օրէնք մը, որով դինե – րու յաւելումներ կ'ըլլան բազմաթիւ ա – րարկաներու վրայ· երկաթուղիի դին – րուն վրայ՝ վաթսուն առ հարիւր, նա – մակներ եւ ներքին փոխադրութիւններ՝ 150 առ հարիւր են· :

ԻԶՄԻՐի մէջ (Թուրքիա) Ֆրանսացի մասնագէտներ չինեցին 72 մեթր բարձ – րութեամբ եւ 550 մեթր երկայնքով ամ – բարտակ մը, որ չորսուկէս միլիոն խո – րանարդ մեթր ջուր կրնայ պարունակել :

ԱՐԱՔ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Լիբանանի դեսպան Ղալիպ այցելութիւն մը տուաւ Լիբանանի Արտաքին նախարար Ուէյնիի եւ յոյս յայտնեց որ Պէյրութի կառավա – րութիւնը Սուրիոյ դէմ աչխատող Լիբա – նանցի համայնավարներու գործունէու – թեան առաջքը պիտի առնէ : Սուրիոյ եւ Լիբանանի ապահովութեան ուժերը սեր – տորէն կը գործակցին՝ հսկելով համայ – նավար տարրերու տեղափոխութեանց եւ գործունէութեան վրայ :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ Ազգ· ժողովի համայնա – վար խմբակցութիւնը բացառիկ ժողով կը պահանջէ քննելու համար եմտական ներ – կայ կացութիւնը :

ԵՒՐՈՊԱՑԻ Հասարակաց Շուկան Յուն – ուար մէկէն սկսեալ ի գործ դարձաւ վեց երկիրներու համար :

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՅԶԷՆՀԱՒՈՒԷՐ որոչեց ամ – րողջութեամբ վերակազմակերպել ամե – րիկեան բանակը, որ 1959 Յունուար մէ – կէն սկսեալ Պաատերազմական նախարա – րին եւ Սպայակոյտի Կոմիտէի ուղղակի հրամանատարութեան ներքեւ դրուեցաւ :

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ հրանութի ղինները իջան Սուէզի միջազգային առուլուան մակար – դակին· լիտրը՝ 128 լիր : Սուէզի տագնա – պին տիպով լիտրի վրայ եղած 14 լիրի յաւելումը ջնջուեցաւ :

ՓԱՐԻԶի Փրթի փողոցին մէջ գըտ – նուող մահմետական պանդոկ – սրճարա – նի մը վրայ յարձակում գործուեցաւ Ա – դատապր· ճակատի մարզոց կողմէ : Նա – խապէս բազմաթիւ յարձակումներ եղած էին յիչեալ սրճարանին վրայ որ փակ – ուած է ոստիկանութեան կողմէ : Ներ – վարարները դէնք պարպելէ եաք պայթու – ցիկներ նետած եւ փախած են· զոհ չկայ, վնասները միայն նիւթական են :

ՄԻԼԻԱՆԱՑի մէջ (Ազժերիա) ըմբոստ – ները գնդացիր բացին կառքի մը վրայ, ո – րուն մէջ գտնուող երկու անձերը վիրա – ւորուեցան· ապահովութեան ուժերը ան – միջապէս դէպքին վայրը հասնելով վի – րաւորները հիւանդանոց փոխադրեցին :

ՖՐԱՆՔԻՆ ՆՈՐ ԱՐԺԷՔԸ

—o—

Լուրերու բաժնին մէջ կարդացիք ան – չուշ կառավարութեան վերջին որոշում – ները զրամական, ելմտական, տնտեսական եւ բնակերային խնդիրներու մասին :

Շատեր պիտի զարմանան թէ հապա՛ւ ապրիւղէս առաջ քան առ հարիւրով արժեզրկուած Ֆրանքը — տոլարի սակը 350 Ֆրանքէն 420ի բարձրացած 1957 Օ – գոստոսին — վերստին 17ուկէս առ հա – րիւր կը կորնչնի՝ տոլարի նոր սակը 493·70 որոշուած ըլլալով։ Մինչդեռ տա – կաւին քանի մը օր առաջ, բարեխոհման չշուկաներու չջոկատ յութեան դրուելէ ա – ռաջ, ըլլայ միջազգային հրապարակներու վրայ, ըլլայ տեղական «սեւ սակարան»ի վրայ Ֆրանքը հապա՛ւ չորս կամ առաւելա – գոյն հինգ առ հարիւր կը կորնչնէր , այն ալ պարզապէս իբր վարձատրութիւն արդիւնած փոխանակութեան մը :

Արդարեւ անհասկնալի պիտի թուէր պազարիւնութեամբ որոշուած արժէքին կամաւոր եւ յանկարծակի կորուստը, և – թէ նկատի առնուէր միայն երէկի սակա – րանը կամ երեւութապէս բարգաւաճ ել – մտական – տնտեսական կացութիւնը, ար – տադրութեան բարձր չափանիշը, միջազ – գային առեւտուրի հաշուեկան համահա – ւասարութիւնը Նախագահ Տը Կոլի կա – ռավարութիւնը, ելմտական նախարար Փինէ եւ իր մտերձէմտները սակայն ըս – տիպուած էին նկատի ունենալ ապագան, ոչ միայն մօտաւորը, (Յունուար մէկին գործադրելի Հասարակաց Շուկան իր պարտաւորութիւններով ու բազմազան յանձնառութիւններով) այ լեւ հեռաւոր ապագան, Միացեալ Եւրոպան։ Նկատի ունէին նաեւ անգլիական կառավարու – թեան որոշումը՝ «վերածելի» դարձնել անգլիական թղթադրամը, կարելիութիւն ընծայել տոլարի կամ օսար դրամի հետ փոխելու, եւրոպական այլ կառավարու – թիւններու որոշումը՝ վերջ դնել եւրոպա – կան վճարումներու համաձայնութեան եւ պէտք փոխարինել 1955ին ուրուագծուած եւրոպական դրամական համաձայնութիւ – նով, որով եւրաքանչիւր երկիր իր հաշ – ին տարբերութիւնը այսուհետեւ ոսկիով պէտք է հաստուցանէ եւն. եւն.։

Որքան ալ կարեւոր ըլլան այս վերջին տեւեալները, տարակոյս չկայ թէ Ֆրան – քին արժէքին փոփոխութեան պլիսւոր պատճառն է Հասարակաց Շուկայի դոր – ծադրութիւնը , որուն թերեւս մօտ ապա – գան յայտնուի ալ աւելի լայն չուկայ մը՝ ապատ փոխանակութեան չջոկատը :

Արդ բացատրենք թէ ի՞նչ է Հասարա – կաց Շուկան, առանց մասնագիտական դժուարամարս մանրամասնութիւններու մէջ մտնելու :

Վեց պետութիւններ , Ֆրանսա , Գերմա – նիա , Իտալիա , Պելժիա , Հոլանտա եւ Լիւքսէնպուրգ, 1939 Յունուար մէկէն ըս – կսեալ պիտի թոյլատրեն իրենց արտա – դրած ապրանքներուն (դրեթէ) ազատ նե – րածումը եւ յայորդաբար պիտի նուազե – ցնեն ներկայիս դոյութիւն ունեցող մաք – սատուրքը : Առաջին հերթին՝ Յունուար մէկէն մաքսերու ներկայ սակը պիտի պեղչուի տասը առ հարիւրով :

Օրինակ առնելով Ֆրանսան, ըսենք թէ իր ներածումներուն 90 առ հարիւրը ա – զատ պիտի ըլլայ : Ուրիշ խօսքով 1949 տարուան ներածումներու ընդհանուր քա – նակութենէն տասը առ հարիւրը պիտի մնայ ենթակայ սեղմումներու (վիսասնի դրութիւն) , օրինակի համար՝ ինքնա – շարժերը, կերպասեղէնը, զանազան մե – քենաներ :

Հասարակաց Շուկայի այս վեց երկիր – ներու արտադրութեան ազատ չրջագա – յութիւնը (եւ ապագային՝ ոչ – համայ – նավար եւրոպայի 11 միւս երկիրներուն դործակցութիւնը «ազատ փոխանակու – թեան չրջանակ»ին մէջ) նախքայլ մըն է Միացեալ Եւրոպայի կազմութեան : Թէ – պէտեւ առ այժմ լիակատար գործակցու – թիւնը սահմանափակուած է տնտեսական առեւտրական մարդերուն մէջ, իւրաքան – չիւր երկրի ճարտարարուեստը կամ ար – տադրութիւնը դոհացնելով՝ միւսին պա – կասը :

Սակայն ընդունուած իրականութիւնն այն է որ Ֆրանսայի արտադրութիւնը, բաղդատմամբ միւս երկիրներուն, չուրջ 10 կամ 12 առ հարիւր աւելի սուղ է : Այս անհաւասարութեան կամ եթէ ուզէք Ֆր – անսական դիներուն սղութեան պատ – ճառներէն գլխաւոր երկուքն են. Ա.) Ֆր – անսական ընկերային ապահովագրու – թեան սակը, աշխատավարձերու 55 առ հարիւր համեմատութիւնը, մինչդեռ միւս երկիրներուն մէջ առաւելադոյնը 35 կամ 38 առ 100 է , Բ) կին դործաւորներու աշ – խատավարձը, որ Ֆրանսայի մէջ համա – հաւասար է այրերու սակին, մինչդեռ միւս երկիրներու մէջ կիները 10 , 15 կամ քան առ հարիւր նուազ կը վճարուին :

Արդ , եթէ մինչեւ Դեկտեմբեր 31 դո – յութիւն ունեցող ներածման սահմանա – փակումները առանց այլեւայլի վերցուէին եւ մաքսատուրքն ալ տասը առ հարիւրով դեղչուէր , տարակոյս չկար թէ Ֆրանսա – կան հրապարակը պիտի ողողուէր օտար աւելի աժան ապրանքներով ու ուշ կամ կանուխ Ֆրանսական տնտեսութիւնը պի – տի դտնուէր ադիտալի եթէ ոչ օրհասա – կան կացութեան մը մէջ, նկատելով որ Ֆրանսական իշխանութիւնները չէին կր – նար չյարգել միջազգային յանձնառու – թիւնները : Միւս կողմէ տնտեսապէս տը – կար Ֆրանսա մը, անդործներու հսկայ բանակով մը, ոչ միայն կրնար բեռ բլլալ ամբողջ Եւրոպայի եւ պատճառ՝ տնոր ընդհանուր տկարացման, քաղաքական եւ դինուորական մարդերու մէջ եւս, այլ եւ լուրջ արդելք մը դառնալ միացեալ Եւրո – պայի կազմութեան : Ուստի դիւրաւ կը բացատրուի միւս երկիրներու հաւանու – թիւնը Ֆրանսական կառավարութեան տը – ւած որոշումներուն :

Ի՞նչպէսով դրամական կարդադրու – թիւն մը կրնայ յեդաչրջել կացութիւնը , այսինքն հաւասարակչռել դիներու տար – բերութիւնը եւ մրցակցութիւնը դնել ո – րակի հողին վրայ : Փինէի աչխատակից ծանօթ ելեմտապէտ Ռիւֆի նախագա – հութեան տակ կազմուած յանձնախումբ մը ամիսներէ ի վեր կ'աչխատի այս եւ յարակից հարցերուն վրայ եւ իր պատ – բաստած ծրագիրը արժանացած է (պէտք է չեչտել՝ առաջին անդամ ըլլալով) Ապդ. Դրամատան ընդհ. կառավարիչ Պ. Պոմ – կարնէրի հաւանութեան : Սակայն այս ծրագրին յաջողութիւնը, դնել երկրին դրամը, տնտեսութիւնը, ելեմտուր հաս – տատ հիմերու վրայ, կախուած է ոչ մի – այն յեղափոխական կոչուած որոշումնե – րէն , միջազգային բարի հասկացողութե – նէն, թերեւս ալ առժամեայ օդնութիւնէն, այլ եւ քաղաքացիներուն դոհարերութե – նէն ու վստահութիւնէն : Ոչ մէկ կասկած թէ յառաջիկայ ամիսներու ընթացքին ապրուստի դիները պիտի բարձրանան : Կառավարութիւնը արդէն նախատեսած է պարապան եւ ընկերային մարդին մէջ եւս առած է նախազդուշական եւ արդար ո – րոշումներ, որոնք են 5/6 կէտ յաւելում նուազադոյն աչխատավարձի չափանիչին, չորս առ հարիւր յաւելում պետական պաչտօնէութեան ռոճիկին, փետրուար մէկէն սկսեալ եւն.եւն.։ Ուրեմն հաչիւ առնուած է ապրուստի սղութիւնը, տեղ. արտադրութեան նոր սղումը։ Հարցը կը մնայ սահմանափակել սղումը ընդունելի չափանիչի մը չուրջ, հինդ կամ վեց առ հարիւր : Այս պայմանով է որ կառավա – րութեան որոշումները նպաստաւոր կը դառնան , — պահել ներքին դիները կամ ընդունիլ առաւելադոյն հինդ կամ վեց առ հարիւր տարբերութիւնով : Ուրեմն այս տեւեալներով փորձենք պատկերացը – նել Ֆրանքի արժէքին անկումին հետե – ւանքները միջազգային առեւտուրին վը – րայ, թէ Հասարակաց Շուկայի եւ թէ ընդհանուր առմամբ :

Ներածումի պարագայ — Եւրոպական հինդ երկիրներէն մէկէն գնուած տասը տոլար արժող առարկայի մը համար ցարդ կը վճարուէր 4200 Ֆրանք, քսան առ հարիւր մաքսով 5060 Ֆրանք։ Ներկայ սակով պիտի վճարուի 4940 Ֆրանք (10 տոլար 494էն) եւ 18 առ հարիւր տուրք : Այսինքն 5800 Ֆրանք։ Տեղական արտա – դրութիւնը կրնայ պահել մրցակցութիւ – նը, իր տասը առ հարիւր սղութեամբ եւ նոր հինդ կամ վեց առ հարիւր յաւելուա – ծականով :

Արտածումի պարագայ — Նոյն պայ – մաններով, յառաջիկայ սղութիւնը վեց կամ եօթը առ հարիւրը չանցընելով։ Ա – նենք Ֆրանսական առարկայ մը 4200 Ֆր· արժող (օտար գնորդը կը վճարէր տասը տոլար)։ Աւելցնենք արտադրութեան նոր սղութիւնը , 4500 Ֆրանք, այսինքն ինը տոլար նոր սակով : Արդ , օտար մրցակ – ցութեան տարբերութիւնը, որ ըսինք թէ չուրջ տասը առ հարիւր էր, կը վերնայ եւ Ֆրանսական գիները կը հասնին մըր – ցակցութիւն վերցնող չափի մը : Անչուշտ կը մնան որակի եւ այլ հարցեր :

Այս երկու պարզ օրինակները լոկ պատ –

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՅԱԿՈԲ ԿՈՋՈՅԵԱՆ

(ԾՆՆԴԵԱՆ 75ԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻԻ)

●

18 – 19րդ դարերում Տաճկահայաստա – նի կարին (էրզրում) քաղաքից զաղթած մեծ թիւով հայ ընտանիքներ մշտական բնակութիւն հաստատեցին Ախալցխա – յում : Նրանց մէջ կային նշանաւոր եւ հր – մուտ արհեստաւորներ , այդ թուում Յա – կոբ Կոջոյեանի նախնիները : Համբաւա – ւոր տոհմին արծաթագործ ոսկերիչների համբջը այնքան էր տարածուած , որ նը – րանց Թիֆլիսից , Բաքուից եւ ուրիշ չատ ու չատ քաղաքներից ու չրջաններից բազ – մաթիւ բարդ պատուէրներ էին յանձնա – րարում : Ոսկերչական – փորագրական արուեստում Յակոբ Կոջոյեանի ծնողքնե – րի կատարած բարձր ճաչակով աչխա – տանքների նմոյչները սէր արթնացրին մանուկ Յակոբի սրտում : Նա սիրեց ու սովորեց նրբահոյս փորագրական ար – ուեստը, որը յետագայում հանդիսացաւ նրա բազմաքանքար արուեստի . սկիզբը՝ բեղնաւոր ստեղծագործութեան հմնա – քարը :

Հանդամանքների բերումով Կոջոյեանի ծնողքները փոխադրւում են Վլադիկաւ – կաղ (այժմ Օրջոնիկիձէ)։ 15ամեայ պա – տանի Կոջոյեանը այստեղ առաջին ան – դամ մասնակցում է տեղի սակաւաթիւ նկարիչների կողմից կազմակերպուած պատկերահանդէսին, ցուցադրում իր կի – րառական, փորագրական աչխատանքները եւ տեղում անմիջական սիրով կատար – ուած դոդորիկ երփնագիր էթիւտները , արժանանալով հասարակութեան եւ մա – մուլի ջերմ դրուատանքներին : Այդ պատ – կերահանդէսի ցուցադրած աչխատանքնե – րում դրսեւորւում են պատանի նկարիչի անվիճելի ձիրքն ու ընդունակութիւնն – րը :

Այնուհետեւ Յակոբ Կոջոյեանը մասնա – դիտական դիտելիքներ ձեռք բերելու նը – պատակով մեկնում է Մոսկուա, ուսա – նում է փորագրական գործի հմուտ վար – պետ, ռուս նշանաւոր փորագրիչ Պրուսա – վի մօտ, զուգընթացաբար յանձնաժողով ժամանակի ռուսական արուեստի մեծա – գոյն ներկայացուցիչների հետ, ուսում – նասիրում արուեստագէտների ստեղծա – գործութիւնները : Յակոբ Կոջոյեանը Ռուսաստան գտնուած տարիներին մօ – տիկ ու բարեկամական յարաբերութիւն – ներ է հաստատում ռուս անուանի նկա – րիչներ Կրաչենկոյի, Ֆաւորսկու, Կան – չալովսկու, Գերասիմովի եւ չատ ար – ուեստագէտների հետ : Յաճախակի հան – դիպումները, նոր աչխատանքների դի – տումները եւ քննարկումները աւելի մը – տերմացրին նրանց : Կոջոյեանը սիրով է յիչում Մոսկովեան օրերի անկրկնելի ու

կերներ են, պարզաբանելու համար ժո – ղովրդական տեսութիւն մը : Մեր նպա – տակը մասնագիտական վերլուծում մը ընել չէ :

Այնչուչտ ուրիչ տուեալներ չատ կան որ կ'ազդեն թէ ներքին եւ թէ արտաքին գի – ներու վրայ, ինչպէս ուրիչ տուեալներ ազդած են կառավարութեան որոշումնե – րուն վրայ, զորս կարելի չէ վերլուծել երկու տողով, ոչ ալ կարելի է սահմա – նափակել միայն դրամին բարեփոխումով, որուն կ'ընկերանան ելմտական, ընկերա – յին եւ միջազգային կարդադրութիւններ : Այս բոլոր կարդադրութիւնները կը կազ – մեն լման միութիւն մը, որմէ կը սպաս – ուի անկեղծ, պարկեչտ ու հաստատ հի – մերու վրայ դնել երկրին ելեմտուրը, տն – տեսութիւնը եւ դրամը : Արդէն այս վեր – ջինը, տարօրոյս ընթացքին պիտի փոխուի հարիւրի դէմ մէկով, այսինքն թէ ներ – կայ հարիւր Ֆրանքին դէմ պիտի տրուի նոր («ծանր») Ֆրանք մը, որուն սակը պիտի ըլլայ տոլարին մէկ հինգերորդը : Ջուգահեռաբար ներկայ գիները վերջա – ւորող երկու դերօներն ալ պիտի ջնջուին, հարիւր Ֆրանք արժող սովորական գլա – նիկին գինը պիտի ըլլայ մէկ Ֆրանք :

Իբր քաղաքացիներ կամ բնակիչներ այս երկրին, իբր Եւրոպացիներ չենք կրնար չմաղթել որ կառավարութեան առած մի – ջոցները յաջողութեամբ պսակուին, ինչ որ ալ ըլլան իւրաքանչիւրիս պարտա – դրուած նորանոր զոհողութիւնները :

Հ. Թ.

անմոռաց տպաւորութիւնները :

1901 թուականին Յ. Կոջոյեանը մեկ – նում է Դերմանիա (Միւնխէն) : Այնտեղ նա մօտ երկու տարի ուսանում է յայտնի պուանկարիչ, բայց չատ աւելի յայտնի մանկավարժ Անտոն Աժբէյի մօտ, ապա սովորում Միւնխէնի Գեղարուեստական Ակադեմիայում : Ուսման դասընթացքը վերջացնելով, հայրենիք վերադառնալու ճանապարհին, 1907ին Կոջոյեանը այցե – լում է Փարիզ, ուր առաջին անդամ հան – դիպում է հռչակաւոր էակար Շահինի որը յատկապէս այդ ժամանակնե – րում փայլուն յաջողութիւնների էր հա – սել : Շահինը նրան ներկայացնում եւ մտերմացնում է Ֆրանսական նչանաւոր նկարիչ էակար Տէգայի եւ Ֆրանսահայ արուեստագէտ Զաքար Զաքարեանի հետ :

— Երբ մեկնում էի Փարիզից, — ասում է վարպետը, — էակար Շահինը պլպա – ուելով ասում էր. «Ես ձեզ նախանձում եմ, որ գնում էք հայրենիք, որտեղ հան – դիսատ սրտով եւ ազնուօրէն պէտք է ըս – տեղծագործէք ձեր գործակիցների հետ ձեռք ձեռքի տուած, ստեղծէք ազգային մեծ արուեստ» : Իմ հարցման, թէ գուցէ մեզ կ'երջանկացնէ՞ք ձեր Հայաստան գալով, նա հառաչելով եւ բազմախոր – հուրդ պատասխանեց. «Աւա՛ղ, ինձ հա – մար այդ աներեւակայելի է , կը մնայ երազ, մաղթանքներս ձեզ հետ » :

1920 – 23ին Յակոբ Կոջոյեանը դանը – լում է Իրանում , որտեղ ստեղծում է ապաւորիչ ու ինքնատիպ պարսկական երփնագիր նկարների չարքը՝ «Զայխա – նան», «Շախսեւսախ» եւ այլ հետաքր – քիր պատառներ, արեւելեան գոյներու առկայութեամբ , գունային յագեցուա – ծութեամբ եւ վարպետ ընդհանրացում – ներով :

Երբ Յակոբ Կոջոյեանը արդէն մչտա – պէս բնակութիւն էր հաստատել Երեւա – նում, արուեստի համար ստեղծւում են ստեղծագործական լայն հեռանկարներ : Նա մեծ եռանդով ձեռնամուխ է լինում ստեղծագործական, մանկավարժական եւ հասարակական ծաւալուն աչխատանքի , հանդիսանալով դծագրական արուեստի հիմնադիրը՝ Հայաստանում :

Անուանի արուեստագէտը չատ մեծ վաստակ ունի պարբերական մամուլի , դեղարուեստական գրականութեան ձեւա – ւորման եւ նկարազարդման կարեւոր դոր – ծում : Նա այդ ասպարէզում անընդհա – տելի ծառայութիւն մատուցեց, հայ կր – ծագրական արուեստը հարստացրեց իր ստեղծած բազմաթիւ նմոյշներով, չինա – րար թարմութիւն մտցրեց մեր արուես – տում, ստեղծելով կնոջ արնական ինքնու – րոյն ոճը, որն ընդունուեց ու դնահատ – ուեց արուեստասէր հասարակութեան լայն շրջաններում : Յակոբ Կոջոյեանի արուեստը լուրջ ներդրում է մեր արուես – տի պատմութեան դանձարանում :

Յ. Կոջոյեանը մեծ վարպետ է դրքի ձեւաւորումները , նկարազարդումները դծագրական խիստ լեզուով, նպատակա – սլաց ոճով եւ արտայայտիչ ձեւերով լու – ծելու հարցում : Մ. Կորքին ժամանակին չնորհակալութիւն է յայտնել Յակոբ Կո – ջոյեանին իր « Բանաստեղծութիւններ » դրքի բարձրորակ նկարազարդումների համար :

Որքան մեզ յայտնի է, մեծ արուեստա – գէտը ստեղծել եւ մշակել է հայկական տառատեսակների չարք, խիստ ցանկալի է, որ այդ դառնայ հասարակութեան սե – փականութիւն :

Անուանի վարպետը չանասիրաբար եւ խորը կերպով ուսումնասիրել է հայկա – կան միջնադարեան հարուստ մանրանկար – կարչութիւնը : Իր հողուն մօտ դդալով եւ բարձր դնահատելով մանրանկարիչ Թո – րոս Ռոսլինի եւ որմնանկարիչ Գրիգորի ու միւսների ստեղծագործութիւնը, օդ – տագործելով նրանց հիանալի արուեստը, նա ստեղծեց նոր որակի, յագեցուած բո – վանդակութիւն, միեւնոյն ժամանակ հա – րազատ մնաց ազգային ձեւերին :

Յակոբ Կոջոյեանը զարմանալի վարպե – տութեամբ եւ ուժով է կատարել հայկա – կան հէքեաթների պատկերազարդումնե – րը : Իրազեչտ լուծումներով լուսաբանել եւ յաղթահարել է հէքեաթի առանձնա – յատկութիւնները : Այդ են վկայում « Հայ ժողովրդական հէքեաթներ» եւ Ստ. Զօր – եանի «Հէքեաթներ» դրքերի նրա կողմից կատարուած բարձրարժէք պատկերազար – դումների բնագրերը :

Մեր անուանի արուեստագէտը իրեն յատուկ երփնագրով ստեղծել է բարձր

ԿՅՈՒՆՔ

Ֆ. ՀՈՍՈՎ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՈՐՈՇ ՆԱԽԿԻՆՆԵՐՈՒ

ԿԱՐԴԱՑՈՂ ՊԱՀԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱ.

Իայց այդ չէր ինձ համար ամենէն ծանր պատասխանը, որ ես պիտի տայի Ռուբէնին։ Ես գիտէի, որ ան ինձմէ կը սպասէ, որ ես իրեն ըսեմ, թէ ինչո՞ւ ես կը մերժեմ անոր առաջարկը։ Ես գիտէի, որ ան ինձմէ կը սպասէ, որ ես իրեն ըսեմ, թէ ես կը սիրեմ ուրիշ մը, որ ես ուրիշ մը կ՚ամուսնանամ։ Ես գիտէի, որ ան ինձմէ կը սպասէ, որ ես իրեն ըսեմ, թէ ես կը սիրեմ զինքը, որ ես զինք

ԿԱՂԱՆԴի առթիւ Ծառայ երէկ լոյս չտեսաւ :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Մարսէյլէն Տիկին Միւղիկեան երեք հազար ֆրանք կը նուիրէ Շաւարշ Միսաքեան սրահին :

(Տառնալ «Ծառայ»էն) :

կը խնդրուի ծանուցանել հրամանատար

ՍՄԲԱՏ ՔՈՉՈՒՆԵԱՆի

մահը : Յուղարկաւորութիւնը՝ այսօր , Շաբաթ ժամը 10·30ին վալ տը Կրաս մատուռին մէջ, 277պիս , Րիւ Սէն ժագ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Ազնիւ Պօղեանի մահուան առթիւ ,Լիոնէն Պ· Ճ· Պահատուրեան փոխան ծաղկեպսակի հինգ հազար ֆր· նուիրած է Տէսինի աղքատախնամին :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ· Տիգրան Թադոյեան եւ զաւակները՝ ինչպէս նաեւ Այվազեան եւ Ճառայեան ընտանիքները, կուգան ծանուցանել թէ՝ այս կիրակի , 4 Յունուար 1959, Ս· պատարագէն ետք, Փրատոյի Հայոց Մայր եկեղեցիին մէջ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց սիրելի հնոջ, մօր , քրոջ , մօրաքրոջ եւ մօրաքրոջազջկան Տիկին Վազգանույշ Թադոյեանի (ծնեալ՝ Սամուէլեան) մահուան քառասունքին առթիւ :

Իր յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ :

ՊԱՏԱՐԱԳ

Տէսինի կրօն· Ընկերակցութիւնս կը ծանուցանէ թէ, այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին Մունտզի ծօնին առթիւ Ս· պատարագ պիտի մատուցուի տէղւոյս Ս· Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ :

Պ. ՅԱԿՈԲԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Հաճոյքով կ'ընդունի իր բոլոր հայրենակիցները , որոնք կը փափաքին գործածուած (օֆազիօն) կառք մը գնել որեւէ վաճառանիշ կրող, մանաւանդ՝

S.I.M.C.A,

կրնաք ապահով դիմել իրեն , ծանօթ կառքերը կառաւարի են, կամ իր , կամ՝

ՍԻՄՔԱյի կողմէ : Նոյնիսկ գաւառէն կրնաք գրաւոր դիմել անոր, սիրայօժար կը պատասխանէ բոլորին , ՀԱՍՑԷՆ .— Յ· Պետրոսեան ,

Tél. : ETO. 64-85, 70-66 et GAL. 76-10

ԳՐԱՒՈՐ .— Յ· Պետրոսեան ,

65, RUE DE STALINGRAD, HOUILLES S.& O.

Ներկայացուցիչն է՝

Service officiel des usines Simca
Gramauto
34, Ave, de la Porte de Villiers
Paris 17e

''ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ''Ը

Ք· Կ· Խաչի Կեդր· վարչութիւնը Փարիզի չորրորդ մասնաճիւղերով կը տօնէ «Մանուկներու Օրը» , Յունուար 8ին, ժամը 15–18, Սոսիկեան Սալոնին թատերասրահին մէջ, 28 Րիւ Սէրփանթ , մեթրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէոն :

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին :—

Ֆ· Կ· Խաչի Իսիի վարժարանի երգչախումբը, ղեկավարութեամբ ուսուցիչ Ս· Ֆաթեանի :

Կը ներկայացուի ԴԻՈՒՄԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ : Պերճ Պառաւեանի եւ Ժիրայր Պալանցեանի կողմէ :

Տրամախօսութիւն Առնուվիլի «Անարատ Յղութեան» վարժարանի աշակերտներով :

Արտասանութիւն Օր· Անժէլ Գաբոյեանէ : Պար Օր· Թերէզ Քէօշկէրեանէ եւ փոքրիկներ Արմենուհի Պագըրեանէ եւ Ազնիւ Քէօշկէրեանէ :

Զուգերգ Նահապետեան քոյրերու կողմէ : Փոքրիկն Արմէն Խաչիկեան իր զարթ երգերով եւ իր հեղինակած արտասանութիւններով :

ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱ ՆԱԽԸՆԹՐԻՔ

Ծանօթ .— Առնուվիլէն օթօբասը կը մեկնի ժամը երկուքին Պ· Նիկողոսեանի խանութին առջեւէն :

— Ալֆորվիլէն օթօբասը կը մեկնի ժամը 2·30ին Փլաս Գառնոյէն :

— Շաւիլէն օթօբասը կը մեկնի ժամը երկուքին Փուէնթ որ Շաւիլէն :

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԱՆՑԱՆ,
ԲԱՑԻ ՄԻՏՏ՝

Աչքի առջեւ ունեցէք հետեւեալ արեւելեան անդղէնները , որոնց լաւագոյնները, թարմը, ու բազմազանը յարմար գիներով :

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

246, rue Vendôme
20, rue Villeroy **Lyon**

Ինչպէս արմաւ, պամիա, «եալանճի տոլմա», յունական,, թուրշի –ճներ, պիպէռ, տերեւ, թահին հէլվա, վանիլլ, շոճոլա, նուազէք , լոգում, սագըզ, պլուտակ, Շիրակ օղի, (41–45 աստիճան), երշիկ, կեսարական պաստրմա, առաջնակարգ սուրճ, (գարավան և մոգգա), համեմներ մահլէպ, սալէպ, ձիքապտուղ, ամէն տեսակէ, ձէք, ֆաշֆավալ (պուլկարական) , ճերմակ պանիր (ոչխարի կաթով), ամէն կարգի պահածոներ, գուսգուս, հերիսա, կարմիր ոսպ, Հալէպի :
Միշտ Պահատուրեան վաճառատունը

Արագ սպասարկութիւն ապահով – րանքներու առաքման համար :

Մի մոռնաք

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
246, RUE VENDOME
20, RUE VILLEROY
LYON

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒ ՓԱՐԻԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆԵՐՈՒ

Յունուար 4 կիրակի, Ս· պատարագ ժամը տասնին, յետ պատարագի ղպրոց դասու ընդունելութիւն խորհրդարանին մէջ Ս· Սահակեանց տօնին առթիւ եւ ուրարակիր – կիսատարկաւագներու վկայականներու բաշխում :

Յունուար 5, երկուշաբթի, ճրագալոյց Ս· Ծննդեան երեկոյեան սկիզբն· ժամերգութեան ժամը 15·30ին բազմաճաշ Ս· պատարագ ժամը 17ին :

Յունուար 6, երեքշաբթի, Տօն Ս· Ծ – նընդեան, ժամը ութին, բազմաճաշ Ս· պատարագ ժամը տասնին, Զբօսհնէք ժամը 12ին, կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայրապետական պատուիրակ Սերովբէ Եպիսկ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ :

Յունուար 7, Չորեքշաբթի, Բ· օր Ս· Ծննդեան, յիշատակ Մեռելոց Ս· պատարագ ժամը տասնին :

×

ՇԱԻԻԼ

5 Յունուար, Բշ·— *Խթում, ժամը 15·30ին :*

6 Յունուար, Գշ·— Ս· Ծնունդ , սկիզբ ժամը 8·30ին, Ս· պատարագ 10ին :

Երգեցողութիւնները կը ղեկավարէ և – րաժշտագէտ Պ· Ն· Սերոբեան :

×

ՊՈՄՈՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

5 Յունուար Երկուշաբթի, Ճրագալոյց Ծննդեան, սկիզբ երեկոյեան արարողութեանց ժամը 3·30ին, Ս· պատարագ եւ Նախատօնակ 4·30ին :

6 Յունուար Երեքշաբթի , Ծնունդ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ըսկիզբ առաւօտեան արարողութեանց ժամը 7·30ին, Հանդիսաւոր Ս· պատարագ ժամը տասնին :

7 Յունուար, Չորեքշաբթի, Յիշատակ Մեռելոց , սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեանց ժամը 8·30ին, Հանդիսաւոր Ս· պատարագ ժամը տասնին, Հոգեհանգիստ ընդհ· ննջեցելոց ժամը 11·45ին :

ՏՕՆԱՇՈՒՄ

Իսիի Երիմեան վարժարանի տօնածառի հանդէսը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի , ժամը 16ին, վարժարանին մէջ :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Անիւն .— Հ· Ց ·Դ· Ազամ ենթակոմիտէն եւ Շ· Միսաքեան խումբը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրեն իրենց չորքանի ընկերները այս Շաբաթ ժամը 21ին, Պուա Քոլոմպի կայարանին ծանօթ սրճարանը :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Ֆ· Կ· Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը Մանուկներու օրը կը տօնէ Յունուար 11–ին, Ազարեանեան ակումբին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին ղպրոցի աշակերտներուն կողմէ :

Կը հրաւիրուին ծնողքները եւ բարեկամները :

Մուտքը ազատ է :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՅՔ

Համա – Զարսանճապի Հայր· Միութեան Լիոնի մասնաճիւղի ընտանեկան խնջոյքը նոր տարուան առթիւ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը երկուքին, Յոյներուն սրահը, 5 Րիւ Պօնըփոտա :

ՏՕՆԱՇՈՒՄ

Վէյնի Ֆ· Կ· Խ· մասնաճիւղը Մանուկներու Օրը կը տօնէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, Սէրքըլ Կաթոլիքի սրահին մէջ, Ք· Խաչի երեք պղպջներու աշակերտներուն կողմէ երգ, արտասանութիւն, մանկական փիէս մը երեք արար :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆ. ԵԿԵՂԵՑԻ

8 bis, Rue des Ternes
Մէթրօ Փորթ Մայեօ կամ Շամփէրէ

Այս կիրակի առաւօտ : կը խօսի պատուելի Սիպէան : Նիւթ՝ Աստուծոյ հաւատարմութիւնը : Նոյն օրը ժամը 15ին Կաղանդի ծառ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Պ· Պօղոս Ղարիպեան (որ մեկնած է Փարիզէն) կը խնդրէ հետեւեալներէն իրենց հասցէն հաղորդել.—

Sarkis Yavarovitch
Penzioner Presevo
Serbia, Yougoslavie

Ղազմըղարացի Խնկօ Ճէլատեան (Պուէնոս – Այրէս) , Ղանթարոսցի Պօղոս Ճորտլեան (Պուէնոս Այրէս) 1923ին Պէյրութէն Հարաւային Ամերիկա մեկնած են :

Ղազմպարացի Համբարձում Ենովքեան (լուսանկարիչ , Մարսէյլ) :

ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԱՄԵԼԻՆԵՐ

REMINGTON "Princess"
— Մասնաւորաբար —
ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
պատրաստուած մօտէլը

REMINGTON "Super 60"
— Ա Մ Է Ն Է Ն —
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾՔ
Super-confort du rasage électrique

REMINGTON IV
Բոլոր պիւտճէներուն
մատչելի ՄՕՏԷԼ մը
Ա Ն Ն Ա Խ Ը Ն Թ Ա Ց
ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Services Commerciaux Rasoirs Electriques
12 Rue Edouard VII Paris - 9e

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

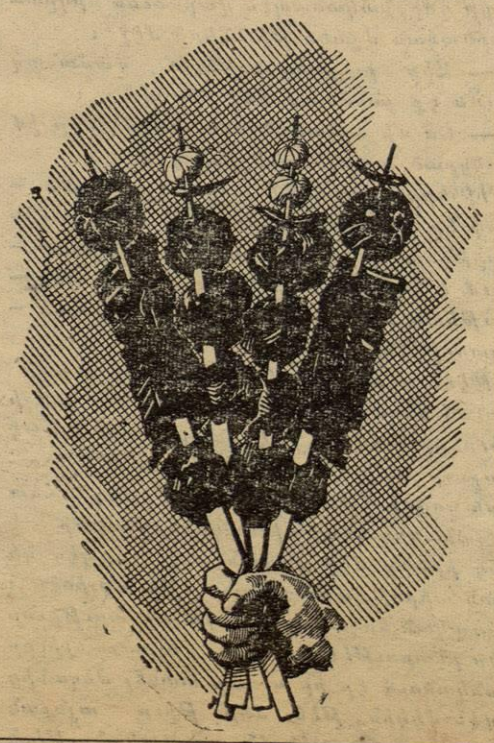
Ֆրանսական – Հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
TÉL. : BAL. 31-21
ՇԱՆ Զ'ԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ , «շաշլիք» , «քարսքի»

Bar Américain

Qualité Bongoût
appréciée partout

HALVA-TAHïN-LOKOUM

une seule qualité
une seule marque

BONGOUT

SOCIETE BONGOUT:
services commerciaux: 40, la Canebiere-Marseille
USINE: St MENET (BANLIEUE MARSEILLE)

ՅԱՌԱՋ

ԱՐԱՓԵՐ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
4
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE
4 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8385 35EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4186

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՍՓԻՒՌՔ

Հայրենիքին ու արտասահմանի գիրուցան Հայութեան միջեւ սրոշ կապ հաստատելու փորձերը չարունակուեցան 1958ի ընթացքին :

Քանի մը տարիէ ի վեր երկաթեայ վարագոյրին մէջ փոքրիկ ճեղք մը բացուած ըլլալով, սփիւռքի մեր հայրենակիցնե – րուն հնարաւորութիւն կը տրուի այցելու Հայաստան :

Դժբախտաբար այդ այցելութիւնները կը կատարուին «կազմակերպեալ» ձեւով, խմբովին եւ չատ սահմանափակ ժամա – նակով, — 10 – 12 օրուան համար :

«Նահանգնան» գաղթականները չեն կրնար ներս մտնել խորհրդային սահմաննե – րէն ու վերադառնալ իրենց տեղերը : Շատ քիչերու միայն բացառիկ արտօնու – թիւն կը տրուի պատկան իշխանութեանց կողմէ :

Միւս կողմէ ճամբու ծախքը մատչելի չէ ամէն քասկի : Մարդիկ չեն կրնար մի – այն 10 – 12 օր Հայաստանի «տեսարժան» վայրերը այցելելու եւ իրենց հարազատ – ները տեսնելու համար նիւթական, այն – քան մեծ զոհողութեանց ենթարկուիլ :

Եթէ ժամանակի սահմանափակումը չըլլար, տարակոյս չկայ որ այցելութիւնը կը տասնապատկուէր :

Հայաստանի կառավարութիւնը իրատա – սու չէ երկարաձգելու մեր «դրօսաշրջիկ» հայրենակիցներուն համար սահմանուած ժամանակը :

Այդ իրաւունքը կը պատկանի Մոս – կուային :

Հայաստան այցելող կարգ մը հայրե – նակիցներ սրտի խորունկ ցաւով դիտել կուտային թէ կրեմլինի իշխանաւորները մերժած էին երկարաձգումի համար լ – րենց դիմումը՝ հակառակ ազդեցիկ մար – զոց բարեխօսութեան եւ ներքին նախա – րարի խնդրանքին :

Վեհ. Վազգէն Ա.ի կաթողիկոսական ընտրութեան երրորդ եւ ծննդեան 50րդ տարեդարձը օգտագործուեցաւ անցեալ աշնան՝ խումբ մը հայրենակիցներ հրա – ւիրելու համար սփիւռքէն Հայաստան :

Կրկնակ տեսակէտով բախտաւոր եղան այս ուխտաւորները : Նախ՝ աւելի երկար մնալու արտօնութիւն տրացան : Երկ – րորդ՝ Մոսկուայէն սկսեալ մինչեւ Երե – ւան օդանաւով երթուղարձի եւ Հայաս – տանի մէջ բնակութեան ամբողջ տեւո – ղութեան պանդոկի եւ ապրուստի ծախ – քերը տանձնեց Մայր Աթոռը :

Ուրախալի է նկատել, որ վերջացող տարուան ընթացքին հարստացած է էջ – միածին : Ոչ միայն քանի մը միլիոն ֆր. ծախսեց այս հիւրերուն համար, այլ վեր – ջերս Լիբանանի եղբայրատան ցաւալի կրճատներու զոհերու ընտանիքներուն նուի – րեց 25·000 լիբանանեան ոսկի (ֆրանքի նոր տակով աւելի քան չորս միլիոն) :

1958 յիշատակելի պիտի մնայ նաեւ ա – նոր համար, որ առաջին անգամ, ըլա – լով զբօսաշրջիկներ եկան Հայաստանէն արտասահման : Այս այցելուներն ալ « կազմակերպեալ » ձեւով եւ խմբովին եկած էին՝ սահմանափակ ժամանակով :

Առնցմէ զատ Փարիզի մէջ առիթ ու – նեցանք տեսնելու խումբ մը հայ պիոնա – կաններ, — բանասէր, պատմագէտ, լեզ – ուական, բժիշկ — , որոնք մաս կը կազ – մէին համահայրենական պատուիրակու – թեան մը :

Հայրենիքի եւ սփիւռքի միջեւ նման չփումներ օգտակար կ'ըլլան, երբ տեղի կ'ունենան բարի նպատակներով : Առանց քարոզչական նկատումներու :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԻԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՏԸ ԿՈԼԻ ՀԱՄԱՐ

ՏԸ ԿՈԼ – ՄՈԼԻ ԳԼՈՒԽ ԳԼԽԻ

«Նախապարներըը չեն որ դիկուցումները կուտան կառավարութեան քաղաքակա – նութեան վրայ» ըսաւ նախարար կի Մոլէ երբ լրագրողները դինքը կը հարցապըն – դէին, Տը Կոլի հետ ունեցած տեսակցու – թենէն առք :

Տը Կոլ վերջին փորձ մը կ'ընէր համա – դելու համար ընկերվարական պարագլու – խը որպէսզի մնայ յաջորդ դահլիճին մէջ: Վարչապետին պատճառաբանու – թիւնները պարզ են — Ներկայ սահման – նադրութեամբ Ազգ. Ժողովին դերը երկ – րորդական է եւ վճռական բան մը չի կր – նար ընել, ուրեմն ընկերվարականներուն համար Ազգ. Ժողովին մէջ ընդդիմադիր մնալ որեւէ դրական արդիւնքի չի կրնար հասնիլ, մինչ անոնք կրնան դեր մը խա – դալ մնալով կառավարութեան մէջ: Տը Կոլ յիշեցուց նաեւ որ երկրին ներկայ կացու – թիւնը կը պահանջէ որ դահլիճը ազգա – յին լայն մեծամասնութիւն մը ունենայ : Տը Կոլ յիշեցուց նաեւ կի Մոլէին թէ ինք անոնցմէ էր որ Կոլը իշխանութեան գլուխ բերին Յունիսին եւ այն առեն ծա – նրը պատասխանատուութիւններ ստանձ – նեցին :

Ի վերջոյ յոյս կայ որ անձնական հան – դամանքով մասնակցին քանի մը ընկեր – վարականներ , ինչպէս Մաքս Լեժէօն: Կի Մոլէ վերջնական ոչ մը չըսաւ եւ Ազգ. Խորհուրդին ձգեց (կուսակցութեան խոր – հուրդը կը հաւաքուի Յունուար 11 եւ 12–ին) ընկերվարականներու վերջնական պատասխանը :

Ընկերվարականներէն նաք դժուարու – թիւններ կուտան Ժողովրդական Շարժու – մը, Ֆելիքս Կայեան եւ նոյնիսկ Ժագ Սուսթել: Այս վերջինը արդէն մերժած է կարգ մը նախարարութիւններ : Կ'ըսուի թէ համաձայն չէ երմտացոյցին չուրջ : Գալով Ժողովրդական Շարժումին իր կարգին տարակարծութիւններ ունի կա – ռավարութեան հետ եւ ընդհ. քարտուղա – րը՝ Սիմոնէ դէմ կ'արտայայտուի Փինէի երմտական քաղաքականութեան :

× Ամերիկան երկու հարիւր միլիոն տոլարի փոխառութիւն մը բրաւ Ֆրան – սայի: Երմտական նախարարութիւնը կը հաղորդէ թէ ամերիկեան դրամատունե – րու խումբ մըն է այս փոխառութիւնը ը – նդդը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա. ՄԻԿՈՅԵԱՆ Նիւ Եորք պիտի հասնի կիրակի առաւօտ՝ սկանտինաւեան օդա – նաւով մը, յայտարարեց օդանաւային ընկերութեան բանբերներէն մէկը. Ա.Մի – ւոյեան փոխ վարչապետը Մոսկուայէն գացած էր Քոփենհակ, Միացեալ Նա – հանդներ անցնելու համար :

ԱՆԳԱՐԱՅԻՆ եկած լուրերու համա – ձայն, կ'ըսուի թէ բանակցութիւնները ըս – կըսած են Թուրք կառավարութեան եւ ա – մերիկեան դեսպանատան միջեւ՝ Թուրք – եւամերիկեան վինաւորական դաշինք մը կնքելու համար: Այս լուրերը լսելով՝ խորհրդային կառավարութիւնը յուշագիր մը յանձնած է Անդարայի կառավարու – թեան, զգուշացնելով զայն նման դաշին – քի մը դէմ :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ բոլոր ապրանքներու գինե – րը յաւելում պիտի չկրեն, ընդհակառա – կըն, պերճանքի առարկաներու գինները պիտի նուազին, ինչպէս՝ զոհարեղէն , կնոջ պայուսակ, ինքնահոս գրիչ, մուշ – տակ, լուսանկարչական գործիքներ , ձայնասփիւռ եւ հեռատեսիլ, ելեկտրա – կան ածելիներ, ձկնկիթ (խաւեար) եւն. :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀՐԹԻՌ ՄԸ ԼՈՒՍԻՆ ԿԸ ՀԱՍՆԻ ԱՅՍՕՐ, ԿԻՐԱԿԻ

Մոսկուայի ճայնասփիւռը յայտարարեց թէ 1472 քիլօ ծանրութեամբ խորհրդային հրթիռ մը արձակուած է դէպի լուսին :

Հրթիռը մէսսին կը տանի գիտական զանազան գործիքներ՝ 361·300 քիլօ ծան – րութեամբ : Միաժամանակ կը կրէ փոք – րիկ դրօշակներ, որոնց վրայ գրուած է « Ա. Միութիւն — 1959» :

Այս հրթիռը նուիրուած է համաշխա – հային կուսակցութեան 21րդ համագումա – րին :

Շաբաթ առաւօտ Մոսկուայի ճայնաս – փիւռը իր հաղորդումները դադրեցնելով, խօսքը տուաւ պիտակն նախարարու – թեան բանբեր Թուրչինի, որ յայտարա – րեց թէ խորհրդային հրթիռը կարած է 180·000 քիլոմեթր, այսինքն՝ երկիր–լու – սին հեռաւորութեան մօտ կէսը : Կը մնար երկու հարիւր հազար քիլոմեթր եւ կը կարծուէր թէ հրթիռը լուսին պիտի հա – սնէր կիրակի առաւօտ ժամը հինգին (Ֆը – րանսական ժամով) : Ճանդամասութիւնը մեծ է Ա. Միութեան մէջ եւ Շաբաթ օր – ուան «Փրաւտա»ն ուղղ սիւնակի վրայ կը դնէր իր խորագիրը : Իսկ Ուչչինկ – Թրնի մէջ այս առթիւ կը վերյիչեն թէ երբ վերջերս Ամերիկայի հրթիռներու մասնագէտ Գերմանացի Ֆոն Պրաունի կը հարցնէին թէ երբ Ամերիկացիք լուսին հասնին ի՞նչ պիտի գտնեն : Ֆոն Պրա – ուն պատասխանած է .— ... Ռուսերը :

ՖԻՏԷԼ ԳԱՍԹՐՈՅԻ ՈՒԺԵՐԸ ՀԱՒԱՆԱ ՄՏԱՆ

Քուպայի մէկ տարուան յեղափոխու – թիւնը յաջողութեամբ պսակուեցաւ, որ – դարեւ Ֆիտէլ Գասթրոյի ուժերը ուրբաթ օր Հաւանա մտան, ուր ժողովուրդը (780 հազար) ընդհանուր զօրձադուլով իր հա – մակրանքը կը յայտնէր յեղափոխութեան : Այսուհանդերձ, մայրաքաղաքի կեդրո – նական մասին մէջ պաթիսթայի կողմնա – կիցները ողի ի բուն կը կռուէին Ֆիտէլ Գասթրոյի ուժերուն դէմ, մինչ բանակին մեծ մասը համակերպած էր կացութեան : Հակադիր երկու ուժերու կռիւները չա – րունակուեցան մինչեւ առաւօտ, 4–500 վիրաւոր կամ մեռեալ տալով :

Հաւանայի եւ արտասահմանի հետ բո – լոր յարաբերութիւնները, — հեռաձայ – նային եւ օդանաւային, — խզուեցան : Գասթրոյի հաւատարիմները կը կատա – րեն նաեւ ոստիկանի դեր՝ հսկելով քաղա – քին վրայ. աւազակները ձերբակալելու , եւ ի հարկին, վիրաւորելու կամ սպան – նելու հրահանգ ունին :

Գործադուլը պիտի չարունակուէր մին – չեւ Գասթրոյի Հաւանա ժամանումը :

Իւրիւթիա, 56 տարեկան աւեռնակալ մը, որ 1957ին ապատամած էր Նիւ Եորք եւ քանի մը օր առաջ միացն վերադար – ձաւ աքսորէն՝ Քուպայի Հանրապետու – թեան Նախագահ հռչակուեցաւ Ֆիտէլ Գասթրոյի կողմէ : Ցեղափոխութեան զե – կավարը ճայնասփիւռ ճառ մը խօսելով յայտարարեց թէ ինք իշխանութիւնը ձեռք առնելու նպատակ չունի, «մենք կ'ու – զենք պարզապէս ապահովել ժողովուրդին ազատութիւնը »:

Ֆիտէլ Գասթրօ եւ Իւրիւթիա Սան – թիանկօ կը գանուէին, երբ յեղափոխա – կաններու կողմէ դրաւուեցաւ Հաւանան: Ժամէ ժամ կը սպասուէր որ նոր Նախա – գահն ու Գասթրօ մայրաքաղաք մտնեն :

Սանթիակոյի մէջ անոնք սկսած էին կազմել Քուպայի նոր կառավարութեան նախարարաց ցանկը :

ՕՐ ԸՍ ՕՐԻՆ

Ե՞ՐԲ Է ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴԸ

Շաբաթէ մը ի վեր ոչ միայն Ծնուդի արարողութեան զանազան ժամանակա – ցոյցեր կը ստանանք այլ եւ բարեպաշտ – ներու կռմէ բողոքի նամակներ, որով մեզի կը հարցնեն թէ «ե՞րբ պէտք է տօ – նել Ծնունդը» եւ կ'ուզեն գիտնալ որ կաթ. Պատուիրակ Սրբազանը ընդհանուր հրահանգ մը չէ՞ տուած Ֆրանսայի մէջ գտնուող լուսաւորչական եկեղեցիներուն :

Ոչ միայն արդար կը գտնենք եղած բո – ղոքները, այլ եւ գայթակղալի՝ տիրող այս ընդհ. պատկերը, Ծնունդի արարո – ղութեանց զանազան թուականներու տօ – նակատարութեան մասին :

Գիտենք որ ամէն մէկը տեղական պայ – մաններու համաձայն կ'որոշէ թուականը, միակ մտահոգութենէ մը առաջնորդուած, բազմութիւն ունենալ եկեղեցին :

Տէսինը կը տօնէ Քրիստոսի ծնունդէն առաջ (Յունուար 4), Մարսէյլը կը տօնէ 8 օր վերջ Յունուար 11ին, Նիսը՝ Յուն – ուար 11ին եւ այսպէս մնացեալները : Միայն Փարիզն է որ պահած է աւանդա – կան թուականը անշուշտ Առաջնորդ Սըր – բազանին կարգադրութեամբ :

Հոս է արդէն անբացատրելին եթէ Փա – րիզը մտահոգուած չէ միւսներուն նման բազմութիւն ունենալու հարցով , ինչո՞ւ միւսները պիտի ունենան այդ հոգը :

Անշուշտ Պատուիրակ Սրբազանը ընդհ. հրահանգ մը պէտք էր տուած ըլլար, ան – կախ իւրաքանչիւրին յատուկ պայմանա – դրէն, որպէսզի Ծնունդը տօնուէր ամէն տեղ նոյն օրը այսինքն Յունուար վեցին եւ այս ծիծաղելի հանգամանքը չտանէր նուիրական տօն մը :

Նման կարգադրութիւն մը ոչ միայն բացարձակ անհրաժեշտութիւն մրն է այլ եւ առաջը կ'առնէ նաեւ էմահան կար – գադրութիւններու, շատ անգամ ձգուած այս կամ այն էահանայինն անձնական յարմարութիւններուն :

Յիշենք նաեւ որ Երուսաղէմ կը տօնէ հին տոմարով Յունուար 19ին: Ուրե՞մն:

ՆՈՃԻ

Ա. ՁԻՆԿԷՎԻՒ ՄԱՀԸ

Ցաւով կը տեղեկանանք Ա. Զինկէվիչի մահը որ տեղի ունեցած է չաբաթ առաւօտ ժամը երկուքին Փարիզի իր բնակարանին մէջ: Հանդուցեալը եղած է վար – չապետ կովկասեան համագաշնակցու – թեան եւ անկախ Վրաստանի դեսպան՝ Փարիզի մէջ: 84 տարեկան էր :

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Մինչ ձերբակալութիւնները կը չարու – նակուին Եգիպտոսի մէջ, Արեւելքի «պղ – տիկ թագաւորը»՝ Հիւսէյն կարգ մը յայտարարութիւններ ըրած է անդլիացի լրագրողի մը՝ կիպլընս եւ յայտնած իր մտահոգութիւնը Իրաքի եւ Սուրիոյ մա – սին: Հիւսէյնի համար Ա. Միութեան կարեւոր դեր մը սկսած է խաղալ Իրաքի մէջ: Թագաւորը կը կարծէ թէ Նասրի հակահամայնավար ընթացքը աւելի եւս պատճառ մըն է որ Քասըմ Ա. Միութեան դերկը իյնայ: Քասըմ երկու եղք ունի, բաւ Յորդանանի աթգաւորը, Իրաքը յանձնել Նասրին կամ Ա. Միութեան :

Թագաւորը խօսելով Սուրիոյ մասին ը – սաւ թէ այս վերջինը յուսախաբ է եգիպ – տոսի հետ իր միացումէն :

Գալով Յորդանանի, թագաւորը յայ – տարարեց թէ Մէջին Արեւելքի հակահա – մայնավար միակ բերդն է ան «ահա թէ ինչո՞ւ Ռուսերը կ'ուզեն մեզ քարուքանդ ընել»: Հիւսէյն չեշտեց թէ Ռուսիա մէկ կողմէն, Իսրայէլ միւս կողմէ եւ արա – բական բազմաթիւ երկիրներ կը սպառնան

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

ԺԱՂՈՎՈՒՐԴԻ ԾԱՂԻԿԸ

— Ֆիլմ... Ես ինչպե՞ս չտեսնեմ այդ ֆիլմը, երբ ամբողջ Ծաղկաձորը խոսում է միայն դրա մասին ... Ասում են՝ ինչ-որ հրաշալի բան է, ինչ-որ անհավատալի բան է, ինչ-որ անհասկանալի բան է, ինչ-որ անսովոր բան է, ինչ-որ անկրկնելի բան է, ինչ-որ անզուգական բան է, ինչ-որ անզուգական բան է, ինչ-որ անզուգական

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑԻՆՔ...

Գրական մամուլում յաճախ հանդէս են գալիս մեր բանաստեղծները որպէս թարգմանիչներ : Թարգմանում են նրանք բոլոր լեզուներից, սկսած վրացերէնից, աւարտէ՛յեաներէնից, ուքրաներ էնից, էս – տոներ էնից, ընդհանրապէս Ա. Միութեան բոլոր ժողովուրդների լեզուներից եւ վերջացրած չինարէնով, ճափոներ էնով, արաբերէնով, հապէշերէնով ...

Միամիտ ընթերցողը կարծում է, որ մեր «պահ»ները աւրապետում են այս բոլոր լեզուներին լիովին եւ կատարում են թարգմանութիւններ բնագրերից · յիրաւի, ինչո՞ւ ուքրանական բանաստեղծ Պաւլո Տիչինան կարող է թարգմանել ուքրաներէն Ցոփ · Մովհաննիսեանին բռնագրից, Վալէրի Բիւսովը բազում հայ բանաստեղծներին՝ ռուսերէնի, Փրոֆ · Էդլիչկան այնքան ժամանակ է ղանում, որ սովորում է հայերէն եւ հայ գրողներին թարգմանում է չեխերէն, իսկ այս – օրուայ խորհրդահայ բանաստեղծը պիտի չսորվի այս կամ այն լեզուն եւ պիտի չթարգմանի բանաստեղծներին՝ բնագրերից :

Ամէն ինչ հեչտացել է մեր օրերուն · հեչտութեամբ են գրւում եւ վէպերը, եւ պոէմներն ու բանաստեղծութիւնները, նոյն հիմունքներով եւ հեչտացել է թարգմանչական գործը : Բանից պարզուում է, որ մեր օրերի բանաստեղծը, եթէ քիչ թէ շատ աւրապետում է Հայոց եւ Ռուսաց լեզուին, կարող է թարգմանել աշխարհի բոլոր ապրութիւնների բանաստեղծներին եւ տակն ատորպրել, — « Թարգմ · ֆ.ի», փոխանակ բարեխղճութիւն ունենալու նշելու, — «ռուսերէնից թարգմանութիւնից թարգմանեց՝ Ֆ.»:

Դժուար չէ դուշակել թէ ինչ որակի թարգմանութիւններ են այդ թարգմանութիւնների թարգմանութիւնները ... Բաւական է նայել Վահան Թէքէեանի նման եւ ուժեղ բանաստեղծի՝ բնագրից կատարած թարգմանութիւնները՝ Վերլէնից, Պոլէրից եւ պարզ կը լինի թարգմանութիւններից կատարուած թարգմանութիւնների արժէքը: Պէտք է ենթադրել որ այս այն է, ինչ ժողովուրդը կոչել է « նապաստակի ջրի ջուր»: Այս «ջրի ջուրը» հասում է ոչ միայն մեր գրական պարբերականների էջերով, այլեւ հրամանելու, մռնչող փոթորիկը, ապերասը կանչերը դաշտերուն ամայութեան մէջ, փիլոն ճայերին լռութիւնը ...:

Այդ Ծնունդի գիշերը, ձիւնին վրայ մեռած պղտիկ ոտքն պատկերը, դարձաւ ու դարձաւ չուրջս, սեղմեց սիրտս ...:

Եւ ապրեցայ՝ կեանքիս առաջին ցաւոտ անքուն գիշերը ...

ՄԱՆՆԻԿ ՊԻՐՊԻՐԵԱՆ

«ՅԱՌԱՋ» ԹԵՐԹՕՆԸ (321)

ԿԱՅԾԵՐ

Բ. ՀԱՏՈՐ

ԻԵ·

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏԸ

Նա հրաւիրեց նստել սեղանի մօտ: Ինչ-որ ճոխ ընթրիքից յետոյ, այժմ ո՞վ ախորժակ ունէր ուտելու: Բայց ուրիշ, չուրիշ, պէտք է մի քանի պատառ ուտես, եթէ ոչ, տան տիկնոջը սաստիկ վիրաւորած կը լինես :

Տէր հօր խրճիթը թէեւ ոչով տան մեծութիւնը ու վայելչութիւնը չունէր, բայց բաւական կոկիկ եւ սիրուն էր · ամէն տեղ երեւում էր կարգ, ամէն տեղ երեւում էր մաքրութիւն: Բոլոր տանկերիք քնած էին, մի եւ նոյն յարկի տակ, ուր մտանք մենք: Միայն երէցկինը եւ նրա հարսը սպասում էին մեզ: Սիւնի վրայ դրած միակ ճրագը աղօտ լոյս էր սփռում փոքրիկ սենեակում, եւ մեր չուրջը լսւում էր քնած ընտանիքի խաղաղ շնչառութիւնը :

Տէր հայրը իր լեզուի բոլոր ճարտարութիւնը գործ էր դնում, որ զբաղեցնէ ինձ: Բայց ոչ նրա համեստ սեղանը, ոչ նրա պարզ, սրտից բխած, հայրական խօսակցութիւնը, եւ ոչ երէցկնոջ միամիտ դուրդուրանքը, — ոչինչ չէր զբաւում ինձ : Ինձ չէր զբաւում եւ մի զեղեցիկ զէմք, որ քնի մէջ, մոռանալով զեղջկուհու ամաչկոտութիւնը, վերմակը կիսով չափ մի կողմ էր ձգել եւ երեւան էր հանել մի հրաշալի կուրծք: Այո, ոչինչ չէր զբաւում ինձ: Իմ բոլոր ուշքը, միտքը զբաւել էր երիտասարդ վարժապետը : Նրա մասին էի մտածում, նրա այրական սիրելի պատկերն էր իմ աչքի առջեւ :

Երբ տէր հայրը սկսեց նրա մասին խօսել, ես մեծ ուրախութեամբ լսում էի :

— Եկեղեցու բակումն է բնակւում ,— ասաց նա, — այնտեղ զպրոցին կից, իրա համար երկու սենեակ է չինել տուած : Այդ սենեակները մեր խրճիթների նման զեռնափոր չեն, դուք , ի հարկէ, առաւօտեան կը տեսնէք , թէ որքան յարմարութիւններով են չինուած: Նա միշտ խորհուրդ է տալիս, յորդորում է զիւղացիներին, որ դուրս գան զեռնի տակից եւ այն ձեւով բնակարաններ չինեն: Ասում է, որ զեռնափոր խրճիթը շատ վնասակար է առողջութեան, այնտեղ չէ թափանցում ոչ արեւի լոյսը եւ ոչ մաքրութիւնը :

— Գիւղացիք հետեւո՞ւմ են նրա խորհուրդներին ,— հարցրի ես :

— Շատերը հետեւում են. ով որ նոր տուն է չինել տալիս, այնպէս է չինում, որպէս նա ցոյց է տալիս: Նա մեզ բաց յատրում է, թէ տան ձեւը ոչ միայն մեծ նշանակութիւն ունի մարդու առողջութեան վերաբերութեամբ, այլ սաստիկ ազդում է նրա բնաւորութեան, մտքի եւ հոգեկան տրամադրութեան վրայ: Եթէ հայ գիւղացին, ասում է նա, այդքան ծածկամիտ, նենգաւոր եւ միեւնոյն ժամանակ՝ այդքան մոայլոտ է, — եթէ նա կորցրել է երգելու եւ ուրախ լինելու ընդունակութիւնը ,— գլխաւոր պատճառներից մէկը այն է, որ ապրում է զետնի տակ, խուլ մթութեան մէջ :

— Ձեր գիւղացիք նոյնպէս զետնի տակ են ապրում, — նկատեցի ես, — բայց բաւական ուրախ են, բաւական պարզ սիրտ , լուսաւոր եւ միտք ունեն :

— Այդ նկատողութիւնը ես էլ մի անգամ արեցի նրան: Նա պատասխանեց. զրսի կեանքը՝ ազատ եւ արձակ օդի մէջ, մեղմացնում է զետնափորի ազդեցութիւնը: Դուք , ասաց, տարուայ մեծ մասը անց էք կացնում դաշտերում, լեռների վրայ , եւ ձեր վրաններով՝ ձեր անասունների հետ՝ բնակւում էք ձեր արօտատեղիներում : Ազատ բնութիւնը ներշնչում է ձեր մէջ ազատ սիրտ եւ ազատ հոգի: Ձեր զետնափոր խրճիթները ձեզ համար ժամանակաւոր ձմերանոցներ են միայն :

Անհամբերութիւնը ինձ այնքան տանջում էր, որ չսպասելով մինչեւ առաւօտ, որ դնայի եւ անձամբ տեսնէի բոլորը , — ես ցանկանում էի վարժապետի սենեակները , նրա նիստ ու կացի, եւ առհասարակ նրա կենցաղավարութեան մասին՝ կանխապէս տեղեկութիւն առանալ քահանայից : — Ցանկանում էի խօսել, մինչեւ լոյս խօսել իմ սրտին շատ մօտ երիտասարդի մասին եւ քնաւ չքնել :

— Լա՞ւ են սարքուած նրա սենեակները :

— Շատ լաւ են սարքուած · ամէն պատրաստութիւններ ունի նա · մահճակալ , անկողին, աթոռներ, պրասեղան եւ զանազան կարասիք: Պատերը զարդարած են պատկերներով, պատուհանները լի են գրքերով: Բայց մահճակալ ունի, նրա վրայ չի պառկում · մահիճ ունի, դործ չէ ածում: Պառկում է մերկ յատակի վրայ, առանց անկողնի: Զարմանալին այն է , որ շատ անգամ կողքերի տակին մանր խիճեր է ածում, որ աւելի ցաւեցնէ :

ՐԱՖՖԻ

(Շար·)

Մի փլուզում է երգն՝ անակնկալ ,
Որ վրադ թափւում ու թաղում է ձեզ :

Վերջին քառեակը դէշ չէ, էլ՞ :
Իսկ Վահագն Դաւթեանն այսպէս ձեւաւորեց ·

Եւ մինչեւ մահը նրան տանջում էր
Արեւն ու հողը վրաց աշխարհի ,
Թափցրին նրանից երջանկութիւնը ,
Նա երջանկութիւն տուեց երգերին :

Ես երգ չեմ գրում, երգն ինք խօսում է
Իմ կեանքի նման եւ իմ արեան հետ,
Երգը դա հոգու նոր փլուզում է ,
Որ կարող է ձեզ խորտակել յաւէտ :

Թարգմանում էք, եղբայրնե՛ր, թարգմանում էք :
Ահա եւ իմ սխրագործութիւնը ·

Ու չարչարուեց նա մինչ օրը մահուան՝
Վրաց արեւին ու հողին գերի,
Նա բախտ չունեցաւ աշխարհի վրայ
Իր բախտը տուեց նա իր երգերին:

Ես երգ չեմ գրում··· երգն է ինձ գրում ,
Այս երգում՝ երգը կեանքս է երգում ,տես,
Ոտանաւորը ի՞նչ է՝ փլուզում ,
Կը թափուի վրադ ու կը ծածկի ձեզ :

Կեցցե՛մ :
Ցիրաւի, «Թարգմանական» այս արատաւոր պրակտիկայի չնորհիւ կը փլչի բնագիրը եւ կը ծածկի ընթերցողից թարգմանուող հեղինակին, տուեալ դէպքում ծանր վիրահատութեան ենթարկուող բանաստեղծին, որն աչողջ է եւ վիրահատութեան ոչ մի կարիք չունի :

Այս էլ դեռ ոչինչ: Ինչպէ՞ս տեսաւ ընթերցողը, բառացի թարգմանութիւնից երեք պոէտ երեք ին չ— որ բան դուրս բերին, որոնք, Տիցիան Տաբիցէ պէտք չէ լինել գլխաւոր համար, որ չափազանց հեռու են Տիցիան Տաբիցէից : Բայց ահա Նորենցին արուած է Զախարուխաձէի ու Թամարիանի» պոէմից մի հարիւր տողանոց հատուած, բերում ենք ութ տող եւ մրցման ենք հրաւիրում մեր բոլոր պոէտներին, այս ութ տողից որեւէ «բան» առնղծելու համար: Ահա՛·

Որի եղբայրը, լուսաւոր արեւը
Լաշային (Թամարի որդին) պատրաստեց
որպէս ազնուատոհմ ,
Կ'ասեմ նրա արեւին ով որ սահմանեց ,
Աստծու նման սիրած ,
Որդուն ցանկալի, վախտանգի տոհմին ,
Որը փափաքում էր նրա պէս հասուն :
Երբ որ ցանկացաւ, ծնուեց ՝
Պարսից բարձրութիւնը վար բերած :

Մեզ մնում է միայն ցաւակցութիւն յայտնել Տախրուխաձէին եւ Վաղարշակ Նորենցին :

Զմռռնանք նշելու, որ այսպէս են վարուում եւ հայ պօէտների հետ· հայ գրականագէտը գրում է հայերէն բանաստեղծութեան բառացի թարգմանութիւնը, իսկ ռուս բանաստեղծը ռուսերէն բանաստեղծական տեսք է տալիս «հումոյթ»ին: Սրա արդիւնքն այն եղաւ, որ ռուսերնէ Զարենցը դուրս է եկել այնքան գունատ եւ հաբիւրաւոր մղոններով հեռու խակաս Զարենցից, եւ, ընդհակառակն, Թոյլ պոէտները ռուսերէն հնչում են բնագրի հետ ոչ մի կապ չունեցող զանգուլակներով, որը նոյնպէս հեռու է բնագրից՝ հակառակ ծայրից :

Եղրակացութիւն — ժամանակը չէ՞ արդեօք մտածել բանաստեղծական թարգմանութեան կազմը պատրաստելու մասին: Այդ ինչպէ՞ս երիտասարդ Վահան Տէրեանը սովորում էր վրացերէն՝ Շոթա Ռուստաւելու «Վապրենաւոր»ը բնագրից թարգմանելու համար, իսկ մեր օրերի երիտասարդ բանաստեղծներին չի մտա – հոգում գոնէ մեր հարեւանների՝ վրացական եւ աւարէյջանական ժողովուրդների գրականութեան հետ ծանօթանալ եւ մրտերմանալ բնագրերով եւ թարգմանութիւնները կատարել բնագրերից: Եւ ինչո՞ւ միայն վրացերէն եւ աւարէյջաներէն, իսկ եթէ վաղը մենք ձեռնարկենք Համոնական բանաստեղծութիւնների ժողովածուները կազմելուն, նորի՞ց պիտի դիմենք այս պրակտիկային: Գրողների միութիւնը պէտք է միջոցներ ձեռք առնի բանաստեղծական թարգմանչական կազմ – մեր ստեղծելու համար, առանց որի մենք կ'ունենանք «նապաստակի ջրի ջուր» կամ՝

Ոտանաւորը ի՞նչ է՝ փլուզում ,
Կը թափուի վրադ ու կը ծածկի ձեզ :

ԳՈՒՐԳԻՆ ՄԱՀԱՐԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

ԳԱԶԷԼ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ

●

Մոռացում եմ, որ կէս դար
Ապրել եմ այս աշխարհում ,
Անհանգիստ ու անդադար
Ապրել եմ այս աշխարհում :

Երբ լացել է երկիրն իմ՝
Ես էլ լացել եմ սրտացց ,
Եղել արդար, անարդար , —
Ապրել եմ այս աշխարհում :

Տուել եմ իմ երգերը
Հովերին ու հաւերին,
Երազներով լուսավառ
Ապրել եմ այս աշխարհում՛ :

Ջրի նման գնացել ,
Աւազի պէս սնացել ,
Որպէս յո՛յզ, ե՛րգ ու բարբառ
Ապրել եմ այս աշխարհում :

ԳՈՒՐԳԻՆ ՄԱՀԱՐԻ

×

Դաշտերի վրայ կապոյտ ծղեր կան,
Ոսկի շողեր կան դաշտերի վրայ,
Ադամանդակուռ անթիւ ցօղեր կան ,
Հովեր, դողեր կան դաշտերի վրայ :

Գնա՛մ, թափառեմ, տանեմ իմ երգը,
Փռեմ իմ երգը դաշտերի վրայ,
Թող երգո՛վ , երգո՛վ ծովանայ բերքը ,
Ծովանայ բերքը դաշտերի վրայ :

Լ · ԴՈՒՐԵԱՆ

Յորդանանի. « այս բոլորին դիմանալու համար՝ առանց պայմանի օդնութեան պէտք ունինք » եզրակացուց թագաւորը :

× Արաբական աշխարհի վերջին ան – յուզարձերուն առիթով հետեւել հաչ – ուեկչիը կը տրուի ։— Եգիպտոսի մէջ 150 համայնավարներ ձերբակալուած են, Սուրիոյ մէջ՝ աւելի քան հարիւր հոգի : Խալէտ Պէրթաչ յայտնած է Իրաք փա – խիլ : Սուրիա – Լիբանան սահմանը փակ – ուած է : Պաղտատի մէջ ձերբակալուած են ութ հոգի (երկուքը՝ կին), որոնք կ'ուզէին օդը հանել Քէրքիւքի նաւթուղի – ները : Իրաքեան մայրաքաղաքի վերջին կռիւներուն հետեւանքով 12 հոգի սպան – նուած եւ քանի մըները վիրաւորուած են :

Արեւելեան Գերմանիոյ վարչապետ Կրոթեվոլ Գահիրէ պիտի հասնէր կիրակի օր, իսկ Իտալիոյ Վարչապետ Ֆանֆանի երեքշաբթի :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՑՑ Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ

6 Յունուար, երեքշաբթի, ժամերգու – թիւն Ս. Ծնունդի եւ Ս. պատարագ, ժա – մը 8 – 12 :

10 Յունուար, Շաբաթ, ճրագալոյց, առաւօտ, ժամերգ. ժամը 8·30, Լեհ. ժամերգ. եւ Ս. պատարագ երկսեռ խում – բով, ժամը 4·30 :

11 Յունուար, կիրակի, Ս. ԾՆՈՒՆԴ, Ս. պատարագ, բազմաձայն երկսեռ խումբով, Ջրօրհնէք, Հոգեհանգիստ Մե – ռելոյի, ժամը 8 – 12 :

× Էջմիածինէն ստացուած է վազգէն Ա. Հայրապետ Հայոց պատկերազարդ տառւար հատորը : Դիմել եկեղեցի :

ԳՈՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Հայ օրիորդ մը ճրասենեակի գործ կը փնտռէ (սթէնօ – տաֆթիլօ) կամ իբրեւ վաճառորդուհի : Դիմել ։— «Յառաջ»ի վարչութեան ճրատը :

"ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ"Ը

Ս. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութիւնը Փա – րիզի չրջանի մասնաճիւղերով կը տօնէ «Մանուկներու Օրը», Յունուար 8ին, ժամը 15–18, Սոսիկեան Սալանթի թատե – րասրահին մէջ, 28 Բիւ Սէրփանիթ, մեթ – րօ Սէն Միշէլ կամ Օտէոն :

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակ – ցին ։—

Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի վարժարանի երգչա – խումբը, ղեկավարութեամբ ուսուցիչ Ս. Քաջեանի :

Կը ներկայացուի ԴԴՈՒՄԻ ՎԱՃԱՌԱ – ԿԱՆԸ : Գերճ Պառաւեանի եւ Թիւրայր Պա – լանդեանի կողմէ :

Տրամախօսութիւն Առնուվիլի «Անարատ Յղութեան» վարժարանի աշակերտներով :

Արտասանութիւն Օր. Անժէլ Գաբոյեա – նէ : Պար Օր. Թերէզ Քէօշկէրեանէ եւ փոքրիկներ Արմենուհի Պագըրճեանէ եւ Ագնիւ Քէօշկէրեանէ :

Ջուղերդ Նահապետեան քոյրերու կող – մէ : Փոքրիկն Արմէն Խաչիկեան իր ըր – ւարթ երգերով եւ իր հեղինակած արտա – սանութիւններով :

ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱ ՆԱԽԸՆԹՐԻՔ

Ծանօթ.— Առնուվիլէն օթօբառը կը մեկնի ժամը երկուքին Պ. Նիկողոսեանի խանութին առջեւէն :

— Ալֆորվիլէն օթօբառը կը մեկնի ժա – մը 2·30ին Փլաս Գառնոյէն :

— Շաւիլէն օթօբառը կը մեկնի ժամը երկուքին Փուէնթ որ Շաւիլէն :

ՆՈՒԻՐ

Տէր եւ Տիկին Փապուճեան կը նուիրեն հազար ֆրանք Ֆ. Կ. Խաչին եւ հազար ֆրանք Հայ Կարմիր Խաչին իրենց ազգա – կանուհին Տիկին Ազապի Սմսարեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի : Ստանալ «Յառաջ»էն :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՑՑ ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒ ՓԱՐԻԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔՆԵՐՈՒ

Յունուար 5, երկուշաբթի, ճրագալոյց Ս. Ծննդեան երեկոյեան սկիզբն. ժամեր – գութեան ժամը 15·30ին բազմաճայն Ս. պատարագ ժամը 17ին :

Յունուար 6, երեքշաբթի, Տօն Ս. Ծը – նընդեան, ժամը ութին, բազմաճայն Ս. պատարագ ժամը տասնին, Ջրօրհնէք ժա – մը 12ին, կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայրապետական պատուիրակ Սերովբէ Եպիսկ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ :

Յունուար 7, Չորեքշաբթի, Բ. օր Ս. Ծննդեան, յիշատակ Մեռելոց Ս. պատա – րագ ժամը տասնին :

×

ՇԱԻԻԼ

5 Յունուար, Ր2·— *Խթում, ժամը* 15·30ին :

6 Յունուար, Գշ·— *Ս. Ծնունդ, սկիզբ ժամը* 8·30ին, *Ս. պատարագ* 10ին :

Երգեցողութիւնները կը ղեկավարէ եր – բաժշտապետ Պ. Ն. Սերոբեան :

×

ՊՈՄՈՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՑՑ

5 Յունուար երկուշաբթի, ճրագալոյց Ծննդեան, *սկիզբ երեկոյեան արարողու – թեանց ժամը* 3·30ին, *Ս. պատարագ եւ Նախատօնակ* 4·30ին :

6 Յունուար Երեքշաբթի, Ծնունդ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, *սկիզբ առաւօտեան արարողութեանց ժամը* 7·30ին, *Հանդիսաւոր Ս. պատարագ ժա – մը տասնին :*

7 Յունուար, Չորեքշաբթի, Յիշատակ Մեռելոց, *սկիզբ առաւօտեան ժամեր – գութեանց ժամը* 8·30ին, *Հանդիսաւոր Ս. պատարգ ժամը տասնին, Հոգեհանգիստ ընդհ. ննջեցելոց ժամը* 11·45ին :

ՆՈՒԻՐ

Ֆ. Կ. Խաչի Պանեհոյի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է Տիկին Մաննեա կարապետեանէ 1500 *ֆրանք, Պանեհօ, իր թոռնիկին Վարդերէսի ծը – նունդի ուրախ առիթով :*

ՎԱՐԶՈՒ ՍԵՆԵԱԿ ԿԸ ՓՆՏՌԻՒ

Հայ ուսանող մը սենեակ կը փնտռէ հայ ընտանիքի մը մօտ : Դիմել գրատուն Հը – րանտ Սամուէլեան, 51 Բիւ Մօսիէ լը Փրէնս, Փարիզ (6) : Հեռ. Տանթօն 88–65 :

Sté France - Cameroun

ԽԱՐԲՈՒԹԼԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

24, RUE D'ENGHIEN

Կը փնտռեն հայ երիտասարդները Փա – րիզի գրասենեակին եւ Քամէրունի իրենց քոնթուարներուն համար : Դիմել անձամբ կամ գրաւոր :

PRO· 82-38

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը Մանուկներու օրը կը տօնէ Յունուար 11–ին, Ահարոնեան սրահին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին դպրոցի ա – չակերտներուն կողմէ :

Կը հրաւիրուին ծնողքները եւ բարե – կամներ :

Մուտքը ազատ է :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ֆ. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութիւնը Փա – րիզի չրջանի տասը մասնաճիւղերով կը տօնէ Կապոյտ Խաչի օրը, 12 Ապրիլին, Սորպոնի մեծ ամփիթատրոնին մէջ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Պ. Պօղոս Ղարիպեան (որ մեկնած է Փարիզէն) կը խնդրէ հետեւեալներէն ի – րենց հասցէն հաղորդել ։—

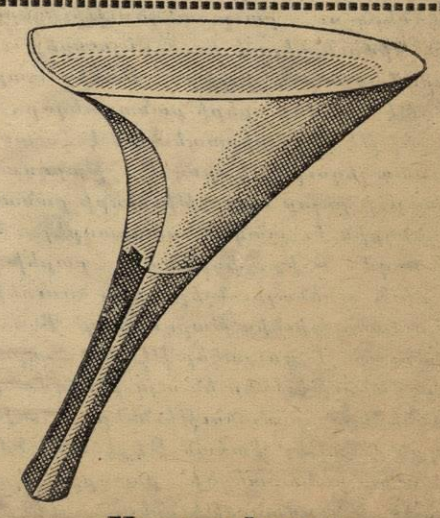
Sarkis Yovanovitch

Penzioner Presevo

Serbia, Yougoslavie

Ղազմըղարացի Խնկօ Ճելատեան (Պուէ – նոս – Այրէս), Ղանթարոսցի Պօղոս Ճր – տըխեան (Պուէնոս Այրէս) 1923ին Պէյ – րութէն Հարաւային Ամերիկա մեկնած են :

Ղազմղարացի Համբարձում Ենովքեան (լուսանկարիչ, Մարսէյլ) :

Vanplast

Հաստատութիւնը արդէն հրապարակ հանած է իտալական վերջին նորա – ձեւ քարակ կռունկները՝ կատարե – լագործուած ճերմակ նիւթերու (*մաթիէռ փլաստիք*) եւ ալիւմին – իումի միացումով :

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 50 – 55 – 60 65 – 70 – 75 – 80 – 85 (*նմոյշներու ճրի սպասարկութիւն*) :

VANPLAST

14, BLD. MAXIME GORKI, VILLEJUIF - SEINE

Tél. : ITA 33-38

» 16-36

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

1959Ի "ԳՈՅԱՄԱՐՏ" ՕՐԱՑՈՑՑ - ԱԼՊՈՄԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՄԻՆԱՅԻ ՇՐՋԱՆԻ

ԸՆՏԻՐ ԹՈՒՂԹՈՎ 13 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐ

Շէեղ նկարներ, մեծ մասը աւետիս : Գրական եւ պատմական նիւթերով ճոխ բովանդակութիւն

— ԳԵՂԱՋԱՐԴ ԵՒ ԳՈՒՆԱՒՈՐ ԿՈՂՔ —

Բացառիկ խնամքով եւ ճաշակով պատրաստուած այս օրացոյց–ալպոմը պիտի կազմէ զարդը՝ ամէն հայ տան :

ԳԻՆ 500 ՖՐԱՆՔ Այժմէն ապահովեցէք ձեր օրինակը

Փարիզի համար դիմել՝ LIBRAIRIE H. SAMUELIAN, 51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e

ՄԱՐՍԻԼԻ.— Ա. Քէօսէյեան, 2 Բիւ Պերնար Տիւպուա :

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Կը ծանուցանէ թէ տարեկան իր

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Տեղի պիտի ունենայ

31 *Յունուար, Շաբաթ գիշեր,*

Քլիւպի մէջ

COLIS pour L'U.R.S.S. Licence Officielle

SICOMEX

20, Rue Royale, Paris 8e

Métro : Madeleine Tél. : OPE. 67-77

Համաձայն ինքնուրիստի հետ ստորա – գրած պայմանագրին ամէնէն կարճ ժա – մանակամիջոցին ԾՐԱՐՆԵՐ, ԿԱ. ՅԱՆՁՆԷ Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ :

Առաջնակարգ ապրանքներ, թէքսթիլ, հագուստ, ներքնազգեստ մատչելի գիներով, տաք հագուստներ, չալ փիրկնեան բուրդէ, նայլըն գուլպայ եւ ամէն տեսակ ապրանք :

Ցանախօրդներուն տրամադրութեան տակ են, մեր գրասենեակին մէջ :

Բոլոր ծախքերը (մաքս – ապահովագրութիւն եւն.), ծրարներուն գիներուն մէջ հաշուուած են, ստացողը ոչ մէկ վճարում կ'ընէ, ծրարներու յանձնումը ապահովուած է եւ ստացողին կողմէ ստորագրուած :

Ստացագիրը կը ղրկուի ուղղին : Բաց է ժամը 9էն 12, եւ 14էն 18·30

Envoi Gratuit de Renseignements et Catalogue

1959 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1ԷՆ

Աճապարեցէք ձեր նուէրները ղրկել Խ. Միութեան ձեր ազգականներուն :

MORY et CIE

Հաստատութիւնը սկսած է շատ նպաստաւոր պայմաններով կատարել դէպի Խ. Միութիւն ծրարներու առաքումը :

ԳԻՆԵՐԸ ԶԳԱԼԱՊԷՍ ԻՋԱԾ ԵՆ

Դիմեցէք մեր նոր գիները ստանալու համար, ղրկուր, հետեւեալ հասցէին ։—

Service C des Colis Postaux

10, Rue St-Quentin, Paris 10

կամ հեռաձայնել ։—**NOR. 40 72 & 50 83**

MÉTRO ET AUTOBUS : GARE DU NORD

ՄԻՇՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՇՏ ԱՌՈՂՋ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

BOSPHORE Ի

ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԹԱՀԻՆԸ

ՀՐՈՒՇԱԿԸ, որ կը պատրաստուի շուշմայով (*սուսամ*) եւ շաքարով, առաջնակարգ սնունդ մըն է, կազդուրիչ՝ շնորհիւ շուշմային, որ Արեւելքի մէջ ծանօթ է նաեւ հինէն ի վեր, իր հրաշալի բուժական յատկութիւններով, իր երիտասարդացնող տարրերով,

Արեւելեան ժողովուրդներուն երկարակեցութիւնը արդիւնք է Հէլվայի եւ թահինի գործածութեան :

Այսօր Արեւմուտքի մէջ եւս բժշկական հեղինակութիւններ կը հաստատեն առաջնակարգ այս սննդանիւթին արժէքը :

Sté BOSPHORE (ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՑՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ)

2, Rue Louis Astoin - Marseillle

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI
6 JANVIER
1959

45ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8386 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4187

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅՈՒՆ ԾՆՈՒՆԴԸ

Հաւատարիմ իր դարաւոր աւանդու-թեան, Հայաստանեայց առաքելական Ե-կեղեցին՝ անկախ եւ ինքնավար՝ Յաղ-ուստ վկային է, որ կը տօնէ միաժամանակ Յիսուսի Ծնունդը, Մկրտութիւնն ու Աստուածայայտնութիւնը, Ջրօրհնէքի սրտապարար արարողութեամբ :

« Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ» կ'ըսէ ու կ'աւելցնէ .

« Խորհուրդ մե՛ծ եւ սքանչելի՛
Որ յայսմ աւուր յայտնեցաւ » :

Արեւմուտքի քրիստոնեայ եկեղեցիները Դեկտեմբեր 25ին կը տօնեն միայն Ծը-նունդը : Իսկ Յունուար վկին՝ Աստուա-ծայայտնութիւնը (Էպիփանի), զոր ժողո-վրդական լեզուով կը կոչեն «Թագաւո-րաց օր», ի յիշատակ երեք մոգերուն՝ Մելքոնի, Գասպարի եւ Պաղտասարի, որոնք թանկարժէք նուէրներով բեռնա-ւոր՝ արեւելքի հեռաւոր երկիրներէն ճամբայ էին ելած եւ խորհրդաւոր փայ-լուն աստղի մը առաջնորդութեամբ Բեթ-ղեհէմ գացած՝ երկրպագելու համար աստուածորդւոյն, որ կը ծնէր խոնարհ մսուրի մը մէջ :

Պատմական այդ մսուրը վերածուած է եկեղեցիի մը, որուն մէջ Հայերը կաթո-ղիկէ եւ որթոտոքս եկեղեցիներուն հաւա-սար իրաւունքներ ունին, — ինչպէս ե-րուսաղէմի Ս. Յարութեան հոյակապ տաճարին մէջ, որ կը պարփակէ Golgo-թան, Քրիստոսի գերեզմանը եւ յարակից պատմական սուրբ վայրերը :

Հետեւելով օսմանեան սուլթաններու կողմէ արուած զարաւոր անխախտելի հրովարտակներուն եւ առանձնաշնորհնե-րուն, ինչպէս նաեւ կաթողիկէ եւ օրթո-տոքս եկեղեցիներու հետ կնքուած հա-մաձայնութեանց, Հայաստանեայց առա-քելական եկեղեցին Երուսաղէմի պատ-րիարքութեան ենթակայ սուրբ վայրե-րուն մէջ ցարդ կը կիրարկէ Յուլիան Հին Տոմարը, որ 13 օր ետ է Գրիգորեան Տո-մարէն (Եւրոպական) :

Այս վերջինը 1917ին ընդունուեցաւ Պոլ-սոյ պատրիարքարանին եւ էջմիածնի կողմէ :

Այդ թուականէն ի վեր Հայերս Նոր Տարին կը տօնենք Յունուար մէկին (փո-խանակ 14ի) եւ Ծնունդը Յունուար վե-ցին, փոխանակ 19ի, — ինչպէս կը տօ-նուի տակաւին այսօր Բեթղեհէմի մէջ :

Այս տարի մինչ մենք Զատիկը կը տօ-նենք Մարտ 29ին, Երուսաղէմի Ս. Յա-րութենէն Միաբանութիւնը զայն կը տօնէ Մայիս երեքին :

Էջմիածնի օրացոյցը նորին հետ կը պա-հպանէ նաեւ հին տոմարը :

Հայկական Ծնունդը «պզտիկ Զատիկ» կը կոչուէր երէկ երկրին մէջ եւ մեր ե-կեղեցական տօներու շարքին երկրորդ տեղը կը գրաւէր :

Բռնակալութեան օրերուն, երբ արգիլ-ուած էին ազգային տօները, Ծնունդն ու Զատիկը, Համբարձումն ու Վարդավառը, Աստուածածինն ու Խաչը եւ միւս տօները կրօնական – եկեղեցականէն աւելի համա-հայկական տօնախմբութեան հանդիսանք ունէին :

Այսօր արեւմուտքի քրիստոնեայ եր-կիրներուն մէջ շատ անչուք կերպով կը տօնուի, գրեթէ աննշմար կ'անցնի հայ – կական Ծնունդը, երբ մանաւանդ անիկա դուզդիպի լուր օրուան մը, ինչպէս այս տարի :

Տարուած ընդհանուր հոսանքէն եւ հե-տեւելով տեղական աւանդութեան, Հա – յերն ալ իրենց մասնակցութիւնը կը բե – րեն եւրոպական Ծնունդին՝ ցայգաճաշի խրախճանքներով եւ Դեկտեմբեր25ին աշ-խատանքը դադրեցնելով :

Սակայն չմոռնա՛նք հայկական Ծնուն – դը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Ա. ՄԻԿՈՅԵԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

—o—

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ՝ ՏԼԼԷՍԻ ՀԵՏ

400 դպրոցի ոստիկաններ կիրակի օր պտըտի լծուած էին՝ հսկելու համար Ա. Մի-կոյեանի «զօրաւոր» մարդուն վրայ : Արդարեւ, ինչպէս կը նախատեսուէր Ա. Մի-կոյեան նիւ Եորք հասաւ կիրակի ա – ռաւօտ :

Քաղաքական չրջանակները մեծ կարե – ւորութիւն կ'ընծայեն Ա. Միկոյեանի այս ճամբորդութեան . «Խորհրդային վարչա-կարգին ամէնէն բարձրաստիճան անձնա-ւորութիւնը, որուն աստղը չէ ժպտու – նած» :

Ինչպէս ծանօթ է, հայ դիւանագէտին ճամբորդութեան նպատակը Համաչխար – հային խաղաղութեան ամրապնդումն է : Այսուհանդերձ, Քոփենհակի մէջ մամու-լի ասուլիս մը տալով Միկոյեան խիստ յարձակումներ գործեց Ալանտեան Ուխ-տին վրայ, յայտարարելով թէ «մինչեւ որ Ալանտեան Ուխտը չլուծուի՝ խաղա-ղութիւնը վտանգուած պիտի է նկատել» :

Նիւ Եորքի օդակայանին մէջ լրագրող-ներու հարցումներուն պատասխանելով Միկոյեան ըսաւ .—

« Այս ճամբորդութիւնը պաշտօնական բնոյթ չունի : Միացեալ Նահանգներ եկած եմ արձակուրդս անցնելու համար» : Բայց մինչդեռ մամուլը, ճայնասփիւռը եւ հեռատեսիլը կը չեշտեն թէ «այս Հայը , որ չատ նուրբ քաղաքական մըն է եւ խորհրդային ամէնէն բարձրաստիճան մարդը՝ որ Ամերիկա կ'այցելէ, հին բա-րեկամներ տեսնելու համար չէ անշուշտ որ կը կատարէ նման ճամբորդութիւն մը» : Խուսչեւի ամէնէն վստահելի մար – դը, որ համապատասխան կուսակցութեան 20րդ համագումարին մէջ առաջին անգամ ըլլալով անհատի պաշտամունքին դէմ խօսեցաւ, կարեւոր առաքելութիւն մը ունի : Բայց անտեսական հարցերէ , ո – րոնց մասնագէտն է, Ա. Միկոյեան ա – մերիկացի պիւանագէտներուն հետ պիտի խօսի նաեւ միջազգային հրատապ հարցե-րու շուրջ :

Ա. Միկոյեան Ուաշինկթըն գնաց ուր երկուշաբթի կէսօրին առաջին առիթով պիտի տեսնուէր Միացեալ Նահանգներու Արտաքին նախարարին հետ : Տըլլըս, որ իր արձակուրդը կ'անցնէր Ճամայիքի մէջ, Շաբաթ օր Ուաշինկթըն վերադար – ձաւ : Ամերիկացի ծերակուտական Հըմֆ-րէյ այս ճամբորդութեան միջազգային արժէքին մասին խօսելէ առաջ յայտարա – րեց թէ «Ա. Միկոյեան Ա. Մուխեթեան ա – մէնէն կարեւոր եւ ազդեցիկ մարդն է» :

Վարպետ «բանակցողը», որ միջազգա – յին քաղաքականութեան մօտէն ծանօթ խորհրդային միակ անձն է, պիտի տես – նուի նաեւ Նախագահ Այզընհաուըրի հետ : Ոչ մէկ կասկած՝ որ օրակարգի վը – րայ կը գտնուի «մեծ»երու հանդիպումը , Պերլինի հարցը : Բայց Միացեալ Նա – հանգները լուրջ ազդարարութիւն մը ը – րին այս ուղղութեամբ : Տըլլըս յայտա – րարեց թէ Պերլինի հարցին մէջ Արեւ – մուտքը աւելի քան վճռական է. «Մեր օ – դանաւերը թոյլ պիտի չտան որ Պերլին նեղ կացութեան մատնուի» :

Ա. Միկոյեան պիտի յաջողի՞ համոզել Ամերիկացիները : Ոչ ոք վստահ է : Ա. Մուխեթեանը վարպետ դիւանագէտ մը ըր-կած է Ուաշինկթըն : Միացեալ Նահանգ-ները քաղաքավար ընդունելութիւն մը ցոյց կուտան, բայց Տըլլըսի յայտարա – րութիւններէն եւս դժուար թէ Արեւ – մուտքը տեղի տայ :

Ի պատիւ Ա. Միկոյեանի մեծ հացկե – րոյթ մը սարքեց ամերիկեան չարժանիք-ի ընկերակցութեան նախագահ Ճոնս – Հոփքինս, հրաւիրելով 50 հոգի,— ծերակու-տական, երեսփոխան, դատաւոր եւ ճար-տարարուեստագէտ : Բայց ծերակուտա – կան մը մեղմած է այս հրաւէրը, յայ – տարարելով .— «Այդ հացկերոյթին ներ – կայ պիտի ըլլան նաեւ գնդակահարուած , աքսորուած, չարչարուած ու մաքրագոր-ծուած անթիւ մարդոց ուրուականները . ինչո՞ւ համար հացկերոյթ մը չենք սար-քեր ի պատիւ հունգար հերոսներուն, ուր կարելի է հրաւիրել նաեւ Միկոյեանը ..» :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ "ԼՈՒՆԻՔ" ՀՐԹԻՌԸ ԱՐԵՒԻՆ ՇՈՒՐՋ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԷՐ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԷ ԽՈՐՀՐԴ. ԳԻՏՈՒՆՆԵՐԸ

•

ՆՈՐ ՄՈԼՈՐԱԿԸ 15 ԱՄԻՍԷՆ ԱՐԵՒԻՆ ՇՈՒՐՋԸ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՅ

Ինչպէս գրած էինք մեծ խանդավառու-թիւն կը տիրէր Շաբաթ օր Մոսկուայի մէջ , մինչ խորհրդային նոր հրթիռ մը դէպի լուսին կ'երթար : Կը նախատեսուէր նաեւ թէ հրթիռը լուսնին չրջապտին մէջ եղած ատեները եթէ արագութիւնը չկորսն-ցնէ, այն ժամանակ ճամբան կը չեզի : Արդարեւ «Լունիք»ը կիրակի առաւօտ ժամը 3·59ին, արդէն 370·000 քիլոմեթր կտրած էր (ճամբայ ելած է Ուրբաթ ժամը 17·37ին) եւ կը գտնուէր լուսինէն 7500 քիլոմեթր միայն, բայց որպէսզի մնար պէտք է երկվայրկեանը մէկ քիլոմեթր ընէր միայն, մինչ 11 քիլոմեթր էր իր արագութիւնը :

Ամէն պարագայի մէջ Ռուսերուն յա – ջողութիւնը նախընթաց չունի եւ ան – շուշտ պարզ զուգադիպութիւն մը չէ որ պիտական նման յաջողութիւն մը կը պա – տահի ճիշդ այն օրը երբ Անաստաս Մի – կոյեան Ամերիկա կը հասնի : Մասնագէտ-ները յատկանշական կը գտնեն նաեւ հրթռի-ին ճշտութիւնը մօտ մէկուկէս թոն : Կիրակի դիչեր Լունիք կը գտնուէր աւելի քան 550·000 քիլոմեթր, արեւին մէկնէն մօտը պիտի գտնուի Յունուար 14ին (146–400·000 քիլոմեթր) :

Աչքարճի բոլոր դիտումները չեն պա – հեր իրենց հիացումը : Ֆրանսական հե – ռատեսիլը չարաթ օր կարդ մը հարցում-ներ ըրաւ Ալեքսանտր Անանոֆի , որուն պատասխանները հրատարակած է նաեւ «Օրօր» : Ֆրանսահայ գիտնականը չեշտեց թէ Լունիք լուսնին հասնի կամ անցնի , երկու պարագաներուն մէջ ալ յաջողու – թիւն է :

Նախագահ Այզընհաուըր առաջին առ – թիւ շնորհաւորական հեռագիր մը ղրկեց Ա. Միւխեթեան , չեչտելով .— Կ'ողջու – նենք գիտնականները որ մասնակցեցան այս գործին, նման ձեռնարկ մը մեծ քայլ մըն է անհունի ծանօթութեանց համար :

Ամերիկեան քաղաքական չրջանակները, միւս կողմէ, մտահոգ են խորհրդային այս նոր յաջողութենէն զոր կ'որակեն «անհունին փիրլ Հարպըր»ը եւ կը պա – հանջեն, գիտական նախարարութեան մը ստեղծումը Ուաշինկթընի մէջ :

Յիչենք նաեւ թէ Քէնէտ կաթոլիկ եղ – բակացնելով խորհրդային հրթիռին մա – սին ըրած մեկնութիւնները առաջարկեց որ «լուսինը դրուի ՄԱԿի իրաւասութեան տակ»ներուն մէջ : Լուսնային հրթիռը դրկելով, Ռուսերը տապարէզ կարգացին Ամերիկացիներուն : Ով որ լուսնին հրա – մայէ, երկրին ալ պիտի հրամայէ, այդ յայտնի բան է : Ժամանակը եկած է որ լուսինը ՄԱԿին յանձնենք » :

«Լունիք» արեւին չուրջ դարձող 10րդ մոլորակն է եւ առաջինը զոր մարդը չի – նեց :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՎԵՐՋԻՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

—o—

ՄՄԲ.— վերջերս պոլսական թերթերը կարգ մը հակասական լուրեր հրատարա-կած էին երուսաղէմէն արտաքսուած վարդապետներու մասին — ներկայիս մամուլի անգլիական եւ ֆրանսական գործակալութիւնները կուտան հետեւեալ մանրամասնութիւնները, զոր հրատարա – կած է նաեւ *Թայմզ* Դեկտ. 27ի իր թի – ւով .—

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ .— Պ. էլ Խաթիպ , ե-րուսաղէմի եւ Սուրբ Տեղեաց յորդանան-ցի կառավարիչը, Ուրբաթ օր տեղեկա – յուցած է երուսաղէմի Հայ Պատրիար – քարանէն Շնորհք Եպիսկոպոս Գալուստ – եանի, որ Յորդանանէն պէտք է հեռանայ մէկ Յունուար 1959էն առաջ :

Վարչութիւն այս որոշումը արուած է նոյնպէս երեք կրօնականներու մասին , որոնք ամերիկեան հպատակութիւն ու – նին՝ Շնորհք Եպիսկ. Գալուստեանի նման : Ասոնք են՝ Թորգոմ վրդ. Մանուկեան, Ի-սահակ վրդ. Ղազարեան եւ Համայեակ վր. Ինճոյեան :

Վարչման ենթակայ են նաեւ լիբանան-ցի երեք վարդապետներ՝ Ներսէհ վրդ. Փապուճեան, Վազգէն Գըլպըճեան եւ Ա-բէս վրդ. Շերվանեան, բոլորն ալ Երու-սաղէմի պատրիարքութենէն :

Յորդանանեան իշխանութիւնները իրր պատճառ այս վարչման կը յայտարա – րեն, թէ այս կրօնականները կոմունակից – ներն են Ներսէյեան Արք.-ին, նոյնպէս ա – մերիկահպատակ, որ իր հակառակորդին՝ Երուսաղէմի Միաբանութենէն եղիչէ ե-պիսկոպոս Տէրտէրեանի կողմէ ամբաս – տանուած էր իրր համայնավարասէր եւ վտարուած Յորդանանէն՝ 31 Օգոստ.ին :

Կը կարծուի, թէ Գալուստեան եպիսկ. եւ վեց վարդապետները, որոնց դէմ վը – տարման որոշում արուած է, կը պատ – կանին «Հնչակ» կուսակցութեան եւ կը ճանչնան իրր կաթողիկոս Վազգէն Ա.ը, որ Էջմիածին կը բնակի (Ա. Միւխեթեան) : Տէրտէրեան Եպիսկ. ընդհակառակն, կը ճանչնայ, իրր կաթողիկոս, Զարեհ Ա.ը, որ կը բնակի Լիբանան :

«Հնչակ» կուսակցութիւնը Երուսաղէմի Լատին պատրիարքին դիմած է, որ մինչ-մտէ Յորդանանեան կառավարութեան մօտ, որպէս զի Ջնջուի Գալուստեան եւ պիսկոպոսի եւ վեց վարդապետներու դէմ արուած կատարման հրամանագիրը :

ՄԻՋԻՆ ԱՐեւելք

ԼԱՐՈՒԱԾ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

—o—

Գահիրէի մամուլին համաձայն՝ Իրաքի մէջ համայնավարներն ու ազգայնական արաբները բախումներ ունեցած են : Կռիւը ծագած է իրիկուան դէմ՝ երբ զի-ջողականները կ'արձակուէին եւ չարժա – նկարի սրահները կը պարպուէին : Մէկ հոգի սպաննուած է : Մօտ հարիւր վիրա-ւոր կայ : «Ամբողջ էլ Եմ» թերթը խիստ յարձակումներ կը գործէ իրաքցի համայ-նավարներու դէմ որոնք «կ'ուզեն տէր կանգնիլ յեղափոխութեան, որուն համար ոչ մէկ աշխատանք թափած էին» :

Անգարայէն եկած լուրերը կը հաստա – տեն այն պարագան՝ թէ կռիւները պա – տահած են Իրաքի համայնավարներու եւ ազգայնականներու միջեւ :

Կացութիւնը ծանր է նաեւ Սուրիոյ մէջ, ուր համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն զգտնի ժողով մը գու – մարելով ճչգած է իր պահանջները (Իւ – մանիթէ), հետեւեալ ձեւով .—

1.— Ժողովրդավարականընտրութիւն-ներ՝ Ա. Մ. Հ.ևան սուրիական նահան –

(Շարունակութիւնը կարդալ .Դ. էջ)

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏԻ ՕՐԱԿԱՐԳԸ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ)

Ղեկավարվելով Հայկական ՍՍՀ Սահմանադրության 50 տարվա հոբելյանական օրերին ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՒՄԱՐԱԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏԸ ՈՐՈՇՈՒՄ Է՝

1. Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի առաջին գումարման նիստը հրավիրել 1953 թվականի մարտի 15-ին, ժամը 10-ին, Երևան քաղաքում։

2. Նիստի օրակարգը հաստատել հետևյալ կերպ՝

1) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության ընտրությունները։

2) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

3) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

4) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

5) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

6) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

7) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

8) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

9) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

10) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

11) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

12) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

13) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

14) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

15) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

16) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

17) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

18) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

19) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

20) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

21) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

22) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

23) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

24) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

25) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

26) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

27) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

28) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

29) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

30) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

31) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

32) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

33) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

34) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

35) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

36) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

37) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

38) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

39) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

40) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

41) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

42) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

43) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

44) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

45) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

46) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

47) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

48) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

49) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

50) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

51) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

52) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

53) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

54) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

55) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

56) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

57) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

58) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

59) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

60) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

61) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

62) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

63) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

64) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

65) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

66) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

67) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

68) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

69) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

70) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

71) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

72) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

73) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

74) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

75) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

76) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

77) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

78) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

79) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

80) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

81) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

82) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

83) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

84) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

85) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

86) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

87) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

88) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

89) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

90) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

91) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

92) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

93) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

94) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

95) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

96) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

97) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

98) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

99) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

100) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

101) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

102) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

103) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

104) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

105) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

106) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

107) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

108) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

109) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

110) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

111) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

112) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

113) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

114) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

115) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

116) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

117) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

118) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

119) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

120) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

121) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

122) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

123) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

124) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

125) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

126) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

127) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

128) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

129) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

130) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

131) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

132) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

133) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

134) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

135) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

136) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

137) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

138) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

139) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

140) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

141) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

142) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

143) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

144) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

145) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

146) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

147) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

148) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

149) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

150) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

151) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

152) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

153) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

154) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

155) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

156) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

157) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

158) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

159) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

160) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

161) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

162) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

163) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

164) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

165) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

166) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

167) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

168) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

169) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

170) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

171) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

172) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

173) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

174) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

175) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

176) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

177) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

178) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

179) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

180) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

181) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

182) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

183) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

184) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

185) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

186) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

187) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

188) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

189) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

190) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

191) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

192) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

193) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

194) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

195) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

196) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

197) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

198) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

199) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

200) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

201) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

202) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

203) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

204) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

205) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

206) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

207) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

208) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

209) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

210) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

211) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

212) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

213) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

214) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

215) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

216) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

217) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

218) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

219) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

220) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

221) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

222) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

223) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

224) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

225) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

226) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

227) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

228) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

229) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

230) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

231) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

232) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

233) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

234) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

235) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

236) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

237) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

238) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

239) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

240) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

241) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

242) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

243) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

244) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

245) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

246) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

247) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

248) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

249) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

250) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

251) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

252) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

253) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

254) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

255) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

256) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

257) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

258) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

259) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

260) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

261) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

262) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

263) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

264) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

265) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

266) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

267) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

268) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

269) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

270) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

271) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

272) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

273) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

274) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

275) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

276) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

277) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

278) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

279) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

280) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

281) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

282) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

283) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

284) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

285) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

286) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

287) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

288) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

289) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

290) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

291) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

292) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

293) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

294) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

295) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

296) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

297) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

298) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

299) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

300) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

301) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

302) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

303) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

304) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

305) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

306) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

307) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

308) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

309) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

310) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

311) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

312) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

313) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

314) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

315) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

316) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

317) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

318) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

319) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

320) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

321) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

322) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

323) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

324) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

325) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

326) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

327) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

328) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

329) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

330) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

331) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

332) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

333) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

334) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

335) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

336) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

337) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անդամների ընտրությունները։

338) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահի ընտրությունները։

339) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության քարտուղարի ընտրությունները։

340) Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահ

ԿՑԱԾԵՔ

Ֆ. ՀԱՏԱՐ

Իբ·

ՏԻՐՈՒԿԱՆ ԴՈՒՍՆՈՒՀԻՆ

Երբ տեղեկացավ նա, վերադարձո՞ւ ինչո՞ւ համար, նրա հարցերին պատասխանեց, որ ինքը ոչ մի բան չգիտի։ Ասաց միայն, որ Ֆրանսիայի կառավարությունը հրամայել է Ֆրանսիայի բոլոր հպատակներին, որոնք Թուրքիայում են, անմիջապես վերադառնալ հայրենիք։ Ինքն էլ, որպես Ֆրանսիայի հպատակ, պետք է հնազանդվի հրամանին։

Դուսնուհին, որ ամուսնու հետ շատ էր սիրում Ֆրանսիան, ուրախությամբ լսեց այդ լուրը։ Ինքն էլ ցանկանում էր վերադառնալ հայրենիք։ Ամուսինը նրան հանգստացրեց, որ ինքն էլ կգնա Ֆրանսիա, հենց որ կարողանա ազատվել իր պաշտոնից։

Ֆրանսիայի հպատակները, որոնք Թուրքիայում էին, ամեն կերպ աշխատում էին ազատվել այդ երկրից։ Ոմանք ծախում էին իրենց ունեցվածքը, ոմանք էլ թողնում էին այնտեղ, ինչ որ կար։ Ամենքն էլ շտապում էին հեռանալ այդ երկրից, որտեղ ամեն օր կարող էին ենթարկվել նոր հալածանքների։

Ֆրանսիայի դեսպանատունը ամեն օր հրամաններ էր ուղարկում հյուպատոսներին, որ նրանք ամեն կերպ օգնեն հպատակներին հեռանալ Թուրքիայից։

Տիրուկանը ևս ուզում էր հեռանալ Թուրքիայից։ Նա ուզում էր ազատվել իր պաշտոնից, որպեսզի կարողանա գնալ Ֆրանսիա։ Նա ուզում էր ազատվել նաև իր կնոջից, որ ինքն էլ գնա Ֆրանսիա։ Նա ուզում էր ազատվել նաև իր կնոջից, որ ինքն էլ գնա Ֆրանսիա։

Տիրուկանը ուզում էր ազատվել

պին եւ եկիպտական նահանգին մէջ մէկական խորհրդարան եւ կեդրոնական երբոր խորհրդարան մը կազմելու համար, վերջինը պիտի գրաղի երկրին պաշտպանութեան եւ արտաքին քաղաքականութեան հարցերով :

2.— Ժողովրդավարական ազատութիւններ :

3.— Կապերու ամրապնդում իրաքեան հանրապետութեան հետ :

4.— Կապերու ամրապնդում՝ Մ. Միութեան, Չինաստանի եւ ընկերվարական բոլոր երկիրներու հետ :

5.— Վճռական դիմադրութիւն՝ ամերիկեան աշխարհակալութեան եւ դաւադրութեան :

6.— Սուրիական տնտեսութեան բարգաւաճում, մասնաւորապէս ճարտարարուեստական արտադրութեան մէջ :

7.— Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան երկու նահանգներու տնտեսական յարաբերութիւն, իւրաքանչիւրին բարգաւաճման հիման վրայ :

8.—Մերժում՝ աշխարհակալներու տալիք նպաստներուն :

9.— Երկրագործական բարենորոգում՝ սուրիացի բոլոր գիւղացիներուն հողեր տալու համար :

10.— Աշխատավարձի մակարդակի ապահովութիւն, անգործութեան նուազում եւ սէնտիֆաներու ազատութիւն :

11.— Առեւտրական կապերու ամրապնդում՝ Սուրիոյ, Իրաքի, Լիբանանի եւ արաբական այլ երկիրներու միջեւ :

12.— կեանքի մակարդակի բարձրացում՝ նիւթական, մշակութային եւ կերային մարզերու մէջ :

13.— Կրթական մակարդակի բարելաւում, ուսանողներու մշակութային եւ ժողովրդավարական իրաւունքներու ճանաչում :

Ինչպէս կը պարզուի այս 13 կէտերէն, Սուրիոյ համայնավարները դժգոհ են գիպտոսի հետ իրենց միութեամբ ստեղծուած կացութենէն եւ կ'ուզեն ձերբազատիլ անկէ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԺՈՂՈՎՐԴ. ՇԱՐԺՈՒՄԸ ժողով մը գումարած է Շաբաթ եւ Կիրակի. Աչխատանքի նախարար Պաքոն յայտարարած է թէ ընկերային գեանի վրայ ձեռք առնուած միջոցներէն պէտք չէ մտահոգուիլ, ընդհակառակն, բարելաւումներ պիտի կատարուին : Նախկին վարչապետ Ֆիմլէն ըսաւ թէ «կարելի չէ խուսափիլ այսօրուան պատասխանատուութիւններէն քանի որ բոլորս ալ «այո» պատասխանած ենք նոր Սահմանադրութեան » :

ՍՈՒՐԻՈՅ կարգ մը քաղաքներուն՝ Դամասկոսի, Հալէպի, Հոմսի եւ Համայի մէջ ձերբակալուած են վեց հարիւր համայնավարներ, իսկ եգիպտոսի մէջ անոնց թիւը կը հասնի 180ի :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ Թումիկեան (Լիոն), Տէր եւ Տիկին Սեդրակ Թումիկեան (Պոռսա), Տէր եւ Տիկին Փիլիպոս Մարիկեբազեան (Պոռսա), իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք իրենց ներկայութեամբ, ծաղկեպսակով, հեռագրով ու նուիրատուութիւններով մասնակցեցան իրենց սուգին, իրենց մօր եւ զոքանչ մօր՝

ԱՃԻՒ ՏԻԿ. ՏՈՒՏՈՒ ԹՈՒՄԻԿԵԱՆԻ

կսկծալի մահուան առթիւ :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ «ՕՐ»Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի :

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Մոլուտիս Քոէքի» սրահը, 24 Րիւ Տիւնուար :

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր :

Կը մասնակցի Հայկազեան վարժարանի աշակերտութիւնը :

Երգեր, արտասանութիւններ եւ «Անոյշ»ի տեսարանէն պատկեր մը :

Զանազան պարեր եւ հունդարական պար մը, նաեւ երգախառն կենդանի պատկեր մը «Մայր Հայաստան»

Կը խօսի Ընկերուհի Ա. Սիսլեան (Կըրնոպլէն) :

Հայկական կաղանդ պապան նոր տարուան առթիւ նուէրներ պիտի բաժնէ, ներկայ եղող բոլոր փոքրիկներուն :

Մուտքը ազատ է :

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

''ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ''Ը

Ֆ. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութիւնը փակուկի ընդհանուր մասնաճիւղերով կը տօնէ «Մանուկներու Օրը», Յունուար 8ին, ժամը 15–18, Սոսիէթէ Սավանթի թատրոնասրահին մէջ, 28 Րիւ Սէրփանթ, մերթօ Սէն Միշէլ կամ Օտէոն :

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին :—

Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի վարժարանի երգչախումբը, դեկավարութեամբ ուսուցիչ Ս. Ֆաջեանի :

Կը ներկայացուի ԴՈՒՈՒՄԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ : Գերճ Պառաւեանի եւ Ժիրայր Պալանցեանի կողմէ :

Տրամախօսութիւն Ադնուվիլի «Անարատ Ցղութեան» վարժարանի աշակերտներով :

Արտասանութիւն Օր. Անժէլ Գաբոյեանէ : Պար Օր. Թերէզ Քէօշկէրեանէ եւ փոքրիկներ Արմենուհի Պագըրճեանէ եւ Ագնիւ Քէօշկէրեանէ :

Զուգերգ Նահապետեան քոյրերու կողմէ : Փոքրիկն Արմէն Խաչիկեան իր գը – ւարթ երգերով եւ իր հեղինակած արտասանութիւններով :

ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱ. ՆԱԽԸՆԹՐԻՐ

Ծանօթ.— Ադնուվիլէն օթօքարը կը մեկնի ժամը երկուքին Պ. Նիկողոսեանի խանութին առջեւէն :

— Ալֆորվիլէն օթօքարը կը մեկնի ժամը 2.30ին Փլաս Գառնոյէն :

— Շաւիլէն օթօքարը կը մեկնի ժամը երկուքին Փուէնթ տը Շաւիլէն :

Իսիի օթօքարը կը մեկնի ժամը 2.30ին Խրիմեան դպրոցէն :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը Մանուկներու օրը կը տօնէ Յունուար 11ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին դպրոցի աշակերտներուն կողմէ :

Կը հրաւիրուին ծնողքները եւ բարեկամները :

Մուտքը ազատ է :

ՏՕՆԱԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

ՎԱԼԱՆՍ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի տօնական օրերու խնջոյքը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, «Ահարոնեան» ակումբին մէջ :

Հայր Պապեան մոզական լապտերով պիտի ցուցադրէ «Անուշ»ի թատերգութեան ֆիլմը : Նոյն առն ալ պիտի ունենայ ծախուած քարտերու վիճակահանութիւնը :

Այս առթիւ սիրով կը հրաւիրուին Վալանսի հայ հասարակութիւնը, քաջալերելու այս բարեգործական ձեռնարկը :

Սրահի ջեռմութիւնը ապահովուած է :

ՎԱՐԶՈՒ ՍԵՆԵԱԿ

Վարձու է սենեակ մը խոհանոցով, Յրդ յարկ, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն, առանց երախայի եւ ոչ երիտասարդ Հայ պոյդի մը համար : Յարմար պայմաններ : Դիմել՝ Գասպարեան,

28, Villa des Iris, Bagneux

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒ ՓԱՐԻԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔՆԵՐՈՒ

Յունուար 6, երեքշաբթի, Տօն Ս. Ծը – նընդեան, ժամը ութին, բազմաձայն Ս. պատարագ ժամը տասնին, Ջրօրհնէք ժամը 12ին, կը պատարագէ եւ կը քարոզէ Հայրապետական պատուիրակ Սերովբէ Եպիսկ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ :

Յունուար 7, Չորեքշաբթի, Բ. օր Ս. Ծննդեան, յիշատակ Մեռելոց Ս. պատարագ ժամը տասնին :

×

ՇԱԻԻԼ

6 Յունուար, Գշ.— Ս. Ծնունդ, սկիզբ ժամը 8.30ին, Ս. պատարագ 10ին :

Երգեցողութիւնները կը դեկավարէ եւ բաժշտապետ Պ. Ն. Սերոբեան :

×

ՊՈՄՈՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

6 Յունուար Երեքշաբթի, Ծնունդ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ընկերք առաւօտեան արարողութեանց ժամը 7.30ին, հանդիսաւոր Ս. պատարագ ժամը տասնին :

7 Յունուար, Չորեքշաբթի, Յիշատակ Մեռելոց, սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեանց ժամը 8.30ին, Հանդիսաւոր Ս. պատարագ ժամը տասնին, Հոգեհանգիստ ընդհ. ննջեցելոց ժամը 11.45ին :

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի Ազգ. Միութիւնը եւ եկեղեցական – ական յանձնախումբը կը յայտարարեն Լիոնի եւ շրջաններու յարգոյ հայ ժողովուրդին թէ Լիոնի եկեղեցին փոխադրուած է 295 Րիւ Պաւլօ, նոր եկեղեցւոյ կից Ազգային Տունը ուր եկեղեցական արարողութիւնները պիտի կատարուին մինչեւ նոր եկեղեցւոյ աւարտումը :

Գրասենեակն ալ հոն կը չարունակուի, եւ բաց է ամէն օր 16էն 19ը :

Նոյնպէս դպրոցը հոն կը չարունակուի ամէն հինգշաբթի :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ

6 Յունուար, Երեքշաբթի, ժամերգութիւն Ս. Ծնունդի եւ Ս. պատարագ, ժամը 8 – 12 :

10 Յունուար, Շաբաթ, ճրագալոյց, առաւօտ, ժամերգ. ժամը 8.30, երեկ. ժամերգ. եւ Ս. պատարագ երկսեռ խումբով, ժամը 4.30 :

11 Յունուար, Կիրակի, Ս. Ծնունդ, Ս. պատարագ, բազմաձայն երկսեռ խումբով, Ջրօրհնէք, հոգեհանգիստ Մեռելոցի, ժամը 8 – 12 :

× Էջմիածինէն ստացուած է վազգէն Ա. Հայրապետ Հայոց պատկերազարդ ստուար հատորը : Դիմել եկեղեցի :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

1959Ի "ԳՈՅԱՄԱՐՏ" ՕՐԱՑՈՑՑ - ԱԼՊՈՄԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՄԻՆԱՅԻ ՇՐՋԱՆԻ

ԸՆՏԻՐ ԹՈՒՂԹՈՎ 13 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐ

Շէեղ նկարներ, մեծ մասը անտիպ : Գրական եւ պատմական նիւթերով նոյն բովանդակութիւն

— ԳԵՂԱՋԱՐԴ ԵՒ ԳՈՒՆԱՒՈՐ ԿՈՂՔ —

Բացառիկ խնամքով եւ ճաշակով պատրաստուած այս օրացոյց–ալպոմը պիտի կազմէ զարդը՝ ամէն հայ տան :

ԳԻՆ 500 ՖՐԱՆՔ Այժմէն ապահովեցէք ձեր օրինակը

Փարիզի համար դիմել՝ LIBRAIRIE H. SAMUELIAN, 51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ա. Քէօսէյեան, 2 Րիւ Պերնար Տիւպուա :

Qualité Bongoût
appréciée partout
HALVA-TAHïN-LOKOUM
une seule qualité
une seule marque
BONGOUT
SOCIETE BONGOUT:
services commerciaux: 40, la Canebiere-Marseille
USINE: ST MENET (BANLIEUE MARSEILLE)

ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ ՍԿԱՒԱՌԱԿՆԵՐԸ Վ.Օկ ընկերութեան կողմէ պատրաստուած
3040 ֆր. տուրբերով միասին

Թիւ 20.114.— Հայ եկեղեցական երաժշտութիւն.— Եկմալեան պատարագ 45 վայրկեան :
Ով գերահրաշ ծագիկ, Գովիա Երուսաղէմ, Սուրբ Աստուած, Փառ, Մարմին Տէրունական, Հրեշտակային, Սուրբ, Յամենայնի, Հոգի Աստուծոյ, Ամէն եւ ընդ հոգւոյդ, Հայր Մեր, Միայն սուրբ, Տէր ողորմեա, Մաղթանք.— Արծաթ – սիրութեամբ, Ով զարմանալի, Այսօր ձայնն հայրական, Աչքն ծով, Եղիցի :

Թիւ 20.150.— Կոմիտասեան պատարագ.— 55 վայրկեան, քառաձայն երկսեռ խումբ, երգէն :
Սկիզբ Հայրապետական պատարագի (Խորհուրդ խորին, Հրաշափառ, Ընտրեալդ, Ուրախ լեր) — Սուրբ, Հայր երկնաւոր, որդի Աստուծոյ, Յամենայնի, Հոգի Աստուծոյ, Եւ եղիցի ողորմութիւն, Հայր մեր, Միայն սուրբ, Օրհնութիւն, Տէր ողորմեա, Քրիստոս պատարագեալ, Աստուած մեր, Լցաք, Գոհանամք, Մաղթանք, Եղիցի, Էջմիածին ի հօրէ :

Թիւ 20.103.— Հայ ժողովրդ. երաժշտութիւն.— Նուագախումբ, խմբերգ, մեներգ, 45 վայրկեան, 16 կտոր :
Գարուն երեւան, Եայլի, Թաթարական պար, Օրօր, Ալագեազ, Պլիւքի, Ատրպէյճան, Նազ պար, Գերիներու երգ, Կաֆաւիկ, Եարօ ջան, Արեւելեան պար, Ղայթարմա, Քիզ նման, Լէզգինկա :

Թիւ 20.136.— Արմէնի.— 14 կտոր, 45 վայրկեան :
Հայրենիք, Զով գիշեր, Երգրում, Կռունկ, Տարօն, Կայնել ես, Արի Սէյրան, Լալա եարս, Ետ – առաջ, Պանդուխտի երգ, Շողպի, Մարալի, Վարդավառ :

Թիւ 10016.— Իրիս Պիւլպիւլեան եւ նուագախումբ.— (105 Av. St. Ouen, Paris)
Ոչ մի ծագիկ fո բոյրը չունի, Հայաստանի աղջիկ, Ինչ կոնեմ, Տըլէ Եաման, Մի անգամ նայուածքովը, Կարօտի երգ, Շարմաղ աղջիկ, Մարօ ջան, Օրօր, Խնջոյքի երգ :

Ստանալու համար դիմել՝
ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ,
14, Rue Petit, Paris 19e (BOT. 99-22)
Եկեղեցւոյ դիւանատունը.—

(Գաւառի համար առաքում խնամուած ծրարով, , (Գոնքրը ռամպուրսըման) :
Փնտռել նաեւ վերջին սալը Ըրթլէ տ'Արմէնի. Թիւ 20157 :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանգ : Հատը 15 ֆր.

ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
7
ՓԱՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI
7 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8387 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4188

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՄՐՑՈՒՄ ԱՐԱՐԻՉԻՆ ՀԵՏ

Ազատրի տիրապետելու համար երկու հակայ ուժերու կատարած քաղաքական մրցակցութիւնը, զաղափարական – քա – րոզչական զեանի վրայ անոնց տարած արտակարգ աշխատանքներն ու առանձ – նած նիւթական զոհողութիւնները, նոր պէնքեր հնարելու եւ քիչ ծախքով ու սահ – մանափակ բանակով չատ մարդ սպաննե – լու ծրագիրները ի վերջոյ յանգեցան այն արդիւնքին, որ պիտութիւնը կարճ ժա – մանակի մէջ հակայքայլ յառաջդիմեց :

Հիւլէական զարաչրջանի սկզբնական տարիներուն մէջ բացառիկ տեղ մը կը պրաւէ 1938 թուականը :

Արդարեւ վերջացող տարուան ընթաց – քին հիւլէական եւ ջրածին ռումբերու պիտոյ տուեալի մէջ մնաց՝ չնորհիւ « սպուտնիկ»ներու, « հնդկալեռան»ներու եւ «Ատլաս»ներու, որոնք սկսան թուա – լիւ երկրագունդին չուրջ , իրրեւ արբան – եակ :

Հիւլէական ուժի պատնիքները չատոնց զաղրած Միացեալ Նահանդներու մենա – չնորհն ըլլալէ, սեփականութիւն դարձան ա՛չ միայն Խորհրդային Միութեան, այլ եւ Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի :

Տարին չվերջացած, բազմաթիւ անյա – ջող փորձերէ հաք, ամերիկեան «Ատլաս»ը իր աննախընթաց ծաւալով եւ արագու – թեամբ մրցանիչ մրն էր կոտրած եւ «Սպուտնիկ»ներուն վրայ յառաջդիմու – թիւն մը արձանագրած : Փրկած էր Մի – ացեալ Նահանդներու պատիւը :

Նոր Տարին նժարը հակեց Խորհրդային Միութեան կողմը :

Կրմլին իր Լիւնիկով (լուսնիկ) առա – ջին տեղը պրաւեց արեւելք – արեւմուտք դիտական մրցակցութեան մէջ :

« Լուսնիկ»ը պէտ անցաւ երկրի ար – բանակի եւ մարզական երեւակայու – թեան սահմանները եւ լուսինէն ետեւի հեռու թաղով, զառփաւ նոր մոլորակ արեւին, ճիշդ մեր երկրագունդին պէս :

Տարիներ չարունակ իրարու հետ մըր – ցելէ վերջ, մարդիկ այժմ մրցումի ելած են արարիչին հետ եւ կ՛ուզեն թափանցել « յաւիտենին զաղտնիքներուն » :

Մեծ երկիրները տենդոտ աշխատանքի են լծուած՝ կատարելագործելու համար նոր զիտեները, որոնք կոչուած են հիմնո – վին յեղաշրջելու մարդոց կեանքը :

Բարի նախա՞նձ թէ մրցակցութիւն :

Ի՛նչ որ ալ ըլլայ պատճառը, մէկ բան ղնահատելի է, որ երկու կողմերն ալ զարկ կուտան գիտութեան : Կը յեղաչր – ջեն հին, զաստական մեթոտները, որոնց – մով զեկավարուած է աշխարհ զարերէ ի վեր :

Երկնքի անհուն տարածութեան մէջ թաւալող լուսինն ու բիւրաւոր աստղերը՝ ներչնչումի աղբիւր աշխարհի բոլոր բա – նաստեղծներուն, զրականութեան սահ – մաններէն դուրս ելլելով մտած են զի – տութեան մարզին մէջ :

Վերջին տարիներու փորձերէն եւ յաջո – ղութիւններէն հաք, տարակոյս չկայ որ մարդիկ պիտի չանան լուծել լուսինին , հրատին, լուսնթաղին, արուսեակին եւ միւս աստղերուն միլիոնաւոր զաղտնիքները : Պիտի փորձեն յարաբե – րութիւն հաստատել առնուազն լուսինին հետ :

1958 եղած էր « Արբաւեակ»ի տարի :

1959 սկսաւ « Մոլորակ»ի փորձով :

Չենք զիտեր թէ ինչո՞վ պիտի վերջա – նայ :

Որքան պիտի չահէր աշխարհ, եթէ բո – լորը ձեռք ձեռքի տուած միանային՝ ի – րենց զիտութիւնը ի սպաս դնելու համար մարդոց բարօրութեան :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻԿՈՅԵԱՆ ԱԶԱՏՕՐԷՆ ԿԸ ՊՏՏՏԻ ՈՒՈՇԻՆԿՔՐՆԻ ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՏՐԼՐՍ – ՄԻԿՈՅԵԱՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

•

ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷՆ՝ ԱՑԶԸՆՀԱՒԻՐԻ ՀԵՏ

« Ոչ – պաչտօնական ճամբորդութեան մը մէջ եմ, հետեւաբար՝ ազատ եմ » յայտարարած էր Ա. Միկոյեան Նիւ Եորքի մէջ : Արդարեւ, Նիւ Եորքէն մինչեւ Ուոչինկթըն, Ա. Միւնեեան փոխ վար – չապետը պարզ զբօսաչրջիկի մը պէս պատեցաւ վաղոցներու եւ սրճարան – ճաչարաններու մէջ :

Ա. Միկոյեանի հետեւորդները ափ ի բերան մնացին Նիւ Եորք – Ուոչինկթըն ճամբուն վրայ, երբ Նիւ Ճըրզիի մէջ խորհրդային Թիւ 2 մարդը իր կառավա – րին հրահանգեց կանգ առնել. ուէյ մէ – կուն նման կառքէն վար իջաւ ան եւ սըր – ճարան – ճաչարանի մը դուռը բանալով ներս մտաւ : Մինչ ուրիշներ անակնկալէ եկած էին, Ա. Միկոյեան երկար ատեն , հետաքրքրութեամբ կը դիտէր ամերիկ – եան ինքնագործ մեքենաները, ծխախո – տի, ուտեստեղէնի եւն. յառաջ : Մեռսե – դէս դրամ մը նետեց մեքենային «մէկ ծակ»ին մէջ եւ ամերիկեան ծխախոտ մը վար ինկաւ. պղտիկ մը վառեց , որմէ ետք որոշեց ճաշել «բանուոր»ի պէս , պաուի մը առնել, բարձր աթոռի մը վր – րայ նստելով ... : Այնուհետեւ խոհանոց մտնելով Միկոյեան ճաչարանապետէն բացատրութիւններ ուղեց ելեկտրական փուռին չուրջ :

Փերիվիլի մէջ Միկոյեան երկրորդ ան – գամ ըլլալով վար իջաւ իր ինքնաչարժէն եւ այցելեց պանդոկ մը. պատեցաւ բոլոր սենեակները, որմէ ետք հարցուց .— « Ան – չուշտ յաճախորդները, իրե՛նք կը չահին իրենց անկողինը ... » : Պանդոկապետը ապշած էր :

Աւելցնենք թէ, Միկոյեան չատ լաւ պի – տէ անկլերէն լեզուն :

Ուոչինկթընի մէջ Միկոյեան երկար ա – տեն պատեցաւ առանձին, մեծ դժուարու – թեան մատնելով իր վրայ հսկող գաղտնի ոստիկանները եւ .. երթեւեկի կանոնա – ւորութիւնը ապահովող ոստիկանները : Արդարեւ, Միկոյեան քանի մը անգամ փոխեց իր կեանքը, որովհետեւ մէկ մայթէն միւսը կ՛անցնէր առանց ուշա – դրութիւն դարձնելու կարմիր լոյսերուն եւ անցորդներու չատուկ զգաստով անց – քերուն : Լուսանկարիչ մը յաջողած է գայն նկարել զրատան մը ցուցափեղկին առջեւ ուր կը ծախուէր միայն ... Տոֆը. ժիվակօ վէզը (Պորիս Փասթերնաք) :

Կ՛ուզէր ամէն բան տեսնել. այցելեց նոյնիսկ Թանզարանները եւ սքանչացաւ լեհ հերոս Քոսուցքոյի եւ Լա Ֆայէթի արձաններուն վրայ, որմէ ետք ուզեց տեսնել Ուոչինկթընի արձանը, բայց չկրցաւ, որովհետեւ ... վերելակը խան – զարուած էր :

90 ՎԱՅՐԿԵԱՆ ՏՐԼՐՍԻ ՀԵՏ

Երկուչաբթի կէսօրին « զբօսաչրջիկ»ը զարձաւ պաչտօնական Ա. Միկոյեան, եւ մէկուկէս ժամ խօսակցեցաւ Միացեալ Նահանդներու Արտաքին Նախարար Տը – լլըսի հետ : Խորհրդ. փոխ վարչապետը Արտաքին Նախարարութեան կեդրոնը զա – ցած էր դեսպան Մենչիքովի ընկերակցու – թեամբ : Խորհրդային երկու դիւանագէտ – ները ազատելով լրագրողներու եւ լու – սանկարիչներու բանակէն արագօրէն մը – տան վերելակի մը մէջ եւ առաջնոր – դուեցան Ե. յարկ, Պ. Տըլլըսի զրասեն – եակը :

Երբ կը խօսէին լրագրողներու եւ լու – սանկարիչներու մասին՝ դեսպան Մենչի – կով խնդալով դիտել տուաւ թէ « Միկոյ – եան զէշ օդ բերած է » : Տըլլըս պատաս – խանեց. « կ՛աչխատինք իրեն յիչեցնել Մոսկուայի ցուրտ օդը ... » : Այնուհե – տեւ Միկոյեան, Տըլլըս եւ Մենչիկով փակուեցան սենեակի մը մէջ :

Պաչտօնական ոչ մէկ յայտարարու – թիւն՝ մէկուկէս ժամուան խօսակցու – թենց չուրջ : Դուրս ելլելու ատեն Ա. Միկոյեան պտոյտ միայն յայտարարե – լով թէ քանի մը օրէն պիտի տեսնուի Նախագահ Այզընհաուըրի հետ, Միացեալ Նահանդներու կարդ մը չրջանները այցե – լելէ ետք :

Ա. Միկոյեան լրագրողներէ հարցա – պնդուելով ըսաւ թէ Տըլլըսի հետ խօսած է հասարակաց հարցերու չուրջ, ինչպէս՝ Պերլին, Գերմանիա, զինաթափութիւն եւ առեւտուր, աւելցնելով թէ « խօսակցու – թիւնը օգտակար» եղած է :

ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ ՄԻԿՈՅԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Ակնկրդ է անպատ մը եւս չչեշտել թէ ինչ կարեւորութիւն կը տրուի Ա. Միւ – նեան փոխ – վարչապետին այցելութեան : « Նիւ Եորք Թայմզ» կը զրէ առաջին առ – թիւ .— Այս հրթիռը կենդանի ապացոյցն է Միկոյեանի հսկայ զօրութեան : « Ուո – չինկթըն Փոսթ»ի համար ոչ մէկ չանճ – նարարական կրնար այնքան ապրեցութիւն ունենալ քան զէպի լուսին արձակուած հրթիռը :

Միւս կողմէ ձեռակուտական Հրմֆրէյ որ վերջերս ութ ժամուան տեսակցութիւն մը ունեցած էր Խրուչչեւի հետ առջի օր հետեւեալ յայտարարութիւնը րրաւ մա – մուլին .— Չեմ կարծեր որ հոս պէտք է – պածին չատ լաւ հասկցուի թէ Միկոյեան եւ Խրուչչեւ կը կազմեն ամրողջութիւն մը, որ կը զեկավարէ խորհրդային ար – տաքին քաղաքականութիւնը : Ինծի հա – մար արտաքին նախարար՝ կրամիքօ պար – զապէս վարչական բարձրաստիճան պաչ – տօնեայ մըն է : Միկոյեան, վարչաձեւին ամէնէն կարող եւ ազդեցիկ մարդոցմէն մէկն է եւ իր ճամբորդութիւնը չատ ա – ւելի մեծ կարեւորութիւն ունի քան կար – ծիքներու պարզ փոխանակութիւն մը » :

× Կիրակի առաւօտ տասնեակ մը հուն – զարացի տարազիրներ փոքեցին ցոյց մը ընել Միկոյեանի զէմ օդակայանին հիւրանոցին առջեւ : Հունդարացիները (1956ի յեղափոխութեան տարազիրներ) ամրաստանեցին Միկոյեանը որ հրամա – յած էր « ազատատենչ ժողովուրդի մը ջարդը, ժողովուրդ մը որ հաւատաք ըն – ծայած էր իր խօսքերուն» : Ամբաիը թը – ուղիկ մըն ալ հրատարակած է ուր չարք մը հարցումներ կ՛ուղղէ Միկոյեանի, ա – ռանց կարզին հարց կուտայ .— ձիշդ չէ՞ որ 1956 Նոյեմբեր 2ին ընդունած էր Հունդարիայէն եւս քաչել խորհրդային զօրքը :

Նման ցոյց մը տեղի ունեցաւ նաեւ ար – տաքին նախարարութեան առջեւ ուր Հունդարացիները կը պոռային .— « Ռետ մըրտըրըր» (կարմիր ոճրագործ) :

—o—

ՄԱՐՈՒԲԻ թագաւորը ձայնասփիւռ ճա – ռով մը վերջնագիր տուաւ Րիֆի ըմ – բոստներուն : « Եթէ 48 ժամէն զէնքերը վար չդնէք ծանր պատիժներու պիտի են – թարկուիք » :

ԴԳՐՈՅԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄՈՒՏ Սեպտեմ – բեր 15ին տեղի պիտի ունենայ 1960էն սկսեալ յայտարարեց կրթական նախա – րար՝ Պերթուէն : Կը նախատեսուին նաեւ կարգ մը այլ բարեփոխումներ որոնց կարգին պարտաւորիչ կրթութիւն մին – չեւ 16 տարեկան (նախապէս 14) :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Պելճիական ՔՈՆԿՈՑի մայրաքաղաք Լէոփոլտվիլի մէջ ծանր խռովութիւններ ծագեցան բնիկներու կողմէ, որոնք բա – խումներ ունեցան ոստիկանութեան հետ, միաժամանակ յարձակում զործելով եւ – րոպացիներու վրայ : Բանակը միջամտած է : Կիսապաչտօնական ապրիւրներու հա – մաձայն երեսուն հոգի սպաննուած եւ 80 ուրիշներ վիրաւորուած են. իչխանու – թիւնները կը մեղմեն որեւէ բացատրու – թիւն տալ այս ուղղութեամբ : Միւս կող – մէ Պրիւսէլի մէջ կը յայտարարուի թէ կացութիւնը չատ ծանր է :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մէջ բացուեցաւ Ֆրանքեւ – խորհրդային ժողով մը՝ մչակութային եւ պիտական մարզերու մէջ երկու երկիր – ներու զործակցութեան համար. Ֆրանսա – կան պատուիրակութիւնը կը զեկավարէ Սէյռու, Տըժան՝ Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանը, կը մասնակցի խօսակցութիւն – ներուն :

ԻՏԱԼԻՈՑ Աչխատանքի Ընկերակցու – թիւնը (Համաչխատ) մէկ տարուան մէջ կրանցուցած է 400·000 անդամ, յայտա – րարեց համաչխատ երեսփոխան Նոլեվ – լա :

ՔՈՒՊԱՅի մայրաքաղաքին մէջ պատե – րազմական վիճակ յայտարարուած էր, բնդհանուր զործադուլը վերջացած է եւ բանուորները ձեռնարկած են զոր – ծի : Աժամեայ Նախագահ Իւրիւթիթ երէկ Հաւանա հասաւ եւ վերջ տուաւ պատերազմական վիճակին :

ԻՐԱՔի եւ Համաչխատ Զինադադարի միջեւ առեւտրական համաձայնագիր մը ինքնաեցաւ. Զինադադարն պիտի տայ թեթեւ մեքենաներ, որոնց փոխարէն պիտի տան – նայ արմատ, բուրդ, բամպակ եւն. : Այս ձեւով համաչխատ տասներորդ երկիրն է որուն հետ Իրաք առեւտրական համա – ձայնութիւն կը կնքէ :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ վարչապետ Կրսթվոլ այցելութիւն մը տուաւ Նախա – գահ Նասրի, Գահիրէի մէջ. խօսակցու – թիւնը տեւեց երկու ժամ, որմէ ետք Նասր Գաուուոյ չքանչան մը տուաւ Կր – նթվոլի : Գերմանական պատուիրակու – թիւնը կը բազկանայ 30 հոգիէ, որոնք ուսումնասիրութիւններ պիտի կատարեն եգիպտոսի մէջ :

ՔՈՆՐԱՏ ԱՏԶՆԱՒՈՒԼ իր 83րդ տարե – զարձը տօնեց երկուչաբթի օր : Արեւմտ – եան Գերմանիոյ վարչապետը հազարաւոր չնորհաւորական հեռագրեր եւ նամակներ ստացաւ, կ՛բսուի նաեւ թէ Ատենաւոր – ցարդ սիրային նամակներ ալ կը ստանայ : Եկեղեցի երթալէ ետք, վարչապետը ճա – չեց իր եօթը պատկներուն եւ 18 թոռ – ներուն հետ :

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԻԳ. Պապը երկուչաբթի օր ընդունեցաւ եմմատական նախարար՝ Փինէ : Կ՛բսուի թէ կարեւոր խնդրանք մը ներկայացուած է պապին որուն մասին Փինէ որեւէ մանրամասնութիւն չէ տր – ուած : Եմմատական նախարարը Փարիզ վե – րադարձաւ նոյն օրը :

« ԼՈՒՄՆԻԿ »Ը երկուչաբթի առաու լուեց : 62 ժամ տեղեկութիւններ հաղոր – դելէ ետք , ապառումի հեռեւանքով (պաթըրիներու) : Նոր մոլորակին արա – զութիւնը երկրին արագութենէ քիչ մը պակաս է (երկվայրկեանը՝ 29·800 քի – լոմեթը) :

ՍԱԿԱՐԱՆ , (Ճունուար 5).— Զոյլ ոս – կի 559·000 (561·000), նափթալէոն 3630 (3660), զուխց· 3520 (3550), անգլ· 4550 (4570), քսան տոլարնոց 18·200 (18240), զուդահեռական չուկայ անգլ· 1365 (1385), տոլար 489 (491), զուխց· 114·75 (115), պելժ· 9·85 (8·90), լիր 0·79 (0·79) :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆՈՐ ԵԼՄՏԱՑՈՒՑԸ

Նախորդ յօդուածով («Յառաջ», 3 Յունուար) փորձեցինք ներկայացնել Ֆրանքին արժեզրկման պատճառները եւ հետեւանքները։ Այժմ փորձենք ակնարկ մը նետել կառավարութեան որոշումները pրիpիpիէին երկրորդ փեղկին, ելմտացոյցին վրայ, ցուցնելով որ այս սլուենակները նեղութիւնը չի թոյլատրեր մանրամասնութիւններու վրայ ծանրանալ որքան ալ չահեկան ըլլան անոնք, ոչ ալ վերլուծել, նոյնիսկ հակիրճ կերպով, ելմտացոյցին պլուինները։

Տարիներէ ի վեր, եկող գացող կառավարութիւններու տարեվերջի կամ աւելի ճիշդը ամանորի նախօրեակի մղձաւանջը եղած է, յաջորդ տարուան ելմտացոյցին (պիւտճէ) Դեկտեմբեր 31էն առաջ խոր հրդարանէն վաւերացումը եւ կանոնաւոր պահ ու ոչ նուազ զգալապէս յառաջդիմող «բաշ»ին, որ հիմա օանել» (Էնփաս) կը յորջորջուի, գործան մը գոնելը։

Արուեստական միջոցներով — երբեմն խորհրդարանի օրացոյցներն ու ժամացոյցները Դեկտեմբեր 31ին կէս գիշերին կեցնելով — ժամանակին կը քաշաբ – կուէր ելմտացոյցը, ինչպէս եւ գանազան կուսակցութիւններու պլջողութիւններով (պահանջուած նպաստներու վրայ) եւ կամ աւելի յաճախ, հարկատուին նոր պահողութիւններ պարտադրելով իբր թէ հաւասարակշռութիւն մը կը գտնուէր։

Ի՞նչ է ելմտացոյցը։ Նախահաշիւ մը ակընկալուած մուտքերու եւ նախատեսուած ելքերու որ պէտք չէ չփոթել հաշուեկշիռի մը հետ։ Ելմտացոյցին փնտուած հաւասարակշռութեան առթիւ է որ կը սահմանուին թէ իւրաքանչիւր նախարարութեան պատկանող ապասարկութիւններու ծախքերը եւ թէ տուրքերու համեմատութիւնը ու սակերը։ Այսպէսով բացատրած կ'ըլլանք նախահաշիւի կազմութեան կարեւորութիւնը երկրին կեանքի պայմաններուն եւ ուղղակի ազդեցութիւնը ելեւմուտքին (փիճանս) ու անուսութեան (էֆօնտի) եւ ընդհ. բարգաւաճման (էֆսփանսիոն) վրայ։

Ի՞նչ է «անել»ը։ Պարզապէս տարբերութիւնը բարձր ելքերու դիմաց դրուած նուազ մուտքերու գումարներու միջեւ, կամ աւելի պարզ խօսքով մուտքի դուրմարներու անբաւարարութիւնը ուստի եւ անհաւասարակշռութիւնը։

Ինչո՞ւ ըսինք թէ պետական ելմտացոյցը (պիւտճէ) պէտք չէ չփոթել հաշուեկշիռի հետ (պիլան), որովհետեւ այս վերջինին մէջ իբր սեպհական կամ գոյք կը նկատուին, օրինակի համար դրամագլուխի կամ փոխառութեան առթիւ կատարուած յատկացումները, մինչդեռ առաջինին մէջ, ելմտացոյց, բոլոր ելքերը ըլլան անոնք հասարակ ծախքեր թէ դրամագլխի յատկացում (էնվէսթիսըման) միօրինակ հաշուի կ'առնուին։

Ցարաճուն այս «անել»ին դիմագրաւելու համար, ընդհանրապէս վերջին քանի կ'որոշուին նոր տուրքեր, երբեմն ալ խնայողութիւններ եւ միշտ ալ յաջորդ տարուան կը թողուին մուտքերու պակասը գոցել ներքին կամ արտաքին փոխառութիւններով, որոնց տոկոսներուն եւ ծախքերուն ազդեցութիւնը զգալի կ'ըլլայ աւելի ուշ, մինչդեռ որոշ սահմանէ մը անդին տուրքերու բարձրացումը անկարելի է եթէ անանկութիւն չէ ուզուածը։

Աւելի հեռուները երթալով մասնագէտները կ'ընդունին որ այսօրուան դժնդակ կացութեան պատճառները պէտք է փընտռել անցեալի ելմտացոյցներու արուեստական միջոցներով հաւասարակշռելուն մէջ։ Ներկայ կառավարութիւնը, որ դէմ առ դէմ

ԿՈՅՏԵՐ

Ֆ. ՀՈՍՈՐ

Իբ.

ՅԱՏԿՈՎ ՈՒՆԿՆՎԱԾ

Այս ամառ ես ամառանոցում էի, մեր տնից ոչ հեռու, մի գյուղում։ Ամեն առավոտ, ես ու տատս, գնում էինք անտառ, հավաքելու համար մի քանի կոճղ չոր փայտ, որ մեր տնեցիները վառարանը վառեն։ Ես ինձ համար մի մեծ կապոց էի կապել, որ ուսիս գցեմ, իսկ տատս ձեռքին մի մեծ պարկ էր վերցրել։

— Ոչ մեկը մեր տակից չի կարող ինձ խաբել, ասում էր տատս ինձ։ Ես գիտեմ, որ ամեն մի ծառ ունի իր տերը, և ոչ մի ծառ չի կարող ինձ համար ուրիշի ծառը լինել։

Ես ուզում էի տատիս ասել, որ ծառերը ոչ ոքի չեն պատկանում, որ անտառը Աստծունն է, և որ ամեն մարդ կարող է ինչ ուզի վերցնել, բայց ես չգիտեի, թե ինչպես պետք է ասել, որ տատս չնեղանա։

Մենք հասանք անտառ, և տատս սկսեց ինձ ցույց տալ ամեն տեսակ ծառեր։

— Տես, ասում էր նա ինձ, այս ծառը կեչի է կոչվում, իսկ այս ուրիշը՝ կաղնի։ Այս ծառը ոչ ոքի պետք չի գալիս, որովհետև պտուղ չի տալիս։ Այս ծառը ընկուզենի է կոչվում, և ես ամեն տարի ընկույզ եմ վերցնում նրանից։

Ես ուզում էի տատիս ասել, որ ես էլ եմ սիրում ընկույզ ուտել, բայց չգիտեի, թե ինչպես պետք է ասել, որ տատս չնեղանա

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապ. Խաչի Տէրունի Ադր. վարժարանի կրթ. մարմինս շնորհակալութեամբ ընտացած է Պ.Պահատուրեանէ (Լիոն) հինգ հազար ֆրանք, փոխան ծաղկեպսակի՝ Այրի Տիկին Ազնիւ Պօղոսեանի դառն մահուան առթիւ :

×

Այրի Տիկին Զուարթ Ազաջեան, Պ.Յակոբ Ազաջեան, օրիորդներ Արշակուհի, Ազատուհի եւ Ֆլորա Ազաջեան ինչպէս նաեւ Քէօսկեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք ծաղկեպսակով, հեռագրով, նամակով եւ ան-պակով, ձեռագրութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՍԱՆԹԻԿ ԱՂԱՋԵԱՆԻ

մահուան առթիւ :

×

Պորտոյէն Տէր եւ Տիկին Սեդրակ Թուրմիկեան տասը հազար ֆրանք կը նուիրեն իրենց մօր հանգուցեալ Տուտու Թումիկեանի մահուան առթիւ :

Նոյն առթիւ մայր Թումիկեանի հարսը Տիկին Զապէլ Թումիկեան կը նուիրէ 5000 ֆրանք : Սոյն առթիւ փոխան ծաղկեպսակի կը Տիկին Արշալոյս Ինէքճեան կը նուիրէ հազար ֆրանք :

Ռիքամարիէն Տիկին Եսթեր Պալեան ուխտի մը առթիւ Լիոնի եկեղեցւոյ չի-նուիրեան կը նուիրէ հազար ֆրանք :

×

Շաւիլի եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ առած է հետեւեալ նուէրները, եկեղեցւոյ օծման առթիւ.—

Պ. Սալօ Խանճեան յիսուն հազար ֆր., Օր. Տիրուհի Անդրանիկեան տասը հազար, Տիկ. Ծաղիկ Զամասեանեան հինգ հազար, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Խաչատուրեան հինգ հազար ֆրանք :

Պ. Թորգոմ Պասմաճեան իր նկարած մեծադիր խաչելութեան պատկերը, Տիկ. Ակոպեան երկհոն մը, Տիկին Արշալոյս Սէմէրճեան մկրտութեան աւազան մը, Շաւիլընակ երեք տիկիններ տասը թանկագին չալիկները, որոնք պատրաստուած են Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Պօղոսեաններու կողմէ : Պ. Համի Պօղոսեան (Պանէէօ Քաչան) սեղանի խաչ մը, Տիկին Ա-լիս Մանուկեան (Ալֆորվիլ) երկու աշ-տանակներ :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Տէր եւ Տիկին Արշամ Սրմաթեան ի-րենց մօր մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի երեք հազար ֆրանք կը նուիրեն Ֆ. Կ. Խաչի Օգ. կայանին եւ երեք հազար ֆրանք Փարիզի մասնաճիւղին :

Տէր եւ Տիկին Արտաշէս Տէրմէնճեան նոյն առթիւ հազար ֆրանք կը նուիրեն Ֆ. Կ. Խաչի օգ. կայանին :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Պ. Վահրամ Գալուստեան (Իսի լէ Մուլինօ) կը նուիրէ հազար ֆրանք Հայ կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլիէի օգտակարութեան կայանին, փոխան ծաղկեպսակի, ողբացեալ Լեւոն Մոզեանի մահուան առթիւ :

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ, Օր. Ֆլորա Ազաջեանի, իր հօր կսկծալի մահուան առթիւ :

×

Մարսէյլի Ամասիոյ Հայր. Միութեան վարչութիւնը իր խորին վշտակցութիւնը կը յայտնէ Այրի Տիկին Պէրկիւզար Իսկիւտարեանի (փարիզաբնակ) մահուան առթիւ, իր ընտանեկան բոլոր պարագաներուն :

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻՆ

Պ. Պօղոս Ղարիպեան (որ մեկնած է Փարիզէն) կը խնդրէ հետեւեալներէն իրենց հասցէն հաղորդել.—

Sarkis Yovanovitch
Penzioner Presevo
Serbia, Yougoslavie

Ղազմըղարացի Խնկո Ճէլատեան (Գուէնոս – Այրէս), Ղանթարոսցի Պօղոս Ճորտիեան (Գուէնոս Այրէս) 1923ին Պէյրութէն Հարաւային Ամերիկա մեկնած են :

Ղազմղարացի Համբարձում Ենովքեան (լուսանկարիչ, Մարսէյլ) :

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Լիոնէն Տիկին Պահատուրեան մէկ տասնեակ «Յառաջ» կը նուիրէ Պ. Գասպար Յարութիւնեանի (Էն) իր անուան օծման խմբութեան առթիւ :

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը

Ֆ. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութիւնը փափկի չէջեանի մասնաճիւղերով կը տօնէ «Մանուկներու Օրը», Յունուար 8ին, ժամը 15–18, Սոսիէթէ Սավանթի թատրոնասրահին մէջ, 28 Բիս Սէրփանիթ, մեքրօ Սէն Միշէլ կամ Օտէոն :

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին :—

Ֆ. Կ. Խաչի Իսիի վարժարանի երգչախումբը, վեկավարութեամբ ուսուցիչ Ս. Քաֆեեանի :

Կը ներկայացուի ԴՈՒՈՒՄԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ : Պերճ Պառաւեանի եւ Ժիլբայր Պալանցեանի կողմէ :

Տրամախօսութիւն Առնուվիլի «Անարատ Յղութեան» վարժարանի աշակերտներով :

Արտասանութիւն Օր. Անժէլ Գաբոյեանէ : Պար Օր. Թերէզ Քէօշկէրեանէ եւ փոքրիկներ Արմենուհի Պագըրճեանէ եւ Ազնիւ Քէօշկէրեանէ :

Զուգերգ Նահապետեան քոյրերու կողմէ : Փոքրիկն Արմէն Խաչիկեան իր կը-տարթ երգերով եւ իր հեղինակած արտասանութիւններով :

ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱ ՆԱԽԸՆԹՐԻՒՔ

Ծանօթ.— Առնուվիլէն օթօքարը կը մեկնի ժամը երկուքին Պ. Նիկողոսեանի խանութին առջեւէն :

— Ալֆորվիլէն օթօքարը կը մեկնի ժամը 2·30ին Փլաս Գառնոյէն :

— Շաւիլէն օթօքարը կը մեկնի ժամը երկուքին Փուէնթ որ Շաւիլէն :

Իսիի օթօքարը կը մեկնի ժամը 2·30-ին Խրիմեան զպրոցէն :

ՏՕՆԱԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

ՎԱՂԱՆՍ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի տօնական օրերու խնջոյքը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին, «Ահարոնեան» ակումբին մէջ :

Հայր Պապեան մողական լապտերով պիտի ցուցադրէ «Անուշ»ի թատերգութեան ֆիլմը : Նոյն առեն տեղի պիտի ունենայ ծախուած քարտերու վիճակահանութիւնը :

Այս առթիւ սիրով կը հրաւիրուին վաղանցի հայ հասարակութիւնը, քաղաքերիս այս բարեպատակ ձեռնարկը :

Սրահի ջերմութիւնը ապահովուած է :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը Մանուկներու օրը կը տօնէ Յունուար 11-ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին զպրոցի ա-շակերտներուն կողմէ :

Կը հրաւիրուին ծնողքները եւ բարեկամները :

Մուտքը ազատ է :

ՎԱՐԶՈՒ ՍԵՆԵԱԿ

Վարձու է սենեակ մը խոհանոցով, Տրդյարկ, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն, առանց երախայի եւ ոչ երիտասարդ Հայ պոյդի մը համար : Ցարմար պայմաններ : Դիմել՝ Գասպարեան,

28, Villa des Iris, Bagneux

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒ ՓԱՐԻԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆԵՈՒԹԻՒՆԸ

Յունուար 7, Զորեքշաբթի, Բ. օր Ս. Ծննդեան, յիշատակ Մեհլոց Ս. պատարագ ժամը տասնին :

×

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 Յունուար, Շաբաթ, ճրագալոյց, առաւօտ, ժամերգ. ժամը 8·30, երեկ. ժամերգ. եւ Ս. պատարագ երկհոն խումբով, ժամը 4·30 :

11 Յունուար, կիրակի, Ս. Ծնունդ, Ս. պատարագ, բազմաձայն երկհոն խումբով, Զրօրհնէք, հոգեհանգիստ Մեռելոցի, ժամը 8 – 12 :

× *Էջմիածինէն ստացուած է վազգէն Ա. Հայրապետ Հայոց պատկերազարդ ստուար հատորը : Դիմել եկեղեցի :*

×

ՊՈՄՊՈՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

7 Յունուար, Զորեքշաբթի, Յիշատակ Մեռելոց, սկիզբ առաւօտեան ժամեր – գութեանց ժամը 8·30ին, Հանդիսաւոր Ս. պատարագ ժամը տասնին, Հոգեհանգիստ ընդհ. ննջեցելոց ժամը 11·45ին :

11 Յունուար, կիրակի.— Զ. օր Ծննդեան, սկիզբ առաւօտուն արարողութեանց ժամը 8·30ին, Հանդիսաւոր Ս. պատարագ ժամը տասին, Զրօրհնէքի դաշնա-րարողութիւնք ժամը 11·30ին, Ով պար – մանալին պիտի երգուի երկհոն խումբով :

13 Յունուար, Երեքշաբթի.— Ութօրէք Ծննդեան, արարողութիւնք առաւօտեան ժամը 8·30ին, Հանդիսաւոր Ս. պատա – րագ ժամը 10ին :

18 Յունուար, Կիրակի.— Բարեկեն – դան Ս. Սարգիսի, սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեանց ժամը 8·30ին, Հանդի-սաւոր Ս. պատարագ եւ Հոգեհանգիստ, ըստ հանգուցեալ Տիկին Վալանթին Զամ-պագեանի որոշ կտակին :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ «ՕՐ»Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաճեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի :

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Սուիտիօ Քոէքի» սրահը, 24 Բիս Տիւ-ուար :

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր :

Կը մասնակցի Հայկուհեան վարժարա – նի աշակերտութիւնը :

Երգեր, արտասանութիւններ եւ «Ա – նոյշ»ի տեսարանէն պատկեր մը :

Զանազան պարեր եւ հունդարական պար մը, նաեւ երգախառն կենդանի պատկեր մը «Մայր Հայաստան»

Կը խօսի Ընկերուհի Ա. Սիսլեան (Կրենոպլէն) :

Հայկական կապոյտ պապան նոր տարուան առթիւ նուէրներ պիտի բաժնէ, ներկայ եղող բոլոր փոքրիկներուն :

Մուտքը ազատ է :

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսայի յարգոյ հայ հայրենակիցներու կը յայտարարուի թէ ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ չինութեան «թօմպոլան» պիտի քաշուի Մայիսի մէջ, չքեղ հանդիսութեան մը ընթացքին, Լիոնի Նոբաչէն Ապր. Տան մէջ :

Բոլոր Հայ պաշտօնական մարմիններու կոչ կ'ուղղուի ՝ւ կը խնդրուի դիմել 295 . Րիւ Պուալօ, Լիոն Հայոց նոր եկեղեցին, անձամբ եւ կամ նամակով սպառելու համար այս տոմսակները, հասր 200 ֆրանք է : Խիստ արժէքաւոր եւ չհեկան նուէրներ կը պատուին :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՍԵՊՏԿՄԲԵՐ–ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, թիւ 201–202, էջ 48 :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Երաժշտութիւն եւ հղկվերլուծում (ԽՄԲ.).— Նուէ կերաւ թունաւորուեցաւ (ՏՕՔԹ. ԿՈՒԼԷ).— Զկնորսութիւն եւ բժշկութիւն (ՏՕՔԹ. ԱՇՃԵԱՆ).— Հորթանի հիւանդութիւն (ՏՈՔԹ. ՄԻՆԵՐՎԱ).— Խմելիք ջուրի պահանջը (ՏՈՔԹ. ԱՐՇԱԿ ՊՕՂՈՍԵԱՆ).— Անգիմադրելի քունը (ՏՈՔԹ. ԳԱ-ԼՈՒՍՏԵԱՆ).—Սեղանի Սպասները (ՏՔԹ. ՊԼՕՆՏԷԼ).— Հայոց տունի բնութիւնը (Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ).— Դաշտանի անկանոնութիւն (ՓՐՈՖ. ԼԱՖՈՆ).— Բժշկ. պրշակերը (Ց. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ).— Ցղի կիներուն ճամբորդութիւնը (ՏՈՔԹ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ).— Կերակուր եփելու ձեւեր (Ա. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ).— Սիրտը բարախում է (ՏՈՔԹ. Հ. ԳԻՒՐԳԵԱՆ).— Մայրեր որ կաթ չեն ուզեր տալ (ՏՈՔԹ. ՔԼԱ-ՐԻՍ).— Քալեցէք, փա՛ռք ստքերուն (ՏՈՔԹ. ՆԱԻԱՍԱՐԴ).— Աչքի առողջապահութիւն (Ք.).— Ի՞նչպէս օգնել խեղդուողին (ԽԱՉՈՒՀԻ) :

Բաժանորդագրութեան պայմանները.—

Տարեկան 1·200 ֆրանք

արտասահման 1·500 ֆրանք :

Դիմել Շ. Նարդունիի Յառաջի հասցէով :

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՐ ԱՆՑԱՆ, ԲԱՑՑ ՄԻՇՏ՝

Աչքի առջեւ ունեցէք հետեւեալ արեւելեան սննդեղէնները, որոնց լաւագոյնները, թարմը, ու բազմազանը յարմար գիներով :

ՊԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
ՄԼՔ ՊԻՏԻ ԳՏՆԵՔ
246, rue Vendôme
20, rue Villeroy
Lyon

Ինչպէս արմաւ, պամիա, «եալանճի տոլմա», յունական,, թուրշի –ճներ, պիպէր, տերեւ, բահին հէլվա, վանիլլ, շոմոլա, նուագէր, լոգում, սագըզ, պիստակ, Շիրակ օղի, (41–45 աստիճան), երշիկ, կեսարական պաստրմա, առաջնակարգ սուրճ, (գարավան և մոգգա), համեմներ մահլէպ, սալէպ, ձիքապտուղ, ամէն տեսակէ, ձէր, բաշֆավալ (պուլկարական), ներմակ պանիր (ոչխարի կաթով), ամէն կարգի պահածոներ, գուսգուս, հերիսա, կարմիր ռսպ, Հալէպի :

Միշտ Պահատուրեան վաճառատունը

Արագ սպասարկութիւն ամբողջ – բանքներու առաքման համար :

Մի մոռնաք

ՊԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
246, RUE VENDOME
20, RUE VILLEROY
LYON

Պ. ՅԱԿՈԲԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Հաճոյքով կ'ընդունի իր բոլոր հայրենակիցները, որոնք կը փափաքին գործածուած (ofագիօն) կառք մը գնել որեւէ վաճառանիշ կրող, մանաւանդ՝

S.I.M.C.A,

կրնաք ապահով գիմել իրեն, ծախած կառքերը կառանքի են, կամ իր, կամ՝

ՍԻՄՔԱյի կողմէ : Նոյնիսկ պատահէն կրնաք գրաւոր գիմել անոր, սիրայօժար կը պատասխանէ բոլորին, ՀԱՄՅԻՆ.— Յ. Պետրոսեան,

Tél. : ETO. 64-85, 70-66 et GAL. 76-10

ԳՐԱՒՈՐ.— Յ. Պետրոսեան,

65, RUE DE STALINGRAD, HOUILLES. S.& O.

Ներկայացուցիչն է՝

Service officiel des usines Simca
Gramauto
34, Ave, de la Porte de Villiers
Paris 17e

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒ ԱՌԹԻԻ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՄԵՆԵՐԳԻՋ

ԽԱՉԻԿ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

Կրօնական երգերու եւ տաղերու սալերը

Մասնակցութեամբ փարիզի եկեղեցւոյ Դպրաց Դասուն եւ երգեհոնի : հետեւեալ բովանդակութեամբ

1· երգ հայրապետական պատարագի (ընտրեալը Աստուածոյ ով երջանիկ Սուրբ Հայրապետ)
2·— Գովք Ս. Աստուածածնի (*Մայր անարատ կոյս*)
3·— Շարական ի տօնի եկեղեցւոյ (*Ուրախ լեր Ս. եկեղեցի*)
4·— Տաղ ոտնալուայի (*Սիրտ իմ սասանի*)
5·— երգ յուղարկաւորութեան (*Դարձ. անձն իմ եւ սիրեցի*)
6·— Հարց գիւտ խաչի (*Ուսոի բուրելով*)
7·— Ալելուիա Յարութեան
8·— երգ Ս. Երրորդութեան
9·— Տէր Ողորմեա

Դիմել Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ դիւանատունը, կամ Խաչիկ Նշանեանի,

100, RUE RAYMOND RIDEL
LA GARENNE - COLOMBES
CHA. 17.49

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
8
ՑՈՒՆՈՒԱՐ
JEUDI
8 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8388 35EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4189

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ՎԱՐՉԱԿԱՐԳԸ

Զորքորդ Հանրապետութեան վերջին նախագահը՝ բարեմոյն Ռընէ Քոթի հրաժեշտ կուտայ այսօր Էլիզէի պալատին՝ իր հետ տանելով ամբողջ ժողովուրդի մը անխառն համակրանքը :

Իշխանութեան գլուխ եկած էր բոլորովին անակնկալ կերպով, երբ ազգային ժողովն ու Հանրապետութեան Խորհուրդը – զոր բան աւանդութեան հաւաքուած վէրսայլի մէջ, օրերով չէին կրցած նախագահ մը ընտրել՝ ներկայացուց թեկնածուներու մէջէն :

Ռընէ Քոթիի անուան չուրջ մեծամասնութիւն զոյացաւ անմիջապէս : Իր անբասիր անցեալն ու ազնիւ նկարագիրը սիրելի դարձուցած էին զայն բոլորին :

Դժնդակ պայմաններ առեղծուած էին Ֆրանսայի համար : Հնդկաչինի ազէտը , Մարոքի եւ Թունուզի կորուստը չէին բաւեր , Ալժերիոյ չարժումը տատիճան մը աւելի պղտորեց մթնոլորտը :

Դահլիճներ տապալեցան՝ մէկը միւսինետեւէն :

Հանրապետութեան նախագահը՝ պարիւն եւ իմաստուն՝ իրաւաբարի դեր կատարեց ամէն անգամ , կոմմերը հաշտեցնելու եւ կացութիւնը փրկելու համար :

Դժնդակ աշխատանք , զոր տարաւ մեծ ձեռնհասութեամբ :

Անցեալ Մայիսին Ալժերիոյ մէջ պատահած դէպքերուն առթիւ իր բռնած կորովի դիրքը , ապառնալիքներու առջեւ տեղի չտալու իր վճռական ընթացքը , Հանրապետութիւնն ու ժողովրդավար կարգերը պահպանելու համար իր ցոյց տուած անդրդուդ կամքը տատիճան մը աւելի սիրելի դարձուցին զինքը բոլորին :

Շարժումը վարակիչ էր դարձած : Ալժերիայէն վերջ «փրկութեան կոմիտէ»ներ էին կազմուած Քորսիքայի մէջ : Քաղաքացիական կռիւներու մղձաւանջը կը սաւառնէր օդին մէջ :

Բախտաւոր վայրկեանի մը՝ Հանրապետութեան նախագահը ամէն պատասխանատուութիւն առանձնելով , գործադիր իշխանութեան զեկը յանձնեց անոր , որ անգամ մը փրկած էր Ֆրանսան :

Անհատնական վախճան մը ունեցաւ Զորքորդ Հանրապետութիւնը : Նախագահը կը հեռանայ օրինական պայմանաժամէն առաջ :

Հինգերորդ Հանրապետութեան առաջին նախագահը այսօր կը բազմի Էլիզէի պալատին մէջ :

Նոր Սահմանադրութիւնը լայն իրաւասութիւններով օժտած է զինքը :

Փոխանցման շրջանի եօթը ամիսներու ընթացքին Զօրավար Տը Կոլլ կառավարութիւնը չվարանեցաւ յանդուգն քայլեր առնելու :

Խորհրդարանին չնորհած վեցամսեայ լիազօրութեան վրայ աւելցան յաջորդական երեք քուէարկութիւններ , որոնցմով Ֆրանսայի քաղաքացիները չափազանց մեծամասնութեամբ բացարձակ վստահութիւն յայտնեցին զօրավար – վարչապետին :

Ֆրանսան վերականգնելու , ներքին եւ միջազգային ճակատներուն վրայ վերցուցին զայն իր արժանի բարձրութեան հասցնելու համար կառավարութեան թափած ջանքերը մեծ զոհողութիւններ կը պարտադրեն ժողովուրդին :

Նոր դահլիճը դժուարին պայմաններու տակ է որ կեանքի կը կոչուի :

Վերջին չարաթներու ընթացքին , ելմըտական – տնտեսական վեհանի վրայ սըրուած որոշումներուն դործադրութիւնը բաւականին յանդուգն ձեռնարկ մըն է :

Գիտակից քաղաքացիներու անձնուէր համակերպութիւնն է միայն , որ մեծ – պէս պիտի դիւրացնէ իր գործը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻԿՈՅԵԱՆ ՊԻՏԻ ԱՅՑԵԼԷ ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ԳՕՏԻՆԵՐ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ՝ ՆԻՔՍԸՆԻ ՀԵՏ

Ա. Միւոյեան փոխ վարչապետը կը չարունակէ հանդիպումներ ունենալ ամերիկայի բարձրաստիճան անձնաւորութիւններու հետ : Էրիք Ճոնսթընի կողմէ տրուած հայկերոյթը տեղի ունեցաւ եւ այնտեղ Միկոյեան առիթը ունեցաւ հանդիպելու եւ խօսակցելու ծերակուտականներու , երեսփոխաններու եւ ճարտարուեստագէտներու հետ : Ճաշի ընթացքին հայ դիւանագէտը յայտարարեց թէ Ա. Միւոյեանը կ'ուզէ սերտ յարաբերութիւն ունենալ Միացեալ Նահանգներու հետ , բոլոր մարզերու մէջ .— Ա. Միւոյեանը կ'ուզէ հասնիլ Ամերիկայի մակարդակին՝ կաթի եւ միսի արտադրութեան մէջ : Միացեալ Նահանգներու համար վտանգ մը կը ներկայացնէ արդեօք այն պարագան՝ որ Ռուսերը Ամերիկա – յինները չափ մը ուտեն եւ կաթ խը – մեն ... :

Միկոյեան աւելցուց նաեւ թէ արեւին չուրջ դարձող խորհրդային արբանեակը ոչ մէկ համար վտանգ մը կը ներկայացնէ :

Ճաշէն վերջ Միկոյեան յայտարարած է թէ Ա. Միւոյեանը քաղաքական սխալներ գործած է , բայց , աւելցուցած է ան , որ խաչներ չեն գործեր միայն անոնք՝ որ ոչինչ կ'ընեն ... :

Ա. Միւոյեան փոխ վարչապետը հանդիպում մը ունեցաւ նաեւ փոխ նախագահ Նիքսընի հետ : Խօսակցութեանց ներկայ էին Ուաշինկթընի խորհրդային դեսպան Մենշիկով եւ Մոսկուայի ամերիկեան դեսպան Թոմփսըն : Այս հանդիպումին չուրջ պաշտօնական բացատրութիւն չտրուեցաւ , կը չեշտուի միայն , թէ խօսակցութիւնները տեղի ունեցած են բարեկամական մթնոլորտի մը մէջ : Սրահին մէջ , լրագրողները յաջողած են լսել Միկոյեանի չնորհաւորական խօսքերը , ուղղուած Նիքսընի , Լոնտոնի մէջ «թշտութեան ղէմ պայքարելու» համար իր երած կռիւին առիթով , աւելցնելով թէ Մոսկուայի մէջ չատ դնահատած է Նիքսընի այդ նպատակը :

Քաղաքական շրջանակները դիտել կուտան թէ Մոսկուայի խօսակցութիւններուն մէջ , երկու կոմմերէն ալ փափաք յայտնուած է որ մթնոլորտը հանդարտի Պերլինի հարցին չուրջ : Ա. Միւոյեան « թիւ 2 » մարդը վստահեցուցած է Տըլլըսը թէ Մոսկուայի կառավարութիւնը Պերլինի մէջ ուժի ցուցադրութիւն մը ընելու նպատակ չունի :

Միւս կողմէ կը յայտարարուի թէ Միկոյեան պիտի իսօսի ամերիկեան հեռատեսիլէն , Կիրակի օր :

Միացեալ Նահանգներ հասնելէ ի վեր , Ա. Միկոյեանի քայլերուն կը հետեւին լրագրողները , զաղտնի ոստիկաններու հետ : Միկոյեան հաճելի անակնկալներ կ'ընծայէ մամուլի աշխատակիցներուն : Այրպարէս , առջի օր փոխ վարչապետը պատած է «Սիւփըրմարքըտ» (բարձր չուկայ) իր պնուտները ընելու համար : Մեծաղէշ կողով մը առնելով , պատած է բոլոր յարկերը , գնելով քիչ մը ամէն բանէ . պտուղի հիւթ , բողկ , պղպեղ , վարունգ , ձիթապտուղ եւն . դումար՝ 9 , 29 տոլար :

Լրագրող մըն ալ յաջողած է պինգը նըկարել ... հունդարական ճաշարանի մը առջեւ :

Զորեքշաբթի օր Ա. Միկոյեան մեկնեցաւ Քլիվլէնտ : Այսօր պիտի իջնէր Տիթրոյիթ , որ արդիւնաբեր շրջան մըն է խորհրդային քաղաքացիներուն համար : Ա. Միկոյեան ինքնաշարժի ճարտարարուեստի կեդրոնն է Տիթրոյիթ : Բայց կառավարութիւնը բացատրութիւն մը ըրած է եւ Միկոյեան պիտի կարենայ այցելել նաեւ արդիւնաբեր շրջանները :

Տասը օր Ամերիկայի դանազան շրջանները պտտելէ ետք , Յունուար 16ին պիտի վերադառնայ Ուաշինկթըն :

ՏԸ ԿՈԼ ԷԼԻԶԷ ՓՈԽԱԴՐՈՒԵՑԱՒ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՔՈԹԻԻ
ՅՈՒԶԻԶ ՀՐԱԺԵՇՏԸ

Այսօր Հինգշաբթի կէսկէ Զօր . Տը Կոլ Էլիզէ պիտի հասնի , ուր պինգը պիտի դիմաւորէ Նախագահ Քոթի : Նոյն պահուն եւ Զօր . Տը Կոլլի հանրապետութեան նախագահ ընտրուած ըլլալուն պաշտօնական յայտարարութենէն ետք , թնդանօթի 21 հարուածներ պիտի հռչակեն նոր նախագահին գործի գլուխ անցնելը : Մտերիմ մը ճաշէ մը ետք երկու նախագահները պիտի երթան Ցաղթական Կամարը ուր Զօր . Տը Կոլ պիտի վերարծարծէ Բոցը :

Նախագահ Քոթի երեքշաբթի օր հրաժեշտ առաւ նաեւ մամուլէն :

Հրաժեշտի յուզիչ արտայայտութիւն – ներ ունեցան նաեւ Էլիզէի պալատին պաշտօնեաները որ յաւ եւ տխրութիւն յայտնեցին Քոթիէն բաժնուելուն առթիւ :

× Քանի մը օրէն Նախագահ Տը Կոլ պիտի ներկայացնէ նոր կառավարութիւնը : Վարչապետին նշանակումը կասկած չի վերցներ : Արդարութեան ներկայ նախարար եւ նոր Սահմանադրութեան պաշտօնեայ հեղինակ՝ Միշել Տրուրէ : Պետական հաւանական նախարարներն են .—

Ալեքսանտր Փիներ (անկախ)՝ տնտեսական եւ ելմտական հարցեր :

Ֆլիմլէն (ժող . Շարժում) կրօնքա հատարակութեան թեմիւիթ գործերուն :

Ժագիլիօ (անկախ) պետական հետազոտութիւն :

Ալեքսէ Մալրօ մշակութային հարցեր :

Վարչապետին պատասխանատուները ժագ Սուսթել (կոլեան) Ալժերիա եւ Սահարա :

ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐ .— Քուվ Տը Միւրվիլ (արտաքին) , Կիյոմա (պատերազմական) , Պերթուէն (կրթական) , Փէյրեֆիթ (ներքին) , Միշլէ (արտադրութիւն) , Պիւրօն (Հանրօգուտ Շինութիւն) , Պաքոն (աշխատանք) , Սիւտրօ (վերաչինութիւն) , Ուաէ (երկրագործութիւն) :

× Զօր . Տը Կոլ յայտնեց առջի օր պաշտօնապէս թէ պետական նախարար՝ կը մոլէ եւ թղթատարական՝ Թոմա , Դեկո . 27ին տասած էին իրենց հրաժարականը չկարենալով համաձայնիլ ելմտական ռոչումներուն հետ : Տը Կոլլ պնդումին վրայ է որ երկու նախարարները ընդունած են մինչեւ Յունուար ութ մնալ :

× Մարսէյլի Ընկերվարական երեսփոխան Ֆրանսիս Լէնօտ որ խորհրդարանական խմբակին ալ նախագահն է յօդուած մը գրած է Փոփիւլէռի մէջ որ կը քննէ նոր ելմտացոյցը : Լէնօտ կը չեշտէ որ Ալժերիոյ խնդիրը , որ տարին 555 միլիառի հասնող նոր տարբերուն համապատասխան է , պիտի վերջնայ վեց ամիսէն : Մենք միշտ ըսած ենք որ կարելի չէ զրամական կայունութեան մասին խօսիլ որքան ատեն որ կռիւը կը չարունակուի Ալժերիոյ մէջ եւ մեր կարծիքը չենք փոխած : Եթէ իսկապէս ապահովութիւն կայ որ վեց ամիսէն Ալժերիոյ պատերազմը վերջ պիտի դտնէ , այն ատեն ինչո՞ւ տարուոյ սկիզբը ինք հարիւր միլիառով ծանրացնել 1958 ելմտացոյցը : Այս պայմաններուն տակ ընկերվարականները ոչ կ'ըսեն : Միշտ ոչ կ'ըսեն անարդարութեան :

ԼՈՒՍՆԱՅԻՆ ՀՐԹԻՒՌԻՆ ԱՐՁԱԿՄԱՆ ՄԷՋ Ա. ԳԱՍԱՊԵԱՆԻ ԳՈՐԾՕՆ ԴԵՐԸ

Բրիտանական մամուլի «Ոբսըրվըր» պարբերականը Մոսկուայէն կը հաղորդէ թէ հրթիռներու անուանի մասնագէտ Ա. Գասապեան գործօն դեր մը ունեցած է լուսնային հրթիռին արձակման մէջ : Հայ գիտնականը լրագրողներուն յայտարարած է թէ «Լուսնիկ»ի յաջողութեամբ աստղագիտութիւնը պատրաստ է վերջապէս մը ըլլալէ եւ մտած է գործնական պիտութիւններու չարքին մէջ :

Ըստ Ա. Գասապեանի այսուհետեւ կարելի պիտի ըլլայ ճշդութօրէն հաստատել թէ ինչով լեցուած է անկրպետաը , ինչ է լուսնին իրական դերը եւ ինչ են տիեզերական ճառագայթները որոնք արեւէն կը բխին եւ կը տարածուին ամբողջ արեգակնային դրութեան մէջ :

× Ներկայիս Լուսնիկը բոլորովին կորսուած է եւ արեւէ յարաբերութիւն չունի երկրին հետ : Խորհրդային պիտոնները յայտարարեցին թէ հաւանական է որ Լուսինը բնական կապերով եւ իւղով (քարի՞ւղ) օժտուած ըլլայ : Ջայնասփիւռը բացատրեց թէ Փրօֆ . Քոզիրեֆի այս յայտարարութիւնը հիմնուած է լուսնին պանապան մասերուն գոյնի չափազանց փոփոխութիւններուն վրայ , որոնք կրնան միասը ըլլալ բոյսերու գոյութեան :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂՏԱՏԻ Մէջ աւելի քան երեսուն մեռեալ կը հաշուեն համաձայն Իւնայթըտ Փրէսի , եւ մօտ 15 վիրաւոր : Ապստամբներուն եւ համախոհներու միջեւ բախումները կը չարունակուին : Մինչեւ Արեւելքի համախոհ կուսակցութիւնները չորեքշաբթի օրը համագումար մը ունէին Պաղտատի մէջ : Այս ժողովին պիտոնը նիւթն է հաստատակաց քաղաքականութիւն մը հաստատել Արաբական երկիրներու եւ Իսրայէլի համար : Իսրայէլի համախոհ պարագլուխները կը մասնակցին այս ժողովին իրաքեան իշխանութեանց հրաւիրութեամբ : Պաղտատ կը պտուի նաեւ Խալիտ Պէքթաշ :

ՊՈՒՍՈՑ մէջ , Պապը Աւլի փողոցին վրայ դտնուող չինքերէն մէկուն մէջ պայթում մը պատահած է եւ փլատակներուն տակ մնացած են մօտ 150 հոգի . առաջին լուրերուն համաձայն 23 հոգի մեռած են , աւելի քան հարիւր վիրաւորներ կան , որոնց մեծ մասը՝ ծանր : «Խթանպուլ է – քսփրէս» եւ «Եէնի Կազէթէ» թերթերու տպարանները , ինչպէս նաեւ պանդոկ մը , որոնք յիշեալ չինքին մէջ կը դտնուէին , քարուքանդ եղած են : Օթօպուս մը , որ նոյն պահուն կ'անցնէր չինքին առջեւէն , քարերու տակ մնացած է . յիսուն հոգի փոխադրող հանրակառքին եռեւի մասը ամբողջութեամբ ճզմուած է :

ՔՈՒՊԱՅԻ առաջնակարգ նախագահ Իւրիփթիա հաստատուեցաւ մայրաքաղաք Հաւանայի մէջ , ուր կացութիւնը հանդարտած է : Միւս կողմէ , չարժանկարի ծանօթ աստղերէն Էրոլ Ֆլին կը դտնուէր ըմբոստներու մէջ , Ֆիտէլ Գասթրոյի կողքին , եւ կռիւներու ընթացքին ոտքէն վիրաւորուած է : «Ռոպէն ուէ Պուտ»ի հերոսը ժապաւէն մը պիտի պատրաստէ Քուպայի յեղափոխութեան վրայ :

ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ ՔՈՆԿՈՅԻ մայրաքաղաք Լէոփոլտվիլի մէջ կարգը վերահաստատուած էր երէկ , թէեւ լուսարձակի դրութեան հաստատումէն ետք երիտասարդ Աֆրիկէցիներ կարգ մը խռովութիւններ բրած եւ վաճառատուներ կրակի տուած էին : Ըմբոստներու պարագլուխը՝ Քասապուլու փախած է Պրազավիլ :

ԱԿԱԴԵՄԱԿԱՆ

ԼԵՒՈՆ ՕՐԲԵԼԵԱՆ

—o—

Դեկտ· 9ին, ծանր ու երկարա – տեւ հիւանդութիւնից յետոյ, իր կեանքի 77 տարում, վախճան – ուեց մեծ գիտնական, հայ ժո – ղովրդի տաղանդաւոր զաւակ, աշխարհահռչակ բնախօս, մեր ժամանակի փայլուն մտածողնե – րից մէկը, բիւրեղեայ մաբու – թեան տէր, ակադեմական Լեւոն Օրբելեան :

ՍՈՎ· ՀԱՅԱՍՏԱՆ, 12 Դեկտ·

Այս դժբաղդական տողերով՝ Հայաս – տանի գիտնականները, գլխաւորութեամբ Վ· Համբարձումեանի, կ'ողբան հայ մեծ բնախօսին կորուստը :

Արտասահմանի Հայութիւնը ծանօթու – թիւն չունի այս մեծարժէք գիտնականին մասին, որ կը փառաւորէ հայ միտքը եւ կը չոյէ ազգային մեր հպարտութիւնը :

Պատմական տոհմ մը կը կազմեն Օր – բելեանք, զրուած երբեմն Որբելեան, նա – եւ Ուռպէլեան : Զինաստանէն գալթած է այս տոհմը ի Վրաստան, ինչպէս Մա – միկոնեանք՝ ի Հայաստան : Վրաստանի մէջ հաստատուելէ ետք՝ Օրբելեանք, խնամութեամբ, ճիւղ մըն ալ կ'արձակեն դէպի Սիւնիք, ուր, ԺԳ· դարուն վեր – ջերը, կը փայլի Տարայիճ իշխանին որ – դին, Ստեփանոս եպ· Օրբելեան, ծանօթ իր մատենագրական աշխատութիւններով, (աղբիւր հարուստ տեղեկութիւններու, մանաւորաբար Սիւնեաց աշխարհին ի – բարձրութեանց, տնտեսական կեանքին եւ ոռոգումներու ցանցին մասին), ինչ – պէս եւ եկեղեցական – վանական դոր – ծունէութեամբ (Տաթեւի հայրապետա – նոցին պատմութեան բերած իր նպաս – տով) :

Այս Օրբելեաններէն կուգայ, ապահո – վաբար, մեծանուն գիտնականը, Փրոֆ· Լեւոն Օրբելեան, որ ծնած է Ծաղկաձոր գիւղին մէջ 1882 Յուլիս 7ին : Միջնակարգ կրթութիւնը կը ստանայ Թիֆլիզի վար – ժարաններուն մէջ եւ 1899ին կը մտնէ Պետերբուրգի գին· բժշկական համալսա – րանը, ուր շուտով կը գրաւէ նշանաւոր Պավլովի ուշադրութիւնը : Այնպէս որ 1904ին, երբ կ'աւարտէ բժշկ· համալսա – րանը, Պավլովի յանձնարարութեամբ՝ կը գրկուի Գերմանիա, ուր կ'աշխատի մե – ծանուն գիտնականներու մօտ : 1911ին կը վերադառնայ Պետերբուրգ, ու կը նուիր – ուի փորձնական բժշկութեան : Կը մտնէ բնախօսական փորձերու պետական աշխա – տանոցը, կը նշանակուի Պավլովի օգնա – կան :

Պավլովի մահէն ետք (1936), կը նշա – նակուի վարիչ բնախօսութեան ուսում – նարանին, որ կը կրէ Պավլովի անունը, միաժամանակ՝ վարիչ բարեչրջական բը – նախօսութեան եւ բարձրադոյն ջղային գրութեան ախտաբանութեան ուսումնա – րանին, իսկ 1943էն սկսեալ՝ նախագահ գին· բժշկական ակադեմիայիին :

1935ին կ'ընտրուի անդամ Խորհ· Մի – ութեան Գիտութեանց Ակադեմիային, 1944ին՝ Բժշկութեան ակադեմիային : Ռա – նիցս զրկած է Երեւան, կազմակերպելու համար Հայաստանի գիտութեանց ակա – դեմիան, որու անդամ էր ընտրուած : Անդամ էր նաեւ արտասահմանեան ակա – դեմիաներու :

Գրաւած այս բարձր աթոռները կը հա – տատեն հայ գիտնականին բացառիկ ար – ժէքը :

Փրոֆ· Օրբելեանի արժանիքներէն մին ալ այն է, որ քաջալերած է երիտասարդ – ները, թարմ ուժեր ու նոր մասնագէտներ պատրաստելով տարուէ տարի : Ինախօ – սութեան մէջ ստեղծած է իր դպրոցը, իւրայատուկ տեսութիւններ՝ գործնական փորձերու վրայ հաստատուած :

Կը վայելէր բացառիկ ժողովրդականու – թիւն եւ հռչակ : Ստացած էր «ընկերվա – րական աշխատանքի հերոս» չքանչանը, եւ զօրավարի աստիճան՝ գին· բժշկական ծառայդի մէջ :

Մեծ տաղնապ մը անցուց իր կեանքի վերջին տարիներուն :

ՆԱԽԱՆՁ ՈՒ ԴԱՒ

Ութ տարի առաջ (1950), իր պաշտօնա – կիցները զինք ամբաստանեցին թէ կը թե – րագնահատէ Պավլովի արժէքը, յատկա – պէս կը նսեմացնէ ռուս մեծ բնախօսին կատարած աշխատանքները, դանդաղ հա – մարելով «կրկնութիւն կամ ընդօրինա – կութիւն գերման գիտնականին՝ Հերինկի փորձերուն ու տեսութեանց», բսելու հա – մար թէ նորութիւն չէ բերած Պավլով : Նախանձորդները, աւելի ծանր բաղա – րութեամբ մը, Օրբելեանը կը ներկայա – ցնէին իբրեւ դաղափարական թշնամի մը՝ որ կը ջանայ արժեւորել իտէալիզմը ի հեճուկս մատերիալիզմին :

Ամբաստանութեան ներկայացուցչի երկու ճա – կատ :

1· — Պավլովի ուղղափառ աշակերտնե – րը, որոնց մէջ կը դասուէր նաեւ ծանօթ հայ երիտասարդ գիտնականը, եղբայր Հասրաթեան (պատերազմի որբերէն) :

2· — Օրբելեան եւ իր աշակերտները, որոնց մէջ կը դասուէր ուրիշ հայ գիտ – նական մը, Ա· Ալիքանեան :

Անմիջապէս նիստի հրաւիրուեցաւ Խոր – հրդային Գիտութեանց եւ Խորհ· Բժշկու – թեան ակադեմիաներուն խառն ժողովը :

Այս խառն ժողովը հրաւարակեց իր բոլոր տեղեկագիրները եւ վիճաբանու – թիւնները բազմաթիւ լեզուներով (*) :

Վիճաբանութեանց ընթացքին, որոնց, ինչպէս կ'ե'րեւի, ներկայ էր նաեւ Փրոֆ· Օրբելեան, ծանր յարձակումներ կատա – րած է Փրոֆ· Բուկով, — գիտական ձեւով՝ ամբաստանութիւնները թափելով հայ գիտնականին գլխուն վրայ :

Վիճաբանութեանց արձանագրութեան մէջ ոչ մէկ պատասխան Փրոֆ· Օրբել – եանի կողմէ : Օրէնք էր, թերեւս աւան – դութիւն, թերեւս սովորութիւն, որ մե – ղադրեալը միայն մէկ ընէր :

Ստալին դեռ ողջ էր :

Գիտական այս բարձրագոյն ժողովը դրուած էր Ստալինի հովանաւորութեան տակ, ու Փրոֆ· Բուկով, որ խօսք առած է քանիցս, չի մոռնար ըսել· «երախտա – պարտ ենք մեր սիրելի առաջնորդին, գի – տութեան մեծանուն վարպետին՝ Ստալի – նի, որ խորհրդային գիտնականներուն ցոյց տուած է կատարելիք մեծ աշխա – տանքը՝ ի սպաս գիտութեան բարգաւաճ – ման եւ յօդուտ համամարդկային ընկե – րութեան կառուցման, — փա՛ռք այս ժո – ղովուրդին առաջնորդին, մեծ Ստալի – նի » :

Կը յիշեցնէ Ներոնի մանկավարիկներէն մէկուն ճառը :

Հետաքրքրական է նոյնպէս ակադե – մական Վավիլովի բացման ճառին վերջա – բանը· «Փա՛ռք Պավլովի հանճարին, կեց – ցէ՛ ժողովուրդներու մեծագոյն վարիչը, մեծ գիտնականը, մեր վարպետը, որ մե – զի կը ներշնչէ մեր ամենակարեւոր ձեռ – նարկները, ընկեր Ստալինը » :

Ակադեմական Ռաղենկով այսպէս կը սկսի իր խօսքը· « Ստալինեան մեծ դա – րաշրջանը պսակուած է խորհրդային ժո – ղովուրդին փայլուն յաղթանակներով, ո – րոնք կատարուած են մեր երկրին մէջ՝ կոմունիզմ կառուցելու ուղղութեամբ : Կը բազմապատկուի՛ն ընկերվարութեան ար – տադրական ուժերը, կը հարստանա՛յ մը – չակոյթը, կը զարգանա՛յ խորհրդային դիտութիւնը : Խորհրդային գիտնական – ները իրենց բոլոր իրագործումները կը պարտին այն տեւական հոգածութեան, զոր մեզի կ'ընծայէն Կուսակցութիւնը, կառավարութիւնը, մեր սիրեցեալ առաջ – նորդը եւ ուսուցիչը՝ Եոզէֆ Վիսարիո – նովիչ Ստալին» : Ու կը վերջացնէ· «կեց – ցէ՛ յաոաջապահ խորհրդային գիտութիւ – նը եւ գիտութեան մեծ վարպետը, ընկեր Ստալին» :

Այս բոլորը ձեւ է՝ դառը Ստալինի յանձնելու համար :

Եւ այս մթնոլորտին մէջ, անկիւն մը նստած՝ թէ ի՛նչ կը մտածէր Փրոֆ· Օր – բելեան, որ ամբաստանուած էր թէ կը թերագնահատէր Պավլովը, թէ կը քան – ցէր մատերիալիզմը, թէ կը պաշտպանէր իտէալիզմը, զոր սովետական փիլիսոփա – յական բառարանը կ'անուանէ «հակապի – տական, հակամարքսական, երբեմն մեն – շեւիզան», կը թողում ընթերցողին որ ե – բեւակայէ պարզ մը :

Ի՞նչ էր բուն վէճը, ի՞նչ պատահեցաւ ետքը, ի՞նչ եղաւ Փրոֆ· Օրբելեան, կը պատմեմ յաջորդիւ : Անմիջապէս ընդմ միայն թէ Փրոֆ· Օրբելեանի հնորհազըր – կումէն ետք, անխուսափելին դեռ չպա – տահած, մեռաւ··· Ստալին :

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(*) Ձեռքի տակ ունիմ այդ հրատարա – կութեանց ֆրանսերէն թարգմանութիւնը, տպուած՝ Մոսկուա : Ներկայ յօդուածին

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՔՈՒՊԱՅԻ ԱՆԿԵԱԼ ԲՈՆԱՏԻՐԸ՝ ՊԱԹԻՍԹԱ

1933 Սեպտեմբեր 4ին էր, մութնուլու – սին, որ ենթասպայ Ֆուլգենցիօ Պաթիս – թա ու քանի մը այլ ենթասպաներ ատր – ճանակ՝ ի ձեռին յարձակեցան Քուպայի բանակին սպայակոյտի շէնքին վրայ եւ այսպէսով՝ զարձան երկրին տէրերը :

Պետական հարուածը կէս ժամ միայն տեւած էր : Այդ թուականէն ի վեր (25 տարի) Պաթիսթա կը մնար Քուպայի բա – ցարձակ տէրը, եթէ չհաշուենք 1944էն 1952 տեւող կարճ ընդհատում մը :

Իշխանութեան տիրացած պահուն են – թասպայ Պաթիսթա երեսուն տարեկան էր, եւ բռնատէրի արհեստը վերջնակա – նապէս որդեգրելէն առաջ ամէն տեսակի արհեստներ փորձած էր — ճաչարաններ – րու մէջ աման լուացող, սափրիչի աշ – կերտ, երկաթուղիի պաշտօնեայ, պանան քաղող, եւայլն :

1933ի պետական հարուածէն վերջ, Պաթիսթա ամէն բանէ առաջ իր ձեռքը առնել ուզած էր բանակը : Այդ նպատա – կով ալ գինուորական գլխաւոր պաշտօն – ները յանձնած էր իրեն հաւատարիմ մարդոց — մեծ մասամբ՝ նախկին են – թասպաներ : Բանակին օժանդակու – թեամբ, Պաթիսթա հետզհետէ դարձած էր Քուպայի բացարձակ տէրը· ինքն էր որ կը նշանակէր կամ պաշտօնանկ կ'ընէր հանրապետութեան նախագահները, ո – րոնք իբր թէ երկիրը կը ղեկավարէին, բայց իրենց հրահանգները կը ստանային բանակին նոր պետէն՝ Պաթիսթայէն :

Իրերու այս կացութիւնը տեւեց եօթը տարի· որմէ վերջ, « իր բարեկամնե – րուն խնդրանքին տեղի տալով», Պաթիս – թա ինքզինք հռչակեց Քուպայի նախա – գահ· պաշտօն, զոր վարեց չորս տարի — պատերազմի չրջանին :

1944ին, երբ վերջ գտաւ նախագահա – կան իր չրջանը, Պաթիսթա մեծ անհա – հեմութիւն մը գործեց՝ «պարկեշտ» ըն – արութիւններ կազմակերպելով : Արդիւն – քը այն եղաւ, որ իր հակառակորդը ընտր –

պատրաստութեան համար՝ օգտուած եմ նաեւ ե· Հասրաթեանի գործէն, (Պավլո – վի կեանքն ու գործը, փրանս· թարգմ· ու տպուած Մոսկուա, 1953), ինչպէս եւ Փրոֆ· Բուկովի գիրքէն (Ուղեղային կե – ղեւը եւ ներքին գործարանները, փրանս· թարգմ· ու տպուած Մոսկուա, 1953) : կարեւոր եմ նաեւ Փոքր փիլիսոփայական բառարանը, ռուսերէնէ ֆրանսերէնի թարգմանուած ու տպուած Մոսկուա, 1955, ու Բեխտերեւի գործերուն ֆրան – սերէն թարգմանութիւնը, տպուած Փա – րիզ : Նոյնպէս ֆրանսացիներու կողմէ հրատարակուած գործեր Պավլովի մա – սին :

Ա Ն Ո Ւ Ի Ն Ը

—o—

Գետնից հաղիւ պոկելով թուլացած ոտ – քերը, Տիկին Վարդուհի չարժուեց ա – ռաջ, եւ այժմ էլ կանգ առաւ դիմացի պատի մօտ, որտեղ կախուած էր Արմէնի նկարը, երկու ձեռքով ամուր փարուելով այդ նկատի չրջանակին, մայրը կամաց – կամաց չընչաց :

— Արմէն :

Սակայն ինչո՞ւ նա չընջացով արտասա – նեց այդ անունը, ինչո՞ւ սենեակով մէկ չղղրզաց այն եւ մօր ականջին ինչո՞ւ չհասաւ որդու քաղցրալուր ձայնը :

— Լսում եմ, մայրիկ :

Արդեօք հիմա լսեցի՞ր, Արմէն, երբ մայրդ ահա այդպիսի երկիւղածութեամբ ու քնքշանքով տուեց անունդ :

Բարձրահասակ ու թիկնեղ մի տղայ էր որ դրոշմուած նկարի վրայ, խիտ ու դանդուր մազերով, եւ ինչքան դեղեցիկ էր այդ տղան : Ու այդ ոչ թէ նրա հա – մար որ Տիկին Վարդուհու որդին էր նա· ախ, մայրերին միշտ էլ դեղեցիկ են թը – ւում իրենց զաւակները : Ոչ, պարզապէս դեղեցիկ տղայ էր Արմէնը : Այ, քանի – քանի աղջիկ էր եկել կայարան այսօր, նրան ուղեկցելու համար : Եւ բոլորին դը – բաւել, կայարան էր բերել ոչ միայն Ար – մէնի հետ ունեցած ծանօթութիւնը, ըն – կերութիւնը, այլեւ՝ նրա դեղեցկութիւ – նը, դէմքի դեղեցկութիւնը, սրտի դեղեց – կութիւնը, հոգու դեղեցկութիւնը :

— Արմէն :

Գոնէ կրտսեր որդին լինէր տանը, փոք – րիկ Սուրիկը, թէ չէ միայնութեան մէջ ծանր է մնալը, այն էլ, երբ դիտես, որ ահա աւազ որդիդ, Արմէնը, դէպի ռազ – մաճակատ է գնում, որտեղ հերոսութեան ու աղնուութեան հետ մահ ու արիւն էլ կայ :

Ո՛չ, ո՛չ, Սուրիկ ջան, դու հանդիստ վայելիր քո ճամբարային կեանքը, խա – ղա, երգիր, անտառներ գնա, ծառեր բարձրացիր, մաիր դեետերը, ջրերի ալիք – ների հետ կոխ-բռնիր : Իսկ մայրդ թող ա – մէն օր ահա այսպէս կանգնի մեծ եղբօրդ նկարի առաջ, ու, ասես դաղտագողի, որպէսզի միայն ինքը լսի, իր համար արտասանուող այդ անունը, թոյլ ձայնով չընջայ :

— Արմէն :

Այդ ե՞րբ կատուցուեցին այս բարձա – յարկ տները, ե՞րբ ստեղծուեց այս նոր փողոցը, որ միայն քաղաքի յատակագծի վրայ էր չարունակում դեռ իր գոյութիւ – նը : Այդ ե՞րբ մեծացան բակում միշտ գնդակ խաղացող երեխաները, որոնք այ – սօր արդէն ամօթով են նայում գնդակին եւ նոր յոյզեր, նոր զրաղմունք են փնտը – ռում : Այդ ե՞րբ այդպէս ճերմակեցին իր մազերը : Շուրջը ամենուր տիրում է կա – նաչը, ծաղիկների ու զոյների խաղ կայ աչխարհում, եւ միայն իր ղլխին է այդ – պէս իջել ձմեռը :

Երբեմն մարդ ինքն էլ չի հասկանում, աւելի շատ չի նկատում, թէ ինչպէս ան – ցաւ ժամանակը, թէ ինչպէս երկնաւոյ··· Դէ ինչո՞ւ այդքան հեռուները գնալ, ին – չո՞ւ չտեսնել հէնց իրենց տանը կատար – ուած փոփոխութիւնները : Իր կեանքը դպրոցական նստարանին եւ պիոներական ճամբարում անցկացնող փոքրիկ Սուրիկը, իր Սուրիկը, այ, այնքան է մեծացել, որ ամուսնացել է, կնկայ տէր է դարձել, իսկ այսօր ահա հայր էլ կը դառնայ :

Հէնց միայն այս բաւական է, որ մայ – րը հասկանայ, թէ ինչքան ժամանակ է անցել այն օրուանից, երբ ···

Հեռախօսի զանգը ընդհատեց պատա – մօր խոհերը :

— Լսում եմ :

— Մայրիկ, ես եմ, Սուրէնը — խօսա – փողի մէջ հնչեց որդու ձայնը,— տուն չեմ գալու : Քնիր, ինձ չսպասես :

— Լաւ, — ասաց մայրը եւ դրեց խո – սափողը :

Դէ, ի հարկ է, ի՞նչպէս կարող է Սու – րիկը, կնոջը պատկեցնել հիւանդանոցում, իսկ ինքը գալ տուն հանդիստ քնել : Նա կը մնայ հիւանդանոցում, զիչերն անքուն կ'անցկացնի որեւէ նստարանի նստած եւ, ճիշդ է, ոչ կնոջ հետ միասին, սակայն նրանից քիչ, շատ քիչ հեռու, կ'լիմանայ աչխարհ եկած իր երեխայի, իր առաջին երեխայի լուրը :

Եւ մի՞թէ միայն Սուրիկն էր որոշել զիչերն անքուն լուսացնել ծննդատանը : Ահա նրա պէս մէկ ուրիշը եւս : Ահա մի երրորդն էլ : Այսպէս է, երբ կինդ եր – կունքի ցաւերով աչխարհ է բերում քո տան ծիծաղը, երջանկութիւնն ու անմե – ղութիւնը, դու էլ գնդի արթուն մնա հի – ւանդանոցի սպասարանում, նստիր զա – հաւորակին, երբ մօտդ մարդ կայ, զրու – ցիր հետը, եթէ ոչ՝ բոպէներ հաչուիր, մինչեւ որ երեւայ քոյրերից մէկը եւ ···

Եւ ի՞նչ են պարծենում այդ երիտա – սարդները, երբ ահա այժմ նրանց կողքին նստած է եւ, դուցէ, նրանցից էլ աւելի յուզուած, եօթը երեխայի հայր այս մար – դը, որ այսօր էլ իր ութերորդին է սպա – սում : :

Երեխան, կ'ուղի նա քանիերորդ էլ լի – նի, միշտ նոյն յոյզերով է համակում հօրը, եւ նա էլ սրտի թրթիռով է միշտ սպասում նրա աչխարհ գալուն :

Ու մինչ հայրերն ահա այսպէս անհան – դիստ նստած են ծննդատան սպասասրա – նում, անեցիներն արդէն, ով գիտի, թէ քանի – քանի երազ են տեսել :

ԳԱՐԵԳԻՆ ԲԵՄ

(2 Շար·)

ուեցաւ. նոր նախագահը՝ Ռամօն Կրաու Սան Մարթէնն, բժշկական կաճառին վիրաբուժական բաժնի փրոֆէսէօր, ապնիւ մարդ մըն էր :

Պաթիսթա ստիպուած էր համակերպիլ իրավութեան. յայտարարեց, որ կը խոնարհի ժողովուրդին կամքին առջեւ ու յարմար կը նկատէ հեռանալ երկրէն : Իբանականութեան մէջ, կը վախնար, որ իր անձին դէմ մահափորձ մը կը կազմակերպուի, որպէս փոխադարձութիւն «երեք տասարդ Քուպա» կազմակերպութեան վարիչին սպանութեան :

Պաթիսթա հեռացաւ իր երկրէն ու ապաստանեցաւ Մ. Նահանգներ՝ Ֆլորիտա, որ շատ մօտ է Քուպային :

Բայց երկրին մէջ բազմաթիւ զօրձակիցներ ու համախոհներ ձգած էր, որոնք Սան Մարթէնէն վերջ ընտրուած նախագահէն (Տօքթ. Քրիս Սօքարրաս) պաշտօնական խոստում առին, որ Պաթիսթա որեւէ հեռասրնդման պիտի չենթարկուի եթէ իր երկիրը վերադառնայ : Յոհեմ ու խորամանկ մարդ, Պաթիսթա, Քուպա վերադառնալէն առաջ իր թեկնածութիւնը դրած էր ձերակուալական ընտրութիւններուն համար եւ ի բացակայութեան ընտրուած : Որպէս ձերակուալական, այժմ կը վայելէր նաեւ երեսփոխանական անձեռնմխելիութեան իրաւունք :

Ուրեմն, Պաթիսթա իր երկիրը վերադարձաւ 1949ին, հաստատուեցաւ չքեղ վիլլայի մը մէջ, ուր քազաքական խորհրդակցութիւններ կ'ունենար իրեն հաւատարիմ մնացած անձնաւորութիւններու հետ, շրջապատուած միշտ կեանքի մը կը վարէր, ուր ոստիկանական ժամերուն ալ մամպօի ու ռումպայի աղէտ մարդ կ'ընէր : Պետական կարդադրութեամբ քանի դինուորներ պահակ կը կենային իր տան առջեւ, ու հաւանական որեւէ մահափորձ մը կը պաշտպանէին իր անձը : Մինչ Քուպայի կառավարութիւնը կը հսկէր իր ապահովութեան վրայ, Պաթիսթա պետական նոր հարուած մը կը պատրաստէր կառավարութեան դէմ :

1949էն մինչեւ 1952 Պաթիսթա իր բոլոր մանրամասնութիւններուն մէջ պատրաստած էր պետական հարուածը : 1952 Մարտ տասնի առաւօտեան ժամը երկուքին, բարձրաստիճան շրջապատուած կանիներու եւ խումբ մը համախոհներու հետ մուտք կը գործէր Սպայակոյտի չէնքին ներս, ձերբակալել կուտար սպայակոյտի պետը, մինչ իր միւս կողմնակիցները առանց դժուարութեան կը գրաւէին մայրաքաղաքին կենսական կեդրոնները, ոստիկանատունը, քազաքապետարանը, ձայնասփռումի չէնքը : Ճիշդ ու ճիշդ 1943ի պետական հարուածին նման :

1952էն ի վեր Պաթիսթա, որպէս Քուպայի միահեծան տէրը, ոչ միայն կը հեռացնէր քազաքական իր հակառակորդները (որոնց մեծ մասը կամաւոր աքսորի մեկնեցան դէպի օտար երկիրներ), այլ նաեւ կ'ուզէր պարարտացնել պետութեան ու իր անձնական դանձը :

Իր երազներէն մէկն էր Քուպայի մայրաքաղաքը՝ Հաւանան զարձնել Ամերիկայի խաղավայրներուն մայրաքաղաքը : Բայց մայրաքաղաքին խաղավայրնե-րը արդէն իսկ կը պանուէին զօրաւոր խմբակի մը ձեռքին, որոնց դէմ պայքարիլը աւելի դժուար էր քան թէ քաղաքական հակառակորդներու դէմ : Պաթիսթա բը-նաւ չվարանեցաւ. Մ.Նահանգներէն Քուպա հրաւիրեց «Սպաննոզներու Միութեան» վարիչը, յայտնի «կանկսթէր» Մէյէր Լանսքի, որ տասնեակ մը «բարեկամներ»ու հետ եկաւ իր «լուսաւոր» խորհուրդներով եւ զործօն մասնակցութեամբ օգնելու Քուպայի բռնատէրին :

Խաղարաններու տեղացի տէրերը, անկարող՝ արհեստով աւազակ այսպիսի «կանկսթէր» ներու դէմ դնելու, նախ-ընտրեցին հրապարակէն քաշուիլ. արդէն անոնք՝ որ կը դիմադրէին, դանազան «արկածներու» դէմ կ'ենթային հետզհետէ :

Բայց «Սպաննոզներու Միութենէն» ներս ալ անհամաձայնութիւններ կային : Նիւ Եորք մնացած «կանկսթէր» վարիչները — Ֆրանք Քոսթէլլօ եւ Անասթաս — սխա — որոնց հակազդեցութեան ներքեւ կը պանուէին Մ. Նահանգներու բոլոր խաղարանները, վնասուց հասուցում կը պահանջէին Մէյէր Լանսքիէն այն պատ-ուակով, որ Քուպայի խաղարաններու ցանցը արդիլք կ'ըլլայ Մ. Նահանգներու ցանցին չահերուն :

Քանի մը ամիս առաջ, Նիւ Եորքի մէջ, Անասթասիա «անձանօթներու» կողմէ կը սպաննուէր : Այս դէպքը շատ մեծ ազմուկ բարձացուց : Այնքան մեծ ազմուկ, որ Պաթիսթա յարմար դատեց Մէյէր Լանսքին հեռացնել Քուպայէն : Այս վերջինին օգնական Հաւիւ ամերիկեան հողի վրայ իջած, չերջապատուեցաւ ոստիկանութեան կողմէ :

Պաթիսթա հանդիստ չունէր քաշեց : Քուպայի խաղարաններուն միակ տէրը ինքը կը մնայ :

Բայց երիտասարդ փաստաբան մը, Ֆիտէլ Քասթրօ, 1952էն ի վեր որոշած էր Քուպան ազատել այս բռնատէրէն :

Պաթիսթայի երկրորդ անգամ իշխանութեան գլուխ անցած թուականին, Ֆիտէլ Քասթրօ հարիւրեակ մը երիտասարդներու գլուխը անցած, փորձած էր զօրանոց մը գրաւել. բայց ձախողութեան մատնուելով, ձերբակալուած էր իր ընկերներուն հետ : Մինչ իր ընկերներուն մեծ մասը մահուան կը դատապարտուէր, Ֆիտէլ Քասթրօ, անբացատրելի բախտով մը՝ միայն 15 տարուան բանտարկութեան դատապարտուած էր :

1955, ընդհանուր ներման օրէնքէ մը օգտուելով, Ֆիտէլ Քասթրօ ազատ արձակուեցաւ եւ ազատատեցաւ Նիւ Եորք, ապա անցաւ Մեքսիքա, ուրկէ 1956ին գաղտնի կերպով անցաւ Քուպա՝ թիւով քառասուն կազմակիցներու ընկերակցութեամբ :

Քուպա կղզիին ծայրագոյն մէկ մասին, Սիէրրա Մաէսթրայի մէջ բոյն հաստատած, Ֆիտէլ Քասթրոյի չարժումը օրէ օր աճեցաւ ու իր կողմնակիցները օրէ օր աւելցան : Երկրին զաղափարապաշտ եւ բիւրատարդութիւնը, զղուած մայրաքաղաք Հաւանայի մէջ տիրող զեղուեթեան ու բարոյական անկման կապմա-կերպուած մթնոլորտէն, հարբերերով ու հաղարներով կը միանային Ֆիտէլ Քասթրոյի չարժման, որ «Յուլիս 26» նշանարանով, նոր տարրերու խաչակրութիւն մը սկսած էր Պաթիսթայի ու իր փուտած վարչաձեւին դէմ :

Ահա այս չարժումն է, որ պարտութեան մատնեց Քուպայի բռնատէրը եւ պարտադրեց որ փախչի երկրէն :

Պաթիսթա Հարաւային Ամերիկայի երկիրներուն Շրջ եւ նախաւերջին բռնատէրն է : Վերջին հինգ տարիներուն ընթացքին եօթը հարաւ – ամերիկեան բռնատէրեր պարտութեան մատնուեցան ու ստիպուեցան հեռանալ իրենց երկրէն : Արդարեւ, 1954 Յունիս 30ին Կուաթէմալայի բռնատէրը, Աքոպա Արպենց Կուզման, վար առնուեցաւ : 1955 Սեպտեմբեր 19ին՝ Արժանթինի բռնատէրը, Խուան Փէրոն, վտարուեցաւ իր երկրէն : 1956 Սեպտեմբեր 29ին՝ «Նիքարակուայի ազբը», Անասթասիո Սոմոզա, սպաննուեցաւ : 1956 Դեկտեմբեր 12ին՝ Փօլ Մակլուար կը փախչէր Հայիթիէն : 1957 Մայիս 10-ին՝ Կուսթաւո Ռոժաս Փինիլլա կը փախչէր Գոլոմպիայէն : 1958 Յունուար 23ին Վենեզուէլայի բռնատէր Մարկոս Փէրէզ Խիմինէզի հերթն էր իր երկրէն հեռանալու : 1959 Յունուար մէկին՝ Ֆուլճենսիո Պաթիսթա, Քուպայի նախկին բռնատէրը, հաղիւ փախաւ իր երկրէն ու ապաստանեցաւ Տոմինիքեան Հանրապետութեան մէջ, Հարաւային Ամերիկայի երկիրներուն «բռնատէրերու խմբակ»ին վերջին ներկայացուցիչն՝ Ռաֆաէլ Թրուհիլոյի մօտ, որ արդէն ապաստան տուած էր նաեւ Արժանթինի նախկին բռնատէր Փէրոնին :

Քուպայի ապատագրիչ Ֆիտէլ Քասթրոյի ամէնէն մօտիկ զործակիցներէն մէկը, որ այժմ Ֆրանսա կը զտնուի, Յունուար երկուքի գիշերը կը յայտարարէր Ֆրանսական հեռատեսիլէն, որ Ֆիտէլ Քասթրօ քազաքական որեւէ յաւակնութիւն չունի եւ չատ հաւանաբար Քուպայի մէջ ժողովրդական հանրապետութեան մը հաստատումէն վերջ պիտի ձեռնարկէ «բռնատէրերու խմբակ»ին վերջին ներկայացուցիչը վար առնելու գործին : Յօսքը անչուշտ Տոմինիքեան Հանրապետութեան տիրոջ՝ Ռաֆաէլ Թրուհիլոյի մասին է :

Թ. Ա. Թ.

ԶՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՁԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ :

ՄԵՐ ԱՐԺԷՔՆԵՐԸ

ՄՈԼՏԱՎԻՈՅ ՄԵԾԱՆՈՒՆ ԴԷՄՔԸ՝ ՀԱՅԱԶԳԻ Ո. ԱՍԱՔԻ

●

Մոլտավիոյ (Ռումանիա) մշակութային կեանքին մէջ, , 19րդ դարուն տիրապետող դէմքը եղած է Կէորկի Ասաքի, որ իր ազդակիցներուն կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է :

Ռումէն բազմաթիւ պետականներ, ինչպէս Ք. Սիոն, Նիքոլա Եորկա եւ Է. Լովինեսքուս նշած են, թէ Ասաքի հայ է ծագումով, իսկ իր ընտանիքը Ասաքիս-վիչ, Իսաքիովիչ կամ Սահակեւիչ ան-ուան տակ Լեհաստանի Կալիցիոյ չրջանի հայ ամէնէն երեւելի ընտանիքներէն մէկն է : Ֆրանսացի հանրածանօթ հայագէտ Ֆրեդերիք Մաքլեր Իսաքիովիչ ընտանիքին անունը կը յիչէ Լեհաստանի ծագումով հայ ընտանիքներու չարքին մէջ :

Կէորկի Ասաքի ծնած է 1788 Մարտ 1-ին, Հերպա պիւզաքազաքը : Հայրը՝ Լազար Ասաքեւիչ 1795ին անցած է Լեհաստանի Լեմպերկ քազաքը, ուր Կէորկի սկսած է դպրոց յաճախել : 1804ին, ի-մաստասիրութեան տոքթորի տիտղոս ստացած է, իսկ տարի մը ետք ճարտարապետի վկայական : Ասաքի իր ուսումը չարունակած է Վիէննայի եւ Հռոմի մէջ, ուսումնասիրելով նկարչութիւն, բարձրագոյն թուարանութիւն, բանասիրութիւն եւն. :

Մոլտավիա վերադարձին ձեռնարկած է մշակութային զործունէութեան :

1813ին ճարտարապետներու դասընթացք մը բացած է : 1834ին հիմնած է Մոլտավիոյ առաջին համալսարանը՝ Ակադեմիա Միհրիլիա անունով :

Ասաքի եղած է Մոլտավիոյ թատերական կեանքի հիմնադիրը : Իր մասնակցութիւնը բերած է նաեւ Մոլտավիոյ զբօսական չարժման, գրելով հայրենասիրական բանաստեղծութիւններ : Հիմը գրած է պարբերական մամուլին եւ ատենակ մը հանդէսներ հրատարակած է :

Մեռած է 1869 Դեկտ. 12ին :

Ասաքի վերաթաղանացուցած է Մոլտավիոյ հայ գաղութը եւ ապահոված անոր՝ քազաքական իրաւունք, գպրոցներ և ապարան :

Մեծանուն հայագէտ պետականը եղած է լեզուագէտ, քանի մը տասնեակ լեզուներ գիտէր, լեհերէն, լատիներէն, իտալերէն եւ այլ լեզուներու :

ՍՏԱՅԱՆՔ

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ամսագիրը, Նոյեմբեր 1958, 212 Սթիւրթ Սթրիթ, Պոսթըն, (Ամերիկա) :

«ԹԵՐԹԻՍ ԿԻՐԱԿՈՐԵԱՑ ԹԻՒԸ», յօդուածներու ժողովածու, 150 էջ, գրեց Շահան Շահնուր, (1931 – 39) վերամշակուած հեղինակին կողմէ : Հրատարակութիւն 1958, Պէյրութ, տպարան՝ Սեւան :

ԿԱՅԾԵՐ

Բ. ՀԱՏՈՐ

ԻԵ·

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏԸ

— Այդ չղթայի ձայնն է, — հանկարծացրեց ինձ տէր հայրը, ժպտալով :

— Ի՞նչ չղթայ :

— Նայեցէ՛ք :

Ես նայեցի դէպի տէր հօր ցոյց տուած կողմը : Այնտեղ պառկած էր նրա որդին, եւ մի տաբօրինակ դատապարտեալի նըման, նրա ոտքերից մէկը կապած էր բաւական հաստ չղթայի ծայրին, որի միւս ծայրը անց էր կացրած պատի միջով, ո՞ւր էր տարած, չէր երեւում : Ինձ մէկ նա չարժեց ոտը եւ չղթայի չաչիւնը աղմուկ բարձրացրեց :

— Այդ ի՞նչ բան է, — հարցրի զար-մանալով :

Տէր հայրը բացատրեց այդ խորհրդաւոր ոտնակապի նչանակութիւնը : Պատի միւս կողմում, ասաց նա, ախոռատունն է, որտեղ կապած է նրա որդու նժոյգը. իր երազներէն մէկն էր Քուպայի մայրաքաղաքը՝ Հաւանան զարձնել Ամերիկայի խաղավայրներուն մայրաքաղաքը : Բայց մայրաքաղաքին խաղավայրնե-րը արդէն իսկ կը պանուէին զօրաւոր խմբակի մը ձեռքին, որոնց դէմ պայքարիլը աւելի դժուար էր քան թէ քաղաքական հակառակորդներու դէմ : Պաթիսթա բը-նաւ չվարանեցաւ. Մ.Նահանգներէն Քուպա հրաւիրեց «Սպաննոզներու Միութեան» վարիչը, յայտնի «կանկսթէր» Մէյէր Լանսքի, որ տասնեակ մը «բարեկամներ»ու հետ եկաւ իր «լուսաւոր» խորհուրդներով եւ զործօն մասնակցութեամբ օգնելու Քուպայի բռնատէրին :

Խաղարաններու տեղացի տէրերը, անկարող՝ արհեստով աւազակ այսպիսի «կանկսթէր» ներու դէմ դնելու, նախ-ընտրեցին հրապարակէն քաշուիլ. արդէն անոնք՝ որ կը դիմադրէին, դանազան «արկածներու» դէմ կ'ենթային հետզհետէ :

Բայց «Սպաննոզներու Միութենէն» ներս ալ անհամաձայնութիւններ կային : Նիւ Եորք մնացած «կանկսթէր» վարիչ-ները — Ֆրանք Քոսթէլլօ եւ Անասթաս — սխա — որոնց հակազդեցութեան ներքեւ կը պանուէին Մ. Նահանգներու բոլոր խաղարանները, վնասուց հասուցում կը պահանջէին Մէյէր Լանսքիէն այն պատ-ուակով, որ Քուպայի խաղարաններու ցանցը արդիլք կ'ըլլայ Մ. Նահանգներու ցանցին չահերուն :

Քանի մը ամիս առաջ, Նիւ Եորքի մէջ, Անասթասիա «անձանօթներու» կողմէ կը սպաննուէր : Այս դէպքը շատ մեծ ազմուկ բարձացուց : Այնքան մեծ ազմուկ, որ Պաթիսթա յարմար դատեց Մէյէր Լանսքին հեռացնել Քուպայէն : Այս վերջինին օգնական Հաւիւ ամերիկեան հողի վրայ իջած, չերջապատուեցաւ ոստիկանութեան կողմէ :

Պաթիսթա հանդիստ չունէր քաշեց : Քուպայի խաղարաններուն միակ տէրը ինքը կը մնայ :

Բայց երիտասարդ փաստաբան մը, Ֆիտէլ Քասթրօ, 1952էն ի վեր որոշած էր Քուպան ազատել այս բռնատէրէն :

Պաթիսթայի երկրորդ անգամ իշխանութեան գլուխ անցած թուականին, Ֆիտէլ Քասթրօ հարիւրեակ մը երիտասարդներու գլուխը անցած, փորձած էր զօրանոց մը գրաւել. բայց ձախողութեան մատնուելով, ձերբակալուած էր իր ընկերներուն հետ : Մինչ իր ընկերներուն մեծ մասը մահուան կը դատապարտուէր, Ֆիտէլ Քասթրօ, անբացատրելի բախտով մը՝ միայն 15 տարուան բանտարկութեան դատապարտուած էր :

1955, ընդհանուր ներման օրէնքէ մը օգտուելով, Ֆիտէլ Քասթրօ ազատ արձակուեցաւ եւ ազատատեցաւ Նիւ Եորք, ապա անցաւ Մեքսիքա, ուրկէ 1956ին գաղտնի կերպով անցաւ Քուպա՝ թիւով քառասուն կազմակիցներու ընկերակցութեամբ :

Քուպա կղզիին ծայրագոյն մէկ մասին, Սիէրրա Մաէսթրայի մէջ բոյն հաստատած, Ֆիտէլ Քասթրոյի չարժումը օրէ օր աճեցաւ ու իր կողմնակիցները օրէ օր աւելցան : Երկրին զաղափարապաշտ եւ բիւրատարդութիւնը, զղուած մայրաքաղաք Հաւանայի մէջ տիրող զեղուեթեան ու բարոյական անկման կապմակերպուած մթնոլորտէն, հարբերերով ու հաղարներով կը միանային Ֆիտէլ Քասթրոյի չարժման, որ «Յուլիս 26» նշանարանով, նոր տարրերու խաչակրութիւն մը սկսած էր Պաթիսթայի ու իր փուտած վարչաձեւին դէմ :

Ահա այս չարժումն է, որ պարտութեան մատնեց Քուպայի բռնատէրը եւ պարտադրեց որ փախչի երկրէն :

Պաթիսթա Հարաւային Ամերիկայի երկիրներուն Շրջ եւ նախաւերջին բռնատէրն է : Վերջին հինգ տարիներուն ընթացքին եօթը հարաւ – ամերիկեան բռնատէրեր պարտութեան մատնուեցան ու ստիպուեցան հեռանալ իրենց երկրէն : Արդարեւ, 1954 Յունիս 30ին Կուաթէմալայի բռնատէրը, Աքոպա Արպենց Կուզման, վար առնուեցաւ : 1955 Սեպտեմբեր 19ին՝ Արժանթինի բռնատէրը, Խուան Փէրոն, վտարուեցաւ իր երկրէն : 1956 Սեպտեմբեր 29ին՝ «Նիքարակուայի ազբը», Անասթասիո Սոմոզա, սպաննուեցաւ : 1956 Դեկտեմբեր 12ին՝ Փօլ Մակլուար կը փախչէր Հայիթիէն : 1957 Մայիս 10-ին՝ Կուսթաւո Ռոժաս Փինիլլա կը փախչէր Գոլոմպիայէն : 1958 Յունուար 23ին Վենեզուէլայի բռնատէր Մարկոս Փէրէզ Խիմինէզի հերթն էր իր երկրէն հեռանալու : 1959 Յունուար մէկին՝ Ֆուլճենսիո Պաթիսթա, Քուպայի նախկին բռնատէրը, հաղիւ փախաւ իր երկրէն ու ապաստանեցաւ Տոմինիքեան Հանրապետութեան մէջ, Հարաւային Ամերիկայի երկիրներուն «բռնատէրերու խմբակ»ին վերջին ներկայացուցիչն՝ Ռաֆաէլ Թրուհիլոյի մօտ, որ արդէն ապաստան տուած էր նաեւ Արժանթինի նախկին բռնատէր Փէրոնին :

Քուպայի ապատագրիչ Ֆիտէլ Քասթրոյի ամէնէն մօտիկ զործակիցներէն մէկը, որ այժմ Ֆրանսա կը զտնուի, Յունուար երկուքի գիշերը կը յայտարարէր Ֆրանսական հեռատեսիլէն, որ Ֆիտէլ Քասթրօ քազաքական որեւէ յաւակնութիւն չունի եւ չատ հաւանաբար Քուպայի մէջ ժողովրդական հանրապետութեան մը հաստատումէն վերջ պիտի ձեռնարկէ «բռնատէրերու խմբակ»ին վերջին ներկայացուցիչը վար առնելու գործին : Յօսքը անչուշտ Տոմինիքեան Հանրապետութեան տիրոջ՝ Ռաֆաէլ Թրուհիլոյի մասին է :

Թ. Ա. Թ.

ՁԵՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՁԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ :

ՄԵՐ ԱՐԺԷՔՆԵՐԸ

ՄՈԼՏԱՎԻՈՅ ՄԵԾԱՆՈՒՆ ԴԷՄՔԸ՝ ՀԱՅԱԶԳԻ Ո. ԱՍԱՔԻ

●

Մոլտավիոյ (Ռումանիա) մշակութային կեանքին մէջ, , 19րդ դարուն տիրապետող դէմքը եղած է Կէորկի Ասաքի, որ իր ազդակիցներուն կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած է :

Ռումէն բազմաթիւ պետականներ, ինչպէս Ք. Սիոն, Նիքոլա Եորկա եւ Է. Լովինեսքուս նշած են, թէ Ասաքի հայ է ծագումով, իսկ իր ընտանիքը Ասաքիս-վիչ, Իսաքիովիչ կամ Սահակեւիչ ան-ուան տակ Լեհաստանի Կալիցիոյ չրջանի հայ ամէնէն երեւելի ընտանիքներէն մէկն է : Ֆրանսացի հանրածանօթ հայագէտ Ֆրեդերիք Մաքլեր Իսաքիովիչ ընտանիքին անունը կը յիչէ Լեհաստանի ծագումով հայ ընտանիքներու չարքին մէջ :

Կէորկի Ասաքի ծնած է 1788 Մարտ 1-ին, Հերպա պիւզաքազաքը : Հայրը՝ Լազար Ասաքեւիչ 1795ին անցած է Լեհաստանի Լեմպերկ քազաքը, ուր Կէորկի սկսած է դպրոց յաճախել : 1804ին, ի-մաստասիրութեան տոքթորի տիտղոս ստացած է, իսկ տարի մը ետք ճարտարապետի վկայական : Ասաքի իր ուսումը չարունակած է Վիէննայի եւ Հռոմի մէջ, ուսումնասիրելով նկարչութիւն, բարձրագոյն թուարանութիւն, բանասիրութիւն եւն. :

Մոլտավիա վերադարձին ձեռնարկած է մշակութային զործունէութեան :

1813ին ճարտարապետներու դասընթացք մը բացած է : 1834ին հիմնած է Մոլտավիոյ առաջին համալսարանը՝ Ակադեմիա Միհրիլիա անունով :

Ասաքի եղած է Մոլտավիոյ թատերական կեանքի հիմնադիրը : Իր մասնակցութիւնը բերած է նաեւ Մոլտավիոյ զբօսական չարժման, գրելով հայրենասիրական բանաստեղծութիւններ : Հիմը գրած է պարբերական մամուլին եւ ատենակ մը հանդէսներ հրատարակած է :

Մեռած է 1869 Դեկտ. 12ին :

Ասաքի վերաթաղանացուցած է Մոլտավիոյ հայ գաղութը եւ ապահոված անոր՝ քազաքական իրաւունք, գպրոցներ և ապարան :

Մեծանուն հայագէտ պետականը եղած է լեզուագէտ, քանի մը տասնեակ լեզուներ գիտէր, լեհերէն, լատիներէն, իտալերէն եւ այլ լեզուներու :

ՍՏԱՅԱՆՔ

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ամսագիրը, Նոյեմբեր 1958, 212 Սթիւրթ Սթրիթ, Պոսթըն, (Ամերիկա) :

«ԹԵՐԹԻՍ ԿԻՐԱԿՈՐԵԱՑ ԹԻՒԸ», յօդուածներու ժողովածու, 150 էջ, գրեց Շահան Շահնուր, (1931 – 39) վերամշակուած հեղինակին կողմէ : Հրատարակութիւն 1958, Պէյրութ, տպարան՝ Սեւան :

ԿԱՅԾԵՐ

Բ. ՀԱՏՈՐ

ԻԵ·

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏԸ

— Այդ չղթայի ձայնն է, — հանկարծացրեց ինձ տէր հայրը, ժպտալով :

— Ի՞նչ չղթայ :

— Նայեցէ՛ք :

Ես նայեցի դէպի տէր հօր ցոյց տուած կողմը : Այնտեղ պառկած էր նրա որդին, եւ մի տաբօրինակ դատապարտեալի նը-ման, նրա ոտքերից մէկը կապած էր բաւական հաստ չղթայի ծայրին, որի միւս ծայրը անց էր կացրած պատի միջով, ո՞ւր էր տարած, չէր երեւում : Ինձ մէկ նա չարժեց ոտը եւ չղթայի չաչիւնը աղմուկ բարձրացրեց :

— Այդ ի՞նչ բան է, — հարցրի զար-մանալով :

Տէր հայրը բացատրեց այդ խորհրդաւոր ոտնակապի նչանակութիւնը : Պատի միւս կողմում, ասաց նա, ախոռատունն է, որտեղ կապած է նրա որդու նժոյգը. չղթայի միւս ծայրը պատի միջով տարած է ախոռատունը եւ կցած է ձիու երկաթ-եայ ոտնակապի հետ, որը ամրացրած է նոյնպէս երկաթեայ փականքներով :

— Ինչո՞ւ համար :

— Նրա համար, որ եթէ ձին տանելու լինեն, չղթան կը ձղուի եւ տէրը կը զարթնէ :

— Բայց զողը կարող է այնպէս զգու-շութեամբ կտրել ձիու ոտնակապը, որ ձեր որդին ոչինչ չի զգայ :

— Այդ դժուար է, շատ դժուար է :

— Մի թէ՞ դեռ եւս զողութիւններ են լինում :

— Լաւ ձիու զողութիւնը՝ տակաւին հին սովորութեամբ՝ մեր կողմերում յանցանք չէ համարւում, այլ համար-ւում է մի տեսակ քաջութիւն, ճարպիկու-թիւն, եւ ամօթը վերաբերում է ոչ այն-քան զողին, որքան ձիու տիրոջը, որ զա-նալ է տալիս : Այդ խայտառակութիւ-նից ազատ մնալու համար՝ որդիս իր ոտը կապել է ձիու ոտին :

Ջնայելով մեր այն օրուան դժուարին ճանապարհորդութեանը, չնայելով իմ տատիկ յոգնածութեանը եւ չնայելով, որ գիշերը կէսից անցել էր, բայց ես քը-նելու եւ հանգստանալու կարիք չէի զգում : Պատրաստ էի ամբողջ գիշերը անց-կացնել մինչեւ անգամ ամենաղատարկ խօսակցութիւններով, միայն թէ կարելի լինէր ապաննել ժամանակը, , մինչեւ կը լուսանար, մինչեւ կը տեսնէի նրան :... Բայց տէր հայրը իմ հանգստանալու մա-սին էր մտածում :

Իմ անկողինը արդէն պատրաստ էր : հանուեցայ, մտայ տեղերիս մէջ : բար-ձերի մօտ դրած էր երկու ոտնօթ, մէկը լի ջրով, միւսը լի գինով, որ եթէ գիշերը ծարաւ էի, որից որ կամենա-յի՝ նրանով ծարաւս կոտրէի : Իմ կշտին անկողին մտաւ տէր հայրը : Նա էլ ինձ նման երկար անքուն մնաց : Բայց նրա անքնութեան պատճառը բոլորովին այլ էր. նա անկողնի մէջ ապօթում էր. ամ-բողջ «Եկեսցէն» պէտք է վերջացնէր, յե-տոյ քնէր :

Ես մտքով յափշտակուած էի դէպի դպ-րոցը եւ դէպի նրան կից երկու սենեակ-ները : Այնտեղ եւս երկու անձինք ան-պատճառ անքուն կը լինէին, — Ալանը եւ վարժապետը : Նրանք կը նստէին, նրանք կը խօսէին մինչեւ լոյս : Ախ, որ-քան ախորժելի կը լինէր ինձ լսել նրանց խօսակցութիւնը, նայել նրանց վրայ եւ հիանալ : Նա դիտմամբ ընտրեց Ալանին. նա կամեցաւ առանձնանալ նրա հետ :

Ինչու ինձ նա իր հետ չտարաւ : Մի թէ՞ տակաւին նա ինձ անարժան էր համա-րում իրանց հասարակութեանը : Մի թէ՞ դեռ եւս այնքան անփորձ էի, որ չէի կա-րող մասնակցել նրանց խորհուրդներին : Ինչ էլ որ լինէր նրա կարծիքը իմ մա-սին, այնու ամենայնիւ, ես ուզի տանը պարզ նկատում էի, որ նա տակաւին սի-րում է ինձ : Որքան կարօտով նայում էր իմ վրայ, որքան դժուարութեամբ զբա-ղում էր իրան, մի դուցէ ղէմքի մի ան-զգոյշ ցնցումը մատնէր իրան... Ո՞վ կը մտածէր հանդիպել նրան այդ լեռնային խլութեան մէջ : Ինչո՞ւ Ալանը առաջուց ոչինչ չասաց ինձ, ինչո՞ւ չնախապատ-րաստեց այդ ուրախալի տեսակցութեան համար : Գուցէ ես այնքան անխոհեմ լի-նէի, գուցէ իմ զղացմունքները զսպել չը կարողանայի, եւ երբ նիզակը ձեռին՝ վե-հանձնարար ներս մտաւ նա ուզի սենեա-կը, ես նետուէի նրա զիրկը եւ սեղմէի կուրծքիս վրայ թանկագին բարեկամիս : Ես իսօ զրանով շատ բան կը փչացնէի... ես իսօ կը մերկացնէի նրան ...

Որքան փոխուել էր նա, որքան այլա-կերպուել էր... Ես հաղիւ կարողացայ ճանաչել : Փոխուել էր ամէն ինչ, որ տա-տքին էր, — հագուստը, մազերը, սանտրուածքի ձեւը, մինչեւ անգամ ձայ-նը, բարբառը : Անփոփոխ պահպանուել էր նրա մէջ նախկին ջերմ, սիրող սիրտը, ո-րի մէջ ամէն մի թշուառի համար անսահ-ման դուռ, անսահման կարեկցութիւն կար : Որքան զօրեղ եւ կախարդիչ էր նը-րա աղդեցութիւնը զիւղացիների վրայ, որքան յարգանքով էին վերաբերում դէպի ի նա :

ԲԱՖՖԻ

(Շար·)

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

Համախոբբ· Հայր· Միութեան Լիոնի մասնաճիւղը իր ժրաջան անդամներէն Յովհ· Գասպարեանի մահուան առթիւ իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ իր հինջ եւ պաւակներուն , ինչպէս նաեւ եղբօրը, պաւակներուն եւ բոլոր ազգականներուն :

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Նոր Տարուան առթիւ Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէտանվիլլէի օգափոխութեան կայանի ընդարձակման ի նպաստ կը նուիրեն .—

Պ· Պ· Հայկ Գրիգորեան տասը հազար ֆրանք , Պ· Զաքրեան եւ Ա· Յովհաննէսեան երեք հազարական ֆրանք :

Տիկին Էղնաեան , Պ· Շահինեան եւ Տէր եւ Տիկին Արապեան երկու հազարական ֆրանք , Պ· Սարգիսեան (Իսի լէ Մուլինօ) 2500 ֆրանք :

Տէր եւ Տիկին Ալանեան , Տիկին Զատիկեան , Տէր եւ Տիկին Տքթ· Զատիկեան , Տիկին Սեպրոսեան , Տամլամեան ժառանգաւորն , Տօքթ· Եուսուֆեան , Պ· Պ· Օ· Դարբինեան , Կիւլլիւճեան , Գրամա , Տիկին Բարեկամեան , Էվրէնեան , Տէր եւ Տիկին Եաղճեան , Տէր եւ Տիկին Ղուկասեան հազարական ֆրանք :

Տիկին Սերոբեան , Տէր եւ Տիկին Մայիսեան , Տիկին Բարատեան , Տէր եւ Տիկին Բարատեան , Օր· Սուլթանեան , Պ· Տէր Յակաւուրեան , Պ· Վարդանօֆ եւ Պ· Վարդանեան 500ական ֆրանք :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Ազքատախնամի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները զանազան առթիւներով .—

Պ· Օննիկ Եկիկեան երկու հազար ֆր· , Օր· Արշալոյս Եաղուպեան , Տիկին Բանիկեան 500ական , Պ· Քէօսկեան Սիմոն , Պ· Պ· Բալուկեան Պօղոս , Պապիկեան Կ· Աբրահամեան Կ· , Բազումեան Արշակ , Հէլվաճեան Աբշամ հազարական ֆրանք , Գամկրեան Նշան 500 , Մարաչեան Հայկ (Մարսէյլէն) 5000 , Կիմիւշեան Խաչիկ հինգ հարիւր , Պօղոսեան Ե· 500 , Գալըպճեան Յակոբ (էքս լէ Պէնէն) , Ոմն , Տիկ· Ծաղիկ Զամառեան , Տէր եւ Տիկ· Ա· Տաթեոսեան հազարական ֆրանք , (Ողբացեալ Լեւոն Մոզեանի մահուան առթիւ) Պ· Ա· Յօհաննէսեան (Նըվէրէն) հինգ հազար ֆրանք , Տէր եւ Տիկին Նորհատեան երկու հազար , (իրենց զաւկին՝ Փիէռի մահուան առաջին տարելիցին առթիւ) Պ· Մուրատեան Կ· հինգ հարիւր , Պ· Հրանտ Պալեան 2500 , (իր ապաքին - ման առթիւ) Պ· Ինճէեան Յակոբ 500 , Գ· Կիւլպէնկեան հիմնադրամ 148·000 :

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԱՆՑԱՆ,
ԲԱՑՑ ՄԻՇՏ՝

Աչքի առջեւ ունեցէք հետեւեալ արեւելեան անդղեղէնները , որոնց լաւագոյնները, թարմը, ու բազմազանը յարմար վիճերով :

ՊԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ
246, rue Vendôme
20, rue Villeroy *Lyon*

Ինչպէս արմաւ, պամիա, «եալանճի տոլմա», յունական,, քուրշի –ճներ, պիպէռ, տերեւ, քահիւ հէլվա, վանիլլ, շոճոլա, նուագէք , լոգում, սազըզ, պիստակ, Շիրակ օղի, (41–45 աստիճան), երշիկ, կեսարական պաստրմա, առաջնա – կարգ սուրճ, (գարավան և մոգգա), համեմներ մահլէպ, սալէպ, ձիքապտուղ, ամէն տեսակէ, ձէք, հաշֆավալ (պուլկարական) , ճերմակ պանիր (ոչխարի կաթով), ամէն կարգի պահածոներ, գուսգուս, հեբիսա, կարմիր ոսպ, Հալէպի :
Միշտ պահատուրեան վաճառատունը
Արագ սպասարկութիւն ապսպը – րանքներու առաքման համար :
Մի մոռնաք
ՊԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
246, RUE VENDOME
20, RUE VILLEROY
LYON

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue. 17 — PARIS (9e)

ՙՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ՚Ը

Ֆ· Կ· Խաչի Կեդր· վարչութիւնը փափրիկ ընկերութեան մասնաճիւղերով կը տօնէ «Մանուկներու Օրը» , Յունուար 8ին, ժամը 15–18, Սոսկէթէ Սալանթի թատերասրահին մէջ, 28 Րիւ Սէրփանիթ , մեթրօ Սէն Միշէլ կամ Օսէման :

Գեղարուեստ· բաժինն կը մասնակցին :—

Ֆ· Կ· Խաչի Իսիի վարժարանի երգչախումբը, ղեկավարութեամբ ուսուցիչ Ս· Բաջեանի :

Կը ներկայացուի ԴՌՈՒՄԻ ՎԱՃԱՌՈՒ. – ԿԱՆԸ : Գերմ Պառաւեանի եւ Ժիբայը Պալանցեանի կողմէ :

Տրամախօսութիւն Առնուվիլի «Անարատ Յղութեան» վարժարանի աշակերտներով :

Արտասանութիւն Օր· Անժէլ Գաբոյեան : Պար Օր· Թերէզ Քէօշկէրեանէ եւ վոքրիկներ Արմենուհի Պագըրճեանէ եւ Ագնիւ Քէօշկէրեանէ :

Զուկերգ Նահապետեան քոյրերու կողմէ : Փոքրիկն Արմէն Խաչիկեան իր գրաւոր երգերով եւ իր հեղինակած արտասանութիւններով :

ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊՊ ՆԱԽԸՆԹՐԻՔ

Ծանօթ .— Առնուվիլէն օթօքարը կը մեկնի ժամը երկուքին Պ· Նիկողոսեանի խանութին առջեւէն :

— Ալֆորվիլէն օթօքարը կը մեկնի ժամը 2·30ին Փլաս Գառնոյէն :

— Շաւիլէն օթօքարը կը մեկնի ժամը երկուքին Փուէնթ ու Շաւիլէն :

Իսիի օթօքարը կը մեկնի ժամը 2·30ին Սրբիմեան ղպրոցէն :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոնի Ազգ· Տիկնանց Միութիւնը չնորհակալութեամբ ստացաւ հետեւեալ նուէրները .— Պ· Սարգիս Տէրմանեանի պինուորութենէ վերադարձին առթիւ, Ամերիկայէն Տէր եւ Տիկին Սրամ Թաթուլեան եւ Մակարեան կը նուիրեն երկու հազար ֆրանք, նոյն առթիւ Տէր եւ Տիկին Սահակ Տէրմանեան կը նուիրեն երկու հազար ֆրանք :

Լիոնի Եկեղեց· Տիկնանց Միութիւնը չնորհակալութեամբ ստացաւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ չինութեան .— Այրի Տիկին Վահանոյշ Բազումեան իր ամուսնոյն հանդուցեալ կարապետ Բազումեանի հոգւոյն համար հազար ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Սէթեան փոխան ծաղկեպսակի հանդուցեալ Վիքթորի Զիրէքեանի մահուան առթիւ հազար ֆրանք :

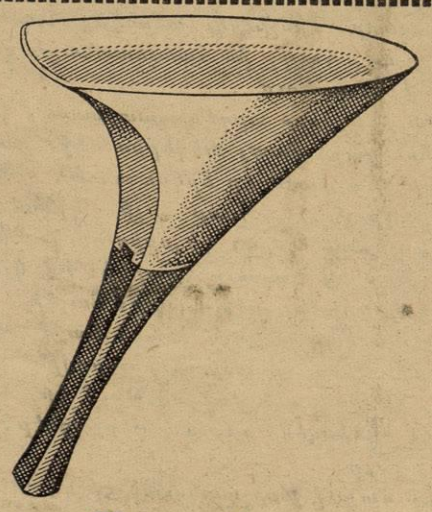
ՏՕՆԱԿԱՆ ԼՆՋՈՅԹ

ՎԱՂԱՆՕ .— Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղի տօնական օրերու ինջոյքը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին, «Ահարոնեան» սրահին մէջ :

Հայր Պապեան մոզական լապտերով պիտի ցուցադրէ «Անուշ»ի թատերգութեան ֆիլմը : Նոյն առեն տեղի պիտի ունենայ ծախուած քարդերու վիճակահանութիւնը :

Այս առթիւ սիրով կը հրաւիրուին Վանանի հայ հասարակութիւնը, քաջալերելու այս բարեսպատակ ձեռնարկը :

Սրահի չերմութիւնը ապահովուած է :

Vanplast

Հաստատութիւնը արդէն հրապարակ հանած է իտալական վերջին նորաձեւ բարակ կռունկները՝ կատարելագործուած ձեւրնկալ նիւթերու (մաթիէռ փլաստիք) եւ ալիւմին – իումի միացումով :
ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 50 – 55 – 60 65 – 70 – 75 – 80 – 85 (*նմոյշներու ձրի սպասարկութիւն*) :
VANPLAST
14, BLD. MAXIME GORKI, VILLEJUIF - SEINE
Tél.: ITA 33-38
» 16-36

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 Յունուար, Շաբաթ , ճրագալոյց , առաւօտ , ժամերգ· ժամը 8·30, երեկ· ժամերգ· եւ Ս· պատարագ երկսեռ խումբով , ժամը 4·30 :

11 Յունուար, Կիրակի , Ս· Ծնունդ , Ս· պատարագ , բազմաձայն երկսեռ խումբով , Զբօրհնէք , Հողեհանգիստ Մեռելոցի , ժամը 8 – 12 :

× *Էջմիածինէն ստացուած է վազգէն Ա· Հայրապետ Հայոց պատկերազարդ տուփ հաւատոյ : Դիմել եկեղեցի :*

×

ՊՈՄՈՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

11 Յունուար , Կիրակի ,— *Զ· օր Ծննդեան , սկիզբ առաւօտեան արարողութեանց ժամը 8·30ին , հանդիսաւոր Ս· պատարագ ժամը տասին , Զբօրհնէքի դաշն արարողութիւնք ժամը 11·30ին , Ով զարմանալին պիտի երգուի երկսեռ խումբով :*

13 Յունուար, Երեքշաբթի .— *Ութօրէք Ծննդեան , արարողութիւնք առաւօտեան ժամը 8·30ին , հանդիսաւոր Ս· պատարագ ժամը 10ին :*

18 Յունուար, Կիրակի .— *Բարեկեն – դան Ս· Սարգիսի , սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեանց ժամը 8·30ին , հանդիսաւոր Ս· պատարագ եւ Հոգեհանգիստ , ըստ հանդուցեալ Տիկին Վալաճիճի Զամպազճեանի որոշ կտակին :*

×

Սէնթ Անթուանի Ս Թագէոս եկեղեցւոյ Ս· Ծննդեան տօներու տաթիւ .—

Շաբաթ , Ճրագալոյց երեկոյեան ժամերգութիւն ժամը հինգին : Ս· պատարագ ժամը վեցին :

Կիրակի , Ս· Ծնունդ , առաւօտեան ժամը 7·30ին , Ս· պատարագ տասնին , քառորդ 11ին , Զբօրհնէք եւ Հոգեհանգիստ համայն ննջեցելոց 11·30ին :

Երեկոյութիւնք կը կատարուին Ս· եկեղեցւոյ երկսեռ դպրաց դասու կողմէ , ընկերակցութեամբ երգեհոնի եւ դէկավարութեամբ Օր· Սիւզան Պօյաճեանի :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱՂԱՆՕ .— Հ· Ց· Դ· Երջ կոմիտէի ընդհ ժողովը, այս Շաբաթ իրիկուն , Քաֆէ Լիոնի վերնայարկը : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Ֆ· Կ· Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը Մանուկներու օրը կը տօնէ Յունուար 11–ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին պարոցի ա – չակերտներուն կողմէ :

Կը հրաւիրուին ծնողքները եւ բարեկամները :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ «ՕՐ»Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ· Կ· Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի :

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին , «Սաթուռիօ Քէֆէլի» սրահը , 24 Րիւ Տիւնուար :

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր :

Կը մասնակցի Հայկազեան վարժարանի աշակերտութիւնը :

Երգեր , արտասանութիւններ եւ «Ա – նոյշ»ի տեսարանէն պատկեր մը :

Զանազան պարեր եւ հունդարական պար մը, նաեւ երգախառն կենդանի պատկեր մը «Մայր Հայաստան»

Կը խօսի Ընկերուհի Ա· Սիպեան (Կրըճոպլէն) :

Հայկական կազանդ պատան նոր տարուան առթիւ նուէրներ պիտի բաժնէ , ներկայ եղող բոլոր փոքրիկներուն :

Մուտքը ազատ է :

ՇԱԻԻԼԻ ԴՊՐՈՑԻՆ

Կազանդի հանդէսը այս Շաբաթ երեկոյ եկեղեցիին կից սրահին մէջ, ժամը 8·30ին :

Կը հրաւիրուին ծնողքները եւ բոլոր թաղեցիները :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ
ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
կը ծանուցանէ իր տարեկան իր
ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Տեղի պիտի ունենայ
31 Յունուար, Շաբաթ դիշեր,
Քլիւպի մէջ

ՄԻՇՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՇՏ ԱՌՈՂՋ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ
BOSPHORE
ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԹԱՀԻՆԸ

ՀՐՈՒՇԱԿԸ, որ կը պատրաստուի շուշմայով (*առւսմ*) եւ շաքարով, առաջնակարգ սնունդ մըն է, կազդուրիչ՝ շնորհիւ շուշմային, որ Արեւելքի մէջ ծանօթ է նաեւ հինէն ի վեր, իր հրաշալի բուժական յատկութիւններով, իր երիտասարդացնող տարրերով,

Արեւելեան ժողովուրդներուն երկարակեցութիւնը արդիւնք է Հէլվայի եւ թահինի գործածութեան :

Այսօր Արեւմուտքի մէջ եւս բժշկական հեղինակութիւններ կը հաստատեն առաջնակարգ այս սննդանիւթին արժէքը :

Sté BOSPHORE (ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՑՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ)
2, Rue Louis Astoin - Marseillle

Qualité Bongoût
appréciée partout
HALVA-TAHïN-LOKOUM
une seule qualité
une seule marque
BONGOUT
SOCIETE BONGOUT:
services commerciaux: 40, la Canebiere-Marseille
USINE: St MENET (BANLIEUE MARSEILLE)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
9
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI
9 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8389 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4190

ՕՐՈՒԱՆ ՅՕՍՔԸ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆԻ ՍԵՄԻՆ

Հանրապետութեան նախագահի բարձր պաշտօնին ձեռնարկէն առաջ, Զօրավար Տը Կոլ տեղատա աշխատանքի լծեց կառավարութիւնը, որ քանի մը շաբթուան ընթացքին հարիւրաւոր նոր հրամանագիրներ եւ հրամանագրեր քաւէարկէ :

Հիմնական փոփոխութեանց ենթար-կուելան չորրորդ հանրապետութեան բազմաթիւ օրէնքները :

Զօրավար – վարչապետ առաւելագոյն չափով օգտագործեց լիազօրութեան իւ-րաւունքը, զոր առացած էր Ազգային ժողովէն՝ անոր լուծումէն առաջ :

Այսքան օրէնքներ քուէարկելու համար խորհրդարանը տարիներով պիտի վիճա-բանէր եւ ժամավաճառ ըլլար :

Կառավարութիւնը ամէն մէկ նիւթի ու-սումնասիրութիւնը յանձնեց մասնագէտ – ներու, որոնց խորհուրդները առանձին եթ, վարչական կարգով վճռական որո-շումներ առաւ եւ դանոնք հրատարակեց պաշտօնաթերթին մէջ :

Այսպէս ուրեմն, հինգերորդ Հանրա-պետութիւնը պիտի պետականութեան նոր Սահմանադրութեամբ եւ նոր օրէնքնե-րով :

Հանրապետութեան Նախագահը իր լայն իրաւասութիւններով զրկուած իշխա-նութեան պիտի պետականութեան :

Նորընտիր ազգային ժողովին կազմը երաշխիք մըն է գործիճի տեւականու-թեան :

Նոր կառավարութիւնը իրեն հետ ունե-նալով խորհրդարանի ապահով մեծամա-նութեան աջակցութիւնը, պիտի կրնայ առանց արկելքի զործադրել նոր օրէնք-ները :

Ազգային ժողովի 546 երեսփոխաններէն առնուազն երկու չորրորդը կանգնած են կառավարութեան կողքին :

Ամէնէն զօրաւոր խմբակցութիւնն է « Միութիւն Նոր Հանրապետութեան»ը՝ իր 188 աթոռներով : Ճեասյ կուգան Ան-կախները՝ 120 հոգի : Առանց վրայ պէտք է աւելցնել Ազժերիոյ 67 երեսփոխաննե-րն ու երեսուն զանազան պահպանողական-ներ :

Անհաւանական չէ նաեւ, որ ժողովը – զական Հանրապետականները մասնակցին նոր կառավարութեան :

Դուրսը կը մնան ընկերվարականներն ու համայնավարները, իրրեւ ընդդիմա-դիր :

Համայնավարները չորրորդ հանրապե-տութեան բոլոր խորհրդարաններուն մէջ մնացած էին ընդդիմադիրի դիրքին վը-րայ :

Վերջին ընտրութեանց մէջ ամէնէն ա-ւելի տուժողները եղան : Նոր ազգային ժողովին մէջ տասը աթոռ միայն ունին՝ 145ի փոխարէն : Կորուստը բարոյական չէ միայն, այլ նաեւ նիւթական : Համայնա-վար կուսակցութեան զանձը ամսական քառասուն միլիոն կը կորնչնէ այժմ :

Տարբեր է ընկերվարականներու պա-րագան :

Անոնք զործօն մասնակցութիւն բերին ազատագրութենէն ի վեր եկող – գայող բոլոր կառավարութեանց, բացի կարճ չրջանէ մը՝ երբ ընդդիմադիր դարձան : Պահ մը զուտ ընկերվարական կառավա-րութիւն կազմեցին : Իսկ 1936 Յունուար 2ի ընտրութիւններէն վերջ դարձան կա-ցութեան իրաւարարը :

Իսկ մայիսեան դէպքերէն վերջ կանգ-նեցան Զօր. Տը Կոլի կողքին՝ Հանրապե-տութիւնն ու ժողովրդական վարչաձեւը փրկելու համար : Նոր Սահմանադրու-թեան եւ Զօրավարին քաղաքականու-թեան ի նպաստ քուէարկեցին :

Սակայն անոնք ալ պարտուեցան՝ 87ի փոխարէն 40 աթոռ միայն չահելով :

Հետեւողական ըլլալու համար ցարդ ի-

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻԿՈՅԵԱՆԻ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

ՆԻՔՍԸՆ — ՔԱԼԻՖՈՐՆԻՈՑ ՀԱՑԵՐԸ ՍԱԿԱՐԿՈՂՆԵՐ ԵՆ
ՄԻԿՈՅԵԱՆ — ԱՅԴ ՀԱՅԵՐԸ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՄԻՋ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԵՆ

×

ՀԱՅ ՄԸ ՊԻՏԻ ՓՈԽԱՐԻՆԷ
ՈՒՈՇԻՆԿԹՐՆԻ ԽՈՐՀՐԴ. ԴԵՍՊԱՆԸ

×

Մամուլ, ձայնասփիւռ կը չարունակէն մեծապոյն տեղը նուիրել Անաստաս Մի-կոյեանի ճամբորդութեան : Ընդհանրա-պէս լատեսութիւն կը տիրէ բոլոր չըր-ջանակներուն մէջ եւ կը կարծուի որ Մի-կոյեան նոր առաջարկներ ունի Պերլինի չուրջ բայց մէջտեղ պիտի չհանէ Այլը-հարցը տեսնելէ առաջ :

Զորեքշաբթի օր Միկոյեան տեսակցու-թիւն ունեցած է ամերիկեան ընկերակ-ցութիւններու պարագլուխներու հետ պա-նոնք հրաւիրելով Ֆ. Միութիւն :— «Ձեզի կը հրաւիրեմ Ֆ. Միութիւն ուր կրնաք ձեր ուզածին պէս ճամբորդել եւ այցելել մեր բանուորը եւ արդիւնաբերները » :

Միկոյեան նոյն օրը հիւրն էր ամերի-կացի ծանօթ միլիոնատէր Այրրա Իթը-նի : Մինչ Իթըն եւ իր բարեկամները ջեմ ընդունելութիւն մը պատրաստած էին Ֆ. Միութեան փոխ վարչապետին, բազ-մաթիւ ցուցարարներ մեծ ցուցատա-խտներով կը փորձէին խանգարել ըն-դունելութիւնը : Ցուցատախտակներուն վրայ գրուած կային պահպան մեղադ-բանքներ, ինչպէս :— «Ձեր ձեռքերը կար-միր են, Միկոյեան, ռուսական արիւնով» կամ «Միկոյեան տունդ գնա՛ եւ Այրրա Իթրնն ալ հետդ տար» :

Այս ցոյցերը կազմակերպողներն էին լեհ, հունգարացի, ուքրանիացի տարա-գիրներ : Ողջոյնի իր ճառին մէջ Իթրն չէշտեց :— պէտք է ծանրահարել Ամերի-կայի եւ Ֆ. Միութեան փոխ – այցելու-թիւնները, աշխարհի երկու ամէնէն զո-րաւոր երկիրները : Ա. Միկոյեան պա-տասխանեց :— Կրուչչեւ չատ լաւ տպա-ւորուած է ձենէ եւ խնդրեց որ ձեր ձեռքը սեղմեմ իր կողմէ : Խաղաղութիւն եւ բա-րեկամութիւն կ'ուզէք, մենք ալ, ամէն մէկս կրնանք պահել մեր տեսակէտները դրամատիրութեան եւ ընկերվարութեան վրայ, բայց խաղաղութեան մէջ բարեկամ ըլլանք » :

Իր ճամբորդութեան ընթացքին, Մի-կոյեան կ'ընկերանան իր տղան՝ Սերժ, Ուշինկթընի խորհրդային դեսպանը՝ Մենշիկով եւ հինգ ուրիշ անձնաւորու-թիւններ : Այս առթիւ «Փարի – Փրէս»ի Ուշինկթընի թղթակիցը կը հաղորդէ որ մօտ առենէն Մենշիքով պիտի փոխարին-ուի հայ դիւանագէտի մը կողմէ :

Միկոյեան պատմած է որ առջի օր Նիքսընի հետ տեսնուած ժամանակ, այս

բանս ընդդրկած քաղաքականութեան, ընկերվարականները պէտք է իրենց մաս-նակցութիւնը բերէին նոր կառավարու-թեան : Սակայն վերջին չարաթներու ըն-թացքին դահլիճին քուէարկած կարգ մը օրէնքները պատճառ դարձան փոխելու իրենց քաղաքականութիւնը :

Հակառակ Զօրավար Տը Կոլի բուռն փափաքին եւ թախանձանքներուն, հաւա-նական չէ, որ Փիթոյի ընկերվարական համաժողովը մասնակցութեան ի նպաստ որոշում տայ :

Օրինապահ ընդդիմադիրի դեր մը պի-տի վիճակի ընկերվարական կուսակցու-թեան, պաշտպանելու համար աշխատա-ւոր դանդուածներու չահերը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՉԸՐՉԻԼ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒ

Երկու տարիէ ի վեր առաջին անգամ խօսելով, Անգլիոյ նախկին վարչապետ Չըրչիլ Վուտֆորտի մէջ յայտարարեց թէ թեկնածու է երեսփոխանական յառաջի-կայ ընտրութեանց : Զօր. Տը Կոլի մա-սին խօսելէ եաք «իր հին բարեկամը եւ պատճակիցը՝ պատերազմի ընթացքին, որ ներկայիս կը նախագահէ իր մեծ երկ-րին » , Չըրչիլ անդրադարձաւ Եւրոպայի ներկայ կացութեան :— « Զօր. Տը Կոլ եւ Տոքթ. Ատընաուըր երկու իմաստուն եւ զօրաւոր առաջնորդներն են իրենց երկիր-ներուն եւ անկեղծ բարեկամները՝ Անգ-լիոյ » :

Ազատ փոխանակութեան չունկայի կն-ճռատ հարցին մէջ սըր Ուինսթըն ուրա-խութեամբ արտայայտուեցաւ Ֆրանքֆու-րեան պործակցութեան :— « 12 տարի առաջ յոյս կը յայտնէի որ Ֆրան-սա յաջողէր Գերմանիան միացնել եւ – ըսպական հատարակապետութեան : Ու-րախ եմ տեսնելով Ֆրանքֆուրեան գերմանական բարեկամական կապերու սերտացումը եւ վստահ եմ թէ Անգլիա եւ Միացեալ Նա-հանգները պիտի չարունակեն օգնել ա-նոնց » :

Իր ճառին մէջ արագ ակնարկ մը նե-տեց միջազգային ներկայ կացութեան վրայ եւ բազմաթիւ տիրիներով խօսեցաւ ըրիտանական շահերուն չուրջ, ինչ որ ցոյց կուտայ թէ ներուժի դիւանագէ-տը զաղաքական առաջարկին հրաժարելու նպատակ չունի :

Միւս կողմէ, Լոնտոնի պաշտօնական չրջանակները կը յայտարարեն թէ աչու-նէն առաջ երեսփոխանական ընտրու-թեանց հարց չի կրնար ըլլալ Անգլիոյ մէջ :

վերջինը, բնիկ Քալիֆորնիացի , ըսած է Միկոյեանին :— Քալիֆորնիա ապրող Հայերը սակարկողի համբաւ ունին : Միկոյեան անմիջապէս պատասխանած է. լաւ ժպիտով մը :— Անոնք անպատման ամերիկեան զլուխ տեսած Հայերը են . . . :

Քաղաքական լատեսնողներ չըրջանակնե-րը կը կարծեն որ Միկոյեանի գլխաւոր նպատակն է առաջին առթիւ նպաստաւոր մթնոլորտ մը ստեղծել : Կը կարծուի նա-եւ թէ ան «ժպտադէմ քաղաքականու-թեամբ» մեծերու ժողով մը կը պատրաս-տէ որուն այնքան ալ դէմ չեն Ուշինկ-թընի մէջ :

Համաձայն կարգ մը զրոյցներու կը կարծուի թէ ամերիկեան բարձրա անձնա-ւորութիւն մը կրնայ մօտաւոր Մոսկուա երթալ, կրկնուած անունը անչուշտ փոխ-նախագահ՝ Նիքսընի անունն է : Երբ այս մասին լրագրողները հարց տուած են թէ ճի՞շդ է այս լուրը, Միկոյեան պատաս-խանած է թէ իր կառավարութիւնը նը-պատակաւոր է նման այցելութիւններու եւ աւելցուցած :— Ըսի Նիքսընին որ ես լաւ ընդունելութիւն պատրաստած եմ Ամերիկա, ուրեմն երթ մէկն ալ իր կարգին Ֆ. Միութիւն գալ կ'ուզէ, լաւ ընդունելութիւն կը պատ-նէ » :

Երբ Միկոյեանի հարց տուած են թէ Ֆ. Միութիւնը միթք չունի՞ իր դիրքերուն փոխելու Պերլինի հարցին առթիւ, պատասխա-նած է :— Ինչո՞ւ փոխել քաղաքականու-թիւն մը երբ ան լաւ է » :

Նոյն հարցին չուրջ ամերիկեան ճար-տարուեստական կազմակերպութեան փոխ – նախագահը՝ ձկմս Քարէ որ ճաշ մը տուած էր Միկոյեանի ի պատիւ ըսաւ որ անկեղծ խօսակցութենէ մը եաք իր տպաւորութիւնը այն է թէ Միկոյեան իրրեւ «վերջնադիր» չի նկատեր Պերլինի

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՉԻՆԱՍՏԱՆ զարձեալ ոկսաւ ամբակոծել Քեմոյ կղզին եւ ազ-գայնականները պատասխանեցին. մօտ երկու ժամ կատարի ամբակոծումներ և-ղան երկու կողմերէն ալ հաւասարապէս : Համայնավարները 30·000 ռումբ արձա-կեցին : Փէքինի զեկավարներուն առած այս քայլը մեծ անակնկալ մը չպատճա-ռեց ազգայնականներուն, որոնք համոզ-ուած են թէ համայնավարները միշտ պատրաստ են վերսկսելու իրենց ամբա-կոծումները :

ՔՈՒՊԱՅի մէջ հանդարտութիւնը հետզհետէ աւելի հաստատուն հիմերու վրայ կը դրուի , հակառակ անոր որ քա-նի մը անգամ յայտարարուեցաւ Ֆիտէլ Գաստրոյի ժամանումը Հաւանա , մինչեւ երէկ զիչեր յեղափոխութեան զեկավարը տակաւին մայրաքաղաք չէր հասած : Միւս կողմէ Սանթիակօ Տը Քուպայի մէջ բարձրաստիճան տասը պինուորականներ , որոնք կը կառչին ըմբոստներուն դէմ՝ բանակի չարքերուն մէջ, դնդապահար-ուած են : Այս վերջիններուն մէջ կը գտ-նուի զնդապետ Լիմոժիլ, որ Սանթի-կաոյի մէջ ապստամբներուն դէմ կռուող զօրաբաժինին հրամանատարն էր :

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ համամյնավար կուսակ-ցութեան կեդր. կոմիտէն զոհ չէ մտաելու Բուլդանինի ինքնամբաստանու-թենէն, եւ կը պահանջէ որ նոր բացա-տրութիւններ տայ Մալենկով – Մոլոթով Գահանովիչ – Շեպիլով «հակակուսակցա-կան խմբակ»ի զործունէութեան չուրջ , քանի որ մտաելցուր յայտարարեց թէ ինք զլխաւոր զեկավարն էր այդ խմբակին :

ԻՐԱՔի վարչապետ զօր. Քասիմ յայ-տարարեց թէ բանակին մէջ նոր զօրա-բաժին մը կազմուած է, բոլորովին ար-զիական կարգուսարքով եւ աւելցուց թէ ծրագրուած է իրաքեան բանակը ամբող-ջութեամբ վերակազմակերպել, արդիա-կան զէնքերով :

ԳԱՀԻրէի մէջ Իտալիոյ վարչապետ Ֆանֆանի վերջին տեսակցութիւն մը եւս ունեցաւ Նախագահ Նասըր հետ՝ մէջ-կուէթային, առեւտրական եւ տնտեսական հարցերու չուրջ : Միւս կողմէ եգիպտա-կան ձայնասփիւռը յայտարարեց թէ Նասը ընդունած է Ֆանֆանի հրաւէրը , եւ պաշտօնական այցելութիւն մը պիտի տայ Իտալիա :

ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԻ նախագահական ընտ-րութենէն ձախողած թեկնածու Զօր. Տէլկատօ պինուորական համապետական պրկուեցաւ , բայց նկատի ունենալով իր մատուցած ծառայութիւնները՝ կառավա-րութիւնը զայն չպրկեց զօրավարի տիտ-պոսէն :

ԻՏԱԼԻՈՑ մէջ 1958ի ընթացքին 4300 օտարականներ ապաստան խնդրած են , իրրեւ քաղաքական տարագիր· այս օտա-րականներուն մեծ մասը Եւկոսլաւ, Հունգար եւ Պուլկար վախատականներ են :

ԻՍՐԱՅԷԼԻ Վարչապետ Պէն Կուրիոն որոշած է խորհրդարանի պիտութենէն եւ պրականութեան ակադեմիա մը հիմնել Երուսաղէմի մէջ : Այս ուղղութեամբ ժո-ղով մը զումարուած է արդէն եւ մօտ ա-տենէն պիտի ձեռնարկուի ակադեմիայի չէնքերուն չինութեան :

ՊԵԼԺԻԱԿԱՆ ԿՈՆԿՈՑի մայրաքաղա-քին մէջ կացութիւնը հանդարտած է , թէ-եւ փոքր միջադէպեր կը պատահին տա-կաւին· կարգ մը պրիւերներու համա-ձայն Ապագոյի ըմբոստներու պարագլուխ Քասավիւպիւ ձերբակալուած եւ բանտա-ռկնորդուած է :

ԻՏԱԼԻՈՑ նաւային ընկերութեանց պաշտօնեաները 24 ժամուան զործադուլ մը ըրին, բողոքելու համար անցեալ Նո-յեմբերին զործադուլ կատարած բան-ուորներու դէմ մեծ ընկերութիւններու ձեռք առած միջոցներուն :

ՀԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐ
ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԱՐԴԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ 1958Ի ՇՐՋԱՆԻՆ

Ա.

Բաւական դժուար է ներկայացնել 1958 տարուան գրական համայնապատկերը, որովհետեւ մէկ շրջանի մը կամ երկրի մը մէջ կեդրոնացած չէ մեր արդի արեւմտահայ գրականութիւնը :

Ինչպէս նախորդ տարիները, 1958ին ալ դրեթէ բոլոր երկիրներուն մէջ, մեր մամուլը աւելի կամ պակաս չափով գործօն դեր մը կատարեց : Օրաթերթեր, շաբաթաթերթեր եւ հանդէսներ չարունակեցին իրենց հրատարակութիւնը : Մանաւանդ գիրքերը եւս լոյս տեսան, բայց թէ որակով եւ թէ քանակով ո՛չ նախորդ տարիներուն համեմատութեամբ :

Դժուար է ներկայացնել, որովհետեւ գրական կամ լրագրական մէկ շրջան կամ մէկ կեդրոն չունինք ներկայիս : Տարիներ առաջ երկու կեդրոն ունէինք Պոլսահայ եւ Թիֆլիսահայ գրականութիւններ, ուրիշ խօսքով, արեւմտահայ եւ արեւելահայ, ամէն մէկն իր մամուլով եւ հրատարակութիւններով : Ներկայիս՝ արեւմտահայ գրականութիւնը բազմաթիւ կեդրոններ ունի : Այնպէս որ չենք կրնար կեդրոնանալ մէկ շրջանի վաստակով եւ անխուսափելի կերպով մեր ուշադրութենէն վրիպած կամ անտեսուած երկասիրութիւններ չեն մնաներ տարուան մեր հաշուեյարդարին մէջ : Այդ տեսակէտով համայնապատկեր բացատրութիւնն ալ պիտի դառնայ միակողմանի :

Մեր խորհրդածութիւններուն առարկայ պիտի դառնան այն հեղինակներն ու գործերը, որոնք 1958ի ընթացքին՝ մեր նկատողութեան ենթարկուեցան :

Կայ ուրիշ պարագայ մըն ալ : Կարելի չէ ժխտել որ գրականութեան եւ արուեստի մարզերուն մէջ հեղինակներուն քաղաքական տարակարծութիւնները, իրենց ժխտական դերը կը խաղան գրողներուն իրարու հետ ունեցած յարաբերութիւններուն մէջ : Մէկ ճակատին կողմէ նշանաւորած, փոփարանուած ու ներկայացուած հեղինակ մը, կ'անտեսուի միւս ճակատին կողմէ : Մեր մէջ քիչ մը աւելի չեշտուած է այս բացասական դիծը դժբախտաբար, յաճախ ուրացումի աստիճան :

Քանի մը ուրիշ հարցեր ալ կ'իյնան այս ընդհանուր խորհրդածութիւններու շարքին մէջ : Ցրանսահայ եւ Ամերիկահայ գրական նոր սերունդ չունեցանք, եւ այլեւս պիտի չունենանք : Նախորդ սերունդն են արտադրողները : Այս տեսակէտով բազմաթիւ ձեռագիրներ կը պահուին տակաւին դրագիներու մէջ : Շատ քիչ ձեռագրերը լոյս տեսան : Եւ այդ քիչն ալ չի ներկայացներ բացառիկ արժէքով, որակով ու արուեստով նշանակելի գրական յաղթանակ մը : Հայ ստեղծագործ միտքը ինքզինքը կը կրկնէ : Գրական նորութիւնները չդիմաւորեցինք 1958 տարուան ընթացքին : Ցաճախ կը դանդաղինք թէ դիրքեր չեն վաճառուիր : Այս դանդաղը ճիշդ չէ անշուշտ մօտաւոր արեւելքի հրատարակչական ձեռնարկներուն համար, ուր տակաւին հայ ընթերցողներ ունինք : Հայ ընտանիքներ դիրքը կը փնտռեն : Եւ յաճախ կը լսենք թէ ամիսներու ընթացքին նոր հրատարակութիւնները կը սպասեն արդէն :

Քանի քանի անդամներ հրատարակչական ծրագիրներ մշակուեցան ու ձեռնարկներ եղան, բայց միշտ չիրականացան : Ցանդուղն անհատներ եւ հաւաքականութիւններ մասամբ իրակա նացուցին այդ ծրագիրը :

Այս ընդհանուր խորհրդածութիւններէն եաք, փորձենք պատկերացնել արեւմտահայ գրականութեան արդի վիճակը, բանաստեղծական, վիպական, պատմական արտադրութիւններով :

×

Բանաստեղծական.— Գրական այս սեռը միշտ դերազանցող եղած է, հակառակ անոր որ քիչ ընթերցողներ հաւատարիմ մնացած են : Աւելի չատ կը փնտռուին ու կարդացուին այն հեղինակները, որոնք արդէն դասական կը նկատուին, Գետրոս Դուրեան, Դ. Վարուժան, Սիամանթօ, Վ. Տէրեան, Մխաք Մեծարենց, Վ. Թէքեան, եւ որոնց նոր տպագրութիւնները սիրով կը վերհրատարակուին հրատարակիչներու կողմէ :

1958ին ունեցանք Համաստեղի «Աղօթարան»ը ինչպէս խորագիրը կը յայտնէ, լոյսին, արեզակին, բնութեան յաւիտենական երգին հետ, դերադոյն ուժին փառաբանութիւնն է : Գեղեցիկ քերթուած մըն է արձակով ներկայացուած, հովուերգութիւն մը նաեւ հաւատքին ու բարութեան նուիրուած :

Մ. Իշխանի վերջին տաղարանին տիտղոսն է «Ողջո՜յն Քեզ, կեանք» : Երկու վէպերէ եաք, անդամ մը եւս Քնարը ձեռք առաւ Մ. Իշխան, որ կը յիշեցնէ Համասեղի քերթողագիրքը, այլասիրութեան, բնութենապաշտութեան ու կեանքին նը ւիրելու համար իր լաւատես երգերը :

Յ. Գեղարդի «Լիբանանեան Համանուագ»ը գրեթէ նոյն ներշնչումներով կը ներկայանայ մեզի, բնութեան տարերքուն ողեկոչումը կը գտնէք, չատ սեղմ բայց հարազատ ու ջերմ տողերու մէջ :

Դժբախտ հեղինակի մը վերջին տպագրակը կը ներկայացնէ ողբացեալ Արմէն Անոյչի «Երկիր Խոովքի»ն : Սիրոյ քնքուշ ու երազային բառերուն հետ, կռիւին ու պայքարին, յաղթութեան ու մահուան ըմբռնում բառերն ալ ունի հեղինակը : Ան կ'երգէ նաեւ մեր մշակոյթի վարպետներ, որ անոր բառերը կը գտնան մարդկային, սիրելի ու մտերիմ :

Այս հարազատ, արուեստին նուիրուած տաղարաններուն քով անհարազատ ու արուեստակեալ ձայներ ալ կը լսուին դժբախտաբար, որոնք հեռուոր պարսկահայութեան կուրծքէն կը լսուին, ինչպէս նաեւ ֆրանսահայ բանաստեղծներէն, որոնք ներշնչումի բնական ուղիները լքած, խորհրդապաշտութեան իրենց տուրքը կը վճարեն տալ, գտնալով հեղինակները բռնաճիգ քերթողութեան մը :

Վիպական.— Աւելի չատ պատմուածքներու դրականութեան ուժ տրուած է մեր մէջ, քան թէ վէպերու : Քանի մը տարիէ ի վեր կը փորձուի նաեւ վէպը, բայց ոչ յաջողութեամբ : Նշան Պէշիկթաշլեանի «Ցիսուսի դիմանկարը» գրականութեան մէջ տեղի կը թուի թէ վէպի մը պայմանները չի լրացներ այս գործը : «Տանկ» կուսակցութեան վարիչն է Հայկազ Թուրեան, իրրեւ ղէմապետ մարդիկներու եւ ապստամբապետ Քիւրտերու : «Տանկ»ի մէջ կը գտնենք երկու դասախօսութիւն, որուն մէկը նուիրուած է Քիւրտերու եւ միւսը՝ Հայերու, իրենց բոլոր մանրամասնութիւններով : Վերջաւորութեան կը պատնէնք քրտական ապստամբութեան տեղեկատուութիւնը՝ թրքական պաշիւրներու համաձայն : «Տանկ» կուսակցութիւնը կազմող ամէն մէկ անձը արկածախնդիր մըն է, բոլորն ալ բախտախնդիրներ : Իսկ իրենց վարիչը՝ Հայկազ Թուրեան կատարեալ երազտես մը :

Վերջերս լոյս տեսաւ Կ. Փօլատեանի նոր վէպը, «Արծիւները անապատին մէջ» : Այս՝ վէպին մասին ուրիշ առթիւ պիտի արտայայտուինք :

Այս պզտիկ տակ կարելի է յիշել Արուէն Երկաթ բանաստեղծին վերջին երկասիրութիւնը, «Արձակ էջեր» (յուշագրութիւններ եւ պատմուածքներ) : Գեղեցիկ արձակով մը իր պատմուածքներուն մէջ կը ներկայացնէ մեր ժողովրդական, հայմեսա դէմքերէն մէկ քանին : Լաւատես – բարութեան՝ կրակով ու չունչով, նոյնիսկ ամէնէն ողբերգական պահերուն : Ամէն առթիւ Արջէն երկաթ լաւ պատմող է եւ նոյնիսկ աննշան մանրամասնութիւնները գիտէ հետաքրքրական դարձնել :

Պատմուածքներու հատորէ մը եաք, «Խաչին Համբան», Ծատուր Պէպէրեան վէպ մըն ալ տուաւ մեր գրականութեան «կարմիր փոթորիկը» : Անշուշտ վէպ մը նոյն արուեստով ու քաջողութեամբ գրուած է գլուխ հանել, քան պատմուածք մը կամ պատմուածքներ : Այս է պատճառը որ նոյնիսկ Գրիգոր Զօհրապի պէս նուաճողը մը ձախողած է : Իր «Անհատացած սերունդ մը» վէպին մէջ :

Պատմուածքներու հատոր մըն է նաեւ Զ. Մ. Որբունիի «Անձրեւուտ Օրեր»ը : Վերջերս Պէյրութի մէջ խմբան հրատարակչականին կողմէ լոյս տեսաւ նաեւ հերոսականին առաջին վէպը «Հալածուածնե – րը» շարքէն «Փորձը» : Զ. Որբունի կը սիրէ խորասուզուիլ հոգեբանական նրբութիւններու մէջ, երեւան հանելու համար իր բնորոշ դէմքերուն հոգիին պատկերը, որքան անոնք թուին պարզ եւ խնամարհ հոգիներ, առանց մանուածապատ բարդութիւններու :

Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԱԹՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՔԵՄՈՅ ԵՒ ՊԵՐԼԻՆ

«Նիւ Եորք Հերալտ»ի մէջ հրատարակուած ձոզեֆ Օլսոփի մէկ յօդուածէն կը հաղեցիք հետեւեալը :

Փարիզի մէջ վերջերս դատարուած Ատլանտեան Ուխտի ժողովը գոնէ մէկ հարցի չուրջ բացարձակ միաձայնութիւն գոյացուց. այն՝ որ եթէ Պերլինի խնդրին մէջ աելի տանք, բոլոր հարցերուն մէջ ալ ի վերջոյ պիտի աելի տանք : Ատլանտեան Ուխտի ամէնէն զգուշ եւ ըստհեմ անդամներն իսկ որեւէ վերապահութիւն չունէին այս խնդրին վերաբերմամբ. ընդհակառակն :

Բայց եւ այնպէս, աչքառու հակասութիւն մը կայ Պերլինի հարցին հանդէպ Արեւմտեան զեկավարներու վերաբերմունքին ու Խրուչչեւի վերաբերմունքին միջեւ : Խրուչչեւի բոլոր յայտարարութիւնները, յուշագիրներն ու զանազան ընդունելութեանց ընթացքին Պերլինի մասին կատարած սպառնալիքները կարելի է իսկապէս հետեւեալ երեք պարզ առաջարկութիւններուն մէջ :

Նախ՝ ազատ Պերլինը «քանհէր» մըն է խորհրդային արբանեակ կայսրութեան մարմնին վրայ, եւ այդ «քանհէր»ը պէտք է փճացուի :

Երկրորդ՝ « ոչ – ոք » (այսինքն՝ Ա. – բեւմուաքի մէջ ոչ ոք) հիւլէական պատերազմ պիտի ընէ Պերլինի համար :

Երրորդ՝ Ա. Մութիւնը պատրաստ է

ւութեան՝ կրակով ու չունչով, նոյնիսկ ամէնէն ողբերգական պահերուն : Ամէն առթիւ Արջէն երկաթ լաւ պատմող է եւ նոյնիսկ աննշան մանրամասնութիւնները գիտէ հետաքրքրական դարձնել :

Պատմուածքներու հատորէ մը եաք, «Խաչին Համբան», Ծատուր Պէպէրեան վէպ մըն ալ տուաւ մեր գրականութեան «կարմիր փոթորիկը» : Անշուշտ վէպ մը նոյն արուեստով ու քաջողութեամբ գրուած է գլուխ հանել, քան պատմուածք մը կամ պատմուածքներ : Այս է պատճառը որ նոյնիսկ Գրիգոր Զօհրապի պէս նուաճողը մը ձախողած է : Իր «Անհատացած սերունդ մը» վէպին մէջ :

Պատմուածքներու հատոր մըն է նաեւ Զ. Մ. Որբունիի «Անձրեւուտ Օրեր»ը : Վերջերս Պէյրութի մէջ խմբան հրատարակչականին կողմէ լոյս տեսաւ նաեւ հերոսականին առաջին վէպը «Հալածուածնե – րը» շարքէն «Փորձը» : Զ. Որբունի կը սիրէ խորասուզուիլ հոգեբանական նրբութիւններու մէջ, երեւան հանելու համար իր բնորոշ դէմքերուն հոգիին պատկերը, որքան անոնք թուին պարզ եւ խնամարհ հոգիներ, առանց մանուածապատ բարդութիւններու :

Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԱՆՈՒՆԸ

—o—

Ախ, հայրեր, հայրեր, ձեզ միշտ ահա այդպէս է թուում : Թուում է, թէ միայն ձեզ է յուզում ձեր առաջին կամ նոր է – րեխայի աչխարհ գալը, դրա համար էլ դուք, Սուրէնի պէս հանգիստ ու անտարբեր, տուն էք զանգահարում .

— Տուն չեմ գալու : Քնիր : Ինձ չսպասես :

Սուրիկ, Սուրիկ, միամիտ երեխայ : Դէ ի՞նչպէս կարող է տիկին Վարդուհին քնել, երբ ահա դու տանը չես :

— Տուն չեմ գալու : Քնիր : Ինձ չսպասես :

Այդպէս յաճախ ասում էր նաեւ Արմէնը, երբ ընկերներով որոշում էին գիշերը միասին անցկացնել :

Արմէնը :

Պատերազմը վերջացաւ եւ, ուրախութեան փոխարէն, իրենց տան աստիճաններով վերեւ բարձրացաւ տխրութիւնը, հասաւ իրենց դրանը եւ ուժեղ, խիստ ուժեղ ծեծեց այն : Երբ Տիկին Վարդուհին բացեց դուռը, փոստատարը նրան յանձնեց Արմէնի սեւ թուղթը :

— Տուն չեմ գալու : Քնիր : Ինձ չսպասես :

Մթթէ՞ այդ ասաց Արմէնի վերջին հայեացքը, վերջին ժպիտը, վերջին նամակի՝ «ամուր գրկում եւ համբուրում եմ» խօսքը :

Տարիներ են անցել այն օրից, դու մեծացել ես, ամուսնացել եւ երբեք էլ չես խմացել, սիրելի Սուրիկ, որ քո մայրը, Տիկին Վարդուհին զիչերները միշտ արթուն է լուսացրել իր Արմէնի նկարի առաջ, ահա այսպէս կանգնած, եւ միշտ էլ նրա վերադարձին ահա այսպէս սպասելիս :

Նորից հնչեց հեռախօսի զանգը :

— Մայրիկ, ես եմ, Սուրէնը : Ներիր, եթէ քունդ խանգարեցի :

— Աւա, Սուրիկ ջան, լսում եմ :

— Ես երջանիկ եմ, մայրիկ, մենք տղայ ունեցանք : Դու արդէն տատիկ ես :

— կեանքը երկար լինի եւ երջանիկ :

Դողացող ձեռքերը, թէ այնտեղ, թէ այստեղ, հաղիւ վայր դրին խօսափողնե – րը :

Տիկին Վարդուհին փորձ չարեց նոյն իսկ զսպելու աչքերից հոսող արցունքները, եւ հենց այդպէս, լճացած աչքերով նայեց աւազ որդու նկարին :

Դու էլ այդպէս երջանկութեամբ կը լցնէիր մօրդ սիրտը, Արմէն, եթէ ողջ եւ առողջ վերադառնայիր ռազմաճակատից : Դու զնացիր բանակ, եւ մայրդ քեզ ու – ղեկցող աղջիկների մէջ չխմացաւ նոյնիսկ թէ որ մէկն է գրաւել քեզ, դուցէ դու զեռ չէիր էլ սիրել :

Այ, եղբայրդ արդէն հայր դարձաւ, այն փոքրիկ, չարաճճի Սուրիկը, որի հետ սիրում էիր պահմտոցի խաղալ :

Սուրիկը :

Դէ, ի՞նչպէս կարող ես նրան այսուհետեւ Սուրիկ անուանել, երբ նա արդէն իր որդին ունի, իր անանուն երեխան :

Ինչո՞ւ անանուն, նա անուն կ'ունենայ :

Իսկապէս որ, ահա մի քանի օր անց, փոքրիկին կը բերեն տուն, եւ հարկ կը լինի նրան անունով կոչել :

Այ քեզ զարմանալի բան : Ուրեմն նոր անո՞ւն կ'աւելանայ իրենց տանը, ինքը, որդու եւ հարսի հետ, կ'արտասանի ու կը սիրի՞ այդ անունը :

Դէ ի հարկ է, ի՞նչպէս կարող է մայրը չսիրել, չպաշտել իր Թոռան, իր Սուրիկի որդու անունը :

Հետաքրքիր եւ սակայն, թէ ի՞նչպէս կ'անուանեն նրան, թէ ի՞նչ անուն ...

— Արմէն, — տիկին Վարդուհին ինքն էլ չխմացաւ թէ ինչպէս իր շուրթներից պոկուեց ահա այդ անունը :

Արմէն :

Դէ ի հարկ է : Քանի քանի տարի է անցել պատերազմից, եւ ահա այսօր առաջին անգամ այս տանն այսպէս բարձրաձայն հնչեց այդ նուիրական անունը :

Արմէն :

Այո, այո, Արմէն կը դնեն իր Թոռան անունը, եւ այդ անուան հետ կը կենդանանայ նա, ով մի ժամանակ եղել էր, բայց հիմա չկար, այդ անուան մէջ կ'ապրէր նա, ով ահա մի քանի ժամ առաջ էր աչխարհ եկել :

— Արմէն — Տիկին Վարդուհին մի անգամ էլ բարձրաձայն ու համարձակ արտասանեց որդու անունը, այն անունը որ այժմ արդէն իր Թոռը պիտի կրէր, եւ դէմքը հպեց պատից կախուած նկարի չրջանակին ...

3.

Վերջապէս աստիճանների վրայ երեւաց Քնարիկը :

Սուրէնը պոկուեց տեղից ու վազեց նրա ընդառաջ :

— Այ ընկեր, ախր չի կարելի վերեւ բարձրանալ, — նրա եռեւից ձայնեց պահակը, ինքն էլ իմանալով որ, քանի դեռ յութիւն ունեն այդ աստիճանները, հայրերը միշտ բարձրանալու են դրանցով, որ մի վայրկեան առաջ տեսնեն իրենց երեխային :

Հասնելով կնոջը, Սուրէնը հենց այդ – տեղ, աստիճանների վրայ եւ առանց քաչուելու, գրկեց ու համբուրեց նրան .

— Քնարիկ, Ջանիկս :

ԳԱՐԵԳԻՆ ԲԵՅ

(3 Շար.)

պինուորական իր մեծ միջոցներուն դիմելու՝ Արեւելեան Գերմանիոյ օժանդակելու համար, եթէ Արեւմուտքը փորձէ Պերլինի չուրջ ստեղծուած պաշարումը (պլո – ֆիւս) խախտելու :

Արուէշեւի այս առաջարկութիւններուն եաին կանգնած է այն գիտակցութիւնը, որ այժմ կարելի չէ Պերլինը պարենաւորել օդային ճամբով, այնպէս ինչպէս այս բանը կատարուած էր 1948ին : Եթէ Արուէշեւի այս համոզումը ճիշդ է, եւ եթէ Արուէշեւի առաջարկութիւններուն երկրորդ կէտերն ալ ճիշդ են, ապա ուրեմն Պերլինը կորսուելու դատապարտուած քաղաք մըն է Արեւմուտքի համար : Հետեւաբար, եթէ արեւմտեան զեկավարները իրենք զիրենք անպատրաստ կը նկատեն Արուէշեւի այս նոր ռազմավարութեան դէմ դնելու, իրենց վրայ բարոյական պարտականութիւն կ'ինկնայ ազատ Պերլինցիներուն խորհուրդ տալ, որ վախչին՝ քանի ուշ չէ :

Արեւմտեան զեկավարները համաձայն նութիւն զոյացուցած են սակայն, որ եթէ Պերլինի հարցին մէջ տեղի տան, ապա ուրեմն բոլոր հարցերուն մէջ տեղի պիտի տան հետզհետէ : Հետեւաբար կարելի է յուսալ, որ Արեւմուտքը տեղի պիտի չտայ : Բայց այստեղ ալ կը ծագի այն հարցը, որ արեւմտեան դաշնակիցները Գերմանիոյ մէջ բաւականաչափ զինուորական ուժ չունին առանց հիւլէական զէնքերու օժանդակութեան կարմիր Բանակին զէմ դնելու համար : Ուրեմն, եթէ Պերլինի մէջ Արեւմուտքը տեղի պիտի չտայ, պէտք է կարենայ բացէն ի բաց Արուէշեւի ցոյց տալ, որ պատրաստ է հիւլէական պատերազմ մղելու Պերլինի համար :

Հիւլէական զէնքեր գործածելու կամ չգործածելու հարցին առնչութեամբ, Պերլինի տագնապը կը նմանի Քէմոյի տագնապին : Քէմոյ քայքայումէ եւ գրաւումէն փրկուեցաւ, որովհետեւ, վերջին հաշուով, Կրեմլին ու Ամերիկա նպատակ չունէին հիւլէական պատերազմ մղել Քէմոյի տիրապետութեան համար : Համայնավար Զինաստանը չատ դիւրաւ կրնար Քէմոյ կղզիները գրաւել՝ զանոնք աւելի խիստ «պլոքիւս»ի մը ենթարկելով կամ զինուորական չատ աւելի լուրջ յարձակում մը կատարելով : Բայց որոշ է, որ Ազգայնական Զինուժերը Քէմոյէն քաշուելէ առաջ ոչ միայն մինչեւ վերջին չունչը պիտի զիմադրէին կղզիներուն վրայ, այլ նաեւ օդային ռմբակոծման պիտի ենթարկէին իրենց հակառակորդն ու այլ կեդրոնները : Համայնավարները պիտի փոխադարձէին, ու ոչ ոք պիտի կարենար նախատեսել թէ այս բոլորը ինչ հետեւանք կրնար ունենալ : Հետեւաբար համայնավար Զինուժները հրաժարեցան ընդհանուր յարձակումէ, ոչ թէ որովհետեւ բաւարար ուժ չունէին, այլ որովհետեւ կրեմլին կը վախնար որ Ամերիկացիները իրենց հիւլէական զէնքերու օժանդակութեան կարմիր Բանակին զէմ դնելու համար : Ուրեմն, եթէ Պերլինի մէջ Արեւմուտքը տեղի պիտի չտայ, պէտք է կարենայ բացէն ի բաց Արուէշեւի ցոյց տալ, որ պատրաստ է հիւլէական պատերազմ մղելու Պերլինի համար :

Հիւլէական զէնքեր գործածելու կամ չգործածելու հարցին առնչութեամբ, Պերլինի տագնապը կը նմանի Քէմոյի տագնապին : Քէմոյ քայքայումէ եւ գրաւումէն փրկուեցաւ, որովհետեւ, վերջին հաշուով, Կրեմլին ու Ամերիկա նպատակ չունէին հիւլէական պատերազմ մղել Քէմոյի տիրապետութեան համար : Համայնավար Զինաստանը չատ դիւրաւ կրնար Քէմոյ կղզիները գրաւել՝ զանոնք աւելի խիստ «պլոքիւս»ի մը ենթարկելով կամ զինուորական չատ աւելի լուրջ յարձակում մը կատարելով : Բայց որոշ է, որ Ազգայնական Զինուժերը Քէմոյէն քաշուելէ առաջ ոչ միայն մինչեւ վերջին չունչը պիտի զիմադրէին կղզիներուն վրայ, այլ նաեւ օդային ռմբակոծման պիտի ենթարկէին իրենց հակառակորդն ու այլ կեդրոնները : Համայնավարները պիտի փոխադարձէին, ու ոչ ոք պիտի կարենար նախատեսել թէ այս բոլորը ինչ հետեւանք կրնար ունենալ : Հետեւաբար համայնավար Զինուժները հրաժարեցան ընդհանուր յարձակումէ, ոչ թէ որովհետեւ բաւարար ուժ չունէին, այլ որովհետեւ կրեմլին կը վախնար որ Ամերիկացիները իրենց հիւլէական զէնքերու օժանդակութեան կարմիր Բանակին զէմ դնելու համար : Ուրեմն, եթէ Պերլինի մէջ Արեւմուտքը տեղի պիտի չտայ, պէտք է կարենայ բացէն ի բաց Արուէշեւի ցոյց տալ, որ պատրաստ է հիւլէական պատերազմ մղելու Պերլինի համար :

Սակայն Քէմոյի եւ Պերլինի տագնապներուն միջեւ զլխաւոր տարբերութիւն մը կայ. Քէմոյի ու Համայնավար Զինաստանի մէջ բաւարար տարածութիւն մը կար սովորական զէնքերով կռիւ մղելու եւ սպասելու համար, թէ Ամերիկացիները ու Ազգայնական Զինուժերը տեղի պիտի տա՞ն : Մինչդեռ Պերլինի պարագան նոյնը չէ. սպասողական կռիւ մղելու տեղ չկայ. երկու կողմերն ալ անմիջապէս որոշում պէտք է տան որ հիւլէական զէնքեր պիտի գործածե՞ն թէ ոչ : Պարպուած առաջին դնդակը զիմացի կողմը պիտի մղէ անմիջապէս փոխադարձելու. չէս խաղարձող կողմը ամբողջ աշխարհին կողմէ պիտի նկատուի պարտուած, որովհետեւ Պերլինի խնդիրը երկու կողմերուն համար ալ դարձած է արժանապատուութեան, հետեւաբար՝ կենաց եւ մահու հարց :

Ուրեմն, քանի որ Արուէշեւ կը կարծէ թէ Արեւմուտքը հիւլէական պատերազմի պիտի չկոչի Պերլինի համար, աշխարհը վերջնական քայքայումէ փրկելու միակ ճար մը կայ. փաստել Արուէշեւի, որ ինքը չարաչար կը սխալի, որ Արեւմուտքը պատրաստ է հիւլէական պատերազմ մղելու՝ քան թէ Պերլինէն հրաժարելու : Իրերու ներկայ կացութեան մէջ, աշխարհը վերջնական քայքայումէ փրկելու միակ ուղին այս է :

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ՈՒԲՔԱՆԻՈՑ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՑՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԸ

•

Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի Պատմութեան հաստատութիւնը ձեռնարկած է հին հայկական պատմութիւններու եւ հայարնակ վայրերու պատմութեան ուսումնասիրութեան : Գիտական արշաւներ կազմակերպուած են այն շրջանները՝ ուր պոյութիւն ունեցած են հայկական զաղութներ : Ատրպատականի եւ Կապանի մէջ յայտնաբերուած են 14 – 15րդ դարերէն մնացած արժէքաւոր 16 ձեռագիրներ եւ 17 – 18րդ դարերուն հրատարակուած հայերէն 175 հնատիպ գիրքեր :

Վերջերս պատմական հաստատութեան գերաշխատողներէն Վ. Ոսկանեան եւ Վ. Գրիգորեան գացած են Արեւմտեան Ուքրանիոյ այն վայրերը՝ ուր ատենօք Հայեր բնակած են : Հետազօտութիւնները եղան հանեցին մօտ 5 հազար էջ պատմական նշանակութեամբ փաստաթուղթեր ու հին ձեռագիրներ : Անոնց մէջ մանաւանդ պատկերներ ու չափրաւ են կամենեց — Պադոլսկի հայկական դատարանի վարած գործերու ատեանդրութիւնները, որոնք կազմուած են Մխիթար Գոշի «Դատաստանագրքի» հիման վրայ եւ առաջին դրաւոր վկայութիւնը կը հանդիսանան այդ «Դատաստանագրքի» գործնական կիրառման :

Լվովի եւ շրջակայքի մէջ հայ պատմական ոճերը ուսումնասիրեցին բազմաթիւ հայկական եկեղեցիներ, մատուռներ, փողոցներ ու տուներ : Այստեղ տակաւին. կանգուն վիճակի մէջ է հայկական հնագոյն եկեղեցիներէն մէկը, որ կառուցուած է 1363ին :

Հայ ճարտարապետութեան ոճով կառուցուած այդ հոյակապ կոթողը այժմ Թանպարան է : Ուքրանիոյ կառավարութիւնը այդ յուշարձաններու նկատմամբ կը ցուցաբերէ բացառիկ հոգատարութիւն : Ներկայիս կը վերականգնուի կամենց – Պոդոլսկի հայկական եկեղեցին զանգակատունը : «Կը բարեկարգուի Սուրբ Աստուածածին եկեղեցին, 14րդ դարուն հինուած հայկական ջրհորը՝ որ ունի հինգ մեթր տրամագիծ եւ քառասուն մեթր խորութիւն :

Աւելի քան տասը Ուքրանիացիներ, բոլորն ալ պիտանական, կը զբաղին հայկական հին զաղութներու պատմութեան ուսումնասիրութեամբ : Ուքրանացի Ակադեմական եւ պատմաբան Ի. Կրիպեակեւիչ ներկայիս ուսումնասիրութիւն մը կը պատրաստէ՝ ուքրանահայ զաղութներու պատմութեան սկզբնաղբիւրներու վերաբերեալ : Լվովի պետական հաստատութեան մէջ կը կազմուի ուքրանահայ պատմութեան մասնաճիւղ մատենադարանը :

Ուքրանիացիները մեծապէս կ'օգնեն իրենց երկրին մէջ հայկական հետքեր գտնող հայ պետականներուն, յաճախ՝ մասնակցելով անոնց աշխատանքին :

ՀԱՑԱՍՏԱՆ

—o—

ՀՐԱԿԱՑՈՒՆ ԱՂԻՒՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

•

Տարեցտարի ընդլայնում ու մեծանում է Թումանեանի հրակայուն ապիւսի գործարանը : Այսօր վերջին չրջանում չափազանց է յանձնուել օդային ճոպանուղին, որը այժմ հանքերից հումք է տեղափոխում ձեռնարկութեան հիմնական բաժանմունքը : Դրա չնորհիւ կրկնակի անգամ թեթեւացել է բանուորների աշխատանքը : Հումքի պահեստում տեղ է դրուել է արտադրական բարձր կարողութեամբ հանքաքար չարդող մեքենայ, որը հնարաւորութիւն է տալիս դնդային ապակին տալ հումքի աւելի մանր կտորներ, օգտագործման է յանձնուել չորացնող նոր ամրոցը, որը մօտ երեք անգամ արագացրել է չորացման ժամանակաչրջանը :

Եօթնամեայ ծրագրով նոր հեռանկարներ են բացւում գործարանի զարգացման համար : 1965ին, ընթացիկ տարուայ համեմատութեամբ, ձեռնարկութեան արտադրանքը զգալիօրէն կ'աւելնայ :

Հրակայուն չինուածքների աւելացումը պահանջում է ամէն կերպ բարելաւել արտադրութեան թէքնիքը, լայնօրէն օգտագործել ներքին պաղբիւրները :

Նոր ծրագրի հիմնական խնդիրը կայանում է նրանում, որպէսզի, անցնենք հրակայուն պղիւսի ձեւաւոր տեսակների զանգուածային թողարկմանը՝ բոլոր պատուիրատուների պահանջի : Դրա համար այս տարի նախատեսւում է հիմնականացնել ժամանակում տեղադրել երրորդ քառաձունկ մամլիչը, տեղադրուել են արդէն երկու խառնող մեքենաներ :

Լենոյային բաժանմունքի հումքի հիման վրայ նախագծուած է մինչեւ 1960 կառուցել ելեկտրա – թեքնիք իրերի բաժանմունք, որի չինարարութեան համար այս տարի տրամադրուած է ութ հարիւր հազար ռուբլի : Այդ նոր բաժանմունքը երկրի անտեսութեան կայ կրկնակի անդամ աւելի արտադրանք, քան այժմ տալիս է գործարանը :

Ամէն օր պղրանքատար դնացքներ են դուրս գալիս Թումանեանի հրակայուն պղիւսի գործարանից : Դրանք գործարանի արտադրանքը՝ հրակայուն պղիւսն ու հրակայուն վոշին տանում են չուրջ 150 հասցէներով երկրի տարբեր քաղաքներն ու արդիւնաբերական կեդրոնները :

Խ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

ՏՏԱՅԱՆՔ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ », դրեց Ս. Վրացեան, երկրորդ տպագրութիւն, քառասնամեակի առթիւ : Տպարան Մշակ, Պէյրութ, 1958 : 684 էջ, չքեղ տպագրութիւն, ճոխ պատկերներով :

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 6–7Ի ՀԱՐՑԸ ՓԱԿՈՒԱԾ Է

ՄԻՄԲ.— Պոլսոյ վերջին թղթաթերէն կը հաղեցիք հետեւեալ մանրամասնութիւնները.—

Ներքին նախարարութեան պիւտճէին չուրջ տաք վիճաբանութիւններ եղած են Թրքական խորհրդարանին մէջ : Երեսփոխանները վիրաւ անարգած են եւ քիչ մնացած է որ ծանր դէպքեր պատահին :

Ներքին նախարար Կէտիկ պատասխանած է իրեն ուղղուած 113 հարցումներու, մօտ երեք ժամ խօսելով :

Սեպտեմբեր 6 – 7ի դէպքերուն չուրջ եղած հարցումի մը պատասխանելով, Թուրքիոյ Ներքին նախարար Կէտիկ ըսած է.—

« Դատարաններու եւ բարձրագոյն ատեաններու կողմէ կատարուած քննութիւները կէտ առ կէտ հաշուեյարդարի ենթարկուեցաւ այդ դէպքը եւ թղթածրարը փակուեցաւ : Հակառակ այս իրողութեան չաճախ այս խնդրին անդրադառնալով ոչ միայն ցաւ կը պատճառէք ինծի, այլեւ կը վիրաւորէք ազգային խղճմտանքը : Բոլորս գիտենք թէ այդ դէպքերը քաղաքական եւ ազգային ինչպիսի պարագաներու մէջ խմորուեցան եւ ինչպիսի պատճառներու կապուած էին :

« Եթէ կարելի չէ եղած մեր երկրին մէջ գտնել այս խնդիրին բուն պատասխանատուները՝ հակառակ ամենայնուրեք, անկողմնակալ ուրբաժախնդիր քննութիւններու, ճիշդ չէ պնդել եւ չարունակել մեր մէջ փնտռել պատասխանատուներն ու յանցաւորները : Ասիկա վերջին ծայր սխալ է եւ վնասակար :

« Եթէ հարցումին տէրը չի գիտեր այս բոլորը եւ սակայն ունի չօչափելի ապացոյցներ՝ պատասխանատուներու մասին, բողոքը Թող ներկայացնէ պատկան իշխանութիւններուն : Հակառակ պարագային, կը խնդրեմ վերյիչէ այդօրերուններկրին մէջ տիրող հոգեվիճակը, ներքին եւ արտաքին դէպքերը, այդ օրերու մեր ազգային խնդիրները, մամուլին դիրքը եւ ջանայ տրամաբանել հայրենասիրական ոգիով :

« Հրաժարինք անպատման պատասխանատու մը, յանցաւոր մը փնտռելէ, եթէ կրնաք մարմին տալ այդ օրերուն երկրին մէջ տիրող ազգային յուզումին, ազգային խղճմտանքին եւ իրաւացի պոռթկումին – բուն՝ առանց այլեւայլի զայն յանձնելք արդարութեան » :

ՄԻՄԲ.— Սեպտեմբեր 6 – 7ի դէպքերու ընթացիին Թուրքիոյ Ներքին նախարարը ուրիշ մէկը չէր, եթէ ոչ նոյն իսկն՝ Կէտիկ, վերի «սրտաճմլիկ» յայտարարութեանց հեղինակը : Ուրեմն այդ դէպքերուն թղթածրարը փակուած է արդէն եւ պատասխանատուները «կարելի չէ եղած գտնել...» : Եւ, տակաւին, կը խօսին « ազգային խղճմտանքի»ի մասին :

Այո՛, թրքական «խղճմտանք...» :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (325)

ԿԱՅԾԵՐ

Բ. ՀԱՏՈՐ

ԻԵ.

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏԸ

Նա ինձ վրայ այն տպաւորութիւնն էր ստեղծում, ինչ տպաւորութիւն ստեղծում է զաղանների ահարկու զոլտը. ամեհի առիւծը լիզում է նրա ձեռքերը, կատաղի վագրը թաւալգլում է նրա ոտների տակ... Որքան ուժ եւ կամքի զօրութիւն կար նրա մէջ, որ կարողացել էր մեղմացնել, հեղացնել եւ մինչեւ անգամ սղնուացնել այդ մարդակերպ զազանների քնաւորութիւնը ... Նա այժմ իր սիրած մթնոլորտի մէջն էր, այստեղ կար լուռ, անտառ, ծով եւ կենդանի աշխուժով լի ժողովուրդ : Նրա երազների ցնորքն էր՝ մի այդպիսի ժողովրդի մէջ լինել, մի այդպիսի աշխարհում գործել : Հմուտ բրուտը իր ձեռքի տակ ունէր խիստ ընտիր կաւ, նրան ինչ ձեւ որ կամենար՝— կը տար :

Նրանից չատ հեռու չէին Ոստանի աւերակները, որտեղ մի ժամանակ կանգնած էր նրա հօր հոյակապ ամրոցը, որտեղ կատարուել էին այնքան սոսկալի արկածներ... Նրանից չատ հեռու չէր Ռազմիրան զիւղը, որտեղ դրած էին նրա նախահարց պատկառելի չիրխմները : Հայրը այդ երկրի տէրն ու իշխանն էր : Որդին զարձել էր նրա աշխատասէրը մշակը, նրա բնակիչների դաստիարակը : Որպիսի խաղ անազորոյն բախտ, որպիսի մեծ փոփոխութիւն ...

Բայց ես համոզուած էի, որ նախատարց մոռացուած չիրխմները եւ հայրենական ամրոցի տխուր փլատակները այն քան ցաւ չէին կարող պատճել նրա զգայուն սրտին, որքան վերջին զիւղացու խարխուլ խրճիթի թշուառութիւնը, ուր տառապեալ մայրը, սովատանջ երեխաների լացն ու արտունջը հանգստացնելու համար, միայն պարզ ջրով լցրած պտոյկը դնում է օջախի վրայ, չերեփով խառնում է, որպէս թէ կերակուր է պատրաստում երեխաների համար :

Ախ, որքան երկար էր այդ զիշերը : Տէր հայրը դեռ չէր վերջացրել իր «Եկեղեցին». նրա շրթունքները դեռ լուռ չնչում էին : Ե՞րբ պիտի քնէր նա : Այնտեղ պլպլում էր մի այլ անքուն արարած — ճրագը : Ես պատրաստ էի մի չունչի հարուածով սպաննել նրան, Թող մութ լինէր, Թող ամէն ինչ ծածկուէր խաւարի մէջ : Ես կը վերկենայի, կը հագնուէի ու կը գնայի... Ինչ կը մտածէին տանեցիք, եթէ նկատէին :

Ինչ կ'ուզէ Թող մտածէին, բայց ես կը գնայի... Գուցէ կը մոլորուէի, կը կորչէի խրճիթների լաբիւրինթոսի մէջ, գուցէ զայլանման շները պատառ – պատառ կ'անէին ինձ, բայց կը գնայի ... Կը գնայի զէպի զպրոցը եւ նրան կից երկու սենեակները ...

Գոնէ չուտ լուսանար : Տէր Հօր աղօթքի չչունչը այլ եւս չէր լսւում . նա քնել էր : Խրճիթում արթուն ոչ ոք չմնաց : Ես ուրախացայ : Պէտք էր միայն ճրագը հանգցնել : Բայց ահա աքաղաղը սկսեց կանչել : Նրա ձայնից զարթեց օրօրոցի մէջ քնած մանուկը եւ զարթեցրեց քնած մօրը : Մի հսկող եւս աւելացաւ : Ի՞նչ պէտք էր արած : Մայրը ծիծը դրեց երեխայի բերանը եւ, զլուխը զնելով օրօրոցի դաստակի վրայ, նստած տեղում զարձեալ քնեց : Այդ լաւ եղաւ : Ամբողջ օրը աշխատած գեղջկուհու անդամները կարօտ էին հանգստութեան : Բայց երեխան այդ չզիտէր : Նա կրկին սկսեց լացլինել, կրկին զարթեցրեց մօրը : Երեւի, ծիծը դուրս պրծաւ նրա բերանից : Ես պատրաստ էի խեղդել նրան, որ ձայնը կտրէ : Մայրը զարձեալ ծիծը դրեց բերանը, զարձեալ զլուխը դրեց օրօրոցի դաստակի վրայ. իսկոյն քունը տարաւ :

(Շար.) ՐԱՖՖԻ

ԿԱՐԴԱՑԵՔ ՏԱՐԱԾԵՑԵՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

մասին խորհրդային առաջարկները եւ ա-ւելցուցած է ։— Միկոյեան լուծում մը կը փնտռէ ։

× Իտալական մամուլը ընդհանրապէս մեծ բան չի սպասեր Միկոյեանի այցե-լութենէն բայց թերթերը մեծ վստահու-թիւն կը յայտնեն Ամերիկայի հանդէպ ։ Հարաւային Եւրոպայի կարեւորագոյն օ-րաթերթերէն Միլանոյի «Իլ Նուօվօ Քո-ռիէէ Տէլլա Սեռա»ն կը գրէ թէ եւրո-պացիները քիչ մը մտահոգ են Ամերիկա-յի եւ Խ. Միութեան բանակցութիւններէն որոնց ընթացքին կրնան զոհուիլ եւրոպա-կան շահերը, բայց նման վախեր աւելորդ են, կ'աւելցնէ նոյն թերթը ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Ալթուն Մուրատեան եւ զա-ւակները, Լեւոն եւ Նշան իրենց սիրեց-եալ ամուսնոյն եւ հօր հանդուցեալ Կա-պրիել Մուրատեանի ախուր մահուան առթիւ շնորհակալութիւն կը յայտնեն Հ. Ց. Դ. Անի կոմիտէին, Բազմաշէնի Հայր. Միութեան եւ բոլոր անոնց որոնք հեռագրով, նամակով եւ անձամբ իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին եւ վշտակից եղան իրենց սուգին ։

Նոյն առթիւ հինգ հազար ֆրանք կը նուիրեն Փարիզի Հայ Մշակոյթի տան Շ. Միսաքեան սրահին, երկու հազար ֆրանք Բազմաշէնի Հայր. Միութեան (Վիէն), երկու հազար ֆր. Վիէնի Կա-պոյտ Խաչի գործոցներուն եւ հազար ֆր. «Ցառաջ»ի բարգաւաճման ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Մաքրուհի Պօյաճեան եւ պաւակները, ինչպէս նաեւ ճեղեան եւ Քիլարճեան ընտանիքները կուգան ծա-նուցանել թէ այս Կիրակի Լիոնի եկեղե-ցին մէջ (Րիւ Պուալօ 295) հոգեհանգստ-եան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց սի-րելի ամուսնոյն, հօր, աներձոր եւ ազ-գականին՝ Պապուշ Պօյաճեանի մահուան տարելիցին առթիւ ։

Իր յիշատակը յարգողներէն կը խնդ-րուի ներկայ գտնուիլ ։

Որ. ՎԵՐԺԻՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

եւ

Պ. ՊԵՐՃ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Նշանուած

Պրիւսէլ — *Փարիզ*

1 Յունուար, 1959

"ՅԱՌԱՋ" ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

Մարսէյլէն Պ. Սարգիս Խոզիկեան մէկ տարեկան «Ցառաջ» կը նուիրէ, իր հայ-բնակիչ Թ. Նազաչեանի, Առնուվիլ ։

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Հ. Ց. Դ. Անի կոմիտէի ընկերները հանդուցեալ ընկեր Կարապետ Մուրատ-եանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկի պահակի կը նուիրեն 11.000 ֆրանք Մշա-կոյթի տան ։ Նոյն առթիւ ընկեր Պ. Մա-նուկեան (Կրընոպլէն) երկու հազար ֆր. Շահէն ընկեր Սարգիս Թորոսեան հազար ֆրանք, Վիէնէն Տէր եւ Տիկին Ց. Ու-նանեան եւ զաւակունք հազար ֆրանք ։

ՎՐԻՊԱԿ.— Զորեքշաբթի օրուան «Ցա-ռաջ»ի մէջ, բ. էջ Պ. Հայկ Թօփալեանի յօդուածին մէջ բ. սիւնակ, գ. տող «եւ քաղաքապետներու...» կարդալ՝ խաղա-խացիներու ։

ՏՕՆԱԿԱՆ ԽՆԴՈՅՔ

ՎԱՆԱՆՑ.— Ց. Կ. Խաչի մասնաճիւղի ծօնական օրերու խնջոյքը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, «Ահարոնեան» սրահին մէջ ։

Հայր Պապեան մոլական լապտերով պիտի ցուցադրէ «Անուշ»ի թատերդու-թեան ֆիլմը ։ Նոյն առեն տեղի պիտի ունենայ ծախուած քարտերու վիճակա-հանութիւնը ։

Այս առթիւ սիրով կը հրաւիրուին վա-նանի հայ հասարակութիւնը, քաջալերե-լու այս բարեգործական ձեռնարկը ։

Սրահի ջերմութիւնը ապահովուած է ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 Յունուար, Շաբաթ, ձրագալոյց, առաւօտ, ժամերգ. ժամը 8.30, երեկ. ժամերգ. եւ Ս. պատարագ երկսեռ խում-բով, ժամը 4.30 ։

11 Յունուար, Կիրակի, Ս. ԾՆՈՒՆԴ, Ս. պատարագ, բազմաձայն երկսեռ խումբով, Զբօրհնէք, հոգեհանգիստ Մե-ռելոցի, ժամը 8 – 12 ։

× Լքմիածինէն ստացուած է վազգէն Ա. Հայրապետ Հայոց պատկերազարդ տուփ հատորը ։ Դիմել եկեղեցի ։

×

ՊՈՄՈՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

11 Յունուար, Կիրակի,— Զ. օր Ծննդ-եան, սկիզբ առաւօտուն արարողութեանց ժամը 8.30ին, հանդիսաւոր Ս. պատա-րագ ժամը տասին, Զբօրհնէքի դաշն ա-րարողութիւնք ժամը 11.30ին, Ով ղար-մանալին պիտի երգուի երկսեռ խումբով ։

13 Յունուար, Երեքշաբթի.— Ութօրէք Ծննդեան, արարողութիւնք առաւօտեան ժամը 8.30ին, հանդիսաւոր Ս. պատա-րագ ժամը 10ին ։

18 Յունուար, Կիրակի.— Բարեկեն-դան Ս. Սարգիսի, սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեանց ժամը 8.30ին, հանդի-սաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգիստ, ըստ հանդուցեալ Տիկին Վալանթին Զամ-պազեանի որոշ կտակին ։

×

Սէնթ Անթուանի Ս Թաղէոս եկեղեցւոյ Ս. Ծննդեան ծոներու առթիւ.—

Շաբաթ, ձրագալոյց երեկոյեան ժա-մերգութեան ժամը հինգին ։ Ս. պատա-րագ ժամը վեցին ։

Կիրակի, Ս. Ծնունդ, առաւօտեան ժա-մը 7.30ին, Ս. պատարագ տասնին, քա-րոզ 11ին, Զբօրհնէք եւ հոգեհանգիստ համայն ննջեցելոց 11.30ին ։

Երկեցողութիւնք կը կատարուին Ս. Եկեղեցւոյ երկսեռ ղպրաց դասու կողմէ, ընկերակցութեամբ երգեհոնի եւ դեկա-վարութեամբ Օր. Սիւզան Պօյաճեանի ։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱՆԱՆՑ.— Հ. Ց. Դ. Ներջ կոմիտէի ընդհ ժողովը, այս Շաբաթ իրիկուն, Քաֆէ Լիոնի վերնայարկը ։ Խիստ կարե-ւոր օրակարգ ։ Բոլոր ընկերներուն նէր-կայութիւնը պարտաւորիչ է ։

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. «Փոթորիկ» խումբի ժողովը այս երկուշաբթի իրի-կուն ժամը 21ին, սովորական հաւաքա-տեղին ։

ԹՈՔԱՏԻ Հայր. Միութեան ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, (33 Պուլվ. Բօտէն, Իսի) ։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Ց. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը Մանուկներու օրը կը տօնէ Յունուար 11-ին, Ահարոնեան սրահին մէջ ։

Գեղարուեստական բաժին պզտիկ ա-չակերտներուն կողմէ ։

Կը հրաւիրուին ծնողքները եւ բարե-կամները ։

Մուտքը ազատ է ։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ «ՕՐ»Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ց. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի ։

Այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Մաքսիմօ Քաֆէքի» սրահը, 24 Րիւ Տիւ-նուար ։

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր ։

Կը մասնակցի Հայկազեան վարժարա-նի աչակերտութիւնը ։

Երգեր, արտասանութիւններ եւ «Ա-նոյշ»ի տեսարանէն պատկեր մը ։

Զանազան պարեր եւ հունդարական պար մը, նաեւ երգախառն կենդանի պատկեր մը «Մայր Հայաստան»

Կը խօսի Ընկերուհի Ա. Սիսլեան (Կրե-նոպլէն) ։

Հայկական կաղանդ պապան նոր տար-ուան առթիւ նուէրներ պիտի բաժնէ, ներկայ եղող բոլոր փոքրիկներուն ։

Մուտքը ազատ է ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

1959Ի "ԳՈՅԱՄԱՐՏ" ՕՐԱՑՈՅՑ - ԱԼՊՈՄԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՄԱՇՑԻ ՇՐՋԱՆԻ

ԸՆՏԻՐ ԹՈՒՂԹՈՎ 13 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐ

Շէեղ նկարներ, մեծ մասը անտիպ ։ Գրական եւ պատմական նիւթերով ճոխ բովանդակութիւն

— ԳԵՂԱՋԱՐԴ ԵՒ ԳՈՒՆԱՒՈՐ ԿՈՂՔ —

Բացառիկ խնամքով եւ ճաշակով պատրաստուած այս օրացոյց-ալպոմը պիտի կազմէ զարդը՝ ամէն հայ տան ։

ԳԻՆ 500 ՖՐԱՆՔ — Այժմէն ապահովեցէք ձեր օրինակը

Փարիզի համար դիմել՝ LIBRAIRIE H. SAMUELIAN, 51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ա. Քէօսէյեան, 2 Րիւ Պերնար Տիւպուա ։

Պ. ՅԱԿՈԲԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Հաճոյքով կ'ընդունի իր բոլոր հայ-բնակիչները, որոնք կը փափաքին դործածուած (occasion) կառք մը գնել որեւէ վաճառանիշ կրող, մա-նաւանդ՝

S.I.M.C.A,

կրնաք ապահով դիմել իրեն, ծա-խած կառքերը կառուցքի են, կամ իր, կամ՝

ՍԻՄՔԱյի կողմէ ։ Նոյնիսկ պատա-հէն կրնաք գրաւոր դիմել անոր, սիրայօժար կը պատասխանէ բոլո-րին, ՀԱՍՑԷՆ.— Յ. Պետրոսեան,

Tél. : ETO. 64-85, 70-66 et GAL. 76-10

ԳՐԱՒՈՐ.— Յ. Պետրոսեան,

65, RUE DE STALINGRAD, HOUILLES. S.& O.

Ներկայացուցիչն է՝

Service officiel des usines Simca
Gramauto
34, Ave, de la Porte de Villiers
Paris 17e

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՁՐԻ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ՓՐԱՆՍԱՑԻ

ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue. 17 — PARIS (9e)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՍԵՊՏԿՄԲԵՐ-ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, թիւ 201-202, էջ 48 ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Երաժշտութիւն եւ հոգեվերլուծում (ԽՄԲ.).— Նուէ կե-բաւ թունաւորուելու (ՏՕՔԹ. ԿՈՒԼԷ).— Զգնորսութիւն եւ բժշկութիւն (ՏՕՔԹ. ԱՇՃԵԱՆ).— Հոլթոնի հիւանդութիւն (ՏՈՔԹ. ՄԻՆԵՐՎԱ).— Խմելիք ջուրի պահանջը (ՏՈՔԹ. ԱՐՇԱԿ ՊՕՂՈՍԵԱՆ).... Անկիմպրելի քունը (ՏՈՔԹ. ԳԱ-ԼՈՒՍՏԵԱՆ).—Սեղանի Սպասները (ՏՔԹ. ՊԼՕՆՏԷԼ).— Հայաստանի բնութիւնը (Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ).— Դաշտանի անկանո-նութիւն (ՓՐՈՖ. ԼԱՖՈՆ).— Բժշկ. գր-չադրեր (Ց. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ).— Ցղի կիներուն ճամբորդութիւնը (ՏՈՔԹ. ԱԼ-ԹՈՒՆԵԱՆ).— Կերակուր եփելու ձեւեր (Ա. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ).— Սիրտը բաբախում է (ՏՈՔԹ. Հ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ).— Մայրեր որ կաթ չեն ուզեր տալ (ՏՈՔԹ. ՔԼԱ-ՐԻՍ).— Քալեցէք, փա՛ռք ոտքերուն (ՏՈՔԹ. ՆԱՒԱՍԱՐԴ).— Աչքի առողջա-պահութիւն (Ք.).— Ի՞նչպէս օգնել խեղ-դուողին (ԽԱՉՈՒՀԻ) ։

Բաժանորդագրութեան պայմաններ. — Տարեկան 1.200 ֆրանք
արտասահման 1.500 ֆրանք ։

Դիմել Շ. Նարդունիի Ցառաջի հասցէով ։

ՆՈՒԻՐ

—o—

ՆԻՍԷՆ Պ. Առաքել Աատլեան երկու հա-րիւր ֆրանք կը նուիրէ Մշակոյթի տան, 2500 ֆրանք «Ցառաջ»ի բարգաւաճման, Տիկին Էօլմէկեանի մահուան առթիւ, փո-խան ծաղկեպսակի ։ Սառնալ «Ցառաջ»էն ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

REFLETS D'ARMÉNIE — "ՑՕԼՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ" — Volume 3 No 20157

Հայ Ռօմանթիք եւ փոլխլորիք երաժշտութեան երրորդ ամէնէն գեղեցիկ սկաւառակը ։

Պատրաստութեամբ՝ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ

Vogue-Contrepoint No 20157 30 cm. 33 tours — 46 minutes (HAUTE FIDÉLITÉ)

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ, ՄԵՆԵՐԳ, ԽՄԲԵՐԳ, 50 ՀՈԳԻՆՈՑ ԽՈՒՄԲԻ ՄԸ ԿՈՂՄԷ՝

1· Խմենք Հայաստանի կենացը, 2· Ոսկեհատ, 3· Վարդը, 4· Կարաւանը, 5· Արազ գետը, 6· Տրէնքի, 7· Տուր տուր, 8· Նազանի, 9· Գորգով պար, 10· Հօ՛յ ամաւ, 11· Անահիտ, 12· Արեւելք, 13· Եարիս ուլուճք կը շարեմ ։

Սառնալու համար դիմել.— ԱՐԱ. ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ 14, Rue Petit, Paris 9e (BOT. 99-22) - RECORD SHOP, 36 Rue da Moscou

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԴԻՒԱՆԱՏՈՒՆՔ.— Երաժշտական վաճառատուները ։

Գին 3040 ֆր. երգարանով միասին

Ծանօթ.— Օգոստոս ամսէն սկսեալ սկաւառակներու գիները 13 առ հարիւր յաւելում կրած են, իրր պետական տուրք ։ Փնտռել նաեւ հետեւեալ սալերը՝ 20.103 եւ 20.136, Հայ ժողով. երաժշտութիւն 16 եւ 14 կտոր, 45 վայրկեան իւրաքանչիւրը ։

20.114, Եկմալեան պատարագ, խառնաձայն երգեհոնով, 45 վայրկեան ։

20.150 Կոմիտասեան պատարագ խառնաձայն երգեհոնով, 55 վայրկեան ։

10.016, Ժող. երգեր, Իրիս Պիւլպիւլեանէ ։

Գաւառի համար առաքում խնամուած ծրարով, (Ֆոնքրը ռամպուրսման) ։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4000 ֆրանգ: Հատը 15 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 10 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

SAMEDI 10 JANVIER 1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8390 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4191

ՆԱԽԱԳԱՀ ՄԸ ԳՆԱՑ Դ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ

Ե. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՍԱՐԱԿԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ՝ ՏԸ ԿՈԼ

ՄԻՇԵԼ ՏԸՊՐԷ ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՆՇԱՆԱԿՈՒԵՑԱԻ

×

ՆԱԽԱԳԱՀ ՔՈՒԹԻ ՀԱՒՎԻ ՀԱՍԱՒ

Յունուար 8 պատմական թուական մը պիտի մնայ Ֆրանսայի հանրապետութեան մէջ, արդարեւ նոյն օրը հանրապետութիւն մը գնաց որ միայն յուսախաբութիւն բերած էր ժողովուրդին եւ երկրին՝ իրեն հետ տանելով իր վէր – ջին նախագահը՝ Բրնէ Քոթի որ միայն համակրանք, յոյս եւ հաւատք բերած էր նոյն երկրին :

Յունուար ութին կը ծնէր Ֆրանսայի Ե. Հանրապետութիւնը որ յոյս եւ խոստում կը բերէ ինչպէս իր առաջին նախագահը՝ Զօր. Շառլ Տը Կոլ :

Հինգշաբթի օր ժամը 12ին Էլիզէի պա – լատին մէջ նախագահ Քոթի պաշտօնապէս Տը Կոլլին յանձնեց Հանրապետութեան Նախագահի պաշտօնը ըսելով.—Ֆրանսա – յիներու առաջինը այլեւս Ֆրանսայի առա – ջինն է »:

Նախագահ Քոթի չէշտեց այս առթիւ . — Առաջին անգամ ըլլալով մեր երկրին մէջ, մաքերու հանդարտութեան մէջ եւ օրէնքներու յարգանքով տեղի ունեցաւ յեղափոխութիւն մը, անէրժեշտ յեղա – փոխութիւն մը, չնայած յեղափոխու – թիւն մը :

Իր կարգին Զօր. Տը Կոլ ըսաւ.— Ձեր խօսքերը ալ աւելի իմաստուն կը դառ – նան քանի որ ըսուած են մեծ քաղաքացիի մը կողմէ որ այսօր կը հեռանայ այն պաշտօնէն զոր վարեց օրինակելիօրէն :

Զօրավարը չէշտեց թէ Ֆրանսայի եւ Հասարակապետութեան կազմած ամբող – ջութեան մէջ ընտրեալ տեղ մը ունի, Ալ – ժերիան : «Այզ. Հասարակաց չահը Հա – սարակապետութեան մէջ, ահա ինչ որ հիմա ինչպէս երէկ, կը պարտիմ ներկա – յանցել եւ արժեցնել, նոյնիսկ պարտա – զրել եթէ պատահի որ հանրային փըը – կութիւնը այլ պահանջէ : Առանք են իմ պարտաւորութիւններս» :

Խօսք առաւ նաեւ Բրնէ Քոթէն որ փոխ – նախագահն է Սահմանադրական առժամ – եայ յանձնախումբին որուն վիճակուած էր պաշտօնապէս յայտարարել Տը Կոլի ընտրութիւնը : Քոթէն խօսքը ուղղելով Տը Կոլլին ըսաւ.— «Այնպէս որ պիտեն թէ ամէնէն կարեւոր վայրկեաններուն ձեր ամէնէն յանդուգն քայլերը առած էք՝ միշտ հիմնարկութեանց եւ արուած խոս – քին հաւատչեայ յարգանքը պահելով, վրա – տահ են որ ձեր եօթը տարուան չրջանին Հանրապետութիւնը միայն պիտի չէարու – նակուի եւ բարգաւաճի, այլ պիտի պահէ Ֆրանսային մարդկային պիմպիճի մը որ ապահոված է՝ ժողովուրդներու եւ մա – նաւանդ հասարակապետութեան անդամ երկիրներու մեր եղբայրներուն սէրը » :

Մեծիմ ճաշէ մը եւք երկու նախա – պահները՝ Դ. Հանրապետութեան վերջին նախագահը եւ Ե. Հանրապետութեան Ա. նախագահը միասին կառքով պտըտին մին – չեւ Ցպղեական Կամար : Շան գ'Էլիզէի ամբողջ երկայնքին ժողովուրդը յուզիչ համակրանք մը ցոյց կուտար մեկնող նա – խագահին՝ Բրնէ Քոթիի որ անմոռանալի յիշատակ մը կը թողու քառասուն միլիոն Ֆրանսացիներու սիրտերուն մէջ, արժա – նացած ըլլալով ամբողջ ժողովուրդին ան – վերապահ համակրանքին : Յուզուած, պարզ եւ քաշուած Քոթի ամբողջ պատի – ւը կը ձգէր անոր որ այսօր նոր հանրա – պետութեան մը նախագահն է :

Զօր. Տը Կոլ վերարծարծեց անձնօթի Չինուրէին Բոցը ապա հրաժեշտ առաւ Քոթիէն որ իր անձնական կառքով մեկ – նեցաւ Լը Հավրը : Տը Կոլ պաշտօնապէս մտաւ Էլիզէ, այս անգամ իբրեւ հանրա – պետութեան նախագահ եւ առաջին առ – թիւ ընդունելով արդարութեան նախա – րարը՝ Տրըրէ, անոր յանձնեց Ե. Հանրա – պետութեան առաջին դահլիճին կազմու – թիւնը : Նոր վարչապետը նոյն իրիկունը կազմեց իր կառավարութիւնը որ հինգ – շաբթի օր պիտի ներկայանայ Ազգ. ժո – ղովին : Քիչ առաջ եօթ Ե. Հան – րապետութեան առաջին կառավարութիւ – նը կը նմանի Դ. Հանրապետութեան վեր – ջին կառավարութեան : Բացակայ են ընկերվարականները :

Վարչապետ՝ Միշէլ Տրըրէ (Մ. Ն. Հանրապետութեան) :

Պատուիրակ – նախարար վարչապետին մօտ՝ Ժոզ Սուսթել :

Արտաքին՝ Քուվ տը Միւրվիլ :

Ներքին՝ Պլեվնէն (Ազգ. Ժողով) :

Բանակ՝ Կիլմա (պաշտօնեայ) :

Եկմտական եւ տնտեսական՝ Փինէ (ան – կախ) :

Կրթական՝ Պօլօչ (պաշտօնեայ) :

Հանրօգուտ Շինութիւն՝ Պիւրօն (Ժող. Շարժում) :

Երկրագործութիւն՝ Ռուէ (անկախ) :

Աշխատանք՝ Պաթօն (Ժող. Շարժում) :

Առողջապահական՝ Շրնօ :

Շինութիւն՝ Միւռօ (պաշտօնեայ) :

Լրատուութիւն՝ Ֆրէ (Մ. Ն. Հ.) :

Նախկին Ռազմիկ՝ Թրիպուլէ (ՄՆՀ) :

Դրդատար՝ Քուռնիւ – Ժանթիլ (ՄՆՀ.) :

Փոխ նախարարներ՝ Օր. Սիտ Քառա (Ալժերիա), Շաթընէ, Ֆիլիչ, Ֆանթանէ, Կիռքաո տ'Էսթէն, Ֆօքանոմպէ :

Կառավարութեան կազմութենէն եաք, Միշէլ Տրըրէ իր առաջին յայտարարու – թիւնը ըրաւ : Վարչապետը չէշտեց թէ ինչ ծանր պատասխանատուութիւններ կան իր ուսերուն վրայ, յիշեց նաեւ թէ Տը Կոլի կառավարութեան կատարած աշ – խատանքը չատ մեծ է եւ ներկայ կառա – վարութիւնը աւելի լաւ բան չի կրնար ը – նել քան չարունակել նոյն աշխատանքը :

× Շնորհաւորական հեռագիրներ հա – սան աշխարհի ամէն կողմէ : Պլեվիոյ Թագաւորը, դաշնակցային Գերմանիոյ նախագահ Հէօյս եւ Վարչապետ՝ Ատեն – աուըր, Մառէշալ Թիթօ, Զանք Քայ Չէք, Նախագահ Այզընհաուըր եւ բազմաթիւ ուրիշ պետավարներ իրենց համակրանքը յայտնած են Տը Կոլին :

× Նախագահ Քոթի էքուալի հրապա – րակէն մեկնելով իր անձնական կառքով հասաւ Լը Հավր, ուր հազարաւոր Ֆը – րանսացիներ եկած էին զինքը դիմաւորե – լու, նոյն օրը նաեւ ծպտիկներու տակ կորսուած էր Տիկին Քոթիի դերեզմանը : Նախագահ Քոթի տասնըմէկերորդ նախա – պահն է որ իր չրջանը չվերջացուցած կը մեկնի : 1871էն ասդին դանազան պատ – ճառներով եօթը տարուան չրջանը չէին լրացուցած.— Թիէր, Մաք – Մահոն, Ժիւլ Կռեվի, Սաթի Քառնօ, Քալիմիւ Փէրիէ, Ֆէլիքս Ֆոռ, Փօլ Տէչանէլ, Ա. – լեքսանտր Միլլրան, Փօլ Տումէր, Ալպէր Լըպրէօն եւ վերջապէս Քոթի :

Տը Կոլ երրորդ վարչապետն է որ Հան – րապետութեան Նախագահ կ'ընտրուի Իր – մէ առաջ՝ Փուէնքառէ եւ Միլլրան :

ՄԻԿՈՅԵԱՆ ՀՈՂ ՇԱՀԵՑԱԻ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

ԱՅԶԸՆՀԱՒՈՒԸՐ ԴԻԳՈՂ Է ՀՈՒՆԳԱՐԱՑԻՆԵՐՈՒ ՅՈՅՑԵՐԷՆ

Միջպղպային մամուլին գլուխաւոր առարկաներէն մէկը կը մնայ Ա. Միկոյեանի ճամբորդութիւնը : Ա. Միկոյեան «միշտ ժպտուն» փոխ վարչապետը համակրանք ստեղծած է Միացեալ Նա – հանգներու մէջ, յարմարելով ամերիկեան միջավայրին :

Քլիվլէնտի եւ Տիթրոյիթի մէջ այցե – լեց քիմիական եւ ինքնաշարժի արդիւնա – բերութեան երկու մեծ կեդրոնները : Ա. Միկոյեան Քլիվլէնտի մէջ փառաբա – նեց Ամերիկացիներու ճարտարարուեստա – կան տպաւորը, յիշելով Լենինի խօսքը՝ թէ «Ռուսերը չատ բան ունին սորվելիք Ամերիկացիներէն » :

Հայ պիւանոպէտ հիւրն էր միլիառա – տէր Իթընի, որ վերջերս ճամբորդութիւն մը ըրած էր Ա. Միութիւն եւ հիւրասիրե – ուած՝ Խրուչչեւի կողմէ : Միջպղպային առեւտուրի մարզին մէջ երկու տագան – պուռը զէմքեր են՝ Միկոյեան եւ Իթընը, որոնց հանդիպումը եղած է սիրալիր եւ բարեկամական : Թերթերը կը չեշտեն՝ թէ « անոնք եղած են դիւրաւ հասկնալու համար» : Միկոյեան Ռուսիայէն նաւէր մը բերած էր իր բարեկամին՝ «Թրոյքա» մը, երեք սպիտակ ձիերով : Տէր եւ Տիկին Իթընն անմիջապէս «Թրոյքա»ին բացուեր ըրին, իրենց կողքին ունենալով հայ պի – անոպէտը :

Ամերիկեան դրամատիրութեան եւ խորհրդային ընկերվարութեան մերձեց – ման ամէնէն յաղող փորձը կը նկատուի «յաւիտենական երկրորդ»ին չրջապտոյ – բը՝ Միացեալ Նահանգներու մէջ : Մի – կոյեան երբեք չի ծածկեր այն պարադան, թէ Ռուսաստանի մէջ ապրուստի մակար – դակը չատ ցած է եւ իրենք ամէն ճիգ ի դործ կը դնեն՝ հասնելու համար Ամե – րիկացիներու մակարդակին.— «Այսօր,— յայտարարեց ան,— մեր միակ նպատակն է հասնիլ Միացեալ Նահանգներու արտա – դրութեան եւ ապրուստի մակարդակին » : Ինչ որ Խրուչչեւն ալ ըսած է, բազմաթիւ առիթներով :

Միացեալ Նահանգներու եւ Ա. Միու – թեան տնտեսական ու բարեկամական մերձեցման այս քայլը խանդավառութիւն չառաջեցնց Քլիվլէնտի բոլոր բնակիչնե – րուն մօտ : Մասնաւորապէս արեւելեան Եւրոպայի տարագիրները բողոքի ցոյցեր ըրին խորհրդային պետավարին դէմ : Տիթ – րոյիթի մէջ, Հունգարիոյ 1956ի յեղափո – խութեան ընթացքին կազմուած խորհր – դարանի անդամ Թիպոր Մաճար յայտա – րարեց.— «Միկոյեանի առջեւէն պիտի տոդանգենք՝ զազազ մը կրելով, իբրեւ խորհրդանիշը այն ոճիրներուն, որոնք դործուեցան իր երկրին կողմէ՝ հունդար ժողովուրդին եւ բոլոր այն ժողովուրդ – ներուն դէմ՝ որոնք ենթարկուած են խոր – հրդային լուծին » :

Հակախորհրդային այս ցոյցերէն զըժ – գոհ, Նախագահ Այզընհաուըր պաշտօն յանձնեց Սպիտակ Տան մամուլի ներկա – յացուցիչ Հագըրթիի, որ կատարէ հե – տեւեալ յայտարարութիւնը .—

« Նախագահը ցոյս կը յայտնէ թէ այս երկրին բոլոր այն չրջանները՝ ուր պիտի երթայ Միկոյեան, քաղաքավարութեամբ պիտի ընդունուի, ինչ որ Ամերիկացինե – րու ուանդութիւնն է՝ արտասահմանէն եկող բոլոր այցելուներուն նկատմամբ :

«Նախագահը կը փափաքի որ Միկոյեան տեսնէ իրական Ամերիկան, որպէսզի՝ երբ վերադառնայ իր երկիրը, կարենայ միասին տանիլ մեր իրական պատկերը, եւ դաղափար մը կազմէ մեր ու – ժին, մեր վստահութեան ու խաղաղու – թեան համար մեր ունեցած ըմբռնումնե – րուն մասին » :

× Մոսկուայի մէջ մամուլը եւ ձայնա – փիւռը մեծ խանդավառութեամբ կը խօ – սին Միկոյեանի ճամբորդութեան մասին : Կ'ըսեն թէ այդ այցելութիւնը ներդաշնա – կութեան եւ բարեկամեցողութեան խոր – հրդանշանն է եւ թէ Միկոյեանը խանդա – վառեց Ամերիկան, ուր թագաւորի պէս կ'ընդունուի եւ նշանաւոր դարձած է որ – պէն :

Խորհրդային չրջանակները կը ճգտին նաեւ թէ Միկոյեանի խօսակցութեանց նիւթը եղած է դլխաւորաբար Պերլինը , Գերմանիան եւ զինաթափութիւնը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԽՐՈՒՇՉեւի անձնական քարտուղարը՝ Ալեքսանտր Վասիլեւիչ Ռզով, 39 տարե – կան, թոյլ խմելով անճնասպան եղած է, կը զրէ Արեւմտեան Գերմանիոյ «Նախթ – Տչփէչ» թերթը, աւելցնելով թէ անցեալ Նոյեմբերին համայնավար կուսակցու – թեան պատասխանատու դէմքերէն մէկին ալ մեռած էր «խորհրդաւոր պայմաննե – րու մէջ» : Կը կարծուի թէ Վասիլեւիչ անճնասպան եղած է՝ վերջին մաքրագոր – ծումներէն մտահոդուելով :

ՓԱՐԻԶի խորհրդային դեսպան Վինոկ – բասով առջի օր այցելութիւն մը տուած է Նախագահ Տը Կոլի եւ զայն տեղեակ պա – հած՝ Պերլինի հարցին չուրջ Միկոյեանի եւ Տըլլըսի ունեցած խօսակցութիւններէն :

ՔՈՒԻՊԱՅԻ յեղափոխութեան դեկավար Ֆիտէլ Գաստրօ Հաւանա մտաւ ժողովր – դական ընդհանուր խանդավառութեան մը մէջ :

ԻՍՐԱՅԵԼԵԱՆ բանակի բաներիներէն մէկուն համաձայն Նեկեւ վերեւ եղիպ – տական Միկ. 17երու եւ իսրայէլեան հա – լածիչներու միջեւ օդային կռիւ մը տեղի ունեցած է :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Ա – ռաքին նախարար Ֆաուղիի հետ երկու – քուկէս ժամ խորհրդակցէլ եաք , ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար Համըրչոլտ մեկ – նեցաւ Լիպիա, որ Մինչեւ Արեւելքի իր չրջապտոյտին վերջին կայանը պիտի ըլ – լայ :

ԺԸՆեւի հիւլէական փորձերու ընդ – հատման ժողովին մէջ նոր տարաձայ – նութիւններ ծագեցան անդլեամերիկեան եւ խորհրդային պատուիրակութեանց մի – ջեւ, Ռուսերը վճռապէս կը մերժեն ա – մերիկեան վերջին առաջարկը, պահանջե – լով որ անմիջապէս ճղուի ընդհատման ժամանակաչրջանը :

ՄՈՍԿՈՒԱՅի կառավարութիւնը նոր յուչագիր մը յանձնեց Պարսկաստանի , պղուչացնելով զայն Միացեալ Նահանգ – ներու հետ կնքելիք զինուորական համա – ձայնութեան մը դէմ :

ՅԱՆՅԱՆԻ – ՆԱՍՐ խօսակցութիւննե – րէն եաք հրատարակուած պաշտօնական պեկոյզի մը մէջ կը յայտարարուի թէ պե – տական երկու մարդիկը համաձայնութիւն պոյացուցին «աչխարհի խաղաղութեան եւ ապահովութեան ամրապնդման չուրջ » :

ՖՐԱՆՍԱՅի մէջ ոդոդումները կը չա – րունակուին : Մաոն, Իսն եւ Սէն գետերը միչտ կը բարձրանան. Փարիզի մէջ, 24 ժամերու ընթացքին Սէնը 44 սանթիմեթր բարձրացած էր՝ չորս մեթր 21է հասնե – լով Օսթերլիցի կամուրջին տակ : Մոդէլը եւ Մէօզը իրենց կարգին բարձրանալով կը վտանգեն բազմաթիւ չրջաններ :

ՎԻԼԼԷՕՐՊԱՆի մէջ (Լիոնի չրջան) գը – բամատան մը վերայ չարձակելով վնասած հինգ աւտոգներ 15 միլիոն թոցուցին : Գործողութիւնը տասը վայրկեանէն պա – կաս տեւած է :

1957/2 ՁՕՐԱՒԱԺԻՆԸ առ այժմ պիտի չարձակուի, ինչպէս նաեւ այն վինուոր – ները՝ որոնց չրջանը կը վերջանար Յուն – ուար 31էն Յուլիս 30ի ընթացքին :

ՀԱՄԱՅՆԱՊԱՏԿԵՐ
ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅ ԱՐԴԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ 1958Ի ՇՐՋԱՆԻՆ

(Ի. եւ վերջին մաս)

Պատմական – Յուշագրական.— *Այս բաժինին մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ Ս. Վրացեանի « Հայաստանի Հանրապետութեան » Ի. տպագրութիւնը, աւելի ճոխացած ու սրբագրուած: Ա. տպագրութիւնը չատոնց սպառած էր եւ բազմաթիւ ընթերցողներ պահանջը կը զգային ունենալու իրենց մատենադարանին մէջ: Իսկորին գոհացում կը տրուի ուրեմն:*

Ցիշատակելի են նաեւ այն հատորները, որոնք նուիրուած են մեր նահատակ քաղաքներուն եւ իրենց ժողովուրդին, 1958 տարուան ընթացքին:

Նախորդ տարիներուն մէջ արդէն լոյս տեսած բազմաթիւ հատորներուն վրայ աւելցան հետեւեալները. « Կարի – Նպաստում» հեղինակութեամբ՝ Դաղար Զաբըգի: Մեծադիր 790 էջերով հատոր մը, զոր լոյս ընծայեցին Հիւսիսային Ամերիկայի եւ Լիբանանի Կարնոյ հայրենակական Միութիւնները: Բազմաթիւ էջերու մէջ կ'ողբան աւերակ դարձած իրենց ծննդավայրը: Կուտան նաեւ քաղաքին եւ շրջականերուն մշակութային կեանքը:

Ուրիշ հատոր մըն է նաեւ «Ցուչեր Շահին Գարահիսարէն եւ իր հերոսամարտը» խորագրով, եւ խմբագրութեամբ Ա. Բամ Հայկազի: Այս հատորէն առաջ աւելի համեստ հեղինակի մը մէկ ուրիշ դիրքը լոյս տեսած էր արդէն «Ցուչեր Շահին Գարահիսարէն » որուն հեղինակն էր՝ Սարգիս Ե. Տէօվլէթեան: Ամբողջ Հայկազ կը գրէ. «Տասնեւհինգ տարի ապրեցայ այս հատատքով ու նախապատրաստութեամբ եմ աքանչելի ժողովուրդին հետ, եւ ահա քառասուն տարի վերջ, երբ այս էջերուն վրայ եմ հակած, յուզումս կը խեղդէ պահ, եւ հոգիս խուզարկելով կը գտնեմ որ աշխարհի չարն ու բարին չատ բան չեն եղծած զաւատացի տղուն իմ բարի ու մեծ ամբողջ հոգիս մէջ »:

Վերջինը այս չարքէն՝ . « Մեր դիւղը Դատեմ»ն է «Հին ու նոր ժամանակներու յուշագրութեամբ» , խմբագրութեամբ եւ յառաջաբանով զրագէտ եւ հրապարակագրի Գ. Մխիթարեանի: Այսօր աւերակ դարձած Խարբերդի այդ դիւղին ու դիւղերու անցեալը հետեւեալ դեղեցիկ տողերով կ'ողեկոչէ Հ. Սրապիոն Վ. Ուլուհոճեան, ընդհ. Աբբայ Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեան.— Նուագի մը պէս քաղցր է Դատեմի յիշատակը իմ սրտիս, թէեւ պատանի հասակիս թողած ըլլամ ծննդավայրս: Աչքիս առջեւն են իր դիրուխտէ դաշտերը, երբ գարնան չունչով զալարադեզ՝ կ'երկարէին մինչեւ հեռաւոր հորիզոնները: Ամառը խարտեաշ անդերով, ոսկեհատիկ ցորեններբ ալե – տատան ծովու մը պէս կը ծփային, բոպասելով զուարթ հնձողներուն : կալերը անօրինակ ոգեւորութիւն մը կը տարէ – ծէին: Աչունը՝ իր մերմերով, այդեկութքով զիւղացիին, մարդրակ քրտինքը օրհնուած բերքի վերածուած, չեմարաններբը կը լեցնէր: Ձմրան երկար իրիկուններբը մեր պապերու հէքեաթներով նահապետական կեանքի երազային քաղցրութիւնը կուտային: Երջանիկ եւ անհոգ օրեր մեր մանկութեան »:

Երկու զիրքեր ունեցանք իրրեւ Ամերիկահայ հրատարակութիւններ: Ա. «Ամենայն Հայոց Հայրիկ» Համալսարանի Հայր. Մխիթեան ձեռնարկը, Որ – լիմեան Հայրիկի մահուան յիսնամեակին առթիւ հրատարակուած, ուր կը գտնենք նաեւ մինչեւ հիմա անտիպ մնացած 89 նամակներ, ատորագրուած մեծ վարպետին կողմէ: Նամակները, որոնք կու – տան նաեւ Հայրիկին նկարագիրը :

Երկրորդը՝ «Մեծ եղեռնի նահատակ հայ բժիշկները» ուն նուիրուած հատորն է ողբացեալ բժիշկ Գ. Մ. Կարոյեանի կողմէ խմբագրուած : Հատոր՝ ուր՝ հայա – պահպանման եւ ապրապահպանման ապդակներուն կարեւորութիւնը քննութեան կ'առնուի: Մանաւանդ բնականքը եւ հայ մայրը, հայ եկեղեցին, հայ լեզուն , հայ մշակոյթը, հայ տպագրութիւնն ու մամուլը եւ հայ դպրոցը դարդարանքով նկատողութեան կ'առնուին:

Արդի արեւմտահայ դրականութեան վաստակ կարելի է նկատել նաեւ «Համայնապատկեր իսթանպուլահայ դրականութեան » ատուար հատորը, զոր Պոլսոյ մէջ լոյս ընծայած է Արամեան Սանուց Միութիւնը, ուր կը գտնենք նաեւ Իսթանպուլահայ դրական չարժումին , նախորդ տարիներէն սկսած մինչեւ մեր օրերը ներկայացուցած դրական պատկերը: Կը խոստովանին թէ դժուար է մեծ անունի մը ժառանգորդ գտնել անհատպէս, աւելի դժնդակ է, իրր հաւաքականութիւն, յաջորդել սերունդի մը, որ փառաւոր դեղարուեստական նուաճումներ ընելով, անցեր զացեր է՝ պատմական վերիվայրումներու թոհուբոհին մէջ, առասպելական դիմադիծ մը առնալով »:

Կը լսենք թէ պոլսահայ դրականութեան ուրիշ հատորներ ալ լոյս տեսած են: Կը խոստովանինք սակայն թէ անոնցմէ ոչ մէկը տեսած ենք, բացի «Երջանիկ»ին տարեցոյցներէն, որոնք ժամացոյցի մը կանոնաւորութեամբ ամէն տարի լոյս կը տեսնեն, զրական, դեղարուեստական խնամուած բովանդակութեամբ, մեզի բե – րելով նաեւ իսթանպուլահայ համայնքին մշակութային եւ ընկերային պատկերը :

Դիտողութիւն մը սակայն: Նոր ան – ցունդէն «բանաստեղծներ» արտատոց ըսուելու չափ «քնարերգութիւն» մը կը մըշակեն, ոչ մէկ կերպով յանձնարարելի :

Մեր նկատողութեան առարկայ կը մնայ զարձնել «Օրեր եւ Ժամեր» ատուար եւ պատկառելի հատորը, ողբացեալ Շահապ Մխաքեանի, որ 1958 տարուան ընթացքին լոյս տեսաւ «Ցառաջ»ի հրատարակութեամբ, 700է աւելի մեծադիր էջերով: Ցիսուն տարուան վաստակի մը մէկ մանրանկարն է այս հատորը, որ կը պարունակէ ուսումնասիրութիւններ , զրական էջեր (արձակ եւ չափածոյ), Տոմսեր եւ խմբագրականներ: Շ. Նարդունիի յառաջաբանով :

Ցիսուն տարի՛ . . . : Հայ ժողովուրդին ճակատագիրը, ճակատագիրն է եղած նաեւ Շ. Մխաքեանին, որ Բարձր Հայքէն հոք, Պոլիս եւ Փարիզ հայ զրագէտին ու մտաւորականին, ինչպէս նաեւ հայ ժողովուրդին ամէն օրուան տագնապները , յոյսերն ու յուսախաբութիւնները արձանագրած է ամէն օր, ամէն ժամ, պայծառատեսութեամբ, յառակատեսութեամբ :

1958 տարուան լաւագոյն հրատարակութիւնն է այս հատորը, որ պէտք է ամէն մատենադարանի մէջ անկիւն մը զրաւէ :

×

Արդի հայ զրականութիւնը զերքերէն անհատաբար, իրեն բնակարան ընտրած է օրաթերթերը եւ մասնաւորաբար հանդէսները, ամսագիրը, չարաթաթերթ, եւ պարբերաթերթ: Գրեթէ բոլոր օրաթերթերը կուտան թերթօններ: «Ցուսարեր » տուաւ Խաչիկ Դաշտենցի «Ժողեատն » ընդարձակ վէպը, Մուշի կեանքէն առնուած եւ այնքան պատկերալից ու յաջող: Ներկայիս նոյն օրաթերթը կը հրատարակէ իրրեւ թերթօն, Վ. Անանեանի «Ցովազառորի զերիները » (արկածային վիպակ մը), ապահովաբար զրքի պիտի վերածուի :

« Հայրենիք » օրաթերթը տուաւ մէկէ աւելի թերթօններ: Երիվանզատէի «Քառասը», «Ցառաջ» օրաթերթը, բացի փոքրիկ պատմուածքներէն, մէկ տարիէն աւելի է որ իր ընթերցողներուն կը ներկայացնէ Րաֆֆիի «Կայծեր»ը որ այնքան հետաքրքրութեամբ կը կարդացուի ընթերցողներուն կողմէ: Անկասկած մեր միւս օրաթերթերն ալ ունին թերթօններ: Բայց տեղեակ չենք անոնց: Պատկառելի հրատարակութիւն մըն է «Ցուսարեր»ի լոյս ընծայած երկու մեծադիր « Դրօշակ »ները, 1880 – 1901 :

Մեր բոլոր ամսագիրներն ալ իրենց գոյութիւնը պահեցին 1958 տարուան ընթացքին, նախանձելի ճշդապահութեամբ հենց այնտեղ, դրսում, եւ արցունքներ հոսեցին նրանց աչքերից, արցունքներ , որ երջանկութեան ժամանակ էլ են ահա այդպէս դուրս վազում մարդու աչքերից, զժբախտութեան ժամանակ էլ :

Ուրիշի քայլերով, սակայն, նորածինն էլ անցաւ տան չէմքը, տուն, որ այսու – հետեւ նա պիտի լցնէր իր ներկայութեամբ, իր լացով ու կչկչոցով: Երեք հոգի այդ պահին ասես միայն նրանով էին ապրում, նրանով շնչում :

Քնարիկը նստեց առաջին պատահած աթոռին: Նրա կողքին, առաջուայ պէս եղեսան զրկին, նստեց նաեւ Սուրէնը:

Տիկին Վարդուհին կանգնել էր նրանց դէմ – դիմաց, պատին յենուած, ու լուռ նրանց էր նայում, Սուրէնին էր նայում, Քնարիկին էր նայում, նորածինին էր նայում :

— Գիտե՞ս, մայրիկ, — չշնջաց Սուրէնը,— ես եւ Քնարիկը տուն զալիս մի լաւ վիճեցինք :

— Ինչո՞ւ, — զարմացաւ Տիկին Վարդուհին :

— Երեխայի անուան համար: Քնարիկն ուզում է որ նա Կարէն կոչուի, իսկ ես նրա համար վաղուց եմ Վարդան անունն ընտրել : Դու պիտի լուծես մեր վէճը. ինչ անուն որ ընտրես, այնպէս էլ կը կոչուի երեխան: Ճիշդ չէ՞, Քնարիկ :

— Ճիշդ է, մայրիկ, մենք այդպէս ենք պայմանաւորուել, — վրայ բերեց Քնարիկը :

Տիկին Վարդուհին չշնջուեց դէպի պատից կախուած Արմէնի նկարը, հայեացքը քարացրեց նրա վրայ :

ՏԱՌԵՐՆ ԷԼ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՆ

Ժողովուրդների կեանքում լինում են հարցեր, որոնց լուծումը զարեր է տեւում: Ճիշդ այդպիսի հարցերից մէկն էլ հայկական տպագրական տառերի բարեփոխման խնդիրն է :

Պետականութիւնից զրկուած հայ մարդը սկսած 1512 բարեբախտ թուականից մաքառել է անյաղթահարելի դժուարութիւնների դէմ, որպէսզի կարողանայ հրատարակել մեր հոգեւոր մշակոյթի հարուստ գանձերը, զեղեցկացնել, բարելաւել ու բազմազան զարձնել մեր տպագրական տառաձեւերը :

Հայ զրահրատարակչութեան պատմութեան մէջ կան երջանկայիշատակ անուններ՝ Ազարեան, Մխիթարեան, Ամատեան եւ ուրիշներ, մարդիկ, որոնք օտար երկնքի տակ հազար ու մի զժուարութիւնների զնով սկիզբ են դրել եւ առաջ են մղել հայ տպագրութեան զարգացումը: Խօսելով անցեալի զործիչների մասին՝ չենք կարող անտարբերութեամբ անցնել այն մարդկանց կողքով, որոնք չխնայելով իրենց ջանքերն ու եռանդը՝ առաջ են մղել մեր տպագրական մշակոյթի զարգացման զործը:

Թէեւ չատ մեծ ու չահեկան աշխատանք են կատարել հայ զրաճանաչիչներն ու փորագրիչները, բայց եւ այնպէս չենք մոռանում: «Բազմավէպ», «Հանդէս Ամսօրեայ», «Հասկ», «Սիոն», «Սուրբ Փրկիչ », « Հայ – Բոյժ », ամէն մէկը իր մասնագիտութեան եւ առաջադրութեան նուիրուած : Գրական – զեղարուեստական իրենց ծրագիրը հետապնդեցին «Հայրենիք», «Ակօս», «Անդաստան», «Զուարթնոց» պարբերականները :

Մասնաւոր յիշատակութեան արժանի է « Խաղաղ » հրատարակչականին զործունէութիւնը (Պէյրութ), որ 1958 տարուան չրջանին իր մատենաչարին չարքը բարձրացուց 36րդ, տալով՝ Զ. Եսայեանի «Աւերակներուն մէջ»ը, Վ. Թէքէեանի «Հայերգութիւնը եւ հատկանիշը» , Ինտրայի « Նոճատտան»ը, Զ. Որբունիի «Հալած – ուածները – Փորձը», Վ. Շուչանեանի « Մահուան Առաքատար եւ Առաջին սէրը»: Իսկորին ալ մատչելի գիներով եւ ընտրուած հատորներ:

Ինչպէս տեսան մեր ընթերցողները, եթէ բացառիկ արժէքով վիպական, բանաստեղծական, պատմական ու յուշագրական երկասիրութիւններ չարձանագրեցինք մեր համայնապատկերին մէջ, 1959 տարին յոյսը կը ներշնչէ, նոր նուաճումներու ու նոր յայտնութիւններու :

Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ԱՆՈՒՆԸ

—o—

— *Երեխան, — հաղիւ չշնջաց կինը:*

Նրանց կողքից , նորածինը զրկին, լռում էր քոյրը :

Սուրէնն անմիջապէս վերցրեց երեխային, որ աչխարհից անտեղեակ, հանդիստ քնած էր իր համար :

— Գունատուել ես, նիհարել, — ասաց նա, նայելով կնոջը :

Քնարիկը ժպտաց: Ժպտաց նաեւ Սուրէնը: Դէպ ի հարկ է, կը գունատուես ու կը նիհարես :

Մեքենան որ վազուց էր սպասում նրանց, թռաւ քաղաքի պողոտաներում :

Ընդամէնը մի քանի օր առաջ էր, որ ահա այդպէս մեքենայով եւ կողք կողքի նստած, երկուսով եկան հիւանդանոց : Այսօր զարձեալ մեքենայով եւ զարձեալ կողք – կողքի նստած գնում են տուն , սակայն ոչ թէ երկուսով. այսօր իրենց հետ է նաեւ մէկ ուրիշը, իրենց երջանկութիւնը :

— Գիտե՞ս ինչ, Քնարիկ, — խօսեց Սուրէնը, — այն պահին երբ ամբիոնի մօտ կանգնած պատմական դիւտութիւնների թեկնածուի դիսերտացիան էի պաշտպանում , ահա այս ժամն էի երազում , թէ ինչպէս մի քանի օր անց քեզ հետ միասին մեր առաջին երեխան զրկիս , այսպէս պիտի տուն գնանք :

Ձնծղատես, Քնարիկ ջան, եթէ ասեմ որ մայրերը, յետոյ զրկախառնուեցին այն ժամանակ էլ ես սրա համար անուն ընտրեցի :

— Անո՞ւն :

— Այո, անուն: Դիսերտացիայիս մասին էի խօսում, բայց միտքս ուրիշ տեղ էր, քեզ մօտ: Եթէ տղայ ծնուի, մտածում էի ես, մենք նրան Վարդան կ'անուանենք. Թող Վարդան զօրավարի անունը միշտ հնչի մեր տունը :

— Վարդա՞ն :

— Այո, ինչո՞ւ զարմացար :

— Զգիտեմ, — կմկմաց Քնարիկը, — իսկ ես նրան արդէն Կարէն անունն եմ տուել :

— Կարէ՞ն :

— Այո, եթէ աղջիկ լինէր՝ Կարինէ :

— Կարինէի զէմ ոչինչ չունեմ, — ասաց Սուրէնը, — բայց քանի որ տղայ է ծնուել, Վարդան կ'անուանենք: Ընկեր – ներս էլ պիտեն այդ մասին:

— Ես արդէն ընտելացել եմ Կարէն անունը, — առարկեց Քնարիկը: — Երեխան Կարէն է ինձ համար :

Մեքենան կանգ առաւ :

— Լաւ, թողնենք մայրիկին, — զժկամութեամբ վրայ բերեց Սուրէնը, — այդ անուններից որ մէկը նա ընտրի, այդ պէս էլ կ'անուանենք երեխային:

— Համաձայն եմ, — հանպիտա ասաց Քնարիկը, հասատա իմանալով որ մայրը միշտ մօրը կը պաշտպանի :

Իրենց ատրճանահարթակին դեռ չէին հասել, երբ բացուեց մի դուռ եւ չէմքում երեւաց տիկին Վարդուհին :

Մի պահ, միայն մի պահ իրար նայեցին մայրերը, յետոյ զրկախառնուեցին

ԱՐՄԷՆ ՈՒ ՎԱՐԴԱՆ

(4 եւ վերջ)

Վարդան, Կարէն ...

Մայրը ուզում էր որ նորածինը քո անունը կրէր, Արմէն, բայց ահա ուրիշ անուններ են ուզում: Ինչ արած, Թող այդպէս լինի. Թող ծնողքներն իրենք որոշեն իրենց որդու անունը, իսկ դու միշտ կը մնաս Տիկին Վարդուհու սրտում, միշտ նա քո անունը չշնջալով կ'արտասանի , բայց կ'արտասանի :

Տիկին Վարդուհին դեռ չէր չրջուել, որ հարազատներին յայտնէր իր որոշումը , երբ արագ ոտքի կանգնեց Սուրէնը :

— Մայրիկ, — ձայնեց նա,— մենք արդէն պատանք երեխայի անունը: Մենք որոշեցինք Արմէն անուանել նրան :

Արմէն:

Տիկին Վարդուհու ծնկներն ասես թուլացան եւ աչքերում փայլեց արցունքը : Նա այդպէս արտասուախառն աչքերով էլ նայեց նորածնի մօրը՝ Քնարիկին:

— Այո, մայրիկ, մենք Արմէն ենք անուանում երեխային, — ասաց Քնարիկը:

Տիկին Վարդուհին ձեռքերը պարզեց առաջ եւ իր զրկին առաւ նորածինին :

— Արմէն, — բարձրաձայն ու վստահ արտասանեց նա եւ կրծքին սեղմեց նրան, որն այսօր ահա վերցրեց իր որդու անունը, ու մօրը թուաց թէ Արմէնը չէ սպասնում ռազմաճակատում, որ նա այսուհետ է ահա, իւրայինների մօտ, իւրայինների հետ:— Արմէն :

Ռազմաճակատում սպասնուած Արմէնի նկարը հանդիստ նայում էր նրանց :

ԿՅՑԵՔ

Ֆ. ՀԱՏՅՈՐ

Վ.

ՅՏՑԱԾՈՐԺՈՒՆ ՂՈՒՆՆԱՎԱՑ

Մեղ էր տալ ցրտաշունչ ձմեռ, Դիպել մեզ հետ ձեռք ձեռքի, Եվ մեր ուրախ ոգևորության Տխրել տեսնել ամպ մի սև։ Մեր ճամբան էր ծաղկավետ, Մեր սրտում էր գարուն միշտ, Մեր հոգին էր ինչպես լույս, Մեր կյանքը՝ ինչպես երգ անուշ։

Ձմեռ էր, ցուրտ էր, ձյուն էր գալիս, Ամպերը ծածկել էին երկինքը, Ամպերի միջից ելնում էր Մի ահեղ, սարսափելի ուրվական։ Ուրվականը ձեռքը մեկնեց, Ու մեր ճամբան մթնեց, մթնեց, Ու մեր սրտում ցուրտ ձմեռ Ու մեր կյանքում ցուրտ ձմեռ։

Ուրվականը ձեռքը մեկնեց, Ու մեր ճամբան մթնեց, մթնեց, Ու մեր սրտում ցուրտ ձմեռ Ու մեր կյանքում ցուրտ ձմեռ։

Ձմեռ էր, ցուրտ էր, ձյուն էր գալիս, Ամպերը ծածկել էին երկինքը, Ամպերի միջից ելնում էր Մի ահեղ, սարսափելի ուրվական։ Ուրվականը ձեռքը մեկնեց, Ու մեր ճամբան մթնեց, մթնեց, Ու մեր սրտում ցուրտ ձմեռ Ու մեր կյանքում ցուրտ ձմեռ։

Մեղ էր տալ ցրտաշունչ ձմեռ, Դիպել մեզ հետ ձեռք ձեռքի, Եվ մեր ուրախ ոգևորության Տխրել տեսնել ամպ մի սև։ Մեր ճամբան էր ծաղկավետ, Մեր սրտում էր գարուն միշտ, Մեր հոգին էր ինչպես լույս, Մեր կյանքը՝ ինչպես երգ անուշ։

ՅՈՎՀ. ՇԻՐԱԶ

ՄԱՐԴԸ ԵՎ ՀՈՂԸ

Մարդ ու հող։ Ահա՛ երկու հասկացողություն, որոնք իրարից անբաժան են, որոնք իրար հետ կապված են ինչպես հոգին մարմնի հետ։ Մարդը ծնվում է հողի վրա, հողի վրա է ապրում, հողի վրա է աշխատում, հողի վրա է ստեղծագործում, հողի վրա է մեռնում։ Հողը մարդու մայրն է, մարդը հողի զավակն է։ Հողը մարդուն կերակրում է, մարդը հողին է կերակրում։ Հողը մարդուն ապրուստ է տալիս, մարդը հողին է ապրուստ տալիս։ Հողը մարդուն հագուստ է տալիս, մարդը հողին է հագուստ տալիս։ Հողը մարդուն ուրախություն է պարգևում, մարդը հողին է ուրախություն պարգևում։ Հողը մարդուն տխրություն է պատճառում, մարդը հողին է տխրություն պատճառում։ Հողը մարդուն ծերացնում է, մարդը հողին է ծերացնում։ Հողը մարդուն ոգևորում է, մարդը հողին է ոգևորում։ Հողը մարդուն ոտքի է հանում, մարդը հողին է ոտքի հանում։ Հողը մարդուն ստեղծագործության է մղում, մարդը հողին է ստեղծագործության մղում։ Հողը մարդուն ստեղծագործում է, մարդը հողին է ստեղծագործում։ Հողը մարդուն ստեղծագործում է, մարդը հողին է ստեղծագործում։

Հողը մարդուն ստեղծագործում է, մարդը հողին է ստեղծագործում։ Հողը մարդուն ստեղծագործում է, մարդը հողին է ստեղծագործում։ Հողը մարդուն ոտքի է հանում, մարդը հողին է ոտքի հանում։ Հողը մարդուն ոգևորում է, մարդը հողին է ոգևորում։ Հողը մարդուն ստեղծագործության է մղում, մարդը հողին է ստեղծագործության մղում։ Հողը մարդուն ուրախություն է պարգևում, մարդը հողին է ուրախություն պարգևում։ Հողը մարդուն տխրություն է պատճառում, մարդը հողին է տխրություն պատճառում։ Հողը մարդուն ծերացնում է, մարդը հողին է ծերացնում։ Հողը մարդուն ապրուստ է տալիս, մարդը հողին է ապրուստ տալիս։ Հողը մարդուն հագուստ է տալիս, մարդը հողին է հագուստ տալիս։ Հողը մարդուն կերակրում է, մարդը հողին է կերակրում։ Հողը մարդուն ապրուստ է տալիս, մարդը հողին է ապրուստ տալիս։ Հողը մարդուն հագուստ է տալիս, մարդը հողին է հագուստ տալիս։ Հողը մարդուն կերակրում է, մարդը հողին է կերակրում։

Հողը մարդուն ստեղծագործում է, մարդը հողին է ստեղծագործում։ Հողը մարդուն ստեղծագործում է, մարդը հողին է ստեղծագործում։ Հողը մարդուն ոտքի է հանում, մարդը հողին է ոտքի հանում։ Հողը մարդուն ոգևորում է, մարդը հողին է ոգևորում։ Հողը մարդուն ստեղծագործության է մղում, մարդը հողին է ստեղծագործության մղում։ Հողը մարդուն ուրախություն է պարգևում, մարդը հողին է ուրախություն պարգևում։ Հողը մարդուն տխրություն է պատճառում, մարդը հողին է տխրություն պատճառում։ Հողը մարդուն ծերացնում է, մարդը հողին է ծերացն

Տէր եւ Տիկին Տիրան Կիւլպէնկեան , Տէր եւ Տիկին Տօքթ· Գառնիկ Կիւլպէնկեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Արմենակ Աճէմեան ինչպէս նաեւ Կիւմիւշեան , Կիւլպէնկեան , Աճէմեան , Ձիլոճեան ,Ունճեան , Զիթունի , Շիմշիտեան (Ամերիկա) , Գազանճեան եւ Զիլինկիրեան ընտանիքները յաւուր կը ծանուցանեն իրենց գաւկին , թոռան եւ ազգականին փոքրիկին՝

ՊԱՏՐԻԿ – ՊՐԻՆՕ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆԻ

(11 ամսու)

զառնապէտ մահը որ տեղի ունեցաւ Յունուար 7ին :

Յուղարկաւորութիւնը այսօր , Շաբաթ ժամը 14·30ին , Փարիզի Ս· Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ :

Մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս նկատել իբրեւ այդ :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 Յունուար , Շաբաթ , *ճրագալոյց , առաւօտ , ժամերգ· ժամը 8·30 , երեկ· ժամերգ· եւ Ս· պատարագ երկսեռ խումբով , ժամը 4·30 :*

11 Յունուար , կիրակի , *Ս· ԾՆՈՒՆԴ , Ս· պատարագ , բազմաձայն երկսեռ խումբով , Զբօսհնէք , հոգեհանգիստ Մեռելոցի , ժամը 8 – 12 :*

× *Խմբավարն է ստացած է վազգէն Ա· Հայրապետ Հայոց պատկերազարդ ստուար հատորը : Դիմել եկեղեցի :*

×

ՊՈՄՈՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՑՑ

11 Յունուար , կիրակի ,— *Զ· օր Ծննդեան , սկիզբ առաւօտուն արարողութեանց ժամը 8·30ին , հանդիսաւոր Ս· պատարագ ժամը տասին , Զբօսհնէքի դէպ ի բարօղութիւնք ժամը 11·30ին , Ով պար մանալին պիտի երգուի երկսեռ խումբով :*

13 Յունուար , երեքշաբթի·— *Ութօրէք Ծննդեան , արարողութիւնք առաւօտեան ժամը 8·30ին , հանդիսաւոր Ս· պատարագ ժամը 10ին :*

18 Յունուար , կիրակի·— *Բարեկեն դան Ս· Սարգիսի , սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեանց ժամը 8·30ին , հանդիսաւոր Ս· պատարագ եւ հոգեհանգիստ , ըստ հանդուցեալ Տիկին Վալանթին Զամպազեանի որոշ կտակին :*

×

Սէնթ Անթուանի Ս Թադէոս եկեղեցւոյ Ս· Ծննդեան ծօներու առթիւ ·—

Շաբաթ , *ճրագալոյց երեկոյեան ժամերգութիւն ժամը հինգին : Ս· պատարագ ժամը վեցին :*

Կիրակի , *Ս· Ծնունդ , առաւօտեան ժամը 7·30ին , Ս· պատարագ տասնին , քարոզ 11ին , Զբօսհնէք եւ հոգեհանգիստ համայն ննջեցելոց 11·30ին :*

Երգեցողութիւնք կը կատարուին Ս· եկեղեցւոյ երկսեռ զպրաց դասու կողմէ , ընկերակցութեամբ երգեհոնի եւ դեկավարութեամբ Օր· Սիւզան Պօյաճեանի :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆ. ԵԿԵՂԵՑԻ

8 bis, Rue des Ternes

Մէքրօ Փորթ Մայօ կամ Շամփէրէ

Այս կիրակի առաւ ժամը 10·45ին : Կը խօսի պատուելի ՍԻՍԼԵԱՆ : Նիւթ՝ Ամէն բանին համար ժամանակ կայ :

Ա "ՀԱՅ-ԲՈՑԺ"Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

ՀԱՅ – ԲՈՑԺԻ վերջին թիւին կողքին վրայ , տպագրութեան ժամանակ , լինած են ԱՅՎԱԶԵԱՆ անուան երկու առաջին դիրքերը , եւ բաժնեվճարները կը դրկուին ՎԱԶԵԱՆ անուան , ինչ որ կը դժուարացնէ դանձումը : Շատ կը խնդրենք բաժանորդներէն , որ ՀԱՅ – ԲՈՑԺԻ բաժնվճարները դրկեն ճիշտ այսպէս , այս ուղղագրութեամբ ·—

Ch. Aïvazian

աւելցնել Բէտաֆսիոն ՅԱՒԱՋ , 32 Բիւտը Թրէվիզ , Փարիզ (9) : *Շէնքին դանդան բաժանումներուն պատճառով , անհրաժեշտ է դրել՝ Յաւաջի խմբագրութիւն (Փրանսերէն) :*

ՄԱՄՈՒԼԻ տակ է եւ լոյս կը տեսնէ Հայ –Բոյժի Նոյեմբեր – Դեկտեմբեր թիւը :

ԲԱՅԱՌԻԿԸ , 112 էջ , լոյս տեսած է եւ պիտի դրկուի դալ չաբթուընէ սկսեալ՝ բոլոր անոնց որ վճարած են իրենց բաժնեդինը , յաւելեալ 300 ֆրանք :

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Նոր Տարուան առթիւ Պ· Գրիգոր Մկրտճանօֆ կը նուիրէ երեսուն հազար ֆրանք ի նպաստ Հայ Կարմիր Խաչի բարենպաստ տակ ձեռնարկներուն :

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԱՆՑԱՆ,
ԲԱՑԵ ՄԻՇՏ՝

Աչքի առջեւ ունենալ հետեւեալ արեւելեան աննդեղէնները , որոնց լաւագոյնները , թարմը , ու բազմազանը յարմար գիներով :

ՊԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

246, rue Vendôme
20, rue Villeroy
Lyon

Ինչպէս արմաւ , պամիա , «եալանճի տոլմա» , յունական , , թուրշի –ճներ , պիպէռ , տերեւ , թահին հէլվա , վանիլլ , շոճոլա , նուազէք , լոգում , սազըզ , պիստակ , Շիրակ օղի , (41–45 աստիճան) , երշիկ , կեսարական պաստրմա , առաջնակարգ սուրճ , (զարավան և մոգզա) , համեմներ մահլէպ , սալէպ , ձիթապտուղ , ամէն տեսակէ , ձէր , հաշխաւալ (պուլկարական) , ճերմակ պանիր (ոչխարի կաթով) , ամէն կարգի պահածոներ , գուսգուս , հեռիսա , կարմիր ոսպ , Հալէպի :
Միշտ Պահատուրեան վաճառատունը

Արագ սպասարկութիւն ապսպրը – բանքներու առաքման համար :

Մի մոռնաք

ՊԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
246, RUE VENDOME
20, RUE VILLEROY
LYON

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue. 17 — PARIS (9e)

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ «ՕՐ»Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ· Կ· Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի :

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին , «Մոլուսիօ Քէլբի» սրահը , 24 Բիւ Տիւնուար :

Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր :

Կը մասնակցի Հայկազեան վարժարանի աշակերտութիւնը :

Երգեր , արտասանութիւններ եւ «Ա – նոյշ»ի տեսարանէն պատկեր մը :

Զանազան պարեր եւ հունդարական պար մը , նաեւ երգախառն կենդանի պատկեր մը «Մայր Հայաստան»

Կը խօսի Ընկերուհի Ա· Սիսլեան (Կրենոպլէն) :

Հայկական կազանդ պատան նոր տարուան առթիւ նուէրներ պիտի բաժնէ , ներկայ եղող բոլոր փոքրիկներուն :

Մուտքը ազատ է :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ· Ց· Դ· «Նոր Սէրունդի» Լիոնի մասնաճիւղին տարեկան մեծ պարահանդէսը Փետրուար 21ին , Շաբաթ երեկոյեան ժամը իննէն մինչեւ լոյս , «Պէոիէ Մէյէ»ի չքեղ սրահին մէջ :

×

«Փետրուար 18»ը կը ծօնուի Փարիզի մէջ Փետրուար քսանին , Ուրբաթ երեկոյեան ժամը իննին :

ՓԱՐԻԶԻ Ս·ՅՈՎՀ·ՄԿՐՏԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

ԿԵԴՐ· ԿՐԹ· մարմինը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները զպրոցներու համար :

Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Պօղոսեան հազար ֆրանք , Տիկին Ժանէթ Զաքրեան երկու հազար , Պ· Ժօաննէսեան (Նըվէռ) երկու հազար ֆրանք :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱՂԱՆԴ·— Հ· Ց· Դ· Շրջ կոմիտէի ընդհ ժողովը , այս Շաբաթ իրիկուն , Քաֆէ Լիոնի վերնայարկը : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· «Փոթորիկ» խումբի ժողովը այս Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 21ին , սովորական հաւաքատեղին :

ԹՈՓՕԱՏԻ Հայր· Մխիթեան ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին , (33 Պուլվ· Բօտէն , Իսի) :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Ֆ· Կ· Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը Մանուկներու օրը կը տօնէ Յունուար 11–ին , Ահարոնեան ակումբին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին պարոցի ա – չակերտներուն կողմէ :

Կը հրաւիրուին ծնողքները եւ բարեկամները :

Մուտքը ազատ է :

ՏՕՆԱԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

ՎԱՂԱՆԴ·— Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղի տօնական օրերու խնջոյքը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին , «Ահարոնեան» ակումբին մէջ :

Հայր Պապեան մոզական լապտերով պիտի ցուցադրէ «Անուշ»ի Թատերգութեան ֆիլմը : Նոյն առեն տեսի պիտի ունենայ ծախսած քարտերու վիճակահանութիւնը :

Այս առթիւ սիրով կը հրաւիրուին Վանի Հայ Հասարակութիւնը , քաջալերելու այս բարենպաստակ ձեռնարկը :

Սրահի ջերմութիւնը ապահովուած է :

ՄԱՐՍԷՅԼ
ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
Կը ծանուցանէ թէ տարեկան իր
ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Տեղի պիտի ունենայ
31 Յունուար , Շաբաթ գիշեր ,
Քլիւպի մէջ

Qualité Bongoût
appréciée partout
HALVA-TAHïN-LOKOUM
une seule qualité
une seule marque
BONGOUT
SOCIETE BONGOUT:
services commerciaux: 40, la Canebiere-Marseille
USINE: St MENET (BANLIEUE MARSEILLE)

ՀԻՄՆԱԴԻՐ–ՏՆՕՐԷՆ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
ՁԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ
4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
TÉL. : BAL. 31-21
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ
Métro : F. D. Roosevelt
Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ , «չաշլիք» , «քարսքի»
Bar Américain

ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԱՄԵԼԻՆԵՐ
Remington
Roller Action
REMINGTON Super 60
Remington Rand
REMINGTON "Princess"
— Մասնաւորաբար —
ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
պատրաստուած մօտէլը
REMINGTON "Super 60"
— Ա Մ Է Ն Է Ն —
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾԸ
Super-confort du rasage électrique
REMINGTON IV
Բոլոր պիւտճէներուն մատչելի ՄՕՏԷԼ մը
Ա Ն Ն Ա Խ Ը Ն Թ Ա Ց
ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ
Services Commerciaux Rasoirs Electriques
12 Rue Edouard VII Paris - 9e

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
11
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE
11 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8391 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4192

ՏՕՆԵՐԷՆ ՎԵՐՋ

Այժմ որ տօնական օրերը վերջացան, հասած է ժամանակը քիչ մը ամփոփուելու եւ դործի լծուելու :

Ի տիրուս աշխարհի ցրուած հայութեան համար չկայ աւելի կենսական աշխատանք՝ քան նոր սերունդի փրկութիւնը :

Կը կարծենք թէ այս կէտին չուրջ ո՛չ մէկ տարակարծութիւն կայ մեր հայրեն - նակիցներուն մէջը, ինչ հոսանքի ալ պատկանին անոնք :

Քանի՛ երկարին ակամայ տարապրու - թեան տարիները, ա՛նքան կը դժուարա - նայ այս ճակատին վրայ մեր տանելիք աշխատանքը :

Գրեթէ երկու սերունդ փոխուած է այն օրէն ի վեր, երբ վերջին անդամ դպիա - կանի ցուպը ձեռք առնելով հեռացանք մեր ծննդավայրէն :

Իրենց հայկական դիմագիծը անաղարտ պահեցին անոնք, որ ապրեցան դաղթ Սուրիոյ, Լիբանանի, Իրաքի, Պալեստի - նի եւ Եդիպտոսի հիւրընկալ հողերուն վրայ :

Ժամանակին Թուրքիոյ մէջ կրօնական հալածանքներն էին, որ միացած ցեղային ատելութեան՝ ինքնապաշտպանութեան մղած էին Հայութիւնը :

Մղիչներն էին, որ պատճառ դարձան սերտիւ փարելու մեր ապրային նկուղ - ներին, — միակ ապաւէնը անհայրենիք հայութեան :

Կարմիր ջարդը կատարակեց մեզ, սա - կայն մեր հոդիներէն չկրցաւ վանել ապ - րային դպացումը : Ընդհակառակն կեղե - քումներն ու հալածանքները աւելի եւս զօրացնդեցին մեզ եւ սիրելի դարձուցին մեզի մեր ապրը, իր զարաւոր ու փառա - ւոր անցեալով, իր բարձր մշակոյթով եւ քաղաքակրթութեամբ :

Այսօր արեւելքի արաբական երկիրներ - ուն մէջ Հայերը ամէն առաւելութիւն կը վայելեն՝ չնորհիւ տէրական իշխանու - թեանց բարեացակամ վերաբերումին եւ Եդբայրական աջակցութեան :

Նոր սերունդը հայ կը մեծնայ այնտեղ, որովհետեւ մեծ ու փոքր բոլոր հայաչատ քաղաքներու եւ դիւղերու մէջ ունինք մանկապարտէզներ ու նախակրթարան - ներ : Զենք յիշեր Պէյրութի ու Հալէպի ճեմարանները, որոնք միջնակարդ վար - ժարաններ են եւ դարձած են տնկարան՝ ուսուցիչներ եւ հանրային դործիչներ պատրաստելու համար :

Հայերէնը մայրենի լեզու է արեւելքի բոլոր Հայերուն համար, նորագոյն սե - րունդէն սկսեալ մինչեւ երէցները :

Հասած ենք այնպիսի չրջանի մը, որ այս պարագան մեծ մխիթարութիւն մը կը նկատենք մեր ապրին համար :

Արեւմուտքի մշակոյթով բարձր երկիր - ներուն մէջ նոր սերունդը կը հալի մեր աչքերուն առջեւ :

Ու մենք ապրումին անճրկած՝ չենք կը - նար հիմնական դարման մը դտնել այս ցաւին, Ֆրանսայէն մինչեւ Միացեալ Նա - հանգներն ու Հարաւային Ամերիկա :

Զանազան կազմակերպութեանց պահած հայերէնի չարաթական դասընթացքները կիսամիլիոնոցներ են միայն :

Դիւրահաւան ենք դարձած եւ կը գոհա - նանք այս քանով :

Զենք տեսներ թէ չուրջ հարիւր հազարի հասնող Ֆրանսահայութեան մէջ քանի՞ հոդի կը հետեւին այդ դասընթացքնե - րուն :

Ժամանակ է, որ սթափինք եւ հիմնա - կան միջոցներ որոնենք նոր սերունդի փրկութեան համար :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

Նոր վարչապետը՝ Միշել Տըպրէ, չա - բաթ առաւօտեան ժամը 11·30ին պիտի եր - թար էլիզէ, ե· Հանրապետութեան առա - ջին կառավարութեան 27 անդամները պաշտօնապէս ներկայացնելու համար Նախագահ Տը Կոլի : Թէեւ նոր նախարար - ներուն մեծ մասը ծանօթ են Նախագա - հին, քանի որ անոնց 18ը մաս կը կազ - մէին արդէն նախորդ կառավարութեան :

11 երեսփոխաններ կան նոր դահլիճին մէջ : Համաձայն նոր Սահմա - նադրութեան, այն երեսփոխանները որ նախարար կ'ընտրուին, երեսփոխան ըլ - լալէ կը դադրին, փոխարինուելով իրենց յաջորդներով : Այս ձեւով երեսփոխան ըլլալ կը դադրին՝ Ժակ Սուսթել, Ժա - պինօ, Փինէ, Լըքուր, Կիսկար տ'Էսթէ - ան, Պիւրոն, Թրիպուլէ, Ֆանթեանէ, Բոա - նիւ – Ժանթիլ, Մորիս – Պոքանովսքի եւ Օր· Սիա Քառա :

Լուսանկարուելու առանդական պրծո - պութիւնները եաք, նախարարութեանց մէջ իշխանութիւններու հաստատում եւ փոխանցումներ պիտի ըլլան : Զօրավար Տը Կոլ, որ վերջին դիշեր մը եւս անցու - ցած էր Մաթիսոնի մէջ, առաւօտ ժա - մը 9ին փոխադրուեցաւ էլիզէ :

Զօր· Տը Կոլի դիւանապետ Փոմփիտու չարաթ օր վարչապետ Տըպրէի պիտի յանձնէր նաեւ իշխանութեան հետ՝ պաշ - տօնական բոլոր թղթածրարները :

Վարչապետը իր ծրագիրը Ազդ· ժող - ովին պիտի ներկայացնէ հինդշաբթի օր միայն,— իր 47րդ տարեդարձին օրը :

Շարաթ եւ կիրակի օրերը Ընկերվա - րականները փութոյի իրենց ժողովը դու - մարելով կը դառնան ընդդիմադիր : Կու - սակցութեան Ազդ· Խորհուրդը պիտի քն - նէր վերջին անցուդարձերը եւ իր դիրքը ճշդէր՝ կառավարութեան ծրագրին դէմ, որ տակաւին ծանօթ չէ իր ամբողջական դիծերուն մէջ :

Անկասկած ժողովին մէջ պիտի խօսուի նաեւ կի Մոլէի Դեկտեմբեր 27ին Զօր· Տը Կոլի դրկած հրաժարագրին մասին : Ցիշեալ նամակը եւ զօրավարին պատաս - խանը առջի օր հրատարակուեցաւ կի Մո - լէի կողմէ, Զօր· Տը Կոլի հաւանու - թեամբ :

Անդրադառնալէ եաք Զօր· Տը Կոլի իններանքին՝ նախարարական պաշտօնէն չհրաժարելու համար, ընկերվարական պարագլուխը մանաւորապէս կը չեչտէ· — Մայիսէն ի վեր տուած որոշումներուս ոչ մէկին համար կը զղջամ, ուրախ եմ, հպարտ՝ որ օգնած եմ ձեզի, հանրապե - տութեան հաստատութիւնները ամուր հի - ձերու վրայ դնելու համար եւ խոստա - ցած՝ մինչեւ Ցունուար մէկ օժանդակել ձեր կառավարութեան վերջին վճիռնե - րուն : Համոզուած եմ որ արդար նպա - տակներ կը հետապնդէք՝ միջազգային, Հասարակապետութեան եւ Ալժերիոյ հարցերուն մէջ :

Կի Մոլէի հրաժարական այս նամակին պատասխանելով Զօր· Տը Կոլ կը դրէր·— Մէկ հարց միայն կ'ինչխէ բոլոր խնդիր - ներուն վրայ· հանրապետութիւնը դնել իր արժանաւոր տեղը : Ասիկա պիտի ըլ - լայ Ցունուար ութին՝ ազատութեան, ժողովրդավարութեան եւ ժողովուր - դին դանդուածային հաւանութեամբ : Դուք մասնակցեցաք կառավարութեան՝ այդ բոլորը ինձ հետ ընելու համար : Դուք չէք կրնար, դուք պէտք չէ դիս լքէք այն պահուն՝ երբ պիտի հասնինք մեր նպատակին : Ասիկա սկզբունքի հարց է :

ՄԻԿՈՅԵԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՅՈՒՇԱԳԻՐ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԱՍԻՆ

« ՓՈՐՏԻ ՀԱՅ ԳՈՐԾԱԻՈՐՆԵՐԸ ԱՇԽԱՏԻ ԱՄԷՆԷն ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՀԱՅՈՒՆ ՁԵՌԲԸ ՍԵՂՄԵՑԻՆ »
ԿԸ ԴՐԷ ՓՐԱՆՍ – ՍՈՒՍՐ

Շարաթ մը վերջն ալ միջազդային մա - մուլի կարեւորագոյն նիւթը կը մնայ Ա - նաստաս Միկոյեանի այցելութիւնը Ամե - րիկա : Եթէ Ամերիկան միշտ խանդավառ է, պէտք չէ մոռնալ սակայն որ Եւրոպան չատ պահ չէ այս փիլիսքէն եւ կը վախնայ որ երկու հսկաները Եւրոպայի գլխուն վրայէն համաձայնութիւն մը կնքեն :

Հինդշաբթի օր յայտնուեցաւ որ Մի - կոյեան յուշագիր մը յանձնած է Տըլլըսի, առջի օր, Պերլինի հարցին չուրջ : Կ'ըս - ուի սակայն թէ կարելի չէ իսկապէս իր - նեւ յուշագիր նկատել այդ, այն իմաս - տով որ յուշագիր կը նշանակէ պետու - թեան մը պահանջկոտ առաջարկը ուրիշ պետութեան մը : Աւելի ճիշդը տեսակ մը ամփոփում է Միկոյեանի եւ Տըլլըսի 90 վայրկեան տեւած խօսակցութեան :

Այս ամփոփումին մէջ խորհրդային տե - սակէտը թէեւ նոյնը կը մնայ Պերլինի չուրջ, բայց գործածուած լեզուն չատ աւելի մեղմ է եւ նախապէս եղած առա - ջարկները այլեւս վերջնագրի հանդամանք չունին : Միկոյեան դիտել տուած է նաեւ թէ Գերմանիոյ վերամիացման մասին հետեւեալն է — ձգել որ երկու Գերմա - նիաները իրարու հետ կարգադրեն, ապա «Մեծ»երու (Ֆրանսա, Անգլիա, Ամերիկա, Ս· Միութիւն) հետ պատրաստուի հաշ - տութեան դաշնագիր մը :

ՄԻԿՈՅԵԱՆ ՏԻԹՐՈՅԻԹԻ ՄԷՋ

Ինչպէս երէկ գրած էինք Ա· Միկոյեան Չորեքչաբթի օր հասաւ Տիթրոյիթ : Եր - կար ժամանակ արամադրեց Ֆորտի գոր - ծարանները այցելելու համար, հետա - քրքրուելով ամէն տեսակ թէքնիք մանրա - մասնութիւններով :

Մինչ ժպտելով, Միկոյեան կը խօսակ - ցէր բանուորներուն հետ, երբ, ինչպէս կը գրէ «Ֆրանս – Սուար»ի թղթակիցը, հայ գործաւորներ մօտեցան «սեդմելու համար աշխարհի ամէնէն նշանաւոր Հա - յուն ձեռքը » :

Միկոյեան այս այցելութեան առթիւ յիշած է որ 22 տարի առաջ երկար տես - նուած է մեծ Ֆորտին հետ (Հանրի Ֆորտ) եւ աւելցուցած ·— Երեսունական թուա - կաններուն ամերիկեան կառավարութիւնը տակաւին չէր ճանչցած Ս· Միութիւնը, բայց Ֆորտը, ինք, ճանչցած էր մեզի եւ չատ օդտակեր քալեց տակէ, ներչնչուե - ցէք այս նախընթացէն, այսօրուան Զի - նամասնի համար » :

Ապա քիչ մը ապի – լեզի խօսքերէ եաք, Միկոյեան ըսաւ·— Կը կարծէք որ մենք չանցաւոր ենք, մենք ալ կը կարծենք որ դուք չանցաւոր էք, եթէ Սպրմտն ի - մատուն մեզ դատէր երկուքիս ալ հա - ւասար չանցանք կը դտնէր » :

ՄԻԿՈՅԵԱՆ ՇԻԿԱԿՈՅԻ ՄԷՋ

Հոս ալ կարդ մը դոյդեր եղան Միկոյ - եանի դէմ Արեւելեան Եւրոպացիներու կողմէ : Մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին Ս· Միութեան փոխ – վարչապետը ըսաւ· — Կարեւորութիւն չեմ տար այդ դոյդե - րուն : Գաղ պատերազմին վերջ տալու ա - մէնէն գլխաւոր արդելքը վստահութեան պակասն է : Այս դոյդերը կը նկատեմ իր - րեւ կատակերդութիւններ : Ամերիկեան կարծիքին պատկերը չեն : Ոչ պակ պա - տերազմ կ'ուղենք, ոչ պատերազմ, բայց եթէ մեզի պարտադրուի ամէն ինչ ունինք պատասխանելու համար : Հոդը տակաւին պակ է բայց գարունը մօտալուտ է (այս պատկերը՝ ռուսեւամերիկեան չարաբե - րութեանց համար) :

Կարդ մը հարցումներ եղան Հունդա - րիոյ մասին ինչպէս նաեւ Ս· Միութեան կառավարութեան մէջ եղած փոփոխու - թիւններուն : Այս առթիւ Միկոյեան ը - սաւ·— Ամէն ինչ լաւ է փեչտայի մէջ եւ տնտեսական պայմանները գոհացուցիչ : Գալով մեզի, մեր կառավարութիւնը աշ - խարհի ամէնէն կայուն կառավարութիւն - ներէն մէկն է : Եղած փոփոխութիւնները մեծ բան չեն : Մարդիկ որ կ'ընդդիմանա - յին կառակցութեան միամնականութեան հեռացուեցան, կամ ուրիշ նոյնքան կա - րեւոր պաշտօններ ստացան : Մոլոթովը պետական է, պրեմ՛կ պաշտօն է դեսպանի պաշտօնը » :

Միկոյեան Շիքակոյէն մեկնեցաւ դէպի Սանֆրանչիսքօ, տեղական մամուլը եւ «Ֆրանս – Սուար»ի ուղեկիցները թղթա - կիցը դիտել կուտան թէ ռուսեւամերիկ - եան յարաբերութեանց բարելաւման հա - մար մեծ աշխատանք կը կատարուի եւ Միշել Կորտէ կ'եդրակացնէ ·—

Ռուսեւամերիկեան համակեցութիւնը եւ բարեկամութիւնը կարելի է վաղուան համար չէ, բայց հաւանաբար վաղը չէ միւս օրուան համար է եւ այդ՝ մասամբ չնորհիւ Անաստաս Միկոյեանի » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՊԱՆԻՈՑ վէկա ակ Թեռայի ամբարտա - կը քանդուած է առաուան ժամը 5ին եւ ջուրերը ողողած են հինդ հարիւր բնա - կիչ ունեցող փոքր պիւդ մը՝ Ռիպատելա - կո, երբ պիւդացիները խոր քունի մէջ է - ին : Ագէտին առաջին հաչուեկչիռին հա - մաձայն 117 հոդի խեղդամահ եղած են եւ 47 ուրիչներ կորսուած, որոնք կը փըն - տուին ազատարարներուն կողմէ : Ռի - պատելակո պիւդը տեղադրուած անձրեւ - ներու հետեւանքով քանդուած ամբարտա - կէն երեք քիլոմեթր անդին կը գտնուի :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ մէջ Ա· Մի - կոյեան յայտնած է արդէն առեւտրական կարդ մը համաձայնութիւններ կնքել· Քլիվլենտի մեծ ընկերութիւններէն «Միր - փըպլիք Սթիլ»քան հազար թոն պողպատ պիտի պրկէ Ս· Միութիւն, փոխարէն 80 հազար թոն ռուսական էրոմ (մետաղ մը) ստանալու համար : Այս պարագան մեծա - պէս չահադրդռած է Անգլիացիները եւ « Տէյլի Էքսփրէս» թերթը կը յուսայ որ Միացեալ Նահանգներէն վերադարձի իր ճամբուն վրայ Միկոյեան կը հանդիպի Լոնտոն, Անգլիացիներուն հետ ալ «ա - ռեւտուր ընելու համար » :

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՅԶԷՆՀՈՒԷՐ ամերիկեան Խորհրդարանին առջեւ տարուան ասան - դական հաչուեկչիռը ընելով յայտարա - րեց թէ այսուհետեւ Միացեալ Նահանգ - ներու պիւտճէին վաթսուն առ հարիւրը պիտի յատկացուի ապրային պաշտպանու - թեան :

ԱԼԺԵՐԻՈՑ «առժամեայ կառավարու - թեան» բանբերներէն մէկը հերքեց թէ - թերու մէջ հրատարակուած այն լուրը, որուն համաձայն խորհրդային կառավա - րութիւնը ալժերիական պատերազմու - թիւն մը հրատարած էր Մոսկուա :

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ համաձնաւոր կառակցու - թեան ապրային կոմիտէի անդամներէն Չարլզ Լամըն, տեւտորթի, որ միամամա - նակ Նիւ Եորքի Պրուքլին կոմիտէին դե - կավարն էր, կառակցական իր պաշտօննե - րէն արձակուած է, առանց լուր տալու·· Երկարատեւ ճամբորդութեան մը ձեռնար - կած ըլլալուն համար : Պաշտօնանկու - թեան բուն պատճառները յայտնի չեն, բայց կը կարծուի թէ տեւտորթի կու - սակցութեան գրասենեակը գրպանելով ան - հետացած է հրապարակէն :

Եթէ մեզի պարտադրուի ամէն ինչ ունինք պատասխանելու համար : Հոդը տակաւին պակ է բայց գարունը մօտալուտ է (այս պատկերը՝ ռուսեւամերիկեան չարաբե - րութեանց համար) :

Կարդ մը հարցումներ եղան Հունդա - րիոյ մասին ինչպէս նաեւ Ս· Միութեան կառավարութեան մէջ եղած փոփոխու - թիւններուն : Այս առթիւ Միկոյեան ը - սաւ·— Ամէն ինչ լաւ է փեչտայի մէջ եւ տնտեսական պայմանները գոհացուցիչ : Գալով մեզի, մեր կառավարութիւնը աշ - խարհի ամէնէն կայուն կառավարութիւն - ներէն մէկն է : Եղած փոփոխութիւնները մեծ բան չեն : Մարդիկ որ կ'ընդդիմանա - յին կառակցութեան միամնականութեան հեռացուեցան, կամ ուրիշ նոյնքան կա - րեւոր պաշտօններ ստացան : Մոլոթովը պետական է, պրեմ՛կ պաշտօն է դեսպանի պաշտօնը » :

Միկոյեան Շիքակոյէն մեկնեցաւ դէպի Սանֆրանչիսքօ, տեղական մամուլը եւ «Ֆրանս – Սուար»ի ուղեկիցները թղթա - կիցը դիտել կուտան թէ ռուսեւամերիկ - եան յարաբերութեանց բարելաւման հա - մար մեծ աշխատանք կը կատարուի եւ Միշել Կորտէ կ'եդրակացնէ ·—

Ռուսեւամերիկեան համակեցութիւնը եւ բարեկամութիւնը կարելի է վաղուան համար չէ, բայց հաւանաբար վաղը չէ միւս օրուան համար է եւ այդ՝ մասամբ չնորհիւ Անաստաս Միկոյեանի » :

ԱՆՏԻՊ ԷՋԵՐ

ՅՈՒՇԵՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՕՐԵՐԷՆ

ԽՄԲ.— Կաղանդի թիւով՝ տուած էիմ նմոյշ մը այն յուշերէն, զոր գրած է *Յառաջի* ողբացեալ խմբագրապետը՝ պատերազմի օրերուն, օր օրին: Մօտ տասնեւհինգ տետրակ կը լեցնեն այդ յուշերը, — երբեմն ներքին ցաւերու արձագանգութիւն, երբեմն քաղաքական օրագրութիւն, երբեմն ֆաղաքական օրագրութիւն, երբեմն ֆրանսական դէպքերու վրայ խորհրդածութիւն, ինչպէս եւ Ֆրանսայի Հայութեան տագնապները (զինուոր, տարապարհակ աշխատանք, պարենաւորման դժուարութիւն): Պատկերազարդ Պատմութիւն Հայոց: *Յառաջի* ընթերցողներուն փափաքով, զոր արծարծեցին Կաղանդի օրը հրատարակուած էջերը, պարբերաբար պիտի տանք այդ յուշերը այստեղ.—

1941 Յունիս 28

Գարշելին Քլօտ Ֆառէր իր մէկ վէպին մէջ (Լ'Օմ ֆի ասասինա) *կը ստեղծէ հետեւեալ դանելիքը, երբ Թէ Իսլամի մը բերնով.—*

Ալլահ ստեղծեց բոլոր ժողովուրդները: Ցեղով, ուզելով որ անոնք արդար եւ ուղղամիտ ըլլան, պարկեշտութիւնը եփել տուաւ ազուր պատկի մը մէջ: Երբ տարի վերջը, պարկեշտութիւնը ազուր մը եփեցաւ: Աստուած զայն պէտք եղած ձին պէս խառնած էր (պռասէ) ոսկիէ խոշոր չերեփով: «Հիմա գնա, ըսաւ հրեշտակապետին, եւ քովս բեր արարածնե-րըս»: Հրեշտակապետը գնաց աշխարհ փնտռելու զանոնք: Առաջին անգամ եկան հաւատացեալները, որովհետեւ աւելի մօտ կը բնակէին Աստուծոյ: «Հաւատա-րիմ մարդիկ, ահա ձեզի համար», ըսաւ Ալլահ եւ առանց չափելու՝ լման ղդալ մը լեցուց իր պատրաստած Թանկագին դե-կէն: Եւ անոնք ելան գացին, պարկեշտ առ յաւէտ: Ֆրանկներն ալ եկան իրենց կարգին. «Ահաւասիկ ձեզի համար» ըսաւ Ալլահ, եւ լեցուց երկրորդ բաժին մը, նոյնքան խոշոր սրբան առաջինը: Վեր-ջապէս եկան կռապաշտները: «Այս ալ ձե-զի համար, թշուառ մարդիկ»: Եւ պար-պուեցաւ երրորդ դդալը: Ալլեւս շատ բան չէր մնացած սանին մէջ: «Տէ՛ր, Տէ՛ր, ազազակեց յանկարծ Հրեշտակապետը, ահա Հրեաները եւ Պարսիկները, զոր մոռցեր էինք»: Ալլահ նեղը մնալով չրջեց սանը, բայց նոյնիսկ տակը քերելով եւ ե-րեքները սրբելով հազիւ կրցաւ լեցնել վերջին դդալը: «Այդքանը Թող իրենց միջեւ բաժնեն» ըսաւ: Եւ Հրեաներն ու Պարսիկները ելան գացին, կէս առ կէս ա-ւելի նենգ ու զող քան կռապաշտները, Ֆրանկները եւ հաւատացեալները: Ալլեւս կաթիլ մը պարկեշտութիւն մնացած չէր սանին մէջ: Ահա այն ատեն էր որ, ափ-սո՛ս, հասան Հայերը, ողբալի կերպով ուշ մնացած» (էջ 157 – 158):

Այս դամբէրը, Քլօտ Ֆառէր, եթէ կար-դացած ըլլար Եւրոպայի ու Թուրքիոյ, դէթ իր երկրին վերջին հարիւր տարուան պատմութիւնը, եւ Ալլահին բաչխած պարկեշտութենէն ունեցած ըլլար մէկ կաթիլ, կը կորչէր գրիչը եւ կը նետուէր Սէն գետին մէջ: Բայց մնաց նոյն կենդա-նին, երբ նոյնիսկ իր պաշտած, սրբա-զործած Թուրքերը Թքին իր երեսը, վեր-ջին տարիներու ընթացքին, զինք կոչելով «ցնդած», «պազիրկեան» եւայլն:

Ցեղին հայ դիւղացին գետինը պիտի անցնէր, տեսնելով Եւրոպայի պետական մարդոց եւ զրոյց – բրոցներուն այսօրուան պատկերը, մանաւանդ 1920էն ի վեր:

Յունիս 29

Այց Ա. Ջամալեանի գերեզմանին, Թիէ: Այս գերեզմանոցը աւելի ընդարձակ է քան մեր հայրենիքը, համեմատաբար: Բայց եւ այնպէս չափազանց խճողուած: Կարծես մեռելները չարած են քով քովի եւ հողով ծածկած: Մեր դժբախտ Արչա-կըն ալ տեղւորեր են Թանձրակուռ դամ-բարանի մը քովիկը, ճամբուն ափը, կ'ը-սես վար պիտի իյնայ: Այսպէս չէ՞, մեր կեանքն ալ,— լայնանիստ պարիսպներով, հաստ ու չքեղ քարերով ճամբու մը ափը ինկած, միշտ քովնտի, մոռցուելու դա-տապարտուած:

Կը խօսին երեք հոգի, — Հայ (Ա. Խ.), Վրացի եւ Ազէրի, յարդանք: Այս վերջին-ները՝ Թափթփած Ֆրանսերէնով մը: Սարսկլէն Օր. Աւետիսեան ծաղկեփունջ մը կը դիզէ ուրիշներու վրայ: Ցեղոյ խմբովին կ'երթանք փնտռելու ուրիշ եր-կու ղերեզմաններ, — Օհան Կարօ (1933) եւ Բաբաչա – Լ. Թաղէոսեան (1935): Տղաքը առած են Թաղին հասցէն.— Թա-ղարաժին (տիվիզիոն) 47 չարք 22 Թիւ 5, միւսը՝ 49 չարք 25 Թիւ 13: Բայց հրամմէ պիտի: Մեռել մեռելի վրայ դիզուած եւ վրան ալ հող ու վայրի խոտեր:

Վերջապէս գտան Օհան Կարօն, պար-զապէս անոր համար որ ողջ մնացած էր խաչափայտը, Թէ տախտակով եւ Թէ ար-ձանագրութեամբ: (Զարմանալի է որ Հայ Գրադէտներու Բարեկամները չեն խորհած համեստ քար մը դնեռելէ, նոյն ինքն Օ-հան Կարոյի գերեզմնին հասոյթով): Ծաղկե-փունջ մը եւ խոնարհութիւն:

Իսկ Բաբաչա՞ն: Ամլին գարձանք, ան-ցին գարձանք, Թաղը, չարքը եւ Թիւը գտնուեցաւ ի վերջոյ: Բայց ո՞ըն է գե-րեզմանը: Ո՛չ փայտ կամ խաչի կտոր մը, ոչ ալ ուրիչ որեւէ արտայայտիչ նը-շան: Թիւ 13ը հողակոյտ մըն է խեղ-դուած՝ վայրի խոտերու տակ: Արձանա-գրութիւնը սրբուած տախտակներ կան, ուրիչ ոչ մէկ հետք: Ցուղարկաւորու-թեան մասնակցողներն ալ հազիւ Թէ կը յիշեն: Վերջապէս եղբակացուցին Թէ ա՛յս պէտք է ըլլայ, այն որ 13 կ'ըլլար համ-րելով: Եւ տեղաւորեցինք երկրորդ ծաղ-կեփունջը:

— Տղաք, ըսի, երբ մեր աչքին առջեւ Թաղուած մեռելներն անգամ դժուար կը գտնենք, ի՞նչպէս պիտի գտնենք անոնք որ... (ու նորէն քրքրեցի 1915 – 1920 չրջանի պատմութիւնը): Կամ անոնք որ Թաղուեցան այսպիսի գերեզմանատուն-րու մէջ, բայց միայն Թաղման օրը տե-սանք ու մոռցանք ...:

Երեքին յուղարկաւորութեան ալ ներ-կայ չեմ եղած: Օհան Կարօն մեռած ա-տեն կը գտնուէի Լոնտոն: Բարեբաչային՝ ուշ մնացեր էի: Իսկ Ջամալեանի մահը լսեցի Լիոնի մէջ 1940 Դեկտ. 29ին (Թաղ-ուած օրը):

Յուլիս 27

Նարդունին եկած էր: Նորէն չօշա-փեցինք «Աշխարհական Միաբանութիւն» մը կազմելու ծրագիրը, որու իրականա-ցումով կարելի է գործի լծել արժէքաւոր գլուխներ, պլպտելու, դասաւորելու եւ տեւական գործեր արտադրելու համար:

— Ի՞նչ Թանկագին ձեռագիրներ կան, Վիէննայի եւ Վենետիկի Մխիթարեանց Թանգարաններուն մէջ, որոնք դեռ լոյս չեն տեսած: Առջի օր Հ. Տաշեանի կազ-մած ցուցակը աչքէ կ'անցընէի, անանկ բաներ գտայ որ զարմացայ: Պատերազ-մէն վերջը դրամ ճարելով վանք պիտի երթամ ուսումնասիրելու համար:

— Երկու վանքերը մեծ ծառայութիւն մատուցին մինչեւ հիմա: Բայց կրօնական հանգամանքը Թոյլ չի տար ամէն բան կա-տարելու: Մենք դեռ լիովին ծանօթ չենք մեր պատմութեան, մանաւանդ ժամանա-կակից չրջանին, մինչեւ Հայաջինջ Սար-սափները: Հապա մատենադրական դան-ձե՞րը: Միւս կողմէ երկու վանքերուն բազմավաստակ, երկարաչունչ միաքերն ալ մպառեցան: Շատ քիչեր կան տքնաջան աշխատանքի նուիրուած: Ո՞ւր են հիմա այն հաստափոր ,կուռ, քրտինք հոտող հատորները, զրական գործերէն մինչեւ մեծ ու փոքր բառարանները: Նոյնիսկ ընթացիկ բառարանները, հայերէն կամ երկլեզուեան (ֆրանսերէն – հայերէն, անգլերէն – հայերէն) սպառելու վրայ են:

Նարդունին դեռ չէ յուսահատած Ջ. Ո. Միութեան «աղարակի ծրագրէն», — հաստատութիւն մը ուր հողագործութիւ-նը եկամուտի աղբիւր դառնայ եւ անոր չնորհիւ խումբ մը արժէքներ մտաւոր աշ-խատանքի լծուին:

Ինչո՞ւ չէ, բայց ո՞ր ուղեւորը կրնաս համոզել որ խանդավառուի այդ ծրա-գրով: Եւ մտածել որ միլիոններ կը հա-լին արտասահմանի մէջ, չնորհիւ ան-ղգայութեան, անգաւակ ամուսնութեանց կամ օտար սիրուհիներու: Միայն քանի մը մեծահարուստներու մուտքն ու ելքը եւ հաւանական վախճանը երբ կը յիշեմ, միտքս կուզայ բանաստեղծին ողբը.—

Էլ ինչո՞ւ ես խրթը թողնեմ խրի վրայ,
Ես՛ր աշխարհ :

Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՈՒՂՂԱԳՐԱԿԱՆ

7.

ՍՏՈՒԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՆՑ ...
ԱՐՑՈՒՆԿԻ

(ԱՄԷՆ ԵՐԲԱՑԵՐԷՆ)

«Ազօթքի ազօրիք» (Ֆրանսերէն Թարգ-մանութեամբ՝ մուլէն ա փուիէր, *Թուրքե-րէն*՝ տուա տէյիրմէնի) *կը կոչուի հնդ-կական ծիսական առարկայ մը,— մե-տաղեայ կամ փայտէ գլան մը, որ կը դառնայ առանցքի մը չուրջ: Առանցքին ստորին ծայրը, կոթ կամ մեղեխ, կը ծա-ռայէ գլանը դարձնելու ափին մէջ՝ իլիկ ոլորելու ձեւով: Գլանին արտաքին երե-սին վրայ գրուած են ազօթքի տարրերը, մանտրա, լատ ոմանց՝ մանտրամ, ինչ-պէս այս մէկը. «Ո՛մ, Մանի պադմէ, հունդ»*, որ Թարգմանի. «Ո՛հ, գոհար՝ լոտոսի մէջ գրուած, ամէն»: *Առաջին միավանկ բառը, երեք գիրկ բաղկացած, կը խորհրդանչէ հնդկական երրորդու-Թեան անձերը, — այդ պատճառով, իր-րեւ նուիրական սրբասացութիւն, մաքոյ միայն արտասանելի:*

Ծիսական այս առարկան կը յիշեցնէ մեր մանկական խաղալիկներէն մին, ծա-նօթ՝ ճօճանակ կամ կարկաչայ կամ ճեռ անուններով: Այս խաղալիկը, կը գրէ Սահակ Վրդ. Ամատունի, «երեխայք ճօ-ճում են» Հայոց եկեղեցիներուն մէջ՝ Ծաղկազարդին օրը, «Փա՛ռք ի բարձու-նըս» երգելու ժամանակ: (Երախաներու այս սովորութիւնը, Պաղեստինէն մին-չեւ Եգիպտոս, կը յիշատակէ նաեւ Ցով-հան Մոսխոս, եօթներորդ դարուն): Իսկ եկեղեցիներէն դուրս, «ճեռ կամ կարկա-չէք» ի ճեռին՝ ման կուղան տունէ տուն, ու կ'երգեն. «ճեռ – ճեռ ճեճենակ» կամ «Կարկաչայ, կարին կաչայ», եւ հաւկիթ կը հաւաքեն:

Հնդկական ծիսական առարկան կը յի-շեցնէ նաեւ քշոցը, որ սակայն չունի գլա-նի ձեւ, այլ ընդհակառակին տափարակ է՝ կլոր տերեւի կամ սկաւառակի պէս: Ո-մանք գայն կը չփոթեն փլապէլլոմին հետ, որ հաստարակ հովհարն է, իսկ Օրման-եան՝ մուսթաիմին հետ, որ յատուկ է «ճանճ քշելու» սրբազործեալ մարմիննե-րու վրայէն, կ'ընդունի նաեւ Թէ «ու-րախութեան նուագարան է», որովհետեւ չի գործածուիր Մեծ Պահքի օրերուն:

Հարկ չկայ յիշեցնելու Թէ հին է ճօ-ճանակին գործածութիւնը: Ցովհան Օճ-նեցի Հայրապետը կը վկայէ. «Որպէս եւ ի գալստեան աւուր ոտանն բառնալ եւ ճօ-ճանակս չարժել»: Հարկ չկայ յիշեցնելու նաեւ Թէ քշոցը, «բժշժալարդ ճօճա-նակ», հին է գործածութեամբ սկզբնա-կան նշանակութիւնը մոռցուած:

Ոչ մանկական խաղալիկ է առաջինը, ոչ ճանճավան է կամ նուագարանային ա-ռարկայ՝ երկրորդը, (եկեղեցական գոր-ծածութեան տրուած են բաղմաթիւ այլ նշանակութիւններ, կարդալ աբբայ Մար-Թինեի, բոլորն ալ բոնաղբօսիկ): Ի՞նչ հարուստ, ի՞նչ հետաքրքրական տեղե-կութիւններ կան, սակայն, մատենադրա-կան օտար ժառանգութեանց մէջ՝ այդ մասին, — զրպիլ այդ առարկաներուն ծիսական հնադոյն նշանակութեամբ, չա՞տ հեռու կը տանէր մեզ:

Վերադառնալով «ազօթքի ազօրիքին», Թող ոչ ոք գարմանայ ազօթք եւ ազօրիք բառերուն ամուսնութեան վրայ,— ար-դարեւ առարկան չատ լաւ կը յիշեցնէ ա-զօրիքը: Կոմս Կոզլէ տ'Ալվիէլլա կը վկա-յէ Թէ տեսած է բաղմատեսակ նման ա-զօրիքներ, կը չեշտէ՝ ազօթքի յատուկ, որոնք կը դառնան ... ջուրով՝ առուներու եզերքը զետեղուած, կամ ... հովէն՝ բը-լուրներու վրայ հաստատուած, կամ վեր-ջապէս ... լամաներու ափին մէջ, — պուտտայական այս քուրմերուն պաշտօնն է անդուլ անդադար գարձնել ազօթքի արձանագրութիւն մը՝ ջրաղացի պէս, հողմաղացի պէս, ինչպէս հայկական ճօ-ճանակները:

Ի՞նչ լմաստ ունի գարձնել ազօթագրու-Թիւն մը, յարատեւօրէն, մշտնջենապէս:

Երկար պիտի ըլլար քննել: Այստեղ գիս կը հետաքրքրէ միայն մէկ պարագայ, — «ազօթքի ազօրիք»ներուն ծիսական նշա-նակութեան մէջ աւագ կարեւորութիւն կը ներկայացնէ այն պայմանը որ է ազօրիք-ներուն դառնալը ձախէն աջ: Վա՛յ Թէ ա-ջէն ձախ դառնայ ազօթքի ազօրիքը, նը-չան է դժբախտութեան, չարաբաստիկ պատահարներու, ահաւոր աղէտներու: Ամէն ազօթք, ինչպէս ազօթող, պէտք է դառնայ չարունակաբար դէպի աջ, որ – պէսզի դառնայ ընդունական:

Ահաւասիկ Թանկագին վկայութիւն մը հնագոյն «բոլորաչարժ ծէսերէն» (ոիք ժիռաթուար):

Մատենադարան մը կրնան լեցնել այն աշխատանքները, որոնք նուիրուած են այս նիւթին, ծիսական ժիռասիոնին, պատկերազարդուած՝ ժողովրդական ա-ւանդութեանց նկարագրութիւններով:

Դառնալ, ազօրիքի պէս դառնալ ան-ընդհատ, բայց միշտ դէպի աջ, չարունակ ճակատը ուղղել աջին, — վասնզի, մի՛ մոռնաք, աստուածները մեր աջ կողմը կը գտնուին: Եթէ հարկ է տալ վկայութիւն-ներ, բացէք Պղտհոսի մէկ Թատերախոս-ղը, (զոր ոմանք կը Թարգմանեն Ուտիճ, ուրիշներ՝ Մակաբոյծ, լատ բնագրին՝ կուրկուլիօ), առաջին արարուած, ուր հերոսներէն մին, Պալինուրոս, կ'ըսէ· «Եթէ կ'ուզես ողջունել աստուածները (պաշտամունքի համար), պէտք է աջ դառնաս»: Աչին արտաքին այս նուիրակա-կութիւնը կը հաստատեն Համերոսէն մին-չեւ Պլինիոս, իսկ Աստուածաչունչ Մատ-եանը լեցո՞ւն է վկայութիւններով: Մըտն-չելի՛ է Սաղմոսին սա անէծքը· «Եթէ մո-ռացայց զքեզ, Երուսաղէմ, մոռացի գիս աջ իմ» (Սաղմ· ճԼԷ· 5): Ծիծաղելի Թարգմանութիւն մըն է ըսել· «Թող իմ աջ ձեռքս իր պաշտօնը մոռնայ»: Սակ-մոսին անէծքին կը համապատասխանէ իրլանտական սա անէծքը· «Միշտ ձա՛խ դառնաս»:

Աչքաշարժութեան մասին հետաքրքրա-կան վկայութիւն մըն է ծիսական պարը, որ Սկովտիոյ մէջ կը կոչուի տէիսէալ (դրուած՝ տառը տառին եւ ոչ լատ որ-տասանութեան): Այս պարը կը կատար-ուի դառնալով ձախէն աջ: Ֆրէյդրը եւ ուրիշներ կը նկարագրեն բազմաթիւ ա-ւանդութիւններ նման պարերու,— դառ-նալ միշտ ձախէն աջ, կամ չրջանն ընել ձախէն աջ՝ պաշտամունքի կամ գոհարե-րութեան ենթակային չուրջ, կամ կրակին չուրջ՝ ինչպէս պալթայն պարը: Կանդ չեմ առներ մէվլէվիներու պարին վրայ,— դառնալու ուղղութեան մասին նոյն սկզ-բունքը չունի, Թէեւ ծագումով՝ նոյն, լատ պատկերին համատեղութեան:

Ոմանք տէիսալ կամ պալթայն բառերը կը Թարգմանեն դառնալ արեւին ուղղու-Թեամբ, դէմքը դէպի արեւելք՝ չրջելով դէպի հարաւ, որ կ'իյնայ աջին, — ահա Թէ ինչո՛ւ երրայերէն կամ արաբերէն հարաւ կը նշանակէ աջ, կամ աջ կը նշա-նակէ հարաւ (շմռ):

Մաքս Միւլլէր, իր կարգին, կը հաս-տատէ Թէ սանսկրիտ բառը, ոիքա, կը նշանակէ օրէնք կամ կանոն, նշան ուղ-ղութեան, սկզբնաբար՝ արեւին ճամբան: Արդարեւ, հանապազօրեայ չարժումը, զոր կը կատարէ արեւը՝ արշալոյսէն մին-չեւ վերջալոյս, ուղեղիծ մըն է զոր ոչ մէկ ուժ կրնայ չեղել: Տիեզերական կար-գապահութեան եւ ներդաշնակութեան ճամբան է ատիկա: Արեւ աստուծոյ ճամ-բան: Ու մարդ արարածը, կ'ըսէ կրօնք – ներու պատմութիւնը, կը հետեւի այդ ուղղութեան՝ պաշտամունքի եւ քաւու-Թեան համար: Աչը համարելով «սրբու-Թիւն սրբոց»: Գերիներն իսկ, Հռոմի մէջ, քանիցս կը դառնային իրենց աջին վրայ, որպէսզի ազատագրուէին:

Առանց այլեւս կանդ առնելու աչին տը-ուած այս կարեւորութեան, այս նուիրա-կանութեան, այս պաշտամունքին վրայ, որով կ'աստուածանայ, Աչը ի վերջոյ, (զանց կ'առնեմ պատմութիւնը, որ այդ աստուածութեան բնակավայր կուտայ աչ ձեռքը), այժմ տեսնենք Թէ ինչո՞վ ամէն բառը կը կապուի այս հին աւանդու-Թեանց, անցամ մը եւս մտնելով Աստուա-ծաչունչ Մատեանին մէջ:

Իսրայելացւոց նախահայրը, Յակոբ, հայրենիք կը վերադառնար Խառանէն, ուր տէր դարձած էր երկու կիներու, բազմաթիւ հարճերու՝ անկողնոյ ընկեր, տասներկու զաւակներու եւ հազարաւոր անասուններու: Բեթղեհէմի ճամբուն վը-րայ, յանկարծ կը սկսին երկրորդ կնոջ տղաքերքի ցաւերը: Երրայեցի մատեան-դիրը կը պատմէ Թէ սաստիկ էին երկուն-քի ցաւերը: Իսրայելացւոց մէջ ընդուն-ուած կարծիքի մը համաձայն՝ աղջիկ զաւկի մը ծնունդին կ'ընկերանան սաս-տիկ ցաւեր, մինչ մանչը դիւրաբեր կուգայ աշխարհ: Արդ, Հռաքէլ չա՞տ կը տառա-պէր, այնքան որ կը յուսահատի՝ երբ կը

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ԳԱՆՁԱՐԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ

Ֆրանսական Հրատարակչական մեծա – գոյն տուներէն մին, կալմար, որ ծանօթ է աուաւելապէս գրական իր պարբերա – թերթին սկզբնատառերով, Էն – էո – էֆ (Նուվէլ Ռեվիւ Ֆրանսէզ), վերջերս լոյս ընծայեց բանաստեղծութեան երկու ըն – տիր հատորներ :

Առաջինը ծաղկաքաղ մըն է (անթոլո – ժի), ուր փունջ կը կազմեն այն բոլոր բանաստեղծները, որոնք բուսած են Էն – էո – էֆի պարտէկին մէջ : Համայնա – պատկեր մը չէ այս գործը, որ ցոյց տայ Ֆրանսական արդի բանաստեղծութեան դէմքը : Քաղն ալ կատարուած չէ ընտ –

զգայ թէ կը դաւաճանեն իր ուժերը : Դայեակները, մխիթարելու համար պինդ, կ'աւետեն . « Մի' երկնչիր, դի ուսար ծը – նար» : Այսինքն՝ մանչ զաւակ մը ունե – ցար : Գրեթէ հպեւարքի մէջ, Հոագէլ կը խնդրէ որ զաւկին անունը գրուի Բեն – Ոնի, որ թարգմանի «որդի վշտաց իմոց» : Այսինքն՝ ցաւի մէջ ծնած, հայկական անձնանունով՝ Ցաւակ : Ցակոբ , որ Քաղ – դէատանէն կուգար, ծանօթ էր քաղ – դէական դուշակութեան արուեստին, որ ցոյց կուտայ ծնունդներու եւ անուններու ներդործութիւնը մարդոց ճակատագրին վրայ (ժէնէթլիաք) : Ուզելով չեզոքացնել դժբախտութեան մը եւ ձախորդ օրուան մը յիշատակը, կը մերժէ իր վերջնեկ մանչը անուանակոչել Բեն – Ոնի, ուս – ում կ'ըսէ :— Պիտի կոչուի Բենիամին , որ թարգմանի «որդի աջոյ» :

Ոմանք Բենիամին անուն բառը թարգ – մանած են «որդի ծերութեան» : Պրպտեցի երբայերէն բառարաններ, ու տեսայ թէ ... ույտուրմա է ինքնակոչ երբայագէտներու այդ թարգմանութիւնը :

Բեն կը նշանակէ որդի, իսկ իամին կամ եամին, ոսկեզարեան ուղղագրութեամբ յամին, (այս անձնանունով մարդիկ չ'ա Աստուածաշունչ Մատեանին մէջ), կը նշանակէ աջ :

Բանիմաց ընթերցողը հասկցաւ ան – շուշտ թէ ո'ւր կ'երթամ փնտռել ամէն բառին ծագումը կամ արմատը , որ ընդ – հուպ :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

բութեան կամ գնահատութեան որոշ չա – փանիշով : Կը ներկայացնէ պարզապէս Հրատարակչական տան նպատակը Ֆրան – սական արդի քերթողական հարստու – թեան : Ջմռռնալ, սակայն, թէ չատ ան – մատչելի է կալմար հատատաուութեան դուռը, աւանդական դժուարահաճու – թեամբ մը պաշտպանուած : Այստեղ ապ – րած են Ֆրանսական Մուսային մեծագոյն դարպասապահները : Էն – էո – էֆ կը մատնէ նաեւ արուեստի ըմբռնում մը, որ ցոյց կուտայ յառաջապահութեան ճաշակ :

Այս գործին սկիզբը դրուած է վալե – րիի մէկ տեսութիւնը , «բանաստեղծու – թեան հարցերը », առանձին ներկայաց – ման եւ պարզաբանութեան արժանի :

Հատորը, 570 էջ, հանդէս կը բերէ 132 քերթող, տալով ծննդեան թուականը եւ վայրը, հրատարակած գործերուն խորա – գիրները (էն – էո – էֆէն ներս), եւ իւ – րաքանչիւրէն՝ մէկ կամ աւելի քան տասը քերթուած (ոմանք արձակ) :

Հատորին մէջ կ'երեւայ նաեւ Շահան Շահնուր (Արմէն Լիւքէն) չորս քեր – թուածով :

×

Միւս գործն է Թանիգարան համաշխար – հային բանաստեղծութեան, մեծափոր հատոր մը 781 էջ : Ցառաջաբանը գրած է Ռոժէ Քայլուա, որ իր խմաստասիրական պրպտումներով, այնքան համբերատար՝ որքան բանասիրական պրպտումներու մարդը, կը քալէ կարծես դէպի Փիւլիէն Պէնտայի համբաւը : Դիւրին յօդուածա – գրութեան, ինչպէս հին օրերու յիշա – տակ՝ ներչնչումի մարդը չէ Քայլուա , բառերու հիւթը ծծող արուեստագէտ մը կայ իր մէջ, այլ մանաւանդ ծանօթու – թեանց, հարուստ զուգադիպներու յաճա – խորդը, որ հմտութեան կը տանի : Հետա – քրքրական են իր վերլուծումները, որքան ալ հակադրութիւն մը ներկայացնեն իր ընդվզումները հանդէպ «վերջալուսային » արդի քաղաքակրթութեան եւ համակրան – քը մանկունակ մշակոյթներու մասին :

Գանձարանը կազմողն է երիտասարդ բանաստեղծ մը, Ժան – Քլարանս Լամ – պէր, որ ծաղկաքաղ մը կը կատարէ աշ – խարհի հին ու նոր, մեծ ու փոքր ժողո – վուրդներու մաքի ստեղծագործութիւննե – րէն՝ դասաւորման այնպիսի ձեւով մը, որ

կը մատնէ Քայլուայի ձեռքը,— կախար – դական, ծխական, բնազանցական տա – ղերու կարգին՝ պատմաչնչական ու կէն – ցաղային երգեր : Այսպէս, իբարու կը յա – ջորդեն Ափրիկէի, Ասիոյ, Ամերիկայի , Եւրոպայի, նոյնիսկ բնիկ ժողո – վուրդներու կղզիներու ժողո – վուրդները, — այնտեղ կ'երեւին յատ – կան, հոմմէական, արաբական, պարս – կական բանաստեղծները, նոյնիսկ... Թուրքերը : Պարի երգեր, սիրոյ երգեր , աշխատանքի երգեր (բրինձ ցանել, ա – գօրիք դարձնել), ալօթքներ ու բանադ – րանքներ :

Այս խայտաճամուկ ու բազմերանգ հա – մայնապատկերին մէջ կ'երեւին... Հա – յերն ալ սիրոյ եւ « վիճակի« երգերով (Զօպանեանի թարգմանութիւններէն քաղ – ուած) : Հայերը կրնային աւելի փառաւոր ապաւորութիւն մը թողուլ՝ եթէ Աբեւ – մուտքին արուէր թարգմանութիւն մը ոճի եւ միջուկի հատուածութեամբ, առանց ... չամիչը գոհելու կոթին :

———o———

ՏԱՐՈՒԱՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՏԱՍԸ ԳԻՐՔԵՐԸ

«Բոնապա» իր գրական էջին մէջ հրա – տարակած է 1958ի լաւագոյն տասը գիր – քերու անունները, կարճ բացատրութիւն – ներ տալով :

Արակոնի « Սուրբ Շաբաթը», վէպ մը, որու մասին չատ խօսուեցաւ : Արակոնի տեսակ մը «վերածնունդը», իրրեւ ար – ուեստագէտ : Պատմութիւն մը՝ չափա – ւած կողմնակալութեամբ եւ չեմու – թեամբ, անկեղծութեամբ եւ յուզակա – նութեամբ :

Ռոպէր Միւռիլի «Հանդամանք չունեցող մարդը», վէպ, թարգմանուած գերմանե – րէնէ : Հոգեբանական աւանդական վէպ մը, Մարթէն տիւ Կառի, Ժիւլ Ռոմէնի կամ Թոմմաս Մաննի նման, Քաֆքան չի – չեցնող չեմութեամբ : Ընկերային մեծ վէպ մը :

Էօժէն Ունեսքոյի «Թատրոն, բ. հա – տոր» : Գործը անոր՝ որ Սամուէլ Պեքէ – թի հետ յեղափոխեցաւ Ֆրանսական թատրոնի անմիջելի յեղափոխութիւնը կը ներկայացնէ :

Ռոժէ Քայլուայի «Խաղերը եւ մարդի – կը», փորձ : Ընկերաբանութիւն մը՝ խա –

×

Ես կը գամ , երբ դու մեռնակ կը մնաս Տրտում իրիկուայ ըստուերների տակ, Երբ դու կը թաղես տեսիլդ խորտակ Եւ վհատութեամբ երբ կը հեռանաս...

Ես կը գամ, որպէս մոռացուած մի երգ, Հիւսուած աղօթքից, սիրուց ու ծաղկից Քո մեռած սրտում կը լինի թախիծ , Ես կը կանչեմ ձեզ դէպի այլ եզերք :

Ես կը գամ, երբ դու կը լինես տրտում, Երբ երագներդ յաւէտ կը մեռնեն , Ձեռքդ կը բռնեմ, ցաւդ կ'ըմբռնեմ Կը վառեմ ուրիշ լոյսեր Քո հոգում :

ՎԱՀԱՆ ՏԻՐԵԱՆ

գերու ուսումնասիրութեամբ : Հոյակապ փորձ մը՝ ամէնէն ուժեղ քննադատներէն մէկուն կողմէ :

Պօրիս Շրէյդէրի «Փամերը՝ որ կը դի – մանան» վէպը : Իրապէս խորունկ , կնճ – ռուռ , յուզական վէպ, զոր կ'արժէ դա – սել «երիտասարդ»ներու չարքին :

Սապին Սիզօ , « Բանաստեղծութիւն – ներ» : Վերջապէս ,տաղանդաւոր բանաս – տեղծուհի մը, որ գրել սկսած է 14 տա – րեկանին (1928) :

Փիէր աը Պուատեֆրի «Արդի գրակա – նութեան կենդանի պատմութիւն մը » փորձը : Հակառակ կարգ մը հաղճել վճիռներուն, ամէնէն կոթողական ու – սումնասիրութիւնն է, որ 1945էն ի վեր հրատարակուած է Ֆրանսական գրակա – նութեան վրայ :

Տոմինիք Օնեի «Ընթերցանութիւն բո – լորին համար» փորձը : Պատյտ մը՝ գա – ղական գրականութեան մէջ :

Իվ Պոննըֆուայի «Երէկ, երբ ամայու – թիւնը կ'իշխէր» բանաստեղծութիւնները : Երիտասարդ բանաստեղծներու տեսակէ – ան խեղճ տարուան մը մէջ (1958) քեր – թուածներու այս հատաքածոն ուշագրաւ է իր չեմութեամբ եւ խորհրդաւորու – թեամբ :

Ֆրանսիս Վալտէրի «Մէն ժերմէն կամ բանակցութիւնը» փորձը, որ ստացաւ Կոնքուրի մրցանակը : Այս մասին երկար – օրէն գրած ենք արդէն :

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՈՒՂԵՂԸ

———o———

Կը կարծէի թէ նախապաշարումներէ զերծ անձ մըն եմ. Նախապաշարումներ չունիմ : Սխալ : Ահա 1959ի առաջին օրն է ու ես տունն եմ : Փոխանակ նախկին գի – շերուան գինովութենէս յիշատակ մնա – ցած գլխացաւս գարմանելու մասին մը – տածելու, կը մտածեմ քան մը գրելու մասին... Եթէ տարւոյն առաջին օրը բան մը գրեմ, տարիս բեղնաւոր կ'անցնի ,— կը մտածեմ՝ առանց անդրադառնալու թէ նախապաշարեալ մըն եմ... Պոլիս, ուսա – նողութեանս օրերուն ինծի հաւատացու – ցին որ եթէ տարւոյն առաջին օրը ուրախ անցընելու ըլլայի, միւս օրերը ինքնաբե – րաբար, ուրախ կ'անցնէին ... Կը մտա – ծեմ թէ Պոլսեցիները աւելի նախապա – շարեալ են քան գաւառացիները որոնք ամէն չհաճկացած բան Աբարչին կամքով կը բացատրեն :

Այսքանը իրրեւ յառաջաբան :

Բան մը գրելու որոշումս դեռ տիրա – կան է մտքիս մէջ, բայց ուղեղս չի գոր – ծեր : Ներշնչուելու կամ ամփոփուիլ կա – րենալու համար կը բանամ հին Թուղթե – րուս ծրարը ու կը թափառիմ անոր մէջ : Հին, մոռցուած բաներ կը գտնեմ՝ որոնք նորութիւն ըլլալ կը թուին : Հոն կան կա – ւորներ, բոպէական տպաւորութեան տակ առնուած նօթեր, դիտողութիւններ, հում ու հասուն կարծիքներ, նկարագրական տողեր՝ աչնան գոյն մը կամ գարնան ան – սահման մը նկարող, ու գծուած դեղնած Թուղթի մը վրայ ալ վերնագրես «Մարդ – կային ուղեղը» տակը, մանր գրերով ու մանրիչակագոյն մելանով, հետեւեալը :—

Զարմանալի բան է մարդկային ուղե – ղը· ընդունարան ու արձանագրող՝ հա – զար – հազար դիտելիքներու, տպաւորու – թեանց, յուշերու : Գորշ, ասոուածային ստեղծագործութեան նախանիւթը յիշե – ցնող այդ ափ մը կաւին վրայ ինչպէ՞ս

այդքան հազարներով դիտելիքներ ու նիւ – թեր արձանագրուած կը մնան՝ անբմբռ – նելի է : Իսկ դաւաւորումի ձեւը, ուղ – ղակի ապշեցուցիչ է... Պէտք եղած ա – տեն, ծանօթութեան բեկոր մը յանկարծ դուրս կուգայ իր աննչան անկիւնէն ու կը ներկայանայ բոլորովին գործածութեղու վիճակին մէջ պատրաստ ... Եթէ հարկ ըլլար այդ աշխատանքը պաշտօնեայ աղ – ջիկներով կատարել, ով գիտէ քանի՞ հա – րիւր օրերդ վարձել ստիպուած պիտի ըլ – լայինք... Ու այդքան աղջիկ, մէկ յար – կի տակ, պիտի կրնայի՞ն արդիւնաւոր աշխատանք կատարել... Կը կասկածիմ : Ցետոյ անոնցմէ ամէն մէկը պիտի ուզէր ինք պահոն ըլլալ հաճելի բաներու՝ նը – ւազ հետաքրքրական ու նուազ հաճելի բաները ձգելով իր պաշտօնակիցներուն· ու այն առեն, վստահ եմ, կռիւն ու ծեծ – կըռտուքը պիտի սկսէր մեր ուղեղին մէջ՝ ու անիծէր մեր խելքը ...

Տուփերու եւ դարակներու համար տեղ գտնելն ալ ուրիշ դժուարութիւն ... Դա – րակները պէտք էին օրինակի համար մեր սէրերուն ու ատելութեանց համար· մեր կեանքի բոլոր դէպքերուն ու մեր գիտցած բոլոր բաներուն համար : Բայց ո՞ր գըլ – խուն տակ պիտի դասաւորէինք, օրինա – կի համար, հետեւեալները .

Հին սիրոյ մը քաղցր յիշատակը, երգի բեկոր մը, մանկութեան օրերուն լըս – ուած օրօրի մը ազօտ՝ բայց անհունօրէն քաղցր եղանակը... ծաղկի մը բուրումը, տերեւի մը ձեւը, գղուանքի մը պատճա – ռած դոյն ու քաղցրութիւնը, աչնան գու – նատ երկինքին տակ բոցավառուող ծառի մը պայծառ գոյնը, մանկութեան օրե – րուն քաշուած ականջի մը անջնջելի տա – քութիւնը, համբոյրի մը խոռվքը, յոյ – սեր, յուսախաբութիւններ, վախեր, քաղ – ցրը ու դառն յուշեր , դասեր, գիտելիք – ներ, երազներ չքեղ ու արեւոտ, մեղա – պարտ ու տաք ... Ու վերջապէս կարօտ – ներ, խորունկ կամ թեթեւ սէրեր, տառ – ապանքներ ...

Դարակները պէտք էին նաեւ մանկու – թեան համար, պատանեկութեան համար, երիտասարդութեան չքեղ օրերուն հա – մար, ծերութեան համար... կը վախնամ մանաւանդ թէ մեր ծերութեան օրերու յոյզերուն ու ապրումներուն դասաւորու – մով զբաղուող աղջիկները խնդալէն պի – տի ճաթէին օրն ի բուն ...

Այսօրուան պէս կը յիշեմ թէ հայ այ – բուբենին մէջ ամէնէն առաջ ճանչցած գիրս Օ–ն եղաւ՝ որովհետեւ մեր կատու – ին աչքին կը նմանէր ... Ուղղագրութեան դասերուս մէջ, երկար տեղ, Չ եւ Շ չտրթեցի իրարու հետ, ու Դին ու Թին տարբերութիւնը չգիտնալուս համար քա – նի՛ քանի՛ անգամներ ծունկի եմ գրուած չոր գետնին վրայ ...

Այս բոլոր բաները ո՞ր եւ ինչպէս պի – տի դասաւորէինք ...

Ահա եւ մեր դպրոցը :

Գաւառ : Փլիլած չէնք մը՝ ուր ձմեռը տաքութիւն չկայ որովհետեւ վառարանին մէջի փայտը թաց է, անտառէն նոր կտր – ուած : Ահա եւ ուսուցիչը՝ որ տաքնալու համար թեւերը վեր վար կը շարժէ ու դասարանին մէջ կը քալէ անընդհատ : Երբ դասաժամը կուգայ, ան կը խօսի աղղե – րու, իբրեւ քաղաքակրթութեան չափին , պատմութեան, աշխարհագրութեան, ա – նոնց պատերազմներուն, յաղթանակնե – րուն ու պարտութեանց մասին ու մեր ուղեղները կը բռնեն այդ բառերը ու կ'արձանագրեն զանոնք անմբռնելի ա – բազութեամբ, կարզ ու կանոնով ու մեծ մասով՝ անջնջելի ...

Հոն գրուած է օրինակի համար թէ Ա – սորեստան ուժեղ պատերազմիկներ ու սի – րով հիւանդ թագուհի կը նշանակէ :

Անհետացած, սրբուած՝ ու միայն պատմութեան մէջ գոյութիւն ունեցող ուժ :

Հոն գրուած է Եգիպտոս : Երկիր մը՝ որուն արքաները աշխատանքի քրտինքով անապատներ թրջեցին՝ մեռած մարմին – ներու համար մնայուն գերեզմաններ կա –

ուցանել տալու սիրոյն ... Եգիպտոս նաեւ կը նշանակէ Նեղոս, տաք հովեր, սփինքս, անապատի աղբիւրներ, Բամսէս, կպէոպատրա, օձ , սիրահար զօրավար , աստղաբաշխութիւն, մեհենապղեր ու հին քաղաքակրթութիւն ...

Պարսկաստան :—

Ծուլութիւն, գաւեր, փիղեր, Վարդան, Ղեւոնդ Երէց, Սասուն, Խայեամ, Շիրազ վարդ, Հաֆըզ, հօճա, հաշիշ ...

Հռոմ :—

Վահաններու ու յաղթական արշաւանք – ներու երկիր, Լէգէոնականներու ուսե – րուն յաղթանակի տաք փոշի, չան կաթ ծծած նախահայրեր, Ներոն· Ս· Պետրոս, անսխալական պապ...

Ֆրանսա :—

Լուիներ, Լուիներ, Լուիներ... Միտա – պօ, Բոպիսիէռ, Մառա, Տանթոն, Մա – րի Անթուանէթ, կառափնատ ու գորտոյի ժան դ'Արկ :

Լիպէրթէ, էկալիթէ, Ֆրաթերնիթէ ... Յունաստան :—

Սոկրատ, Պերիկլէս, Մշակոյթի օր – րան... թեւը կոտրած Աստղիկ, Սպար – թա, Փալիքարիա , Այա Սոֆիա, Մեծ Յունաստանի անհնար երազ՝ ու Պան – թէոն :

Հայաստան :—

Պատմութիւնը ըմբռնուելեմբ սկսող հին ժողովուրդ, Աբարատ , Ս· Մեսրոպ, Աստուածաշունչ, Ջուարթնոց :

«Եթէ կուռելու կուգան քիչ են, եթէ բանակցելու կուգան՝ շատ են ...» :

Հազար անգամ վլած ու հազար անգամ չհնուած երկիր· փխունիկ :

Նարեկ, վանք, ճրագի ազօտ լոյսին տակ մատաղաթի վրայ հակած խոհուն գլուխ :

Անդրանիկ, Սերոբ, Գէորգ, Մուրատ :

Մայիս 28 :

Արարատի ծեր գմբէթից ...

Հերթը մի պահ քոնն է հիմա, Դու էլ նայիր, լոյս գաղաթին ու անցիր ...

ԱՐԱՄ ՀԱՅԿԱԶ

Պ. Քեվրաապչեան Սուրէնն, Տէր եւ Տիկին Սամպուղեան, Պ. Կարապետ Ովսաննեան (Պոլիս), ինչպէս նաեւ բոլոր ազգականները խոր կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց մօր, քրոջ եւ քեռկինին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱՄ ՔԵՎՐԱՊԱՇԵԱՆԻ
(Ծնեալ Ովսաննեան)

կսկծալի մահը, որ տեղի ունեցաւ Քրիքզարթի 8 Յունուար, Ֆօշէնի հիւանդանոցին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի Երկուշաբթի 12 Յունուար, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Թիւէի գերեզմանատունը:

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Տիգրանուհի Սապոնճեան, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Սապոնճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Շաւարշ Գալէն – ճէրեան եւ զաւակները, իրենց խորին չը – նորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր ա – նոնց, որոնք իրենց ներկայութեամբ, ծաղկեպսակով, հեռագրով ու նուիրա – տուութիւններով մասնակցեցան իրենց սուգին, իրենց ամուսնոյն ու հօր Յարութիւն Սապոնճեանի կսկծալի մահուան առթիւ:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Ողբ. Լեւոն Մոզեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի, Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլլէյի օղափոխութեան կայանին կը նուիրեն. Պ. Պ. Ժիրայր Ժամկոչեան (Անգլիա), Վահրամ Ժամկոչեան (Անգլիա) հազարական ֆրանք:

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ

Երկշաբաթի հաւաքոյթը այս երեք – շաբթի կ'ըլլայ վերջ ժամը 8·30ին, Սզ – գային Տան մէջ, 32 բիս տը Թրեվիզ:

Ունկնդրութիւն՝ երկշաբաթի վերջին համերգին որ արձանագրուած է ժապա – ւէնի վրայ:

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ելեկտրականութեան, տուրբերու, բդ – պատարի եւ առաքման ծախքերու յաւե – լումը մեծ դժուարութիւններ ստեղծեց թերթիս վարչութեան համար որ կը փոր – ձէ սակայն պահել բաժանորդագրական նոյն պայմանները: Մեր այս գոհողու – թիւնը անկարելի կը դառնայ, երբէ բա – ժանորդները իրենց կարգին ԿԱՆԽԻԿ ԵԻ ԿԱՆՈՆԱԻՈՐ չվճարեն իրենց բաժնեգին – ները:

Եթէ կ'ուզէք որ պահենք մեր գիները, հակառակ ստեղծուած պայմաններուն՝ ԱՊԱՌԻԿ ԹԵՐԹ ՄԻ ԿԱՐԴԱՔ ԵԻ ՓՈԽ ՄԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԹԵՐԹԸ:

Արտասահմանի բաժնեգին՝ տարեկան 4500 ֆրանք:

Կանխայայտ շնորհակալութիւններ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՈՉ-ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱԿ ՅՈՒՆՈՒԱՐ Ի-ԷՆ Ի ՎԵՐ

Մահագդ	2500
Շնորհակալիք	1500
Հոգեհանգիստ (1 անգամ)	1500
Հարսանիքի, ծնունդի, նշանա – խօսութեան յայտարարութիւն	2000

Այս գիներուն վրայ՝ հարիւրէն հաւ գեղչ՝ մեր բաժանորդներուն:

Առեւտրական յայտարարութեանց համար մասնաւոր պայմաններ: Դիմել վարչութեան:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մուրատ – Ռափայէլեան Նախկին Սանուց Միութեան հանդէսը 15 Փետրուար, Կիրակի, Միութեանի սրահին մէջ:

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Նոր Տարուան առթիւ Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլլէյի օղափոխութեան կայանին ընդարձակման ի նպաստ կը նուիրեն. — Փոքրիկներ Արուսեակ եւ Վարուժան Լօրէնեաններ (Տրակինեանէն) հինգ հարիւր ֆրանք, Պ. Գէորգեան հինգ հարիւր, Տիկին Խորասանճեան երկու հարիւր, Տիկին Վ. Նուպար, Պ. Մ. Թիւթիւնճեան երեք հարիւրական, Տէր եւ Տիկին Զ. Ալիք – անեան 1500, Պ. Ս. Մենճիկեան (Մարսէյլ), Օր. Ս. Արապեան հազարական:

''ՀԱՅ-ԲՈՅԺ''Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

ՇՈՒՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

ՀԱՅ – ԲՈՅԺԻ վերջին թիւին կողքին վրայ, տպադրութեան ժամանակ, մնացած են ԱՅՎԱԶԵԱՆ անուան երկու առաջին դիրքերը, եւ բաժնեվիններէն կը պրկուին ՎԱԶԵԱՆ անուան, ինչ որ կը դժուարացնէ պահանջը: Շատ կը խնդրենք բոլոր բաժանորդներէն, որ ՀԱՅ – ԲՈՅԺԻ բաժնեդիններէն կը պրկեն ճիշտ այդպէս, այս ուղղագրութեամբ:—

Ch. Aïvazian

աւելցնել Բէտաֆսիոն ՅԱՒԱՋ, 32 Բիս տը Թրէվիզ, Փարիզ (9): Շէնքին դռնապան բաժանումներուն պատճառով, անհրաժեշտ է պրել՝ Յատակի խմբագրութիւն (Քրանսերէն):

ՄԱՄՈՒԼԻ տակ է եւ լոյս կը տեսնէ Հայ – Բոյժի Նոյեմբեր – Դեկտեմբեր թիւը:

ԲԱՅԱՌԻԿԸ, 112 էջ, լոյս տեսած է եւ պիտի պրկուի պալ չարթուրնէ սկսեալ՝ բոլոր անոնց որ վճարած են իրենց բաժնեդինը, յաւելեալ 300 ֆրանք:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Ց. Դ. «Նոր Սերունդի» Լիոնի մասնաճիւղին տարեկան մեծ պարահանդէսը Փետրուար 21ին, Շարաթ երեկոյեան ժամը իննէն մինչեւ լոյս, «Պէոիէ Մէյէ»ի չքեղ սրահին մէջ:

×

«Փետրուար 18»ը կը տօնուի Փարիզի մէջ Փետրուար քսանին, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը իննին:

ՊՈՄՈՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

18 Յունուար, Կիրակի·— Բարեկեցութեան Ս. Սարգիս, սկիզբ առաւօտեան ժամերգութենէն ժամը 8·30ին, հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգիստ, ըստ հանդուցեալ Տիկին Վալանթին Զամպագեանի որոշ կտակին:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. «Փոթորիկ» խումբի ժողովը այս երկուշաբթի իրի – կուն ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ուս. Միութեան ժողովը այսօր Կիրակի ժամը երեքին, 17 Բիս Պէօ:

ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԻՆ

Աթթիւ Յունուար 13, երեքշաբթի առաւօտ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ Ս. պատարագ: Ցետ պատարագի Տուն Օրհնէքի արարողութիւն եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ:

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, Rue Richer - Paris (9e)
Tél. : PROvence 64-90

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

	Ֆրանք
Օրեր եւ ժամեր, Շ. Մխսքեան	2000
Դիւշակ, 1890 – 1897 Ա. Հատոր, կազմուած	2400
Դիւշակ, 1898 – 1901 Բ. Հատոր, կազմուած	2400
Արձիւները Անապատին մէջ, Կ. Փոլատեան (վէպ)	1000
Խոդեդան, Մաչիկ Դաշտենց, Տպ. Յուսաբեր	700
Նոճաստան, Տ. Զրաֆեան (քերթ.)	300
Մահուան Առագաստը եւ Առաջին Սէրը, Վ. Շուշանեան	500
Մեծապատիւ Մուրացկաններ, Յ. Պարոնեան	400
Կարմիր Ժամուց, Ա. Արփիարեան (վէպ)	300
Պապիկ ու թոռնիկ, Խրիմեան Հայրիկ	500

Փոխադրողներուն կը պրկուի պրոցանիկ:

COLIS pour L'U.R.S.S. Licence Officielle

SICOMEX
20, Rue Royale, Paris 8e
Métro : Madeleine Tél. : OPE. 67-77

Համաձայն ինքնուրիստի հետ ստորագրած պայմանագրին ամէնէն կարճ ժամանակամիջոցին ԾՐԱՐՆԵՐ, ԿԱ. ՅԱՆՁՆԻ Ս. ՄԻՈՒԹԻՒՆ:

Առաջնակարգ ապրանքներ, թէքսթիլ, հագուստ, ներքնազգեստ մառչելի գիներով, տաք հագուստներ, շալ փիրէնեան բուրդէ, նայլըն գուլպայ եւ ամէն տեսակ ապրանք:

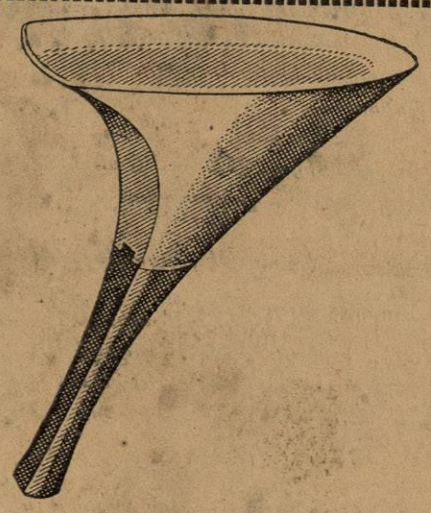
Ցաճախորդներուն տրամադրութեան տակ են, մեր գրասենեակին մէջ:

Բոլոր ծախքերը (մաքս – ապահովագրութիւն եւն.), ծրարներուն գիներուն մէջ հաշուուած են, ստացողը ոչ մէկ վճարում կ'ընէ, ծրարներու յանձնումը ապահովուած է եւ ստացողին կողմէ ստորագրուած:

Ստացագիրը կը պրկուի ուղղին: Բաց է ժամը 9էն 12, եւ 14էն 18·30

Envoi Gratuit de Renseignements et Catalogue

1959 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1ԷՆ
MORY et Cie
Հաստատութիւնը սկսած է շատ նպաստաւոր պայմաններով կատարել դէպի Ս. Միութիւն ծրարներու առաքումը:
ԳԻՆԵՐԸ ԶԳԱԼԱՊԷՍ ԻՋԱԾ ԵՆ
Դիմեցէք մեր նոր գիները ստանալու համար, գրաւոր, հետեւեալ հասցէին.—
Service C des Colis Postaux
10, Rue St-Quentin, Paris 10
կամ հեռաձայնել.—NOR. 40 72 & 50 83
MÉTRO ET AUTOBUS : GARE DU NORD

Vanplast
Հաստատութիւնը արդէն հրապարակ հանած է իտալական վերջին նորաձեւ բարակ կոտունկները՝ կատարելագործուած ձեւրնկալ նիւթերու (մաթիէռ փլաստիք) եւ ալիւմին – իումի միացումով:
ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 50 – 55 – 60 65 – 70 – 75 – 80 – 85 (Նմոյշներու ձրի սպասարկութիւն):
VANPLAST
14, BLD. MAXIME GORKI, VILLEJUIF - SEINE
Tél. : ITA 33-38
» 16-36

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ ՍԿԱՒԱՌԱԿՆԵՐԸ վՕկ ընկերութեան կողմէ պատրաստուած

3040 ֆր· տուրբերով միասին

Թիւ 20·114·— Հայ եկեղեցական երաժշտութիւն·— Եկմալեան պատարագ 45 վայրկեան:
Ով գերաբարձ ծագիկ, Գովիա Երուսաղէմ, Սուրբ Աստուած, Փառք, Մարմին Տէրունական, Հրեշտակային, Սուրբ, Յամենայնի, Հոգի Աստուծոյ, Ամէն եւ ընդ հոգւոյդ, Հայր Մեր, Միայն սուրբ, Տէր ողորմեա, Մաղթանք·— Արժանաւորութեամբ, Ով զարմանալի, Այսօր ձայնն հայրական, Աչքն ծով, Եղիցի:

Թիւ 20·150·— Կոմիտասեան պատարագ·— 55 վայրկեան, քառաձայն երկսեռ խումբ, Երգչախումբ:
Սկիզբ Հայրապետական պատարագի (Խորհուրդ խորին, Հրաշափառ, Ընտրեալդ, Ուրախ լեր) — Սուրբ, Հայր երկնաւոր, որդի Աստուծոյ, Յամենայնի, Հոգի Աստուծոյ, եւ եղիցի ողորմութիւն, Հայր մեր, Միայն սուրբ, Օրհնութիւն, Տէր ողորմեա, Քրիստոս պատարագեալ, Աստուած մեր, Լցաք, Գոհանանք, Մաղթանք, եղիցի, Էջմիածին ի հօրէ:

Թիւ 20·103·— Հայ ժողովրդ· երաժշտութիւն·— Նուագախումբ, խմբերգ, մեներգ, 45 վայրկեան, 16 կտոր:
Գարուն երեւան, Եայլի, Թաթարական պար, Օրօր, Ալագեազ, Պիլիքի, Ատրպէյճան, Նազ պար, Գերիներու երգ, Կաֆաւիկ, Եարօ ջան, Արեւելեան պար, Ղայթարմա, Քիզ նման, Էհզկինճա:

Թիւ 20·136·— Արմէնի·— 14 կտոր, 45 վայրկեան:
Հայրենիք, Զով գիշեր, Երգրում, Կռունկ, Տարօն, Կայնել ես, Արի Սէյրան, Լալա եարս, Ետ – առաջ, Պանդուխտի երգ, Շողպի, Մարալի, Վարդավառ:

Թիւ 10016·— Իրիս Պիւլպիւլեան եւ նուագախումբ·— (105 Av. St. Ouen, Paris)
Ոչ մի ծագիկ fո բոյրը չունի, Հայաստանի աղջիկ, Ինչ կռնեմ, Տըլէ Եաման, Մի անգամ նայուածքովը, Կարօտի երգ, Շարմաղ աղջիկ, Մարօ ջան, Օրօր, Խնջոյքի երգ:

Ստանալու համար դիմել՝
ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ,
14, Rue Petit, Paris 19· (BOT. 99-22)
Եկեղեցւոյ դիւանատունը·—

(Գաւառի համար առաքում խնամուած ծրարով, , (Փոնքրը ռամպուրսըման):
Փնտռել նաեւ վերջին սալը Րըֆիէ տ'Արմէնի· Թիւ 20157:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI
13 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8392 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4193

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԲԱՐԵՅՈՅՍ ՆՇԱՆՆԵՐ

Օրուան մարդն է Անաստաս Միկոյեան, որուն անունն ու լուսանկարները միջազգային մամուլի առաջին էջերը կը զարդարեն աւելի քան տասը օրէ ի վեր : Իսկ ձայնասփիւռը իր մասին կը խօսի օրն ի բուն : Բոլորն ալ քայլ առ քայլ կը հետեւին իր չարժումներուն, արձանագրելով ամէնէն պզտիկ մանրամասնութիւնն ան – գամ :

Լուսնիկի թռիչքը դէպի անհուն զուգադիպած ըլլալով դէպի Ամերիկա իր ճամբորդութեան, թերթ մը Միկոյեան Բ. անունով մկրտած էր զայն :

Կրեմլինի հերթական սպառնալիքներուն վերջինն էր Պերլինի խնդիրը , որ խիստ ճնշիչ տպաւորութիւն գործած էր արեւմուտքի դիւանագիտական շրջանակներուն վրայ : Պահ մը նոյնիսկ մութ ամպեր կուտակուած էին քաղաքական հորիզոնին վրայ՝ յոռետես , սեւ հեռանկարներով :

Արեւելք – արեւմուտք հակամարտու – թիւնը յանկարծ սուր հանգամանք ստացած էր վերստին :

Երեք մեծ դաշնակիցները, որոնց միացաւ նաեւ դաշնակցային Գերմանիան, վճռական դիրք բռնեցին՝ պաշտօնապէս հաղորդելով Մոսկուայի թէ յօժար չեն տեղի տալու բոլշեւիկեան «վերջնագրին» :

Սեպտեմբեր այս անախորժ կացութեան վազորդային է, որ կը զուգադիպի խորհրդային Միութեան առաջին փոխ վար – չապետին ճամբորդութիւնը :

Շնորհիւ իր հանդարտարարոյ եւ ճկուն բնաւորութեան, հայորդի նախարարը սառոյցին վայրկեանէն իսկ համակրանք ըստեղծեց իր անձին շուրջ, ա՛չ միայն պե – տական մարդոց մօտ, այլ առ հասարակ ամերիկեան ժողովուրդին մէջ :

Առաջին տպիւռ մէկ ու կէս ժամ տեւող « նախապատրաստական ու սիրալիր » խօսակցութեան մը ընթացքին Միկոյեան եւ Քոսթըր Տըլլըս անդրադառնալով օր – ուան հրատապ հարցերուն, որոնք ամէն վայրկեան կը սպառնան վտանգել խաղաղութիւնը ,— կրցած էին իրարու լեզու հասկնալ :

Հանրապետութեան փոխ – նախագահ Նիքսընի հետ իր տեսակցութիւնը եւս բոլորովին պայծառացուցած էր ճնշիչ մթնոլորտը եւ մեղմացուցած հակամարտ երկու ճակատներու ձգտումը :

Յաւարտին իր այցելութիւնները դէպի ամերիկեան մեծ քաղաքները եւ իր «պոթճի մարդու» տեսակցութիւնները ճարտարարուեստի մեծ կոչերուն հետ , բոլորովին փարատեցին այն ծանր տպաւորութիւնը , զոր Խրուշչեւի սպառնական ծանուցագիրները ու Կրեմլիքոյի խիստ հառերը ձգած էին արեւմուտքի , մասնաւորապէս Միացեալ Նահանգներու քաղաքադէտներուն վրայ :

Ամերիկացիները աւելի լաւ կը հասկը – նան առեւտուրի լեզուն :

Միկոյեան կը խոստանայ «խաղաղութիւն» բերել «առեւտուրի ճամբով » :

Բարեյոյս նշանները կ'ուրուագծուին հորիզոնին վրայ :

Երեւոյթները ցոյց կուտան թէ Կրեմլինի «Թիւ 2» վարիչին առաքելութիւնը զարճակէտ մը պիտի կազմէ աշխարհի ճակատագիրը վարող երկու մեծ ուժերու պատմութեան մէջ :

Ամբողջ քաղաքական աշխարհը ուշիմով կը հետեւի հայորդի նախարարի քայլերուն : Անգլիա, Ֆրանսա եւ Գերմանիա մեծապէս կը հետաքրքրուին ռուսեւամերիկեան չիմաններով : Որոշ մտահոգութիւններ ունին : Չեն վախնար , որ քաղաքական կարգադրութիւններ ըլլան ի – րենց դէմքուն վրայէն :

Ո՛րքան պիտի մաղթէինք , ու Միկոյեանի այցելութիւնը հետացնելով պատերազմի վտանգը , ամրապնդէր խաղաղութիւնը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՆՈՐ ՅՈՒՇԱԳԻՐ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԻՆ

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԱՌԱՒԱՐԿԷ ԿՆՔԵԼ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇԻՆՔ ՄԸ

×

ԵՐԿՈՒ ԱՄԻՍԷՆ ՓՈՂՈՎ՝
ՓՐԱԿԱՅԻ ԿԱՄ ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ ՄԷՋ

Պերլինը ազատ գօտի հռչակելու խոր – հրդային առաջարկին պատասխանելով , Ֆրանսա, Անգլիա եւ Ամերիկա դեկտեմ – բեր 31ին կը յայտարարէին թէ նախկին մայրաքաղաքին հարցը կարելի չէ լուծել՝ առանց խօսելու երկու Գերմանիաներու վերամիացման շուրջ :

Նոր յուշագիրով մը Խրուշչեւ այսօր կ'առաջարկէ դեկտեմբերեան հարցը լուծել իր ամբողջութեան մէջ՝ խաղաղութեան դաշնագրի մը ձեւին տակ : Մոսկուա կը հրաւիրէ նաեւ չորսերու ժողովին վայրն ու ժամանակը ,— երկու ամիսէն , Փրահայի կամ Վարշաւայի մէջ :

Խ. Միութեան նոր առաջարկին դիմաց – ուր կէտերը հետեւեալներն են .—

1.— Գերմանիոյ 1959 Յունուար մէկի սահմանները պիտի պահուին :

2.— Արեւմտեան Պերլին պիտի մնայ « ազատ եւ դիմադրի քաղաք» մինչեւ որ իրականանայ երկու Գերմանիաներու վե – րամիացումը :

3.— Խաղաղութեան դաշնագրին ստո – րագրութենէն մէկ տարի ետք Գերմանիա հատուցուած օտար բանակները պիտի հեռանան :

4.— Գերմանիա դիմադրական ոչ մէկ ուխտի պիտի կազմէ :

5.— Պիտի հրաժարի Օտէր – Նայսի սահմաններու վերաքննութենէն :

6.— Աւստրիոյ հետ պիտի չէ միանայ :

7.— Իրեն պիտի արգիլուի հիւլէական դէնքեր չինել եւ իր բանակը զինել :

8.— Սուրհանեակ պիտի չէ չինէ , ինչպէս նաեւ իր բանակը ընդծովեայ նաւատորմիղ պիտի չէ ունենայ :

Մոսկուա կ'առաջարկէ նաեւ որ խաղաղութեան դաշնագրի այս ժողովին մաս – նակցի համաչնաւոր Զինաստան : Արեւելեան եւ Արեւմտեան Գերմանիաներու մասնակցութիւնը այս հանդիպումին՝ « իրրեւ հարցին հետ ուղղակի չհաղորդուած երկիրներ», անկարելի չէ , քան երեւոյթին :

25 էջերէ եւ 48 յօդուածներէ բաղկա – ցած խորհրդային այս յուշագիրը , որ չորեք օր յանձնուեցաւ Արեւմտեան երեք երկիրներուն , մասնաւոր նորութիւններ չի բերեր : Խ. Միութիւնը միշտ կը մերժէ Պերլինի հարցը կապել Եւրոպայի ապահովութեան խնդրին : Այսուհանդերձ Մոսկուա տեղի կուտայ , երբ պիտենք թէ երկու ամիս առաջ կը յայտարարէր վեց ա – միսէն Արեւելեան Պերլինը ձգել Փան – գովի կառավարութեան , յուսալով որ այդ ձեւով Արեւմուտքը պիտի ստիպուէր ա – պատ քայլ հռչակել Գերմանիոյ նախկին մայրաքաղաքը :

Միւս կողմէ , տարօրինակ արագու – թեամբ , խորհրդային կառավարութիւնը արեւմտեան երկիրներուն տասնչորս վերսկսիլ Փրենեւի ժողովին՝ անակնկալ յարձակումներու հարցը լուծելու հա – մար : Ինչպէս ծանօթ է անցեալ Դեկտեմբերին այս ժողովը յետաձգուած էր « ցնոր անօրինութիւն», անելի մը յանդիմով :

ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐԸ

Միացեալ Նահանգները չեն ճաշակերը պաշտօնական յայտարարութիւն մը ընել , յուշագիրը քննելէ առաջ : Այսուհանդերձ , Ուաշինկթըն անընդունելի կը նկատէ Խրուշչեւի առաջարկները . առաջին տե – ղով կիսապաշտօնական աղբիւրներ կը յայտարարեն թէ նոր յուշագիրը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ 1954ին Պերլինի ժողովին ներկայացուած խորհրդային առաջարկին մէկ տարբերակը :

Այս խնդրին շուրջ Նախագահ Այզընհաուըր պիտի խօսի Ա. Միկոյեանի հետ , երբ յառաջիկայ շաբաթ օր Խ. Միութեան փոխ վարչապետը այցելէ Սպիտակ Տուն :

Ո՛չ մէկ պաշտօնական յայտարարու – թիւն նաեւ Լոնտոնի մէջ , ուր Անգլիոյ Արտաքին Նախարարութիւնը պոհացաւ հաստատելով էթ ստացած է խորհրդային յուշագիրը , զոր « լրջօրէն պիտի ուսում – նասիրուի» : Քաղաքական շրջանակներու համաձայն՝ Մոսկուա նորութիւններ չի

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԻԿՈՅԵԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Անաստաս Միկոյեան Շաբաթ եւ Կիրակի օրերը անցուց Սան – Ֆրանչիսքօ եւ Լոս Անճելըս :

Ուրբաթ բաւական իրարանցում եղած էր Շիքակօ ուր Խ. Միութեան փոխ – վարչապետը կարեւորութիւն չտալով ցոյցերուն կ'ուզէր առանձին պտոյտ ընել ղողնիներուն մէջ : Ոստիկանութեան պըլ – խաւոր պատասխանատուն ընդդիմացած էր բանալով «ցոյցերը կը բաւէ» : Միկոյեան չատ պնդած էր տակտն եւ ի վերջոյ համաձայնութիւն մը դոյացած էր որ մեղքնիթայզ Մաորը պտոյտ : Հոն քանի մը անպատեհ եւ ծիծաղելի միջադէպեր պատահած էին : Նախ երբ ննջասենեակի բաժինը կ'այցելէր պիշերուան պահ – ուն օրիորդ մը առաջարկած էր Միկոյ – եանին որ իր կոզքին երկարի անկողնին վրայ զայն փորձելու համար : Միկոյեան նստած է միայն եւ « կակուղ » պատ : Նմանօրինակ տեսարան մը եղած է հետաքրքրական կայանը ուր լուսանկարիչներ ու – դած են «Քանասաի թագուհի»ին հետ նը – կարել Խ. Միութեան փոխ – վարչապետը :

Սան Ֆրանչիսքոյի մէջ Միկոյեան անձնական չատ մեծ յաջողութիւն մը արձանագրած է : Բազմաթիւ Ամերիկացիներ մտադիր տալու համար երկու հարիւր հա – կա–հոմանիստարձակներու ցոյցերը , հա – ւաքուած էին պանդոկ , ողջունելու հա – մար Խ. Միութեան «Թիւ 2»ը : Հոն , Մի – կոյեան մամուլի ասուլիս մը տուած է 300 հոգիի ներկայութեան , ապա ութ հա – րիւր հոգինոց ճաշի մը ընթացքին ժը – պիտով համակրութիւն եւ ծափահարու – թիւն չստաջ բերած : Մամուլի դործա – կալութիւնները կը չեշտեն թէ Միկոյեան մեծ հմայքով , բարի կամեցողութեամբ եւ իւմուրով պատասխանած է բոլոր հարցումներուն : Ցիշեց որ Խրուշչեւ իրեն բուած է Մոսկուայէն մեկնելէ առաջ . — եթէ հոն մնաս պիտի ստիպուինք քեզի դէմ զրկել սրպիսպի մեկի դէմ չիսօսիս» :

Նախորդ օրը Շիքակոյի մէջ Միկոյեան հիւր եղած էր Ատլայ Սթիվընսընի կողմէ կազմակերպուած ճաշի մը : Ատ ատենէն ի վեր – ամերիկացի նախկին ռազմիկի մը տունը : Փօլօմաքի էլդայի ճակատի այն կռուողներէն է որոնք 1945ին թնդրդային եւ ամերիկեան բանակներուն կցումբ ըրած են :

Հարեսըն Սալզպըրի որ Միկոյեանին կ'ընկերանայ Նիւ Եորք Թայմզի մէջ կը պրէ .— Ուշինկթըն թերագնահատած է Միկոյեանի եռանդը եւ աչխատութիւնը , ինչպէս նաեւ անոր ջանքերը , համոզելու համար Ամերիկացիները որ պէտք է վերջ տալ պաղ պատերազմին» :

× *Կարդինալ Քուշինկ , Պոսթընի արք – եպիսկոպոսը յայտարարեց որ Խ. Միու – թեան փոխ–վարչապետը «արիւնով ծած – կուած դաւիճ մըն է» , ուելցնելով թէ ո՛չ կ'ընդունի Խ. Միութեան փոխ – վարչա – պետը ոչ ալ ներկայ կ'ըլլայ որեւէ հաւա – քոյթի անոր լ պատիւ :*

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ որուն ապագային խորհուրդը նիստ ունէր Շաբաթ եւ Կիրակի Փութոյի մէջ , որչէք վերջնապէս ընդդիմադիր դառնալ Տը Կո – լի կառավարութեան : Մոլէ պղտչացու – ցած է սակայն , բոլորովին Տը Կոլը ա – ռանձին ձգելէ եւ չեչտած .—Տը Կոլ , ան – չատուած ընկերվարականներէ , կրնայ այլ եւս չկարենալ ընել ինչ որ ապատական կայ իր քաղաքականութեան մէջ եւ այդ պարագային՝ հակա – հանրապետական ուժերը կը յաղթեն , եւ կը պարտադրեն յեռաղիմական քաղաքականութիւն մը : Երրորդ քաղաքականութիւն մըն ալ կրնայ ինքզինքը պարտադրել : Հունդարական եւ Ֆրանքոյի վտանգներուն մէջ երրորդ վտանգ մը կայ «Սալազար վտանգն է » :

Ժողովը , մանաւանդ բաւարար քննադատեց Էլմատան եւ անհետեւան որոչումները զոր բանաձեւով մը պատասխանեց :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱՐԱՖՆԵՐԸ չարժում մը սկսան Ֆրանսայի «Մշակութային կապակցութեան » դէմ : Գեղարուեստից համալսարանի ուսանողները կ'ուզեն որ արաբերէնով կատարուած ուսումնասիրու – վկայականները համարժէք ըլլան Ֆրան – սական համալսարաններու վկայականնե – րուն : Պէյրութ Մասսան կը դեկավարէ այս չարժումը բանալով որ «ոճիր մըն է հայրենիքին դէմ՝ փափաքիլ որ Ֆրան – սայի մշակութային դիրքը գօրանայ» : Նոյն ժամանակ կառավարութեան նախարարները կ'ուզեն ճանչնալ «Ազգե – րու պատրաստ կառավարութիւնը » ինչ որ պէտք չէ նկատել իբրեւ թշնամական վե – րաբերմունք մը Ֆրանսայի հանդէպ :

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 15էն սկսեալ դիներու յա – ւելումները ի գործ պիտի դառնան Ֆր – րանսայի մէջ . կաղի ու էլեկտրականու – թեան վրայ՝ 10 – 12տկ. առ հարիւր , ածուխ՝ 11 – 15 առ հարիւր , մազութ՝ 14 – 17 առ հարիւր , կաթ եւ դինի՝ 15 – 20 առ հարիւր : Ցաւելումները զգալի են նաեւ ծխախոտներու վրայ . «Կոլուպ »ը որ 95 ֆրանք էր պիտի արժէ 115 ֆր. , «Ժիթան»ը՝ 130 , «Սելթիկ» 135 : Ցաւելում կը կատարուի նաեւ ամերիկեան ծխախոտներու վրայ . Զէսթրֆիլտ , Էրթի եւ . որ 190 ֆր. կ'արժէին , պիտի արժեն 220 ֆրանք : Կը կարծուի թէ մեքրոյի եւ օթօպիւսի դիները անփոփոխ պիտի մնան , բայց երկաթուղիի դիներուն վրայ յաւելումը անխուսափելի է :

ԵՒՐՈՊԱՅի բոլոր երկիրներուն մէջ ձիւնը , փոթորիկն ու ոտզումները բուա – կան մնաս պատճառեցին : Անգլիոյ մէջ կը ձիւնէ , ինչպէս նաեւ Հոլանտայի մէջ : Լիւքսէմպուրկի բազմաթիւ փողոցները ջուրերու տակ մնացին , Մոզէլ գետը բարձրացաւ հինգ մեթր 45ի եւ բազմա – թիւ չքնաններ պարպուեցան : Զիւնի հե – ետեւանքով երթեւեկը դժուարացաւ Պրիւ – սէլի մէջ : Փոթորիկն ու ձիւնը մեծ դժ – ուարութիւններու պատճառ դարձան Լե – հաստանի մէջ , մանաւանդ երկաթուղիին ու ինքնաչարժերու համար : Սիլեզիոյ մէջ սառիճանաչափը նուազ 46 ցոյց կու – տայ : Ցուրտ – ձմեռ նաեւ Ֆրանսայի մէջ : Կիրակի գիչեր սկսաւ ձիւնել Փարի – զի վրայ , մինչ Սէնը կը չարունակէ բարձրանալ , Օմեթըլիցի կամուրջին տակ հասնելով հինգ մեթրի :

ՌԻՕ ՏԸ ԵՄՆԷՅՐՈՅի մէջ դեկտեմբեր ամբողջութեամբ օգոստոս մը կրակ տանն – լով չախչախուեցաւ օդակայանին մէջ . միայն երեք հոգի կարելի եղաւ փրկել . 36 մեռեալ կայ :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ Արտաքին նախարար Զօր – լու Անդարայի խորհրդարանական յանձ – նախումբին առջեւ գոհունակութեամբ յայտարարեց թէ Թուրքիոյ եւ արաբական երկիրներու յարաբերութիւնները սկսած են բարելաւուիլ :

ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՁԸ

Լրագրութեան հիմնական պայմաններէն մէկն է արագ մատածել եւ արագ գործել։ Կ'ապրինք դարու մը մէջ, ուր քալել չկայ, վազել կայ. վազել չկայ, թռչիլ կայ։ Սաիսպուած ենք յարմարիլ ժամանակին եւ իր պահանջներուն, եթէ չենք ուզեր ժամանակավրէպ համարուիլ։

Լրագրութեան միւս պայմանն է տեսնել դիտնալ, այսինքն՝ ունենալ հոտառու – թիւն եւ ընտրողութեան դատողութիւն։ կան, որ կը նային միայն, բայց չեն տես – ներ. ուրիշներ զուրկ են սուր հոտառու – թենէ եւ կամ ծնած են ատանց «ընտրո – դական» դատողութեան։

Օրաթերթը ծնունդն է հեւ ի հեւ աշ – խատանքի մը, զոր լրագրողը ոչ թէ կը կատարէ, այլ կ'ապրի ջիղերով եւ ուրոն մէջ կը դնէ — դնէ պարտաւոր է դնել— աղնուագոյն մասը իր մտաւորական ու հոգեկան կարողութիւններուն։ Ամբողջ – ջական նուիրումի գործ մըն է լրագրու – թիւնը, ինչպէս ուսուցչութիւնը։ Մէկուն կոչումն է դաստիարակել նոր սերունդը, միւսին կոչումն է դաստիարակել թէ հին եւ թէ նոր, թէ այսօրուան եւ թէ վաղ – ուան սերունդները։ Երկուքն ալ — լրա – գրող եւ ուսուցիչ — իրենց բովանդակ «դրամագլուխ»ն է, որ դրած են, պէտք է դրած ըլլան իրենց գործին մէջ։

Ոմանք ծանր, ուրիշներ թեթեւ կը դա – նեն ինչ որ կուտայ օրաթերթը։ Ծանր կամ թեթեւ, տրուած նիւթերը պէտք է իրենց մէջ ունենան ծանրութեան իրենց կեդրոնը եւ գոյութեան խմաստը։ Բայց մանաւանդ կարենան տարածել դպա – փարներ եւ սկզբունքներ, զորս պաշտ – պանած ըլլալուն համար կարմրելու պատճառ մը չունենայ լրագրողը։ Ամէն նիւթ դրողէն կը պահանջէ մաս մը իր ե – ռանդէն, ջիղերէն ու հոգիէն, անշուշտ եթէ արհեստ չէ դարձուցած իր առաքե – լութիւնը եւ անոր վրայ չի նայիր չէզոք «դիտող»ի աչքով։ Պէտք է կարենալ տա – կալ այս սպառիչ լարումին եւ վերանո – րոգուիլ ամէն օր։

Հաւատք եւ խանդավառութիւն անհրա – ժեշտ «նախանիւթ»ը են ատպարէզով լրագրողին համար։ Խանդավառել բազ – մութիւնները ոչ միայն իր զաղափարնե – րուն ներդոյակ գօրութեամբը, այլեւ ա – նոնց «ճարտարապետութեամբ»ը, պարտք մը չէ միայն, այլ նաեւ կոչում մըն է ինքզինք յարգող ամէն լրագրողի համար։

Լրագրողին ոճը պէտք է լրացնէ կարգ մը պայմաններ, ունենայ մտնաւոր յատ – կանիշներ, զրեթէ բոլորովին ատրերը ա – նոնցմէ, որոնք կրնան յարգի ըլլալ գրա – կանութեան միւս սեռերուն մէջ։ Ծաղ – կադարդուած, մթնաքող, զարգարթիկ, ճապաղ ոճը չէ լրագրութեան մէջ փնտռ – ուածը։ Ինարայի ոճով կարելի չէ խմբա – գրական գրել, ոչ ալ Սիամանթոյի ոճով քաղաքական յօդուածներ «չարադրել»։ Հոլորովին ուրոյն ձեւով է ստեղծուել այս երկրի ճակատագիրը։ Այն ժողո – վուրդը, որ մեր Թուականից մի քանի հազար տարի առաջ ամենահզօրն էր Փո – քրը Ասիայում, որ դեռ Եգիպտացիներից ու Յոյներից առաջ քաղաքակրթութիւն էր տարածում այնտեղ, այժմ կախուած է ուրիշների դիջողամտութիւնից ու կա – րեկցութիւնից։

Հայաստանի պատմութեան հնագոյն շրջանը կորչում է ժամանակների խոր – քում եւ, ինչպէս բոլոր ժողովուրդների մօտ, պարուրուած է զանազան աւանդու – թիւններով։

Հայերն իրենք իրենց անուանում են «Հայ» Յարէթի չորրորդ որդու՝ Հայկի անունով։ Ըստ աւանդութեան՝ Հայկն այն ժամանակ դրեց հայկական ցեղի հիմքը։ Իրենց երկիրը նոյնպէս անուանում են «Հայաստան»։ Իսկ «Արմենիա» անունն առաջացել է Հայկի թոռ Արմենակից, որի անունով էլ Յոյները անուանեցին երկիրը Արմենիա։ Այսպէս է առասպելը (Մովսէս Խորենացի)։

Հայերի ծագման պատկան բացատրու – թիւնները տարբեր են։ Ենսեն կարծում է թէ «Հայ» անունն առաջացել է Հիթիթից կամ Խեթիթից։ Այդ Հիթիթները մի ժա – մանակ ապրում էին մի մեծ կայսրու – թեան մէջ, որ յաճախ է սպառնացել Ե – գիպտոսին։ Ի միջի այլոց, նրանք օգնե – ցին նաեւ Պաղեստինին՝ ազատագրուելու համար փարաւոնների վերազոյն իշխա – նութիւնից։

Բէյկ արտայայտել է այն կարծիքը թէ Հայերի մուտքը Փոքր Ասիա կապուած է Կիմերների հարաւային Ռուսաստանից հեռանալու հետ։ Կիմերներն, ուրեմն, նրա կարծիքով, Հայերի նախահայրերն են՝ վտարուած ռազմատենչ Սկիւթացի – ների կողմից։

Լեզուի տեսակէտից՝ Հայերը պատկա – նում են Արիացիներին։ Պրոֆ. Պատկա – նովի (Պատկանովն էլ Հայ է) կարծիքով Հայոց լեզուն ամենուրեք զերմանական, սլաւոնա – լիտվական լեզուների միջա – կայ տեղ է զրաւում եւ հնդեւրոպական լեզուախմբի մի ինքնուրոյն ճիւղն է։ Նո – րագոյն լեզուաբանները Հայոց լեզուն համարում են Թրակիա – փռիւգիական լեզուի մի ճիւղը, այսպիսով հետեւելով Հերոդոտոսին, որ Հայերին համարում էր Թրակիացիներին ազգակից մի ժողո – վուրդ։

Հայ միջնադարեան քնարերգութեան վերջին հանճարեղ ներկայացուցիչ Սա – յաթ – Նովայի այս տողերուն մէջ խոր արտայայտութիւն զտած է աչխարհիկ կեանքին փարած, բայց միտիկ աչխար – հայեցողութենէ տակաւին վերջնական – պէս չազատագրուած միջնադարեան մար – դու հոգեկան ներքին տագմը։ Կռիւը՝ «հոգի»ի եւ «մարմնի» միջեւ մեր մէջ – նադարեան բանաստեղծութեան հիմնա – կան հարցերէն մէկն է։ Մարդուն զոթ – նող միտքը արդէն դժուարութեամբ կը հրաժարէր կեանքի իրական եւ բնական վայելքներէն, յանուն եկեղեցւոյ կողմէ առատօրէն խոստացուած, սակայն անս – տոյգ հանդերձեալի երջանկութեան։

Միտիկականութեան բացարձակ տի – րապետութեան դէմ առաջին անգամ ծա – ռայողը 13րդ դարու հայ բանաստեղծ եւ մատենագիրը, դիտնական եւ փիլիսոփայ, մանկավարժ եւ քերականագէտ, քարոզիչ

ՄԻՋՆԱԴԱՐՈՒ ՀԱՅ ՄԵԾ ԻՄԱՍՏԱՍԷԼԸ

ՀՄԲ.— Երեւանի «Գրական Թերթ»ին մէջ, Հր. Մուրադեան ուշագրաւ յօդուած մը գրած է Ա. Սրապեանի հրատարակած «Յովհաննէս Երզնկացի» գործին շուրջ. ստորեւ կը ներկայացնենք այդ գրութիւ – նը՝ արեւմտահայերէնի վերածելով։

×

Թէ վուր հուգուդ կամբն իս անում,
Մարմինդ բեդամազ է ըլում՝
Վո՞ւր մէ դարդին կու դիմանաս
Դուն ջրատար Սայաթ – Նովա։

քով՝ վերջինը լիուլի կը բաւէր։

Գրական ուսումնասիրութիւն մը դրել չէ մեր նպատակը։ Ուզեցինք, այս մէկ քանի վկայութիւնները յիշատակելով, հասատատել թէ լրագրութիւնը իրեն յա – տուկ «ոճ» մը ունի, որուն գլխաւոր յատկանիշներն են ժուժկալութիւն, սեղ – մութիւն, յստակութիւն, չարժունա – կութիւն, կենդանութիւն։

Միայն «տեղեկատու պրակ» մը չէ օրա – թերթը իր բնոյթով ու ծրագրով։ Ան պէտք է ըլլայ մանաւանդ ուղեցոյց մը եւ առաջնորդ մը։ Օտար մեծագոյն – ղեկ թերթի մը խմբագիրը, որ հետապրին նաեւ իր երկրին վարչապետը դարձաւ, հետեւեալ «ապ»ը դետեղած էր խմբագրութեան սրահին մէջ, իբրեւ ա – կեղէն կանոն.

« Լաւ դրուածք մը պէտք է բան մը տրվեցնէ ամէնէն դիտուն մարդուն եւ միաժամանակ հասկնալի ըլլայ ամէնէն տգէտ մարդուն »։

Որքան այս կանոնը կը յարմարի հիմա մեզմէ ամէն մէկուն, զրող թէ լրագրող։

(Խմբագրական՝ ՅՈՒՍԱԲԵՐԻ)

Զօհրապի բացառիկ տաղանդը միայն կը – դաւ ստեղծել «երկակենցաղ» այն ոճը, որ նոյնքան դեղեցիկ է հրապարակա – դրութեան, որքան գուտ դրականութեան մէջ եւ որ չխախտեց հրապարակագրու – թիւնը դրականութեան մօտեցնող կամ դանոնք իրարմէ բաժնող ներդաշնակու – թիւնը։

Ծանր, տափակ, միապաղաղ ոճը միակ ապահով միջոցն է ձախողելու լրագրու – թեան մէջ, անկախ՝ ասպարէզին միւս պահանջներէն։ Շարժուն, յստակ, ազ – դու, կենդանի ոճն է, որ կրնայ չհևկան ու համելի ընծայել այն դաղափարները, զորս լրագրողը կ'ուզէ տարածել եւ ար – մատացնել հանրութեան մէջ։ Ասոր հա – մար է, որ անհոդ, անփոյթ, կրաւորա – կան կամ երազուն խառնուածքով մարդիկ չեն կրնար լրագրող ըլլալ, որքան ալ բազմապատիկ ու բազմապիսի երեւին լրագրութենէ տարբեր ասպարէզի մէջ յաջողելու իրենց հնարաւորութիւնները։ Պէտք է, որ լրագրողը նախ ինք ըլլայ արթուն, ապա նաեւ ունենայ ոճ մը, որ չարժի, հոսի եւ կարենայ արթուն պահել ընթերցողը, փոխանակ զայն ուռքի վրայ քնացնելու։

« Երբ դրելիք բան մը ունենաք, աչխա – տեցէք ձեր նախադասութիւններուն մէջ դնել միայն բայ մը, ածր բայի մը եւ խնդիր մը։ Իսկ երբ հարկ տեսնէք ածա – կան մը դործածելու, եկէք խորհուրդ հարցուցէք ինձի »,— կ'ըսէր Ֆլեմանսօ երիտասարդ լրագրողի մը, որ ածական – ներու ծանր բեռան տակ զրեթէ հաչման – դամ կը դարձնէր իր նախադասութիւննե – րը։

Ածականը դրականութեան մէջ մտաւ ռոմանթիզմին հետ, որ կը սիրէ աւելի չատ յուզուած երեւիլ, քան յուզուած ըլ – լալ։ Դասական ոճը ժուժկալ է, կը զո – հանայ զոյականով եւ բայով։ Ռոմանթիկ ոճը, քնարերգական ու ենթակայական, կ'ախորժի ածականներու չռայլ դործա – ծութենէն։

« Ոչ մէկ հոդ կը խորչամէ իր ճակա – տը»· ասկիա, ըստ Անտրէ Մօրուայի, դասական ոճն է։

« Ոչ մէկ վարդահաս հոդ խորչամած էր երբեւիցէ իր մանկատիպ ճակատը »· ա – սիկա, դարձեալ ըստ Մօրուայի, ռոման – թիկ ոճն է։

Այս երկու «ոճ»երը անակ մանաւանդ կը տարբերին իրարմէ, որ մէկուն մէջ ոչ մակբայ կայ, ոչ ածական, մինչ միւսին մէջ թէ մակբայ կայ, թէ ածական։

« Դասական կը կոչեմ ինչ որ «առողջ» է, ռոմանթիկ կը կոչեմ ինչ որ «ապա – ոողջ» է»,— կը զրէր զերման զրականու – թեան քուրմը՝ Կէօթէ։ Իսկ Ֆրանսական Հանճարը կը վկայէր Փասքալի բերնով. «Շողշողուն բառերը յոռի նկարագրի յայտարար նչանները են»։

Սթանտալի չերիմին վրայ արձանա – գրուած է. «Գրեցի, սիրեցի, ապրեցայ»։ Ֆրանսացի քննադատ մը աւելորդ կը դտ – նէ առաջին երկու բառերը. իր կարծի – քով՝ վերջինը լիուլի կը բաւէր։

Գրական ուսումնասիրութիւն մը դրել չէ մեր նպատակը։ Ուզեցինք, այս մէկ քանի վկայութիւնները յիշատակելով, հասատատել թէ լրագրութիւնը իրեն յա – տուկ «ոճ» մը ունի, որուն գլխաւոր յատկանիշներն են ժուժկալութիւն, սեղ – մութիւն, յստակութիւն, չարժունա – կութիւն, կենդանութիւն։

Միայն «տեղեկատու պրակ» մը չէ օրա – թերթը իր բնոյթով ու ծրագրով։ Ան պէտք է ըլլայ մանաւանդ ուղեցոյց մը եւ առաջնորդ մը։ Օտար մեծագոյն – ղեկ թերթի մը խմբագիրը, որ հետապրին նաեւ իր երկրին վարչապետը դարձաւ, հետեւեալ «ապ»ը դետեղած էր խմբագրութեան սրահին մէջ, իբրեւ ա – կեղէն կանոն.

« Լաւ դրուածք մը պէտք է բան մը տրվեցնէ ամէնէն դիտուն մարդուն եւ միաժամանակ հասկնալի ըլլայ ամէնէն տգէտ մարդուն »։

Որքան այս կանոնը կը յարմարի հիմա մեզմէ ամէն մէկուն, զրող թէ լրագրող։

եւ հռետոր Երզնկացին էր, Պլուզ մա – կանունով։

Սայաթ – Նովայի վերոյիշեալ տողերը դրուած ժամանակաչրջանէն կէս հազա – րամեակ առաջ, Յովհաննէս Երզնկացի զրած էր հետեւեալ քառակը.

Ջերկուսս բնկեր ո՞նց պահեմ, մէկը՝
հող, մէկս հոգի է,
Հոգիս քէ ի վեր բարշ է, հողս ծանր՝ ի
վայր կու հակէ,
Վախեմ քէ հողոյս լսեմ, ևս հոգոյս լոյ –
սըն պակասէ,
Ու հետ հոգոյն ո՞վ թոչի, երբ ևրա
տունն հետի է։

Անհնարին է եւ անիմաստ հոգին փրկե – լու համար ժխտել մարմինը. իր ժամա – նակի համար խիզախ այս զաղափարն է արտայայտուած Երզնկացիի տողերուն մէջ։ Բայց Երզնկացին մարմնական – աչխարհիկ սկզբունքի հաստատման ու պաչտպանութեան կը յանկլ ոչ միայն իր տաղերուն, այլեւ իր փիլիսոփայական, դիտական աչխատութեանց եւ իր քարոզ – ներուն մէջ։ Երզնկացին կոչ կ'ընէր լ – մաստասիրել մարդն ու բնութիւնը, իր խօսքերով՝ «մեծ աչխարհը» եւ «փոքր աչխարհը» եւ ինք կուտար անոր լաւա – գոյն օրինակը։

Յովհաննէս Երզնկացիի (Պլուզ) անձին ու ստեղծագործութեան հետ կապուած հարցերը վաղուց զրաղեցուցած են մեր բանասիրութիւնը։ Երզնկացին արժանա – ցած է անուանի հայագէտներու ուչա – դրութեան, ինչպէս՝ Զամչեան, Ալիչան, Աբեղեան, Ադոնց եւայլն։ Սակայն յիչեալ բանասէրները, բացառութեամբ Աբեղեա – նի, զրաղած են Պլուզի ստեղծագործու – թեան այս կամ այն յատկանիչով, այն – պէս որ միջնադարու այդ մեծ հեղինա – կին կեանքին ու ստեղծագործութեան բազմակողմանի ուսումնասիրութիւնն ու չպարզաբանուած խնդիրներու պարզաբա – նումը թողուած է մեր օրերուն։

Վերջերս, Հայկական Գիտութիւններու ակադեմիայի հրատարակութեամբ լոյս տեսաւ Արմենուհի Սրապեանի «Յովհան – նէս Երզնկացի» աչխատութիւնը։ Ա. Սր – բապեան նախ զրաղած է Յովհաննէս Եր – զնկացիի անձնաւորութեան հարցով։ Մեր բանասիրութիւնը չփոխած է Պլուզ եւ Մործորդ մականուններով երկու Յով – հաննէս Երզնկացիները։ Այս պատճառով Յովհաննէս Երզնկացի – Պլուզ համա – ուած է 13 – 14րդ դարերու բանաստեղծ եւ Մործորդիի կեանքին չարք մը տու – եալները վերագրուած են անոր։

Բանասիրական մանրակրկիտ հետազո – տութեան միջոցով Ա. Սրապեան կ'ապա – ցուցանէ թէ Պլուզ Երզնկացին ապրած է միայն 13րդ դարուն, կը ճշդէ անոր ծննդեան տառնամեակը եւ մահուան տա – րեթիւը (1293), կ'ապացուցանէ թէ 13րդ դարու ութսունական թուականներուն ան մեծահռչակ ընկերային – քաղաքական դործիչ էր արդէն, դիտնական – վարդա – պետութիւն, այժմ կորցրել է իր քաղա – քական անկախութիւնը եւ բաժանուած՝ երեք պետութիւնների, Ռուսաստանի (Ե – րեւանի նահանգ, Կարսի մարզ, Բագուի եւ Գանձակի նահանգների մի մասը), Թիւրքիայի (Էրզրումի, Վանի, Երզնկա – յի նահանգները, Զէյթունն ու Կիլիկիան) եւ Պարսկաստանի (Ատրպատական) մի – ջեւ։

Բոլորովին ուրոյն ձեւով է ստեղծուել այս երկրի ճակատագիրը։ Այն ժողո – վուրդը, որ մեր Թուականից մի քանի հազար տարի առաջ ամենահզօրն էր Փո – քրը Ասիայում, որ դեռ Եգիպտացիներից ու Յոյներից առաջ քաղաքակրթութիւն էր տարածում այնտեղ, այժմ կախուած է ուրիշների դիջողամտութիւնից ու կա – րեկցութիւնից։

Հայաստանի պատմութեան հնագոյն շրջանը կորչում է ժամանակների խոր – քում եւ, ինչպէս բոլոր ժողովուրդների մօտ, պարուրուած է զանազան աւանդու – թիւններով։

Հայերն իրենք իրենց անուանում են « Հայ » Յարէթի չորրորդ որդու՝ Հայկի անունով։ Ըստ աւանդութեան՝ Հայկն այն ժամանակ դրեց հայկական ցեղի հիմքը։ Իրենց երկիրը նոյնպէս անուանում են « Հայաստան»։ Իսկ «Արմենիա» անունն առաջացել է Հայկի թոռ Արմենակից, որի անունով էլ Յոյները անուանեցին երկիրը Արմենիա։ Այսպէս է առասպելը (Մովսէս Խորենացի)։

Հայերի ծագման պատկան բացատրու – թիւնները տարբեր են։ Ենսեն կարծում է թէ «Հայ» անունն առաջացել է Հիթիթից կամ Խեթիթից։ Այդ Հիթիթները մի ժա – մանակ ապրում էին մի մեծ կայսրու – թեան մէջ, որ յաճախ է սպառնացել Ե – գիպտոսին։ Ի միջի այլոց, նրանք օգնե – ցին նաեւ Պաղեստինին՝ ազատագրուելու համար փարաւոնների վերազոյն իշխա – նութիւնից։

Բէյկ արտայայտել է այն կարծիքը թէ Հայերի մուտքը Փոքր Ասիա կապուած է Կիմերների հարաւային Ռուսաստանից հեռանալու հետ։ Կիմերներն, ուրեմն, նրա կարծիքով, Հայերի նախահայրերն են՝ վտարուած ռազմատենչ Սկիւթացի – ների կողմից։

Լեզուի տեսակէտից՝ Հայերը պատկա – նում են Արիացիներին։ Պրոֆ. Պատկա – նովի (Պատկանովն էլ Հայ է) կարծիքով Հայոց լեզուն ամենուրեք զերմանական, սլաւոնա – լիտվական լեզուների միջա – կայ տեղ է զրաւում եւ հնդեւրոպական լեզուախմբի մի ինքնուրոյն ճիւղն է։ Նո – րագոյն լեզուաբանները Հայոց լեզուն համարում են Թրակիա – փռիւգիական լեզուի մի ճիւղը, այսպիսով հետեւելով Հերոդոտոսին, որ Հայերին համարում էր Թրակիացիներին ազգակից մի ժողո – վուրդ։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ.— ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ.— ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՐՑՆԵԼԸ

Որ հնութեան շրջանում՝ Հայաստան երկար ժամանակ գտնւում էր Ասորեստա – նի, Բաբելոնի ու Պարսկաստանի գերա – պետն իշխանութեան ներքոյ։

Ցայտնի է որ Զ. դարում, Քրիստոսի ծնունդից առաջ, Հայերը նորից ապա – տագրուեցին եւ ստեղծեցին ինքնուրոյն պետութիւն, որի կառավարողն էր Տիգ – րան Ա.։ Իր աչխարհակալական գործի պատճառով՝ Հայաստան միշտ եղել է կռուախնձոր Յունաստանի եւ Պարսկաս – տանի միջեւ։ Նրանց միջեւ մղուած պա – տերազմներում Հայաստանին միշտ կարե – ւոր գեր էր պատկանում։

Ք. դարում (Ն. Ք.) Հայաստան բա – ժանուած էր երկու մասի, Մեծ եւ Փոքր Հայք։ Առաջինը չուռով ստացաւ Արչա – կունիների իշխանութիւնը (պարսկական Սասանեան իշխանութեան երկրորդական մի ճիւղը)։ Արչակունիները իշխեցին մօտ չորս դար, մօտաւորապէս մինչեւ Գ. դար։ Բազդատի խալիֆաների ու կայս – րերի պատերազմների ժամանակ՝ Հայաս – տան յաճախ էր աւերածութեան մատ – նում։ Հռոմի տիրապետութեան շրջա – նում Հայերը հռոմէական քաղաքացիու – թիւն մտցրին Կովկաս ու Պարսկաստան։

ՌԱՖՆԻ

(1 Շար.)

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԵՐԿԻՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Ա.— ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպիսին էլ լինի Հայերի ճակատագի – րը, որ միևչեւ այժմ տխուր է եղել, ինչ էլ սպասի նրանց՝ ապագայում, Հայաս – տան կը մնայ աշխարհի ամենահետա – քրքրական երկրներից մէկը։

ԲԱՅՐՆ (1817)

Կասկած չի կարող լինել, որ ժամանա – կակից Հայերն արժանի են իրենց նախա – հայրերին, իրենց վեհ ոգիով, գիտու – թեան ու կրթութեան ձգտումով, իրենց բազմազան ընդունակութիւններով վերին աստիճանի արժանի՝ բովանդակ Բաղա – ֆակիրք աշխարհի համակրանքին։

ՀԻՒԲՇՄԱՆ (1890)

ՆԱԽԱՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ (վարկած)

Հայաստան, մի ժամանակ մեծ ու հզօր

պետ, բազմաթիւ քարոզներու եւ ճառե–րու հեղինակ, մինչդեռ Ծործորեցին ապ–րիլ կ'իջնէ 1300էն յետոյ միայն :

Պարզաբանելով Յովհաննէս Երզնկացիի անճնաւորութեան հետ կապուած հարցե–րը, Ա. Սրապեան հնարաւորութիւն կ'ու–նենայ ճիշդ չարագրելու անոր կեանքն ու գործունէութիւնը եւ ցոյց կուտայ այն մեծ դերը, որ ունեցաւ ան հայ ժողո–վուրդի մշակութային ու ընկերային – քաղաքական կեանքին մէջ : Այս նպատա–կով Ա. Սրապեան առաջին անգամ ըլլա–նելով կ'առնչէ Երզնկացիի նաեւ արձակ առեղծագործութիւնը, որ ցարդ ուսում–նասիրուած չէր : Անոր շնորհիւ ան երե–ւան կը հանէ Յովհաննէս Երզնկացիի աշ–խարհայեացքին չարք մը ուշագրաւ կող–մերը, կ'ընդգծէ, որ այդ մեծ վիպանական փիլիսոփան իմաստասիրած է իր ժամա–նակի ընկերային, մշակութային միտքը դրապեցնող չարք մը հարցեր եւ զանոնք լուսաբանած է դարուն առաջաւոր գիտու–թեան դիրքերէն : Ուշագրաւ է յատկա–պէս հոլիի եւ մարմնի փոխյարաբերու–թեան եւ նիւթի իմբռնման հարցին մէջ անոր ունեցած դիրքորոշումը :

Մեծանուն վիպանական Մ. Աբեղեան առիթներ առած ցաւով կ'արձանագրէր այն փաստը, թէ տակաւին Երզնկացիի բանաստեղծութիւնները չեն հաւաքուած եւ հրատարակուած ամբողջական ժողո–վածուի մը մէջ : Սրապեան յաջողու–թեամբ իրականացուցած է այդ խնդիրը :

Հեղինակը նախ կը ներկայացնէ Յով–հաննէս Երզնկացիի անունով պահպան–ուած չափածոյ բոլոր ստեղծագործու–թեանց գիտական բնագրերը՝ բանասիրա–կան ընդարձակ հետազօտութիւններով եւ ծանօթագրութիւններով : Առանձին քրն–նութեան կ'ենթարկէ գրեթէ իւրաքանչիւր գերեզուած, նոյնիսկ առանձին քառեակ, ճշդելու համար անոնց բուն հեղինակը : Ի մի բերելով Երզնկացիի բանաստեղ–ծութիւններուն Մատենադարանի ձեռա–գրերուն մէջ պահպանուած բոլոր ընդօ–րինակութիւնները, նկատի ունենալով նաեւ եղած հրատարակութիւնները, Ա. Սրապեան առանձին բանաստեղծութիւն – ներ պահպանուած հաւաքածոներու ամ–բողջութիւներ, գտած է որպէս մէկ քեր–թուած նկատուող տպերը, ճշդած է բազմաթիւ սպաւպումներ եւ, որ գլխա–ւորն է, համոզիչ կերպով լուծած է «Եր–կուսն ի մէկ տեղ բերած» սկզբնաւորով քառեակներու չարքին Երզնկացիի պատ–կանելուն հարցը : Այս խնդրին մէջ յատ–կապէս օգտակար եղած է հեղինակին ար–ձակ եւ չափածոյ գործերուն միջեւ գո–յութիւն ունեցող նիւթի այն սերտ կա–պը, որ յայտնաբերած է Ա. Սրապեան :

Վերլուծելով Երզնկացիի բանաստեղ–ծութիւնները, հեղինակը ցոյց կուտայ այն նորութիւնները՝ որ բերած է ան, նիւթի, արուեստի եւ տաղաչափութեան մէջ միաժամանակ : Յատկապէս ուշա–գրաւ է քառեակներու վերլուծումը, ուր երեւան կուգան հեղինակին յատաջադէմ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

La Chatte sur un toit brûlant

Թէնեսի Ուիլլիըմսի այս թատերգու–թիւնը մեծ ազմուկ հանած էր նախ պրո–տուէյի բեմերուն եւ յետոյ փարիզեան բեմի մը վրայ ներկայացուելով : Քաջա–լերուելով այս զոյգ յաջողութիւններէն , Հոլիվուտ՝ գայն ժապաւէնի վերածած է : Ցանդուգն ձեռնարկ, քանի նիւթը շար–ժանկարի վերածուելու ոչ մէկ առորոգե–լի ունի : Շարժանկարի բուն իսկ հու–թիւնը կը կայանայ շարժուն պատկերնե–րու շնորհիւ նորանոր գործողութիւններ առեղծելուն մէջ ու անոնց հոլովոյթով արագայարելու նիւթին խմաորը : Բայց երբ այդ խմաորը ըմբռնելի կը դառնայ միայն բառերու զօրութեամբ, այն ատեն ներկայացուած ժապաւէնը իր նպատակէն չեզած կ'ըլլայ : Ժապաւէնի մը մէջ պէտք է որ պատկերները տիրապետեն եւ ուղ–ղեն բառերը եւ ոչ թէ ենթարկուին բա–ռերուն : Այս իրողութեան վրայ կը հիմ–նուի բոլանդակ չարժանկարի էութիւնը եւ այդ է զայն թատրոնէն զանազանողը :

« Լա Շաթ »ը յատկապէս թատրոնի նիւթ մըն է, այս իսկ պատճառաւ զայն չարժանկարի վերածելը յանդուգն ձեռ–նարկ մըն է : Րիչար Պրուքս, բեմադիրը, համեմատաբար նորեկ մըն է չարժանկա–րի ասպարէզին մէջ : Թատրոնը եղած է միշտ իր օրրանը եւ այս պատճառաւ ալ որոշ նախասիրութիւն ցոյց կուտայ հան–դէպ թատերական կտորներուն : Այս ան–թիւ ալ չատ բարդ նիւթ մը ընտրած է : Բարդ անոր համար՝ որ իր հերոսները հոգեախտաբանական վիճակի մը ենթա–կայ են : Րիչար Պրուքս խուսափած է

մտքերը, զատողութիւններն ու խոհերը՝ կապուած աչխարհի, հանդերձեալ կեան–քի, ապաչխարանքի, հոգիի եւ մարմնի փոխյարաբերութեան եւ նման այլ հար–ցերու հետ : Գոհունակութեամբ կարելի է նշել աչխատութեան մաքուր եւ յստ–ակ լեզուն :

Միակ վիճողութիւնը որ պէտք է ընել այս մենագրութեան հեղինակին, հետեւ–եալն է.— Լուրջ եւ հիմնական կերպով ցոյց տալով վերածնունդի ժամանակա–շրջանը յատկանչող որոշակի փաստերը՝ Երզնկացիի ստեղծագործութիւններուն մէջ, Սրապեան, գժբախտաբար, համա–պատասխան եղրակացութիւն չըներ , չանդրադառնար հակիրճ վազ վերա–ծնունդին՝ թեւերս եւ վիճելի, սակայն չատ կարեւոր, որ միանգամայն տեղին պիտի ըլլար :

Այսուհանդերձ Ա. Սրապեանի «Յով–հաննէս Երզնկացի» գործը ուշագրաւ է՝ հայ միջնադարեան պատմութիւնը վերա–կանգնելու գործին մէջ :

պարզաբանելէ իր նիւթը պարզ այն պատ–ճառաւ որ իր նիւթին հերոսները կը մեր–ժեն իրենց բարոյքներու հանդոյցէն ձերբազատուիլ : Օրինակի համար Պա–տին, (Փօլ Նիւման), մէկը այդ հերոս – ներէն , կը նախընտրէ չարունակ ուիսքիին ազդեցութեան տակ մնալ քան – տաւելու համար իր ենթաչխարհին յա–րուցած խնդիրներուն վերլուծումէն : Ան կ'ատէ բոլոր անոնք որ կը փորձեն իր հոգեկան հանդոյցները քակել : Իր կինը Մակին (Էլիզապէթ Թէյլըը) առաջին դէմն է այս կացութեան, որովհետեւ Պատին ժամանակէ մը ի վեր խզած է իր «մեբմական» յարաբերութիւնները իրեն հետ : Մակին կ'աչխատի իր իգական « յատկանիչներով» յաղթահարել ամուս–նյն առն անտարբերութիւնը : Բայց ի դուր կ'անցնին իր ջանքերը, քանի Պատին կը չարունակէ ապրիլ մեռած ընկերոջ մը պաշտամունքով : Ապօտ կը մնան այս հի–անդպին պաշտամունքին դրդապատ – ճառները, գորչափ Պատին քաջութիւնը չունի ինքնիմքէն խոստովանելու իրողու–թիւնը :

Այս երկու անձերուն քով կան նաեւ ու–րիչ տիպարներ, նոյնպէս ենթակայ ներ–քին տաղնապներու : Ըստ իս այս ժապա–ւէնին կարելի էր «ինքնախարէութիւն » մակդիրը տալ, քանի բոլոր անձերը չեն ինչ որ կը կարծեն ըլլալ, կամ ալ են այն որ չեն ուզեր ըլլալ : Այս է պարագան նա–եւ Պատիին հօրը (հարուստ կալուածա–տէր), որ կը կարծէ տիպար հայր մը ըլ–լալ, իր զաւակները բանէ մը զրկած ըլլ–լալուն համար : Բայց իր զաւակները կ'ա–տեն իրենց հայրը, քանի անոնք չեն ու–նեցած այն որ իրապէս կը պակսէր ի – բենց՝ սէրը :

Քիչ վերը կ'ըսէի թէ յատկապէս թատ–րոնի համար զրուած է «Լա Շաթ»ը եւ Րիչար Պրուքս զայն չարժանկարի վերա–ծելով յարգած է անոր թատերական կա–ռուցուածքը : Արդ՝ քանի չարժանկարը ի–րեն յատուկ զրաչմը չէր կրնար դնել այս պործին վրայ եւ ինչպէս բեմին վրայ, հոս ալ բառերը պիտի տիրապետէին պատկեր–ներուն, ինչո՞ւ այս ձեռնարկը : Այս հար–ցումին կրնայ պատասխանել հեղինակը : Ըստ իս ան կրնայ երթատապարտ ըլլալ Րիչար Պրուքսին, որ կարողացած է իր հարատած թարգմանը ըլլալ եւ մեծ ճար–տարութեամբ պատկերացնել այս չատ բարդ եւ կնճռոտ տիեզերքը, որ եղական–օրէն կը պատկանի Թէնեսի Ուիլլիըմսի :

Ժապաւէնին յաջողութեան մեծապէս աւտարած են դերասանները՝ Էլիզապէթ Թէյլըը, Փօլ Նիւման եւ Հօրը դերին մէջ՝ Պիւրլիվ :

Եթէ կը սիրէք թատրոնը, կրնաք ան–վարան տեսնել այս ժապաւէնը, որ այս պարագային — ինչ հեղինութիւն — աւելի թատրոնին կը ծառայէ քան չարժանկա–րին :

ԱՌԼԻՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԱՆՈՐԻ ԵՒ Ս. ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

Գերաչնորհ Տ. Սերովբէ Եպիսկոպոս Մանուկեան, Հայրապետական Պատուի – րակ Աբեմաեան Երուսաղէմ Հայոց , Փա–րիզ . —

×

Այսօր երբ մեզ կը յայտնուի մեծ եւ ուրախալի խորհուրդը մեր Տիրոջ Յիսուսի Քրիստոսի Սուրբ Ծննդեան, Փրկչի լիման Սուրբ Տաճարէն յուսացեալ սրտով ձեզ կը բերենք հրեչտակներու քաղցր երգը յաղթական՝ իրրեւ աւետիս եւ պատգամ՝

« Փառք ի բարձունս Աստուծոյ, եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճու–թիւն » :

Եւ վերջապէս կ'ապօթենք առ Պարզ – ատուն բարեաց որ Սուրբ Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան չնորհներով , պարգեւէ ձերդ Սրբազնութեան, թեմիդ քահանայից դասուն, թեմական խոր – հուրդիդ, եկեղեցական – ազգային կազ – մակերպութեանց անդամներուն եւ հա – մայն հաւատացեալ եւ սիրեցեալ մեր ա – ւակներուն անխտիր, արեւչատ երկար տարիներ քաջառողջութեամբ, բարօրու – թեամբ եւ խաղաղութեամբ :

Ողջ լերուք բոլորդ ի Քրիստոս սիրով միարան եւ համերաչէն, ու հաւատարիմ մեր մայր եկեղեցիին եւ մեր Մայր Աթոռ Էջմիածնին ի փառս Աստուծոյ եւ ի չէ – նութիւն մեր ազգային հոգեւոր կեանքին :

Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ : Շնոր – հաւոր նոր տարի :

Հայրապետական օրհնութեամբ՝

ՎԱԶԳԷՆ Ա.
ԾԱՅՐ . ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ՝ ՇԵԶԱՊ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ – Ս. ԵՂԻԱ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԲԱՑՈՒՄԸ ԿԱՏԱՐԵՑ

ՊԱՏԱՐԱԳԸ ՄԱՏՈՅՑ

ԿԱՐԴԻՆԱԼ ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ

Յունուար չորսին, Կիբրակի առաւօտ կարդինալ Գրիգոր – Պետրոս Ժե. Ագա – ջանեան Ս. պատարագ մատոյց նորակա – ոյց Ս. Գրիգոր – Լուսաւորիչ – Ս. Է – ջմիածնի Եկեղեցւոյ մէջ, ի ներկայութեան Հանրապետութեան նախագահ՝ Զօր. Շե–հսպի, կառավարութեան անդամներուն ի պաշտօնական այլ անձնաւորութիւններու :

Պատարագէն ետք ընդունելութիւն մը տեղի ունեցած է եկեղեցւոյ հիւրասրահին մէջ, ուր պերճախօսօ ճառ մը խօսած է Հայ Կաթողիկէ Պատրիարք Կաթողիկոսը :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (327)

ԿԱՅԾԵՐ

Բ. ՀԱՏՈՐ

Իե·

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏԸ

Գեղեցիկ թիկունքը անհետացաւ իմ աչ–քից : — « Ես քեզ չասեցի, որ ինձ չուտ զարթեցնես » ,— ասաց օրիորդը :— «Հի–մա էլ ուշ չէ» ,— պատասխանեց հարսը , կրկին դնալով եւ իր տեղը նստելով : Օրիորդը հաղնուեցաւ եւ դուրս եկաւ սե–րահը : Արեւելքի կիսաբաց դռնից ես տես–նում էի, թէ ինչպէս լուսացուեցաւ նա , թէ ինչպէս չապիկի լայն դրօչակով սր – բեց երեսը, եւ թէ ինչպէս մատներով սանրեց , ուղղեց գլխի մազերը : Իր պըշ–րանքը վերջացնելուց յետոյ, նա վեր ա – ռեց հարթ կարած մի կոճղ, աթոռի նը – ման դրեց տակին եւ նստեց իր ոտայնի առջեւ :

Ճարտար մատները սկսեցին արագու – թեամբ խաղալ զոյնզոյն թելերի հետ : Ես հիացած նայում էի. արեւում վառ – ւող ճրագը լուսաւորում էր նրա աչխա – տութիւնը : Նա մի գեղեցիկ զորդ էր հիւսում. մի ամբողջ տարի սկսել էր եւ մօտ ժամանակում վերջացնելու վրայ էր : Որպիսի մեծ եռանդով աչխատում էր նա, որքան ուղեւորութեամբ չարժւում էին նրա ճարպիկ մատները : կարծես, իւրա – քանչիւր նկարը, իւրաքանչիւր զոյնը տը–պաւորում էին նրա սրտի մէջ նոյնպիսի գեղեցիկ նկարներ ապագայի , — ջերմ փափաղով սպասուող ապագայի մասին .. Նա զործում էր եւ մեղմ ձայնով երգում էր : Նա նչանուած էր. նա այդ զորգը իր օժիտի համար էր պատրաստում : Այն – տեղ, հարսանիքի ժամանակ, փեսայի տանը, բաց կ'անէին այդ զորգը եւ բոլոր գիւղացիք կը զարմանային նորահարսի չնորհքի եւ ճարտարութեան վրայ : Ա – քաղաղը երբորդ անգամ սկսեց խօսել : Այս անգամ զարթնեց տէր հօր որդին — օրիորդի հայրը : Նա չղթան բաց արեց ոտից եւ , հէնց իր անկողնի մէջ, նստած տեղում, հաղնուեցաւ : Երբ վեր կացաւ, նա մի փոքր ջուր քսեց երեսին, որպէս թէ լուացուեցաւ : Ցետոյ կանեփի երկար ձողը, մոմի նման վառելով, ձեռին բռ – նած, գիմեց դէպի ախոռատունը՝ իր նը–ժոյգին եւ միւս անասուններին նայելու : Նրա կինը, որ ճրագի առջեւ կար էր կա–րում, ամենեւին իր տեղից չչարժուեցաւ ամուսնի վեր կենալու ժամանակ : կար – ծես, նրան չէր ճանաչում :

Գիւղացու ընտանեկան կարզերին ան – ծանօթ մէկը, նրանց միմեանց հետ կո – ուած կը համարէր : Բայց ինձ յայտնի էր, որ կինը իր ամուսնին ոչ մի ծառա – յութիւն չէ ցոյց տալիս, երբ նրա հայրը կամ մայրը ներկայ էին : Նրանք դաղտնի են վայելում թէ իրանց սէրը եւ թէ փո–խադարձ յարգանքը : Սրահում հայրը տեսաւ իր աղջկան, որ նոտած գործում էր : Մօտեցաւ, ձեռքը դդուանքով քսեց նրա մազերին եւ անցաւ : Լսելի եղաւ ե – կեղեցու կոչնակի ձայնը : կարծես, մի մարդ խթեց տէր հօր կողքին, նա իսկոյն զարթնեց : Նրա երեք անգամ հազալու ձայնը արդէն նչան էր իր զարթնելուն : Հարսը չուտով տեղից վեր կացաւ, մօտե–ցաւ, սկսեց օգնել նրան հագնուելու : Աչ–քերի բացուելու հետ, բացուեցաւ եւ տէր հօր բերանը, սկսեց ինչ որ սաղմոս մր–մրթալ : Մրմրթում էր նա հագնուելու ժամանակ, մրմրթում էր նա լուացուե – լու ժամանակ, մրմրթում էր նա երեսը սրբելու ժամանակ, եւ այդ անվերջ սաղ – մոսը չարունակուեցաւ, մինչեւ մօրուքը եւ գլխի մազերը սանրեց :

Հարսը ամենայն կամակատարութեամբ ցոյց էր տալիս իր ծառայութիւնները : Այժմ համարեա ընտանիքի մեծ մասը ոտքի վրայ էր : Մնացել էին մի քանի ե – բեխաներ, որոնք բոլորը մի վերմակի տակ քնած էին : Դրանք էլ սատանայի նման դուրս վազեցին իրանց անկողնից , եւ միայն կարճ չապիկները հագնելին , բերբերեցին օջախի չուրջը : Խիստ ծիծա – ղելի էր տեսնել, թէ որպիսի ախորժակով ականջ էին դնում մեծ պատկի մէջ եփ–ուող կերակուրի ձայնին : Նրանք առանց դիտենալու, թէ ինչ էր եփւում , արդէն սկսեցին միմեանց հետ վիճել : Մէկը ա – սում էր՝ հաւի ջնաղը իմն է, կարծելով, թէ հարիսայի է. միւսը ասում էր ոչխա–րի ճանը իմն է, կարծելով, թէ խաչ է . երրորդը ծաղրում էր նրանց, թէ ոչ ջնաղ կայ եւ ոչ ճան, որովհետեւ եփ – ուողը քէչկէկ է : Երեխաների վէճը դեռ չարունակւում էր, երբ տէր հայրը առեց դաւազանը , պատրաստւում էր դուրս դալ : Այդ միջոցին ես ձայն տուեցի :

— Ես էլ կը դամ :

— Ո՞ւր :

— Եկեղեցին :

— Օրհնեալ լինիս , դնանք միասին :

Նա մի փոքր համբերեց, մինչեւ ես պատրաստուեցայ :

Դուրս դալով սրահը , ես վերջին ան–դամ նայեցի օրիորդի գեղեցիկ զորգի վրայ, վերջին անդամ նայեցի եւ նրա դե–ղեցիկ երեսին : Նա կարմրեց , ինչպէս այն վարդագոյն ծաղիկը, որ այդ րոպէում կազմում էր զորգի վրայ :

ԲԱՖՖԻ

(Շար.)

բերը : Ընդհանուր տպաւորութիւնն այն է, թէ ըրխտանական կառավարութիւնը ոչ վարչատն եւ ոչ ալ Փրանկոյի պիտի ընդունի իրրեւ հաւաքավայր :

Արեւմտեան Գերմանիոյ մայրաքաղաքին մէջ անակնկալ մը եղաւ խորհրդային նոր յուշակիրը : Մոսկուայի առաջարկները յուսահատութիւն պատճառեցին Գերմանիոյ քաղաքական շրջանակներուն, որոնք վճռած են տեղի չտալ :

Արեւելեան Գերմանիա պահանջեց թէեմոր պիմաւորեց Մոսկուայի յուշագիրը եւ Պոնի կառավարութեան առաջարկեց խորհրդակցիլ, իրրեւ ժողովի նախապատրաստական աշխատանք, դերման ժողովուրդը հրաւիրելով որ ընդունի Մ. Միւթեանի ծրագիրը :

Ֆրանսայի Արտաքին նախարար Քուվ որ Միւրվիլ չէ՛ տեսնէր հաք թէ Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութիւնը կը կայանայ անտեսական եւ քաղաքական մարզերու մէջ Արեւմտեան Եւրոպայի երկիրներու հետ սերտ գործակցութեան մէջ, ա՛ւելցուց.— « Պերլինի խնդիրը գոյութիւն չունի. մէկ հարց կայ միայն՝ Գերմանիա» : Այնուհետեւ, Արտաքին նախարարը բաւ.— «Ֆրանսա իր գաշնակիցներուն նման պատրաստ է դերմանական հարցը քննելու, պայմանաւ որ ա՛յ մէկ նախապայման դրուի այս ուղղութեամբ» :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Սահակ Տամլամեան Երկու հազար ֆրանք կը նուիրեն եկեղեցւոյ կրթական նպատակներուն, ողբացեալ Լեւոն Մոզեանի յիշատակին :

(Առանձ «Յառաջ»էն) :

ՆՈՒՀԻ

Տիկին Արշալոյս Հ. Սարգիսեան Հ. Սարգիսեան եւ ընտանիքը փոքրիկին Պահիկ – Պրիւնօ Կիւլպենկեանի կսկծալի մահուան առթիւ եւ անոր յիշատակին երեք հազար ֆրանք կը նուիրեն Ազգային Առաջնորդարանին :

(Առանձ «Յառաջ»էն) :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ

Փարիզի Աղքատախնամը չնորհակալութեամբ առացած է հետեւեալ նուէրները՝ դանազան առիթներով.— Պ. Պաղտեան Գէորգ 25·000 ֆրանք, (Հանդստեան տուներու համար մատակի փոխարժէք), Պ. Մերճանօֆ 30·000 ֆր., Ալբի Տիկին Ժանէթ Զազրեան (Ալժէր) իր ողբացեալ ամուսնոյն՝ Հրանդ Զազրեանի մահուան Ա. տարելիցին առթիւ 2000 ֆրանք Աղքատախնամին, տասը հազար ծերանոցներուն : Պ. Պ. Սիմոնեան Բարսեղ հազար, Մուրատեան Կ. 500, Ինճէեան Յակոբ հինգ հարիւր ֆրանք :

ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԻՆ

Աթթիւ Յունուար 13, երեքշաբթի առաւօտ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ նախամեայ Ս. պատարագ : Յետ պատարագի Տուն Օրհնէքի արարողութիւն եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ :

ՓՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Լսարանի հերթական դասախօսութիւնը այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը ինն, Քաֆէ Քաուէի սրահը : Կը խօսի Պ. Բ. Նազարեան (Հիւանդասարան քաղաքական պիտու – թեանց) : Նիւթ ունենալով Ա. Հայաստանի տնտեսութիւնը մեր օրերուն, ըստ Մոսկուայի վերջին տեղեկագրութեան :

Կը խնդրուի ճշդապահութիւն : Մուտքը ազատ է :

ՊՈՄՈՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ

18 Յունուար, կիրակի.— Բարեկեան – դան Ս. Սարգիսի, սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեանց ժամը 8·30ին, հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգիստ, ըստ հանդուցեալ Տիկին Վալանթին Զամպագեանի որոշ կտակին :

ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆԻ

ՆՈՐ ՎԷՊԸ

ԱՐԾԻՒՆԵՐԸ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ

540 էջ, գին 1000 ֆրանք

Դիմել հեղինակին՝

53, AVENUE DE ST. JULIEN

MARSEILLE - 12e

Կամ հայ գրավաճառներուն

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ելեկտրականութեան, տուբերու, քարտաարի եւ առաջման ծախքերու յաւելումը մեծ դժուարութիւններ ստեղծեց թերթիս վարչութեան համար որ կը փորձէ սակայն պահել բաժանորդագրական նոյն պայմանները : Մեր այս զոհողութիւնը անկարելի կը դառնայ, եթէ բաժանորդները իրենց կարգին ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ չվճարեն իրենց բաժնեգին – ները :

Եթէ կ'ուզէք որ պահենք մեր գիները, հակառակ ստեղծուած պայմաններուն՝ ԱՊԱՒԻՒԿ ԹԵՐԹ ՄԻ ԿԱՐԴԱՔ ԵՒ ՓՈԽ ՄԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԹԵՐԹԸ :

Արտասահմանի բաժնեգին՝ տարեկան 4500 ֆրանք :

Կանխայայտ շնորհակալութիւններ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՈՉ-ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱԿ ՅՈՒՆՈՒԱՐ Ի-ԷՆ Ի ՎԵՐ

Մահազդ	2500
Շնորհակալիք	1500
Հոգեհանգիստ (1 անգամ)	1500
Հարսանիքի, ծնունդի, նշանա – խօսութեան յայտարարութիւն	2000

Այս գիներուն վրայ՝ հարիւրէն մասն գեղչ՝ մեր բաժանորդներուն :

Առեւտրական յայտարարութեանց համար մասնաւոր պայմաններ : Դիմել վարչութեան :

ՏՕՆԱՇՈՒԱՐ – ՀԱՆԴԻՍ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Նախաձեռնութեամբ Կաթողիկոս Խաչի Կրընոպլի մասնաճիւղին՝ « Մանուկներու Օր »ը կը տօնուի մեծ պատրաստութեամբ եւ զեղարուեստական ճոխ յայտագրով, այս կիրակի ժամը 15ին, Բիւ Թէի սրահին մէջ :

Դպրոցի բոլոր աշակերտները բեմին վրայ իրենց խմբական երգերով, պարերով եւ արտասանութիւններով : Կը ներկայացուի Յիսուսի Ծնունդը, երգախառն զեկուցիկ պատկերներով :

Սիրով կը հրաւիրուին պատրիս բոլոր երախաները անխտիր եւ ապահովացնման գործին թեմախնդիր հայրենակիցները : Կաղանդ Պապան նուէր կը բաժնէ ներկայ բոլոր պզտիկներուն :

ճոխ պիւֆէ՝ պատրաստուած Խաչուհիներու կողմէ :

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԱՆՑԱՆ, ԲԱՑԻ ՄԻՇՏ՝

Աչքի առջեւ ունեցէք հետեւեալ արեւելեան սննդեղէնները, որոնց լաւագոյնները, թարմը, ու բազմազանը յարմար գիներով :

ՊԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

246, rue Vendôme
20, rue Villeroy *Lyon*

Ինչպէս արմաւ, պաղիա, «եալանճի տոլմա», յունական,, թուրշի –ճներ, պիպէռ, տերեւ, բահիճ հէլվա, վանիլլ, շոճոլա, նուազէք, լոգում, սագըզ, պիստակ, Շիրակ օղի, (41–45 աստիճան), երշիկ, կեսարական պաստրմա, առաջնակարգ սուրճ, (գարավան և մոգգա), համեմներ մահլէպ, սալէպ, ձիթապտուղ, ամէն տեսակէ, ձէթ, հաշխաւալ (պուլկարական), ներմակ պանիր (ոչխարի կաթով), ամէն կարգի պահածոներ, գուսգուս, հերիսա, կարմիր ոսպ, Հալէպի :

Միշտ պահատուրեան վաճառատունը

Արագ սպասարկութիւն ապսպրանքներու առաքման համար :

Մի մոռնաք

ՊԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

246, RUE VENDOME
20, RUE VILLEROY
LYON

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՄԱՐՍԷՅԼ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հինգշաբթի ութ Յունուար, Մարսէյլ Բիւ որ Ռոմի փոստէն թերթիս ղրկուած 3500 ֆրանք բաժնեգիներն տէրը իր անունը եւ հասցէն անպայման իմացնել վար – չութեանս : Մանուկ – չէֆիի Թալոնին վերադարձ փոխանակ իր անունին, թերթին ա – նունը եւ հասցէն ղրած է :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. «Նոր Սերունդի» Լիոնի մասնաճիւղին տարեկան մեծ պարահանդէսը փետրուար 21ին, Շաբաթ երեկոյեան ժամը մը իննէն մինչեւ լոյս, «Պէոիկ Մէյէ»ի չքեղ սրահին մէջ :

×

«Փետրուար 18»ը կը տօնուի Փարիզի մէջ փետրուար քսանին, ուրբաթ երեկոյեան ժամը իննին :

×

Նոր Սերունդի օրը Պանէօթ մէջ, Մարտ մէկին եւ տարեկան մեծ պարահանդէսը Մայիս 9ին, Երկ քաղաքապետարանի սրահին մէջ :

Օր. ԷՊԻԼ ԵՈՒԵԱՆ
եւ
Պ. ԹԱԳՒՈՐ ՊԱՐԹԱՆԼԵԱՆ
Նշանուած
11 Յունուար, 1959
Շուաղի – լը – Ռուա *Փարիզ*

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ

Երգչախումբի հաւաքոյթը այս երեք – շաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 8·30ին, Պղտիկ Տան մէջ, 32 բիս տը Թրէվիզ :

Ուշնկատութիւն՝ երգչախումբի վերջին համերգին որ տրամադրուած է ժապաւէնի վրայ :

1959 ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՇԱԲԱԹ

Կիրակի Յունուար 18, ժամը 16ին Նոթր Տամ տը Լորէթի եկեղեցիին մէջ նախապահութեամբ Պ. Բիւէի (Փարիզի երես – վոխան) :

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵՒ ԻՐ ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆԸ ԽԱՉԻՆ

Փիէր Բօնտո (արեւելագէտ – գրագէտ) եւ Փօլ Պերթրան տը լա Կրասիէռ :

Գունաւոր ժապաւէններ (փաստաթուղթ)

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Կը ծանուցանէ թէ տարեկան իր

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Տեղի պիտի ունենայ

31 *Յունուար, Շաբաթ գիշեր,*

Փլիւպի մէջ

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ (ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 1, Կիրակի, ժամը 15 – 24

LES AMBASSADEURS

3 Avenue Gabriel, Champs-Elysées

Կը մասնակցին երկու հռչակաւոր նուագախումբեր

PIERRE DIEUZEY - JAZZ NEW ORLÉANS

PEPITO GOMEZ - TYPIQUE TANGOS

Գեղարուեստական նոխ բաժին — Մուտք 500 ֆրանք

Կանխաւ ապահովել տոմսերը եւ սեղանները հետաձայնելով Հայ Կարմիր Խաչի Կեդրոնատեղին Էլիզէ 67 – 03 :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Վարձուած սեղանները պրաւուած պիտի է ըլլան ամէնէն ուշը ժամը 19ուկէսին : Հակառակ պարագային պարահանդէսին կազմակերպիչ Յանձնախումբը որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձներ :

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱԻ

1959ի "ԳՈՅԱՄԱՐՏ" ՕՐԱՑՈՅՑ - ԱԼՊՈՄԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՄԻՆԱՅԻ ՇՐՋԱՆԻ

ԸՆՏԻՐ ԹՈՒՂԹՈՎ, 13 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐ

Շէեղ նկարներ, մեծ մասը անտիպ : Գրական եւ պատմական նիւթերով նոխ բովանդակութիւն

— ԳԵՂԱՋԱՐԴ ԵՒ ԳՈՒՆԱՒՈՐ ԿՈՂՔ —

Բացառիկ խնամքով եւ ճաշակով պատրաստուած այս օրացոյց–ալպոմը պիտի կազմէ զարդը՝ ամէն հայ տան :

Գին 500 ՖՐԱՆՔ — Այժմէն ապահովեցէք ձեր օրինակը

Փարիզի համար դիմել՝ LIBRAIRIE H. SAMUELIAN, 51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ա. Քէօսէյեան, 2 Բիւ Պերնար Տիւպուա :

Qualité Bongoût
appréciée partout

HALVA-TAHïN-LOKOUM

une seule qualité
une seule marque

BONGOUT

SOCIETE BONGOUT:

services commerciaux: 40, la Canebiere-Marseille
USINE: St MENET (BANLIEUE MARSEILLE)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI
14 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8393 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4194

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԴՐԱԿԱՆ ԶԷՋՕՔՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ չաբթուան ընթացքին մէջտղայի դիւանագիտութիւնը անգամ մըեւս իր ուշագրութեան առարկայ դար-ձուց Մերձաւոր Արեւելքը :

Տենդոտ, կարելի է ըսել նոյնիսկ ան-նախընթաց զօրաշունչութեան կեդրոնհանդիսացաւ Գահիրէն, ուր իրարու ետեւնախագահ Նասրի ներկայացան չորսվարչապետները , — Բաչիա Քարամէ (Լի-բանան), Ամինթավլ Ֆանֆանի (Իտա-լիա), Օթթօ Կրոթվոլ (արեւելեան Գեր-մանիա) եւ Ն'Քրումէ (Ղանա) :

Բացի այս բարձրաստիճան քաղաքականդէմքերէն, նոյն օրերուն Եգիպտոսի մայ-րաքաղաքին մէջ կը գտնուէին նաեւ չեխոսլովաք նախարար մը, Մ.Ա.Պի ընդհ-քարտուղար Համըըշոլտ եւ համաշխարհայինդրամատուն անօրէն խօժէն Պլէք :

Անոնք նոր տարւոյ առթիւ իրենց շնոր-հաւորութիւնները ու բարեմաղթութիւն-ները ներկայացնելու համար չէ, որ Գա-հիրէ գացեր էին : Թէեւ այս առթիւ պա-կաս չեղան արամիտ ակնարկներ, վար-չապետներու ժպտոցքը նմանցնելով «մո-դերու երկրպագութեան», մանաւանդ որանիկա կը զուգադիպէր Առաւօտեան-նութեան ոճին :

Տարուան այս եղանակին դէպի Նեղոսափերը կատարուած այս այցելութիւննե-րը վերջին ծայր յատկանշական են եւցոյց կուտան թէ Մերձաւոր Արեւելքըորքան կարեւոր դերը մը կը դրաւէ մի-ջազգային քաղաքականութեան մէջ :

Հաստատ կանոնած «դրական չէզոքու-թեան» ուղեգծին վրայ, նախագահ Նասրցարդ կրցաւ հաւատարակչռութիւնը պա-հել արեւելքի եւ արեւմուտքի հակամարտուժերուն մէջտեղ :

Այս վերջիններս այժմ մրցումի եկածեն իրարու հետ՝ արաբական աշխարհի,մասնաւորապէս անոր պետական վարիչներնոր չոհրներ վաստկելու համար :

Մ. Նահանգներու արտաքին պաշտօնա-տան Մերձաւոր Արեւելքի փոխ – նախա-խոր Ռաունթրիի Գահիրէ այցելութիւնըքանի մը չաբաթ առաջ՝ որոշ յոյսեր ներ-շնչած էր Ուաշինկթընի մէջ : ԽօժէնՊլէքի երթեւեկները արաբական աշ-խարհ աւելի մօտեցուցին արեւմտեանճակատին :

Համաշխարհային անտեսական տապնա-պի այս օրերուն մեծ ճարտարարուեստիտէր երկիրներ նոր չուկաներ ճարելուհետամուտ են :

Մեծերուն մէջեւ ներկայիս մրցակցու-թեան դիմաւոր առարկան է Առուանի ամ-բարտակը, որուն պատճառաւ քիչ մնացաշխարհ տակնուվրայ ըլլար 1956ի Յու-լիսին, մանաւանդ աշնան :

Տարակոյս չկայ այլեւս, որ ամբարտա-կը պիտի կառուցուի՝ օտար դրամագլու-խի օժանդակութեամբ : Բոլոր անոնք, որերէք տարի առաջ կը դժկամակէին օգնելեւ որոշ պայմաններ կ'առաջարկէին, ա-ւելի ճկուն դարձած են այսօր :

Նախագահ Նասր չի մերժեր օգնութեանորեւէ առաջարկ, արեւելքէն դայ անիկաթէ արեւմուտքէն :

Ֆրանսային վերջ Անգլիացիք ալ կրցանհամաձայնիլ եգիպտոսի հետ՝ տակտիխնդիրները կարգադրելու համար :

Իտալիա յաջողած է Սինայի թերակղիին մէջ քարիւղ փնտռելու մենաշնորհտտանալ :

Արեւելեան Գերմանիա հիւպատոսա-րաններ պիտի բանայ Արաբ Միացեալ Հանրապետութեան մէջ :

Սուրիոյ եւ Եգիպտոսի մէջ համաձայնա-վարներու զանգուածային ձերբակալու-թիւնը արդելք մը չէ, որ Նախագահ Նասրթիւնը արդէլք մը չէ, որ Նախագահ Նասրբարեկամական յարաբերութիւններ մշա-կէ խորհրդային երկիրներու հետ :

« Դրական չէզոքութիւն»ը անամէջ բառմը չէ :

ՀՐԱՆՏ – ՍԻՄՈՒԻԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ ԿԸ ՆԿԱՏԷ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿԸ

Պոնի կառավարութեան բանբերնեցէն մէկը մամուլի ասուլիս մը տալով յայտարարեց թէ խորհրդային նոր յուշագրերը առաջարկներու հաւաքածոյ մըն է, անընդունելի է՝ Արեւմտեան Գերմանիոյեւ իր դաշնակիցներուն համար : Ուշա-դրաւ է այն պարագան թէ բանբերը իրյայտարարութիւնը կատարեց, յուշագրին քննութեան ատարաւմէն առաջ : Արդա-րեւ, վարչապետ Ատենաւըր անմիջապէսեկած էր խորհրդային առաջարկներուաւատմնասիրութեան, իր կողքին ունենա-լով Արտաքին նախարար Ֆոն Պրենթա-նօն եւ փոխ նախարար Ֆոն Շարփենպերկը :

Գերման կառավարութեան բանբերին համաձայն, խորհրդային յուշագրերիչուրջ կարծիքի փոխանակութիւններ ու-կրսած են արդէն արեւմտեան երկիրներումիջեւ. սա այժմ կարելի չէ ըսել թէ այսկառավարութեանց դեկավարներու ժողովմը պիտի ըլլա՞յ թէ ոչ :

Իր կարգին, Վարչապետ Ատենաւըրֆրթոռնեայ – դեմոկրատներու խորհ-դարանական խմբակցութեան բիւրոյինստջեւ խօսելով յայտարարեց թէ խոպա-դութեան դաշինք մը կրնայ ստորագրուիմիայն համագերմանական կառավարու-թեան մը կողմէ, որ պէտք է կազմուի ա-պատ ընտրութիւններով : Վարչապետըառաջարկեց որ Արեւմտեան Գերմանիոյքաղաքական բոլոր կուսակցութիւնները այս հարցակացութեան յանդին եւ պատ-պանեն ազատ ընտրութիւններով համա-գերմանական կառավարութիւն մը կազ-մելու դաղափարը : Ատենաւըր յիշեցուց թէ նախապէս այս էր բոլորին ալ ծրա-դիրը, մինչեւ այն օրը՝ երբ որոշ տարա-կարծութիւններ ծագեցան կուսակցու-թիւններու միջեւ :

Պերլինը «ազատ քաղաք» հռչակելուխորհրդային փորձերուն դէմ Գերմանիոյբոլոր կուսակցութիւնները նոյն դիրքըպէտք է արդեպրեն, ինչպէս վերջերս՝ երբնոյն վտանգը կը սպառնար նախկին մայ-րաքաղաքին վրայ : Վարչապետէն առաքխօսք առնելով : Արա. նախարար ՖոնՊրենթանօ յայտարարեց թէ գերմանականպատասխանը ժխտական պիտի ըլլայ :Նոյնիսկ եթէ կացութիւնը պիտի չդարե-լասւի , աւելցուց ան, այդ պատասխա-նը «յստակ եւ ուժգին առջեւ չտատամնող ոչմը» պէտք է ըլլայ :

Այժմ կը սպասուի որ Դաշնակցային Հանրապետութեան քաղաքական բոլորհոսանքները իրենց դիրքը ճշդեն Մոս-կուայի յուշագրին դէմ : Ազատական-ժողովրդավարները եւ տարագիրներուկուսակցութիւնը արդէն մերժեցին խոր-հրդային առաջարկները :

Ազատականները յայտարարեցին թէռուսական յուշագիրը Գերմանիոյ վերա-միացման մասին մոռածողներուն յուսա-խաբութիւն պատճառեց :

Տարագիրներու կուսակցութեան նա-խագահը վճռական «ոչ» մը բսաւ Մոս-կուայի առաջարկներուն :

Ընկերային ժողովրդավարներն ալ «ոչ»պատասխանեցին, բայց անոնց դիրքը հա-մեմատաբար մեղմ է.— Անչուշտ Մոս-կուայի առաջարկները անընդունելի են,բսին անոնք, — բայց անոնք վերջնագիրմը բնոյթը չեն կրեր : Հետեւաբար՝ կա-րելի է պատասխանել անոնց հակառա-ջարկներ դնելով ...:

Օր ը Օրթ ը

ԿԱՐԿՏՈՒԻՔ ...

—o—

Ասկէ 81 տարի առաջ, 1877ի Ապրիլին, երբ բոլոր Ռուսաստաններու Կայսրը, Ալեքսանդր Երկրորդ, պատերազմ կըյայտարարէր Օսմանեան կայսրութեան դէմ, իր բնդանօթներուն երախը բանալէառաջ , իր նուիրական եւ դիւանագիտա-կան պարտականութիւնը կը սեպէր լուրդրկել Բրիտանական գահուն վրայ բազ-մած Վիքթորիա թագուհիին :

— Սիրելի զարմուհիս, իրար չ'անցնիս ... Քեզի պատուոյ խօսք կուտամ որ Պալոյ դաւադիրներուն պիտի չմօտենամ եւ պիտի չվտանգեմ Սուէզի Ջրանցքին ա-պահովութիւնը ... Խե՞նթ եմ, ատանկբան կ'ընե՞մ... Ազգականներ ենք , վեր-ջապէս ... Միայն բանի մը սրբագրու-թիւններ՝ սահմանին վրայ ...: Յետոյ ,նաեւ պզտիկ ծառայութիւն մը սա հայերիսիրէն ներս մտաւ , նիշդ այնպէս, ինչպէս ոչխարներու փա-րախէն ներս կը մտնէ գայլը :

Շփացեր է այս վիշապը այսօր ալ : Եւինչպէ՛ս :

— Ա՛ս կ'ուզեմ, ա՛ն կ'ուզեմ ... Սուէ-զէն դուրս ելէք... Լիբանանէն դուրս ե-լէք... Յորդանանէն դուրս ելէք ... Պեր-լինէն դուրս ելէք ...

Ու երբ, կէս – բերան կը յանձնարարէնիրեն որ ինքն ալ դուրս ելլէ իր գրաւածտեղերէն , կը բղաւէ .

— Լռեցէ՛ք... Ես հրաւէրով գացած եմ... Կանչեցիք՝ գացի ...

Ո՞վ է վիշապը «մարդ ընողը» :

Անշուշտ , Արեւմտեան ճակատը, որ ա-ւելի քան տասը տարի է, կարկտուհովզբաղած է եւ իր «անելիք»ները կը չափէ,կը ձեւէ. կը կտրէ՝ համաձայն Վիշապին«անելիք»ներուն :

Այս կարկտուհին զոհուեցաւ մեր դատալ, 1923ին, երբ մեզ «շատ սիրողները »չկրցան իրենց կամքը պարտադրել ԸսմէբԻնէօնիւի մը :

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

— Խլեզ է, բան մը չէ, մի վախնաք , կ'ըսէին՝ ասկէ քառասուն տարի առաջ...

Բայց հիմա այդ խլէզը եղեր է հազարգլուխով վիշապ մը, որ ո՛չ թէ առաջուց լուր չի ղրկեր եւ առաջուց արտօնութիւնչխնդրեր իր ընելիքներուն մասին, այլ կըպարտադրէ ուրիշներուն որ իրմէ արտօ-նութիւն խնդրեն ...

Ութսուն տարի առաջ, կար մէկ առիւծ,այս կողմերը, հիմա կայ երկու առիւծ ,բայց, ճորէն, վիշապը իր երախը գոցածչէ :

Այս այն վիշապն է, որուն առաջին գո-հերէն մէկը եղաւ ֆեւֆ մեւֆ, 1920ին : Այդտարին — Օգոստոս 10ին — Դաշնագիրմը կնքուեցաւ եւ այդ դաշնագրով մեզի«տրուեցան» մեր հողերը : Այդ տարին —Նոյեմբեր 22ին — Ամերիկայի Նախագա-հը իր ձեռքով գծեց մեզի «տրուելիք»նե-րուն սահմանները : Ու դարձեալ, այդտարին — Դեկտեմբեր 2ին — Վիշապըպատռել նետել տուաւ Սեւրի դաշնագիրըալ, Ուիլսընի Ֆարտէսն ալ : Այդ վիշապէր որ երեսուներուք տարի առաջ, այսօրերս, մեր հայրենիքէն ներս մտաւ ,նիշդ այնպէս, ինչպէս ոչխարներու փա-րախէն ներս կը մտնէ գայլը :

Շփացեր է այս վիշապը այսօր ալ : Եւինչպէ՛ս :

— Ա՛ս կ'ուզեմ, ա՛ն կ'ուզեմ ... Սուէ-զէն դուրս ելէք... Լիբանանէն դուրս ե-լէք... Յորդանանէն դուրս ելէք ... Պեր-լինէն դուրս ելէք ...

Ու երբ, կէս – բերան կը յանձնարարէնիրեն որ ինքն ալ դուրս ելլէ իր գրաւածտեղերէն , կը բղաւէ .

— Լռեցէ՛ք... Ես հրաւէրով գացած եմ... Կանչեցիք՝ գացի ...

Ո՞վ է վիշապը «մարդ ընողը» :

Անշուշտ , Արեւմտեան ճակատը, որ ա-ւելի քան տասը տարի է, կարկտուհովզբաղած է եւ իր «անելիք»ները կը չափէ,կը ձեւէ. կը կտրէ՝ համաձայն Վիշապին«անելիք»ներուն :

Այս կարկտուհին զոհուեցաւ մեր դատալ, 1923ին, երբ մեզ «շատ սիրողները »չկրցան իրենց կամքը պարտադրել ԸսմէբԻնէօնիւի մը :

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՄԻԿՈՅԵԱՆ - ԱՅՋԸՆՀԱՒՈՒԸՐ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ՝ ՇԱԲԱԹ

×

ՆՈՐ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՏՂԼՂՍԻ ՀԵՏՕՒԻՐԱԹ

Ուշինկթընէն պաշտօնապէս հաղոր-դուեցաւ որ Միկոյեան պիտի տեւողի Շարաթ առաւօտ Նախագահ Այզընհաուըրի հետ : Անկէ առաջ սակայն Խ. Միու-թեան փոխ – վարչապետը նոր տեսակ –ցութիւն մը պիտի ունենայ Արտաքին Նա-խարար Տըլլըսի հետ : Նկատելի է որ շատմեծ կարեւորութիւն կը տրուի Միկոյեա-նի այս «պրօպաշըլիկի» ճամբորդութեանեւ կը չեշտուի մանաւանդ անոր տարածանձնական յաջողութիւնը Ամերիկայիմէջ :

Ամէնէն կարեւոր հարցը կը մնայ սա-կայն դիտնալ, ինչպէս դիտել կուտայ նա-եւ «Փարի – Փրէս»ի Ուշինկթընի Թըղ-թակիցը թէ «ի՞նչ կ'ուզէ այս վարպետՀայը» : Պատրա՞ստել Մեծերու հանդի-պում մը, Գերմանիոյ հարցը կարգադրե՞լթէ մեծ վարկեր ապահովել ամերիկեանդրամատուներէն ներածութիւններու համար :

Եկուշաբթի օրը Անաստաս Միկոյեանհոլիվուտ էր ուր մամուլի նոր ասուլիսմը տուաւ. մամուլի Ֆրանսական գործա-կալութեան (Ա. Ֆ. Փ.)ի Թղթակիցը դի-տել կուտայ թէ Միկոյեան մեծ պատրաս-տակամութեամբ եւ անկեղծութեամբ պա-տասխանած է բոլոր հարցումներուն : Եւ-

— խլեզ է, բան մը չէ, մի վախնաք , կ'ըսէին՝ ասկէ քառասուն տարի առաջ...

Բայց հիմա այդ խլէզը եղեր է հազարգլուխով վիշապ մը, որ ո՛չ թէ առաջուց լուր չի ղրկեր եւ առաջուց արտօնութիւն չխնդրեր իր ընելիքներուն մասին, այլ կըպարտադրէ ուրիշներուն որ իրմէ արտօ-նութիւն խնդրեն ...

Ութսուն տարի առաջ, կար մէկ առիւծ,այս կողմերը, հիմա կայ երկու առիւծ ,բայց, ճորէն, վիշապը իր երախը գոցածչէ :

Այս այն վիշապն է, որուն առաջին գո-հերէն մէկը եղաւ ֆեւֆ մեւֆ, 1920ին : Այդտարին — Օգոստոս 10ին — Դաշնագիրմը կնքուեցաւ եւ այդ դաշնագրով մեզի«տրուեցան» մեր հողերը : Այդ տարին —Նոյեմբեր 22ին — Ամերիկայի Նախագա-հը իր ձեռքով գծեց մեզի «տրուելիք»նե-րուն սահմանները : Ու դարձեալ, այդտարին — Դեկտեմբեր 2ին — Վիշապըպատռել նետել տուաւ Սեւրի դաշնագիրըալ, Ուիլսընի Ֆարտէսն ալ : Այդ վիշապէր որ երեսուներուք տարի առաջ, այսօրերս, մեր հայրենիքէն ներս մտաւ ,նիշդ այնպէս, ինչպէս ոչխարներու փա-րախէն ներս կը մտնէ գայլը :

Շփացեր է այս վիշապը այսօր ալ : Եւինչպէ՛ս :

— Ա՛ս կ'ուզեմ, ա՛ն կ'ուզեմ ... Սուէ-զէն դուրս ելէք... Լիբանանէն դուրս ե-լէք... Յորդանանէն դուրս ելէք ... Պեր-լինէն դուրս ելէք ...

Ու երբ, կէս – բերան կը յանձնարարէնիրեն որ ինքն ալ դուրս ելլէ իր գրաւածտեղերէն , կը բղաւէ .

— Լռեցէ՛ք... Ես հրաւէրով գացած եմ... Կանչեցիք՝ գացի ...

Ո՞վ է վիշապը «մարդ ընողը» :

Անշուշտ , Արեւմտեան ճակատը, որ ա-ւելի քան տասը տարի է, կարկտուհովզբաղած է եւ իր «անելիք»ները կը չափէ,կը ձեւէ. կը կտրէ՝ համաձայն Վիշապին«անելիք»ներուն :

Այս կարկտուհին զոհուեցաւ մեր դատալ, 1923ին, երբ մեզ «շատ սիրողները »չկրցան իրենց կամքը պարտադրել ԸսմէբԻնէօնիւի մը :

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

կը չեշտէ .—«Միկոյեան այնքան համոզեւ վարպետութիւն ցոյց կուտայ Հանրու-թեան առջեւ որքան պիտի ընէր Այզեն-հաուըր մը ընտրական պայքարի ժամա-նակ» : Եւ Շիքակոյէն ամերիկացի լրա-գրող մը կ'աւելցնէ .— Այս մարդը, կար-ծես, Միացեալ Նահանգներու նախագա-հութեան համար պայքար կը տանի եւկրնայ ալ չհաղիլ :

Մամուլի իր ասուլիսին ընթացքին Մի-կոյեան ակնարկելով Այզընհաուըրի այնյայտարարութեան ուր նախագահը կ'ը-սէր թէ Խ. Միութիւնը բոլոր դաշինքները թուղթէ քուրջերու տեղ դրած է, Խ. Մի-ութեան փոխ – վարչապետը բսաւ.—«Ա-մերիկացիները պէտք է կորսնցնեն իրենքդիրենք սուրբի տեղ դնելու այդ սովորու-թիւնը դատապարտելով միշտ Խ. Միու-թեան ներածութիւնը » :

Սան Ֆրանչիսքօ պատած առենը «Քիւ-2»ը պնդած է որ միջին Ամերիկացիի մըբնակարանը տեսնէ : Իրեն ընկերացող ռո-միկան մը այն տունն տուն հետաքննած է կնոջը լուր տալու համար, եւ ապա Մի-կոյեանը իր տունը առաջնորդած է : ՀոնՄիկոյեան ամէն բանով հետաքրքրուած էտունին չինութեան թուականը, գինը ,ռոմիկանին ամսաթոշակը, եւն. եւն. :

Հոլիվուտի մէջ Միկոյեան հիւրը եղածէ Շարժանկարի մեծերէն՝ Ճոնսընի :

× Ֆրանսական հեռատեսիլը երկուշաբ-թի օր իր հերթական հաղորդումները(մոքի ազատութիւն) նուիրած էր Միկոյ-

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԽԱԼԴ - ԽԱՅ - ՀԱՅ - ԱՐՄԷՆ

«Հայաստանի Կոչնակ»ի (թիւ 37, Մեպտ. 10) մէջ Պ. Արշակ Սաֆրաստեան մատենախօսական մը զետեղած էր Փրոֆ. Քէօնիկի «Զեռնարկ Խալդ (Հան) արձանագրութեանց» գրքին մասին:

Պարոն Արշակ Սաֆրաստեան իրը վեր – նագիր ունէր Խալդ–Հայկազանց: Ա. տողին մէջ Խալդ – Խայ, ապա նոյնին կրկնութիւնը քանի մը անգամ եւս, կարծէք տպաւորելու համար ընթերցողը եւ դայն հարկադրելու, որ Խալդ – Խայ–Հայ հաւասարութիւնը ընդունի իրը պատմաբանական ուղիղ դաւանանք: Յօդուածին մէջեղերը պարոնը կը գրէր. «Փութամ անմիջապէս ասելու որ Քէօնիկ փաստից դիտութեամբ բոլորովին արտաքսել է յորջորջումն Ուրարտու կամ ուրարտական ըսելով (Թարգմանաբար դերմաներէն բնագրէն), ըստ իրենց դիցահայր Խալդիի զերապատիւ դիրքին զոր կարող ենք մատնանշել մի միայն ի սոյն պայազատութիւնն Խալդ.— « խալդական կոչեմ այս պայազատութեան պաշտօնա – կան եւ պաշտամունքի լեզուն: Ես մեր – ժեմ նորերս տարածեալ յորջորջումն — Ուրարտական — քան զի ասա մենք գործ չունինք Ուրարթու (Արարատ) կոչեցեալ մի երկրի լեզուին հետ ...» : Երկրանուն – նէն Ուրարթու մեր հայրենեաց չնորհեալ է մեր վաղեմի դրացի Բաբելացիներէ (Ա– ասուրեանները՝ Մ. Ք.) եւ ուրիշներէ, որ չունի եւ չէ ունեցել որեւէ արժէք Խալդ–Հայկազանց աչքին, ճիշդ ինչպէս հայրա– նուն Արմենիոն (Արմենիո՞ս՝ Մ. Ք.) 25 դարէ ի վեր չունի որեէպատմական նշա– նակութիւն մեզ համար այսօր: Մօտ 20 տարիէ ի վեր թախանձել եմ սոյն պատ – մական հանգամանաց վրայ եւ մեր ցե – դային հայրանունն Խայ – Հայ ածանցել եմ դիցահայր Խալդու անունէն: Այժմ Փրոֆ. Քէոնիկ իր մասնագիտական հե – դինակութեամբկը հաստատէ իմ հայեցա– կէտն: Արդէն ուրիշ առուգաբանութիւն չէր կարող լինել բանաւոր»:

Հանդուգնեալ վաստակաւոր պատմա – բանասէրը իր այս հաւատածով 2 հարց կը յուղէ, 1· Ուրարտու, 2· Հայ (կա – զունք):

1·— Պրոֆ. Քէօնիկէն առաջ ուրիշ բանասէրներ արդէն վճռած են, թէ ըստ վանեան արձանագրութեանց՝ Ուրարտու յորջորջումը երբեք չէ գործածուած Տոսպեան թագաւորներուն կողմէ: Անոնք իրենք զիրենք կոչած են «Թագաւոր Նա – յիրիի» կամ «Թագաւոր Բիայնայի եւ Տիեզերաց (չուրաէ), ինչպէս որ պար – սիկ թագաւորներ իրենք զիրենք կը կո – չէին « Թագաւոր Արեաց եւ Անարեաց »:

2·—Պրոֆ. Քէօնիկէն եղած որեւէ մէջ– բերում Խալդ – Հայ հաւասարութիւնը վաւերացնելու բնոյթը չունի. ուրեմն ի՞նչ իրաւունքով Խալդ – Խայ – Հայ կարծեց– եալ նոյնութիւնը առաջ քշուած է, չենք գիտեր: Հայկը եւ Հայը Խալդին հետ զուգակշռող ուրիշ բանասէրի մը չենք հանդիպած՝ մեր ընթերցումներու մէջո – ցին: Արդ, յօդուածագիրը մեզի քանի մը մէջբերում ցոյց տալու էր պրոֆ. Քէօ– նիկի գիրքէն, ուր կը հաւատանք թէ հայ– կական նախապատմութեան վերաբերեալ այս մթին կէտը, ինչպէս նաեւ ուրիշները լուսաբանող նորութիւններ կրնան գըտ – նուիլ :

Հակառակ Պ. Սաֆրաստեանի թախան– ձանքին՝ կարելի չէ ընդունիլ, որ Խալդը (Ալդ տարբերակով) որեւէ առնչութիւն ունեցած ըլլայ Խայ – Հայու կամ Հայոց անուանադիր Հայկի հետ:

Հայկական Բարձրաւանդակի վրայ նախ Սրմանց (Բինդէօլ լեռներէն արեւմուտք Հայաստ երեւան կուգայ եւ կը գործէ : Ապա այլ հաստատեալէն դէպի հիւսիս Դայաէնի կամ Տայքը եւ հուսկ յետոյ ա– րեւելեան կողմը Ուրարտու կուգայ պատ– մութեան ասպարէզ: Նոյն տաեն՝ Արա – բատեան շղթայի հիւսիսային գառիթա – փերէն մինչեւ Կուրի հովիտը՝ նշանաւոր եղած է Եփունէի կամ Եփոսեան կոչ – ուած մանրապատութիւնը, որու մասին մեր ծանօթութիւնը վանեան արքաներու նուաճողական արշաւանաց արձանագրու – թիւններէն կուգայ: Ն. Ք. Երկ դարէն սպրն Արմէն անունը արուած է նոյն Բարձրաւանդակը բնակող բոլոր ժողո – վուրդներուն, որոնք տակաւ ձուլուած են Հայութեան մէջ, իրենց մշակոյթէն ինչ– ինչ տարրեր հրիտակ թողլով: Եւ այսօր փաստ է, որ թէեւ մենք մեզ Հայ կը կո– չենք, օտարը մեզ դիտէ իրը Արմէն :

Պ. Սաֆրաստեան ուրիշ առթով մը Հայասան տեզաւորած էր Կարինէն Պա – յազիտ բարձրագաւառին մէջ: Սակայն ըստ Ղափանցեանի «Հայասայի հողամաս էին Ալիսի, Իրիսի, Ճորոխի եւ Հիւսիս– յին Եփրատի (Գարա Սու) ծնունդ տուող լեռներն ու դաշտերը»: Որով, ինչպէս ըսուեցաւ, Հայասայի սահմանը կը յան – գէր արեւելքէն Սրմանց (Բինդէօլ) լեռ– ներուն :

Քեռական կայսրութեան դէմ Հայասան պայքարած է իր անկախութիւնը պաշ – պանելու համար 14րդ եւ 13րդ դարերու ընթացքին: Այս շրջանին՝ քեռական ար– ձանագրութիւններ երեք թագաւոր — Կարաննիս, Հուկկանաս եւ Աննէյաս — ու երկու երեւելի անձինք — Մարիյա եւ Մուտի — կը յիշատակեն Հայասայի մէջ:

Շուրջ Ն. Ք. 1200ին քեռական կայս – րութիւնը կործանեցաւ արեւմուտքէն՝ Եգէականի առափնեայ մարզերէն խու – ժող ցեղատոհմերու հարուածներուն տակ: Ուստի՝ քեռական սեպաձեւ արձա– նագրութիւնք կը դադրին յեղակարծօրէն:

Հայասայէն ետքը կարեւորութիւն կը ստանայ Տայոց մանրապետութիւնը Սըր– մանց լերանց հիւսիսային կողմը:

Տայքը Դայաիճի ձեւին տակ երեւան կուգայ Ասորեստանի թագաւոր Տաղլէթ– բալասար Ա.ի արձանագրութեանց մէջ, այսինքն Ն. Ք. 1114ին: Գրուած է, թէ Նաիրիի 23 թագաւորներուն բանակները բոլորովին պարտուեցան : Դայաինին յիշուած է իրր 23րդը այս իշխանութեանց եւ ամէնէն հիւսիսայինը: Դայաինին էր, որ ամէնէն ետքը հպատակեցաւ՝ տեսնե – լով ընդդիմանալուն անօգուտ ըլլալը : Այնպէս կ'երեւի թէ Դայաինին այն ա – տեն Սրմանց լեռներու արեւելեան կողե – րըն ալ բռնած էր եւ կը հասնէր մինչեւ Սուխմէ (Բալուի կողմերը) , Արածանիի եզերքը :

Ըստ Ղափանցեանի, « Դայաինի համա– պատասխանում է վանեան արձանագրու – թեանց Դիաուեխի (Դիաուոխ որդի) տե – պանուան եւ թագաւորական դինասախա– լի ... որ մինչեւ Ուրարտուի հանդէս գալը՝ իշխում էր նախիջեան երկրում , գրա ... կոալիցիայի գլուխը կանդնած»:

Ասորեստանցիք ուրարտական պետու – թեան կազմութենէն առաջ Նաիրի կը կո– չէին իրենց երկրին հիւսիսային կողմը բռնած լեռնաստանը, դոր ընդհանուր աշ– խարհագրութիւնը կը ճանչնայ Հայկական Բարձրաւանդակ անունով :

Ուրարտուն անկասկած ամէնէն զօրա – ւոր քաղաքական ու ռազմական կազմա – կերպութիւնն է, որ Հայկական Բարձրա– ւանդակի յատուկ է: Ուրարտուի բարձ – րացումէն ետք Տայք կը նահանայ, իսկ Հայասա անունը երբեք չի յիշուիր :

Մ. ՔԱՍՈՒՆԻ

(1 Շար.)

ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԴԵՐԱՍԱՆ ԱՒԵՏ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ

Հայաստանի մէջ կը ծանուի բեմի վաս– տակաւոր գործիչներէն մէկուն՝ Աւետ Աւետիսեանի ծննդեան վաթսուն եւ բե – մական գործունէութեան քառասնամեա – կը :

Ջամբազով , Սպազաթել , Բալաբէկ , Սաքօ , Փարսիզ, Սարգիս , Մաուէլ Ե – զոբիչ , Պետօ եւ տասնեակ այլ դերեր զարդարած են իր դերացանկը :

Հետաքրքրական եւ ուսանելի է Աւետ Աւետիսեանի անցած ուղին: Կօշկակար բանուորի որդի՝ հազիւ կը յաջողի որոշ կրթութիւն ստանալ Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցին մէջ: Թատրոնի հանդէպ իր ու– նեցած սէրը կը սկսի աշակերտական շր– ջանէն: 1918ին կը յաջողի մտնել Պաքուի Հայ դերասաններու խումբին մէջ, ուր տարի մը աշխատելէ ետք կը փոխադրուի Թիֆլիս եւ կը մտնէ Հայկական թատե – րախումբին մէջ: Այդ ժամանակաշրջանին յատակօրէն կը դրսեւորուին իր ընդունա– կութիւնները. պարարտ հող պէտք էր ա– նոր տաղանդին ամման համար :

Քանի մը տարի վերջ երիտասարդ Աւե– տիսեանը կը մեկնի Ղարաքիլիսայ (այժմ՝ Կիրովական) եւ կը մտնէ Ամօ Խարազեա– նի ղեկավարութեամբ գործող թատերա – խումբին մէջ, ուր մի քանի տարի մը Հա – յաստանի զանազան շրջաններուն մէջ ներկայացումներ տալով: Երբ կը կազ – մակերպուի Երեւանի Պետական թատրոնը (այսօր՝ Սունդուկեան թատրոն) Աւետ Աւետիսեան կը մտնէ հոն, ուր կ'աշխատի մինչեւ այսօր :

Աւետ Աւետիսեան մշակութայա Սուն – դուկեան թատրոնին մէջ: Առաջին իսկ քայլերէն ուշադրութիւն գրաւելով իր վրայ, ան ստանձնեց պատասխանատու , պլխաւոր դերեր: Երիտասարդ դերասանը ուշադրութիւն կը գրաւէր նախ իր աշխա– տասիրութեամբ եւ պարտաճանաչու – թեամբ, յետոյ՝ արուեստագէտի յատուկ տեսնելու կարողութեամբ :

Աւետիսեանի մեծութիւնը կը կայանայ անոր մէջ, որ մասնագիտական կրթու – թիւն չունենալով, պատասխանատուու – թեան զգացումով եւ աշխատասիրու – թեամբ կարողացաւ փայլեցնել իր տա – ղանդը, թոյլ չտալով որ ան ժանգոտի : Սկզբէն իսկ ան աշխատեցաւ իւրացնել թատրոնի հին գործիչներու, մեծ դերա– ուաններու՝ Աբելեանի, Զարիֆեանի, Աբ– ելեանի, Մանուէլեանի, Գրիգոր Ա. – լեքսեանի լաւագոյն աւանդութիւնները՝ անսահման յարգանք ու սէր դէպի իր արուեստը: Ինչպիսի դեր ալ կատարէ Ա– ւետիսեան՝ մեծ թէ փոքր, հաւասար ար– ժէքով եւ պատասխանատուութեամբ հանդէս կուգայ : Այն հազուագիւտ ար – ուեստագէտներէն է, որոնք միշտ սիրա – հարուած են իրենց դերերուն: Ան երբեք չի դաւաճաներ, երես չի դարձներ անոր, այլ նոյն զգացումը՝ որ ունեցած է առա– ջին ներկայացման ընթացքին, կը պահէ տարիներ շարունակ , եւ՛լլի կը խորացնէ եւ կը չքմայնէ զայն:

Սրընթաց ամեցաւ Աւետ Աւետիսեան եւ տասնամեակ մը յետոյ արժանացաւ « վաստակաւոր արուեստագէտ »ի կոչ – ման: 1938ին արդէն գործած էր ժողովր– դական դերասան :

Իր բեմական գործունէութեան երրորդ եւ չորրորդ տասնամեակներուն՝ Աւետ Աւետիսեան հաստատաքայլ առաջ կ'երթայ իր կերպարներու խորացման եւ նոր արժէքներ ստեղծելու ճամբով: Անոր փայլուն արդիւնքը այն է, որ այսօր մեր թատերական պատմութեան դանդաղանին մէջ արժանաւոր տեղ գրաւած են ար – ուեստագէտին ստեղծած կերպարները : Այս ձեւով ան հայկ. թատրոնի պատմա– թեան մէջ կը մտնէ իբրեւ հայ դասական թատրոնի կերպարներու փայլուն վերար– տադրող: Ի դէմս Աւետիսեանի, կը տես– նենք հիմնով արուեստագէտ մը՝ իր ազ– գային երանգով եւ չեզոտած անհատա – կանութեամբ, որով ան սերտօրէն կապ – ուած է իր ժողովուրդին հետ :

Աւելին: Աւետիսեանի ստեղծագործու – թիւնները ուսումնասիրութեան նիւթ դարձած են Խ. Միութեան բոլոր ժողո – վուրդներու թատերագէտներուն համար , որոնք կը գրաւատեն անոր տաղանդը , արուեստագէտի մեծ կարողութիւնները եւ իւրայատուկ ոճական առանձնայատ – կութիւնները :

Աւետ Աւետիսեան օժտուած է բեմական մեծ թէմպէրամենտով: Ան կը տիրապետէ իր

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԴԺԻՒԱԽՏ ԵՐԿԻՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԱԴԺԻՒԱԽՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Հայերը քրիստոնէութիւն ընդունեցին 286 թուականին, թէեւ Ա. դարումն ար – դէն չատ քրիստոնեաներ կային Հայերի մէջ : Նրանք քրիստոնէութիւն մտցրին ամբողջ Կովկաս, տուին քրիստոնէական դպրոցի ու «գնոստիկ»ների լաւագոյն ու– ուցիչներն ու ներկայացուցիչները եւ վերջ ի վերջոյ ստեղծեցին Կովկասի պատմական ընդարձակ զրականութիւնը :

Բազրատունիների հարստութեամբ (Թ. — Ժ. դարերում) Հայերն իրենց մշակոյ– թըն ու արուեստը մտցրին ամբողջ Կով – կաս: Նրանք հաւատով ազգակից լինելով բիւզանդական կայսրութեան, տուին նը – րան բազմաթիւ իրաւագէտներ, պետա – կան գործիչներ եւ նոյնիսկ կայսրեր :

Ցուլիանոս հերձուածող կայսեր օրով՝ Հռոմում կար մի նշանաւոր հայ հռետոր, Պրոյերեսիոս, որին Յաւիտենական Քա – դաքը, Հռոմ, արձան էր՝ կանգնեցրել այսպիսի չոյող մակագրութեամբ, «Ար – քայից արքայ Հռոմը՝ ճարտասանութեան արքային»: Հայ կայսրերից (ընդամէնը մօտ 10) ամենանշանաւորը Յուլիան Ջմչ – կիկն է :

ԺԱ. դարում վերացաւ Բագրատունի – ների իշխանութիւնը եւ Բիւզանդիայի վարած քաղաքականութեան պատճառով, սկսուեցին երկպառակութիւններ ու տա – րաձայնութիւններ, որով երկիրը երկար ժամանակ զրկուեց խաղաղութիւնից: Սել– ջուկներից ու Թիւրքերից ջախջախուած Հայերը չկարողացան պահել իրենց ան – կախութիւնը, եւ նրանց պետութիւնը վե– րացաւ :

Երբ Մեծ Հայքը կորցրեց իր անկախու– թիւնը, Հայերի մի մասը Բագրատունի – ների իշխանութեան յետնորդների հետ անցաւ Յունաստան: Փոքր Ասիայում ու Կիլիկիայում դեռ եւս հին ժամանակներից կար Փոքր Հայք ինքնուրոյն պետութիւն, որ կառավարեց Ռուբինեանների իշխա – նութիւնը 1080ից մինչեւ 1375 թուականը:

Ռուբինեան հարստութեան վերջին թա– գաւորը Լեւոն Ե. վախճանուել է Փարի – զում ու թաղուել Նոտր Տամում (Ծ. Թ.— Սէն – Դրնիի արբայարանում, որտեղ Ֆրանսիայի արքաներն են թաղուած) : Նրա չառաւիղներն ապրում են մինչեւ մեր օրերը :

Ասչակրաց արշաւանքների ժամանակ՝ Կիլիկիան չատ անգամ օգնել է քրիստոն– եաներին՝ անհաւատների դէմ մղած նը – րանց կռիւներում : 1405 թուականին, Կի– լիկիան նուաճեցին Սելջուկները եւ 1408– ից սկսած՝ նա վերջնապէս ենթարկուեց նրանց :

ՀԱԼԱԾԱՆՔՆԵՐ, ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐ, ԳԱՂԹ.— ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐԱՆՈՒԱ– ԾՂԱՒ ՓՈՐՁԵՐ

Հայկական պետութիւնը վերանալուց յետոյ, նրա անկախութիւնն, այնուամե– նայնիւ, վերջնական չնջուեց: Հիւսիսային Հայաստանում դեռ եւս ԺԸ. դարի սկիզ– բին կային նրանց ինքնուրոյն մելիքու – թիւններ: Շատ անգամ Հայերը փորձել են վերադարձնել քաղաքական անկախու– թիւնը :

Սելջուկների, Պարսիկների իշխանու – թիւնը չատ չուտ զրկել տուեց իր ամբողջ ծանրութիւնը :

Մահմեդականների մոլեռանդ իշխա – նութեան ճնշման հետեւանքով սկսուեց Հայերի արտագաղթ: Շատերը գնացին Վրաստան, Հնդկաստան, Ղրիմ, Բեսա – րարիա ու Հունդարիա:

Փոքր Ասիայում հայ ժողովուրդը, ինչ– պէս ակադեմիկոս Աբելեան է ասում (1845). « Այստեղ, քրիստոնէութեան բարերար աղեցութեան ներքոյ, Հայերը չատ վաղ հասան մշակութային բարձր աստիճանի եւ ընդհանրապէս Արեւելքի պատմութեան ամենազարմանալի երեւոյթներից մէկն է»: Այս յիրաւի դժբախտ ժողովուրդը կրել է բազմամեայ բռնութիւն, հալա – ծանքներ եւ ենթարկուել անդադար բնա – ջնջման :

Արդէն ի բնէ լինելով խաղաղ երկրա – գործներ, (Հայերի 90 տոկոսը զբաղուում էր հողագործութեամբ՝ քրտինքով յո – դելով այն հողը, որի տակ նրանց նախ – նիքն են ննջում, ծանր հառաչելով ան – դրջրհեղեղեան արօրի վրայ), Հայերը ա– զաչում էին Թիւրքերին կենդանի թողնել իրենց, կանանց ու երեխաներին, չաւերել իրենց սրբարանները: Բայց սրան էլ չէին կարող հասնել: Ուստի եւ միանգամայն հասկանալի է այն ձգտումը, որ Հայերն զգում են քրիստոնեայ Ռուսիայի նկատ – մամբ :

Այս ուժը չատ բանով օգնել է Ռուսաս– տանին՝ նուաճելու Կովկասը: Պարսիկ – ների ու Թիւրքիայի դէմ Ռուսաստանի մղած պատերազմներում Հայերը հերո – սութեան օրինակներ երեւան բերին: Պա– տահմամբ չէ ռազմական պատմական Գլինկան ասում, որ «Երեւանի բերդը դրաւելիս՝ Ռուսների ամենամեծ ուժը Հայկական կրծքումն էր ...»:

Մեծ ուժ, տոկունութիւն ու մշակու – թային հաստատամտութիւն էր պէտք՝ պահելու համար իրենց հաւատը, լեզուն եւ ընդհանրապէս հողեւոր կերպարանքը ոտքի հալածանքներից , մանաւանդ երբ քրիստոնեայ Արեւելքը դադարեց Բիւզանդիային նեցուկ լինե – լուց :

ՌԱՖՖԻ

(2 Շար.)

ԿՈՅՐ

Ե. ՀՈՎՀԱՆ

Վեպ

ՅՏՂԱՑՈՒՄՆ ՂՈՒԿՈՎԱԾ

Ամուսնալուծվելու (ամբաժանվելու) համար տղա-ամուսինն ինձ ներկայացրեց հետևյալ պատճառները. Ես ամուսնացել եմ 1918 թվին, երբ ինձ համար ամենաթանկը ազատությունն էր։ Ես ուզում էի ապրել ինձ համար, ինձ հետաքրքրող գործերով զբաղվել։ Ես ուզում էի ճանապարհորդել, ծանոթանալ տարբեր մարդկանց հետ, ուսումնասիրել նրանց կյանքը, սովորությունները։ Ես ուզում էի ինքնուրույն լինել։ Ես ուզում էի ինձ համար ապրել։ Ես ուզում էի ինձ համար ապրել։ Ես ուզում էի ինձ համար ապր

Լանի ճամբորդութեան : Վեց լրագրողներ որոնց երկուքը ամերիկացի, երկուքը Ֆրանսացի (Ֆլամիլ՝ «Բոմպա» եւ անարվ Ֆոնթէն՝ «Մոնտ») եւ երկու խորհրդային («Իզվեսթիա» եւ Մոսկուայի ռատիո) չհկան վիճաբանութիւն մը ունենան ուր փորձեցին նաեւ քննել Միկոյեանի ճամփորդութեան բուն նպատակները եւ բոլորովին նաեւ Միկոյեանի անձնական յաջողել նաեւ Միկոյեանի անձնական յաջողութեան պատճառները : Անարվ Ֆոնթէն դիտել տուաւ, մանաւանդ ամերիկացի լրագրողներուն, որ ամերիկեան քարոզչութիւնը այնքան սխալ ձեւով ներկայացած է «համայնավարը» ընդհանրապէս որ այսօր ամերիկեան հանրային կարծիքը զարմանքով կը դիտէ որ «համայնավար Միկոյեան» ամէն մարդու պէս մկնկն է, համակրելի, հեզահամբոյր, մարդասէր, ածիլուած, քաղաքավար եւ սրամիտ : Խորհրդային լրագրողները յայտնեցին թէ Մոսկուա չատ գոհ է Միկոյեանի ճամբորդութենէն եւ թէ մամուլը յայն ատեն կուտայ թիւ 2ին ճամբորդութեան :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԽՐՈՒՇՉԵՒԻ կառավարութեան միակ կին անդամը, Տիկին Քովրինիա, որ 1954ին ի վեր Առողջապահական նախարար էր, պաշտօնանկ եղաւ. իր տեղը արուած է ռուսական Հանրապետութեան Առողջապահական նախարար Քուրաչովի :

ՔՈՒՊԱՅի յեղափոխութեան դեկավար Ֆիտէլ Գասթրօ ամերիկացի երեք լրագրողներու հետ ունեցած մէկ տեսակցութեան ընթացքին յայտարարեց թէ 18 ամիսէն առաջ բնարութիւններ պիտի չըլլան երկրին մէջ :

ՓՈՐԹՈՒԿԱԼի ընդդիմադիր չարժումի պարագլուխ Զօր. Տելկատօ, որ նախագահական վերջին բնարութենէն մէջ պարատւած էր, Լիզպոնայի Պրագվլիա կան դեսպանատունէն ապաստան խնդրեց :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ վարչապետ Կրոթեվոլ Պաղատաձէն գնաց Նոր Տելհի, ուր տեսակցութիւն մը պիտի ունենար վարչապետ Նեհրուի հետ :

ՍՊԻՏԱԿ ՏԱՆ բանրերը յայտարարեց թէ Նախագահ Այզընհաուըր կը մտածէ դարձեան ճամբորդութիւն մը բնել դէպի Եւրոպա :

ԱԼԺԵՐԻՈՅ մէջ բախումները կը չարունակուին բանակին եւ ըմբոստներու միջեւ. Մեծ Քապիլիի մէջ առջի օր եղած կռիւներու ընթացքին քառասուն ապստամբներ սպաննուած եւ երեք ուրիշներ վիրաւորուած են :

ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ ԿՈՆԿՈՅի մէջ մթնոլորտը միշտ լարուած է եւ օդնական ուժեր կը դրկուին, հատանական որեւէ խռովութեանց առաջքն առնելու համար : Ապաքօ կուսակցութիւնը արդիլուած է, վերջին դէպքերէն ի վեր :

ԻՐԱՔի հիւսիսային չրջանին, Քերքուքի մէջ նոր միջադէպեր պատահած են. վեց մեռեալ եւ բազմաթիւ վիրաւորներ կան : Շրջանին մէջ փոքրամասնութիւն կազմող Թուրքերը ահռելապատիլ մտատանջուած են :

ԳԱՀԻՐԻի մէջ հիմնուեցաւ «Արաբական բարգաւաճման» դրամատունը, որ պիտի ուսումնասիրէ եւ իրագործէ արաբական աչխարհի տնտեսական բարգաւաճման հետ կապ ունեցող ծրագիրները : Յարդ հինգ տղեր մաս կը կազմեն այս դրամատան. Արաբական Միացեալ Հանրապետութիւն, Արաբիա, Յորդանան, Լիբանան եւ Լիպիա :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Ծրէզնոյէն Տէր եւ Տիկին Շամչեան երկու տոլար կը նուիրեն Հանդուցեալ Զաքար Քէնաէրեանի մահուան առթիւ :

ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆԻ ՆՈՐ ՎԷՊԸ

ԱՐԾԻՒՆԵՐԸ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ

540 էջ , գին 1000 ֆրանք

Դիմել հեղինակին՝

53, AVENUE DE ST. JULIEN
MARSEILLE - 12e

կամ հայ գրավաճառներուն

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Blene. 17 — PARIS (9e)

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ելեկտրականութեան, տուրբերու, թղթատարի եւ առաքման ծախքերու յաւելումը մեծ դժուարութիւններ ստեղծեց թերթիս վարչութեան համար որ կը փորձէ սակայն պահել բաժանորդագրական նոյն պայմանները : Մեր այս գոհողութիւնը անկարելի կը դառնայ, եթէ բաժանորդները իրենց կարգին ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ չվճարեն իրենց բաժնեգին ները :

Եթէ կ'ուզէք որ պահենք մեր գիները, հակառակ ստեղծուած պայմաններուն՝ ԱՊԱՌԻԿ ԹԵՐԹ ՄԻ ԿԱՐԴԱՔ ԵՒ ՓՈԽ ՄԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԹԵՐԹԸ :

Արտասահմանի բաժնեգին՝ տարեկան 4500 *ֆրանք* :

Կանխայայտ շնորհակալութիւններ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՈՉ-ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱԿ ՅՈՒՆՈՒԱՐ Ի-ԷՆ Ի ՎԵՐ

Մահազդ	2500
Շնորհակալիք	1500
Հոգեհանգիստ (1 անգամ)	1500
Հարսանիքի, ծնունդի, նշանա- խօսութեան յայտարարութիւն	2000

Այս գիներուն վրայ՝ հարիւրէն հատ գեղչ՝ մեր բաժանորդներուն :

Առեւտրական յայտարարութեանց համար մասնաւոր պայմաններ : Դիմել վարչութեան :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՄԱՐԱՆ

Լսարանի հերթական դասախօսութիւնը այս Շորեքչաբթի ժամը իննին, Քաֆէ Քատէի սրահը : Կը խօսի Պ. Բ. Նազարեան (չրջանառարտ քաղաքական դիտութեանց) : Նիւթ ունենալով Ա. Հայաստանի անտեսութիւնը մեր օրերուն, ըստ Մոսկուայի վերջին տեղեկագրութեան :

Կը խնդրուի ճշդապահութիւն : Մուտքը ազատ է :

Պ. ՅԱԿՈԲԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Հաճոյքով կ'ընդունի իր բոլոր հայրենակիցները, որոնք կը վախքին դործածուած (ofuagioն) կառք մը գնել որեւէ վաճառանիշ կրող, մանաւանդ՝

S.I.M.C.A.

կրնաք ապահով դիմել իրեն, ծախած կառքերը կատարեալ են, կամ իր, կամ՝

ՍԻՄՔԱյի կողմէ : Նոյնիսկ գաւառէն կրնաք դրաւոր դիմել անոր, սիրայօժար կը պատասխանէ բոլոր-բին, ՀԱՄՅԷՆ.— 3· Պետրոսեան,

Tél. : ETO. 64-35, 70-66 'et GAL. 76-10

ԳՐԱՒՈՐ.— 3· Պետրոսեան,

65, RUE DE STALINGRAD, HAUILLES· S.& O·

Ներկայացուցիչն է՝

Service officiel des usines Simca
Gramauto
34, Ave, de la Porte de Villiers
Paris 17e

ՄԱՐՍԷՅԼ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հինգշաբթի ութ Յունուար, Մարսէյլ Բիւ տը Ռոմի փոստէն Թերթիս ղրկուած 3500 ֆրանք բաժնեգիրին տէրը իր անունը եւ հասցէն անպայման իմացնել վար-չութեանս : Մանտա – չէֆին Թալանին վրայ փոխանակ իր անունին, Թերթին ա-նունը եւ հասցէն ղրած է :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՊՈՄՈՆի ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ

18 Յունուար, Կիրակի.— *Բարեկեն-դան Ս. Սարգիսի, սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեանց ժամը 8·30ին, հանդի-սաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգիստ, ըստ հանգուցեալ Տիկին Վալանթին Զամ-պագեանի որոշ կտակին :*

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ· ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

—o—

ՍԵՊՏԿՄԲԵՐ-ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, թիւ 201-202, էջ 48 :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Երաժշտութիւն եւ հոգեվերլուծում (ԽՄԲ.).— Նուչ կեսրաւ Թունաւորուեցաւ (ՏՕՔԹ. ԿՈԼԼ).— Զկնորսութիւն եւ բժշկութիւն (ՏՕՔԹ. ԱՇՃԵԱՆ).— Հոլթոնի հիւանդութիւն (ՏՕՔԹ. ՄԻՆԵՐՎԱ).— Խմելիք ջուրի պահանջը (ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ՊՕՂՈՍԵԱՆ).— Անդիմադրելի քունը (ՏՕՔԹ. ԳԱ-ԼՈՒՍՏԵԱՆ).—Սեղանի Սպասները (ՏՔԹ. ՊԼՕՆՏԻԼ).— Հայաստանի բնութիւնը (Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ).— Դաչտանի անկանոնութիւն (ՓՐՈՖ. ԼԱՖՈՆ).— Բժշկ. դր-չապրեր (Յ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ).— Ցղի կլինեռան ճամբորդութիւնը (ՏՕՔԹ. ԱԼ-ԹՈՒՆԵԱՆ).— Կերակուր եփելու ձեւեր (Ա. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ).— Սիրտը բաբախում է (ՏՕՔԹ. Հ. ԳԻՒՐԳԵԱՆ).— Մայրեր որ կաթ չեն ուզեր տալ (ՏՕՔԹ. ԿԼԱ-ՐԻՍ).— Քալեցէք, փա՛ռք ստքերուն (ՏՕՔԹ. ՆԱԻԱՍԱՐԴ).— Աչքի առողջապահութիւն (Ռ.).— Ի՞նչպէս օգնել խեղդուողին (ԽԱՉՈՒՀԻ) :

Բաժանորդագրութեան պայմանները.— Տարեկան 1·200 ֆրանք արտասահման 1·500 ֆրանք :

Դիմել Շ· Նարդունիի Յառաջի հասցէով :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆ.— Հ· Յ· Դ· «Վարանդեան» կռմիակի ընկերական ընդհ· ժողովը այս Ուրբաթ, ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

Ց· ԿԱՊ· ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ (Յունուար 17) ժամը 16ին, Քաֆէ Րնժան : Շատ կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՏՕՆԱԾԱՌ – ՀԱՆԴԷՍ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Նախաձեռնութեամբ Կապոյտ Խաչի Կրընոպլի մասնաճիւղին՝ «Մանուկներու Օր»ը կը տօնուի մեծ պատրաստութեամբ եւ դեղարուեստական ձոխ յայտագրով, այս Կիրակի ժամը 15ին, Րիւ Փէի սրահին մէջ :

Դպրոցի բոլոր աշակերտները բեմին վրայ իրենց խմբական երգերով, պարերով եւ արտասանութիւններով : Կը ներկայուի Յիսուսի Ծնունդը, երգախառն կենդիկ պատկերներով :

Սիրով կը հրաւիրուին զաղութիս բոլոր երախաները անխտիր եւ ապագայ-պանման զործին թժանդիր հայրենակիցները : Կաղանդ Պապան նուէր կը բաժնէ ներկայ բոլոր պզտիկներուն :

Ճոխ պիւֆէ՝ պատրաստուած Խաչուհիներու կողմէ :

ԽԱՆՈՒԹ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆ

TOMLAC

Հարստատութիւնը կը փափաքի բարձրացնել իր մասնաճիւղերու թիւը; այս պատճառով ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր անոնց որ խանութներ ունին եւ կը փափաքին փոխել իրենց առեւտուրը, լաւագոյն ապագայ մը ապահովելու մտածողութեամբ, որ անյապաղ դիմեն՝

ԹՈՄԱՍԵԱՆ,
ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՆ
104, Bld. Gallieni' Villeneuve - La Garenne
Tel.; Plaine 09-36

ՄԻՇՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՇՏ ԱՌՈՂՋ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

BOSPHORE

ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԹԱՀԻՆԸ

ՀՐՈՒՇԱԿԸ, որ կը պատրաստուի շուշմայով (*սուսամ*) եւ շաքարով, առաջնակարգ սնունդ մըն է, կազդուրիչ՝ շնորհիւ շուշմայիին, որ Արեւելքի մէջ ծանօթ է նաեւ *հինէն* ի վեր, իր *հրաշալի բուժական* յատկութիւններով, իր *երիտասարդացնող* տարրերով,

Արեւելեան ժողովուրդներուն երկարակեցութիւնը արդիւնք է Հէլվայի եւ թահինի գործածութեան :

Այսօր Արեւմուտքի մէջ *նաեւ բժշկական հեղինակութիւններ* կը հաստատեն առաջնակարգ այս սննդանիւթին արժէքը :

Sté BOSPHORE (ԵՒՐՈՊԱՅի ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ)
2, Rue Louis Astoin - Marseillle

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

REFLETS D'ARMÉNIE — "ՑՈԼՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ" — Volume 3 No 20157

Հայ ժողովուրդի եւ փոլքլորի երաժշտութեան երրորդ ամբողջական գեղեցիկ սկաւառակը :

Պատրաստութեամբ՝ **ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ**

Vogue-Contrepoint No 20157 30 cm. 33 tours — 46 minutes (HAUTE FIDÉLITÉ)

ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԸ, ՄԵՆԵՐԳ, ԽՄԲԵՐԳ, 50 ՀՈԳԻՆՈՑ ԽՈՒՄԲԻ ՄԸ ԿՂՄԷ՝

1· Եարեմ Հայաստանի կեցացը, 2· Ձո կեհպտ, 3· վարդը, 4· Կարաւանը, 5· Արագ գետը, 6· Տրէճին, 7· Տայ տայ, 8· Նազանի, 9· Գորգով պար, 10· Հօ՛յ ամոն, 11· Անուհիտ, 12· Արեւելք, 13· Եարիս ուլուճ կը չարեմ :

Ստանալու համար դիմել.— ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ 14, Rue Petit, Paris 9e (BOT. 99-22) - RECORD SHOP, 36 Rue de Moscou

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԴԻՒԱՆԱՏՈՒՆԸ.— Երաժշտական վաճառատուներըը :

Գին 3040 փր· երգարանով միասին

Ծանօթ.— Ծղոտաց ամսոյն սկսեալ սկաւառակներու գիները 13 առ հարիւր յաւելում կրած են, իբր պետական տուրք :

Փնտռել նաեւ հետեւեալ սալերը՝ 20·103 եւ 20·136, Հայ ժողով· երաժշտութիւն 16 եւ 14 կտոր, 45 վայրկեան իւրաքանչիւրը :

20·114, Եկմալեան պատարագ, բառաձայն երգեցողով, 45 վայրկեան :

20·150 Կոմիտասեան պատարագ բառաձայն երգեցողով, 55 վայրկեան :

10·016, ժող· երգեր, Իրիս Պիւլպիւլեանէ :

Գաւառի համար առաքում խնամուած ծրարով, (բանիքրը ռամպուրսըմանն) :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանգ : Հատը 15 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

JEUDI 15 JANVIER 1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8394 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4195

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԻՐՔԸ

Ինչպէս կը սպասուէր, Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութիւնը Փլեթոյի իր արտակարգ Ազգային Խորհուրդին մէջ որոշեց չմասնակցիլ Միշել Տրպրէի կառավարութեան եւ պատնէշ ընդդիմադիր։

Ընդհանուր քարտուղար կի Մոլէի ցարդ հետեւած քաղաքականութեան դէմ որոշ քննադատութիւններ եղան, մասնաւորապէս նախկին նախարար Ալպէր Կամիւի կողմէ։

Կի Մոլէ դիմաւոր ատկախին էր եղած Զօրավար Տը Կոլլի՝ կառավարութեան եւ կուսակցութեան մէջ։ Այս վերջինը յարդանքի երեք քուէարկութենէն մէջ ի նպաստ զօրավարին էր քուէարկած։

Ընկերվարական երեք նախարարները համերաշխօրէն դարձեալ դաւիճի մէջ անդամներուն հետ՝ մինչեւ այն օրը, երբ եմատական նախարար Անթոան Փինէ եւ մասնակցի քոյր պահպանելու համար ընդունիլ տուաւ իր ծանօթ ծրագիրը։

Կի Մոլէ եւ Խօժէն Թոմա Դիկամբրը 27ին ներկայացուցին իրենց հրաժարականը՝ չուզելով մասնակից ըլլալ Ֆրանքի արժեզրկման, նպաստներու ջնջումին եւ պինդ յանելուն մասին արուած որոշումներուն։ Զօրավարին խնդրանքին վրայ է, որ մնացին նախարարութեան մէջ, մինչեւ Յունուար 8։

« Ընդհանուր քաղաքականութեան » բանաձեւը, որ միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ, հակառակ իր խմբապրութեան մեծ մասին, կը պարունակէ շատ խիստ քննադատութիւններ կառավարութեան տնտեսական, եմատական եւ ընկերային մարզերուն մէջ ձեռք առած միջոցներուն դէմ։

Կառավարութեան ծրագիրները իր ամբողջութեան մէջ կը նկատէ « ոչնչացութեան եւ արգելութեան » հակառակ։

Պատճառ։ Որովհետեւ անիկա հաշուի չառներ Ալժերիոյ պատերազմը, որ կը շարունակէ քաղաքական եւ տնտեսական դժուարութիւններ առեղծել երկրին համար։

Ու նաեւ անոր համար, որ պինդ յանելու բարձրացման հետեւանքով աշխատաւորը եւ միջակ դասակարգերը 800 միլիառ Ֆրանքի նոր գոհողութիւններու պիտի ենթարկուին, մինչ տուրքերու յանելու մով հարուստներուն ընելիք գոհողութիւնը կիսուն միլիառ է միայն։

Բանաձեւը մեւնոյն ատեն կը չեշտէ, որ ո՛չ արտաքին առեւտուրը, ո՛չ սթեռլինի ոսկիով փոխանակելիութեան համար արուած մասնակի որոշումը, ո՛չ ալ համաշխարհային տնտեսական ընդհանուր կացութիւնը կը տիպէին արժեզրկել Ֆրանքը։

Այս եւ այլ նկատումներով, Փլեթոյի բանաձեւը կ'արդիլէ կուսակցութեան նախարարներուն մասնակցիլ ներկայ կառավարութեան։

Ազգային ժողովին մէջ ընկերվարական երեսփոխանները « դրական ընդդիմադիր »ի դիրք պիտի բռնեն։

Ինչպէս բացատրեց ընդհ. քարտուղար կի Մոլէ, ընկերվարականները բացատրեցան իմաստով « ընդդիմադիր »ներ պիտի չըլլան, այլ պիտի դառնան « հակառակ - ջարկողներ »։ Այսինքն կառավարական ծրագիրներուն դէմ իրենց առաջարկները պիտի ներկայացնեն։

Խորհրդարանէն դուրս, ընկերվարական կուսակցութիւնը պիտի ջանայ իր շուրջ համախմբել իսկապէս հանրապետական եւ ժողովրդավար տարրերը՝ առանց նկատի առնելու վարդապետական երկրորդական տարակարծութիւնները, որպէսզի կարելի ըլլայ Ֆրանսային տալ « ժողովուրդին կառավրութիւնը, ժողովուրդին միջոցով եւ ժողովուրդին համար »։

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻԿՈՅԵԱՆ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱԻ

Երկուշաբթի եւ Երեքշաբթի Միկոյեան այցելած է Լոս - Անճելըս եւ չարժանկոթի սթիւտիոները։ Ասոսիկութիւններ ունեցած է բազմաթիւ ծանօթ դերասաններ նեցած է բազմաթիւ ծանօթ դերասաններ եւ հետ ինչպէս Քլարք Կէյպըր, Մարլոն Պրանտօ, Ճեռի Լեվուիս, Սոֆիա Լօրէն, այս վերջինը նոյնիսկ հրաւիրելով Խ. Միութիւն։

Շարժանկարի հրեայ դերասանը՝ Լէվուիս՝ կայծհան մը նուէր տալով Միկոյանին աւելցուցած է.—« Իմիննեռսկոյի մէկ չինուած է, Իսրայէլի մէջ », բայց ինչպէս կը պրէ «« Փարի - Փրէս », « Միկոյեան չատ կարեւորութիւն չէ տուած քարոզչութեան այս յանկերգին »։

Միկոյեան կարճ տեսարան մըն ալ դարձուցած է որ հազար տարբի վնաս մը բերած է Շարժանկարի արտադրիչին։

Հոն Միկոյեան ծագումով ռուս բան - ուրներու ալ հանդիպած է եւ երկար խօսած։ Այս այցելութենէն առաջ Միկոյեան խօսք առած էր նաեւ Քալիֆորնիոյ Քազաքական Գիտութեանց Համալսարանը ուր յայտնած էր թէ ինք « Սելֆ Մէյտմէճ» մրն է (ինքնիրեն հասած մէկ - կր) եւ աւելցուցած.— « Անիթր չեմ ուզած համալսարան երթալու։ Կանոքի եւ յեպափոխութեան դպրոցէն չըջանաւարտ եմ։ Այն, չարունակեց Միկոյեան իր տպաւ Սեթժը ցոյց տալով, ինձմէ աւելի բախտաւոր է։ Համալսարան աւարտած է բայց կը կարծեմ թէ ինձմէ տկար է »։ Փարի - Փրէս կ'աւելցնէ.—Ոչ ոք փորձեց տապալել այս յուզիչ առասպելը եւ յիշեցնել թէ Միկոյեան նախկին շատ փայլուն ճեմարանական մըն է» (Էջմիածին)։

Հեռատեսիլին ներկայանալով Միկոյեան յայտարարած է ի մէջի այլոց.—« Ես անհատաս եմ եւ էի Մարքս կարդալէս չատ առաջ, պզտրոյս ուսուցիչներ ունեցած եմ որ կ'ուզէին ինձի հաւատացնել թէ Աստուած կայ բայց չյաջողեցան »։

Միկոյեան յայտարարած է նաեւ թէ չատ լաւ տպաւորութիւն ստացած է Ամերիկայի ժողովուրդէն եւ այն համոզումը ունի թէ Ամերիկան ալ խաղաղութիւն կ'ուզէ.— Այնքան ճատ խօսեցայ, չարունակած է ան, որ պիտի կարծէք թէ մինք ունիմ Քալիֆորնիոյ ձերակուտակն ընտրուիլ, ձեզ կրնամ վստահեցնել թէ այդպիսի նպատակ չունիմ, չուտով կըվերադառնամ։ Մոսկուայի մէջ, 92 տարեկան մայրիկ մը ունիմ, երբ մեկնեցայ լաւ ինձի։— Տղաս, չուտ եկուր »։

Համաձայն ամերիկեան սովորութեանց, Միկոյեանի տուած տեսակցութիւնը հեռատեսիլէն (ինթերվիւն կատարած է Փօլ Քօֆց) չորս անգամ ընդհատուած է գովազդային ծանուցումներու համար.— Այնպէս մը պորպէ, անգամ մը կտաքի, անգամ մը չունի չատուկ կերակուրի եւ վերջապէս սրճարանի մը ծանուցումը։

Նիւ Եորքի մէջ Միկոյեան պիտի տեսնուի եւ ճաշէ մեծ դրամատէրներու հետ եւ հիւրը պիտի ըլլայ Նիւ Եորքի Տնտեսական Ակումբին։ Մամուլը միշտ պիտի կուտայ թէ Ա. Միկոյեան « ամէնէն ընկերվարական » պետութեան ներկայացուցիչը, կը տեսնուի միայն գրամատէրներու եւ մեծահարուստներու հետ...

Ցիշենք նաեւ թէ Միչիկանի Հրն - պիկներու կեղտախումբի մը պետը՝ ձեր - մակ Թուչուն ներսպութեան նամակ մը գրած է Անաստաս Միկոյեանի ըսելով.— « Քանի որ այցելու մրն էք այս հողա - մասին վրայ որ ժամանակին Հնդիկնե - րունն էր, պարտք կը զգամ ներսպութիւն խնդրել ձենէ այն վարուելակերպին համար որ կարող մը արդի վայրենիները ցոյց տուին ձեղի հանդէպ։ Դուք մինչեւ հիմա չատ լաւ ընթացք ըռնած էք »։

ԱԶԱՏ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԱՅՄԱՆ ՉԵՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ՏԸԼԼՍ

Մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին Ա - մերիկայի արտաքին նախարարը կարգ մը չահեկան յայտարարութիւններ ըրած է Գերմանիոյ հարցին առթիւ։

Տըլլս, անդրադառնալով խորհրդային նոր յանչագրին « յիմար » կը գտնէ խոր - հրդային առաջարկները, ինչ կը վերա - բերի Գերմանիոյ հետ կնքուելիք հաչտութեան պայմանագրին։ Ան ստիպի Տըլլս չէչտած է խորհրդային եւ արեւմտեան տեսակէտներու տարբերութիւնը նոյն հարցին նկատմամբ։ Խ. Միութիւնը կը նախատեսէ չէզոքացուած Գերմանիա մը որ ղեկուած ըլլայ ընկերութեան իրա - ւունքէն իր դրացիներուն հետ եւ արեւ - մտեան տեսակէտը, որուն համաձայն Գերմանիոյ ապագան անմիջականօրէն կապուած է խաղապահը իր դրացինե - րու ապահային հետ։

Ըստ Տըլլսի, Գերմանիան պէտք է մտ - նել եւրոպական ամրողջութեան մը մէջ, ներառելէն կապուած քազքական եւ տըն - տեսական դաշնի վրայ իր դրացիներուն հետ։

Գալով խորհրդային առաջարկներուն Տըլլս կարգ մը դիջումներ ըրած է.— 1) Գերմանիան պէտք է վերամիացուի, բայց ոչ այնպիսի պայմաններու մէջ որոնք վտանգաւոր նկատուին Խ. Միութեան կողմէ իր ապահովութեան համար, ուրեմն պէտք է ապահովութիւններ տալ Ռուսիոյ որ Գերմանիոյ վերամիացումը արեւ - մուտքի զօրացում մը պիտի չըլլայ եւրո - պայի սրտին վրայ, ռազմական տեսակէ - տով։ 2) Տըլլս անհրաժեշտ չի նկատեր ապատ ընտրութիւնները Գերմանիոյ մի - ացման համար, ոչ ալ իրրեւ միակ մի - ջոցը այդ վերամիացման։

Տըլլս յայտնած է թէ կարելի է ուրիչ միջոցներ գտնել։ Գ) Վերջապէս անդ - րադառնալով Միկոյեանի հետ իր ունե - ցած խօսակցութիւններուն, Տըլլս ըսած է որ Միկոյեան հաստատած էր որ Խ. Մի - ութիւնը երբեք վերջնագիր մը չէ ուղած տալ արեւմտ. պետութեանց եւ ժամանա - կամիջոց մը ճշդել Պերլինի համար։ Տը - լլսի համար, այս տպահովութիւնը քա - ջալերական է, որովհետեւ արեւմուտքը, աւելցուցած է Մ. Նահանգներու արտա - քին նախարարը, կը մերժէ բանակցիլ վերջնագրի մը սպառնալիքի մը տակ։

ՄՈԼՈԹՈՎի կա հէյի դեսպան նշանակման լուրը հաստատուեցաւ, մեծ անակնկալ պատճառելով երկաթէ վարագոյրէն անդին ու տպին, մանաւանդ՝ երբ պի - տենք թէ խորհրդային մամուլին մէջ իր անունը կը յիչատակուէր միայն իբրեւ անգամ « հակակուսակցական խմբակին »։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԵՐԼԻՆԻ մէջ չարաթ մը բանակցութիւններ վարելէ ետք, ալպա - նական պատուիրակութիւն մը Գերմանա - ցիներու հետ զեկոյց մը հրատարակեց, անդամ մը եւս ծանր յարձակումներ գոր - ծելով եւսկոսլաւ համայնավարներու եւ Թիթոյի վրայ, « անջատողական » կոչելով զանոնք։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ վարչապետ Ատընաուըը յայտարարեց թէ ոչ մէկ հա - ւանականութիւն կայ որ Խ. Միութիւնը Պերլինի համար պատերազմ ընէ։

ՄԻՍՅԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ մէջ ան - պործներու թիւը անցեալ Դեկտեմբերին բարձրացած էր 4·108·000ի, Նոյեմբերին՝ 3·833·000 անպործ կար։

ՍԹՐԱՋՈՒՐԿի մէջ մամուլի ասուլիս մը տալով, Եւրոպայի խորհրդարանա - կան ժողովի նախագահ Ռոպէր Շուման յայտարարեց թէ Ֆրանսա պիտի յարգէ եւրոպական բոլոր դաշնագրիրները։

ՏԽՐՈՒՆԻ — ԱՐՇԱԿ ՄՈՒՇԵՂԵԱՆ

Յաւով կը տեղեկանանք, որ Յունուար 9ին Պրիւսէլի մէջ մեռած է ընկեր Ար - շակ Մուշեղեան (Եգիա) երկարատեւ հի - ւանդութենէ վերջ։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է ձեռամբ Յովհ. Ծ. Վրդ. Նալպանտեանի։

Հանգուցեալ ընկերը ընիկ Պիթլիսցի էր եւ ծանօթ « Պիթլիսցի Արշակ » անունով։

Կանուխէն մասն էր կուսակցութեան չարքերը եւ նուիրուած յեղափոխական աչխատանքի։

Ցիչատակութեան արժանի է մասնա - ւորապէս իր գործունէութիւնը Պոլսոյ մէջ, համաչխարհային առաջին պատե - րազմի վաղորդայնին, Զինադադարի չըր - ջանին։

Հայ եւ օտար լրտեսներ ու դաւաճան - ներ Մեծ Եղեռնի օրերուն թուրք ջար - դարար կառավարութեան հաչուոյն աչ - խատած էին եւ պատճառ դարձած բազ - մաթիւ Հայերու սպանութեան եւ բան - տարկութեան։

Քանի կախաղաններ բարձրացած էին Պայազիտի հրապարակին վրայ 1915 Յու - նիսին՝ Հնչակեան սուրբ մասունքի մը պատճառաւ։

Պիթլիսցի Արշակ եղաւ մէկը այն վրէ - ժառաւ բազուկներէն, որոնք արժանի պա - տիժը տուին դաւաճաններուն։

Պոլսէն տարագրուելէ վերջ, պահ մը մնաց Փարիզ, յետոյ հաստատուեցաւ Պրիւսէլ, ուր ապրեցաւ մինչեւ իր մահը։ Շուրջ 65 տարեկան էր։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՐԱՆՍԱՅԻ 6։ Հանրապետութեան նա - խարարաց խորհուրդի առաջին ժողովը գումարուեցաւ երեքշաբթի, Զօր. Տը Կո - լլի նախագահութեամբ։ Բազմաթիւ որո - շումներ արուեցան.— 1.— Մեսալի Համ, որուն բնակարանը ցարդ հակոզու - թեան տակ կը գտնուէր, այսուհետեւ Մայր Երկրի մէջ ազատ չրջագայութեան իրաւունք կը ստանայ։ 2.— Կարգ մը բանտարկեալներ, որոնց հետ՝ Պէն Պելլա, պատժի մեղմացում կը ստանան, առ այ - ժմ բերդարգելութեան ենթարկուելով։ 3.— Բոլոր մահապատիժները կը փոխ - ուին ցկեանս տաժանակիր աչխատանքի։ 4.— Ալժերիոյ մէջ Ֆրանսա կը պահէ իր բոլոր իրաւասութիւնները, մերժելով որեւէ բանակցութիւն՝ այս հարցին չուրջ։ Անկախ այս բոլորէն, Հանրապե - տութեան Նախագահ Տը Կոլ նամակ մը գրեց Խորհրդարանին, որ այսօր, հինգ - չաբթի, պիտի կարդացուի Ազգ. Ժողովի եւ Ծերակոյտի առջեւ։

ՊԵԼԺԻԱԿԱՆ Խորհրդարանին առջեւ կատարութիւնը յայտարարեց թէ խնդ - րոյ առարկայ են Քոնկոյի ինքնավարու - թիւնն ու անկախութիւնը։ Նախագէս Պոտուէն թագաւորը ձայնասփիւռ յայ - տարարութիւն մը ըրած էր, մասնաւորա - պէս չեչտելով.— « Վճռած ենք առանց յապաղումի, բայց նաեւ առանց անխոհեմ աճապարանքի, Քոնկոյի ժողովուրդը ա - ռաջնորդել դէպի անկախութիւն՝ ապահո - վութեան եւ խաղաղութեան մէջ »։ Քոնկո Պելժիոյ կապուած էր չուտն տարի ա - ռաջ։

ՍՊԱՆԻՈՅ Արտաքին նախարար Ֆեր - նանտօ Գասթիէյա Քահիլ դնաց, ուր քազքական եւ տնտեսական խօսակցու - թիւններ պիտի ունենայ Նախագահ Նաս - լի հետ. այնուհետեւ պիտի երթայ Դա - մասկոս, նախապատրաստելու համար Միջին Արեւելքի սպանական բոլոր դեսպաննե - րու ժողովին։

ՏԻԲՐՈՅԻԹԻ մէջ չուն մը, իր տիրոջ մահով ժառանգեց զեղեցիկ վիլլա մը, տնեկապահ մը եւ 15·000 տոլար (7 մի - լիոն 350·000 Ֆրանք)։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԳՐԱԻԸ

—o—

Այս խորագրին տակ է, որ տեղական մամուլը կը պատկերացնէ կառավարու-թեան տնտեսական – ելմտական որո-շումները: Ով որ ալեւ կ'ըսէ, անչուչա ի մաի ունի յաջողութեան կամ թէ ձախո-ղութեան հաւանականութիւնը :

Ըսինք թէ տրուած որոշումները եւ ար-դիւնքն իսկ առնուած քայլերը լուրջ բողոք – ներու եւ քննադատութիւններու տեսի տուած են ընկերվարական կուսակցու-թեան եւ « Ժողովրդական Շարժում »ին մէջ, ինչպէս եւ խորհրդարանային ներ-կայացուցչական տեսակէտով նուազ կա-րեւոր խմբակցութիւններու (արմատա-կան, համայնավար եւն.) կողմէ: Ամէնէն զարմանալի վերջին ելոյթներն են բուն ինքն Փինէլի կուսակցութեան ընդհ. քար-տուղար Տիւշէի եւ Ջօր. Տը Կոլի թէ – կունքը կազմող Նոր Հանրապետութեան Միութեան ընդհ. դանձապահ եւ ելմտա-կան մասնագէտ Պ. Շալանտոնի հրապա-րակային արտայայտութիւնները : Առա-ջինը բուն քննադատութիւններով մաս-նաւոր է նոր ելմտական – տնտեսական քաղաքականութեան հակասութիւնները , թերութիւնները եւ վտանգները: Երկրոր-դը աւելի քօղարկեալ տարազով մը ըսած է թէ «երկրին տնտեսական – ելեւմտական հիւանդութիւնը այնչափ ծանր չէր , որ կարելի չըլլար զայն զարմանել հասարակ դեղերով, փոխանակ աննախընթաց ու ծանր վիրաբուժական գործողութիւն մը կատարելու »:

Ուրեմն միաձայնութեամբ է որ քաղա-քական չարժումները եւ յարակից արհես-տագիտական կազմակերպութիւնները ա-ւելի կամ նուազ կը քննադատեն ներկայ դրութիւնը եւ անոր պատասխանատուու-թիւնը կը նետեն բուն հեղինակը նկատ-ուած, թիւով փոքր բայց մասնագիտու-թեամբ զօրաւոր եւ արժէքաւոր բարձր պաշտօնատարներու խումբին վրայ, ո-րոնք կը կազմեն ելմտական քննիչները :

Եթէ հարցին տեւականութեան մօտենանք, նոյնիսկ հաւանութեան կերպով, պիտի տես-նենք թէ անոնք իսկապէս հակասական են եւ արդար պիտի թուի որ տնտեսական – ելմտական ծրագիրը «դրաւ» կը յորջոր-ջուի քանի մը օրէ ի վեր :

Մեր նպատակը չէ եւ մեր կարողութե-նէն ալ վեր է, դուշակել թէ դրաւը ո՞ր կողմ պիտի հակի: Փորձենք միայն թա-փանցել հարցին մէջ, կարենալ հետեւ-լու համար օրուան հրատապ հարցերուն , պլհաւոր գաղափար մը կազմելով : Ան-հերքելի է տնտեսական կացութեան խա-թարումը վերջին վեց ամիսներու ընթաց-քին: Շաբաթական միջին աշխատաժամը ընկած էր քառասուն ժամէ (Յունիս , 946): Անգործներու եւ մասնակի անգործ-ներու թիւը զգալապէս աւելցած էր, մինչդեռ հարիւր հազարի կը հասնէր զո-հացում չտացող նոր գործ փնտռողնե-րու թիւը : Ճարտարարուեստին եւ տեւո-ղութիւն որոշ մասերը սկզբնական տագ-նապի մատնուած էին: Ապրուստը սկսած էր սղել, մինչ կողմէ դժբախտաբար Աֆե-րիոյ պատերազմի ծախքերուն վրայ խնա-յողութիւններ ընելու հարց չէր կրնար ըլլալ, գոնէ անմիջականօրէն: Ահա Դեկ-տեմբերին պատկերը: Աբախտաւիչ մէկ կէտով՝ կը պահուէր արտաքին վճարում-ներու, ինչպէս եւ արտածումներու, նե-րածումներու հաւասարակշռութիւնը, ո-րով անխախտ կը մնայ ազգ. դրամատան մէջ կուտակուած ոսկեդրամը, սակայն անմիջական, ցունուարին գործադրելի , Հասարակաց Շուկային վտանգներով ու աւելութիւններով :

Դասական միջոցներ – հասարակաց դե-ղը — անբաւական նկատուած են պա-տասխանատուներու կողմէ եւ որոշուած են վիրաբուժական գործողութիւններ, ե-թեւութապէս հակասական, յաճախ հակո-ղանեայ, ամէն պարագայի տակ՝ պէտք է-գած չափէն եւ իսկական պէտքերէն ա-ւելի ծանր ::

Հակասական, քանզի Ֆրանքին արժե-ղրկման նպաստաւոր հետեւանքներուն կ'վախնայ, արտաքին հրապարակներու վերադրաւումը, ուսոի օտար դրամներու (արվիզ) պահեստին վերակազմութիւնը ծանր դժուարութիւններու կը հանդիպի, դանդաղ պատճառներով: Ցիշենք նկատի առնուած հրապարակներուն վրայ ահրոյ մրցակցութիւնը, — ուրիշ երկիրներն ալ պահպանողական կամ դալիք ազութեան առթիւ նախզգուշական միջոց-ներ ձեռք առնելու, ուսոի բարեփոխելու հին դրները: Աչքախոյ օտար գնորդին համար չահագիտական ապահովանքները կորսնցուցած են ամէն հմայք եւ հրա-պոյր : Եթէ ի վերջոյ Ֆրանսական պի-ներու տարբերութիւնը 5, 6 կամ 7 առ հարիւր պիտի ըլլայ, օտար գնորդին չա-հը կը պահանջէ, (եթէ ուրիշ երկիրներէ կարելի չէ նոյն ապրանքը ներածել), փո-խանակ չահագիտական վտանգաւոր ան-միջական գնումներու կամ պատմանա-դրութիւններու, սպասել երեն յարմար ժամուն :

Ուրեմն այս մարդին մէջ է որ ակնկալ-ուած կացութիւնը կրնայ յուսախաբու-թիւններ պատճառել, արուած ըլլալով որ բնդունելի վեց կամ եօթ առ հարիւր գի-ներու յաւելումը արդէն հասած է այդ կէտին եւ յաջորդ չարաթներու ընթաց-քին թերեւս անցնի աննպաստ չրջանին մէջ :

Կառավարութիւնը սակայն կը յուսայ թէ օտար երկիրներէ ներածումները կա-մայ ակամայ պիտի պարտադրեն նոր պո-հողութիւններ Ֆրանսացի գործատէրե-րուն, սոխրելով օտար մրցակցութեան դիմադրելով պաշտպանել իրենց դիրքերը ներքին յաճախորդներուն մօտ, մանա-ւանդ որ ներքին պահանջները օր ըստ օրէ պիտի նուազին, արուած ըլլալով ապ-րուստի սղելը, դնելու կարողութեան ան-կումը :

Կը յուսան նաեւ որ ներքին հրապարա-կին սահմանուած արտադրութեան բաժի-նը եւ յաւելուածական արտադրութիւն մըն ալ կարելի է արտածել նպաստաւոր դիներով, որոնց կը ձգտին արդիւնաբե-րութեան միջոցները արդիականացնելով , ճարտարարուեստին արամադրելով պե-տական հսկայ դրամապլուխներ : Ա-ռանց վրայ պիտի աւելնան անհա-տական դրամապլուխներ , մինչեւ այսօր «սառած» օտար երկիրներու մէջ , ուրկէ պիտի կրնան «ներդպղթել» Ֆրան-քին վերածելիութիւնը ապահովութիւն ընդունելով, եթէ ոչ ապագային չահերու դիտակցութեամբ :

Ամփոփենք: Ապրուստի ու արդիւնա-բերութեան սղում, ներքին դիներու վրայ հակազդեցութիւն առատ ապահ-ղումներով, նոր դրամապլուխներով ար-դիւնաբերութեան եւ տնտեսութեան բար-գաւաճում, օտար չուկաները դրաւելու համար՝ դրամի կայունութիւն, բարձ-ման սեզմումներ եւ գոհողութիւններ հա-կասական ըլլալ չեն դադրիր՝ ինչ անուն ալ որ տրուի, բայց կառավարութեան համար ալ անոնցմէ իւրաքանչիւրը կը լը-բացնէ միւսին պակասը :

Գրաւը հոս է :

Կա՞րելի է այս հակասական, յաճախ ալ հակառակ միջոցներով վերականգնել Ֆրանսայի տնտեսութիւնը եւ ելեւմու-տը : Անկարելի չէ եթէ ընկերային ղեժ – գոհութիւններ, խլրտումներ կամ պար – գապէս ուժգին պահանջներ չխանգարեն դժուարաւ նորոգուած չափաղանց զգա-յուն մեքենան: Անցեալին մէջ Ֆրանսան ալ աւելի դժնդակ կացութիւններէ յայ – թական դուրս եկած է, պատճառ չկայ որ չյաջողի : Լաւատես ըլլանք :

Հ. ԹՕՓՒՖԵԱՆ

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ :

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԵՐԿԻՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Զնայած դրան՝ Հայերը երբեք չէին կորցնում մահմեդական լծից ազատուելու յոյսը· եւ բազմիցս (դեռ եւս ԺԷ· դա – րից) փորձում էին քաղաքական անկա – խութիւն ձեռք բերել: Այդպիսի մտքեր ու ծրագրեր ունէին նաեւ նրանց հարե – ւանները: Այսպէս դեռ եւս Եկատերինա Բ·ի օրով Պոտեմկինն ու Զուբովը կազ – մեցին հայ · վրացական թագաւորու – թեան նախագիծը Ռուսաստանի հովանա – ւորութեան ներքոյ, սակայն այդ նախա – գիծը երբեք չկենսագործուեց :

ՀԱՅԵՐԻ ԶԲԱՂՄՈՒՆՔԸ, ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՎԻՃԱԿԸ, ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ, ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

Այժմ տեսնենք թէ ինչ դրութեան մէջ են Հայերը: Հայաստանը հիմա էլ մըս – նում է երեք տարբեր երկրների մէջ՝ Ռու – սաստանի, Թիւրքիայի եւ Պարսկաստանի: Բացի դրանից, Հայերն ապրում են նաեւ այլ պետութիւններում: Հայերի ընդհա – նուր թիւը, 1900ին, 4·5 միլիոն էր, դրա – նից Ռուսաստանի կազմում ապրում էր 1,5 միլիոն, Կովկասում՝ դրեթէ մէկ մի – լիոն, իսկ այսպէս կոչուած Ռուսահա – յաստանում՝ 845·667 Հայ, դրանցից 291·591ը ապրում էր քաղաքներում: Այս – պիսով, Ռուսահայաստանում ապրում էր Կովկասի Հայերի 69·6 տոկոսը :

Հայ ժողովրդի մեծ մասը, առնուազն ութսուն տոկոսը, ապրում է գիւղերում եւ հողագործ է: Գլխաւորապէս զբաղում են հացահատիկային տնտեսութեամբ : Այդեզործութիւնը, բամբակի, մետաքսի մշակութիւնը եւ անասնապահութիւնը գլխաւորի՝ հողագործութեան, լոկ յարա – կից զբաղմունքներն են :

Հայ գիւղացիները դեռ եւս նահապե – տական կեանք են վարում : Նրանք դժ – կամութեամբ են բաժանում իրենց տոհ – մը: Դրա համար էլ կարելի է պատահել ընտանիքների, որոնք կազմուած են 15·20 եւ նոյնիսկ երեսուն հոգուց: Արդիւնաբե – րութիւնը, մանաւանդ գործարանայինը , սկզբնական վիճակումն է, արհեստաւո – րական բնոյթ ունի :

Ժողովրդական կրթութիւնը ոչ միայն Ռուսաստանից ցած չէ, այլ նոյնիսկ բար – ձր է: Ըստ վիճակագրական տուեալնե – րի՝ գպրոցներում ուսանում էր 19·907 տղայ եւ 8214 աղջիկ, ընդամէնը 28·121 մարդ, այսինքն Կովկասում ապրող Հա – յերի 3·8 տոկոսը: Եւրոպական Ռուսաս – տանում, ընդհակառակն, գպրոց գնացող – ների տոկոսն է 2·6:

Առաջ ուսուցումը տեղի էր ունենում հայերէն: Սակայն 1896 Թուին ռուսական կառավարութիւնն անհրաժեշտ գտաւ փա – կել մօտ չորս հարիւր հայկական դպըր – ոց, որոնք գտնւում էին քահանաների վարոյքի ներքոյ :

Առաջ տարրական գպրոցները հոգեւո – րականութեան ու ծխերի հսկողութեան տակ էին, յետագայում յանձնուեցին լու – սաւորութեան նախարարութեան վարոյ – թին, սակայն դաստիարակչութեան կրօ – նա – բարոյական կողմը մնում է հոգե – որականութեան ձեռքում : Ինչպէս ա – ռաջ, հիմա էլ դպրոցները տեղական հա – մայնքներն ու ծխերն են պահում , ա – նոնց կառավարութիւնից օրեւ օրինու – թիւն ստանալու: Դպրոցներ թոյլ էր տրւում բանալ միայն այն պայմանով , որ ծրագիրը փոխուի, բոլոր առարկաները աւանդուին ռուսերէնն, բացի կրօնագի – տութիւնից ու Հայոց լեզուից : Իսկ ինչ վերաբերում է հայ մտաւորականութեան, ապա նա արագ աճում է եւ 1900 թուին արդէն բարձրագոյն կրթութիւն ունեցող շատ Հայեր կային: Ըստ պաշտօնական տուեալների՝ օրինակ, Փարիզի Սորպո – նում աւելի շատ Հայուհի, քան թէ Ֆր – անսուհի կար :

ՀԱՅԵՐԸ ՊԱՐՍԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ .— ԹՐՔԱ. – ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՅԱՒՈՏ ՏԵՂԸ .— ԽԱԹԻ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ .— ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱ. – ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՆՐԱ ՎԵՐՋԸ

Պարսկահայաստանը (Պարսկաստանում մօտ մէկ միլիոն Հայ կայ) Հայաստանի ամենաանկուլտուրական մասն է: Վերջին ժամանակները միայն, երիտասարդ սե – րընդի չնորհիւ, այնտեղ որոշ աչխուժու – թիւն եւ մշակոյթի, բամբասաբեան խա – ւարից ու տարկուսիւնից դուրս գալու ձգտում է նկատուում : Այնուամենայնիւ անհրաժեշտ է նչել որ Պարսկաստանում Հայերը մեծ դեր են կատարում թէ բարձր պետական դիրքերում, թէ մանաւանդ արդիւնաբերական եւ ելմտական ասպա – րէզում : Պէտք է ասել որ Ֆրանսիկոս մոլլաների ու նրանց մահմեդական կրօնի եւ կոպիտ, մնահաւատ դերվիշների ուժեղ ազդեցութեան պատճառով պարսիկ ժո – ղովուրդը աւելի խաւար է մնացել քան Թիւրքերը: Ուսոի եւ զարմանալի չէ որ ժողովուրդն այնտեղ արտակարգ ինքնա – կամ ու թշնամի է ամենայն «նորի», ա – մուր կառչած է հնին եւ խորշում է մշա – կութային գործունէութիւնից: Հետեւա – բար բնական է որ եւրոպական մշակոյթի ռահվիրաների եւ առաջատարների դերում այնտեղ հանդէս են գալիս Հայերը, սը – րանց ձեռքում է գտնւում ամբողջ երկրի առեւտուրը, մասամբ էլ արդիւնաբերու – թիւնն ու ելմտական կեանքը :

ՌԱՑՆԻՍ

(3 Շար·)

ԽԱԼԴ - ԽԱՅ - ՀԱՅ - ԱՐՄԷՆ

(Բ· եւ վերջին մաս)

Ըստ պատմագէտներու, նախ Տիարպէ – քիրէ հիւսիս Տիգրիսի ակնապրիւրներուն չրջակայքը յառաջ եկած է Ուրարտի կամ Ուրուատրի անունով մանրապետութիւն մը: Ասուրեան արձանագրութեանց հա – մեմատ՝ այս պետութիւնը երբեմն մեծա – չափ ու երբեմն փոքրամասնալ երեւան կու – գայ իբր ուժ մը, որ կը զարթչ ու կը ներգործէ արեւմտեան եւ արեւելեան Տիգրիսի աւազաններուն մէջ: Շուրջ եր – կու հարիւր տարի այդպէս չարունակելէ ետք՝ Ուրուատրի կը փոխուի Ուրարտու ձեւին եւ կը զործածուի բանզակ Բար – ձրաւանդակը բռնող պետութիւնը նչա – նակելու համար եւ այնպէս ալ կը չա – րունակէ չուրջ երեք հարիւր տարի եւս , մինչեւ այն օրը, երբ Ն· Ք· 608ին Աս – ղեստան կը կործանի ու կը չքանայ քար – ւէսէն :

Անկէ ետք Ուրարտու (բաբելերէն՝ Ու – րաչտու) անուան կը հանդիպինք քանի մը բաբելական սեպագիր արձանագրութեանց մէջ: Նաեւ խիստ չահագրգռական է բի – սիտունեան եռալեզու արձանագրութիւնը, որ Մեծն Դարեհի կողմէ չուրջ 520ին փորագրուած է եւ ուր բաբելերէն սիւնա – կի Ուրաշտուն՝ պարսկերէն սիւնակի մէջ Արմինիա եւ եգիպտերէն մէջ Հարմինու ձեւով է յայտ կուգայ :

Շիտակ է, որ վանեան թագաւորները Ուրարտու անունը երբեք չեն զործածած : Իսկ պատմաբաններ ուրարտեան ածակա – նին տեղ երբեմն վանեան եւ երբեմն խալդեան յորջորջումը կը զործածեն : Այս վերջին ածականը կ'ածանցեն Խալդի – ից, որ վանեան թագաւորներու ամենա – մեծ աստուածն էր եւ որուն մեծ մեհեա – նը կը զտնուէր ի Բագաւան (Արարատ – եան չղթայի հարաւը), ըստ վեր· Ե· Քա – սունիի ենթադրութեան :

Վանեան թագաւորներու բնիկ երկիրը եղած է Ապահունիք (Մանազկերտ) եւ չրջակայքը: Վանէն առաջ իրենց մայրա – քաղաքը եղած է Արզաշկու (Արծկէ – Ա – դիլճեւազ) Վանայ ծովուն հիւսիսային ե – զերքը՝ Ախլաթէն չուրջ 12 մղոն դէպի արեւելք :

Վանեան պետութիւնը կը ճանչնար և – րեք պլհաւոր եւ չատ մը երկրորդական աստուածներ: Պրոֆ· Ադոնց կ'ըսէ· «Ըստ Մհերի դրան (ի Վան) գտնարերական յուցակին՝ Խալդիս պիտի ստանար 17 եզ եւ 34 ոչխար, Տէիուպաս՝ վեց եզ եւ 12 ոչխար, Արզինիս՝ չորս եզ եւ ութ ոչ – խար, իսկ երկրորդական աստուածներն՝ առհասարակ մէկ եզ եւ երկու ոչխար :

Կը թուի, թէ ուրարտական կայսրու – թեան բուն կորիզը եւ թագաւորական առմին բնակավայրն էր Արամալի նա – հանգը (Արմարելի եւ Արմիրալի տար – բերակներով) : Այս նահանգը կը գրաւէր Արածանիի ակնապրեաց աւազանը եւ Ու – րարտուի եօթ նահանգներէն մին կը կազ – մէր՝ չուրջ տասը ամրացեալ քաղաքնե –

մօտ մէկ միլիոն Հայ կայ) Հայաստանի ամենաանկուլտուրական մասն է: Վերջին ժամանակները միայն, երիտասարդ սե – րընդի չնորհիւ, այնտեղ որոշ աչխուժու – թիւն եւ մշակոյթի, բամբասաբեան խա – ւարից ու տարկուսիւնից դուրս գալու ձգտում է նկատուում : Այնուամենայնիւ անհրաժեշտ է նչել որ Պարսկաստանում Հայերը մեծ դեր են կատարում թէ բարձր պետական դիրքերում, թէ մանաւանդ արդիւնաբերական եւ ելմտական ասպա – րէզում : Պէտք է ասել որ Ֆրանսիկոս մոլլաների ու նրանց մահմեդական կրօնի եւ կոպիտ, մնահաւատ դերվիշների ուժեղ ազդեցութեան պատճառով պարսիկ ժո – ղովուրդը աւելի խաւար է մնացել քան Թիւրքերը: Ուսոի եւ զարմանալի չէ որ ժողովուրդն այնտեղ արտակարգ ինքնա – կամ ու թշնամի է ամենայն «նորի», ա – մուր կառչած է հնին եւ խորշում է մշա – կութային գործունէութիւնից: Հետեւա – բար բնական է որ եւրոպական մշակոյթի ռահվիրաների եւ առաջատարների դերում այնտեղ հանդէս են գալիս Հայերը, սը – րանց ձեռքում է գտնւում ամբողջ երկրի առեւտուրը, մասամբ էլ արդիւնաբերու – թիւնն ու ելմտական կեանքը :

ՌԱՑՆԻՍ

(3 Շար·)

ԿԱՅԾԵՐ

Ֆ. ՀԱՏԱՐ

Թ.

ՅԱՂՈՒԹՅՈՒՆ ԴՈՒՔՆՎԱԾ

Մուշեղ Խոյեցի Խոյան, Նաղաշ Հայ-հայ ազգ է, թե՞ ոչ։ Ի՞նչ է ինքնասիրությունը, որ մեզ ոչ մի տեղ չի թողնում, որ մենք ոչ մի բանում չենք կարողանում հանդուրժել մեր հարևանի առաջադիմությունը։ Ինչո՞ւ ենք մենք միշտ ուզում ամեն բանում նրանից առաջ անցնել, նրան ետ թողնել։ Ինչո՞ւ ենք մենք միշտ ուզում ամեն բանում նրան ցած գցել, նրան ստորացնել, նրան նսեմացնել։ Ինչո՞ւ ենք մենք միշտ ուզում ամեն բանում նրան ոտնատակ ան

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ալֆորվիլի կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհի Ճլորա Ազալեանի իր հօր մահուան առ – թիւ եւ այս տխուր առիթիւ երկը հաղար ֆրանք կը նուիրէ տեղւոյն աղքատանե – րուն :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Տէֆոնդրնել եւ զաւակ – ները, Տէր եւ Տիկին Տէվրիչեան եւ զա – ւակները, Տէր եւ Տիկին Կիւլպէնկեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս կի – րակի առտու Հոպէհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղե – ցին իրենց ողբացեալ ծնողքին

Հայկանոյշ եւ Միհրան Ուղուրլեաններու յիշատակին :

Կը հրաւիրուին անոնց յիշատակը յար – գողները :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկին Սաթենիկ Խաչատուրեան կը նը – ւիրէ հինգ հազար ֆրանք, ի նպաստ Հայ կարմիր Խաչի բարենպատակ ձեռնարկնե – րուն, փոխան ծաղկեպսակի, փոքրիկ Պատրիկ Կիւլպէնկեանի տխուր մահուան առթիւ :

Տիկին Թանէթ Զաքլեան իր ողբ· ա – մուսնոյն հոգեհանդստեան առթիւ, կը նուիրէ 1500 ֆր·, ի նպաստ Հայ կարմիր Խաչի Ֆէսանվիլիէի օգափոխութեան կա – յանի ընդարձակման :

Պ· Հրանդ Պալեան (Վերսայլէն) իր ա – պաքինման առթիւ կը նուիրէ 2500 ֆր·, ի նպաստ Հայ կարմիր Խաչի բարենպա – տակ ձեռնարկներուն :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Թադուհի Պեռոյեան եւ բո – լոր պարագաները իրենց խորին չնորհա – կալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որ իրենց նեղկայութեամբ, ծաղկեպսակով, նամակով մասնակցեցան իրենց սուգին, իրենց մօր՝ Այրի Տիկին Էլմաս Քէչիչ – եանի մահուան առթիւ :

ՊԱՏԱՐԱԳ

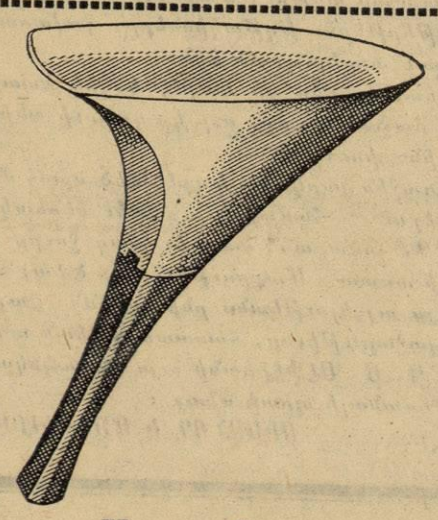
Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, քա – ռաձայն պատարագ պիտի մատուցուի Փա – րիզի Ս· Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին մէջ եւ յաւարտ պատարագի հոգեհան – գստեան պաշտօն պիտի կատարուի՝

ԱՌԱՔԵԼ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻ

մահուան 5րդ տարելադձին առթիւ : Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը :

ՊՈՄՊՈՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

18 Յունուար, Կիրակիր·— *Բարեկեն – դան Ս· Սարգիսի, սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեանց ժամը 8·30ին, հանդի – սաւոր Ս· պատարագ եւ հոգեհանդիստ, ըստ հանդուցեալ Տիկին Վալանթին Ջամ – պազեանի որոշ կտակին :*

Vanplast

Հաստատութիւնը արդէն հրապարակ հանած է իտալական վերջին նորա – ձեւ բարակ կոռւնկները՝ կատարե – լագործուած ձեւրնկալ նիւթերու (*մաթիէռ փլաստիք*) եւ ալիւմին – իումի միացումով :

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 50 – 55 – 60 65 – 70 – 75 – 80 – 85 (*նմոյշներու ձրի սպասարկութիւն*) :

VANPLAST

14, BLD. MAXIME GORKI, VILLEJUIF - SEINE

Tél.: ITA 33-38
» 16-36

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ելեկտրականութեան, տուբերու, թղ – թատարի եւ առաքման ծախքերու յաւե – լումը մեծ դժուարութիւններ ստեղծեց թերթիս վարչութեան համար որ կը փոր – ձէ սակայն պահել բաժանորդագրական նոյն պայմանները : Մեր այս գոհողու – թիւնը անկարելի կը դառնայ , եթէ քա – ժանորդները իրենց կարգին ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԿԱՆՈՆԱԻՈՐ չվճարեն իրենց բաժնեգին – ները :

Եթէ կ'ուզէք որ պահենք մեր գիները , հակառակ ստեղծուած պայմաններուն՝ ԱՊԱՒԻԿ ԹԵՐԹ ՄԻ ԿԱՐԴԱՔ ԵՒ ՓՈԽ ՄԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԹԵՐԹԸ :

Արտասահմանի բաժնեգին՝ տարեկան 4500 *ֆրանք* :

Կանխավճար շնորհակալութիւններ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՈՉ-ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱԿ ՅՈՒՆՈՒԱՐ Ի-ԷՆ Ի ՎԵՐ

Մահագդ	2500
Շնորհակալիք	1500
Հոգեհանգիստ (1 անգամ)	1500
Հարսանիքի, ծնունդի, նշանա – խօսութեան յայտարարութիւն	2000

Այս գիներուն վրայ՝ հարիւրէն *fսան* գեղչ՝ մեր բաժանորդներուն :

Առեւտրական յայտարարութեանց հա – մար մասնաւոր պայմաններ : Դիմել վարչութեան :

ՏՕՆԱԿԱՌ – ՀԱՆԴԻՍ

ԿՐՃՆՈՂԸ·— Նախաձեռնութեամբ կա – պոյտ Խաչի Կրճնողը մասնաճիւղին՝ « *Մանուկներու Օր* »ը կը տօնուի *մեծ* պատրաստութեամբ եւ զեղարուեստական *ճոխ* յայտագրով , այս կիրակի ժամը 15ին, Րիւ ժէի սրահին մէջ :

Դպրոցի բոլոր աշակերտները բեմին վրայ իրենց իմբական երգերով, պարե – րով եւ արտասանութիւններով : Կը նե – կայացուի Յիսուսի Ծնունդը, երգախառն պեղեցիկ պատկերներով :

Սիրով կը հրաւիրուին զաղութիս բո – լոր երախաները անխտիր եւ ապզապահ – պանման զործին բծախնդիր հայրենակից – ները : Կաղանդ Պապան նուէր կը բաժնէ ներկայ բոլոր պզիկներուն :

Ճոխ պիւֆէ՝ պատրաստուած Խաչուհի – ներու կողմէ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Սեղրակ Եավրուեանի զաշնակի ռեսի – թալը յառաջիկայ Մարտ ամսին, Սալ կամոյի մէջ :

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԱՆՑԱՆ, ԲԱՑՑ ՄԻՇՏ՝

Աչքի առջեւ ունեցէք հետեւեալ արեւելեան աննզեղէնները , որոնց լաւագոյնները, թարմը, ու բազմա – զանը յարմար գիներով :

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

246, rue Vendôme
20, rue Villeroy *Lyon*

Ինչպէս արմաւ, պամիա, «եալան – ճի տոլմա», յունական,, թուրշի –ճ ներ, պիպէռ, տերեւ, թահին հէլ – վա, վանիլլ, շոճոլա, նուազէք , լոգում, սագըզ, պիստակ, Շիրակ օ – ղի, (41–45 աստիճան), երշիկ, կեսարական պաստրմա, առաջնա – կարգ սուրճ, (գարավան և մոգգա), համեմներ մահլէպ, սալէպ, ձիթա – պտուղ, ամէն տեսակէ, ձէթ, բաշ – ֆավալ (պուլկարական) , ճերմակ պանիր (ոչխարի կաթով), ամէն կարգի պահածոներ, գուսգուս, հե – րիսա, կարմիր ոսպ, Հալէպի : Միշտ պահատուրեան վաճառատունը

Արագ սպասարկութիւն ապսպր – րանքներու առաքման համար :

Մի մոռնաք

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

246, RUE VENDOME
20, RUE VILLEROY
LYON

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Կը տօնուի Տէսինի մէջ, նախաձեռ – նութեամբ՝ Ֆ· Կապոյտ Խաչի Տէսինի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ Ազ – գային զպրոցի ու կրթական մարմնին :

25 Յունուար, կիրակի կէսօրէ հաք , ժամը երեքին, Հ· Ց· Դ· Տան սրահը :

Գեղարուեստական բաժին·— Արտասա – նութիւններ, երգեր եւ սիրուն անակնկալ – ներ զպրոցին աշակերտներուն կողմէ , դեկավարութեամբ ուսուցիչ Պ· Թրագոշի : Կը հրաւիրուի Տէսինահայութիւնը ան – խտիր : Մուտքը ազատ է :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ· Ց· Դ· «Նոր Սերունդի» Լիոնի մաս – նաճիւղին տարեկան մեծ պարահանդէսը փետրուար 21ին, Շաբաթ երեկոյեան ժա – մը իննէն մինչեւ լոյս , «Պէոիկ Մէյէ»ի չքեղ սրահին մէջ :

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Entrepreneur-Artisan
en piqûre de tige
grande série - Chaussures Dames
Téléphoner MEN. 64 33

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Կը ծանուցանէ թէ տարեկան իր

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Տեղի պիտի ունենայ
31 *Յունուար*, Շաբաթ *գիշեր*,
Ֆլիւպի մէջ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

1959Ի "ԳՈՅԱՄԱՐՏ" ՕՐԱՑՈՑՑ - ԱԼՊՈՄԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ· Ց· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՄԻՆԻ ՇՐՋԱՆԻ

ԸՆՏԻՐ ԹՈՒՂԹՈՎ 13 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐ

Շէեղ նկարներ, մեծ մասը աւտիպ : Գրական եւ պատմական նիւթերով նոյն բովանդակութիւն

— ԳԵՂԱՋԱՐԴ ԵՒ ԳՈՒՆԱՒՈՐ ԿՈՂՔ —

Բացառիկ խնամքով եւ ճաշակով պատրաստուած այս օրացոյց–ալպոմը պիտի կազմէ զարդը՝ ամէն հայ տան :

ԳԻՆ 500 ՖՐԱՆՔ — Այժմէն ապահովեցէք ձեր օրինակը

Փարիզի համար դիմել՝ LIBRAIRIE H. SAMUELIAN, 51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Ա· Քէօսէյեան, 2 Րիւ Պերնար Տիւպուա :

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ = ՍՐԱՀ՝ ՓՕԼ ՖԱՐԱԼԻՔ

21, Rue Yves Toudic - Métro République

26 Յունուար, երկուշաբթի երեկոյ, ժամը ութը 9ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր իր թարգմանութիւնը՝

ՐԻՊԱՒՏԻԷԻ ՀՆԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆԸ

խիստ ծիծաղաշարժ կատակ· երեք արար, ԺՕՐԺ ՖԵՏՈՅԻ

կը մասնակցին՝ ՄԱՏԼԻՆ ԷՔԻԶԵԱՆ, Ա· ԳՄԲԷԹԵԱՆ, Ն· ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ, Ն· ՊԶՏԻԿԵԱՆ, Օ· ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւն· : Տեղերու գիները՝ 250, 400 ֆրանք եւ առաջին կարգի պատուոյ տոմսեր :

Նախապէս լաւագոյն տեղերը ապահովել Գրատուն Հ· Բալուեանեէն՝
43, Rue Richer, Paris 9e Tél. PRO. 25-46

Qualité Bongoût
appréciée partout

HALVA-TAHïN-LOKOUM

une seule qualité
une seule marque

BONGOUT

SOCIETE BONGOUT:

services commerciaux: 40, la Canebiere-Marseille
USINE: St MENET (BANLIEUE MARSEILLE)

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆ·— Հ· Ց· Դ· «Վարանդեան» կո – միաէի ընկերական ընդհ· ժողովը այս Ուրբաթ, ժամը 20·30ին, սովորական հա – ւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւո – րիչ է :

Ֆ· ԿՈՊ· ՄՍՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս Շաբաթ (Յունուար 17) ժամը 16ին, Քաֆէ Րեժան : Շատ կա – րեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է : Կը խնդ – րուի ճշդապահ ըլլալ :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
16
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI
16 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8395 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4196

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

"ՏԱՔ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ"

—o—

« Պաղ պատերազմը տաք խաղաղութեան պիտի փոխակերպեմ » յայտարարած էր Թղթակիցի մը Անաստաս Միկոյան, որուն պատկանելը Ամերիկայի մէկ ծայրէն միւսը կը չարունակէն զբաղեցնել ոչ միայն Միացեալ Նահանգներ, այլ ամբողջ աշխարհի մամուլը :

Ամերիկեան ճայնասփիւռն ու հեռատեսիլը իրենց սովորական դղրդալից մեթոտներով առաջին տեղը կուտան Խորհրդային Միութեան փոխ - վարչապետին չարժուձեւներուն, իրրեւ օրուան ամէնէն հետաքրքրական այժմէութիւնը :

Անիկա «հարուածային կարգով» օրական աւելի քան հազար քիլոմէթը ճամբայ կը կարէ օդանաւով՝ քաղաք քաղաք երթալու համար :

Նիւ Եորքէն Ուաչինկթըն, անկէ Քլիվլէնտ, յետոյ Շիքակօ, Տիթրոյիթ ու ան - միջապէս վերջ Քալիֆորնիա (Սան Ֆրանչիսքօ, Լոս Անճըլըս ու Հոլիվուտ) : Ճեռայ կրկին Նիւ Եորք :

Այսօր՝ Ուրբաթ՝ պիտի երթայ Ուաչինկթըն, ուր երկրորդ եւ աւելի կարեւոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ արտաքին նախարար Ֆոսթըր Տըլլըսի հետ :

Իսկ վաղը՝ Շաբաթ՝ Սպիտակ Տան մէջ պիտի ընդունուի նախագահ Այզընհաուըրի կողմէ :

Իր այցելած բոլոր վայրերուն մէջ հանդիպողը մեծ հետաքրքրութիւն եւ համակրութիւն ստեղծեց իր անձին շուրջ :

Շրման մէջ մտաւ ժողովրդական ամէն նշան խոնարհ խաւերէն սկսեալ մինչեւ ամենարարձր շրջանակներու հետ :

Հարիւրաւոր մեծահարուստ գործարարներու, գործարանատէրերու եւ առեւտրականներու կողմէ իրեն ի պատիւ արուած հացկերոյթներու ընթացքին խօսեցաւ ճարտար ճառեր, մեծապէս ազդեցիկ ըլլալով ունկնդիրները :

Ջերմ ընդունելութեան արժանացան իր խօսքերը Քալիֆորնիոյ համալսարանի ուսանողներուն կողմէ : Թերթերու թղթակիցները կը նշեն որ իր սրամիտ պատասխանները հանդիսատեսը նոյնպէս լաւ ազդեցութիւն գործեցին :

Ընդհանուր տպաւորութիւնն այն է, որ Միկոյանի պատկանող ու յայտարարութիւնները արդէն իսկ մեծ յեղաշրջում առաջ բերած են Ամերիկայի հանրային կարծիքին մէջ : Մեծ չափով հալեցուցած են սառոյցը :

Իր սրատես խօսքերը, հունգարացի հայրենասէրներու թշնամական ցոյցերուն հանդէպ իր բռնած պաղարիւն եւ սառնարիւնեան ընթացքը գինաթափ ըրած են բոլոր անոնք, որ կանխակալ կարծիքներով տոգորուած էին :

Ստեղծուած այս խաղաղասիրական մթնոլորտին մէջ, կը յուսացուի որ Տըլլըսի եւ Այզընհաուըրի հետ ունենալիք իր տեսակցութիւնները արդիւնաւէտ պիտի ըլլան :

Բոլոր աչքերը ներկայիս ուղղուած են դէպի Ուաչինկթըն, ուսկից պիտի ծագի լոյսը :

Մրուչչեւի յաչախիրը Գերմանիոյ եւ Պերլինի մասին՝ վրդոված է արեւմտեան աչխարհը :

Ի՞նչ լուսաբանութիւններ պիտի տայ Միկոյեան Ամերիկայի պատասխանատու վարիչներուն՝ Խորհրդային Միութեան ծրագիրներուն եւ իսկական նպատակին մասին :

Պիտի յաջողի՞ իրականացնել իր խոստումը, — «պաղ պատերազմը փոխակերպել տաք խաղաղութեան» :

Մեծապէս բաղձալի է :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՌՈՒՍԻԱ ՊԷՏՔ ՉԷ ՎԱԽՆԱՅ ՎԵՐԱՄԻԱՑԱԾ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԷ ՄԸ

ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ԱՅԶԸՆՀԱՒՈՒԷՐ

—o—

Ամերիկեան Մամուլի Ազգային Ակումբը իր հիմնարկութեան յիսնամեակին առթիւ ճաշի հրաւիրած էր Նախագահ Այզընհաուըրը, որ պատասխանելով հինգ հարիւր լրագրողներու հարցումներուն, կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ, միաժամանակ պատասխանելով իրեն դիմ եղած քննադատութիւններուն : Մամուլի այս ասոցիքը մասնաւոր կարեւորութիւն կը տանար անոր համար, որ առաջին անգամ ըլլալով ուղղակի կը հետասըի – ուէր :

Անդրադառնալով վերմանական հարցին, Նախագահը ըսաւ թէ Միացեալ Նահանգներն ու իրենց դաշնակիցները պատրաստ են Մ. Միութեան տալու ամէն ապահովութիւն՝ պաչտպանելու համար պայն վերամիացեալ Գերմանիոյ սրեւէ մէկ յարձակման դէմ : Պատճառաբանելով այս պարագան, Այզընհաուըր չէչեց մանրամասնել — Անկմասը եւ ունայն պիտի ըլլար փորձել չէզոքացնել եւ պինաթիվել Գերմանացիներու նման ուժեղ, կարեւոր եւ առնական ժողովուրդ մը :

Անդրադառնալով Միացեալ Նահանգներէն Գերմանիոյ տանձարձակ վերադինման, չարունակեց ան, այնպէս՝ ինչպէս Հիթլէր պարտադրեց իր ժամանակին : Բայց Ամերիկա կ'ուզէ որ Գերմանիա արդէն մաս կը կազմէ Հասարակաց Շուկային եւ Եւրատոմին, որոնք այնպիսի ձեւով մը կապած են պինքը իր դրացիներուն, որ նոյնիսկ եթէ ուզէ՝ պիտի չկարենայ յարձակողական նպատակներ հետապնդել : Աւելին, Գերմանացիները կը վախցին ապրիլ խաղաղութեան եւ ապառութեան մէջ :

Գալով չարաթ օրուան Այզընհաուըր – Միկոյեան տեսակցութեան, Նախագահը ըսաւ թէ նոր առաջարկներ ընելու սրեւէ նպատակ չունի, որովհետեւ, նման պարագայի մը մէջ՝ պարզ տեսակցութիւն մը պիտի վերածուէր բանակցութիւններու : Այզընհաուըր աւելցուց թէ Ա. Միկոյեանի ճամբորդութենէն ամէնէն չատ կը սպասուի՝ պաչտօնական բացատրութիւններէ դուրս, հասկնալ իւրաքանչիւրին յետին միտքը :

Նախագահին այս յայտարարութիւնները ցոյց կուտան թէ Միացեալ Նահանգները կը մտածեն բարեփոխել իրենց քաղաքականութիւնը՝ Գերմանիոյ վերամիացման համար, պայմանաւ որ իրենց նոր տեսակէտը ընդունուի Արեւմտեան Գերմանիոյ եւ միւս դաշնակիցներուն կողմէ :

× Արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարութեան բոլոր անդամները իրենց համաձայնութիւնը յայտնեցին Վարչապետ Ա. Ադընաուըրի, վերմանական հարցին առնչութեամբ խորհրդային առաջարկները վճռապէս մերժելու համար :

Գերմանացիներու կարծիքը այն է, թէ այս ձեւով Ռուսիա կը մտածէ հետզհետէ խորհրդայնացնել բովանդակ Գերմանիան, ինչ որ անիրականանալի ձգտում մըն է :

Միւս կողմէ, գերմանական կարեւոր պատասխրակութիւն մը Միացեալ Նահանգներ զնաց, հակակչռելու համար Միկոյեանի այցելութեան ձգած տպաւորութիւնը :

ՀԱՄԲՐՇՈՒԼՑ ՄԻԿՈՅԵԱՆԸ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ

Ինչպէս գրած էինք Անաստաս Միկոյեանի Զորեքչաբթի օր Նիւեորք հասնելու ուղիղ տեսնուէր մեծ դրամատէրներու հետ : Ամերիկանութիւնը, որ ամբողջ ճամբորդութեան ընթացքին արդէն մեծ աչխատանք կը թափէր, աւելի զօրացուց իր պաչտպանութիւնը Նիւ Եորքի մէջ ուր կ'ապրին չատ մը հրեայ տարրեր – ներ : Առաջին տոթիւ «Ուոլ Սթրիթի» մէջ ճաշից Նէշընըլ Սիթի Պանկի 17 տնօրէններուն հետ :

Այս անգամ ալ պտիկ միջադէպեր պատահած էին Լոս Անճըլըսէն մեկնած ժամանակ : Հանդարտ ճամբորդ մը կը պատրաստուէր օդանաւ մտնել (Միկոյեանի օդանաւը) երբ ոստիկաններ իրեն հարց տուին թէ ի՞նչ ունի ձեռքի պայուսակին մէջ : Ճամբորդը նոյն հանդարտութեամբ պատասխանեց .— Ռումբ փոխադրող հրթիռներ.... : Ոստիկանը անչուչ կարծեց թէ սխալ լսած է բայց հաստատուեցաւ թէ մարդուն բսածը ճիշդ է · բանակի զործարանի մը համար աչխատող ճարտարագէտ մըն էր ան, ուրուն պաչտօնն էր այդ հրթիռներու նախատիպեր փոխադրել ... :

Նիւ Եորքի մէջ Անաստաս Միկոյեան հաստատուեցաւ Մ.Ա.Կի խորհրդային կեդրոնը, չատ փառաւոր պանդոկ մը, ուր 1954ին յանկարծամահ եղած էր Վ.Լենին : Ամբողջ պիւրօը չէնքը լուսաւորած էր բազմաթիւ լուսարձակներով աւելի լաւ հսկելու համար թիւ 2ին բնակավայրը : Այս պատճառով կարմիր թաւիչ չատ հատ վարպետները դրուած էին Միկոյեանի սենեակին պատուհաններուն օրպէս զի կարենայ քնանալ : Միւս կողմէ իւրաքանչիւր հիւրանոցի մէջ ուր պիտի մնար Միկոյեան կը պրէ թէ Լոս Անճըլըսի ոստիկանապետը բսած է որ դաւ մը պատրաստուած էր Միկոյեանի դէմ որովհետեւ հունգար գաղթականներ երդում ըրած են որ «Միկոյեանը ողջ դուրս պիտի չելլէ Ամերիկայէն» :

Ուրբաթ օր Միկոյեան պիտի այցելէ Մ.Ա.Կի չէնքը ուր պիտի ընդունուի ընդհ. քարտուղար Տակ Համըրչոլտի կողմէ : Հաւանական է որ մամուլի ասուլիս մը ունենայ հոն եւ առանձին տեսակցութիւն մը՝ Համըրչոլտի հետ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻՈՅ Վարչապետ Ֆանֆանի առջի օր փարիզ գալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Նախագահ Տը Կոլի հետ. հակառակ անոր որ կը կարծուէր թէ Ֆանֆանի Գահիրէ այցելութենէն ետք Ալժերիոյ Ազատագր · ձակատի ղեկավարներուն առջարկները կը բերէր փարիզ, լրագրողներէ հարցապնդուելով վարչապետը բաւ թէ նման հարց պոյութիւն չունի եւ Նախագահ Տը Կոլի հետ խօսած է առաւելապէս ֆրանքեւիպպատական տնտեսական բանակցութիւնները : Պատուիրակութեան նախագահ Ժան Ռոպէր յայտարարեց այս առթիւ .— «Գահիրէ եկած եմ լրացնելու համար այն գործը որուն ձեռնարկած էի» :

ՆԱՅԱԳԱՀ ՆԱՄՐ Գահիրէի ղերման (Ա. բեմտեան) դեսպանին յայտարարեց թէ Արաբական Միացեալ Հանրապետութիւնը մերժած է ճանչնալ Արեւելեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը :

ՊԵԼԳԻԱԿԱՆ ԿՈՆԿՈՑԻ մայրաքաղաք Լէոփոլտվիլի միջադէպերուն պաչտօնական հաշուեկչիռը հրատարակուեցաւ .— 71 հոգի սպաննուած եւ 243 ուրիշներ ձերբակալուած են : Միւս կողմէ կարգը վերահաստատուած է քաղաքին մէջ :

ԻՄՓԻՆՏՐՈՒՆԻ նաւահանգիստին մէջ (Ալեքսանդրիա) փոնտական նաւթատար « Մերսաօ» նաւը պայթեցաւ, հրդեհի մը հետեւանքով. ազատարար նաւ մը որ կը գտնուէր այնտեղ, նաւթատարին հետ ընկղմեցաւ : Մոխուն մակերեսին վրայ բոցերը տարածուեցան, գրաւելով մէկ քառ. քիլոմէթր : 22 մեռելներ կան եւ բազմաթիւ վիրաւորներ :

ՆՈՐ ՏԵԼՀիի մէջ Մառեչալ Թիթօ եւ իր 17 հետեւորդները դիմաւորուած են թրնդանօթի հարուածներով եւ՝ մեծ պատիւներով, ուր օդանաւեր թռիչք կատարած են նաւահանգիստին վրայ, ուր Թիթօն դիմաւորելու դացած էին Նախագահ Փրազատ, փոխ նախագահը եւ վարչապետ Նեհրու :

(Լուրերու շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐ ՔԸ ՕՐԻՆ

ԱՐՇԱԿ ՄՈՒՇԵՂԵԱՆ

Երբ լսեցի Պիթլիսցի Արշակի մահը, Պրիւսէլի մէջ, գաղափարներու զուգադիպութեամբ, անմիջապէս յիշեցի Կոմսին « Խոնարհներ»ու շարքը, հետաքրքրական պատուաձոխներ, այնման պարզ եւ սակայն այնման արտառուչ եւ բարախուն, ճուիրուած իսկական խոնարհներու : Անոնցմէ ամէնէն արժանաւորներէն մէկն էր Արշակ :

Երկար ատեն է ի վեր Պրիւսէլ հաստատուած էր ինք, ուր հացը կը ճարէր երբեմն համեստ բանուորական աչխատանքով եւ երբեմն ալ «փաքիր»ի պատրալից եւ խարուսիկ ապրումներով :

1956ի գարնան հանդիպեցանք իրեն, երբ արդէն հիւանդ էր — կ'ըսէին ան - բուժելի կերպով : Բայց ի՛նչ ոգեւորութեամբ, յուզումով եւ — ինչու չէ՞ — արդար հպարտութեամբ մը կը պատմէր այն բոլոր ծանօթ դէպքերու մանրամասնութիւնները, որոնց ուղղակի եւ երբեմն ալ անուղղակի, մասնակցած էր, գինադադարի երջանիկ օրերուն, Պոլսոյ մէջ, ուեէ դեկավար ընկերոջ հրամանին տակ, որպէս հաւատարիմ պարզ գինուոր :

Կ'ուզէր թուղթին յանձնել իր «Յիշատակները», գրոյկի մը ձեւով հրատարակել եւ կցել հօրը՝ յեղափոխական «Պիտլիսցի Մուչեղ»ի պրակին· որպէս զի գալոց սերունդները եւս տեղեակ ըլլան թէ ի՛նչպէս անուս, բայց հաւատաւոր տղայ մը, պարզ *մչակ բանուոր* երիտասարդ մը, իր յանդուգն ու վրէժխնդիր բազուկը գիտցաւ գինել եւ անվախ անձնուիրութեամբ գայն իր ժողովուրդին վրիժառութեանը տրամադրել :

Երիտասարդ ուսանող ընկեր մը ստանձնած էր այդ հոգը : Արշակ կը պատմէր, կիսով հասկնալի իր բարբառով, երանգ խնամքով կը մաքրէր, կը զտէր այդ հայերէնը, հրատարակելի դարձնելով գայն : Որքա՜ն պիտի ուզէինք որ յաւէտ կորսուած չըլլային անոնք եւ գալիք սերունդները կարդային այդ համեստ տղուն պատմութիւնը· երբ իր գունագեղ լեզուով խօսէր անոնց՝ թէ ի՛նչպէս աղբիւրի մը մօտիկը, ջուրին կուժը ձեռքը, հարսի մը հանգիստ քալուածքով սա հրէշ ծերունին հաւած էր իր մեղքը : Եւ կամ քսան կամ խաղաւնիներու մղձաւանջովը թափառուն սա միւս հայ գազանը գացած էր միանալու իր անմեղ զոհերուն Վանիկին կամ Փարամազին :

Եթէ Արշակ որքան երջանիկ էիր երբ կը պատմէիր այս բոլորը շրջապատիդ : Գիտեմ որ երջանիկ պիտի ըլլաս դարձեալ գերեզմանիդ խորը, երբ գիտնաս որ պիտի չմոռցուին ո՛չ անուդ, ո՛չ գործդ որքան ալ «խոնարհ» մը եղած ըլլաս դուն :

Չէ՞ որ «մեծ» էր կատարածը :

ՆՈՃԻ

68_ՐԴ ՅՈԴՈՒԱԾԸ

(ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆՇԱՆՆԵՐ)

Ելմտական նոր օրէնքին 68րդ յօդուածը երկու չաթաթէ ի վեր արդարացի է որ մտահոգութեան մատնած է ժողովուրդը, այն հասկացողութեամբ որ տուրքերու քննիչներուն իրաւասութիւն տրուած է հարկատուի մը տարեկան եկամուտը որոշելու, անոր «ապրելու եղանակին արտաքին երեւոյթները» հիմ առնելով : Օրէնքին մէկ տրամադրութիւնն ալ հարկատուն կը ղրկէ նուազ եկամուտ ունենալը փաստելու կարելիութիւնէն :

Տեղական մամուլը անխտիր առաջին օրէն իսկ բուռն բողոքներ բարձրացուց այս կանոնին դէմ : Ելմտական նախարարը որոշ մեղմացումներ խոստացաւ, բայց իր վերջին յայտարարութենէն կ'երեւի որ այդ մեղմացումները պիտի կիրարկուին միմիայն ամսականաւոր պաշտօնէութեան է նպատակ, այսինքն անոնց որ կարելիութիւն չունին իրենց եկամուտին ամենաչնչին մասն անգամ չյայտարարելու, գալով միւսներուն կամ պարտին յաւելուածական տուրքեր վճարել, նոյն իսկ ի չգոյէ համապատասխան եկամուտ մի մը կամ պէտք է որ իջեցնեն ապրելու իրենց եղանակը եւ ակնկալեն ծախքերը, ուստի եւ... խնայողութիւններ ընելու առիթ ուներ : Ուրիշ հարց որ եթէ երկրին իրաքանչիւր բնակիչը այս վերջին օրինակին հետեւէր, օգնած կ'ըլլա՞ր թէ ոչ երկրին առեւտուրին, ուրմէն եւ արդիւնաբերութեան :

Տուրքերու քննիչներու կողմէ նկատի պիտի առնուին հետեւեալ չափանիշները :

Ա) Բնակարանի վարձք, գլխաւոր բնակարանի տարեկան վարձքին չորս անգամը եթէ այդ վարձքը «ապատ » է, կամ ութ անգամը եթէ զայն սահմանափակող կանոններ գոյութիւն ունին :

Բ) Երկրորդական բնակարանի մը, վարձքին տասը անգամը (գիւղ, ծովեզերք, եւայլն) :

Գ) Սպասաւորներ · — 60 տարեկանէն վար կին սպասաւորի մը համար ,600·000 Ֆրանք կամ իւրաքանչիւր այր սպասաւորի եւ յաւելուածական սպասաւորի համար 900·000 Ֆրանք :

Դ) Իմքիաշարժ կառքերու ձիու ուժին իւրաքանչիւրը 75·000 Ֆրանք (5 տարիէ աւելի հին կառքերու համար 37500) :

Ե) Պտոյտի առագաստանաւերը, մին – չեն հինգ «Թոնը» 250·000 Ֆր·, վեցէն տասը՝ իւրաքանչիւր Թոնը 75·000 Ֆրանք տասնէն 25՝ 100·000 Ֆրանք, 25էն վեր երկու հարիւր հազար Ֆրանք :

Զ) Պտոյտի իմքիաշարժ նաւեր, մինչեւ քսան ձիու ուժ 250·000 Ֆրանք, քսանէն վեր իւրաքանչիւր ձիու ուժին 150·000 Ֆրանք :

Է) Օդանաւ՝ իւրաքանչիւր ձիու ուժի վրայ 15·000 Ֆրանք :

Ը) Չհարշաւի ձիերուն իւրաքանչիւրին, 600·000 Ֆրանք (երկու տարեկանէն վեր) :

Օրինակ մը տանք : Հարկատու մը կը բնակի 300·000 Ֆրանք վարձքով յարկաբաժին մը, ունի կամ կը վարձէ երկրորդական բնակարան մը 50·000 Ֆրանք, ունի սպասուհի մը եւ տասը ձիու ուժով ինքնաշարժ կառք մը, ուստի եթէ իր վճառական կամ ապատ ապարիզի մարդ տարեկան երկու միլիոն եկամուտ յայտարարած է, տուրքերու քննիչը եւ կամուտ պիտի հաշուէ 4·250·000 Ֆրանքի դումար մը, այսինքն վարձք 8 անգամ300 հազար եւ տասը անգամ 50·000, 600·000 Ֆրանք սպասուհիին համար եւ տասը անգամ 75·000 Ֆրանք կառքին համար :

Իսկ եթէ հարկատուն ունի 5րդ, 6րդ, 7րդ կամ 8րդ «հարստութեան արտաքին նշաններ» (նաւ, ձի , եւայլն), բացի գլխաւոր վարձքի չափանիշէն միւս բոլոր առնելները պիտի կրկնուին, ըստ պարագային, 25, 50, 75 եւ 100 առ հարիւր յաւելումի :

Ինչպէս ըսինք արդէն այս անախորժ կանոններուն պիտի ենթարկուին ոչ–պաշտօնեայ կամ պաշտօնատար դասակարգը, ուրեմն առաւելաբար առեւտրական կամ ապատ ապարէզներու պատկանողները :

Տարակոյս չկայ թէ այս չափանիշերէն ամէնէն ծանրը տուներու վարձքին 8 անգամ բազմապատկումն է : Ներկայ բնակարանային տագնապին ու մանաւանդ վերջին հինգ վեց տարիներու ընթացքին վարձքերու յարաճուն սղութեան առթիւ ո՞ր վարձակալն է որ ամսական 20–30·000 Ֆրանք չի վճարեր երեք կամ չորս սեն – եակնոց յարկաբաժինի մը համար :

Նոյնպէս ծանր պիտի երեւայ հինգ տարի չունեցողինքնաշարժի մը իւրաքանչիւր ձիու ուժին 75·000 Ֆրանքը : Միւս չափանիշները, նաւ, ձի, օդանաւ եւն. քննադատութիւն չեն վերցներ : Բանդի կը վերաբերին իսկապէս ունեւոր դասակարգին :

Տեղական թերթերու մէջ հրատարակուած բաղդատական տախտակներէն կարելի է հետեւցնել թէ այս կանոններուն ենթարկուած հարկատուները երեսունէն յիսուն առ հարիւր աւելի պիտի վճարեն քան իրենց անվիճելիօրէն իսկական եկամուտները յայտարարողներէն ծալելիք տուրքերը :

Կը կարծուի նաեւ որ վեց – հօթը ձիու ուժէ վեր նոր կամ գործածուած ինքնաշարժերու առեւտուրը զգուարին օրեր պիտի ապրի :

Հարիւր հազար հարկատուներու անհանգստացուցիչ կացութիւնը, ինքնաշարժ կառքերու հրապարակին ապագայ նեղութիւնը անչուշտ ինքնին բաւական չեն խախտելու համար եմտական, տնտեսական նոր կարգուսարքէն ակնկալուած բարգաւաճութիւնը :

Հ. ԹՕՓՈՒՔԵԱՆ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱՆ՝ 1958ԻՆ

Մտնոի մասնաւոր թղթակիցը, ժան Քնեխք, երկար գրութեամբ մը կուտայ 1958ի ընթացքին Չեխոսլովաքիոյ ներկացացուցած պատկերը : Ստորեւ՝ յօդուածին գլխաւոր մասերը :

12 օրուան համար Չեխ կառավարութեան որպէս հիւրը Չեխոսլովաքիա հրաւիրուած ըլլալով, Փրահայի օդակայանը հասած վայրկեանէս ղեմատուութեայ կառավարութեան մէկ ներկայացուցիչին կողմէ : Անմիջապէս յայտնեմ, որ նախատեսուած այցելութիւններէն ու հանդիպումներէն զատ, կառավարել ապատութիւն ունեցայ անպաշտօն անհատական տեսակցութիւններ ու չփումներ ունենալու : Այս բանին չնորհիւ, կրցայ չատ աւելի ընդարձակ պատկեր մը կազմել Չեխոսլովաքիոյ մէջ ժողովուրդին ապրած կեանքին գանազան երեւոյթներուն մասին :

Ընդհանուր առմամբ կարելի է ըսել, որ Չեխ ժողովուրդը, որ նախապէս բաւական վիճակ մը ունէր, տակաւին չէ դասած կեանքի իր նախկին մակարդակը՝ հակառակ իր հողին պարունակած հարստութեան ու աճող արդիւնաբերութեան : Բայց, ըստ երկաթէ վարագոյրէն անդին գտնուող բոլոր երկիրները տեսած ճամբորդներու վկայութեան, Չեխ ժողովուրդին կեանքի մակարդակը չատ աւելի բարձր է քան արբանեակ եւ խորհրդային միւս ժողովուրդներունը :

Ապրանքներու յուցափեղկերը չատ ճոխ չեն թէեւ, բայց ապրանքները բաւական առատ են ու ժողովուրդը, իր չահած դրամով, կրնայ բաւական բան գնել : Ակնդատ, ժողովուրդը կ'օգտուի նաեւ ընկերային օրէնքներէն, բժշկական խնամքները, դեղերն ու դպրոցները ցրի են : Անգործութիւն չկայ : Բայց կարգ մը դժուարութիւններ կան, որոնց դիտակից է կառավարութիւնը :

Զոր օրինակ, գոյութիւն ունի բնակարանի տագնապ մը, որ, ըստ չեխ համայնավար կուսակցութեան 11րդ համագումարին որոշման, լուծուած պիտի ըլլայ մինչեւ տասը տարի : Այդպարեւ, կը ծրագրուի մինչեւ 1970 աւարտել մէկ միլիոն երկու հարիւր հազար նոր բնակարաններ չինութիւնը : Այս նպատակով ալ, կառավարութիւնը ժողովուրդը կը մղէ իր խնայողութիւնները յանձնել չինարարական ընկերութիւններու եւ փոխարէնը իր բնակարանին տէրը դառնալու : Պետութիւնը յարմար սակերով դրամ փոխ կուտայ անոնց, որոնց խնայողութիւնները բաւարար չեն անձնական յարկաբաժնի մը չինութեան ծախքերը դոցելու :

Չխ մասնաւորաբար հետաքրքրող կարգ մը խնդիրներու մասին զոհացում առաջ Չեխոսլովաքիոյ Ազգային Ժողովի նախագահ եւ համայնավար կուսակցութեան կեդր. կոմիտէի անդամ Պ. Ֆիլը – լինկէրի հետ ունեցած տեսակցութեան ընթացքին :

Հարց տուի, դոր օրինակ, թէ ի՞նչ բացատրութիւն պէտք է տալ այն վարչական մաքրագործումներուն, որոնց քանի մը ամիսէ ի վեր ձեռնարկած է չեխ կառավարութիւնը : Պատասխանեց ինծի, որ այս բանը մաքրագործումէ աւելի վարչական վերակազմակերպում մըն է՝ որոշ մարզերու մէջ ապակեդրոնացման քաղաքականութիւնը իրագործելու համար : Այս միջոցառումները անչուշտ քաղաքական հետեւանքներ ալ ունեցած են մանաւանդ այն իմաստով, որ պատասխանատու պաշտօններէ հեռացուած են կարգ մը անյարմար ու անկարող տարրեր :

Հարց տուի, թէ երկրին տնտեսական չատաջդիմութիւնը գոհացուցի՞չ է :

Ազգային Ժողովին նախագահը բոլորովին հաստատական պատասխան տուաւ այս ուղղութեամբ : 1958ի առաջին տասը ամիսներուն ընթացքին, արդիւնարերութեան բոլոր մարզերուն արտադրութիւնը աւելի եղած է քան ամբողջ տարուան համար նշանակուած ծրագիրը, որ իր հերթին 1957ի համեմատութեամբ 8 – 10 առ հարիւրի չափով մը կը նախատեսէր : Արտադրութեանց սակերը նուազելու վրայ են եւ արտադրութեանց քանակն ալ՝ հետզհետէ կ'աւելնայ : Հետաքրքրական է, որ Ժողովուրդին կեանքի մակարդակը որոշ բարձրացում մը կրէ չուտով, ըլլայ ամսավճարներու ընդհատնուը չափով, ըլլայ ապրանքներուն գիներու նուազումով : « Ընկերվարական միւս երկիրներուն հետ ունեցած անտեսական մեր յարաբերութիւնները , — ա – ւելցուց խօսակիցս , — յարաճուն վերելքի մէջ են : Մեզի ամէնէն աւելի դժուարութիւն պատճառող կէտը այն է, որ հում նիւթերու պակաս ունինք : Մեզի անհրաժեշտ հում նիւթերը կը ներածենք առաւելաբար Ս. Միութենէն :

Մեր վրայ սուղի նստող ուրիչ պարագայ մըն ալ այն է, որ մեր ամբողջ արդիւնաբերութիւնը հիմնուած է ածուխի արժածութեան վրայ : Այդ պատճառով ալ կը նախատեսենք նաւթատարի մը չինութիւնը, որուն չնորհիւ պիտի կարենանք խորհրդային քարիւղ ներածել : Մինչեւն տաեն մեծ զարկ կուտանք ջրաէլեկտրական կայաններու չինութեան, որոնց արտադրած ուժը պիտի գործածենք արդիւնաբերութեան եւ հոգամշակութեան մարզերուն մէջ : Բայց այդ, Սլովաքիոյ մէջ հիւլէական ուժի արտադրիչ կեդրոնի մըն ալ չինութիւնը կը ծրագրենք· թէեւ այս՝ բաւական սուղ ապրանք պիտի ըլլայ մեզի : Մեծ յոյսեր դրած ենք, միւս կողմէ, Սլովաքիոյ մէջ գտնուող բնական կազերու օգտագործման ծրագրին վրայ , որ եթէ իրականանայ, մեծ զարկ պիտի տայ քիմիական նիւթերու մեր արտադրութեան » :

Իսկ գալով արտաքին քաղաքականութեան, առաւելաբար հետաքրքրուեցայ Չեխոսլովաքիոյ՝ Ատլանտեան Դաշինքի հետ ունենալիք յարաբերութեանց մասին : Պատասխանեց ինծի, որ Չեխոսլովաքիա ոչ մէկ ատեն ունեցած է այդ տեսակ յարաբերութիւններ եւ ոչ ալ ունենալու մտադրութիւնը ունի : Ատլանտեան Դաշինքը, ըստ Չեխոսլովաքիոյ, ռազմական կազմակերպութիւն մըն է, որ ուղղակի կամ անուղղակի կերպով կը սպառնայ Ռուսիոյ եւ անոր դաշնակիցներուն : Ուստի, Չեխոսլովաքիա չի կրնար մասնակցիլ այդ տեսակ կազմակերպութեան մը, որ ուղղակի կամ անուղղակի կերպով կը սպառնայ իր դրացիներուն :

Հարց տուի, թէ ինչպէ՞ս կը տեսնէ Չեխոսլովաքիա Գերմանիոյ միաւորման հարցը : Պատասխանեց ինծի, որ Չեխոսլովաքիա կը կարծէ թէ Գերմանիոյ միաւորումը պիտի կատարուի միայն այն օրը, երբ Արեւելեան եւ Արեւմտեան Գերմանիաները ինքնին համաձայնութեան գան այդ մասին : Ինչ կը վերաբերի Պերլինի հարցին, Չեխոսլովաքիա կը կարծէ թէ Պերլինի ներկայ կացութիւնը պիտի շարունակէ մնալ այնպէս ինչպէս որ է, մինչեւ որ Գերմանիոյ միաւորումը կատարուի :

Հարց տուի, թէ Չեխոսլովաքիա ինչպէ՞ս կը տեսնէ Ատլանտեան Դաշինքի եւ Վարշաւայի Դաշինքի միջեւ ներկայ լարուածութեան նուազումը : Պատասխանեց ինծի, որ Չեխոսլովաքիա կը կարծէ թէ Ատլանտեան Դաշինքի եւ Վարշաւայի Դաշինքի միջեւ ներկայ լարուածութիւնը կրնայ նուազիլ միայն այն օրը, երբ Ռուսիոյ եւ Ատլանտեան Դաշինքի միջեւ ներկայ լարուածութիւնը նուազի : Ուստի, Չեխոսլովաքիա կը կարծէ թէ Ռուսիոյ եւ Ատլանտեան Դաշինքի միջեւ ներկայ լարուածութիւնը նուազելու համար, Ռուսիա պէտք է նախաձեռնէ նուազեցման քաղաքականութիւն մը :

Հարց տուի, թէ Չեխոսլովաքիա ինչպէ՞ս կը տեսնէ Ռուսիոյ եւ Ամերիկայի միջեւ ներկայ լարուածութեան նուազումը : Պատասխանեց ինծի, որ Չեխոսլովաքիա կը կարծէ թէ Ռուսիոյ եւ Ամերիկայի միջեւ ներկայ լարուածութիւնը նուազելու համար, Ամերիկա պէտք է նախաձեռնէ նուազեցման քաղաքականութիւն մը :

Հարց տուի, թէ Չեխոսլովաքիա ինչպէ՞ս կը տեսնէ Ռուսիոյ եւ Չինաստանի միջեւ ներկայ լարուածութեան նուազումը : Պատասխանեց ինծի, որ Չեխոսլովաքիա կը կարծէ թէ Ռուսիոյ եւ Չինաստանի միջեւ ներկայ լարուածութիւնը նուազելու համար, Չինաստան պէտք է նախաձեռնէ նուազեցման քաղաքականութիւն մը :

Հարց տուի, թէ Չեխոսլովաքիա ինչպէ՞ս կը տեսնէ Ռուսիոյ եւ Ճափոնի միջեւ ներկայ լարուածութեան նուազումը : Պատասխանեց ինծի, որ Չեխոսլովաքիա կը կարծէ թէ Ռուսիոյ եւ Ճափոնի միջեւ ներկայ լարուածութիւնը նուազելու համար, Ճափոն պէտք է նախաձեռնէ նուազեցման քաղաքականութիւն մը :

Հարց տուի, թէ Չեխոսլովաքիա ինչպէ՞ս կը տեսնէ Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ ներկայ լարուածութեան նուազումը : Պատասխանեց ինծի, որ Չեխոսլովաքիա կը կարծէ թէ Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ ներկայ լարուածութիւնը նուազելու համար, Գերմանիա պէտք է նախաձեռնէ նուազեցման քաղաքականութիւն մը :

Հարց տուի, թէ Չեխոսլովաքիա ինչպէ՞ս կը տեսնէ Ռուսիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ ներկայ լարուածութեան նուազումը : Պատասխանեց ինծի, որ Չեխոսլովաքիա կը կարծէ թէ Ռուսիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ ներկայ լարուածութիւնը նուազելու համար, Ֆրանսա պէտք է նախաձեռնէ նուազեցման քաղաքականութիւն մը :

Հարց տուի, թէ Չեխոսլովաքիա ինչպէ՞ս կը տեսնէ Ռուսիոյ եւ Անգլիոյ միջեւ ներկայ լարուածութեան նուազումը : Պատասխանեց ինծի, որ Չեխոսլովաքիա կը կարծէ թէ Ռուսիոյ եւ Անգլիոյ միջեւ ներկայ լարուածութիւնը նուազելու համար, Անգլիա պէտք է նախաձեռնէ նուազեցման քաղաքականութիւն մը :

Հարց տուի, թէ Չեխոսլովաքիա ինչպէ՞ս կը տեսնէ Ռուսիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ ներկայ լարուածութեան նուազումը : Պատասխանեց ինծի, որ Չեխոսլովաքիա կը կարծէ թէ Ռուսիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ ներկայ լարուածութիւնը նուազելու համար, Իտալիա

խոսլովաքիոյ եւ Արեւմտեան Գերմանիոյ, վոխ – յարաբերութեանց հարցով :

Մօսակիցս նախ ուզեց զանազանութիւն դնել « նայէ » Գերմանացիներուն եւ «դեմոկրատ» Գերմանացիներուն (այսինքն՝ Արեւելեան Գերմանացիներուն) միջեւ : Ապա աւելցուց, որ հակառակ վերջին պատերազմէն անմիջապէս առաջ տեղի ունեցած դէպքերուն, որոնց յիշատակը տակաւին թարմ է չեխ ժողովուրդին մտքին մէջ, չեխ կառավարութիւնը կ'ուզէ դիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատել Պոնի եւ Փրակայի միջեւ : Սակայն բնականոն յարաբերութիւնները կրնան վերահաստատուիլ այն ատեն, երբ Արեւմտեան Գերմանիա վատահութիւն ներշնչէ Չեխոսլովաքիոյ . այսինքն՝ երբ « հրաժարի զինաշաւէն »ու իր հողամասին վրայ հիւլէական կայաններ հաստատելու ծրագրէն : «Արեւելեան Գերմանիոյ հետ սերտ կապեր ունենալով հանդերձ , պատրաստ ենք բնականոն ու տեւական յարաբերութիւններ ստեղծել Պոնի կառավարութեան հետ : Կը կարծեմ, որ Գեր – մանիոյ երկու մասերուն ալ շահը այս կը պահանջէ : Մենք կողմնակից ենք Գերմանիոյ միացման հարցին, պայմանաւ , անշուշտ, որ այդ միացումը ղէնքի ուժով չհատարուի » :

Չեխոսլովաքիոյ Ազգային Ժողովին նախագահէն զատ, բազմաթիւ տեսակցութիւններ ալ ունեցայ պաշտօնական ուրիշ անձնաւորութիւններու կամ պարզ անհատներու հետ : Քաղած տպաւորութիւնս այն է, որ Չեխոսլովաքիա բոլորովին հաւատարիմ է խորհրդային քաղաքական ուղեգծին · իսկ որոշ հարցերու մէջ, նոյն – իսկ աւելի՝ ծայրայեղ : Զոր օրինակ, մինչ Մոսկուայի պաշտօնական մամուլը դեռ – շաւոր վերաբերմունք մը ունի Զօրավար Տը Կոլի հանդէպ (մանաւանդ Սեպտ. 28ի հանրաքուէէն ի վեր), Փրակայի մամուլը ու ձայնասփիւռը խիստ յարձակումներ կը կատարեն Տը Կոլի դէմ , զայն կոչ – լով դիկտատոր ու նոյնիսկ զայն նման – ցնելով Հիթլերի :

Միւս կողմէ, Չեխոյ համայնավար կուսակցութիւնն է, որ ամէնէն աւելի ջերմ կապեր ունի Ֆրանսայի համայնա – վար կուսակցութեան հետ : Փրակայի համայնավար դիւանագէտներն են, որ Ֆրան – սայի իրենց համախոհներուն խորհուրդ տուին վերջ տալ Ֆրանսայի մէջ Ալժե – րիոյ Ազատագրական Ճակատի սկսած ահաբեկումներուն, որովհետեւ դէշ տպա – ւորութիւն կը գործէին համաչխարհային հանրային կարծիքին վրայ :

Առեւտրական ու տնտեսական մարզե – րուն մէջ, սակայն, Չեխոսլովաքիա յա – րաբերութիւններ ունի ոչ միայն խորհր – դային ու արբանեակ երկիրներուն հետ , այլ նաեւ Արեւմտեան Գերմանիոյ , Ա – ւստրիոյ, Սքանտինաւեան երկիրներուն, Մ. Նահանգներուն, Հարաւ – ամերիկեան հանրապետութիւններուն եւ տնտեսապէս թերած չատ մը երկիրներու հետ : Կ'արտածէ արդիւնաբերութեան մէջ գործածող գործիքներ եւ նիւթեր, ու կը նե – րածէ հում նիւթեր եւ սննդանիւթեր :

Առ այժմ չեմ տեսներ, թէ Չեխոսլովաքիա ի՞նչպէս կրնայ մշակութային կա – պեր ալ հաստատել Արեւմտեան երկիրներուն հետ, որովհետեւ կը հանդիսանայ թերեւս ամէնէն թիռւ մարքսական եր – կիրը, ուր միայն համայնավար օտար թերթերու մուտքը արտօնուած է : Բայց կարելի է յուսալ , որ առեւտրական փո – խանակութեանց չնորհիւ, հետզհետէ կրնան հաստատուիլ նաեւ մշակութային եւ այլ կապեր՝ Չեխոսլովաքիոյ եւ արեւմտեան աշխարհին միջեւ :

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

×

Վիէնը (Յառաջ).— Ֆրանսահայ պատգամաւորները մեկնած է : Երկար տարիներէ ի վեր, իր ծոցին մէջ կը պահէ Կապոյտ Ալպի պէս ապրային ոգիով եւ յամառ կամքով օժտուած կազմակերպութիւն մը :

Ոչ միայն բարեգործութեամբ , այլ նաեւ մատաղ սերունդի հայեցի պատրաստութեամբ կը փայլի ան մշտապէս հայ իրականութեան մէջ :

Աւանդական հայրենի սովորութեան մը համաձայն, ամանորի առթիւ, Յունուար չորսին , տեղի ունեցաւ «Մանուկներու Օրը » : Սկզբլը Կաթոլիկի սրահը , այս առթիւ, փոքրիկներու եւ իրենց ծնողներու տեսակ մը հաւաքավայրը դարձած էր : Այս ամէնը չնորհիւ Կապոյտ Ալպին :

Վարագոյրը բարձրանալով, անպաճոյճ բեմին վրայ չարուած տեսանք կարգով, երեք դպրոցներու երկսեռ աշակերտութիւնը, միշտ վառվռուն եւ անհանգարտ :

Իսկ մէկ անկիւնը, համեստ կերպով պճնուած՝ կեցած էր սիրունիկ տօնածառը, այս տարի նուէր եղած Պ. Մանոս Ահարոնեանի կողմէ :

Ընկերուհի Վ. Երամեան , իր բացման խօսքին մէջ, տալով քանի մը չահեկան տեղեկութիւններ, թելադրեց ծնողքնե – րուն որ աւելի մօտէն հետաքրքրուին մեր նորածիլ սերունդի հայապահպանման գործով, եւ վերջացնելով իր խօսքը Ֆր· Կապ· Ալպի քարտուղարուհին, հրաւիրեց ուսուցիչ Պ· Կ· Տէրմոյեանը, որպէս զի , ան ալ իր կարգին խօսի եւ քանի մը բացատրութիւններ տայ յայտագրին չուրջ · ինչպէս նաեւ, յանուն Կ· Ալպի ընկերուհիներու չնորհակալութեան խօսքեր բոլոր անոնց, որոնք կը քաջալերեն Վիէնի մանանճիւղի ձեռնարկները եւ-անոր համար կը գոհացութիւն :

Այս կարճ նախաբանէն յետոյ, աշակերտները մէկիկ մէկիկ արտասանեցին, իրենց ուսուցչին հրաւէրով : Ընդհանուր ուժմամբ, բոլոր արտասանողներն ալ (20 հոգի) արժանացան պնահատանքի եւ ծափահարութեանց :

Ոմանք , երեք տղիկներ եւ մէկ մանչուկ, Հելէն Փլթոյեան, Անժէլ Գուրթուեան, Զապէլ Հայթայեան եւ Ժ· Փիէր Թօփալեան ստացան կապոյտ Ալպի կողմէ մէկ մէկ գիրք իրրեւ նուէր, (Կ· Մեհեա – նի «Ապագայնացման վտանգը» եւ«Մայր իմ» Շ· Նարդունիի) :

Ուսուցիչ Պ· Կ· Տէրմոյեան, նորէն բեմ պարով, այս անգամ, յայտարարեց որ կապոյտ Ալպը միշտ պիտի է իր անդամներուն եւ բարեկամներուն սրտին : Այսպէս, կարճատեւ նուիրատուութեան մը ընթացքի, անչշուկ կերպով գոյացաւ 41 հազար հինգ հարիւր ֆրանքի դումար մը ընծայած սրտի ծափերով :

Իսկ տօնածառի կնքահայր յայտարարեցաւ ընկերը Նշան Ռուտիկեան, վեց հազար ֆրանք նուիրած ըլլալով ի յիշատակ սպրացեալ ընկերը Մ· Ռուտիկեանի :

Կարճ դադարէ մը վերջ, դպրոցի աշակերտութիւնը ներկայացուց «Ծնունդի ծառը» երեք արարնոց փոքրիկ թատերդութիւնը : Բոլոր դերակատարները — աղջիկ թէ տղայ — թէեւ առաջին անգամն ըլլալով բեմ կ'ելլէին, կրցան իրենց դերերը յաջողութեամբ տանիլ եւ ներկաները պահ ձգել : Կարգը եկած էր վերջապէս՝ Կապտոյ Պապային (Պ. Մկրտիչ Մարգարեան) որ եկաւ բեռնաւորուած, եւ խօսեցաւ բոլոր պզտիկներուն եւ իրենց ծնողքներուն, մատթելով լաւագոյն օրեր եւ տարեթներ :

Նուէր – ծրարներու բաշխումը լրանալ – լով խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ, դպրոցի աշակերտները (35 հոգի) իրենց ծը – րարին մէջ, այս տարի ինքնահոս մատիտ մըն ալ գտան· իսկ միւս փոքրիկները մի – այն ուտելիք ունէին :

Այսպէս, այս ուրախալի եռուզեռը ու իրարանցումը վերջ դրաւ Մանուկներու Օրուան այս քնքոյշ եւ աւանդական տօնակատարութեան : Գոհ էին մանուկները, ծնողքները.— գոհ էին նաեւ Կապ· Ալպի ընկերուհիները եւ անձնուէր բարեկամները որոնք աշխատանք տարած էին ձեռնարկի յաջողութեան :

Կ· Տ·

ԿԲՕՆԱԿԱՆ ԹՈՒՅԼՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Ի՞նչ կ'ըսէ էմիածնական եպիսկոպոս մը :

ՖՐԷԶՆՕ, Քալիֆորնիա.— « Ֆրէզնօ Պի» օրաթերթը իր 22 Նոյեմբեր 1958ի թիւին մէջ կը հրատարակէ իր թղթակիցներէն Քլիֆ Կրովի տեսակցութիւնը Քալիֆորնիոյ չրջանի էմիածնական Առաջնորդ Բարպէն Եպիսկ· Պուրունուզեան – Վարժապետեանի հետ, որ վերջերս էջ – միածին զացած էր Վազգէն Կաթողիկոսի կրկնակ տարեդարձներուն առթիւ :

Բացատրելով այն կրօնական թոյլտուութիւնները, զորս Խորհրդ· իշխանութիւնը ըրած է իր սահմաններէն ներս, եպիսկոպոսը բսած է .—

« Որոշ կրօնական գոյլտուութիւններ կատարուած են Ռուսիոյ մէջ, բայց առնուիճ կը վերաբերին մի միայն եկեղեցականութեանց : Ռուսական հանդուրժողութիւնը չի քիսիր քարեպաշտութենէ : Անիկա գործնական վերաբերում մըն է կացութեան հանդէպ : Անուիճ (*թոյլտուութիւնները*), կատարուած են պրոպագանդային նպատակներով » :

Պուրունուզեան – Վարժապետեան եպիսկոպոսը աւելցուցած է թէ այս թոյլտուութիւնները չնորհուած են Հայոց եկեղեցւոյն՝ միայն Ժ· Հայաստանի մէջ , եւ թէ խորհրդ· կառավարութիւնը տակաւին վերադարձուցած չէ Ժ·Միութեան այլ մասերուն մէջ Հայ Եկեղեցւոյ պատկանած գոյքերն ու կալուածները : (Իրողութիւնն այն է որ Հայ Եկեղեցւոյ պատկանող գոյքերն ու կալուածները վերադարձուած չեն նաեւ Հայաստանի մէջ) :

« ԱՆԱՆԻԱ ՇԻՐԱԿԱՑԻ »

Երեւանի մէջ հրատարակուած է «Անանիա Շիրակացի» հատորը՝ Ռ· Ա· Աբրահամեանի, Բ· Ե· Թումանեանի, Թ· Ժ· Ցակոբեանի եւ Ս· Տ· Մելիք – Բախչեանի հեղինակութեամբ :

Անանիա Շիրակացի եօթներորդ դարու հայ նշանաւոր գիտնականներէն մէկն է , որ հանդէս գալով իրրեւ հոչակաւոր թուաբանագէտ, աստղաբաշխ, բնագէտ, տոմարագէտ, աշխարհագրագէտ, պատմաբան, դասագիրքերու հեղինակ ու մանկավարժ՝ հաստատուն հիմերու վրայ դրաւ ճշգրիտ գիտութիւններու ուսումնասիրութիւնը՝ Հայաստանի մէջ: Գիտական հարուստ ժառանգութիւն մը ձգած է ան, ինչպէս նաեւ հանճարեղ ստեղծագործութիւններ, որոնք իրենց ուրոյն տեղն ու նշանակութիւնը գիտութիւններու պատմութեան մէջ, անթառամ փառքով պսակած են գիտնականին պայծառ անունը :

Հայպետհրատի լոյս ընծայած այս գործը լայն տեղեկութիւններ կուտայ Անանիա Շիրակացիի կեանքին ու ստեղծագործութեան չուրջ: Գրքին առաջին էջերուն մէջ որոշ զատափար մը տրուած է մեծ գիտնականին ապրած ժամանակաշրջանին մասին, այնուհետեւ առանձին գլուխներով տրուած են կենսագրութիւնն ու գիտական աշխատութիւններուն համառօտ նկարագրութիւնը :

Գրքին վերջին մասին մէջ գետեղուած է Դեպմանի կարծիքը Անանիա Շիրակացիի մասին.— «Մաթեմաթիկական մշակոյթի հնութեան կարգով՝ Ժ· Միութեան մէջ առաջին տեղը կը գրաւեն Հայերը : Մօտ 7րդ դարուն, Հայերը ունեցած են հրաշալի գիտնական մը, Անանիա Շիրակացին, որուն աշխատանքները մեծ քանակով հասած են մինչեւ մեր օրերը: Անանիա Շիրակացին իր աշխատանքներուն մէջ բացի զուտ մաթեմաթիկական խնդիրներէ, կ'արծարծէ նաեւ այլ հարցեր՝ երկրի գնդաձեւութեան, լուսնի եւ արեգակի խաւարումներու, բազմանկիւն թիւերու, օրացուցային հաշիւներու, արեգակնային ժամացոյցներու մասին եւ այս բոլորը ըսած է այն դարուն, երբ եւրոպական ժողովուրդներու մօտ դրեթէ ոչ ոք զբաղած էր այդ հարցերու ուսումնասիրութեամբ » :

ԿԱՅԾԵՐ

Բ· ՀԱՏՈՐ

ԻԵ·

ԳԻԻՂԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏԸ

— Դարձեալ կարող ես դնալ , — պատասխանեց Աալանը հեղնական եղանակով :

— Այժմ ուշ է, ժամասացութիւնը վերջացել է, ժամաւորները ահա դուրս են գալիս :

Նա մօտեցաւ, բարձրացրեց լուսամուտի վարագոյրը, նայեց դէպի եկեղեցու բակը : Ժամասացութիւնը վերջացել էր այն ժամանակ, երբ արեգակը դեռ չէր ծագել : Նրա այժմեան ժամասիրութիւնը պարմայրեց ինձ, աւելի այն պատճառով, որ ինձ վաղուց յայտնի էին նրա կրօնական հայեացքները :

– Երեւի, վանքերի մօտ ապրելով, դու սովորեցիր ժամասէր լինել,— նկատեցի ես ծիծաղելով :

— Այո··· պատասխանեց նա դրական կերպով գլուխը չարժելով : — Բայց ի՞նչ մի առանձին օգուտ կայ գայթակղութեան պատճառ տալ ջերմեռանդ դիւղացուն : Երբ վարժապետը ժամ չէ գնում, երբ վարժապետը պաս չէ պահում, նա ոչինչ ապրեցութիւն է չկարող ունենալ գիւղացու վրայ :

— Ուրեմն դու պա՞տ էլ ես պահում :

— Ոչ միայն պաս եմ պահում, այլ օրերով ծոմ էլ եմ պահում :

Նրա ծոմ պահելու նպատակը ես գիտէի, տէր հայրը բացատրել էր ինձ : Բայց երբ Աալանը լսեց վերջին խօսքը , ասաց .

— Այդ բոլորը չատ լաւ է, այո, պէտք չէ գիւղացուն գայթակղութեան պատճառ տալ, բայց մի առանձին օգուտ էլ չունի՝ քաջալերել ոամկի աւելորդապաչտութիւնները : Ինչ որ աւելորդ է, ինչ որ հին է, պէտք է ոչնչանայ :

— Թող ոչնչանայ , — պատասխանեց նա, Աալանի նկատողութիւնը վատաժամանակ համարելով : — Բայց ի՞նչու ըստպել կարելու հին սերեալը, քանի որ , նորը դուրս գալուց յետոյ, նա ինքն իրան կը թառամի եւ ցած կը թափուի :

— Նրա համար պէտք է չատպել, որ հինը կարելով, նորը աւելի չուտ է ածում :

Նրանց վիճաբանութիւնը ընդհատուեցաւ : Լսելի եղաւ դրան ձայնը :

— Անպատճառ տէր հայրը կը լինի ,— ասաց վարժապետը : — Նա սովորութիւն ունի ամէն առաւօտ, ժամից դուրս գալուց յետոյ, իմ սենեակը մտնել եւ սուրճ խմել :

Նա գնաց դուռը բաց անելու : Այդ մի – ջոցին Աալանը հանեց դրասեղանի վրայ թափուած թղթերը եւ կղպեց արկղիկի մէջ : Եւ իրաւ, ներս մտաւ տէր հայրը , ոչխին իր հետ բերելով : «Բարի ողջոյն» եւ «ողորմեա Աստուած» ասելով, նրանք նստեցին վարժապետի մահճակալի վրայ : Հարցնում էին, թէ ի՞նչպէս անցկացրեց պարոն բժշկապետը գիշերը, արդեօք հանգիստ էր, լա՞ւ քնեց, թէ անհանգիստ եղաւ : Աալանը յայտնեց իր շնորհակալութիւնը : Յետոյ սկսեցին խօսել այն բանի վրայ, թէ եկեղեցում այս առաւօտ՝ այս ինչ տիրացուն՝ այն ինչ չարականը չատ լաւ երգեց , թէ նրա ձայնը օրըստօրէ աւելի է դառնում եւ, ըղհակառակն , միւս տիրացուի ձայնը փչանում է, երեւի, չատ խմելուցն է, եւ վերջ ի վերջոյ այն եզրակացութեանը հասան, որ նրան պէտք է արդիլել, որ չխմէ :

Վարժապետը ոչ ծառայ ունէր եւ ոչ աղախին· նա ինքն էր մաքրում իր սենեակները, ինքն էր պատրաստում իր կերակուրը, ինքն եւս սկսեց թէ իր հիւրերի եւ թէ մեզ համար սուրճ պատրաստել : Ծառայ չպահելը՝ բացատրում էին նրա չափազանց համեստ եւ անփափկասէր կա – յութեամբ : Գուցէ գլխաւոր պատճառն այն էր, որ նա չէր ցանկանում իր մօտ երկրորդ աչքեր ունենալ: Նրան երբեմն օգնում էր եկեղեցու ծերունի ժամկոչը , որ երկու ականջներից եւս խուլ էր եւ աչքերը վատ էին տեսնում : Այն առաւօտ նա չէյայտնուեցաւ, որովհետեւ եկեղեցում իր գործը դեռ չէր վերջացրել : Միեւնոյն սենեակի վառարանի մէջ կրակ կար : Այնտեղ վաղուց արդէն եփ էր գալիս սուրճը· մի այլ ամանում տաքացրած էր կաթ: Երբ նա լիքը բաժակները դրեց մեր առջեւ, յետոյ բաց արեց իր սենեակի պահարաններից մէկը, այնտեղից դուրս բերեց սպիտակ հաց, սեր եւ կարագ նախաճաշիկի համար: Սերը եւ կարագը ընծայել էին նրան հովիւները, որոնց մօտ էր գնացել նախընթաց օրը, բայց տէր հայրը արդիլեց այդ վերջինները սեղանի վրայ դնել, ասելով .

— Ի դուր ախորժակներդ մի փչացրէք, ես եկել եմ ձեզ հրաւիրելու մեր տունը :

ՐԱՖՖԻ

(Շար·)

ՌՈՒՍԵՒԱՄԵՐԻԿԵԱՆ համաձայնագիր մը առաջարկուեցաւ Միացեալ Նահանգներու մէջ, գիտական ցուցահանդէսներու փոխանակութեանց համար :

ԵՒՐՈՊԱՅի բոլոր չրջաններուն մէջ ձիւն – ձմեռը կը չարունակուի, ապա – ղումներու պատճառ դառնալով : Լոնտոնի օդակայանը առջի օր անդորրածելի դարձած էր մշուշի հետեւանքով : Դանիոյ մէջ ձիւնամրրիկը արգելք հանդիսացաւ չրջադայութեան. բազմաթիւ կառքեր լքուած էին փողոցներու մէջ : Հոլանտա սառոյցի տակ կը մնայ, թէեւ կարգ մը չրջաններ – րու մէջ երկաթուղիները դադրեցուցին իրենց բնականոն վիճակը : Պելժիոյ կէսը սառած է, մանաւանդ ճամբաները : Բանակը կ'աչխատի ապատել մեկուսացած գիւղե – րը, միաժամանակ ձիւներու տակէն դուրս հանելով լքուած կառքերը : Ափսոսալով մէջ կը չարունակէ ձիւնել, ինչպէս նաեւ Ֆրանսայի զանազան չրջանները եւ Փարիզ : Նոր ողողումներու վտանգը չէ հեռացած, որովհետեւ Սէն գետը կը չարունակէ բարձրանալ :

ԱՊԻՃԱՆի մէջ արկածի մը դէմ դացած է գերապայծառ Շաւրէ, Անժէի արք – եպիսկոպոսը, որ հովուական այցելու – թեան գացած էր Քօթ – տ'Իվուար եւ կոնֆերանսի մը սխալ կողմէն վար իջնելով չախչախուեցաւ օթոբայի մը կողմէ : Մարմինը Ֆրանսա փոխադրուեցաւ :

Այրի Տիկին Եղիս Ալէքսանեան, Այրի Տիկին Մաքրուհի Ապաճեան, Տէր եւ Տիկին Սահակ Նալպանտեան, Տէր եւ Տիկին Արմենակ Ալէքսանեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Յակոբ Ալէքսանեան (Պոլիս), Այրի Տիկին Տէր Գասպարեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Վարդերեսեան (Պոլիս), Օր. Նա – տիա Ալէքսանեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Նուպար Կիլքայա (Պոլիս), ինչպէս նաեւ Ղազերեան, Այտընլեան, Պէրպէրեան, Վարժապետեան, Մէսթճեան, Քարաքաշ – եան, Հէպոյեան, Սարեան, Ֆէրմանեան, Ձիհանեան, Արապեան եւ Քրքքէկէրեան ընտանիքները խորին ցաւով կը ծանուցա – նեն՝ իրենց ամուսնոյն, եղբօր, փեսին, հօրեղբօր, ազգականին՝

ՄԻՀՐԴԱՏ ԱԼԷՔՍԱՆԵԱՆԻ

կսկծալի մահը, որ տեղի ունեցաւ Յուն – ուար 13ին, 71 տարեկանին :

Յուղարկաւորութիւնը այս Ուրբաթ՝ Յունուար 16, ժամը 14ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Իվրիի գե – րեզմանատունը :

Մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի, ներկայս իբրեւ այդ նկատել :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Շաւիլի եկեղեցւոյ հովարթութիւնը կը տեղեկացնէ չարգոյ հասարակութեան թէ, յառաջիկայ կիրակի յաւարտ պատա – րագի հովհաննէսեան պաշտօն պիտի կատարուի Հայ Կարմիր Խաչի վաստակա – ւոր անդամուհի Օր. Զարուհի Գալֆայ – եանի մահուան երրդ տարելիցին առթիւ : Եկեղեցւոյ զպիրներէն Պ. Զաւէն Յով – հաննէսեանի եւ Յակոբ Դաւիթեանի հան – դուցեալ ծնողաց հովւոյ հաննպատեան հա – մար, ինչպէս նաեւ վաղամեռիկ Պ. Սար – գիս Պետրոսեանի համար :

× Տիկին Պէաթրիս Տատուրեան հինգ հազար ֆրանք կը նուիրէ Շաւիլի եկեղե – ցիին :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի Աղքատախնամի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է՝ Տէր եւ Տիկին Արմենակ Աճէմեանէ քսան հազար ֆրանք իրենց անմոռանալի թոռնիկին՝ փոքրիկն Պաւրիկ – Պրիւնօ Կիւլպէնկեա – նի կսկծալի մահուան առթիւ :

Փոխան ծաղկեպսակի նոյն առթիւ՝ Տէր եւ Տիկին Կարօ Պատմանեանէ երկու հա – զար ֆրանք, Տիկին եւ Պարոն Եդուարդ Յակոբեանէ երկու հազար ֆրանք :

1939 ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՇԱԲԱԹ

Կիրակի Յունուար 18, ժամը 16ին Նոթր Տամ տը Լորէթի եկեղեցիին մէջ նախա – գահութեամբ Պ. Բիւէի (Փարիզի երես – փոխան) :

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵՒ ԻՐ ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆԸ ԽԱՉԻՆ

Փիէր Բօնտօ (արեւելագէտ – դրագէտ) եւ Փօլ Պերթրան տը լա Կրասիէռ :

Գունաւոր ժապաւէններ (փաստատնկար)

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ելեկտրականութեան, տուրբերու, քո – թատաի եւ առաքման ծախքերու յաւե – լումը մեծ դժուարութիւններ ստեղծեց թերթիս վարչութեան համար որ կը փոր – ձէ սակայն պահել բաժանորդագրական նոյն պայմանները : Մեր այս զոհողու – թիւնը անկարելի կը դառնայ, եթէ բա – ժանորդները իրենց կարգին ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ չվճարեն իրենց բաժնեգին – ները :

Եթէ կ'ուզէք որ պահենք մեր գիները, հակառակ ստեղծուած պայմաններուն՝ ԱՊԱՌԻԿ ԹԵՐԹ ՄԻ ԿԱՐԴԱՔ ԵՒ ՓՈԽ ՄԻ ՏԱՔ ՁԵՐ ԹԵՐԹԸ :

Արտասահմանի բաժնեգին՝ տարեկան 4500 *ֆրանք* :

Կանխավճար շնորհակալութիւններ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՈՉ-ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱԿ ՅՈՒՆՈՒԱՐ Ի-ԷՆ Ի ՎԵՐ

Մահազդ	2500
Շնորհակալիք	1500
Հոգեհանգիստ (1 անգամ)	1500
Հարսանիքի, ծնունդի, նշանա – խօսութեան յայտարարութիւն	2000

Այս գիներուն վրայ՝ հարիւրէն քսան գեղչ՝ մեր բաժանորդներուն :

Առեւտրական յայտարարութեանց հա – մար մասնաւոր պայմաններ : Դիմել վարչութեան :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. «Նոր Սերունդի» Լիոնի մաս – նաճիւղին տարեկան մեծ պարահանդէսը Փետրուար 21ին, Շաբաթ երեկոյեան ժա – մը իննէն մինչեւ լոյս, «Պէոնիէ Մէյէ»ի չքեղ սրահին մէջ :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵ – ՐՈՒ հերթական դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Հ. Բ. Ը. Միութեան կեդրոնատեղին, 11 Սֆուար Ալպոնի, Փարիզ (16) : Դասա – խօս՝ Պ. Հ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ : Նիւ – թը՝ 11 – 14րդ Դարերու խաչակիրներուն եւ Հայերուն ունեցած յարաբերութեան մասին : Մուտքը ազատ է :

ՏՕՆԱԾԱՌ – ՀԱՆԴԷՍ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Նախաձեռնութեամբ կա – պոյտ Խաչի Կրընոպլի մասնաճիւղին՝ « Մանուկներու Օր »ը կը տօնուի մեծ պատրաստութեամբ եւ գեղարուեստական ճոխ յայտագրով, այս կիրակի ժամը 15ին, Րիւ Փէի սրահին մէջ :

Դպրոցի բոլոր աչակերտները բեմին վրայ իրենց խմբական երգերով, պար – բով եւ արտասանութիւններով : Կը ներ – կայացուի Յիսուսի Ծնունդը, երդախառն գեղեցիկ պատկերներով :

Սիրով կը հրաւիրուին գաղութիս բո – լոր երախաները անխտիր եւ ազգապատ – պանման գործին բծախնդիր հայրենակից – ները : Կաղանդ Պապան նուէր կը բաժնէ ներկայ բոլոր պզտիկներուն :

Ճոխ պիւֆէ՝ պատրաստուած Խաչուհի – ներու կողմէ :

ՆՈՒԻԷՐ

Ֆ. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութիւնը չնոր – հակալութեամբ ստացած է Տիկին Ալիս Մանուկեանէ իր մօր մահուան քառա – սունքին առթիւ 15.000 ֆրանք : Պ. Գ. Մերճանօֆէ երեսուն հազար ֆրանք : Տի – կին Ժանէթ Զաքրեանէ 1500 ֆրանք իր ամուսնոյն մահուան տարելիցին առթիւ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Դպրոցասէր Տիկնոջ վարժարանի վար – չութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.—Ողբ. Տիկին Մու – րատի յիշատակին Տիկին Ռոքսանէ Պո – ղոսեան, Պաղտատ, տասը հազար ֆր. : Տիկին Հայարփի Կարիպեան տասը տո – լար, Տիկին Մաննիկ Պէկեան հինգ տո – լար, Տէր եւ Տիկին Յ. Պաղտասարեան հազար ֆրանք :

Ողբ. Լեւոն Մոզեանի յիշատակին Տէր եւ Տիկին Միհրան Մազլումեան երկու հա – զար ֆրանք, Պ. Բ. Տամլամեան հազար ֆրանք : Տէր եւ Տիկին Տօքթ. Ա. Պօղոս – եան հազար ֆրանք :

Ամանորի հանդէսին առիթով Տիկին Վ. Զըրբաչեան երեսուն քիլօ թուղ. Պ. Հր – բաչեան չորս քիլօ մրգեղէն, Պ. Պ. Մար – գարեան եւ Պաղրճեան չաքարեղէն :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԵՐԳՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ

Գրեց՝ ՃՕՐՃ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

Լաթակազմ, 433 էջ : Առաջին անգամ լոյս ընծայուած է անգլերէն լեզուով Նիւ Եորք :

ԳԻՆ 1000 ՖՐԱՆՔ

Դիմել Հրանտ – Սամուէլ, Պարասմեան գրաւաուններէն եւ «Ցառաջ»ին :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մուրատ – Ռափայէլեան Նախկին Սա – նուց Միութեան հանդէսը 15 Փետրուար, կիրակի, Միութիւնի սրահին մէջ :

×

Սեղրակ Եավրուեանի գաչնակի ռեսի – թալը յառաջիկայ Մարտ ամսին, Սալ Կավոյի մէջ :

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, քա – ռաձայն պատարագ պիտի մատուցուիփա – րիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ եւ յաւարտ պատարագի հոգեհան – գստեան պաշտօն պիտի կատարուի՝

ԱՌԱՔԵԼ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻ

մահուան 5րդ տարեդարձին առթիւ : Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կո – միտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Ուրբաթ, ժամը 20.30ին, սովորական հա – ւաքատեղին : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւո – րիչ է :

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. «Փոթորիկ» խում – բի ժողովը այս երկուչաբթի, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին :

Ֆ. Կ. Խաչի Կեդր. վարչութիւնը մի – ասնաճիւղային ժողովի կը հրաւիրէ Փա – րիզի չրջանի մասնաճիւղերու ընկերու – հիները այս երկուչաբթի ժամը չորսին, Ռէժանի վերնայարկը : Օրակարգ.— Հաշ – ուետուութիւն «Մանուկներու Օր»ուան : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

Ֆ. ԿԱՊ. ՅԱՁի Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ (Յունուար 17) ժամը 16ին, Քաֆէ Րէժան : Շատ կա – րեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է : Կը խնդ – րուի ճշդապահ ըլլալ :

ՊԱՆԵՒՈՑ – ՔԱՇԱՆ.— Կապ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ ժամը 15.30 – ին, Տիկին Հանչէրեանի բնակարանը : Բոլորի ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

1959ի "ԳՈՅԱՄԱՐՏ" ՕՐԱՑՈՑՑ - ԱԼԲՈՄԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻԻՆ Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՄԱՐՄԻՆԻ ՇՐՋԱՆԻ

ԸՆՏԻՐ ԹՈՒՂԹՈՎ 13 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐ

Շէեղ նկարներ, մեծ մասը անտիպ : Գրական եւ պատմական նիւթերով ճոխ բովանդակութիւն

— ԳԵՂԱՋԱՐԴ ԵՒ ԳՈՒՆԱՒՈՐ ԿՈՂՔ —

Բացառիկ խնամքով եւ ճաշակով պատրաստուած այս օրացոյց–ալպոմը պիտի կաղմէ զարդը՝ ամէն հայ տան :

ԳԻՆ 500 ՖՐԱՆՔ Այժմէն ապահովեցէք ձեր օրինակը

Փարիզի համար դիմել՝ LIBRAIRIE H. SAMUELIAN, 51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e

ՄԱՐՄԻՆԻ.— Ա. Քէօսէյեան, 2 Րիւ Պերնար Տիւպուա :

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ (ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 1, Կիրակի, ժամը 15 – 24

LES AMBASSADEURS

3 Avenue Gabriel, Champs-Elysées

Կը մասնակցին երկու հռչակաւոր նուագախումբեր

PIERRE DIEUZEY - JAZZ NEW ORLÉANS

PEPITO GOMEZ - TYPIQUE TANGOS

Գեղարուեստական ճոխ բաժին Մուտք 500 ֆրանք

Կանխաւ ապահովել տոմսերը եւ սեղանները հետաձգելով Հայ Կարմիր Խաչի կեդրոնատեղին Էլիզէ 67 – 03 :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻԻՆ.— Վարձուած սեղանները պէտք է ըլլան ամէնէն ուշը ժամը 19ուկէսին : Հակառակ պարագային պարահանդէսին կազմակերպիչ Յանձնախումբը որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձներ :

ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆԻ

ՆՈՐ ՎԱՔՈՐ

ԱՐԾԻՆԵՐԸ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ

540 էջ, գին 1000 ֆրանք

Դիմել հեղինակին՝

53, AVENUE DE ST. JULIEN

MARSEILLE - 12e

Կամ հայ գրավաճառներուն

ԽԱՆՈՒԹ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆ

TOMLAC

Հաստատութիւնը կը փափաքի բարձ – րացնել իր մասնաճիւղերու թիւը, այս պատճառով ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր անոնց որ խանութներ ունին եւ կը փափաքին փոխել իրենց առեւտուրը, լա – ւագոյն ապագայ մը ապահովելու մտա – հոգութեամբ, որ անյապաղ դիմեն՝

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

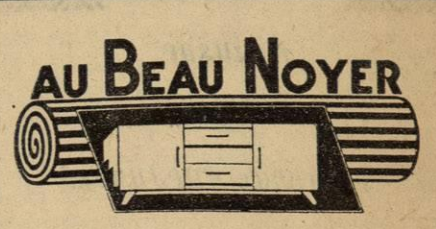
ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՆ

104, Bld. Gallieni Villeneuve - La Garenne

Tel.; Plaine 09-36

ՊՈՄՈՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

18 Յունուար, Կիրակի.— Բարեկեն – դան Ս. Սարգիսի, սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեանց ժամը 8.30ին, հանդի – սաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգիստ, ըստ հանդուցեալ Տիկին Վալանթին Զամ – պազեանի որոշ կտակին :

Salles de séjour — Penderies - literie

Chambres - cosys — Cuisines laquées

Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԶՐԻ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՑԻ

ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES

15, AV. A. MORIZET

Boulogne - Billancourt

Métro : MARCEL SEMBAT

Tel. 06-03 et 60-38

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue. 17 — PARIS (9e)

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ՇԱԲԱԹ
17
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
SAMEDI
17 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8396 35EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4197

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԸ

—o—

Նոր կառավարութեան նախաբարական առաջին խորհուրդը՝ նախագահութեամբ Զօրավար Տը Կոլի՝ պատմական պիտի մնայ Ֆրանսայի տարեգրութեանց մէջ :

Հանրապետութեան Նախագահը պետական մեքենան կարգի դնելէ եւ երկրին մէջ իր դիրքը ամրապնդելէ վերջ՝ սկսած է կեանքի կոչել իր քաղաքական ծրագիրները :

Առաջին քայլը առաւ երեքշաբթի օր՝ կոթնած իր անժխտելի հեղինակութեան վրայ :

Հետեւելով վեհապետական վարքի մը աւանդութեան մը, զօրավարը ուղեց յիշատակելի ժեստով մը նշել իր դահակալութիւնը : Ներում չնորհեց ալժէրիացի հազարաւոր քաղաքական կալանաւորներու եւ դատապարտեալներու : Այս նուազն եօթը հազար բանտարկեալները ազատ պիտի արձակուին, 180 մահապարտներ նոյնան պիտի արժանանան, Ազգային Ազատագրական Ճակատի վարիչները պատիժի թեթեւացում պիտի առնան :

Զօրավար նախագահը այս յանդուգն քայլով ուզեց ցոյց տալ բոլորին — բա — ընկամին թէ ընդդիմադիրին — որ վճռած է ամէն գնով վերջ տալ Ալժէրիոյ պատերազմին, առանց պարտութեան ոչ ձախէն, մանաւանդ ձայրայեղ աջակողմէն զալիք դիտողութիւններէն :

Մինչ Ալժէրիոյ խնամական չքնաղակերպները զոհունակութիւն կը յայտնեն եզրակացութեան համար, տեղւոյն Ֆրանսացի կալուածատէրերն ու գրամատէրերը յայտնապէս դժգոհ են : Սակայն երբեք պիտի չհամբակին նոր «Մայիս 13» մը առիթելէ :

Ֆրանսական այս նոր քաղաքականութեան անմիջական հետեւանքը պիտի ըլլայ մեղմացումը այն լարուած վիճակին, որ հինգ տարիէ ի վեր ա՛յնքան ծանր պատուհասներ կը պարտադրէ երկրին՝ ներքին թէ արտաքին ճակատներուն վրայ :

Միջոցները պայծառացնելէ եւ մարքեր պատրաստելէ վերջ, կառավարութեան համար դիւրին պիտի ըլլայ առնել յաջորդ քայլը, — պինպոլ :

Անդամ մը, որ դարերին կռիւները, կարդը պիտի դայ դիւանագիտական աշխատանքին : Բանակցութիւններու ճամբով եւ փոխադարձ դիջումներով ճամբան կը հարթուի դէպի վերջնական լուծում :

Ֆրանսա վճռած է պահել իր իրաւունքները Ալժէրիոյ վրայ : Այս կէտին չուրջ ո՛չ մէկ դիջում կ'ընդունի, սակայն կ'ուզէ նաեւ պահպանել տալ Ալժէրիոյ իսլամ բնակչութեան :

Զօրավարը մայիսէն ի վեր հինգ անգամ այցելեց Ալժէրիա եւ յաճախ ու անկեղծ լեզուով պարզեց իր տեսակէտները :

Ալժէրիացիները պիտի դառնան «ամբողջական բաժին»ով Ֆրանսայիները եւ պիտի վայելեն քաղաքացիի բոլոր իրաւունքները :

Բացառիկ վարկեր պիտի յատկացուին Ալմասոյդէն՝ դպրոցներ բանալու եւ ժողովուրդին տպրուստի մակարդակը բարձրացնելու համար :

Հանրապետութեան Նախագահին որոշումը մեծ տպաւորութիւն գործեց հանրային կարծիքին վրայ : Ժողովուրդը կ'ուզէ , որ օր առաջ վերջ դնէ Ալժէրիոյ պատերազմը, տպրիլը բոլոր չարիքներու :

Բոլորն ալ սրտանց կը մաղթեն, որ չուշանայ այդ օրը :

ՀՐԱՆՏ – ՍՄԱՄՈՒԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՕՐՈՒԱՆ ՄԱՐԴԸ

ԱՆԱՍՏԱՍ ՄԻԿՈՅԵԱՆ

ԿԸ ՀՄԱՅԷ ՈՒՄՈՒ – ՍԹՐԻԹԻ ՄԻԼԻԱՒՌԱՏԻՐՆԵՐԸ

—o—

ՄԱՄՈՒԼԻ ԱՍՈՒԼԻՍԸ

Աւելի քան 10 օր է, կրեմլինի թիւ 2ը իր չարունակէ առաջին տեղը պրաւել մինչդպրային մամուլին մէջ : Առջի օր Նիւ Եորքի մէջ երկար ժամեր հմայած է աշխարհի ամէնէն մեծահարուստները : «Փարի – Փրէս»ի թղթակիցը կը պրէ թէ Նաշրըլ Սիթի Պաւիճի ճաշին մասնակցող երեսուն դրամատէրներէն մէկը բան է. « Վիրտիւօզ մըն է » , Միկոյեանին համար : Դրամատան նախագահն ալ չէ տատած .— «Նշանաւոր ապաւորութիւն մը ըրաւ մեր վրայ : Մարդ մըն է որ չուրջը միայն համակրութիւն կը ստեղծէ իր ինքնավստահ եւ համեղի խօսակցութեամբ» : Ոչ ոք ակնարկած է այն հինգ հարիւր միլիոն տոլարի փոխատուութեան դոր Ա. Միութիւնը կը փնտռէ Ամերիկայէն ընելիք իր ներածութիւններուն համար , ոչ ոք յիշած է նաեւ թէ նոյն դրամատունը 39 միլիոն տոլարի առնելիք մը ունի կարական Ռուսիայէն, պարտք մը զոր յոլշեւիկները չեն ընդունիր :

Նոյն իրիկուն, Միկոյեան, որ միայն մէլիոնատէրներու հետ զործ ունի, 700 «գործի մարդոց» հետ ճաշ մը ունէր Ուալտորֆ Ասթորիայի մէջ ուր 700 ամօքինակի մէջ, Միկոյեան կը ներկայանար կարպոյ պեհասով մը, կուրծքն ալ լեռնեհան չքանչանը զրած : Այս առթիւ Միկոյեան բաւական խօսած է, լեզի – կծու, քիչ մը խիստ, քիչ մը հեղնական չեշտով, եր – բեմն դժգոհ ձգելով հանդիսականները , բայց միշտ վառ պահելով անոնց հետաքրքրութիւնը եւ հիացումը :

« Խրուշչեւ երբեք չէ ըսած որ ձեզի թաղել կ'ուզէ, ըսած է միայն որ ձեր թոռները ընկերվարական պիտի ըլլան » ըսած է Միկոյեան եւ աւելցուցած՝ երբ բազմի ճաշերը եւած են— «խնդրեմ ձեր թոռներուն անունով մի' խօսիք» : Դիժպոհութիւն յատուկ բերած է նաեւ երբ ըսած է .— « Մամուլի ապաւութիւն, ովքե՞ր են մամուլի ձեր ապաւութիւնը, մէկ միլիոն տոլար , մէկ թերթ, տասը միլիոն տոլար՝ տասը թերթ : Մեր մօտ՝ մամուլը ժողովուրդին կը պատկանի » :

Թերթին թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ Միկոյեան չկրցաւ անակնկալի բերել Նիւ Եորքցիները որ իրեն հետ վարուէցան այնպէս ինչպէս կը վարուին քաղաքին միւս քանի հազար Հայերուն հետ :

Ուալտորֆ Ասթորիայի ճաշին ընթացքին ըսած էր նաեւ .— « Այս իրիկուն մենք՝ համայնավարներ եւ դուք դրամատէրերը միասին կը ճաշենք եւ մենք մեզի լաւ կը զգանք : Դուք եւ մենք խաղաղ համակեցութիւն կ'ուզենք , ապրիլ կ'ուզենք եւ ձգել որ միւսները ապրին » : Այս խօսքերը բուռն ծափահարութիւններ յառաջ բերին : Նոյն համակրանքը զրաւ Միկոյեան երբ ըսաւ .— «Մենք ալ ձեզի չափ լաւ առեւտրական ենք (Պիզնըսմէն) ժամն գնել եւ սուղ ծախել կ'ուզենք» :

Ճաշէն դուրս, Միկոյեան խօսած է նաեւ Հարիմանի, Ռօքֆէլլէրի, Մորկանի նը – ման միլիառատէրներու հետ :

Մամուլը դիտել կուտայ թէ Ուրբաթ եւ Շաբաթ յայտնի պիտի ըլլայ թէ «նրբամիտ Հայը» Ֆրանս – Սուար ինչ պահած է իր զրպանը մինչեւ վերջին վայրկեանը :

ՄԻԿՈՅԵԱՆ ՄԱԿ–Ի ՄԷՋ

250 լրագրողներու առջեւ, հինգշաբթի օր, Միկոյեան մամուլի ասուլիս մը տուաւ, ուր յայտնեց դլխաւորաբար թէ Մոծերու ժողովը ի վերջոյ տեղի պիտի ունենայ : « Չեմ ուզեր դուշակի դեր կատարել, բայց չեմ կարծեր որ տակաւին երկար տեն կարելի ըլլայ խուսափիլ դէկամարներու ժողովէ մը » : Հարց տրուած է Միկոյեանին թէ ի՞նչ կը մտածէ Ալժէրիոյ մասին : Ա. Միութեան փոխվարչապետը «արդար» կը դտնէ Ազատ Ճակատի պայքարը եւ կը կարծէ որ ան կը ներկայացնէ Ալժէրիոյ ժողովուրդին « բուն բաղձանքները » :

× Զեխ տարադիր մը որ տասը տարի է չէ տեսած իր ապրիկը, յուզիչ նամակով մը դիմած է Միկոյեանին որ արտօնէ ապրկանը Ամերիկա դալը (Փրակա ձգած է երեք տարեկանին) : Միկոյեան չատ ապրտած այս կացութենէն , խօսք տուած է անձամբ զբաղիլ այս պարագայով :

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԻՍՏԸ

×

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՊԱՐԶԷ ԻՐ ԾՐԱԳԻՐԸ

×

ՐՈՒԲՆ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵԼՄՏԱ – ԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Ազգ. ժողովը իր առաջին մեծ նիստը գումարեց, օրակարգի վրայ ունենալով բազմաթիւ հարցեր : Բացառիկ այս նիստին ատիթով, ինչպէս պրած էինք, Հանրապետութեան Նախագահ Տը Կոլ նամակ մը պրկած էր, ուր մասնաւորապէս կը չեշտուին «Ալժէրիոյ խորտակութիւնն ու վերափոխումը, որոնք, անկասկած, քաղաքական լուծում մը դտնելու էական պայմաններն են» : Նախագահը իր նամակին մէջ կը ծանրանայ նաեւ Հասարակապետութեան, Ֆրանսայի դերին եւ դիրքին, բանակի արդիականացման, եւեւմուտքի, անտեսութեան եւ այլ հարցերու վրայ :

Վարչապետ Տըպրէ կարդաց իր կառավարութեան առաջին յայտարարութիւնը, որ տեսակ մը խտացումն է ընդհանուր քաղաքականութեան, ներքին թէ արտաքին :

ԱԼԺԵՐԻԱ

Ազգային մեր մտահոգութեանց մէջ, ըսաւ Վարչապետը, Ալժէրիան կը պրաւէ առաջին տեղը : Ֆրանսան, այնուհետ, իր դրօշին չուրջ համախմբուած Եւրոպացիները եւ Ափրիկեցիները, բոլորն ալ մեզի նման քաղաքացիներ : Անոնց աչքերուն մէջ համարեա յոյսը կը տեսնենք : Ուրեմն , կ'ուզեցինք Տըպրէ, ցո՛յց տանք անոնց Սահարան, հսկայական զործ մը, որ նոր դարաշրջան մը կրնայ բանալ Ալժէրիոյ եւ Ափրիկէի, Ֆրանսայի եւ Եւրոպայի համար : Ֆրանսա'ն մխայն կարելիութիւնը ունի հաւասար իրաւունքներ հաստատելու՝ Ալժէրիոյ մէջ :

Անհրաժեշտ է խաղաղութեան վերահաստատումը : Անցեալ հոկտեմբերին վարչապետը առաջարկեց զայն : Այսօր , պարտած Հանրապետութեան եւ Հասարակապետութեան Նախագահ՝ ան կը պահէ իր առաջարկը : Մերժել՝ կը նշանակէ աշխատիլ Ալժէրիոյ եւ Ֆրանսայի դէմ : Ընդունիլ՝ կը նշանակէ հնչեցնել եղբայրութեան ժամը, որ միայն Ֆրանսայի հետ կրնայ ըլլալ :

ՀԱՍԱՐԱԿԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Առաջարկուած՝ Զօր. Տը Կոլի կողմէ, Հասարակապետութիւնը խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ : Անթիլեան ծովէն մինչեւ Հնդկաց ովկիանոսը, ափրիկեան հողամասէն մինչեւ Խաղաղականի կղզիները մարդիկ ու կիներ քուէարկեցին , ընդունելով իրենց ճակատագիրը կապել Ֆրանսայի :

Դարձակցութեան եւ իրերօդնութեան այս պարտականութիւնը, որ ընդունուած է եւ կը զեկավարուի Ֆրանսայի կողմէ , Եւրոպայի եւ Արեւմուտքի ի նպաստ դործ մըն է, որ կ'օժանդակէ նաեւ քաղաքակրթութեան :

Մենք մեր պարտականութիւնները ունինք Եւրոպայի եւ Արեւմուտքի հանդէպ, որովհետեւ եւրոպական ազգերու միջեւ կռիւներու ժամանակը այլեւս վերջացած պէտք է համարել :

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսական կառավարութիւնը ընդունեցաւ կարդ մը պարտականութիւններ , որոնք կը պարտադրուին իրեն Ատլանտեան Ուխտին կողմէ : Պատերազմական եւ վնասուրական կարդ մը պարտականութիւններ : Այս դաշնակցութիւնը պէտք է ծառայէ աշխարհի խաղաղ համակեցութեան, միաժամանակ՝ ան ցոյց պէտք է տայ իր ուժը եւ կարենայ դիմադրել արտաքին ճնշումներուն եւ քաղաքական «չանթաժ»ներու : Վերջապէս , Ատլանտեան Ուխտը միշտ ցոյց պէտք է տայ, թէ ինք պատրաստ է պոյակցութեան :

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Վերջին տարիներու ընթացքին տնտեսական կարեւոր դաշնագիրներ կնքուեցան : Կառավարութիւնը պիտի յարգէ բոլոր դաշնագիրները :

Համաբակաց չուկան ծանր պատահարութիւն մըն է, սակայն անհրաժեշտ էր որ Ֆրանսա դուրս ելլէր իր փակ անտեսութենէն, մասնակցելու համար չուկաներու ընդարձակման այս գործին :

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Առաջին առթիւ՝ բնակարաններու հարցը : Վերջին քառամսեան տարիներու յապաղումը եւ բարեբերումը նոր գործելակերպ մը կը պահանջէին : Չի բաւեր տուն շինել. հարկ է մաքուր չինել եւ արդիականացուցիչ պահանջներով : Ֆրանսա հարկ եղած

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Լիբանանի կառավարութիւնը պաշտօնապէս ճանչցաւ «Ալժերիոյ կառավարութիւնը» : Ծանօթ է որ երկու ամիս է կառավարութեան երկու անդամները՝ Քամիլ եւ Ճէմայէլ բուռն վիճաբանութիւններ ունեցած են այս մասին : Վախ կար նաեւ որ նոր տագնապ մը ծագի : Ի վերջոյ քրիստոնեայ Ճէմայէլ տեղի տուած է : Զեկոյցը կը ճշդէ թէ այս որքան չատը որեւէ ձեւով պիտի չվանդարէ Ֆրանսայի եւ Լիբանանի բարեկամական յարաբերութիւնները :

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ արդար բողոք մը կը յայտնէ թղթատարի յաւելումին համար որ արտասահմանի համար հարիւրէն հարիւրը կ'անցնի : Արդարեւ, ինչպէս «Մոնտ»ը դիտել կուտայ, արտասահմանի համար չորս Ֆրանքէն տասի բարձրացած է, իսկ օդային ճամբով հարիւրէն երեսունէն մինչեւ 75 յաւելում : Եւ «Մոնտ»ը հարց կուտայ թէ պաղեցնելո՞ւ համար է արտասահմանի բաժանորդները թէ սրտնեղնեցնելու համար թերթերը : Այս հարցը մասնաւոր ուշադրութեանը յանձնուած է տեղեկատուութեան նախարար Ֆրէյի որ մինչամէն Փինէյի մօտ :

ՆԱՓՈԼիի մէջ ընկերվարական կուսակցութեան 33րդ համագումարը բանալով Նեննի խօսօքէն քննադատեց «խորհրդային բանտարկութիւնը », որմէ եաք ուելցուց թէ իրենք ընդդիմադիր կը մնան Իտալիոյ մէջ :

ԺԸՆեւիի հելլէական ժողովը դարձեալ ընդհատուեցաւ, այս անդամ՝ անլլեւ – մերիկեան առաջարկով :

ԼԻՈՓՈԼՏՎիլի մէջ լուսարձելի դրութիւն հաստատուած է ժամը 21էն սկսեալ :

Ա. Միութեան վարչապետ Խրուշչեւ Ֆրանսայի կողմէ հրաւիրուած է Ապրիլ 3էն 10 օրուան համար այցելելու Ֆրանսա : Ան պիտի ընդունուի Փարիզի եւ Նորմանտիոյ մէջ :

Ֆրանսական նոր կառավարութիւնը ներկայացաւ Ազգ. ժողովին եւ ստացաւ 453 ձայներ ընդդէմ 56ի : Ձեռնպահ մնացին 70 պատգամաւորներ :

Ֆրանսական նոր կառավարութիւնը ներկայացաւ Ազգ. ժողովին եւ ստացաւ 453 ձայներ ընդդէմ 56ի : Ձեռնպահ մնացին 70 պատգամաւորներ :

ՓԱՎԼՈՎԻ ԿԵԱՆՔԸ

Փավլով (Իվան Պետրովիչ Պաւլով) ծնած է Ռիազան, 1849 Սեպտեմբեր 14ին: Հայրը, աղքատ քահանայ մը, եկեղեցական պարտականութիւններէն դուրս՝ կը զբաղէր պարտիզագործութեամբ, բերքին վաստակով թեթեւցնելու համար ընտանիքին կարօտութիւնները: Ու Փավլով կ'օգնէր իր հօրը, կը փորէր հողը, ակօս եւ ածու կը չինէր, պարարտանիւթ կը լեցնէր, ծաղիկ կը մշակէր, մրգաստանը կը խնամէր, ու դեռ ժամանակ կը գտնէր, իր դասերէն դուրս, երթալ լողալու, թիավարելու, հեծելանիւով արշաւ կատարելու, նոյնիսկ գորգդկի խաղալու: Կը սիրէր ֆիզիքական աշխատանքը, որ – քան մտաւորական աշխատանքը:

Իր աշխատասիրութիւնն էր որ զինք առաւ բարձունքէ բարձունք: «Գիտական ասպարէզի մէջ, կը գրէ Կ. Մարքս, չկա՛յ արքայական ճամբայ, — լուսաղարդ բարձունքներու կը հասնին անո՛նք մի – այն՝ որոնք չեն վախնար յոգնութենէն՝ մագլցելով սեղ արահետներն ի վեր»: Ու Փավլով մագլցեցաւ, չարունակ մագլցեցաւ, առանց երբեք յոգնութիւն զգալու, մինչեւ որ հասաւ արեւափառ բարձունքը:

Փավլով հրատարակած է ինքնակեն – ագրութիւն մը: Իր կինն ալ, Սերաֆիմա Վասիլիեւնա, գրած է իր Ցուչերը: Ահաւասիկ երկու գործեր, որոնք կը հաստատեն թէ աշխատանքի զարկը զուգընթաց հնչած է սրտի զարկին հետ, աւելի ճիշդ՝ ուղեղն ու ձեռքերը գործած են համընթաց, յարաժամ եւ հանապազ:

60ական թուականներու ռուսական գրականութիւնը, մասնաւորաբար Պիսարեւի գործերը այնքան խոր ազդեցութիւն կը գործեն երիտասարդ Փավլովի վրայ, զբեթէ ամբողջ սերունդին վրայ, ինչպէս ինքն իսկ կը խոստովանի՝ իր ինքնակեն – ագրութեան մէջ, որ ապագայ մեծ բնախօսը կը վճռէ ինքզինք նուիրել բնական գիտութեանց ուսումնասիրութեան: Երկրորդ, ռուս հանճարեղ ղիմնականը, Սեչենով, իր գործերով, մասնաւորաբար Ուղեղին անդրադարձները գործով, մագնիսի զեր կը կատարէ՝ գրաւելով երիտասարդ ուսանողին միտքն ու հոգին: Ու վերջապէս Փավլովի սիրտը կը քրթռայ հայրենասիրութեան քաղցր յուզումներով, որոնց մարգարէական չունչ պիտի տար Բելինսկի.— « Ապագային, մենք եւրոպական կեանքի սկուտեղին մէջ պիտի նետենք ոչ միայն ռուսական յաղթական սուրը, այլ եւ ռուսական միտքը»:

Համալսարանական իր փայլուն յաջողութիւններուն զուգընթաց՝ նիւթական դժուարութիւններ ու ծանր մտահոգութիւններ մինչեւ որ կուգայ Լէնին: Ռուսական մեծ յեղափոխութեան առաջնորդը, որքան ալ մտաւորական ասպարէզի մարդ՝ իր կազմութեամբ, ըմբռնեց թէ հակայակա՛ն արժէք կը ներկայացնէ բէֆլամը յեղափոխութեանց յաջողութեան մէջ, մանաւանդ գիտական նուաճումներ – րու բէֆլամը: Ուրիշ ամէն բէֆլամ փըր – փուր է, դունաւոր փրփուր, — մեր օրերու նուաճումները վկայ: Եւ արտակարգ վարկ բացաւ ի պէտս Փավլովի, — կազմեց յանձնախումբ մը Կորքիի նախագահութեամբ՝ Փավլովի ընծայելու համար բացառիկ միջոցներ, որպէսզի ամենա – կարճ ժամանակի մը մէջ՝ ստեղծուին աշխատանքի լաւագոյն պայմաններ, Փավլովի եւ կնոջ արուին ապրուստի եւ անունդի մասնաւոր դիւրութիւններ, ինչպէս նաեւ բնակարան եւ աշխատանոց ամէնէն կատարեալ եւ արդիական յարմարութիւններով, Փավլովի գործերը հրատարակուին ամէնէն չքեղ ապագրութեամբ: Լէնինի այս հրովարտակը պատմական կը մնայ անով որ կը մատնէ անհնախնթաց ուշադրութիւն ու հետաքրքրութիւն գիտական նուաճումներու համար, նիւթական զերազանց ծախքեր պահանջելով Ցեղափոխութեան աղքատ սընտուկէն:

Այսպէս կարճ ժամանակի մը մէջ կոլտուէի գիւղը, որ կը դանուի Լենինկրատի շրջակայքը, կը դառնայ «բնախօսական փորձերու (անդրադարձ շարժում – կան փորձերու (անդրադարձ շարժում – ներու) մայրաքաղաք», հռչակաւոր՝ իր հրաշալի աշխատանոցներով, «լուութեան աշտարակով» եւ բնախօսական այլազան փորձարաններով, Ուսումնարան – Քա – ղաք մը (Ընսթիթիւթ – Սիթէ) աշխարհի մէջ միակը, որ կը կրէ Փավլովի անունը: Ու վերջապէս կապ մը ստեղծելու համար տեսականին ու գործնականին միջեւ՝ առընթեր հիմնուեցան հոյակապ բնախօսական փորձարաններ եւ ուսումնարան, ջղային գրութեան հետազօտութեանց նուիրուած:

Ռուսական գիտութեան մեծագոյն փառասիրութիւնն ոչ մին, ոչ Սեչենովը, ոչ Մենտելէեւը, ոչ Տիմիրիազեւը, ոչ Մեչնիկովը, ոչ Պիրոգովը, ոչ Միչուրինը, ոչ Լոմոնոսովը (որքան գիտուն, նոյնքան մեծ բանաստեղծ) վայելեցին ինչ որ կը ստանար Փավլով, — փառք, հարստութիւն, աշխատանքի ամէն յարմարութիւն եւ ազատութիւն: Հէքեաթային պարիկ մը կը չնորհէր առատօրէն ինչ որ երազ կը թըւէր Փավլովի: Այնքան որ Փավլով մտահոգութեան մատնուեցաւ, — պիտի կըրնա՞ր արժեցնել ամէն յոյս՝ որու համար կը ծախսուէին միլիառներ:

Պէտք է անմիջապէս ըսել թէ բոլշեւիկեան թամ – թամին համընթաց՝ մեծ նուաճումներ կը կատարուէին «բնախօսական փորձերու համաչխարհային մայրաքաղաքին մէջ»: Այդ նուաճումներուն վրիժը, որ 1935ին, բնախօսական միջազգային ժե. համագումարին, կը հռչակէ «աշխարհի առաջին բնախօսը»՝ անչուշտ բոլշեւիկներու մղումով, սովորական մարդ մը չէր, — 1904ին ստացած էր արդէն Նոպէլի մրցանակը:

Եւ սակայն գնահատութեան տարբեր ձայներ եւս կը լսուէին իր գործին մասին: Ինչ որ կը ներկայացուէր Փավլովի անունով, նախընթաց չունէի՞ն իրապէս: Փավլով մեռաւ 1936ին, ինչպէս կայսր մը, փառքի ծիրանին՝ իր ուսերուն, անմահութեան դափնեպսակը՝ իր ղլխուն:

Բոլշեւիկները, ինչպէս եւ իր հատատրիմ աշակերտները, որոնց մէջ՝ Բիկով(*), չերմեռանդօրէն կը հսկեն իր չիրիմին վրայ, իր փառքին ու համբաւին վրայ:

Քիչ մնաց որ Փրոֆ. Օրբելեան դոհ երթար այդ հսկողներուլչերմեռանդութեան:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(*) Փրոֆ. Բիկովի անունը Ռուկով գրած էի նախորդ յօդուածիս մէջ, շփոթելով անուան ... փրանսերէն ուղղագրութենէն, (փրանսերէնը կը գրուի Iվկէքով, — իսկ Iվկէքի ձեւով գիրը ռուսերէնի մէջ կը կարդացուի ու): Բայց երբ աչքի առջեւ ունեցայ Փրոֆ. Բիկովի աշխատութեանց մատենացոյցը, տեսայ որ իր անունը գրուած է ռուսերէն այ – բուբենիի 28րդ տառով, որ կարծր ի տառը է,— ուրեմն կարդալ Բիկով, ինչպէս սկզբնական վանկը նոյն ձեւով կը գրուի ու կը կարդացուի *բիկ* ու կը նշանակէ ցուլ:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

"ՄՈՆՍՈՐՈՅԻ ՏԻԿԻՆԸ"

Ֆրանսայի Ազգային Թատրոնը (Քոմէ–ա Ֆրանսէզ) իր դարաւոր աւանդութիւններէն պահ մը ձերբազատուած, լքելով դասական խաղացանկը, անցեալ չաբթու իր յայտագրին վրայ դնեղեց Ալեքսանդր Տիւմայի մէկ պատմական մելոդրամը՝ « Մոնսորոյի Տիկինը»:

« Երեք Հրացանակիրներու » հանճարեղ հեղինակին այս գործին նիւթը կը կազմէ Ֆրանսայի թագաւորներէն Հենրիկոս Գ.ի արքունիքին մէջ պատահած նշանաւոր դէպք մը:

Հենրիկոս Գ. որպէս էր Մեհիչիսին եւ պահ բարձրացաւ իր եղբօր՝ Կարոլոս Ժ.ի մահէն ետք:

Այս ապերջանիկ վեհապետը ունեցաւ չարաբաստիկ վերջաւորութիւն մը, քանի որ մոլեռանդ կղերականի մը՝ Ժաք Քլէմանի կողմէ սպանուեցաւ երիտասարդ տարիքին:

Իր անբարոյականութեան չրջանին ալ չունեցաւ հանդարտ ու երջանիկ պահ մը, վաւերնդի չրջապատուած էր միշտ դաւադիրներու ցանցով մը, որոնց դլուխը կը գտնուէր Անժուի դուքսը՝ Ֆրանսուա տը Վալուա, իր հարազատ եղբայրը:

Այս վերջինը սիրահարուած էր երիտասարդ ազնուականուհիի մը՝ Տիան տը Մերլիցորի, ու չարունակ կը դարպասէր դայն:

Տիանի ծնողքը իրենց դաւակը կարենալ հեռու պահելու համար Անժուի Դուքսին վտանգաւոր դարպասէն, կ'որոշեն դայն ամուսնացնել յառաջացեալ տարիքով Մոնսորոյի կոմսին հետ, որ խիստ աչքառու դիրք մը կը գրաւէր արքունիքին մէջ, ըլլալով վեհապետին որսորդական կազմակերպութեան դլխաւոր պատասխանատուն:

Ամուսնութենէն ետք, Մոնսորոյի կոմսը իր երիտասարդ կինը կը տեղաւորէ Փարիզի մէջ, դաղտնի չարկաբաժին մը յատկացնելով անոր:

Եւ դիշեր մը, երբ կոմսը բացակայ կը դտնուէր տունէն, մենամարտ մը տեղի կ'ունենայ Տիանի չարկաբաժինին պատուհաններուն տակ, եւ յառաջացող ազմուկէն եւ բարձրացած օղնութեան աղաղակներէն Տիան ընդոստ արթննալով կը վազէ փողոց եւ իր տան դրան առջեւ արիւնաթաթախ վիճակի մէջ կը դտնէ երիտասարդ ազնուական մը, որ ակնյայտնի կերպով անմիջական խնամքի կը կարօտէր:

Բարեսիրտ կոմսուհին անմիջապէս կը հրամայէ իր ծառաներուն ներս փոխադրել վիրաւորը: Կոմսը քանի մը օր բացակայելով տունէն, Տիան իր ամբողջ սրտով ու հոգւով կը խնամէ վիրաւորը, որ ուրիչ մէկը չէր եթէ ո՛չ այդ չրջանին իր սիրային արկածախնդրութիւններով, իր անվախ ու յանդուգն նկարագրով բոլորին ծանօթ ու սիրելի Քլերմոնի Կոմսը, աւելի հանրածանօթ Պիւսի տ'Ամպուազ անունով:

Ու կը պատահի անխուսափելին:

Տիան եւ Պիւսի բոլորովին կը տարուին փետրաւոր Կուպիտոնի խաղերէն ու կը սիրեն զիրար կաթոզին:

Մոնսորոյի դաժան կոմսը, ծակայն, նախանձ է ու կասկածոտ, կը հսկէ Տիանի վրայ: Կը կռահէ նոյնպէս որ իր երիտասարդ կինը իր սիրտը տուած է մէկուն, բայց որո՞ւ:

Եւ աւելի առաջ տանելով ու խստացնելով իր հսկողութիւններն ու քննութիւնները, Մոնսորոյի Կոմսը կը յաջողի թափանցել իր կնոջ սրտի գաղտնիքին եւ կը տեղեկանայ թէ իր ամուսնական առապատին դէմ յարձակողական ձեռնարկներ կատարողը զեղանի Պիւսին է:

Եւ այնուհետեւ ինքզինք բոլորովին կը նուիրէ վրէժխնդրութեան զղացումին, որ ահաւոր պիտի ըլլար:

Եւ արդարեւ, դաւադրութիւն մը սարքելով, Մոնսորոյի Կոմսը կեղծ նամակ մը կ'ուղարկէ Պիւսի տ'Ամպուազի, իբրեւ թէ ստորագրուած Տիանի կողմէ, եւ զայն կը հրաւիրէ սիրային ժամադրութեան մը:

Առանց զոյդն կասկածի, սիրաբորբոք Պիւսին կը սլանայ դէպի իր սիրածին կողմէ նշանակուած ժամադրավայրը, ուր մութին մէջ դարանակալ եւ Մոնսորոյի կոմսին կողմէ վարձուած մարդասպաններ հարիւր եւ աւելի դաշոյնի հարուածներու տակ դիտապաստ կ'ընեն Մոնսորոյի Տիկինին միակ սէրը՝ Զլերմոնի կոմս, Պիւսի տ'Ամպուազը:

Այս է ահա Ալեքսանդր Տիւմայի «Մոնսորոյի Տիկինը» մականուանեալ ներսէսը.—

Առաւօտ լուսոյ,
Արեգա՛կն արդար,
Առ իս լոյս ծագեա:

Բղխումն ի հօրէ,
Բղխեա ի հոգւոյս
Բան fեզ ի հաճոյս:

Գանձ ողորմութեան
Գանձիդ ծածկելոյ
Գտող զիս արա:

Դուռն ողորմութեան
Դաւանողիս քաց,
Դասեցո վերնոցն ...

ԾՈՂՈՎՐԴ. ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ.— ԿՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՀԱՒԱՏԸ ՈԶՆՉԱՑՆՈՒՄ Է ԱՅՆ

Մենք տեսնում ենք թէ ո՛րքան հաւատա ու պեղեցիկ է Հայերի բանաստեղծութիւնը: Բայց եւ այնպէս պէտք է ասել թէ նրանից խլուած է ամենաինքնատիպ մասը՝ հին հեթանոսական, դիւցազներգական բանաստեղծութիւնը համարեա բոլորովին անհետացել է եւ նրա կոթողներից շատ քիչ է հասել մեր օրերը:

ՌԱՑՆԻՍ

(5 Շար.)

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԵՐԿԻՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Եւ զարմանալի չէ, որովհետեւ Թիւրքիան, քահանայապետանում, չնայած պատմութեան բոլոր դասերին, դեռ եւս մեր ժամանակ ոչ ունեցուածքի, ոչ էլ անձի անձեռնմխելիութիւն կայ, ճնշւում է կրթութեան ամէն մի ձգտում, բացասւում է ու հետապնդւում ազատ ասուած ամէն մի խօսք: 90ական թուականների ջարդերն այնպիսի արհաւիրք են, որպիսիք դեռ պատմութիւնը չի տեսել:

— « Պատմութիւնը չի իմանում, դը – բում է Լբռուա – Բօլիէօն, աւելին ասեմ՝ ինքը արեւը, որին, ինչպէս Վիրգիլիոսն է ասում, ոչ ոքի չի կարող մեղադրել առելու մէջ, արեւը չի իմանում՝ տեսե՞լ է արդեօք նա բաղում ոճրագործութիւններով արատաւորուած մեր մոայլ մոլորակի վրայ այնպիսի զարհուրելի պատկերներ, որ ստիպուեցինք ամիսներ ու չաբաթներ չարունակ տեսնել 1895 – 1896 թուականներին՝ հայկական բարձունքներում »:

1896 թուի Օգոստոսեան սպանդը սեւ բծի նման ընկաւ Եւրոպայի վրայ եւ «Թիւրքիայի գոյութիւնը անարգանքի է քոլոր էրեխտոնեայ ժողովուրդների համար», ասում է Պրոֆ. Կոմորովսկին: Իրօք որ չի կարելի չհամաձայնել նրա հետ:

Ի դժբախտութիւն Հայերի՝ հայկական հարցը հեշտ լուծելի չէ: Նա բախւում է հարեւան երկրների չահերի հետ, ուր նոյնպէս Հայեր են ապրում: Թիւրքիա – Հայաստանը «պէտք է» Եւրոպային՝ պահպանելու համար: Եւ « թազակիր ջարդարարը », ինչպէս սուլթանին անուանեց Գլադստոնը, օգտագործում է յարմար իրաղրութիւնը յօդուտ իր չահերի:

Այնուամենայնիւ այս արհաւիրքներով չվերջացան Հայ ժողովրդի տառապանքները: Եկաւ համաչխարհային պատերազմը հայկական ջարդերով եւ պատերազմը դործում էր սիստեմատիկ կերպով: Հայերի բնաջնջումը կատարւում էր նախօրօք մշակուած ծրագրով, որովհետեւ դերագոյն իշխանութիւնը դտնւում էր զերմանական զօրավարների ձեռքում: Սակայն այս բնաջնջումը, որ Հայերից խլեց ժողովրդի մէկ միլիոն ներկայացուցիչ, շատ թարմ է յիշողութեան մէջ, որպէսզի կանդ առնենք դրա վրայ: Աւելի լաւ է անցնինք հայ դրականութեանը, որպէսզի մոռանանք այդ արհաւիրքները եւ Հայերի չարչարանքների պատմութիւնն աւարտենք այս խօսքով.—

« Բայց հաւատալով հայ ժողովրդի հոգեկան ուժերին ու կենսունակութեանը՝ մենք չենք կասկածում որ չուտով վերջ կ'ունենան բազմաչարչար այդ ժողովրդի տառապանքները » :

Բ. ԳԼՈՒԽ

ՀԱՅ ՀԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Ի՞ՆՉ Է ՄՆԱՑԵԼ ՀԱՅ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԻՑ. — ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ :

Այն ինչ այժմ պահպանուել է հայ հին դրականութիւնից, չի կարող լինել այդ ժողովրդի հոգեւոր կեանքի լրիւ արտացոլումը: Դա ղէխաւորապէս եկեղեցական դրականութիւն է : Այնտեղ չկայ այն բազմազանութիւնն ու լրիւութիւնը, որ ունի յոյն դրականութիւնը, չկայ այն աշխուժութիւնը, ֆանտազիայի այն ճոխութիւնն ու թռիչքը, որ յատկանշական է արեւելեան դրականութիւնների համար: Դա խստաչունչ է ու միօրինակ. սա հէնց իմ հայ բարեկամի դատողութիւն է: Բայց մենք, հիւսիսի մարդիկս, ճիշդ հակառակը կը դատէինք: Այդ հոգեւոր հայ բանաստեղծութիւնը մեզ այնքան վառ, դունագեղ ու ֆանտաստիկ է թւում, որ այլ կերպ չենք էլ կարող երեւակայել:

Ոչ մի կերպ չի կարելի համեմատել դա մեր հոգեւոր դրականութեան հետ. մերն այնքան է կորցնում որ խղճում ես նրան:

Մենք այդ դրուածքների մասին կը խօսենք քիչ յետոյ: Այստեղ բերենք միայն մի փոքրիկ օրինակ՝ առաւօտեան աղօթքը, որ երդում է բանաստեղծ «Շնորհալի» մականուանեալ Ներսէսը.—

Առաւո՛տ լուսոյ,
Արեգա՛կն արդար,
Առ իս լոյս ծագեա :

Բղխումն ի հօրէ,
Բղխեա ի հոգւոյս
Բան fեզ ի հաճոյս :

Գանձ ողորմութեան
Գանձիդ ծածկելոյ
Գտող զիս արա :

Դուռն ողորմութեան
Դաւանողիս քաց,
Դասեցո վերնոցն ...

ԾՈՂՈՎՐԴ. ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ.— ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՀԱՒԱՏԸ ՈԶՆՉԱՑՆՈՒՄ Է ԱՅՆ

Մենք տեսնում ենք թէ ո՛րքան հաւատա ու պեղեցիկ է Հայերի բանաստեղծութիւնը: Բայց եւ այնպէս պէտք է ասել թէ նրանից խլուած է ամենաինքնատիպ մասը՝ հին հեթանոսական, դիւցազներգական բանաստեղծութիւնը համարեա բոլորովին անհետացել է եւ նրա կոթողներից շատ քիչ է հասել մեր օրերը:

ՌԱՑՆԻՍ

(5 Շար.)

ԿՈՅՏԸ

Ֆ. ՀՈՍՈՐ

Ե·

ԳԼՈՒԽ ՄԵԿԻՆԱՅԻ ՂԱՆԿՈՎԻՑ

— Երեւի, երկինքը մի մեր շատ մեծ էակ է, որ մեզ ամեն վայրկեան հսկում է, ամեն ինչ տեսնում, ամեն ինչ լսում, ամեն ինչ գիտի, — ենթադրեց Լեւոն։

— Ինչպես ասում են մեր գիւղում, Աստուած իմ հոգու պէս է, — ասաց Գրիգորը։

— Ինչո՞ւ ես այդպէս կարծում, — հարցրեց Լեւոնը։

— Որովհետեւ ես էլ չեմ տեսնում նրան, բայց գիտեմ, որ կայ։ Ես էլ չեմ լսում նրան, բայց գիտեմ, որ լսում է ինձ։ Ես էլ չեմ զգում նրան, բայց գիտեմ, որ ինձ հետ է։ Ես էլ չեմ հասկանում նրան, բայց գիտեմ, որ ինձ հասկանում է։ Ես էլ չեմ կարող նրան նկարագրել, բայց գիտեմ, որ նկարագրելի է։ Ես էլ չեմ կարող նրան սահմանել, բայց գիտեմ, որ սահմանելի է։ Ես էլ չեմ կարող նրան ներկայացնել, բայց գիտեմ, որ ներկայացն

Ճարտարապետները, մասնագէտները եւ որակաւոր արհեստագէտներ չունի՝ ճարտարարուեստի թէ երկրաշրջութեան մէջ: Պէտք է կարգի դնել այս բոլորը, չմոռանալով բարեփոխել կրթական մեթոտները :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ծրագիրը մը պիտի կազմուի՝ յառաջիկայ տարուան պետական պիւտճէին՝ իրրեւ խարիսխ ծառայելու համար : Պիտի նուազի ուղղակի տուրքերու (էմփո տիրէկթ) քանակը: Պետութիւնը պիտի օգնէ արդիւնաբերական եւ երկրաշրջական ճեռնարկներուն, դիւներու նուազումի մը համար :

Վարչապետը իր ճառը վերջացուց, յայտարարելով թէ կառավարութիւնը Ազգին կառավարութիւնն է , որ բարենորոգումներ պիտի բերէ : Այնուհետեւ, քրմամթիւ երեսփոխանները, նախապէս արձանագրուած, խօսք առին: Առանց կարգին Մարսէյլի երեսփոխան՝ ընկերվարական Ֆըրանսիս Լէեւար որ ծանր յարձակումներ ըրաւ, եզմո. որոշումներու եւ Բիւֆիի ծրագրին առթիւ, յայտնելով թէ ընկերվարականները ղէմ պիտի քուէարկեն :

Խօսողներու կարգին, պիչերոան նախ առին առաջին առթիւ եղաւ Ֆրէսինիէ (անկախ) :— Պէտք է գօրավիգ կանգնիլ կառավարութեան հակառակ իր տուած ոչ ժողովրդական որոշումներուն : Բայց պիտի կ'ընենք որ նախկին ռազմիկներուն թոշակը պահուի եւ ուրիշ տեղեր սեղմումներ ըլլան : Ֆրէսինէ խօսքէն քրն նագատեց պետական կարգ մը հաստատութիւններըը դլխաւորաբար էլեկտրականութիւնը, ինչ որ պատճառ եղաւ Ե.Հանրապետութեան Ա. Ազգ. Ժողովի, Ա. նիստին առաջին միջամտութեան—«35.000 ֆրանք ամսական կ'առնեն » պոռաց հա մայնավար կրընիէ : Լօրիօլ, Ալժերիոյ երեսփոխան, չեչտեց :— «Միակ կոխը դոր Ֆրանսա չի կրնար կորսնցնել Ալժերիոյ կոխն է : Լրժանար (անկախ) բեմ կը բարձրանայ եւ սրամտութեամբ կը յարձակի վարչապետին վրայ :— Ժամանակին « Բարկութեան Սուրհանդակը » ա նունով թերթ մը կը հրատարակէիք որ

ՈՋ-ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱԿ ՅՈՒՆՈՒԱՐ Ի-ԷՆ Ի ՎԵՐ

Մահազդ	2500
Շնորհակալիք	1500
Հոգեհանգիստ (1 անգամ)	1500
Հարսանիքի, ծնունդի, նշանա – խօսութեան յայտարարութիւն	2000

Այս գիներուն վրայ՝ հարիւրէն մաս գեղչ՝ մեր բաժանորդներուն:

Առեւտրական յայտարարութեանց համար մանաւանդ պայմաններ : Դիմել վարչութեան :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Շաւիլի եկեղեցւոյ հովարարժութիւնը կը տեղեկացնէ յարգոյ հասարակութեան թէ, յառաջիկայ Կիրակի յատուկ պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Հայ Կարմիր Խաչի վաստակաւոր անդամուհի Օր. Զարուհի Գալֆայեանի մահուան 6րդ տարելիցին առթիւ: Եկեղեցւոյ դպիրներէն Պ. Զաւէն Յովհաննէսեանի եւ Յակոբ Դաւիթեանի հանդուցեալ ծնողաց հոգւոց հանդստեան համար, ինչպէս նաեւ վաղամեռիկ Պ. Սարգիս Պետրոսեանի համար :

վերջը «Ազգին Սուրհանդակը » կոչեցիք եւ որ, եթէ չարունակուի, «Սրտին Սուրհանդակը» պիտի կոչուի (քրքիջներ) : Ապա Ուազի անկախ երեսփոխանը յիշեց որ Տըպրէյ յայտարարած էր թէ բացարձակապէս ղէմ է Պէն Պէլլայի ազատագրումն, ինչ որ Տըպրէյի գործին չէ եկած եւ վարչապետը բաած է.— «Եթէ հոս մէկը կայ որ Դ. Հանրապետութիւնը կը յիշէ – ցընէ ան ալ դուք էք », բայց էր ժամանակ անմիջապէս ճշդած է թէ կառավարութեան մէջ իսկ Դ. Հանրապետութենէն չատ մարդ կայ :

Նիստը փակուած է կէս գիշերին, վերսկսած ուրբաթ ամրողջ օրը: Իրիկուան դէմ տեղի պիտի ունենար քուէարկութիւնը, կը կարծուի թէ Տըպրէյ 400էն 450 ձայն ապահոված է արդէն :

Օր. ՆՈՅԵՄԻ ՇՄԱՒՈՆԵԱՆ
Պ. ԱՐԱՄ ԼԱՒՈՍԵԱՆ
Նշանուած
Պոլիս 1959, Յունուար 11 Վիրջիլ

×

Այս ուրախ առթիւ Տէր եւ Տիկին Շմաւոնեան կը նուիրեն երեք հատար Ֆր. Շաւիլի զպրոցին եւ երկու հատար Ֆր. Կապ. Աչէին : Նոյնպէս Տէր եւ Տիկին Կարօ Նիկողոսեան կը նուիրեն հատար Ֆրանք Շաւիլի Կապ. Աչէին :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԵՐԳՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ

Գրեց՝ ՃՕՐՃ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

Լաթակազմ, 433 էջ: Առաջին անգամ լոյս ընծայուած է անգլերէն լեզուով Նիւ Եորք :

ԳԻՆ 1000 ՖՐԱՆՔ

Դիմել Հրանտ – Սամուէլ , Պարսամեան զրաատուններէը եւ «Ծառաջ»ին :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մուրատ – Ռափայէլեան Նախկին Սանուց Միութեան հանդէսը 15 Փետրուար , Կիրակի, Միութեանս սրահին մէջ:

×

Սեղրակ Եաւրուեանի դաշնակի ուսք – թալը յառաջիկայ Մարտ տասնին, Սալ Կաւոյի մէջ :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ,— Հ. Յ. Դ. «Փոթթրիկ» խումբի ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին :

Յ. Կ. Աչէի Կեդր. վարչութիւնը մէջ – մանաճախտային ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի չորրանի մասնաճիւղերու ընկերներն – հիները այս երկուշաբթի ժամը չորսին, ՌԷժանի վերնայարկը : Գրակարդ.— Հաշուետուութիւն «Մանուկներու Օր»ուան : կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

Յ. ԿԱՊ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ (Յունուար 17) ժամը 16ին, Քաֆէ Րէժան: Շատ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՊԱՆԵԼՈՑ – ՔԱՇԱՆ.— Կապ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ ժամը 15·30–ին, Տիկին Հանէչէրեանի բնակարանը : Բոլորի ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐ – ՐՈՒ հերթական դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Հ. Բ. Ը. Միութեան կեդրոնատեղին , 11 Սէուար Ալպոնի, Փարիզ (16): Դասախօսը՝ Պ. Հ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ : Նիւթը՝ 11 – 14րդ Դարերու խաչակիրներուն եւ Հայերուն ունեցած յարաբերութեան մասին : Մուտքը ազատ է :

ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԱՄԵԼԻՆԵՐ

REMINGTON "Princess" — Մասնաւորաբար — ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ պատրաստուած մօտէլը

REMINGTON "Super 60" — Ա Մ Է Ն Է Ն — ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾՔ Super-confort du rasage électrique

REMINGTON IV Բոլոր պիւտճէներուն մատչելի ՄՕԴԷԼ մը ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Services Commerciaux Rasoirs Electriques
12 Rue Edouard VII Paris - 9e

ՄԱՐՍԷՅԼ
ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
Կը ծանուցանէ թէ տարեկան իր
ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Տեղի պիտի ունենայ
31 Յունուար, Շաբաթ գիշեր,
Ֆլիւպի մէջ

ՏՕՆԱԾԱՌ – ՀԱՆԴԷՍ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Նախաձեռնութեամբ կայսր Խաչի Կրընոպլի մասնաճիւղին՝ « Մանուկներու Օր »ը կը տօնուի մեծ պատրաստութեամբ եւ դիզարուեսական ճոխ յայտագրով , այս կիրակի ժամը 15ին, Րիւ Ժէի սրահին մէջ:

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, քառաձայն պատարագ պիտի մատուցուի Բերիոյ Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ եւ յատուկ պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի՝

ԱՌԱՔԵԼ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՑԻ

մահուան 3րդ տարելիցին առթիւ : Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը :

ՊՈՄՈՆԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

18 Յունուար, Կիրակի :— Բարեկեն – դան Ս. Սարգիսի, սկիզբ առաւօտեան ժամերգութեանց ժամը 8·30ին, հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգիստ, ըստ հանդուցեալ Տիկին Վալանթին Զամպագեանի որոշ կտակին :

1959 ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՇԱԲԱԹ

Կիրակի Յունուար 18, ժամը 16ին Նոթր Տամ տը Լորէթի եկեղեցիին մէջ նախադահութեամբ Պ. Բիւֆի (Փարիզի երես – փոխան) :

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵՒ ԻՐ ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆԸ ՆԱԶԻՆ

Փիէր Բօնտօ (արեւելագէտ – գրագէտ) եւ Փօլ Պերթրան տը լա Կրասիէր :

Դունաւոր ժապաւէններ (վաստակաւոր)

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue. 17 — PARIS (9e)

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԱՆՑԱՆ, ԲԱՑԻ ՄԻՇՏ՝

Աչքի առջեւ ունեցէք հետեւեալ արեւելեան սննդեղէնները , որոնց լաւագոյնները, թարմը, ու բազմազանը յարմար գիներով :

ՊԱՇԱՏՈՒԻՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

246, rue Vendôme
20, rue Villeroy
Lyon

Ինչպէս արմաւ, պաղիա, «եալանճի տոլմա», յունական, , թուրշի –ճներ, պիպէռ, տերեւ, թահիի հէլվա, վանիլլ, շոճոլա, նուազէք , լոգում, սագըզ, պիստակ, Շիրակ օղի, (41–45 աստիճան), երշիկ, կեսարական պաստրմա, առաջնակարգ սուրճ, (գարավան և մոգգա), համեմներ յահիէպ, սալէպ, ձիթապտուղ, ամէն տեսակէ, ձէր, խաշխաշավալ (պուլկարական) , ճերմակ պանիր (ոչխարի կաթով), ամէն կարգի պահածոներ, գուսգուս, հերիսա, կարմիր ոսպ, Հալէպի : Միշտ Պահատուրեան վաճառատունը

Արագ սպասարկութիւն ապսպը – րանքներու առաքման համար :

Մի մոռնաք

ՊԱՇԱՏՈՒԻՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
246, RUE VENDOME
20, RUE VILLEROY
LYON

ՄԻՇՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՇՏ ԱՌՈՂՋ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

BOSPHORE

ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԹԱՀԻՆԸ

ՀՐՈՒՇԱԿԸ, որ կը պատրաստուի շուշմայով (*սուսամ*) եւ շաքարով, առաջնակարգ սնունդ մըն է, կազդուրիչ՝ շնորհիւ շուշմային, որ Արեւելքի մէջ ծանօթ է նաեւ հինէն ի վեր, իր հրաշալի բուժական յատկութիւններով, իր երիտասարդացնող տարրերով,

Արեւելեան ժողովուրդներուն երկարակեցութիւնը արդիւնք է Հէլվայի եւ թահինի գործածութեան :

Այսօր Արեւմուտքի մէջ եւս բժշկական հեղինակութիւններ կը հաստատեն առաջնակարգ այս սննդանիւթին արժէքը :

Sté BOSPHORE (ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ)
2, Rue Louis Astoin - Marseillle

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

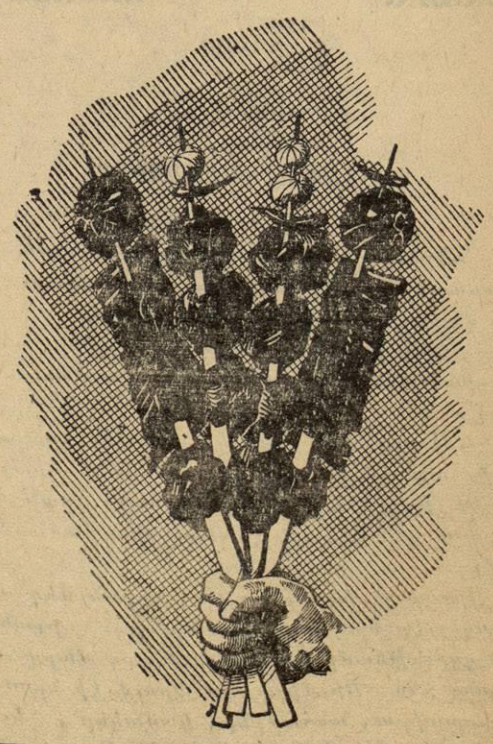
Ֆրանսական – Հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
TÉL. : BAL. 31-21
ՇԱՆ Զ'ԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «շաշլիք», «քարսքի»

Bar Américain

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք: Հատը 15 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
18
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE
18 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8397 35EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4198

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԳՐԱԿԱՆ ՀՈՒՆՁՔ

Ի՞նչ նպատա բերաւ Ափիւնքը հայ գրականութեան անդաստանին՝ վերջացող տարուան ընթացքին :

Անցեալ շաբթու թերթիս գրական քննադատը երկու յօդուածներով տուաւ «Արեւմտահայ արդի գրականութեան համառօտագրութիւնը 1958ի վերջաւորութեան » (Յառաջ, 9 եւ 10 Յունուար) :

Առատ չէ եղած հունձքը : կարելի է աչք դոցել քանակի մասին : Յատկին ա՛յն է, որ որակն ու արուեստն ալ ո՛չ «նշանաւոր – կելի գրական յաղթանակ» մը եւ ո՛չ ալ՝ «բացառիկ արժէք մը» կը ներկայացնեն :

Փայլուն չէ ուրեմն արտասահմանի հայ գրականութեան պատկերը : Յուսադրիչ չէ ներկան : Իսկ ապագան կը ներկայանայ տխուր հեռանկարներով :

Շատ յոռետես է մեր աշխատակիցը իր խորհրդածութեանց եւ եզրակացութիւն – ներուն մէջ :

Դիտել տալէ վերջ թէ «Ֆրանսահայ եւ Ամերիկահայ գրական նոր սերունդ չու – նեցանք» , անմիջապէս կ'աւելցնէ թէ «այլեւս պիտի չունենանք » :

Զեւով — եւ ոչ թէ ոսկով — նահան – ջապաշտութիւն մատնող այս վճիռը դժ – բախտաբար ճշմարիտ մատնանշումն է տխուր ու ցաւալի իրականութեան :

Փո՞ւա կ'ուզէք : «Գրական նորութիւն – ներ չդիմաւորեցինք 1958 տարուան ըն – թացքին : Նախորդ սերունդէն են արտա – գրողները » :

Իսկապէս ալ յիշուած հեղինակներուն ամէնէն երիտասարդը 45ին բարեւ կու – տայ :

Ճանիցս չեշտած ենք, որ մեր անտառ – բեր աչքերուն առջեւ սերունդ մը կը հա – լի, կը կոթսուի հայութեան համար :

Հայերէն սորվող չկայ : Սորվելու վա – փաք ունեցող ալ չկայ դժբախտաբար : Մեր տպագիր ոսկեղինիկ լեզուն երիտա – սարդներու ստուար մեծամասնութեան կողմէ կ'արհամարհուի իրրեւ անպէտ ա – ռարկայ :

Քիչ – շատ տպաղող ունեցողներն ալ Ամերիկայի մէջ անդլերէն Ֆրանսայի մէջ Ֆրանսերէն կը սիրեն գրել, նախ՝ որով – հետեւ հայերէն չեն գիտեր, յետոյ մանա – ւանդ անոր համար, որ օտար լեզուով հրատարակուած գիրքը նիւթական կարե – ւոր շահեր կ'ապահովէ հեղինակին :

Տարին տասներկու ամիս կը մատնանը – չենք բոլոր հայրենասէր հոգիները տան – ջող ցաւը, առանց դարման մը գտնելու :

Հայ գրականութեան անդաստանին մէջ ներկայացուցիչներ չունինք նոր սերուն – դէն :

Արտասահմանի մեր երկրորդական վարժարաններէն միայն Համազգայինի գիւղութեի ճեմարանն է, որ մտահ վրայ համրուող քանի մը գրողներ տուաւ : Միւս դպրոցները ամուլ եղան այդ մար – դին մէջ :

Հայերէն գիտնալը չի բաւեր անչուշտ գրագէտ դառնալու համար : Գրողը, մա – նաւանդ բանաստեղծը բնածին տաղանդ պէտք է ունենայ : Տեսնելու, զգալու , ստեղծագործելու յատկութիւններով օժ – տուած պէտք է ըլլայ :

Կ'ապրինք նիւթապաշտ դարու մը մէջ : Ցիրուցան նետուած ենք չորս հովերուն : Հայրենի հող չունինք մեր ոտքին տակ : Աւօրեային հոգերով կլանուած՝ մէկ կողմ ենք նետած դպրոցականն ու հոգեկա – նը :

Ասո՛նք ալ պատճառներ են, որ նիհար է Սփիւռքի գրական հունձքը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻԿՈՅԵԱՆ - ՏԸԼԸՍ ԳԼՈՒԽ ԳԼԽԻ

×

ԵՐԿՈՒ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԷԿ ՕՐՈՒԱՆ ՄԷՋ

Ինչպէս գրած էինք Ա. Միւռեանի փոխ – վարչապետը Ուրբաթ օր կրկին անգամ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ամե – րիկայի Արտաքին Նախարար Ֆոսթըր Տըլլըսի հետ :

Մեկ մէջ տուած մամուլի իր տուրէ – ակն եաք, Ա. Միկոյեան Ուրբաթ օր հա – ռած է Ուաշինկթըն եւ առաջին տաթիւ 2 ժամ 25 վայրկեանի տեսակցութիւն մը ունեցած Տըլլըսի հետ : Քաղաքական եր – կու դէմքերը որոշած են նոր տեսակցու – թիւն մը ունենալ Ուրբաթ կէս օրէ եաք : Այս առթիւ ամերիկեան մայրաքաղաքի քաղաքական դիտողներ կը կարծեն թէ Միկոյեանի եւ Տըլլըսի երկու տեսակցու – թիւն ունենալը լաւ նշան է եւ այն տպա – ւորութիւնը կը թողու որ համաձայնու – թեան դեռեւ մէ դռնուած է երկուքին միջեւ :

Ընդհանուր ձեւով մեծ բան չըսուիր երկու մարդոց խօսած նիւթերուն շուրջ, Միկոյեան յայտարարած է լրագրողնե – րուն — երկու երկիրներու հասարակաց շահերուն վերաբերեալ խնդիրներու մա – սին խօսած ենք : Յայտնի է սակայն որ խօսուած է նաեւ Պերլինի մասին, արե – ւելեան Եւրոպայի եւ նաեւ Բափացքի ծը – րագրին, նկատի ունենալով տեսակցու – թեան ներկայ եղած քաղաքական մասնա – գէտներու հանգամանքը :

Վերոհասկացուած Հրմֆրէյ յայտնած է թէ Միկոյեան կ'առաջարկէ բանակցու – թիւններ սկսիլ նոր կէտի մը շուրջ , էլ – պայի երկու կողմերէն հինգ հարիւր մղոն քաշել զօրքերը : Այս ձեւով Ա. Միւռեանի զօրքը զրեթէ պարպած կ'ըլլայ Լենհասա – նը եւ ամերիկեան ուժերն ալ հեռացած կ'ըլլան հիւսիսային Եւրոպայէն : Հրմֆրէյ ըսած է թէ Միկոյեան այս մասին խօսե – ցաւ երբ հարց տրուած է թէ Ա. Միւռ – թեան տեսակէտը ի՞նչ է Բափացքի ծը – րագրին շուրջ : Այս առթիւ Միկոյեան ը – սած է որ Ա. Միւռեւիւնը նպաստաւոր կարծիք ունի Բափացքի ծրագրին մա – սին : Ապա կարծիք մը յայտնած է — էլ – պայի երկու կողմերէն հինգ հարիւր մը – ղոն քաշուինք : Ներկայացուցչական հրմֆրէյ կ'աւելցնէ թէ Միկոյեան կ'ուզէ խօսիլ նման դադափարի մը շուրջ :

Այս խօսակցութիւնը տեղի ունեցած է երբ Հրմֆրէյ եւ Միկոյեան առանձին էին եւ ոչ թէ Տըլլըսի ներկայութեան :

Նոյն օրը Միկոյեան երկու ճաշի ներ – կայ եղաւ, ցերեկը ձերակոյտի արտաքին յանձնախումբին, իսկ երեկոյնը ակումբի մը մէջ, որ շատ սեղմ չընդունակի մը վե – րապահուած է : Երեկոյեան ճաշին ներկայ եղած է նաեւ Տըլլըս :

Նիւ – Եորքի մէջ Միկոյեան ճաշած է նաեւ հրէական կոմիտէի անդամներուն հետ եւ վստահեցուցած է որ Ա. Միւռ – թիւնը միտք չունի աքսորելու Հրեաները : Միկոյեան ճաշէց նաեւ տնտեսական բար – գաւաճման կոմիտէին հետ : Կը կարծուի թէ այս զօրաւոր կոմիտէին միջոցով է որ կրեմլինի եւ ամերիկեան դրամատուն – րութեան մէջ յարաբերութիւնները պիտի վերսկսին :

Փարիզ – Փրէսի թղթակիցը միշտ շէշտը կը դնէ այս «վարպետ Հայուն» վրայ որ 10 օրէ ի վեր, ինչպէս Ամերիկացիք կ'ը – սեն, «բերնին երկու կողմէն կը խօսի , մէկ կողմէ համաձայնութիւն, անուշ լե – զու կը գործածէ, իսկ միւս կողմէ միշտ կը կրկնէ խորհրդային դիրքը» :

× Պելկրատի Ռօյտըն կը դատապար – տէ Ա. Միկոյեանը որ զրպարտած է Եու – կոսլաւիան : Համաձայն ամերիկեան մա – մուլին, կը դրէ «Ռօյտըր», Լոս Անճըլըսի մէջ Միկոյեան ծաղրած է ամերիկեան օ – ժանդակութիւնը Եուկոսլաւիոյ եւ ըսած որ Եուկոսլաւիան խարած է Մ. Նահանգ – ները :

Միկոյեան աւելցուցած է նաեւ թէ Ա. Միւռեւիւնը կրնայ ապահովել Եուկոսլա – ւիոյ համագործակցութիւնը, եթէ ուղէ անոր դինը վճարել : «Ա. Միւռեան եւ Եուկոսլաւիոյ զաղափարական բոլոր տա – րակարծութիւնները կ'անհետանան եթէ Մոսկուան տարեկան հարիւր միլիոն տո – լար ապահովէ Պելկրատի, 30 տարի» :

56Ի ԴԷՄ 453 ՁԱՅՆՈՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՑԱՒ

×

Ուրբաթ կէսօրէ եաք վերջացաւ ե. Հանրապետութեան խորհրդարանական ա – ռաջին նիստը : Ինչպէս կը սպասուէր , 56ի դէմ 453 ձայնով եւ 29 ձեռնպահու – թեամբ Ազգ. ժողովը վաւերացուց կա – ռավարութեան ծրագիրը :

Վարչապետ Տըպրէ նախորդ օրը ներ – կայացուցած էր արդէն իր կառավարու – թեան ծրագիրը. ան նկատ ու որ, ուրբաթ օրուան նիստը ամբողջութեամբ յատ – կացուած էր հարցումներու, քննադա – տութեանց եւ լուսաբանութեանց :

Անկախ երեսփոխան Լը Փէն ցաւ յայտ – նեց որ վարչապետը իր ծրագրին մէջ ա – ւելի կարեւոր տեղ մը չէր յատկացու – ցած բանակին. — 50 – 60·000 հոգի մը – այն, բանակին մէջ, արդիական ձեւով պինուած եւ մարզուած են, բայց մնաց – եալը իր պարծին բարձրութեան վրայ չի դանուիր : Զորս տարիէ ի վեր բանակը ձախողութեան կ'ենթարկուի ըմբոստնե – րու կողմէ. մինչդեռ, իր առաքելութիւնն է՝ նախ ռազմապէս յաղթել ապստամ – բութեան :

Լը Փէն խստօրէն քննադատեց նաեւ Պէն Պէլլայի եւ ընկերներուն պատիժի մեղմացման որոշումը, բուռն յարձա – կումներ գործելով կառավարութեան ալ – ժերիական քաղաքականութեան վրայ .— « Ալժէրիա Ֆրանսայի անբաժան մասը պէտք է մնայ. ան պէտք չէ նոյնիսկ հա – մարակապետութեան մէկ մասնիկը ըլ – լայ :

Անկախ երեսփոխանը քննադատեց նաեւ կինէի անջատումը :

Կապէլ (Ժող. Շարժում) բողոքեց որ ազգին պարտադրուած զոհողութիւնները անարդար կերպով բաժանուած են : Աչ – խատաւորներն ու միջին դասակարգը ան – գամ մը եւս կը կրեն ամէնէն ծանր զոհո – ղութիւնները : Պետական նպաստներու դեղչը դիներու յաւելում յառաջ կը բե – րէ : Անկախ երեսփոխան Պուատ Նոյն – պէս մտահոգուած է այս հարցով, պա – հանջելով որ դիւրութիւններ ըլլան. «կեղծ ապատականութիւն մը պղծա – դրուեցաւ» :

Վարչապետը քննադատութեանց պա – տասխանեց, չեշտելով թէ կառավարու – թիւնը կը պղծադրէ Սահմանադրութիւ – նը : Իսկ պատասխանելով ընկերվարական երեսփոխան Լենաբլ այն մեղադրանքին՝ թէ Տըպրէ Ծերակոյտին մէջ սիսթեմա – թիկ ընդդիմութիւն մը ցոյց տուած էր , վարչապետը բաւ թէ «եթէ ընկերվա – րական կուսակցութիւնը կառավարու – թեան է նպաստ գուէարկէ՝ յաճախ պի – տի դռնուի մեծամասնութեան մէջ, փո – խանակ փոքրամասնութիւն ըլլալու . . .» :

Վերջապէս Տըպրէ պատասխանեց. ըն – կերային հարցերու .— Ռօսուեցաւ բան – ուորներէ եւ երկրագործներէ պահան – ջուած զոհողութիւններու շուրջ : Բայց ինչո՞ւ չեն խօսիր անդործութեան, ընկե – րութիւններու մէջ՝ աշխատաւորներու չահադրգռութեանց եւ ընդհանրապէս

ԱՇՆԱՆ ԵՐԳ

Յրտահա՛ր, հողմավա՛ր,
Դողացին մեզ համար
Տերեւները դեղին ,
Պատեցին իմ ուղին ...

Կանաչները աշնան — .
Ճանաչները թօշնան ...
Իմ խոհերը մղար՝
Յրտահա՛ր, հողմավա՛ր ...

Կրակները անցան
Յուրտ ու մէգ է միայն ...
Անուրջներրս երկնածին
Գնացի՛ն, գնացի՛ն ...

ՎԱՀԱՆ ՏԷՐԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԿՐԱԿ

Ցաճախ, որպէս ծանօթ ,
Ցաճախ՝ օտար ,
Ապրել ենք սէ՛ր, կարօ՛տ,
Տանջել իրար :

Սառն ենք եղել յաճախ,
Եւ յաճախ տաք,
Լո՞ւրջ է այս խաղը չար ,
Թէ՝ սին կատակ :

Ցաճախ խօսել ենք մենք
Լեզուով անքառ .
Ու տխուր՝ լռել ենք
Ինչպէս ժէռ քար :

Միշտ պահել ենք մեզ վեհ , —
Ինչպէս երբեմ ,
Դու ինձ վի՛շտ ես տուել,
Իսկ ես՝ ինձ — ե՛րգ :

Այսպէս՝ տարիներ՛ն են
Անցել արագ ,
Եւ, հեռուից, այրուե՛լ են
Երկու կրակ :

ՍՈՂՈՄՈՆ ՏԱՐՕՆՑԻ

բանուորներու ի նպաստ արուած օգ – չումներու մասին ... :

Անդրադառնալէ եաք կրթական ծրագրի բարեփոխման, — որուն լուծման համար մէջոցներ պիտի գտնուին, — տնտեսա – կան քաղաքականութեան եւն. Տըպրէ հասաւ Ալժէրիոյ հարցին .— Ալժէրիա կը պատկան Ֆրանսական դերիչխանութեան : Ընկերային, տնտեսական եւ մարզկային գործեր պիտի կառաւարուին այնտեղ : կա – ռավարութիւնը կը փափաքի խաղաղու – թիւնը վերահաստատել, պինդազգարի համար առաջարկներ եղած են արդէն, բայց, քաղաքական բանակցութիւններ չեն կրնար ըլլալ եւ պիտի չըլլան :

Ալժէրիոյ երեսփոխան Սիտ Քարա խօսք առնելով նախ չեշտեց թէ ալժէրիա – ցի երեսփոխաններ չեն իրենք, այլ՝ «Ալ – ժերիոյ նահանգի երեսփոխանները » , որմէ եաք աւելցուց .— Կառավարութեան հետ գործակցելով կ'ուզենք նոր Ալժէրիա մը կառուցանել :

Սիտ Քարա յայտարարեց նաեւ ,թէ կա – ռավարութեան վստահութիւն պիտի յայտնեն, մինչ, նախապէս նոյնը յայտ – արած էր անկախ երեսփոխան Պերկաս : Տորէլի բերնով Փոպոլրը. Շարժումն ալ ճշդեց իր դիրքը .— կառավարութեան ի նպաստ :

Ընկերվարականները, որ միշտ կը քըն – նադատեն կառավարութեան աշխատա – ւորական եւ երկրագործական քաղաքա – կանութիւնը, դէմ քուէարկեցին (43 հո – գի) : Տասը համայնավարներ, մէկ ան – կախ դիւղացի եւ երկու անհատներ աւել – ցան Ընկերվարականներու վրայ :

23 երեսփոխաններ քուէարկութեան չմասնակցեցան եւ 29 ուրիշներ ձեռնպահ մնացին :

ՈՒՂՂԱԳՐԱԿԱՆ

8·

Այսպէս, ուրեմն, պատմութի՛ւն ունի երբայերէն եամին կամ յամին բառը, պատմութիւն մը որ խմաստ կուտայ ի – բեն: Այլապէս պիտի չըլլար տեսութիւ– նը՝ ըսելու համար, թիւը ձեռով, թէ բառն է որ կը չինէ պատմութիւն :

Մեկնելով բառապիտութեան ուղիղ տե– սութենէն՝ կրնանք տեսլցնել, նոյնպէս, թէ ի՛նչ պատմութիւններ կան, որոնք բառերու մէջ են թաղուած, ու ժողո – վուրդներ՝ որոնց պատմութիւնը գրուած է ոչ այնքան տպատաժներու կամ մագա– զաթներու վրայ, որքան իրենց լեզուին բառերուն մէջ: Ահա թէ ինչո՛ւ կախար– դական հետաքրքրութիւն կը պատճառէ ինձի՝ ճեղքել ու պեղել մեր հայերէն բա– ռերուն ընդերքը, ի կարի խմում, որա – նելու համար ոսկին, որ կը մնայ իբրեւ վկայութիւն մեր հին փառքերուն եւ հա– րբատութեան :

Ըսելէ ետք թէ յամին, երբայերէն, կը նշանակէ աջ, պահ մը կանգ առնենք աջ ու ձախ բառերուն վրայ, որոնք հետա – քրքրական ու թանկագին ծանօթութիւն – ներ կը բերեն ոչ միայն Իսրայէլացւոց, այլ եւ հին ու նոր ժողովուրդներու կեան– քէն :

Այսպէս, հին աւանդութիւններէ եւ հա– ւատալիքներէ կը մնայ վկայութիւն՝ եթէ նոր հարսը աջ ոտքով կը մտնէ փեսային տանը սեմէն ներս, եթէ սովորութիւն է նախ աջ ոտքով հագնիլ կօշիկը, եթէ չար կոչուած է ձախ աչքը, եթէ ֆին ժողո – վուրդը չար կ'անուանէ ձախ ձեռքը(*), Ֆրանսացիները՝ «պառաւ ձեռք», «ցաւոտ ձեռք», «թմրած ձեռք», Իրլանտացինե – րը՝ «տարբեր ձեռք», յունարէն՝ « միւս ձեռք», Պլօտինոս՝ «զզուի ձեռք» (տեսնել Պարսիկը թաւերախաղը, զոր պէտք է թարգմանել Պարսկական ,— արար Բ· 228) :Իսկ Շուէյտ մէջ՝ «ոսկի ձեռք» կոչ– ուած է աջ ձեռքը կամ «քաջ ձեռք», Ես – թոնիոյ մէջ՝ «բարի ձեռք», միջին դեր– մաներէնով՝ «լաւագոյն ձեռք» :

Դժբախտաբար չեմ կրցած բացատրու– թիւն մը գտնել թէ ինչո՛ւ «ահեկադործ» կոչուած է Բենիամինի ցեղը Աստուածա– շունչ Մատեանին մէջ (Դատ· Գ· 15, Ի· 16) : Երբայերէն բառացի՝ «աջ ձեռքը գոցուած»: Ըստ Քրամփոնի՝ «աջ ձեռքը չգործածող»: Իսկ ըստ զրաբար Թարգ – մանութեան՝ «ձերկոգունց ձեռաց աջո – ղակ», որ կը համապատասխանէ ամպի – տէֆսքր բառին, ինչպէս գործածուած է այլ տեղ մը (Ա· Մնաց· ԺԲ· 2) : Աւել – ցնենք այստեղ երբայերէն ուրիշ բացատ– րութիւն մը՝ առանց մեկնաբանական վի– ճաբանութեան. «Ոչ ծանեան զաջ եւ զահ– եակ իւրեանց» (Յովն· Գ· 11) :

Գրեցինք թէ Բենիամին կը նշանակէ « որդի աջոյ» : կապ մը կա՞յ «աջորդի » կոչման աւանդութեան եւ «ահեկադործ» կոչման վկայութեան միջեւ, երբ կ'ար – դիւթի գործածել աջ ձեռքը : կը թուի թէ նուիրապետական հրահանգ մըն է որ ա – ջորդի կամ ահեկադործ ցեղին կուտայ առաքելութիւն մը, — սուրբ պահել աջ ձեռքը : Այդ պատուէրը բացատրելու համար՝ կը յիշեմ Յրիմեանի երազը, — թոյլ չէր տար համբուրել իր աջ ձեռքը , որով կը յուսար թաղաւոր մը օծել օր մը :

Իսրայէլացիներու աւանդութենէն ան – կախ, մինչեւ մեր օրերը՝ ժողովուրդներ կան, որոնք սուրբ կամ սրբազործեալ կը համարին աջ ձեռքը, ««պորտէն վար» մաքրութեան ամէն գործ թողլով ձախ ձեռքին, որ կը համարուէր ոչ միայն պատճառ ամէն ... ձախորդութեան , այլ եւ գործիք պղծութեանց : Եթէ պատահէր որ անսուրբ գառնար նոյնիսկ աջ ձեռքը՝ որեւէ աշխատանքով, ենթական կը ստիպուէր կերակրուիլ առանց երբեք ձեռք գործածելու, ա լա պէֆֆէ՝ ճիշդ ինչպէս կաթնկեր երախաները, լամկը – կեր՝ վանի բարբառով, կամ ... չունե – րը, որոնք կը լակեն լեզուով : Վերջա – պէս Նիկերիոյ մէջ՝ կիներուն արգիլուած է ձախ ձեռք գործածել կերակուրի պատ– րաստութեան ժամանակ, որովհետեւ ձախ ձեռքին պատրաստածը մահ կը պատճա – ռէ :

Ինչո՞ւ այս խորչանքը ձախէն :

Ըստ հիներուն՝ մարդը կրկին էակ մըն է (հոմօ տուփլէքս), երկուութիւն մը, ո– րու ներքին խաղաղութիւնը կախում ու – նի չար եւ բարի ոգիներու (**) կողմնա– կեցութեան (լաթերալիզասիոն) ներդաշ – նակութենէն : Ատով ալ կը բացատրեն ա– նոնք մարդկային մարմնոյն համաչափու– թիւնը (սիմէթրի), որ արտաքին է մի – այն : Այը կամ ձախը ձեռք չէ, աչք չէ , ոտք չէ, այլ կողմ,— երկու թշնամի ու– ժեր : Մին դարանակալ միւսին : Ձախն է որ կ'ասպատակէ երբեմն, ու կը պատճա– ռէ զանազան ախտեր եւ պէտքներ, դըժ – բախտութիւն ու «ձախի հիւանդութիւն» : Այս վարդապետութեան վրայ հիմնած են դուշակները իրենց նախատեսութիւնները, — անոնք կը յաւակնին թէ կը տեսնեն չար եւ բարի ոգիներու պայքարը մարդ– կային կեանքին մէջ : Այսպէս Հելլէնները կը հաւատային թէ աջէն թռչող արծիւը նշան էր բարի ոգիներու յաղթանակին , ուրեմն յաջողութեան (Ոդիս· ԺԵ· 160 կամ 525), ձախէն թռչող արծիւը՝ նշան էր ձախորդութեան (Ոդիս· Ի· 242) : Հո – մերոս չի հաւատար նման դուշակու – թեանց, բայց երբ կը պատմէ թէ Հեկտոր որեւէ կարեւորութիւն չընծայեր արծի – ւին թռիչքին, ա՞ջ է սլացեր՝ դէպի «ար– շալոյս եւ արեւ», թէ ձախ՝ դէպի «մայ– րամուտ» «Իլիական, ԺԲ· 137), կարծես կը բացատրէ թէ արեւապաշտութեան հետք մը կայ աջ ու ձախ կողմերու վե – րագրուած հաւատալիքներու մէջ :

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(Մնացեալը՝ երեքշաբթի)

(*) Այնքան չարաբաստիկ կը համար – ուէր ձախ ձեռքին ներգործութիւնը, որ

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

"ԱՐԾԻՒՆԵՐԸ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ"

Հեղինակ՝ Կ· ՓՈԼԱՏԵԱՆ

Նոր տարին գրական հատորով մը կը ղեմառուենք: Լէպ մը Կ· Փոլատեանէն , հեղինակ երկու ուրիշ վէպերու: Առաջի – նը՝ «Արեւելքի Տղաքը», երկրորդը՝ «Կը Հրաժարիմ Հայութենէ » եւ վերջինը՝ « Արծիւները Անապատին մէջ»: Սառար հատոր մը 540 էջերով, որուն մէջ հեղի – նակը կը փորձէ խտացնել մէկէկ աւելի նիւթեր, ջանալով համադրել բոլորը , յանգելու համար իր մտագրած եզրակա – գութեան, վէպին մարմին եւ հոգի տալու համար :

Ո՞րն է այդ մտադրութիւնը :

Սէրայէվոյի սպանութեան առաջին օրե– րուն մէջն ենք: Մարդկութիւնը անակընա– կալի մը առջեւ կը գտնուի: Տպղնապն ու անորոշութիւնը օր օրի կը չեշտուին, մինչեւ առաջին ընդհանուր պատերազմը :

Լեռնային հայ գիւղ մը, Կիլիկեան չըր– ջանին մէջ, կ'ապրի իր աշնանային եռու– պեռ ու խաղաղ օրերը: Տպղնապին ու ա – նորոշութեան արձագանգները չեն հասած տակաւին այդ անկիւնը :

Առաջին այդ նիւթը, որ վէպին լաւա – գոյն մասն է, միեւնոյն ատեն հայկական մշակականն է, հովուերգութիւնը արտ ու անդաստանին, այգիներուն ու պարտէզ– ներուն, ցորեաններուն, կալին ու կու – տին, երկրագործին, մշակին ու այգե – պործին, բոլոր աշխատաւորներուն, եր – կու սեռէ, ամէն տարիքէ :

աչ ձեռով խմելիք մը կամ ուտելիք մը բերան տանելու ժամանակ՝ սովորութիւն էր հագուստին ծալքերուն մէջ ծածկել ձախ ձեռքը, որպէսզի «չիմանայ կամ չտեսնէ աջ ձեռքին ըրածը»: Ասկէ ոմանց ստուգաբանութիւնը թէ սինիսթէր (ձախ կամ ձախորդ) կոչուած է՝ որովհետեւ կը ծածկուի հագուստին ծալքերուն (սինիւս) մէջ: Զուգադիպութե՞մբ ար – դեօ՝ արաբերէն չամալ (ձախ) կոչուած է, որովհետեւ կը ծածկուի հագուստին (չամալա) տակ :

(**) Աջը միշտ··· աստուածակողմ է համարուած: Նեմեսիս, զոր կը պաշտէին Ասորեստանցիները, Բաբելացիները , Եգիպտացիները, Պարսիկները, Հելլէնները, Հռովմայեցիները, իբրեւ տիեզերա – կան աստուածուհի՝ կը բնակէր մարդոց աջ ականջին ետեւը ,— կը հսկէր ան – գադնապահներուն ու սիրադրուժներուն վրայ: Երբ մէկը սխալէր ու մեղաւոր բառ մը արտասանէր, աստուածուհիին պատիժէն խուսափելու կամ ներում խնդ– րելու համար՝ կը համբուրէր իր մատնե– մատը եւ կը բէր աջ ականջին ետեւը : Մոռացկոտները ալ իրենց մատը կը դնէին իրենց աջ ականջին ետեւը՝ հայցելու հա– մար աստուածուհիին օգնութիւնը :

Երկրորդ նիւթը տարապրութիւնն է : Պետական որոշում – Հրամանը հասած է հայկական գիւղը, որ արծիւներու բնա – կութեան կեդրոնն է: Բնակիչները առա – ջին առթիւ այնքան չեն տպաւորուիր : Բայց եւ այնպէս երկու խումբի կը բաժ – նուին : Մէկ խումբը լեռ բարձրանալու եւ դիմադրելու կողմնակից է : Միւս խումբը տարապրութեան ճամբան բռնել կ'որոշէ: Տարապիրներու կեդրոնական անձերը կը կազմեն Նահապետեանց գեր– դաստանին անդամները, մեծ ու պզտիկ, հասնելու համար մինչեւ անապատ , կրե– լով բոլոր հետեւանքները Դժոխքին, որ վէպին վերջին մասն է :

Լեռը բարձրացող ըմբոստներու վիճա – կին եւ խաղացած դերին մասին դրեթէ ո– չինչ պիտանք վէպին մէջ: Վերջին պա – հուն միայն, երբ տարապիրները սպան – նուած ու կոտորուած են արդէն, անա – կընկալ կերպով կը յայտնուի յանդուգն ու խելագնաց Շաքէն, որ կը բաժնուի կըռ – ուողներէն, միանալու համար տարապիր– ներու եւ որ քանի մը յուսահատական լու– րեր կուտայ կռուողներուն մասին: Շաքէ կը հանդիպի Արմէնին եւ Վարդիսին, ո– րոնցմէ առաջինին կը կապուի երիտա – սարդական համակրանքով ու սէրով :

Վէպին վերջին մասին խորագիրն է Դժոխք, որուն մէջ վիպագիրը կը փորձէ խտացնել տարապրութեան հետ կապուած երեւակայելի եւ աներեւակայելի բոլոր տանջանքները, դժոխային բոլոր չարչա– րանքները, առեւանգում, մանուկներու հրկիզում , սպանութիւն , կողոպուտ , կաշառակերութիւն, եւ աւելի ահաւորը , հացի եւ ջուրի չդոյութեան հետեւանքով մարդկային հոգիներու տառապանքը :

Վէպը կը վերջանայ երեք «տեսարան – ներով», տալու համար պինդադարձն եռաք վերապրող տարապիրներուն վիճակ– ուած կեանքը, Հալէպ, Կիլիկիա եւ խան– դավառութեան յաջորդող յուսահատական դրութիւնը, յաղթական բանակին նահան– ջը, երբ Թրքական բանակը պարտուած , փախուստի ճամբան կը բռնէր ···:

Ինչո՞ւ համար սակայն վերջին այս է – րեք «տեսարանները», ինչպէս կ'որակ – ուին, որոնք պատմութեան մը առպիճը կը ներկայացնեն միայն եւ դժուար է վի– պական արուեստի սահմանին մէջ առնել :

« Արծիւները անապատին մէջ» խորհր– դաւոր եւ պերճախօս խորագիր մը կը ներկայացնէ, բայց վերջաւորութիւնը չարդարանար : Եթէ «Արծիւները» լեռը բարձրացող ըմբոստներն են, անոնց մա – սին ոչ մէկ դրական տեղեկութիւն ու – նինք, ապացոյց Շաքէին բաժնուիլը եւ անոնց մասին նոյնիսկ աննպատակ տեղե – կութիւն յայտնելը : Եթէ «Արծիւները » տարապրութեան ճամբան բռնողներն են, անոնց վախճանը եւ քանի մը հոգիի վե – րապրիլը դարձեալ չարդարացներ այդ հանդիսաւոր որակումը: Վերապրողներն են մանաւորաբար Շաքէ եւ Արմէն եւ ի– րենց զաւակը: Վէպը կը վերջանայ ար – դէն հետեւեալ խօսքով ·— «Արծիւները

ՈՍԿԻ ՊՈՋՈՎ ԱՂՈՒԷՍԸ

էս օր ուրբաթ է, պաս է,
Սրտիկս արծաթէ թաս է···

Ջայնը ձգած՝ կ'երդէր աղուէսը լերան կողերուն վրայ: Ի՛նչ ուրախութի՛ւն, ձայնական ի՛նչ ճիլվէնն'ր: Երբեք այդ – քան ուրախ տեսնուած չէր աղուէսը , ոչ ալ երբեք արուեստագէտի այդքան չը – նորհք ցոյց տուած որեւէ ժամանակ: Հարսնեւոր էր կարծես :

Լսեց գայլը, վազեց եկաւ: Պահ մը կանգ առաւ առուակին միւս եղերքը , նայեցաւ աղուէսին, որ կը պարէր: Կը պարէր ու կ'երդէր :

էս օր ուրբաթ է, պաս է,
Սրտիկս արծաթէ թաս է :

— Քեռորդի՛, պոռաց գայլը, չամչցա՞ր որ մարդ զարձար ու դինովցար :

— Մօրաբ, պանի՛ր եմ գոռեր, պանի՛ր եօթն օր ուտեմ՝ չի հատնիր, եւ ի՛նչ պա– նիր: Ախո՛ս որ այսօր Պահք է: Համտե– սը վաղը: Այսօր ուրախութի՛ւն :

էս օր ուրբաթ է, պաս է,
Սրտիկս արծաթէ թաս է :

Ու կ'ոստոստէր, կը կայտռէր ու կ'եր– դէր: Մէկ թաթը բերնին կը տանէր՝ պաս է, միւս թաթը սրտին՝ արծաթէ թաս :

Մեղքի ոչ մէկ բիծ՝ սրտին վրայ : Գայլը մէկ ոստումով ցատկեց առուակին վրայէն, նոյն կարկինով հասաւ աղուէ – սին մօտ :

— Բաղարջի մեծութեամբ պանի՛ր ա – հաւասիկ, ըսաւ աղուէսը: Իւղը կը ծփա՞յ վրան: Մէկ չաթաթ կը բաւէ ինծի: Ըն – տո՞ր չվինովնամ ու չերզեմ :

Գայլը բաժին չպահանջեց, նոյնիսկ ա– ւելորդ գտաւ սպառնալ՝ ըսելու համար թէ ի՛րն է ամբողջը: Նետուեցաւ պանի – րին վրայ եւ··· Ծուղակն ինկաւ, — եր – կաթէ օղակ մը կազմուած էր վրին չուրջ:

Աղուէսը վախ չունէր այլեւս, թակար– դը տեսած էր իր գործը, — ազատ էր պանիրը :

Եւ սկսաւ ուտել, եօթն օրուան ուտե– լիքը մէկ անգամէն :

— Ի՞նչ է, տիրացո՛ւ, ըսաւ գայլը խեղ– դուկ ձայնով մը, կ'ըսէիր թէ պահք է :

— Օրացոյցը անգամ մը եւս նայեցայ, տեսայ որ չփոթեր եմ օրս: Ուտիք է եղեր այսօր :

×

Օրացոյց չէ միայն, այլեւ մարքսիս – տական դիրքեր կը կարդար աղուէս ա – բարը: Կը հիանա՞ր Լէնինի վրայ, զոց պիտէր սոցիալիզմ կառուցելու բոլոր տե– սութիւնները եւ օր մըն ալ կոլխոզ կազ – մեց: Այսպէս, յանո՛ւն Մարքսի, Լէնինի եւ ··· ներողութի՛ւն, Խրուշչեւ քէն չը–

նէ՛, պակա՞ս ըլլայ երրորդին անունը ,— ընկեր եղան նապաստակը, եղնիկը, եղջե– րուն եւ աղուէսը: Երեկոյ մը, չեմ գի – տեր ո՞ր կոմունիստին ճառը մտիկ ընելու համար՝ ճամբայ ելեր էին ու կ'երթային դիմացի դիւղը, առաջնորդութեամբ ըն – կեր աղուէսին, երբ յանկարծ չորսը մի– սին ինկան կոյր հոր մը: Անօթի – ծա – րաւ, դատապարտուած էին փտելու եւ նեխելու՝ արեւին եւ անձրեւին տակ : Եւ ահա միտք մը յղացաւ կոլխոզապետը :

Փրկութեան մէկ հրամայական կար ·

— կե՛ր զընկեր :

— Առաջին զոհը այն է՝ որու անունը տգեղ է, ուտենք տգեղ անուն ունեցողը, ըսաւ :

Կոլխոզը համաձայնութիւն չտուած՝ աղուէսն յարեց ·

Ըլբաստրակ ,
Վոնիերը բեաստրակ :

— Առանկ ալ անո՛ւն, տձեւ ինչպէս ին– քը, նապաստակը, ոտքերը թաթերէն եր – կու անգամ երկա՛ր:

Եւ վճիռը դործադրուեցաւ, նապաստա– կէն մնաց միայն ոսկերոտիքը :

Եւ եղեւ երեկոյ: Եւ եղեւ առաւօտ: Սառմոքը զարձեալ խօսեցաւ աղուէսին բերնով ·

— Ցարդելու համար նապաստակին յի– շատակը, արդարութիւնը կը պահանջէ որ

երկրորդ գոհը ըլլայ այն՝ որու անունը նոյնքան տգեղ է :

Եւ աղուէսը գտաւ երկրորդ տգեղ ա – նունը .

Գիստար ,
Միննի էլ պըտէր ճիստար :

— Իհարկ է, եղնիկն որ վխտայ՝ մէկէն ալ պէտք է որ ճխտայ :

Եւ նետուեցաւ եղնիկին վրայ, ճխտեց ու բզիկ բզիկ ըրաւ :

Մնաց եղջերուն: Աղուէսը, բարկա – յած, աւելորդ գտաւ կարդալ լոգիկա ու դիալեկտիկա: Ինչո՞ւ յղնէր, օրինա– պէրք բանար, դատապարտութեան պատ – ճառ փնտռէր :

Է՛ բախրա ,
Վոնիերդ կախ արա :

Եղջերուն ալ տնկեց ոտքերը: Եւ լուծ – ուած յայտարարուեցաւ կոլխոզը :

Բայց, երբ մինակ մնաց աղուէսը, յան– կարծ սկսաւ մտածել թէ ի՛նչպէս գուրս պիտի ելլէ ցամքած հորէն :

Կը մնար լալ եւ ողբալ, ոչեկոչելով ըն– կերներուն յիշատակը: Աղի արցունք թափեց, կանչեց նապաստակը, եղնիկը , եղջերուն, կարծես ողջ ըլլային ու լսէին: Ցանկարծ գայլը, ձայն առած , դունչը կախեց հորին բերնէն վար :

ՄԱՏՆԱՀԱՐՈՒ ՍԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔ

Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

— Ինչպե՞ս կարող էր ինձ չսիրել, ես նրա միակ զավակն էի, նրա ամբողջ կյանքը ես էի, նրա ապագան ես էի, նրա հպարտությունն ու հույսը ես էի,

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՔՈՒՊԱՑԻ մէջ Պաթիսթայի կողմնա – կից ներուն դասավարութիւնը սկսաւ , միւս կողմէ , յեղափոխութեան վկայուած Յիսէէլ Գասթրօ յայտարարեց ։— «Ամէն – րկացիներուն պիտի չծախուիմ եւ հրա – հանգներ պիտի չառանամ անոնցմէ »։

ՄԱԿի Ընդհանուր ժողովի լիբանանցի նախագահ Շարլ Մալիք յայտարարեց թէ «չառ մօտ առնելն» համայնավար Չի – նաստան պիտի ընդունուի ՄԱԿի մէջ, ա – ւելցնելով թէ այս հարցին մէջ Միացեալ Նահանգներու ընդդիմութիւնը արդէն սկսած է տկարանալ եւ պիտի գայ ժամա – նակը, երբ Ամերիկան ալ պիտի ստիպուի ընդունիլ ։

ԱՆԳԼԻՈՑ խորհրդային վետոյի ժա – մանակ Մալիք ինք չարաթ Ա. Միութիւնը մնալէ առաջ վերդարձած է Լոնտոն. կը կարծուի թէ Մալիք պիտի ձգէ Անգլիոյ մէջ իր ունեցած պաշտօնը ։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ հնարած են ելեկտրական կեդրոն մը, փոքր ծաւալով (հազիւ երկու քիլօ) որ կը զործէ հիւ – լէական ուժով, 14 ս. մ. երկայնութիւն ունի եւ տասը ս. մ. տրամագիծ ։ Ելեկ – տրական մարդին մէջ չատ կարեւոր դիւտ մը կը նկատուի սակայ ։

ՍՊԱՆԻՈՑ չինութեանց նախարար Առեղ յայտարարեց թէ ամբարտակի քանդու – մով կործանած Ռիվարելակօ դիւղը կա – ռավարութեան կողմէ պիտի չինուի. ար – դիական 70 բնակարաններ պիտի կառու – ցանուին, աղէտին երկիք հարիւր վերապ – րողներուն համար ։

ՌՈՆՔՈՒՐԻ (Մոզէլ) երկաթի հանքին մէջ արկած մը պատահեցաւ առջի օր , հինգ հանքագործներու մահուան պատ – ճառ դառնալով. երկու ուրիշներ ծանրօ – րէն վիրաւորուած են ։

ՓՈՐԻԶի մէջ Սէնի բարձրանալը սկսած է մտահոգիչ դառնալ. կը կարծուի թէ Ճունուար 18 – 19ին ջուրերուն մակար – դակը պիտի հասնի վեց մեթր 20ի, մինչ առջի օր կը պտնուէր 5·38 մեթրի վրայ ։ Գետերու վրայ նաւարկութիւնը ընդհատ – ուեցաւ Փարիզի չրջանին մէջ ։ Շարաթ առաւօտ մշուշի խաւը պատած էր մայրա – քաղաքը ։

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ = ՍՐԱՀ՝ ՓՕԼ ՖԱՐԱԼԻՔ

21, Rue Yves Toudic - Métro République

26 Յունուար, երկուշաբթի երեկոյ, ժամը ճիշդ 9ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր թարգմանութիւնը՝

ՐԻՊԱՏԻԷԻ ՀՆԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆԸ

Խիստ ծիծաղաշարժ կատակ· երեք արար, ԺՕՐԺ ՖԵՏՈՑԻ

կը մասնակցին՝ ՄԱՏԼԻՆ ԷՒԻԶԵԱՆ, Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ, Ն. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ, Ն. ՊՇՏԻԿԵԱՆ, Օ. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւն.։ Տեղերու գիները՝ 250, 400 ֆրանք եւ առաջին կարգի պատուոյ տոմսեր ։

Նախապէս լաւագոյն տեղերը ապահովել Գրատուն Հ· Բալուեանէն՝

43, Rue Richer, Paris 9e Tél. PRO. 25-46

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապոյտ Աչքի Լիոնի վարչութիւնը իր կազմակերպած «Մանուկներու Օր»ուան հանդէսին առթիւ հրապարակաւ շնորհա – կալութիւն կը յայտնէ անխտիր բոլոր այն հայրենակիցներու եւ մանաւորապէս ա – ռեւտրականներուն, որոնք գանազան նը – ւէրներ ըրին ։

ՓՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս Չո – րեքշաբթի ժամը 9ին, Քաֆէ Քատէի սր – բահը։ Հիւրասէր քաղաքս գտնուելով Հ· ՊԵՏՐՈՍ ՎԱՐԴ· ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ, պիտի պատմէ ինչ որ տեսած է Մ· Միութեան գանազան քաղաքներուն մէջ 1942է 54։

Կը խնդրուի ճշդապահութիւն։ Մուտքը ազատ է ։

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՀԻՆներ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹԷՆ

Տարեկան միայն 700 ֆրանգով

Եթէ կ'ուզէք լաւ վճարուած պաշտօն – եայ ըլլալ, արձանագրուեցէք Աւսօսիա – սիօն փիլօթէխնիքի հաստատած ճիւղե – րուն՝ տաֆթիլօկրաֆի, սթէնօկրաֆի, բոլոր գործածական լեզուներով, որոնց մէջ սպաներէն, ինչպէս նաեւ պաշտօնա – տան յատուկ բոլոր գիտելիքներուն՝ Ա. – սիւռանս, Սէֆիւռիթէ Սօսիալ, պանկե – րու յատուկ նիւթեր, արդիական տոմա – րակալութիւն, առեւտրական օրէնսդրու – թիւն եւն.։ Աւսօս· փիլօթէխնիքը դիւրու – թիւն կուտայ իր յաջող աշակերտներուն լաւագոյն պաշտօններու անցնելու ։

Եթէ կ'ուզէք պաշտօնի մէջ յաջողիլ, կամ թատերական արուեստին նուիրուիլ, հե – տեւեցէք նոյն հաստատութեան հետեւեալ ճիւղերուն, ուսողութիւն եւ դիտու – թիւններ, պատմութիւն, աշխարհագրու – թիւն, դրականութիւն, խմաստասիրու – թիւն, Ա. Տոմաթիք ։

Կրնաք միեւնոյն ատեն եւ նոյն վճա – րումով միայն լիսէ Քոնտորսէի մէջ հա – յերէնի եւ հայ գրականութեան դասըն – թացքներուն հետեւիլ ։

Արձանագրուիլ Ա.ս· Ֆիլօթէքնիքի կեդ – րոնը՝

47, Rue Saint André des Arts

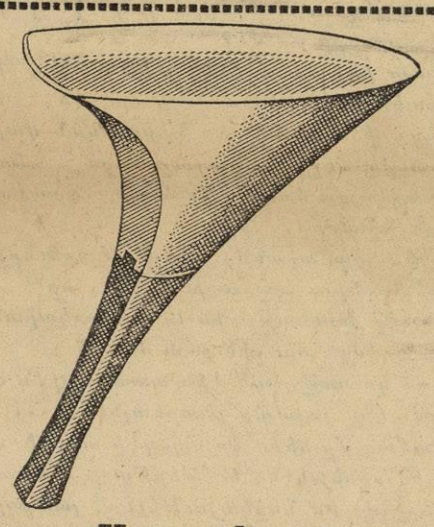
Մէթրօ՝ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ ։

Ինչպէս նաեւ Լիսէ Քոնտորսէ

Rue de Havre

Զօրեքշաբթի եւ Ուրբաթ երեկոները հայերէնի սրահը 7 – 8 ։

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

Vanplast

Հաստատութիւնը արդէն հրապարակ հանած է իտալական վերջին նորա – ձեւ քարակ կռունկները՝ կատարե – լագործուած ձեւրնկալ նիւթերու (*մաթիէռ փլաստիք*) եւ ալիւմին – իումի միացումով ։

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 50 – 55 – 60 65 – 70 – 75 – 80 – 85 (*նմոյշներու ձրի սպասարկութիւն*)։

VANPLAST

14, BLD. MAXIME GORKI, VILLEJUIF - SEINE

Tél.: ITA 33-38

» 16-36

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Դաստակերան եղբայրներէ տասը հազար ֆրանք ։

Կը խնդրուի նուէրները դրկել հետեւեալ հասցէին ։—

Maison de la Culture Arménienne

51, Rue Mr.-le-Prince, Paris 6e

Chèque Postal : 5460-11

ՆՈՒԻՐ

Տէր եւ Տիկին Արամ Մարտիրոսեան ի – բենց մեծ մօրեղբօր՝ Արշակ Մուշեղեանի մահուան առթիւ հազարական ֆրանք կը նուիրեն Մշակոյթ Տան Շ· Մխաքեան սր – բահին եւ հանդստեան տան ։

(*Տառանալ «Յառաջ»էն*)։

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

Նոր տարուան առթիւ Հայ Կարմիր Խա – չի Ֆէտերալիւթիւնի օգափոխութեան կայա – նի ընդարձակման ի նպաստ կը նուիրեն.

Պ· Ալեանաքեան տասը հազար ֆրանք , Տիկին Մուրատեան եւ Ժ· Օ· Ս· հաստա – տութիւն հինգ հազարական ֆրանք , Օր· Տիրուհի Անդրանիկեան երեք հազար , Պ· Ն· Գուլումճեան (Մարսէյլ), Պ· Պ· Հաճեան (Նիս), Գիպիլեան (Սէվրան) , Տիկին Մաքրուհի Աբուլեան (Մըլհօն), Պ· Պ· Գուսթիկեան, Գոճիկեան (Վալանս), Թէքէեան (Նիս), Սրբմաքէչեան (Ալֆոր – վիլ) երկու հազարական ֆրանք, Պ· Պ· Պահատուրեան (Լիոն), Գօճապաչեան (Մարսէյլ) , Մանուկեան (Լուար է Շէր) հազարական ֆրանք ։

ԾՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ,— Հ· Յ· Դ· «Փոթորիկ» խում – բի ժողովը այս երկուշաբթի, ժամը 9ին, ազգային հաւաքատեղին ։

Յ· Կ· Խաչի կեդր· վարչութիւնը մէջ – մասնաճիւղային ժողովի կը հրաւիրէ Փա – րիզի չրջանի մասնաճիւղերու ընկերու – հիները այս երկուշաբթի ժամը չորսին, Ռէժանի վերնայարկը։ Օրակարգ ։— Հաշ – ուետուութիւն «Մանուկներու Օր»ուան ։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ ։

ԽԱՆՈՒԹ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆ **TOMLAC**

Հաստատութիւնը կը փափաքի բարձ – րացնել իր մասնաճիւղերու թիւը, այս պատճառով ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր անոնց որ խանութներ ունին եւ կը փափաքին փոխել իրենց առեւտուրը, լա – ւագոյն ապագայ մը ապահովելու մտա – հոգութեամբ, որ անյապաղ դիմեն՝

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՆ

104, Bld. Gallieni' Villeneuve - La Garenne

Tel.: Plaine 09-36

COLIS pour L'U.R.S.S. Licence Officielle

SICOMEX

20, Rue Royale, Paris 8e

Métro : Madeleine Tél. : OPE. 67-77

Համաձայն իճթուրիստի հետ ստորա – գրած պայմանագրին ամէնէն կարճ ժա – մանակամիջոցին ԾՐԱՐՆԵՐ, ԿԱ. ՅԱՆՁՆԷ Խ· ՄԻՈՒԹԻԻՆ ։

Առաջնակարգ ապրանքներ , թէքսթիլ, հագուստ, ներքնազգեստ մատչելի գիներով, տաք հագուստներ, չալ փիրէնեան բուրդէ, նայլըն գուլպայ եւ ամէն տեսակ ապրանք ։

Ճաճախորդներուն տրամադրութեան տակ են, մեր գրասենեակին մէջ ։

Բոլոր ծախքերը (մաքս – ապահովագրութիւն եւն.), ծրարներուն գիներուն մէջ հաշուուած են, ստացողը ոչ մէկ վճարում կ'ընէ, ծրարներու յանձնումը ապահովուած է եւ ստացողին կողմէ ստորագրուած ։

Ստացագիրը կը գրկուի ուղղին ։ Բաց է ժամը 9էն 12, եւ 14էն 18·30

Envoi Gratuit de Renseignements et Catalogue

1959 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1ԷՆ

MORY et Cie

Հաստատութիւնը սկսած է շատ նպաստաւոր պայմաններով կատարել դէպի Խ· Միութիւն ծրարներու առաքումը ։

ԳԻՆԵՐԸ ԶԳԱԼԱՊԷՍ ԻՋԱԾ ԵՆ

Դիմեցէք մեր նոր գիները ստանալու համար, գրաւոր, հետեւեալ հասցէին ։—

Service C des Colis Postaux

10, Rue St-Quentin, Paris 10

*կամ հեռաձայնել ։—***NOR. 40 72 & 50 83**

MÉTRO ET AUTOBUS : GARE DU NORD

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

REFLETS D'ARMÉNIE — "ՅՈԼՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ" — Volume 3 No 20157

Հայ Ռօմանթիք եւ փոլիֆոնիք երաժշտութեան երրորդ ամէնէն գեղեցիկ սկաւառակը ։

Գատրաստութեամբ՝ **ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ**

Vogue-Contrepoint No 20157 30 cm. 33 tours — 46 minutes (HAUTE FIDÉLITÉ)

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ, ՄԵՆԵՐԳ, ԽՄԲԵՐԳ, 50 ՀՈԳԻՆՈՑ ԽՈՒՄԲԻ ՄԸ ԿՈՂՄԷ՝

1· Խմեցիք Հայաստանի կենացը, 2· Ոս կեհատ, 3· Վարդը, 4· Կարաւանը, 5· Արազ գետը, 6· Տրէնիի, 7· Տույ տույ, 8· Նազանի, 9· Գորգով պար, 10· Հօ՛յ ամաւ, 11· Անահիտ, 12· Արեւելք, 13· Եարիս ուլուճիք կը շարեմ ։

Ստանալու համար դիմել ։— ԱՐԱ. ՊԱՐԹԵԻԵԱՆԻ 14, Rue Petit, Paris 9e (BOT. 99-22) - RECORD SHOP, 36 Rue da Moscou

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԴԻՒԱՆԱՏՈՒՆԸ ։— Երաժշտական վաճառատուներէն ։

Գին 3040 ֆր· երգարանով միասին

Ծանօթ ։— Օգոստոս ամսէն սկսեալ սկաւառակներու գիները 13 առ հարիւր յաւելում կրած են, իրը պետական տուրք։ Փնտռել նաեւ հետեւեալ սալերը՝ 20·103 եւ 20·136, Հայ ժողով· երաժշտութիւն 16 եւ 14 կտոր, 45 վայրկեան իւրաքանչիւրը ։

20·114, Եկմալեան պատարագ , հառաձայն երգէոնով, 45 վայրկեան ։

20·150 Կոմիտասեան պատարագ հառաձայն երգէոնով, 55 վայրկեան ։

10·016, ժող· երգեր, Իրիս Պիւլպիւլեանէ ։

Գատառի համար առաքում խնամուած ծրարով, (*ճնիքրը ռամպուրսման*) ։

ՀԱՅԿԱԶ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
20
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI
20 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8398 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4199

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻԿՈՅԵԱՆ-ԱՋԶԸՆՁԱՈՒՐԸ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ՆԱԽԱՏԵՍՈՒԱԾ Է

ՄԻԿՈՅԵԱՆ ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ

Ամերիկեան քաղաքական շրջանակները շատ բան չէին սպասեր Միկոյեան – Աչընճուռը տեսակցութենէն : Տրլըսի հետ ունեցած իր խօսակցութիւններէն յետոյ էր արդէն որ կրեմլինի թիւ 2ը նոր ոչինչ ունէր իր պայուսակներուն մէջ : Ուրբաթ օրուան երկրորդ տեսակցութենէն եւս ալ նորութիւն չկար եւ մինչ Միկոյեան ոչ մէկ յայտարարութիւն կ'ընէր լրագրող – ներուն, Նիքսըն կ'ըսէր միայն .— Ոչ մէկ նորութիւն, ոչ մէկ առաջարկ, ոչ մէկ փոփոխութիւն խորհրդային տեսակէտին մէջ» :

Ուրբաթ իրիկուն «Աչխատանքի ճաշ » մը (առանց կիներու) տեղի կ'ունենար , ապա շաբաթ առաւ ժամը 9ին (ամերիկեան ժամ) նախագահ Այզընհաուըր կ'ընդունէր Ա. Միւոյեան փոխ – վարչապե – տը :

Աւօակցութիւնը տեւած է մէկ ժամ 45 վայրկեան : Դրական մէկ արդիւնք , արտաքին նախարարներու ժողով մը գար – նան :

Աւօակցութեան ներկայ եղած են նաեւ արտաքին նախարար Ճոն Ֆոսթըր Տը – լըս եւ պաշտօնական թարգմաններ : Մի – կոյեան Այզընհաուըրին փոխանցած է Խրուշչեւի մաղթանքները լաւագոյն ա – ռողջութեան մը, եւ Ամերիկայի ու Ա. Միութեան յարաբերութեանց բարւոքման համար : Նմանօրինակ մաղթանքներ ըրած է Մ. Նահանգներու նախագահը Միկոյ – եանին մէկուսով՝ Խրուշչեւի :

Ամերիկայի թիւ մէկը եւ Ա. Միութեան թիւ երկուքը կարծիքներու փոխանակու – թիւն մը ունեցած են հասարակաց խընդիրներու շուրջ, բանակցութիւններու մասին ոչ մէկ խնդիր չէ եղած : Մէկ խօս – քով, համաձայն Սպիտակ Տան պաշտօնա – կան բանբերին՝ «օգտակար տեսակցու – թիւն» մը : Հարց չէ եղած նաեւ Խրուշ – չեւի մօտաւոր այցելութեան մասին՝ Մի – ացնալ Նահանգները :

Անաստաս Միկոյեան որոշած է անմի – ջապէս Մոսկուա վերադառնալ առանց այ – ցելելու Ֆլորիտայի նահանգը, որ իր ա – մերիկեան ճամբորդութեան վերջին հան – գրուանն էր : Այս առթիւ յիշենք որ Ֆլո – րիտայի արքեպիսկոպոսը Գերապայծառ՝ Հըրլէ որ կը բնակի Ս. Օկըսթայն քաղա – քը (Ամերիկայի ամէնէն հինը) որոշած էր ահաղնդ հնչեցնել տալ : Արքեպիսկոպո – սը ղէշ յիշատակներ ունի համայնավար աշխարհէն, առաքելական նախկին պատ – ուիրակ եղած է Պելկրատի մէջ :

Ամերիկեան ոստիկանութիւնը կը չա – րունակէ հսկայական ուժեր տրամադրել Միկոյեանի պաշտպանութեան համար : Կ'ըսեն որ նախագահ Այզընհաուըրի հա – մար անգամ, այսքան կարեւոր չքախումբ չէ տրամադրուած :

Կը կարծուի նաեւ որ Միկոյեանի երեք՝ օր կանուխ վերադառնալուն դիտաւոր պատճառը այն է որ Յունուար 27ին կը բացուի կուսակցութեան 21րդ համագու – մարը, եւ անկէ առաջ թիւ 2ը պէտք է թիւ մէկին պատմէ իր խօսակցութիւն – ները :

Ամերիկեան լաւատեղեակ շրջանակները կը կարծեն նաեւ թէ Միկոյեանի պիտի տրուի նաեւ նոր պաշտօն մը՝ արտաքին նախարարութիւնը :

Մնաց որ համաձայն «նըբամիտ Հա – յուն» (Ֆրանս – Սուար) իսկ գործածած բառերը, արտաքին նախարարներու ժո – ղովի մը համար , հեռեւեալն է . — « Պարկեշտ ժողով » մըն է :

Իրրեւ եղրակացութիւն այս ճամբոր – դութեան եւ տեսակցութեանց ,երկու պէ – խտւոր կէտեր կարելի է նշել Ա.) Պ. Մի – կոյեան համոզուեցաւ թէ Ամերիկայի եւ իր դաշնակիցներուն դիրքը վճռական է Պերլինի հարցին նկատմամբ . այս՝ պատ – ճառ է որ — եթէ Ռուսերը պատերազմ չեն ուզեր ինչպէս Միկոյեանն ալ հաս – տատեց համոզումով — բանակցութիւն – ներ սկսին տրամաբանական լուծումի մը համար :

Բ) Պաշտօնական անձնաւորութիւնները որ տեսնուեցան Միկոյեանի հետ յայտ – նած են անոր թէ Ամերիկա շատ լաւ կը հասկնայ ռուսական վախերը վերապին – ուած Գերմանիայէ մը :

Այս պատճառներով կը կարծուի որ ար – տաքին նախարարներու ժողովը տեղի կ – ունենայ Մայիս 27էն առաջ, այդ թուակա – նին է որ Ռուսերը արեւելեան Գերմանիոյ կ'ուզէին յանձնել Պերլինի արեւելեան բաժնի իրաւասութիւնները :

Երկուշաբթի օր Միկոյեան ներկայ պի – տի ըլլար Նէշընըլ Փրէս Քլըպի ճաշին, եւ երեքշաբթի վերադառնար Մոսկուա :

Այս առթիւ Նիւ Եորք Հերըլտ Ռէս – իւնկիւնի թղթակիցը կը գրէ թէ աւելի շատ պաշտպանութիւն չնորհուած է Մի – կոյեանի քան Մ. Նահանգներու նախա – գահին կամ օտար բարձրաստիճան հիւ – րի մը :

Խորհրդային դեսպանատան առաջարկին վրայ իսկ գաղտնի ոստիկան մը պիտի ըլ – լայ Նէշընըլ Փրէսի խոհանոցը երկուշաբ – թի օր, միասին ունենալով ժէժէտ հաշ – ուիչ մեքենայ մը գտնելու համար բոլոր տեսակի թոյները որ կրնան դրուիլ փոխ – վարչապետին կերակուրին մէջ :

× *Նիւզ օֆ տը Ուորլտ անգլիական թերթը կը գրէ թէ Այզընհաուըրի եւ Մի – կոյեանի տեսակցութիւնը լաւագոյն դէպ – քըն է պատերազմի վերջաւորութենէն ի վեր : Նոյն կարծիքը ունի «Օպզէովըրը » (Ավստրական) որ կը ճշդէ թէ Խրուշչեւ յաջողեցաւ յաղթել դիւանագիտական ար – դելքները զոր Տըլլըս պատրաստած էր : Միկոյեան մտաւ Սպիտակ Տունէն ներս Ամերիկացիներու մեծամասնութեան հա – ւանութեամբ :*

× *Մայլի մէջ Րէմոն Քաթիէ չահե – կան յօդուած մը ունի Միկոյեանի մասին ուր ի մէջ այլոց հետեւեալ ձեւով կը բացատրէ անոր «երկարակեցութիւնը » : «63 տարեկանին երբեք չէ խառնուած քա – ղաքական եւ դիւանագիտական կեանքին : ... 31 տարեկանին մտած է քաղաքական Բիւրօ : Եւ 32 տարուան ընթացքին երբեք չէ զաղրած կառավարութեան եւ կու – սակցութեան բարձրագոյն ատեները ղրա – ւելէ : Իր շուրջը տեսաւ շատեր որ բար – ձրացան եւ ինկան, իր «ֆեննմենալ» եր – կարակեցութիւնը կը պարտի այն բանին որ միշտ աւելի շատ օգտակար եղած է քան փայլուն, աւելի թեթիֆ քան վար – դապետական կամ բաղաքագէտ : ..ձար – տարապետ մը խորհրդային տնտեսութեան եւ ամէն բանէ առաջ, համաձայն իր ցե – ղին հանճարին, առեւտրական մը :*

ՁԻԻՆ-ՁՄԵՌ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

×

ՔԱՆԻ ՄԸ ՀԱՐԻՒՐ ՄԻԼԻՈՆԻ ՎՆԱՍ

Քանի մը օրէ ի վեր Ջուրերը կը բար – ձրանան Փարիզի շրջանին մէջ : Շարաթ եւ կիրակի, Սէն եւ Մառն պետերը իրենց հուներէն դուրս յորդեցան, ողողելով ճամբաներ, տուներ եւ աշխատանոցներ , բազմաթիւ միլիոններու վնաս պատճառե – լով : 350 հոգի պարպուեցան իրենց բնա – կարաններէն եւ հազար ուրիշներ կը պա – հուին նոյն սպառնալիքին տակ ,

Մինչ Շարաթ օր 5·65 մեթրի բարձրա – ցած էր Սէնը կիրակի օր ջուրերու մա – կարդակը հասաւ 6·11 մեթրի եւ կը սպասուէր որ բարձրացումը չարունակուի մինչեւ 6·20 մեթր : Լուրջ միջոցներ ձեռք առնուած էին մայրաքաղաքը ծանր ողո – ղումներէ փրկելու համար : Այսուհան – դերձ, անդադար բարձրացող ալիքները մեծ վնասներ պատճառեցին, մասնաւո – րապէս գետերու մօտէն անցնող առորեր – կրեայ երկաթուղիներուն : Էնվալիտ – վերապլ դիծը արդիլուեցաւ Շարաթ օր , Օրսէ – Օսթէրլիցը՝ երկուշաբթի : Կը սպասուէր որ ուրիշ ճամբաներու վրայ ալ երթեւեկը արգիլուէր :

Մառն գետը իր ամբողջ երկայնքին վը – րայ հունէն դուրս ելած է : Լանիի մէջ հարիւր բնակարաններ ողողուեցան, Նու – պզիի մէջ՝ 150, Կուրնէվի մէջ՝ 200 :

Սէնի բարձրացումը կացութիւնը ծան – րացուց Քորպէյէն մինչեւ Շարանթոն , ուր 880 տուներ ջուրերու մէջ մնացին, 491 ուրիշներ անմիջական վտանգի մէջ կը գտնուին, 310 տուներու բնակիչները պարպուեցան, նկատի առնուած են նաեւ 1·370 ուրիշներ :

Ողողումները վտանգաւոր բնոյթ ստա – ցան նաեւ Վիլնէօվ Սէն Ժորժի մէջ :

Նասիոնալ 446 եւ 448 ճամբաները կար – ուած են :

Վերսայլի մէջ պինուորները իրենց մա – կոյկներով ժողովուրդին օգնութեան կը փութան :

Աւժանթէօյէն Մէօլան կացութիւնը նոյնքան ողբերգական է : Կիրակի օր այդ շրջանին մէջ 313 չէնքեր ողողուած էին և 79 հոգի պարպուած : Նասիոնալ 311 ճամբան Աւժանթէօյի մէջ կարուած է . ջուրերը կը չարունակեն բարձրանալ վտ – ղոցներու մէջ եւ բազմաթիւ ղործարան – ներ ողողումի անմիջական սպառնալիքին տակ կը գտնուին : Կարուած են նաեւ թիւ 186 եւ 13 Նասիոնալները՝ Պուժիվալի եւ Մարլիի մէջ :

Մոնթեսոնի մէջ, ուր քառասուն տու – ներ ջուրերու տակ կը գտնուին, երկու գործարաններ փակեցին իրենց դուռները, ուխտուն բանուորներ անզործ ձգելով : Ո – գողումները կը չարունակուին գրեթէ ա – մէն կողմ. Մանթի մէջ պետին ջուրերը բարձրացած են 6·64 մեթրի :

Մանսպէդներու կարծիքը այն է , թէ քանի մը օրէն կացութիւնը պիտի բարե – լաւուի , մանաւանդ փարիզեան շրջանին մէջ, ուր այսօրուընէ սկսեալ ջուրերը պէտք է պակսին :

Յուրտ ձմեռը մեծ աւերներ գործեց Նա – և Եւրոպայի մէջ: Միւնիխի (Գերմանիա) երկաթուղիները մնացած են ձիւներու տակ, պատճառ դառնալով կառախառնբե – րու յապաղման, եթէ այսպէս չարունակ – ուի, կը կարծուի թէ չոզեկառքերը ար – ժամապէս բոլորովին պիտի դադրին :

Լոնտոն միշտ կը մնայ մշուշապատ , իսկ արուարձանները ծածկուած են ձիւ – ներու տակ : Էլիզապեթ թագուհին, որ իր պուկին հետ, իշխան Շարլ, ինքնաչարժով պտոյտի ելած էր, ձիւներու մէջ խրած է եւ անկէ դուրս չէ կրցած գալ : Վերջա – պէս վար իջնելով , ձիւնածածկ ճամ – բաներէն քալելով տուն հետ հասած է մօտակայ պետրոլ եւ հիւրանոցներուն հա – մար պանդոկապետի մը կողմէ : Կէս ժամ վերջ հսկայ ինքնաչարժ մը օգնութեան կը փութար :

Առաջին անդամ ըլլալով ասոնիկ ցուրտ ըրած է նաեւ Ճափոնի մէջ, ուր ասոնճա – նաչափը նուազ 37 ցոյց կուտայ : Երկիրը ծածկուած է սառոյցի տակ :

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ մէջ կացութիւնը ծանրա – ցաւ. փերոնականները որոշեցին գործա – դուլը չարունակել մինչեւ այն օրը՝ երբ պիտի հրաժարի կառավարութիւնը : Ա – ժերիկեան դեսպանատան կա Փլաթթայի մշակութային կեդրոնին եւ նախարարի մը բնակարանին վրայ ռումբեր արձակուե – ցան : Միւս կողմ, փերոնական բանուոր – ներու հետ գրամատան պաշտօնեաները , տպարաններու գրաշարները եւ լրագրող – ները որոշեցին գործադուլին մասնակցիլ. երկուշաբթիէն սկսեալ ոչ մէկ թերթ պի – տի հրատարակուի : Կը կարծուի թէ չար – ժումը պիտի տարածուի երկրին մէջ: Բանթողները կրակի տուին կարգ մը չր – ջաններ եւ բախումներ ունեցան բանակին հետ : Երթեւեկը դադրած է երկրին մէջ, երկաթուղիները կը գործեն՝ բայց զին – ուորներու հսկողութեան տակ, արտա – սահմանի հետ Աւժանթինի բոլոր կապերը պիտի կտրուին, քանի որ բոլոր սէեմէ – ֆանները թիկունք կը կանգնին փերոնա – կաններու : Հակառակ այս բոլորին, Նա – խագահ Ֆրոնտիսի ոչ մէկ փոփոխութիւն մտցուց իր ծրագրին մէջ եւ կիրակի օր մեկնեցաւ Միացեալ Նահանգներ :

ՄԱՕ – ՅՃ – ԹՈՒՆԿ կարմիր Չինաս – տանինախագահը Մոսկուա կ'երթայ նե – կայ ըլլալու համայնավար կուսակցու – թեան 21րդ համագումարին :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ մոլո – րակը երեսուն միլիոն քիլոմեթր է իր մեկնակէտէն եւ ամէնէն մօտը արեւին՝ 146 միլիոն 400 հազար քիլոմեթր :

ԻՏԱԼԻՈՅ բնակելարարական կուսակցու – թիւնը (նենիական) կը չարունակէ իր համագումարը : Բուռն վիճաբանութիւն – ներ տեղի կ'ունենան : Զախ թեւը կը գո – տապարտէ Նեննին որ կ'ուզէ ինքնաւար դառնալ եւ չդործակցիլ Թոլիաթիի հա – մայնավար կուսակցութեան հետ : Կաս – կածելի չէ թէեւ Նեննիի յաղթանակը , բայց այս վերջին պարագան ալ նոր դժ – ուարութիւններ յառաջ պիտի բերէ : Նեն – նիի ինքնաւար կուսակցութիւնը կրնայ տեսակ մը երրորդ ուժ դառնալ Թոլիա – թիի եւ Ֆանֆանիի կուսակցութեանց մի – ջեւ եւ զօրանալ նոր անդամներով, մէկ մասը՝ յուսախար համայնավարներ մի – սը՝ ժողովրդավար Ընկերվարականներու (Սոսիալիսթ) կուսակցութենէն :

ՅՈՒՆՍԱՏԱՆԻ Արտաքին նախարարը Աւերօֆ Փարիզ եկաւ առջի օր, ուր կարդ մը խօսակցութիւններ պիտի ունենայ նա – եւ Թուրքիոյ Արտաքին նախարար Զոր – լուի հետ Կիպրոսի հարցին շուրջ : Այս առթիւ թրքական նախարարութեան պաշ – տօնական մէկ բանբերը հերքեց այն ը – րոյցները որոնց համաձայն Պոնի կառա – վարութիւնը առաջարկած է միջնորդել : Դաշնակցային Գերմանիոյ կը վերապրուի նաեւ ծրագիր մը.— Եղէականի մէկ կղ – զին փոխադրել Կիպրոսի Թուրքերը, այդ կղզին տալով Թուրքիոյ : Այս ծրագրին առթիւ ալ բանբերը ըսած է թէ «յիմար» բան է : Յոյները նոյն ձեւով հերքած են այս լուրերը :

ԱԼԺԵՐԻՈՅ Ազգ. Շարժումի պարագլուխ Մեսալի Հաճ, որ Մայր Երկրին մէջ ազատ շրջագայութեան իրաւունք ստա – ցաւ, վերադարձաւ Շանթիլիի իր բնա – կարանը :

(Լուրերու շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՈՒՂՂԱԳՐԱԿԱՆ

9.

Արդարեւ, արեւն է բոլոր այս հաւատալիքներուն ազբիւրը, աշակողմին նը – ւիրականութեան խմաստ տուողը: Հինե – րը, առաւօտուն, ազօթելու պահուն, ի – րենց երեսը կ'ուղղէին արեւելք, որ կը համարուէր «աչխարհի դուռը», — երբա – յական աւանդութիւն մը կ'ըսէ թէ Ադամ, առեղծուած պահուն, դրուած էր երեսը ուղիղ դէպի արեւելք, որպէսզի աչքերը հաղիւ բացուած՝ արեւին առաջին շողն իյնար աչքերուն մէջ :

Աչխարհի դրան դիմաց տեղաւորուած նայնպէս, ազօթողը կը դառնար արեւին հետ, կը դառնար միշտ ձախէն աջ՝ որ կը նչանակէ հարաւ(***),— այսպէս երբա – յերէն հարաւ կը նչանակէ աջ, կամ աջ կը նչանակէ հարաւ (յամին), ինչպէս հիւսիս կը նչանակէ ձախ, ու ձախ(****) կը նը – չանակէ հիւսիս (շմոլ): (Նախորդ յօդ – ուածին տպագրութեան մէջ ինկած կոր – ուած էր զուգահեռ այս կրկնութիւնը , եւ հարաւը դարձած էր շմոլ):

Հիմա այտեղ է կարեւորապոյն կէտը : Յամին , որ կը նչանակէ աջ, ազօթքի պահուն՝ ազօթողին դիրքին համապա – տասխան երկրորդ խմաստով մը կը նչ – անակէ նաեւ հարաւ, եւ ազօթողին արա – բողութիւններուն համապատասխան եր – րորդ խմաստով մը կը նչանակէ նաեւ եր – դում, այսինքն յայտնել հաւատարմու – թիւն: Արդարեւ, ազօթողը կը բարձրա – ցնէր իր աջ ձեռքը եւ հանդիսական ձեւով մը կ'արտասանէր իր հպատակութիւնը · Յամի՛ն կամ եամի՛ն:

Ցետագային , պատրաստ ազօթքներու մանակցութիւն կամ յաւելուած, աջին դարձած, այդ երդումը ուրիչ խմաստ չունէր , բայց եթէ՝

Ինչ որ է կամքդ, կը հպատակիմ կամ – քիդ : կը հպատակիմ քեզի որ աջս կը կենաս :

Սեմական բառ, երբայերէն լեզուէն դուրս՝ յամին կ'ապրի նաեւ արաբերէնին մէջ: Դեռ աւելին, — յունարէնն ալ առած է նոյն բառը (*****) , ինչպէս կը պնդէ Լայ: Օմնուս, նոր յունարէնով՝ օմնիս (Անթրոպիթիս ,Ստուգ· բառարան), կը նը – չանակէ երդում ընել (Պուռաք, Ստու – գաբանական բառարան յունարէնի, կը մերժէ այս ծագումը, էջ 701): Արդ, Լայ խնամութիւն մը կը տեսնէ յամին եւ ա –

(***) «Որ ի ձախմէ Դամասկոսի» (Գննդ· ԺԴ· 15):

(****) Հայերէն հարաւ բառը եւս, ստուգաբանական փորձի մը համաձայն , կը նշանակէ արեւ :

(*****) Հետաքրքրական է դիտել տալ թէ Աստուածաշունչ Մատեանի եօթա – ճասնից թարգմանութեան մէջ, յունարէն դէնօիսս (տառացի՝ այսպէս) դրուած է հոն ուր գրուած է *ամէն* կամ *եղիցի* :

մէն բառերուն միջեւ :

Առաջինը կը դրուի եոտ, մեմ, նուն դիրերով ու կը կարդացուի եամին, իսկ երկրորդը՝ պեփ, մեմ, նուն դիրերով ու կը կարդացուի ամէն:

Երկրորդը կը թուի անդարմ եւ անդա – ւակ բառ, որովհետեւ չունի պատմու – թիւն, ոչ ալ խմաստի ընդլայնում: Բու – սած է ինչպէս դլուխ մը սխտոր՝ ցօղունի սրտի մը մէջ, ու մնացած մինակ: Կան անաւ, օմէն, էմուն ձեւեր, որոնց գոր – ծածութեան տեղին համաձայն տրուած նչանակութիւնները չեն տարբերիր իրար – մէ, — ամրութիւն, հաւատարմութիւն , ապահովութիւն, վստահութիւն: կը թուի թէ քաղդէերէն բառ է, ծագումով կա – խարդական, — առով միայն բացատրելի հրէական այն աւանդութիւնը թէ բաւա – կան է սրտեռանդ արտասանել ամէն բա – ռը, ազօթքներէն աւելի ներզօր, «որպէս – դի բացուին երկնքի դռնները »: Քաղդէ – րէն ամէն բառին տրուած նչանակութիւ – նը, հաւատք, կուզայ կը զօրացնէ նոյն – պէս երբայերէն յամին բառին ոչ միայն ներքին խմաստը՝ հպատակութիւն աչքին , այլ եւ արտաքին խմաստը, արարողական ձեւով՝ բարձրացմամբ աչքին, երդուընա – լու համար :

Արդարեւ , մեծ Բաբբունին Վոկուէ , (որ հրատարակած է Հնդամատեանին ֆը – բանսերէն թարգմանութիւնը բնագրին հետ դէմ առ դէմ, ստորեւ՝ ծանօթութիւն ու մեկնութիւն, որոնք աւելի տեղ կը գը – բաւեն քան բնագիրն ու թարգմանութիւ – նը), կը հաստատէ թէ ամէն համազօր է ֆրանսերէն ծը լը ժիւռ տարպին (6) :

Ուրեմն ամէնը եամինն է, Արարացւոց ամինը, նաեւ ծանօթ եէմինը, որ կը նը – չանակէ ·— կ'երդնում ու կ'ուխտեմ հա – ւատարիմ մնալ կամ հպատակիլ :

Ուսոի դրեցէք ամէն (տարազ ազօթ – քի), դրեցէք ամեն, դրեցէք ամին,— տարբերութիւն չ'ըներ , բառը օտար է :

Բայց հայերէն բառը, ամէն, իրրեւ ար – մատ ամենայն բառին, կը դրուի միշտ իով, համաձայն հայ լեզուին օրէնքնե – րուն :

×

Գրեր էի թէ Ամէնտիկին անձնանուն մը կայ, յիշուած՝ Հալէպի ձեռագրերուն մէջ: Անձնանունը օրինակ բերած էի ուղ – ղագրութեան ,ամէն բառին էագրութեան՝ առանց մեծ կարեւորութիւն ընծայելու ձեռագրական վկայութեանց , յետաձգելով կարծիքս բառակազմութեան մասին, որ, այժմ, ահաւասիկ ·—

Ամէնտիկին հայերէն բառ չէ ,— արա – բերէն էմին կամ ամին բառերով կազ – մուած ամին – էտ – տին (ապահով ի կրօնս) անուան աղաւաղումն է : Արդարեւ ունինք Ամնադին անձնանուն մը եւս, (ա –

(6) Աջին վրայ երդուընինալու , եւ առ – հասարակ երդումի զանազան արարողու – թեանց մասին՝ կարդալ Հ· Վարդան Հա – յունիի գիրքը·— *Երդմունք հին Հայոց մէջ* :

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

"ԱՐԾԻՒՆԵՐԸ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ"

Հեղինակ՝ Կ· ՓՈԼԱՏԵԱՆ

(Բ· եւ վերջին մաս)

Վէպին մէջ ունինք նաեւ քանի մը կնո – ջական դէմքեր :

Շաֆէն յանդուգն ու խելօք, քանի տարեկան , աննման ազնիկ մը, որ այդ լեռնային միջավայրին մէջ բարձրագոյն դպրոց մը բանալու ծրագիրը կը յղանայ, եւ այդ դպաւիարին ամէնէն առաջ կը լծուի Նահապետը իր նուէրով : Արմէնն ու Վարդէսը առաջին ուսուցիչները պի – տի ըլլան, եւ դպրոցը պիտի կոչուի « Սուրբ Ներսէս Շնորհալի»: Շաբէ լեռը բարձրացողներուն մէջ միակ կինն է, քա – ջալերելու համար կուսաղները, բայց յե – տոյ կը բաժնուի պալ միանալու համար տարագիրներուն: Իր ճակատագիրը կը միացնէ Արմէնին, որուն հետ կ'ամուս – նանայ անապատին մէջ :

Շուշանը դժբախտ ազնիկ մըն է տասն – եւութ տարեկան եւ համեստ: Որդեղբը – ուած Նահապետին կոմկէ, երբ ամբողջ ընտանիքը կոտորուելէ ետք, անկիւն մը պահուըտած կը գտնուի: Նահապետը կը փափաքի երջանկացնել այդ դժբախտ էա – կը, որ ամէն բան կը զգայ, բայց չի կը – նար արտայայտուիլ: Արմէն Շուշանին հանդէպ համակրանք կը զգայ, եւ նոյն – խակ աքսորի օրերուն ազնուական մտա – ծումը կ'ունենայ երջանկացնել զինքը : Եւ սակայն ամէնէն մեծ եւ հակամարտ – կային դժբախտութեան զոհը կը դառնայ խեղճ աղջիկը: Արմէն գիշեր մը Շուշանին լկուած մարմինը կը գտնէ վիրաւոր վի – ճակի մէջ: Հետզհետէ յոյսերէան նչանները կը յայտնուին դէմքին վրայ: Քաջութիւ – նը կ'ունենայ սակայն այդ օտար ծնուն – դը աւազներուն վրայ, ոտքերովը ոչընչացնելու ··· իր մէջ խեղդելով մայրա – կան զգացումը :

Բաբգէնը Արմէնին երէց եղբայրը տա – րօրինակ արտակերպն տիպար մըն է : Գիշեր մը երբ եղբօրը հետ կ'առանձնա – նայ, Բարդէն սիրոյ իր փորձառութիւն – ներուն մասին կը խօսի : Իր մտածումնե –

բարական բառերով կազմուած անձնանուն չատ ունինք) , որ անունն է դաւառան Հա – յու մը: Վրաց Ալէքսանար Ա· թագաւորը կաշառեց զայն ու թունաւորել տուաւ իշ – խան Օրբելեանը 1438ին: Հայերը պատ – ժեցին զաւառանը՝ կտրելով ձեռքին մատ – ները ու ոտքերը :

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Յ· Գ·— «Ամէն» բառին ուղղագրու – թեան մասին՝ այսքան: Նախ բան «ո՞յ թէ օ» վերջավանկով աւուններու ուղղա – գրութեան վէճը, միջանկեալ մէկ յօդ – ուած մատենագրութեան մասին եւ մէկ յօդուած՝ Օրմանեանի մասին՝ իրրեւ եզ – րակացութիւն : Շ· Ն·

ըլն ու խորհուրդները տարօրինակ են , մանաւանդ սեռային արարքին մասին ինչ որ կը մտածէ : « Կը խորհիմ, կ'ըսէ, թէ մարդիկ չեղած են բնական ճամբէն : Սե – ռային արարքին տուած են հանդիսաւո – րութիւն մը, սեռակ մը սրբութիւն, վե – րածած են ծէսի, կրօնական, բարոյական խեղկատակութեան մը: Մինչդեռ չատ պարզ արարք մըն է ան : Դաս առնենք կենդանիներէն ···»: Բարդէն ուսումնա – սիրած է Նիցչէի և Շոփենհաուերի փիլի – սոփայութիւնները, ընկերային կեանքի երեւոյթներուն մասին: Ամուսնութիւնը թակարդ մը կը նկատէ ան, չղթայ մը : Ամուրի է, հետեւաբար ազատ ամէն կա – պանքէ ···:

Սրբուհին ուրիշ նկարագիր ունի: Երե – ւոյթէն դատելով ուրիշներուն հաճոյք պատճառող եւ Բարդէնի սիրոյ մասին ու – նեցած ըմբռնումները բաժնող մըն է: Խորհրդաւոր կին մը: Ամուսինը ինքզին – քը կախած է անտառին մէջ, հսկայ ծառէ մը: Սրբուհին սիրոյ արուեստագիտուհին է: Գրաւած է նաեւ Բարդէնը: Կը նուազէ կեանքին մեծ երաժշտութիւնը, մեծագոյն օփերան··· իր լռութիւնով, իր երաժշ – տութեամբ···: Ուրիշներուն համար Սբր – բուհին կը նկատուի անբարոյական, ա – նարգուած, մեղապարտ կին մը: Եւ սա – կայն գերագոյն զոհաբերութեան հերո – սուհին կը դառնայ: Ջոհ մը պէտք էր Թուրք պաշտօնատարին հաճոյք պատճա – ռելու համար: Եւ Սբրուհին կամաւոր զոհը կը դառնայ, սրբանալու համար ժո – ղովուրդին աչքին:

Եւ սակայն ընթերցողին համար Բար – դէնին եւ Սբրուհիին գետամոյն անձնաս – պան ըլլալը միշտ անբացատրելի պիտի մնայ, մինչ կրնային հետեւիլ տարբեր – ներուն եւ բաժնել անոնց ճակատագիրը:

Վերջին դէմքն է Իշխան Թորոսը : Երբ Նահապետը կառավարական հրամանին կը համակերպի, այս ժողովրդական դէմքը կը դժէ· «Արծիւներուն տեղը լեռն է, այս բարձունքները, արծիւները չեն կր – նար դաշտ իջնել ··· չեն կրնար հաւ դառ – նալ ···»: Իշխան Թորոս կը հետեւի բմ – բոստներուն, բայց բան մը չենք պիտեր իր, ինչպէս նաեւ, իր բոլոր ընկերակից – ներուն վիճակին մասին :

Ամբողջ դիրքին մէջ հապաւագիտա – ն նկարագրական էջերը, բայց երկու տեղէ, որոնցմէ մէկը նուիրուած է համբ Շու – շանին, « երկար, ոսկեզօծ մազեր կը շրջապատէին հիմա անոր անոյշ դէմքը : Մարթին եւ աչքերուն գոյներն անգամ փոխուած էին: Սառափի թափանցկու – թիւն էր առացեր անոր ողորկ, կաթնա – յին մորթը : Աչքերը մեղրագոյն էին հի – մա, որոնցմէ անհուն քաղցրութիւն կը ծորէր: Անոր նուրբ շրթները կը բացուէ – ին դէմքին վրայ, քաղցրահամ պտուղի մը պէս: Անծանօթ խռովք մը կար Շուշանին աչքերուն մէջ: Մանկական անմեղութիւն մը, ու նաեւ տեսակ մը վախ: Աչքերը՝ անմեղ եղնիկին»:

Երկրորդը գեղջանիկի մը դայլայլին

ինչպէս Սահակ Բագրատունին (Մովսէս Խորենացու բարեբարը), Վահագն Ամա – տունին ու Գրիգոր Մագիստրոսը: Այս Գրիգորը մեծահմուտ մարդ էր եւ հայե – րէն է թարգմանել Պղատոնի փիլիսոփա – յութիւնը :

Ժողովրդական անկիր բանահիւսութիւ – նը այժմ էլ խիստ տարածուած է ամ – բողջ Հայաստանում: Դա թարմ է, պարզ ու ազնիւ, ինչպէս այն բոլոր երգերը , որոնք ժողովրդի սրտից են բխում, եւ ֆանտաստիկ է որպէս արեւելեան ստեղ – ծագործութիւնները .

Օրօր կաւչիմ՝ իմանաս ,
Պառկիս ու անուշ քնանաս ,
Մեծնաս ու մեծ մի լինիս ,
Բոլորիս ու գեղ մի լինիս :
Ան գեղն ուր մեծ չի կենայ,
Ան գեղին մեծը դուն լինիս ·
Դուն լինիս անտառ մօրուն ,
Որ զարնես ֆօխկըդ խորուն ,
Ֆօխկըդ խորուն զարնես ,
Ծառդ շուք անէ գեղերուն :
Ծառի շէրը , վրայ եկէք ,
Շուք արէք մեր պիլպիլներուն :

ՌՈՒԶՆԻԿ

(6 Շար·)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԱԿՈՄԻՆ ՀԵՏ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

ՄԻԿՈՅԵԱՆԵՐԷՆԷ

ՄՄԲ.— Նիւ Եորք Հերալտի աշխատակիցներէն Մարկըրիթ Հիկինս հետեւեալ յօդուածը ստորագրած է Միկոյեանի ամերիկեան ճամբորդութեան եւ այնտեղ կատարած յայտարարութիւններուն մասին :

Միկոյեանի հետ ունեցած « ապառ ու անկեղծ կարծիքի փոխանակութիւններ»էն մէկէն վերջ, գործատէր միլիոնատէր մը անցեալ շաբաթ կը յայտարարէր մեծ դիւտ մը ընողի նման. «Այս Ռուսը Ամերիկացիներու հետ հասկացողութեան լեզու մը գտնելու եւ իրական խաղաղ պայմաններ մը հիմքը դնելու մասին այնպէս կը խօսի, որ կարծէք իրապէս անկեղծ է»:

Միկոյեան պէտք չունէր Ուաշինկթըն, Քլիվլէնտ, Տիթրոյթ կամ Շիքակօ այցելելու, փաստելու համար որ խօսելու մեծ կարողութիւն ունի, հմայիչ է, ճըկուն է, ու նաեւ կրնայ շատ բան ըսելու տպաւորութիւնը ձգել՝ առանց նոր ոչինչ ըսելու : Այդ՝ իր կեանքին խակ պատմութիւնն է. կամ աւելի ճիշդը՝ կը բացատրէ թէ այս հին բոլշեւիկը ինչու տակաւին ողջ մնացած է :

Բայց ամերիկացի գործատէրերու եւ ուրիշ անհատներու հետ Միկոյեանի ունեցած խօսակցութիւնները անդամ մը եւս փաստեցին, թէ որքա՜ն մեծ է տարբերութիւնը անպաշտօն Ամերիկացիին ու մասնագէտ բոլշեւիկին միջեւ՝ «ուրիշնե-րու գործերուն միջամուխ չըլլալու», « խաղաղ մրցակցութեան», «գոյավիճակ»ի, « բնականոն յարաբերութիւնները ըստեղծել»ու գաղափարներուն իրենց տը-ւած իմաստին առնչութեամբ : Առաւելութիւնը, անշուշտ, կը պատկանի մասնագէտ բոլշեւիկին, որովհետեւ դիտէ թէ « խաղաղ գոյակեցութիւն» ըսելով ինքը տարբեր բան կը հասկնայ, բայց դիտէ նաեւ թէ իր ունկնդիրները չեն հասկնար այդ տարբերութիւնը :

Միջին Ամերիկացին մտահոգուած է իր գործով, իր արհեստով ու իր համայնքին խնդիրներով, ու ոչ մէկ ճնշման չենթարկուիր իր կառավարութեան կողմէ՝ համայնավարութեան դէմ մղուած պայ պատերազմին բոլոր մանրամասնութիւններուն ծանօթ ըլլալու համար : Իր օրա-թերթին մէջ անուշադիր աչքով մը կը կարդայ պայ պատերազմին չորջ գրուած յօդուածներուն վերնագիրները միայն. մանրամասնութիւններուն տեղեակ չէ : Զարմանալի չէ ուրեմն, որ մեծապէս տպաւորուի երբ իր իսկ ականջներով լսէ Միկոյեանի նման մարդու մը այն յայտարարութիւնները, թէ «Ռուսիա իրապէս ազդեցութեան տակ Արմէնին կը վերաբերի, « Աղուոր աչքեր կը տեսնէր հիմա իր չուրջը, մանուկներու, սիրակարօտ գոյներու» ձայնե՛ր կը լսէր Արմէն, եթերային սրինգներու, ջութակներու, որոնք կը հեծկլտան քաղցրօրէն : Կ'ըմպէր դինի, որ կը տաքցնէ սիրտը, կուրծքը կը պարուրէ խնդութեամբ, կ'ողողէ անոր տակ տարածուող յուզական ամբողջ միջոցը» :

Վերջացնելու համար դիտողութիւն մը : Գիտենք որ հայերէն քերականութեան մէջ չաղկապները միշտ նախադասութեան սկիզբը կը դրուին, բայց քերթուածներուն մէջ, ուր լեզուին բոլոր բառերը կը հպատակին որոշ երաժշտականութեան եւ ներդաշնակութեան, չափի եւ յանգի : Կ. Փոլատեան իր վէպին մէջ ընդհանրապէս յարգած է չաղկապներու գործածութեան ընդունուած օրէնքը, բայց որովհետեւ չաղկապէն, զոր բազմաթիւ նախադասութիւններու մէջ դրած է վերջը : Քանի մը օրինակներ.—

« Կը փնտռէր որովհետեւ բառերը » էջ 81 :

« Երկար տեղ որովհետեւ ան կարծեց թէ» էջ 111 :

« Թռչունը որովհետեւ յանկարծ ձգեց պատչեմը » էջ 133 :

« Ան է որովհետեւ այդ գործին դլուխը » էջ 175 :

« Մարդու մը կեանքը որովհետեւ անձնական խնդիր մըն է» էջ 228 :

« Իրեն այնպէս թուեցաւ որովհետեւ » էջ 469 :

« Մաքուր էակ մըն է ան որովհետեւ» էջ 443 :

« Ուռելիք չկայ որովհետեւ» էջ 533 :

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

կը հաւատայ խաղաղ գոյակեցութեան կարելիութեան, եւ ուրիշներու գործերուն միջամուխ չըլլալու քաղաքականութեան» : Զարմանալի չէ նմանապէս, որ մարդն անցնէ նոյնիսկ, թէ Ուաշինկթընի մէջնատած իր դեկավարները երեւակայական վտանգներու դէմ պայքար կը մղեն, կարծելով թէ կրեմլին կ'ուզէ խնդիր յարուցանել մեզի եւ ամէն տեղ :

Ինչ որ անհրաժեշտ է ընել համայնավար մտանողականերու հետ մեր ունեցած յարաբերութիւններուն մէջ, ոչ թէ Ռուսերէնէ թարգմանութիւն կատարելն է, այլ՝ թարգմանութեան թարգմանութիւնը ընելն է : Իսկ այս պարագային՝ անհրաժեշտ է թարգմանութիւն կատարել՝ Մոսկոյականներէնէ :

Առնենք, օրինակի համար, «ուրիշներու ներքին գործերուն միջամուխ չըլլալ » նախադասութիւնը, զոր Միկոյեան ամէն առիթով չեչաց իր ամերիկեան ճամբորդութեան առեն՝ զայն ներկայացնելով որպէս ռուսական քաղաքականութեան որդեգրած ուղին : Այս ձեւի հարցի մը, Միկոյեան ամէնէն վերջին անգամ Հնդկաստանի մէջ խառնուած էր : Համայնավարական ակնոցով, կացութիւնը չատ պարզ էր. «Հնդկաստանի ներքին հարցերուն միջամուխ եղողները» յեղափոխութիւնը կազմակերպողներն էին, որովհետեւ, միշտ ըստ համայնավար տեսակէտին, այդ յեղափոխականները կը ներչնչուէին օտար «յետադիմականներէ» : Ուրեմն, խորհրդային զօրքերը վերջ տուին այս «օտար միջամտութեան» եւ դարձան ախոյեանները այն գաղափարին, որ Հնդկաստանի ներքին հարցերուն ոչ ոք իրաւունք ունի միջամուխ ըլլալու՝ բացի ... Ռուսերէն :

Առնենք « խաղաղ մրցակցութիւն » եւ «բնականոն յարաբերութիւններ ստեղծել» գաղափարները :

Ուաշինկթընի մէջ կազմակերպուած ճաշի մը ընթացքին, Միկոյեան լուրջ կերպով բացատրեց ներկայ կարեւոր անձնաւորութիւններուն, թէ «Արեւմտեան Պերլինի կացութիւնը անորմալ է եւ պէտք է դայն նորմալ վիճակի բերել» : Ճաշը չարունակելով, Միկոյեան անկեղծ կերպով յայտարարեց , թէ Արեւմտեան Պերլինի մասին Ռուսերուն ունեցած մտահոգութեան պատճառներէն մէկն ալ այն է, որ այնտեղի կեանքի մակարդակը աւելի բարձր է քան Արեւելեան Գերմանիոյ կեանքի մակարդակը :

Միկոյեաններէնի թարգմանութեամբ, ասիկա կը նշանակէ թէ Արեւմտեան Պերլինի վիճակը ռուսական չափանիշներով անբնական է — շատ ազատ են այն-տեղի բնակիչները, անբնական կերպով բարեկեցիկ են, եւ նոյն կերպով վճռած են համայնավար չդառնալ : Եւ հետեւաբար , անբնականօրէն մտահոգիչ են . որովհետեւ ըստ համայնավարական բառարանին, « խաղաղ մրցակցութիւն » կարելի է ընել, երբ վտահ ըլլան թէ առաւելութիւնը Արեւելեան Պերլինի կողմը կը դտնուի :

Ճիշդ է , որ Միկոյեան խօսեցաւ նաեւ կարգ մը նոր հարցերու մասին — ինչպէս՝ Կրեմլինի մէջ տեղի ունեցած հակամարտութիւններուն մասին, Բուլղանինի, Բերայի եւ այլոց խաղացած դերին ու անոնց վիճակուած ճակատագրին մասին. նիւթեր, որոնց մասինցարդ ոչմէկհամայնավար դեկավար համարձակած էր արտայայտուիլ դուրսը : Բայց երեւի այս մասին չանհանգստացուելուն վտահ է :

Նմանապէս, թէեւ պնդեց որ Պերլինի մասին խորհրդային քաղաքականութիւնը չէ փոխուած, բայց եւ այնպէս ամերիկեան հակառաջարկները պահանջելով , լուռելեայն հասկցուց, որ կրնայ փոխուիլ խորհրդային տեսակէտը : Այստեղ ալ , Միկոյեան վտահ է որ խնդիր պիտի չունենայ Կրեմլինի մէջ, որովհետեւ մինչ անցեալ Նոյեմբերին Խրուշչեւ վերջնագիր կուտար Պերլինի մասին, այժմ ներկայացուած խորհրդային յուշագրին լեզուն չատ աւելի մեղմ է. չամենայն դէպս՝ վերջնագրի չի նմանիր : Նոյեմբեր-ին վերջնագրին ու այս նոր յուշագրին միջեւ եղած տարբերութիւնը լաւագոյն թարգմանութիւնը կը հանդիսանայ Միկոյեանի խօսած լեզուին. այսինքն՝ Ռուսիա կ'ուզէ եւ առնել Նոյեմբերին տուած իր վերջնագիրը Միշտ կ'ուզէ խնդիր հանել, բայց չուզեր պատերազմի առիթ տալ :

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ»

—o—

ԼԻՈՆ, (Յառաջ).— Կիրակի, Յունուար 11ին «Սթիւտոյ Քրէյճի»ի չքեղ սրահը մեղուներու փեթակի մը վերածուած էր : Ամենուն ըսելուած էին ոչ միայն մանուկներ «Կապտող պապան» տեսնելու եւ լեցնել նուէրները ստանալու յոյսով՝ այլ եւ մեծեր, ծնողքները եկած էին Կապոյտ Պաչի արդէն աւանդութիւն դարձած այս ձեռնարկը քաջալերելու մտօք :

Արդարեւ, այս վերջացող տարուան ընթացքին , դժուար թէ ուրիշ ձեռնարկ մը այսքան բազմութիւն, բայց մանաւանդ այսքան խանդավառութիւն տար ներ-կայ բազմութեան : Ու տիկա ամէնէն աոաջ շնորհիւ Կապոյտ Պաչի մեր քոյրերուն կատարած բացառիկ ճիգին ու նուիրումին :

Որոշեալ ժամին, ջութակահար ընկերը Պէրպէրեան հանդէսին բացումը կատարեց նուագով մը, որմէ յետոյ ընկերուհի Գայթանճեան արտասանեց իր բացման խօսքը : Ձառէ մը աւելի պարզ ու համեստ համարատուութիւն մըն էր յարգելի ընկերուհին խօսքերը : Թուեց այն բոլոր աշխատանքները զոր կատարած է տեղւոյն մասնաճիւղը վերջացող տարուան ընթացքին : Շատերուն համար դիւրին , աննշան գործեր, բայց որ այդ բոլորը այս դժուարին պայմաններու մէջ ընելու համար անհրաժեշտ էր ունենալ կամք , ուժ, այլ մանաւանդ յարատեւութիւն :

Աղքատներ, հիւանդներ, հիւանդանոցները : Դպրոց ու եկեղեցի, դինուորներ հոս ու հոն, այս բոլորին Կապոյտ Պաչը հասած է իր ուժերուն ներած չափով, առանց խարուելու ու նկատումներու : Նախագահուհին յուզումով կարդաց քանի մը նամակներ — հայերէն եւ ֆրանսերէն — հիւսիսային Ափրիկէի մեր զինուորներէ զոր տղոց կողմէ ղրուած :

Գնահատանքի եւ երախտագիտութեան խօսք կար այդ տողերուն մէջ, ուղղուած Կապոյտ Պաչին : Ցուզիչ եւ ուրախալի միեւնոյն ատեն : Իրենց վերադարձէն յետոյ, հայ կեանքին վերադառնալու խոստումներ :

Հարկ կա՞յ ըսելու թէ, այս նամակներու ընթերցումը երբ աւարտեցաւ, երկար ծափեր սրահը թնդացուցին :

Գեղարուեստական բաժինը չատ ճոխ էր եւ այլազան : Մանկական հանդէս մը ըլլալէ չատ հեռու : Ուրախութեամբ եւ հաճոյքով ունկնդրեցինք բազմաթիւ մանուկներու հայերէն ճլվլոցը, ու ծափահարեցինք սրտանց, բայց անոնցմէ դուրս, աւելի չափահասներու կողմէ — (12էն 16 տարեկաններ) մեզի հրամցուեցան այլազան գեղարուեստական կտորներ որոնք երօք արժանի էին գնահատութեան :

Այսպէս, քանի մը յոյժ երգերէ եւ արտասանութիւններէ յետոյ — Օր. Անժէլ Կարապետեան, Մելիք Մուրատեան, Ալթունեան, Քլօտին Խաղնէճեան, Հայկանուշ Կէնճեան, (փոքրիկ) Շաքէ Միրզէեւայլն (թող ներուի եթէ մոռցուածներ կան) հաճոյքով դիտեցինք ու ծափահարեցինք Թաղէոսեան քոյրերու ներդաշնակ պարերը, Օրիորդներ Ազատուհի Ղազարեանի եւ Մատլէն Մանուկեանի (Տէսինէն) հունդարական պարը : Նոյնպէս «Հայկազեան» վարժարանի աշակերտներու այլազան պարերը դեկավարութեամբ իրենց ուսուցչուհի Օր. Ընծայ Մաեփեանեանին, ու այս բոլորը դոյներով ու պէսպիսի տարազներով : Ու ասոնց քով նաեւ յուդիչ կենդանի պատկեր մը, — Մայր Հայաստան — երդախառն, դերակատարներ՝ Օր. Անժէլ Կարապետեան (Տէսինէն) եւ Օր. Ազատուհի Ղազարեան :

Բացառիկ հաճոյքով դիտեցինք նաեւ հանդէսի գեղարուեստական բաժնին վերջին արարը : «Անուշ»էն հատուած մը , «Վիճակ»ի տեսարանը : Ցուզիչ, տպաւորիչ ամէն գնահատանքի արժանի : Կը հաւատանք, պէտք է հաւատալ որ եթէ լման եւ անշահախնդիր աշխատանք կատարուի կրնանք հրաշքներ գործել :

Ներկայ բազմութիւնը ուրախացաւ, հրճուեցաւ ու հրճուանքէն լացաւ միայն այս պատկերը տեսնելով ...

Օրուան բանախօսն էր արդէն հանրային եւ կազմակերպչական գործերու մէջ ծանօթ նուիրուած մը — ընկերուհի Տիկին Արչ. Սիսլեան : Իր ճառը՝ արդար գնահատանք մըն էր հայ ժողովուրդի մեծութեան, անոր տպրած ու անցուցած փառքերուն, անոր տարած յաղթանակներուն ու պարտութիւններուն :

Ցարդանքի անկեղծ խօսք ունինք — ըսաւ ան — այն բոլոր միութիւններուն, կազմակերպութիւններուն, որոնք կ'աշխատին, այն մեծ նպատակին համար որ եղած է մեր նախնիքներուն խոհակը, երկիւղն եւ այսօրուան բովանդակ հայութեան նպատակը : Ինչ որ տրուած է մեզի իբր ժառանգ՝ սիրով եւ գերագոյն նուիրումով աշխատինք զանոնք ամրող-ջութեամբ փոխանցել մեր նոր սերունդին, մեր վաղուան ժառանգորդներուն» :

Վերջապէս, ընդհանուր ուրախութեան եւ բացականչութիւններու մէջ «Կապտող Պապան» բեմ եկաւ եւ այլազան նուէրներ բաժնեց բոլոր փոքրիկներուն անխտիր : Այս ընդհանուր ոգեւորութենէն քաջալերուած բազմաթիւ հայրենակիցներ գնահատելով Կապոյտ Պաչի գործունէութիւնը նուէրներ ըրին :

Ձեռնարկը, բարոյապէս թէ նիւթապէս, յաղթանակ մը եղաւ Կապոյտ Պաչին համար :

ՊԱՊԼԷ

ՁՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ելեկտրականութեան, տուրբիներու, քարքաշարի եւ առաքման ծախքերու յառաջդիմութիւնը մեծ դժուարութիւններ ստեղծեց թերթիս վարչութեան համար որ կը փորձէ սակայն պահել բաժանորդագրական նոյն պայմանները : Մեր այս գոհողութիւնը անկարելի կը դառնայ , եթէ բաժանորդները իրենց կարգին ԿԱՆԽԻԿ ԵՒ ԿԱՆՈՆԱԻՈՐ չվճարեն իրենց բաժնեգիները :

Արտասահմանի բաժնեգին՝ տարեկան 4500 ֆրանք :

Կանխայայտ շնորհակալութիւններ :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

●

ՈԶ-ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ՍԱԿ ՅՈՒՆՈՒԱՐ Ի-ԷՆ Ի ՎԵՐ

Մահազդ	2500
Շնորհակալիք	1500
Հոգեհանգիստ (1 անգամ)	1500
Հարսանիքի, ծնունդի, նշանա-խօսութեան յայտարարութիւն	2000

Այս գիներուն վրայ՝ հարիւրէն հատ գեղչ՝ մեր բաժանորդներուն :

Առեւտրական յայտարարութեանց համար մասնաւոր պայմաններ : Դիմել վարչութեան :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

—o—

ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ Ա. Մոալեան թատրոնին մէջ տեղի ունեցած է յուբիլէ երեկոյ մը , նուիրուած դերասան Սուրէն Սուրէնեանի մահուան քառամեակին : Հանդիսութեան մասնակցած են նաեւ Երեւանի Գ. Սունտուկեան թատրոնի դերասանները : Գ. Զանիբէկեանի բացման խօսքէն ետք Սուրէնեանի կեանքին ու գործին մասին կանգուցած է Գ. Աբաջեան :

ԵՐԵՒԱՆԻ Սպարտակ մարզական միութեան ակումբին մէջ պատքէթպոլի բարեկամական մրցումներ ունեցան եւ Ռոստովի եւ Երեւանի հաւաքական խումբերը : Կիներու առաջին հանդիպումը վերջացած է հաւասար արդիւնքով. երկրորդ մրցումներուն տղոց առաջին մրցումին ,յաղթած են Ռոստովցիները, իսկ երկրորդ հանդիպումին Երեւանցիները յաղթած են 61 – 88 արդիւնքով :

Ա.ՋԳ. ՉԻՆԱՍՏԱՆի պինեալ ուժերու ընդհանուր հրամանատար զօր. Զու Մինկ յայտարարեց թէ համայնավարները կը պատրաստուին անդամ մը եւս յարձակում զօրձել Քեմոյի վրայ. ամբարտաւաններու առժամեայ ընդհատումը պէտք չէ մոռնալ ոտյ թէ համայնավարները հրաժարած են Քեմոյը զրաւելու իրենց նպատակէն :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ խորհրդային դեսպան Վինոկրատով կիրակի առաւօտ մեկնեցաւ Մոսկուա :

ԱՄՄԱՆԵՆ կը հեռագրեն «Նիւ Եորք Հերըլտ»ի թէ Յունուար 19, Հայկական Մենունէը պաշտօնական ոճ յայտարարուած է Յորդանանի մէջ :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղար Իւլպրիխթ յայտարարեց թէ Արեւմտեան Պերլին պիտի չպաշարուի :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Ց. Դ. «Նոր Սերունդի» Լիոնի մասնաճիւղին տարեկան մեծ պարահանդէսը Փետրուար 21ին, Շաբաթ երեկոյեան ժամը ինէն մինչեւ լոյս, «Պէոնիէ Մէյչ»ի չքեղ սրահին մէջ :

×

Մուրատ – Թափայէլեան Նախկին Սանուց Միութեան հանդէսը 15 Փետրուար, կիրակի, Մխիթարեանց սրահին մէջ :

×

Սեղրակ Եավրուեանի գաշնակի ռեսիթալը յառաջիկայ Մարտ տասնին, Սալ Կավոյի մէջ :

×

«Փետրուար 18»ը կը տօնուի Փարիզի մէջ Փետրուար քսանին, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը իննին :

×

Նոր Սերունդի օրը Պանկէօի մէջ, Մարտ մկրտին եւ տարեկան մեծ պարահանդէսը Մայիս 9ին, Ճրագ քաղաքապետարանի սրահին մէջ :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

—o—

ՍԵՊՏԿՄԲԵՐ–ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, թիւ 201–202, էջ 48 :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Երաժշտութիւն եւ հոդեվերլուծում (ԽՄԲ.).— Նուչ կեցաւ թունաւորուելուց (ՏՕՔԹ. ԿՈՒԼԷ).— Զինարտութիւն եւ բժշկութիւն (ՏՕՔԹ. ԱՇՃԵԱՆ).— Հորթոնի հիւանդութիւն (ՏՈՔԹ. ՄԻՆԵՐՎԱ).— Խմելիք ջուրի պահանջը (ՏՈՔԹ. ԱՐՇԱԿ ՊՕՂՈՍԵԱՆ).— Անդիմադրելի քունը (ՏՈՔԹ. ԳԱ–ԼՈՒՍՏԵԱՆ).—Սեղանի Սպասները (ՏՔԹ. ՊԼՕՆՏԷԼ).— Հայաստանի բնութիւնը (Ս. ՑԱԿՈԲԵԱՆ).— Դաշտանի անկանոնութիւն (ՓՐՈՖ. ԼԱՖՈՆ).— Բժշկ. զրոյցներ (Ց. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ).— Ցղի կիներուն ճամբորդութիւնը (ՏՈՔԹ. Ա.Լ–ԹՈՒՆԵԱՆ).— Կերակուր եփելու ձեւեր (Ա. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ).— Սիրտը բարախում է (ՏՈՔԹ. Հ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ).— Մայրեր որ կաթ չեն ուզեր տալ (ՏՈՔԹ. ՔԼԱ–ՐԻՍ).— Քալեցէք, ի՞նչ ոտքերուն (ՏՈՔԹ. ՆԱԻԱՍԱՐԴ).— Աչքի առողջապահութիւն (Ք.).— Ի՞նչպէս օգնել խեղդուողին (ԽԱԶՈՒՀԻ) :

Բաժանորդագրութեան պայմանները. — Տարեկան 1.200 ֆրանք
արտասահման 1.500 ֆրանք :
Դիմել Շ. Նարդունիի Յառաջի հասցէով :

"ՅԱՌԱՋ" ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Վարձակէն Պ. Սարգիս Մարզպետեան մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրէ իր հօրը Պ. Դաւիթ Մարզպետեանի :

ԻՏԱԼԻՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Իտալիոյ մեր բաժանորդներէն կը խնդրուի անյապաղ վճարել իրենց բաժնեգիները Sofp. Arguimanèbaili՝

Via Cappellari 3, MILANO

Արտասահմանի բոլոր բաժանորդներէն, նոյնպէս կը խնդրուի չուշացնել իրենց վճարումները *միջազգային* մանտաններ օգտագործելով :

Տարեկան բաժնեգին՝ 4500 ֆրանք :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Մարսէյլէն Պ. Եղիա Մալխասեան հաղար ֆրանք կը նուիրէ «Յառաջ»ի բարեվաստման, Տիկին Սաթենիկ Խալաղ – լանեանի մահուան առթիւ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի Հայ Աղքատախնամը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Շիմշիրեանէ (Նիւ Եորքէն) հինգ հազար ֆրանք, փոխան ծաղկեպսակի իրենց քրոջ Թոռնիկին՝ փոքրիկ Պատրիկ – Պրիւնօ Կիւլպէնկեանի կսկծալի մահուան առթիւ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ»

Փարիզի մէջ, նախաձեռնութեամբ Հ.Յ.Դ. Ահարոնեան խումբին :

ՄԱՅԻՍ 2ԻՆ

×

Ֆ. կ. Խաչի կեդր. վարչութիւնը Փարիզի շրջանի տասը մասնաճիւղերով կը տօնէ Կապոյտ Խաչի օրը, 12 Ապրիլին, Սորպոնի մեծ ամփիթատրոնին մէջ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

× *Զաքարեան Խաչատուր որդի Յով – հաննէսի, ծնած 1897 թուին :*

× *Մատակեաններ Աւետուր եւ Հրաչիկ որդի Նիկոլի, մին ծնած 1921ին, միւսը 1923ին, որոնք մասնակցած են մեծ պատերազմին :*

× *Պապեան Աչոտ որդի Մկրտիչի, մասնակցած մեծ պատերազմին :*

× *Բենեան Սերջիւան որ մասնակցած է մեծ պատերազմին :*

× *Ոսկանեան Անուշաւան որդի Ենովքի, ծնած 1905 թուին Պարնի եւ մասնակցած մեծ պատերազմին :*

× *Զուլոյեան Յովհաննէս, որդի Լեւոնի, ծնած 1916ին, մասնակցած մեծ պատերազմին :*

× *Աբովեան Հրաչ, որդի Արշակի, ծնած 1924ին կիրովական եւ մասնակցած մեծ պատերազմին :*

× *Շախկուլեան Փաշիկ որդի Արմենակի, մասնակցած է մեծ պատերազմին :*

× *Նիկողոսեան Պետրոս, որդի Նիկողոսի ծնած 1919 թուին :*

× *Մալեան Գուրգէն եւ Սուրիկ որդի Կարապետի, մին ծնած 1911 թուին, միւսը 1917 թուին Հայաստանի էջմիածին գիւղը որոնք մասնակցած են մեծ պատերազմին :*

× *Պետրոսեան Յովհաննէս (Օննիկ) որդի Սմբատի, ծնած 1923 թուին եւ մասնակցած հայրենական մեծ պատերազմին :*

Փնտռուող վերայիչեալ անձերու հասցէները զիտցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել եկեղեցւոյ դիւանատունը, 15 Իւ ժան Կուժօն, Փարիզ (8) :

« ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ » ԻՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Ամէն տարի, ամավերջի այս օրերուն, հրատարակուած եւ մինչեւ հեռաւոր գաղթօճախները հասած կ'ըլլար «Ամէնուն Տարեգիրքը» հերթական հատորը : Այս տարի, գժբախտաբար, կարելի չեղաւ իրականացնել հրատարակութիւնը իր ժամանակին, Լիբանանի մէջ պայթած եւ ամիսներով չարունակուած ըմբոստութեան հետեւանքով :

Այժմ, ի պիտութիւն Տարեգրքի ընթերցողներուն կը հաղորդուի, թէ 1959ի հատորը կը պատրաստուի մամուլի տակ եւ Պէյրութի մէջ լոյս կը տեսնէ յառաջիկայ Մարտի ընթացքին, իր սովորական ճոխ բովանդակութեամբ եւ բազմապիսի նորութիւններով : Հեռաւոր գաղթօճախներու ընթերցողներն ալ կ'ունենան պարզ իրենց արամադրութեան տակ մին – չեւ Ապրիլի վերջերը :

Տարեգրքի բարեկամները թող ներողամիտ պահուին բոլորովին ակամայ ուշացումին համար :

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. «Րաֆֆի» խումբի ընկերական ժողովը, այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, Ռէժանի վերնայարկը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս Ո – ւրբաթի ժամը 9ին, Քաֆէ Քաւէի սրբահը : Հիւրարար քաղաքը պատրաստ է Պ. ՊԵՏՐՈՍ ՎԱՐԴ. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ, պիտի պատմէ ինչ որ տեսած է Մ. Միութեան պանպան քաղաքներուն մէջ 1942է 54 :

Կը խնդրուի ճշդապահութիւն : Մուտքը ազատ է :

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

1959 ԱՊՐԻԼ 26ԻՆ
ՍՈՐՊՈՆԻ ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ

Կը տատնձնէ փորձառու ուսուցիչ մը : Դիմել «Յառաջ»ի :

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Կը ծանուցանէ թէ տարեկան իր

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Տեղի պիտի ունենայ
31 Յունուար, Շաբաթ գիշեր,
Քլիւպի մէջ

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ = ՍՐԱՀ՝ ՓՕԼ ՖԱՐԱԼԻՔ

21, Rue Yves Toudic - Métro République

26 Յունուար, երկուշաբթի երեկոյ, ժամը ութ եւ կէս 9ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր իր թարգմանութիւնը՝

ՐԻՊԱՏԻՒԻ ՀՆԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆԸ

խիստ ծիծաղաշարժ կատակ. երեք արար, ԺՕՐԺ ՖԵՏՈՅԻ

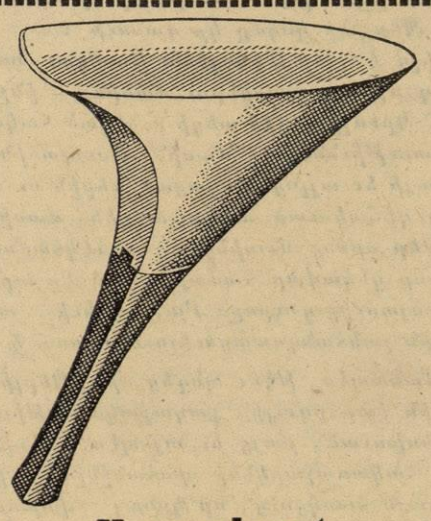
Կը մասնակցին՝ ՄԱՏԼԷՆ ԷՔԻԶԵԱՆ, Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ, Ն. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ, Ն. ՊՇՏԻԿԵԱՆ, Օ. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւն. : Տեղերու գիները՝ 250, 400 ֆրանք եւ առաջին կարգի պատուոյ տոմսեր :

Նախապէս լաւագոյն տեղերը ապահովել Գրատուն Հ. Բալուեանէն՝
43, Rue Richer, Paris 9e Tél. PRO. 25-46

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՊՏՈՅՏԸ
ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ
Արտասանութիւններ հայերէն եւ ֆրանսերէն :

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ ԿՈՂՄ

Այս կիրակի իրիկուն, ժամը 21.15ին, Սալ Մազրնօ, Րիւ տ'Օպաներ, ՄԱՐՍԷՅ, Մուտք 200 եւ 300 ֆրանք :

Vanplast

Հաստատութիւնը արդէն հրապարակ հանած է իտալական վերջին նորաձեւ բարակ կոունկները՝ կատարելագործուած ձեւերնկալ նիւթերու (*մաթիէռ փլաստիք*) եւ ալիւմին – իումի միացումով :

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 50 – 55 – 60 65 – 70 – 75 – 80 – 85 (*նմոյշներու ձրի սպասարկութիւն*) :

VANPLAST
14, BLD. MAXIME GORKI, VILLEJUIF - SEINE
Tél.: ITA 33-38
» 16-36

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒ ԱՆՑԱՆ, ԲԱՑՈՒ ՄԻՇՏ՝

Աչքի առջեւ ունեցէք հետեւեալ արեւելեան սննդեղէնները, որոնց լաւագոյնները, թարմ, ու բազմապիսի չափերով :

ՊԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

246, rue Vendôme
20, rue Villeroy
Lyon

Ինչպէս արմաւ, պամիա, «եալանճի տոլմա», յունական,, թուրշի –ներ, պիպէռ, տերեւ, թաիին հէլվա, վանիլլ, շոճոլա, նուազէք, լոգում, սագըզ, պիստակ, Շիրակ օդի, (41–45 աստիճան), երշիկ, կեսարական պաստրմա, առաջնակարգ սուրճ, (գարավան և մոգգա), համեմներ մահլէպ, սալէպ, ձիքապտուղ, ամէն տեսակէ, ձէթ, հաշխավալ (պուլկարական), ներմակ պանիր (ոչխարի կաթով), ամէն կարգի պահածոներ, գուսգուս, հերիսա, կարմիր ոսպ, Հալէպի :
Միշտ Պահատուրեան վաճառատունը

Արագ սպասարկութիւն ապսպրանքներու առաքման համար :

Մի մոռնաք

ՊԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
246, RUE VENDOME
20, RUE VILLEROY
LYON

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ (ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 1, կիրակի, ժամը 15 – 24

LES AMBASSADEURS
3 Avenue Gabriel, Champs-Elysées

Կը մասնակցին երկու հռչակաւոր նուագախումբեր

PIERRE DIEUZEY - JAZZ NEW ORLÉANS
PEPITO GOMEZ - TYPIQUE TANGOS

Գեղարուեստական ճոխ բաժին Մուտք 500 ֆրանք

Կանխաւ ապահովել տոմսերը եւ սեղանները հեռաձայնելով Հայ կարմիր Խաչի կեդրոնատեղին էլիզէ 67 – 03 :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Վարձուած սեղանները ղրաւուած պէտք է ըլլան ամէնէն ուշը ժամը 19ուկէսին : Հակառակ պարագային պարահանդէսին կազմակերպիչ Յանձնախումբը որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձներ :

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

MERCREDI 21 JANVIER 1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8399 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4200

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

Ի՛ՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ԼՈՒԾՈՒԻ

Զորրորդ Հանրապետութեան վերջին ազգային ժողովը ինքզինքը լուծած էր՝ երբեւ հետեւանք «Մայիս 13»ի դէպքերուն, վեց ամսուան լիազօրութիւն տալով Զօրավար Տը Կոլի կառավարութեան :

Այդ թուականէն ի վեր պարծողը իշխանութիւնը իր ձեռքին մէջ կեդրոնացուցած էր նաեւ Օրէնսդիր Մարմնի իրաւասութիւնները :

Խորհրդարանի «արձակուրդ»ի շրջանին կառավարութիւնը լիովին օգտագործեց իրեն տրուած լիազօրութիւնը : Նոր Սահմանադրութիւն մը եւ նոր Ազգային ժողով մը տուաւ երկրին : Ու հիմնական յեղաշրջում կատարեց դրամական, հարկային, եղմոական ու տնտեսական մարդերուն մէջ :

Մեծ հետաքրքրութեամբ կը սպասուէր խորհրդարանի արտակարգ նիստի բացումին : Ամբոխներէ ի վեր առաջին անգամն էր, որ պարծողը իշխանութիւնը պիտի ներկայանար օրէնսդիր մարմնին առջեւ՝ պարզելու համար իր քաղաքական ծրագիրը :

Նորութիւն էր Հանրապետութեան նախագահին «պատգամ»ը, տեսակ մը գահճառ, որ հակիրճ տողերու մէջ երեսփոխաններուն եւ ծերակուտականներուն հանդէպ իր վստահութիւնը յայտնելէ վերջ, անոնց ցոյց կուտար այն ճամբան, որուն պէտք է հետեւէին երբեւ ազգին ներկայացուցիչները :

Վարչապետ Տրպրէի կառավարական Ճայտարարութիւնը եւ այլ առթիւ տեղի ունեցած քեր ու դէմ վիճաբանութիւնները ծառայեցին չեչառու կարգ մը տարակարծութիւններ երկրի գերագոյն երկու իշխանութեանց միջեւ :

Այս առաջին շփումը ցոյց տուաւ, որ կառավարութեան տեւականութիւնը ապահովուած է՝ մինչեւ յաջորդ խորհրդարանական ընտրութիւնները :

Ազգ. ժողովի վիճաբանութեանց ընթացքին անդամ մը եւս պարզուեցաւ, որ Ալժերիոյ ապագային վերջնական արձանագրումը կը կազմէ օրուան ամէնէն հրատապ հարցը :

Ընկերվարական կուսակցութիւնը Զօրավար Տը Կոլի քաղաքականութեան ուժ տուած էր այն պայմանով, որ լուծում մը գտնէր Ալժերիոյ կնճիռին :

Հանրապետութեան նախագահը իր պատգամին մէջ Ֆրանսայի վերելքին համար երբեւ պայման կը մատնանշէր ամէն բանէ առաջ «Ալժերիոյ խաղաղեցումն ու վոխակերպումը» :

Ընդդիմադիրներու ճառերն ու վարչապետին պատասխանները ցոյց տուին, որ երեսփոխաններու ջախջախիչ մեծամասնութիւնը կողմնակից է Ալժերիան նկատելու իբրեւ Ֆրանսայի անբաժան հողամասը (Ենթէկրասիոն) :

Ինքնաղատութեան ենթարկուելոյն կառավարութեան վերջին որոշումները՝ Ալժերիոյ քաղաքական յանգուցումները ներման արժանացնելու մասին :

Յատկանշական էին այս առթիւ եղած արտայայտութիւնները : Ձջակողմեան եւ երեսփոխանները, մանաւանդ Ալժերիոյ ներկայացուցիչները տրամադիր չէն որ եւ է պիջում կատարելու Ալժերիոյ Ազգային Ազատագրական Ճակատին, մինչ Հանրապետութեան Նախագահն ու վարչապետը կողմնակից կ'երեւին աւելի մեղմ քաղաքականութեան :

Պաշտօնապէս հերքուեցաւ ապստամբներուն հետ բանակցելու լուրը : Ի զօրու կը մնայ միայն Հոկտեմբեր 3ին Զօրավարին կատարած դիմադրելի առաջարկը :

Տուեալ պայմաններուն տակ, կարելի չէ նախատեսել թէ ինչպէս պիտի լուծուի Ալժերիոյ ցաւոտ խնդիրը, որուն կարդադրութիւնը պիտի հարթէր բազմաթիւ դժուարութիւններ : ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԻԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻԿՈՅԵԱՆ ՄՈՍԿՈՒԱ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

•

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԸ — ՀԵՌԱՏԵՍԻԼ, ՄԱՄՈՒԼ, ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

Քանի մը միլիոն Ամերիկացիներ կերակուր լսեցին եւ տեսան կրեմլինի թիւ 2ը : կարգ մը լրագրողներու հարցումներուն կը պատասխանէր Անաստաս Միկոյեան, երբեմն չեզոքելով նեթէյն երբ պինգը «նեկը կը դնէին» :

Հետաքրքիրէն անցնելէ առաջ ֆ. Միութեան փոխ վարչապետը վերջին պատմ մը ըրած էր Ուաշինկթընի մէջ : Ճամբուն վրայ այցելած էր այրի կնոջ մը տունը, ուր մասնաւորաբար քննած էր սառնարանները : Ապա Միկոյեան այցելած էր կենդանաբանական պարտէզը, բայց է երբ վանդակը տեսնելէ առաջ (խորհրդանիշը Դեմոկրատ կուսակցութեան), ուզեց տեսնել փիղերը (խորհրդանիշը Հանրապետականներու) :

Նոյն դիշերը ներկայ եղաւ չարժանկարի մը (Տը Կըրկ) :

Համաձայն մամուլի պարծակալութեանց հետաքրքիրի տեսարանը բաւական ձախող էր, եւ այս պլխաւորաբար լրագրողներուն պատճառով որ փոխանակ ձգելու որ Միկոյեանը արտայայտուի, աւելի ուշադ են իրենք դիրենք ցուցադրել, ինչ որ դժգոհ ձղած է Ամերիկացիները : Այս առթիւ «Մոնտ»ի աշխատակիցը կը դրէ .— « Լորընս Սփիլմքի (ամերիկացի լրագրող) համար մեծ օր մըն էր եւ փոխանակ հարցումներ ընելու բուռն յարձակում մը ըրաւ Միկոյեանի եւ անոր ներ կայացուցած վարչաձեւին վրայ : Խորհրդային նախարարը, կը չարունակէ « Լը Մոնտ», խուսափեցաւ պատասխանելէ այս դրգռումներուն : Պարկեչտ ըլլալու համար պէտք է ըսել որ այս ճախող դործին պատասխանատուութիւնը կազմակերպիչներուն վրայ կ'իյնայ : Իվերջոյ , կը վեր ջացնէ թերթին թղթակիցը, Սփիլմքի կարծիքը Միկոյեանին վրայ բոլորովին անտարբեր կը ձգէ աշխարհը եւ պիտի նախընտրէինք այցելուին կարծիքը ունենալ վաղուան խնդիրներուն մասին » :

Հարցումներու կարդին եղած են հետեւալները .— Անկեղծօրէն ինչո՞ւ եկաք .

— Բաղդատելու համար 22 տարի առաջ ստացած տպաւորութիւնները եւ այսօր ուանները, շփումներ ստեղծելու համար, խօսակցութիւններ ունենալու համար , նոր եւ հին բարեկամներ տեսնելու համար :

— Արեւելեան Պերլինը մէ՞ջն է երբ պատ քաղաքի կ'ուղէք վերածել Պերլինը :

— Ոչ, որովհետեւ Արեւելեան Պերլինը Արեւելեան Գերմանիոյ մայրաքաղաքն է, իսկ Արեւմտեան Պերլինը մաս անգամ չի կազմեր Արեւմտեան Գերմանիոյ : Մի մոռնար նաեւ թէ երկու բաղաքները տարբեր վարչաձեւերու տակ կ'ապրին :

— Ինչո՞ւ Խրուշչեւը եւ դուք չարձակումներու չէք ենթարկուիր խորհրդային մամուլին կողմէ .

— Որովհետեւ Խրուշչեւը եւ ես մեր պաշտօնները լաւ կը կատարենք :

Բայց ամերիկացի լրագրողը դիտել տալու որ Մալէնկովը եւ Մոլոթովն ալ ժամանակին նոյն նպատակով վարուելա կերպին արժանացած էին :

Ի վերջոյ զանազան հարցումներու պատասխանելով Միկոյեան յայտարարած է .

1.— Իր ճամբորդութեան նպատակն էր չփումներ ստեղծել :

2.— Ճամբաներու, չէնքերու եւ գործարաններու չինութիւնը մեծ տպաւորութիւն ձգած է իր վրայ :

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Օրը Օրին

ԽԱՐԱԽԱՆՃԱԼՈՋ ԳԻՐԵՐԸ

—o—

— Օ՛, բարի լոյս գրաշար Արթին... Բարի եկար, բարի տեսութիւնիս ... Ի՞նչպէս ես... Աս ի՞նչ հով փչեց... Քիչ մը նիհարցեր ես, կարծեմ ...

— Այո՛, նիհարցեր եմ ...

— Չես ուտեր, ի հարկէ կը նիհարնաս ... Ամերիկահայերուն ըսածին պէս, ինֆզինֆիդ *թէյը քէ՛ֆը* ընելու ես ...

— Նիհարնալուս պատճառը չուտելս չէ, պարոն խմբագիր... Իմ ցաւս ուրիշ բան է ...

— Վա՛յ, դո՞ւն ալ ատ հիւանդութիւնը ունիս, Արթին: Մե՛ղք: Եղբայր, այս խլիրդը, իրա՛ւ...

— Ունեցածս խլիրդ չէ ...

— Անմարսողութի՛ւն : Սի՞րտ :

— Ո՛չ մէկը, ո՛չ ալ միւսը ...

— Հասկցա՛յ, գլխու ցաւ ...

— Մօտեցար... Բայց փիչ մը վար ի ջիր ...

— Ակռաներո՞ւդ ...

Շատ վար իջար, փիչ մը վեր :

— Քի՞թդ ...

— Քիչ մըն ալ ելիր ...

— Աչքե՞րդ ...

— Վերջապէ՞ս... Այո՛, մեծապատիւ պարոն խմբագիրս... Աչքերս հապը կլլելու վրայ են ... Մտմտուքի մէջ եմ ..

— Մասնագէտի մը գնա՛...

— Մասնագէտը իմ ցաւս չի հասկնար ... Ասիկա անանկ հիւանդութիւն մըն է, որ կրնայ մէկ շաբաթէն ալ անցնիլ, եթէ ...

— Եթէ ի՞նչ ...

— Եթէ սա ֆու լրագրիդ յօդուած գըրողները կտորիկ մը— շատ չեմ ըսեր — կտորիկ մը խիղճ ու խղճմտանք ունենան ...

— Եզերքռսեան լեզու կը գործածես ...

— Լա՛ւ, չերկնցնեմ եւ ըսելիքս ըսեմ.. Սիրելի պարոն խմբագիրս, գիտե՞ս ամէն տարի աս օրերս ֆեզի կուգամ եւ խնդիրքս ֆեզի կը ներկայացնեմ... Խնդիրքս հետեւեալն է— տարեգլուխը՝ *նա* դուռն է, *նա* երդիհն է ... Աչքդ բանաս գոցես, կաղանդ ...

— Այո՛, վերջն ալ Ծնունդ ...

— Ըսելիքս ադ չէ:... Ըսելիքս աս է... Գիտե՞ս ասկէ մէկ, երկու տարի առաջ էր, ֆու գրիչովդ , խնդրեցի սա յօդուած գրող մեծ մարդիկներէն որ գիրքերնին ֆիչ մը մաքրէին... Յունուար Մէկին առտուն, երդում ընէին Տիրոջը պատկերին առջեւ թէ ասկէ ետք շնորհիւով պիտի գրէին եւ գրաշարներուն հոգին բերանը բերել պիտի չտային ...

— Միտս է, միտս է... է՛, խօսիդ մտիկ ըրի՞ն ....

— Չէ՛, ադբար , չէ... Խօսէ մտիկ չըրին... Պատերուն խօսէի, խօսք հասկցած կ'ըլլային ...

— Լա՛ւ, այս տարի՞ ինչ դարման գըտեր ես ...

— Նոր դարման չունիմ ... Բայց , ֆեզմէ կը խնդրեմ որ աս տարի սա ֆու լրագրիդ առաջին էջին վրայ թոռնիկիս տոտիկներուն չափ մեծ գլխագիրներով նորէ՛ն պատուիրես սա մեր մեծ գրողներուն որ մաքուր գրեն, յստակ գրեն , թուղթին մէկ էջին վրայ գրեն, օտար անուններ հատիկ հատիկ գրեն ....

— Օգուտ կ'ունենա՞յ, կ'ըսես...

— Խօսքը մէջերնիս, օգուտ պիտի չունենայ , բայց վերջին փորձ մըն է... Եկող տարի ուրիշ առաջարկ պիտի բերեմ:

— Այս տարուա՞ն ինչ եղեր է ... Այս տարի ներկայացուր ...

— Ներկայացնե՞մ... Լա՛ւ, մեղքը ձիտըդ — հասկցար այս աղտոտ գիր գրողներուն որ եթէ աս անգամ ալ խօսք մտիկ չընեն, իրենց անունները լրագրին մէջ պիտի տպես... Թող երբան խայտառակ ըլլան ... Իսկ եթէ ատ ալ օգուտ չունենայ, կ'ըսես իրենց որ լրագիրդ ուրիշ լեզուով պիտի հանես ... Թող երբան հասկընան :

— Եթէ օտար լեզուով հանենիք, դո՞ւն ինչ պիտի ընես, Արթին... Անօթի կը մնաս ...

— Աւելի լաւ է աւուր հացի կարօտ մնալ եւ աչք ունենալ, քան թէ սա խափանենալոզ ձեռագիրները շարել եւ աչք կուրցնել, ջղայնանալ, նիհարնալ, խեղթենալ: Ադբա՛ր, ունիմ չունիմ աչք մը ունիմ ... Ա՞ն ալ վրայ տամ՝ այդ *հնաոճ* ձիներուն սիրոյն... Վեց ամիս ալ կը համբերեմ, եղաւ՝ եղաւ, չեղա՞ւ՝ *հալ*ւայ, ես հոս չեմ ...

ԵԻՐՈՊԱՑԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՈՒՈՇԻՆԿԹՈՆԻ մէջ երեքշաբթի օր Նախագահ Այզընհաուըր պիտի ընդունէր Արժանթինի Հանրապետութեան Նախագահ Ֆրոնտիսիի այցելութիւնը : «Համամերիկեան» չարժումին սկիզբէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով ամերիկեան մեծ երկրի մը Նախագահը կ'այցելէ Ուաշինկթըն . օրակարգի վրայ կը գտնուին՝ քաղիւղ, զրամ, համամերիկեան չարժումն եւն. : Միւս կողմէ Արժանթինի ընկերային խռովութիւնները կը չարունակուին, անտասյղ կայսութիւն մը առեղծելով :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ մէջ թերթերը անտեսական լուրջ տաղնապի մը մատնուած են՝ վերջին տուրքերու, թուղթի, թղթատարի եւ տպագրական ծախքերու յաւելման հետեւանքով : Ֆրանսական թերթերը կը մտածեն իրենց գիները բարձրացնել 25 ֆրանքի, բայց «Օտոտ» յայտարարած է թէ իր գինը անփոփոխ պիտի պահէ . առջին առթիւ Իւմանիթէ կը բողոքէ , տալով նաեւ հետեւեալ թիւերը .— Տպարական ծախքերու յաւելումը ամսական 1.300.000 ֆրանք կ'արժէ Իւմանիթէի, թղթատարի եւ փոխադրական գիներու յաւելումը՝ 2.700.000 ֆր. : Թուղթին քիլօն 14.50 ֆրանք աւելնալով ամսական 9 միլիոնի տարբերութիւն մը կ'ընէ, զանազան ծախքերով՝ համայնաւար պաշտօնաթերթը կը յայտարարէ թէ ամիսը 14 միլիոն ֆրանքի յաւելեալ ծախքի դուռ բացուած է : կը կարծուի թէ այս պայմաններու մէջ սէնտիֆան պիտի որոշէ հատասվաճառը բարձրացնել 25 ֆրանքի (այդ պարագային՝ Յառաջ պիտի բարձրանայ քսան ֆրանքի) :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ պայքարը կը չարունակուի հակասեմականութեան դէմ, առջի օր դատուեցաւ տեւ տրական մը, որ հրապարակաւ անարգած էր հրեայ զոհերու յիշատակը, փառաբանելով նացիները : Միւս կողմէ անծանօթներ պիջերով կեռ խաչեր գծած են Տիւէլտորֆի նախկին սինակոկի յուշատախտակին եւ նոր սինակոկի մուտքի դուռներուն վրայ : Ինչպէս ծանօթ էր Հրեաներուն նախկին ապօթարանը քանդուած էր 1938ին :

ՓԱՐԻԶԵԱՆ շրջանին մէջ Այն դեռ առջի օր բարձրացաւ 6.20 մեթրի, ինչպէս կը սպասուէր. բայց երեքշաբթի օր ջուրերը սկսան պակսիլ եւ յոյս կայ որ կացութիւնը հետզհետէ բարելաւուի, թէեւ կարգ մը մասնագէտներ կը յայտարարեն թէ ամսոյս վերջին չարաթը նոր ադուռներ պիտի ըլլան :

ՖԻՏԻԼ ԳԱՍԹՐՕ ամերիկացի երեսփոխաններ եւ 350 օտար լրագրողներ հրաւիրեց Քուպա, ուր յառաջիկայ չորեքշաբթի մեծ հանդիսութիւն մը տեղի պիտի ունենայ, մէկ միլիոն հանդիսականներով :

ՆՈՐ ԲԱՐԲԱՌՆԵՐ

Բարբառագիտութիւնը , կազմուած՝ յունարէն խօսուածք եւ ուսմունք բառե – րէն , առանձին գիտութիւն մըն է , որուն լեզուի բարբառներուն եւ ենթաբարբառ – ներուն գիտութիւնը :

Լեզուն եւ բարբառը տարբեր բաներ են : Օրինակ՝ հայերէնը լեզու է , իսկ Տարօնի , Վասպուրականի կամ Աշտարա – կի մէջ խօսուած «լեզու»ները բարբառ են :

Բարբառներ գոյութիւն ունեցած են մեր մէջ թէ հինգերորդ դարէն առաջ , թէ հինգերորդ դարուն եւ թէ մանաւանդ հինգերորդ դարէն ետք :

Լեզուներ կան , որոնք կը խօսուին շատ աւելի սակաւաթիւ մարդոց կողմէ , քան բարբառները : Ափրիկեան ցեղեր , հազիւ հինգ կամ վեց հարիւր հոգի , իրենց յա – տուկ լեզուն ունին , մինչդարաբաղէ բար – բառը խօսողներուն թիւը կը հասնի հինգ հարիւր հազարի :

Զուտ բարբառային դրականութիւն մշակուած չէ մեր մէջ , ընդհանուր առ – մամբ , եթէ չհաշուենք Աբովեանը , որ դրած է Քանաքեռի բարբառով , Պոչեա – նը՝ Աշտարակի բարբառով , Սունդուկ – եանցը՝ Թիֆլիսի բարբառով , Թուման – եանը՝ Լոռիի բարբառով եւայլն :

Բարբառները յաճախ շատ աւելի պատ – կերալից բացատրութիւններ ունին , քան բուն իսկ լեզուն կամ ընդունուած եւ խօսուած դրական լեզուն : Բարբառները նաեւ կը ծառայեն հարստացնելու դրա – կան լեզուի բառապաշարը : Որքան թիւով շատ ըլլան մանաւանդ բարբառները , այն – քան թոյլ կը համարուի դրական լեզուի միասնութիւնը : Եւ ընդհակառակն , որ – քան թիւով քիչ ըլլան բարբառները , այն – քան ուժեղ եւ միաձոյլ կը դառնայ դրա – կան լեզուն :

Բարբառներն ալ , ինչպէս լեզուները , կը ծնին , կը զարգանան ու կը մեռնին : Ճշդիւ չենք գիտեր , թէ ինչ բարբառներ կային ու կը խօսուէին հինգերորդ դա – րուն կամ այդ դարէն առաջ , բայց կըր – նանք մօտաւորապէս ըսել , թէ այդ բար – բառները գոյութիւն չունէին , դէթ նոյնու – թեամբ պահուած չեն այսօր :

Այժմ կրնանք ըսել , թէ

Ա) Հայկ . բարբառագիտութիւնը դա – րերու պատմութիւն ունի :

Բ) Կը սկսի զարգանալ առանձնապէս ԺԲ . դարուն : Այս շրջանին լոյս կը տես – նեն բարբառագիտական արժէքաւոր ու – սումնասիրութիւններ :

Գ) Հայ բարբառները կը հաչուուին շուրջ քառասուն եւ կը բաժնուին երեք դլխաւոր ճիւղերու՝ ում , կը , եղ :

Դ) Ուսումնասիրուած են կարդ մը բարբառներ , ինչպէս՝ Նոր Նախիջեւանի , Մարաղայի , Խրիմի , Ագուլիսի , Նոր Ջուղայի , Պոլսոյ , Համշէնի , Վանի , Մեղրիի , Մուշի , Աբարկիրի , Կարինի , Սուեդիոյ , Սասունի եւ այլ շրջաններու բարբառները :

Հայաստանի մէջ սկսած են հրատա – րակուիլ մեծարժէք ուսումնասիրութիւն – ներ ընդհանրապէս հայկական բարբառա – գիտութեան եւ մասնաւորապէս հայ բար – բառներու մասին : Արդի կ'ունենանք անդրադառնալու նաեւ այս ուսումնասի – րութիւններուն :

1915ի Մեծ Եղեռնէն ետք , Բնաշխարհի Հայութիւնը ցրուեցաւ ի սփիւռս աշխար – հի : Հայկական դաւառը , գոնէ Արեւմտ – եան Հայաստանի մէջ , գրեթէ դադրեցաւ գոյութիւն ունենալէ : Գաւառացիները դեռ մինչեւ հիմա ալ կան անշուշտ , բայց ար – դէն մոռցած կամ մոռնալու վրայ են ինչ որ բերած էին հայրենի դաւառէն :

Հիմա , վերջին արտագաղթէն ետք , ըս – տեղծուած են այսպէս կոչուած՝ նոր բար – բառներ : Առանձնապէս ուշադրաւ են ա – մերիկահայ եւ ֆրանսահայ բարբառնե – րը : Կրնանք ըսել , թէ ստեղծուելու վրայ են նաեւ արժանթինահայ , պրազիլահայ , նոյնիսկ արաբահայ բարբառներ , ինչպէս եւ ռուսահայ բարբառ մը : Խօսքը , այս պարագային , ռուսահայերէնի մասին չէ անշուշտ , այլ այն «լեզուի պէս բան»ին , զոր կը խօսին ռուսական լայնածաւալ տափաստաններուն մէջ հարկադրաբար բնակութիւն հաստատող Հայերը :

Այս «բարբառ »ները զատաբարբառ չեն իրական առումով , ինչպէս էին , օրի – նակ , Տարօնի , Վասպուրականի , Ագու – լիսի , Աշտարակի , Կարինի բարբառները : Ենթակայ չեն նաեւ բարբառագիտական դասակարգումի : Զուտին բարբառներու յատուկ հիմնական յատկանիշներ : Աչքի կը զարնեն լոկ այն բանով , որ օտար բա – ներու գործածութիւնը հասած է ... ան – համեմատ համեմատութիւններու , եր – բեմն՝ երեք չորրորդ , յաճախ՝ կէս առ կէս :

Մեր ողբացեալ ընկերը՝ Շաւարշ Մի – սաքեան , հայ լեզուի աննկուն պահակնե – րէն , նոր կոչուած այս « բարբառ»ներէն քանի մը օրինակներ տուած է «Յանուն լեզուի անկախութեան» խորագրին տակ , 1944ին :

Ահաւասիկ կարճ քաղուածք մը .

« Ժողովուրդը կ'ըսէր երէկ , — կ'ըսէ այսօր ալ , — քսան տարի Եւրոպա բնա – կելէ ետք .

— « Քա խըչանէթ , մէրամդ ի՞նչ էր , ինչո՞ւ կիւղէիմ աղջկան արուինը մտաւ . Թրախտա կ'ուղէիր , Թող ըսէիր . ես ալ ապտալճա սէպէպ եղայ . զավալլը աղջիկը ֆէսֆէսէէն չիրօզ դարձեր է ... »:

Աւելի Թուրքիան կը յիշեցնէ . ահա՛ նաեւ Եւրոպան յիշեցնող բարբառի նմոյշ մը .

— « Մէօի գացի , քառթ տ'ալիմանթա – սիոնս (պարենատոմս) առի , երկու ժամ քէօ րըի փորթուգալի համար . սըրաս չհկաւ : Ցետոյ պախալին հանդիպեցայ , դէթինեադի հարցուցի , չունէր , ղօռոլ կէս քիլօ դէթին առի ...

— « Երէկ ալէրթ կար . չանթաս առի քաւ լէյայ . քոնսիկրժը փանիքի մատ – նուած էր : Բարեբախտարար պոնպարտը – մանի ձայն չկար : Անպէթան բան է . ամէն օր չի քաչուիր : Եթէ մինակ ըլլայի , ժը մ'ան ֆիչ , բայց երկու չոճուխ եւ էկ – թիյար մայր մը ունիմ :

— « Իմացա՞ր , դիմացի քարթիէն փիւրվէրիպէ եղեր է . եթէ այսպէս չա – րունակուի , մենք ալ էվաքիւէ պիտի ըլ – լանք , իրրեւ սինիսթրէ ...» (Շ . Միսաք – եան , «Օրեր եւ ժամեր» , էջ 148) :

Ինչպէս կը տեսնուի , այս նոր «բար – բառ»ին մէջ տուն տեղ եղած է ոչ միայն Թուրքիան , այլեւ Եւրոպան : Ասիկա այս – պէս է այսօր . վաղը կրնայ այնպէս ըլ – լալ , որ օտարը մեր լեզուին վրայ իշխէ իրրեւ ակր , մեզի ձգելով միայն բայը եւ ակր բային ...

Գաղթաշխարհի մէջ ստեղծուած է երկ – րորդ «բարբառ» մը եւս՝ ամերիկահայ բարբառը կամ ամերիկահայերէնը : Հը – նութեան կարգով՝ ֆրանսահայ «բար – բառ»էն առաջ է ամերիկահայերէնը , թե – րեւս շատ աւելի պատկերազարդ , քան Թուրքիան ու Եւրոպան յիշեցնող մեր միւս բարբառները :

Ժիրայր Միսաքեան (Եւրոպացի) հե – տաքրքրական նմոյշ մը ներկայացուցած է ամերիկահայերէն կոչուած այս ... հայերէնէն , արժանի՝ մաս կազմելու հայկական բարբառագիտութեան նուիր – ուած ուսումնասիրութեանց :

Ահա՛ կարճ քաղուածք մը նաեւ այդ « բարբառ »էն .

— « Դուք կը խօսաք եւ մեզի էտուայս կուտաք ... Պաէ դուք մեզի լիսըն չիք ը – նէ : Մենք ալ կ'ուզինք խօսանք ... Նաեւ դուք կը խօսաք , որ մենք հայերէն չենք կրնա խօսի : Հու իզ Թու պլէյ ... Մեծ մամա մը ունիմ , որ տաճիկին լեզուն կը խօսայ ... Մայ անթի ֆրամ Պոլիս ըսաւ ընձ իս որ Թապախ , չաթալ , ԹԷնճերէ , խաւլու , սէմիր հայերէն չեն ... Ես յան – կաւո՞ր եմ , որ էդ բառերը չեմ գինայ ... Պապս ալ սքուլ գացած չէ : Հաո՞ւ քուա այ հայերէն սորվիմ ...

« ... — Նաեւ ա՛յն ուանթ Թու սէյ ահիս ... կը խօսաք , որ նիւ ճէնըրէյշընը մէնըրդ չունի : Օլտ ճէնըրէյշընը ունի ... Ես ամուճա մի ունիմ , օր հուէն հի՛դ արինքին , հիւ ապուր օր հիդ չայ , բոլոր նէյպըրները կը լսին ...»:

Զենք չարունակեր :

Այսքանն ալ բաւական է մօտաւոր գա – պափար մը կազմելու համար այն մասին , թէ ուր կ'երթայ մեր Մեծասքանչը :

Մեր հին բարբառները երեք չորրորդով հայերէն էին կամ հայերէնը կը յիշեցնէ – ին . նոր « բարբառ »ները երեք չորրոր – դով հայերէն չեն եւ հայերէնը չեն յի – շեցներ :

Կ'արժէ զբաղիլ այս հարցով :

Խմբագրական՝ ՅՈՒՍԱԲԵՐԻ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Եվմտական նոր օրէնքին մէկ տրամա – դրութիւնը (66րդ յօդուած) շատերու ուշադրութենէն վրիպած է : Կ'արժէ տա – կաւն զայն ներկայացնել մանաւորապէս մեր գործատէր վաճառական մեծ թէ փո – քըր խանութպան եւ «մաղէ» ընող մեր ընթերցողներուն :

Պաշտօնական շրջանակները , եվմտական եւ տնտեսական նախարարութիւնները հա – մաղուած են որ առեւտրին մեծ մասը , որոշ մարզերու մէջ վաթսուն կամ 65 տոկոսը , կը խուսափի առեւտրա – կան տուրքերէ (Թէ Վէ Ա , քսան կամ տա – սը առ հարիւր , «արթիկան»ներու կամ սպասարկութեանց մասնայատուկ «Թէ Փէ էս» երեք առ հարիւր են .) եւ աւելի վերջ առեւտրական չահերու , համեմատական եւ եկամուտի տուրքերէն : Փախուստին հիմը կը կազմեն առանց հաշուեցոյցի (սաճ ֆաթթիր) գործառնութիւնները , պետական գանձին տարեկան ութսուն կամ 90 միլիառ ֆրանքի նուազ մուտքե – րու պատճառ դառնալով :

Փախուտական գործառնութիւններու պատասխանատուութիւնը ըստ փոքրաքա – նակ վաճառորդներու կ'իյնայ մեծաքա – նակի վաճառականներու կամ գործատէ – րերուն եւ փոխադարձաբար : Առաջինները կ'ըսեն Թէ երկրորդներն են որ կը ստի – պեն դիրենք : Երկրորդները կը պնդեն Թէ առաջիններուն դրած պայմաններուն կը համակերպին :

« Ջոհոդութեանց տարի»ին նորութիւն – ներէն մին , եվմտական 66րդ յօդուածը , կը ձգտի վերջ մը դնել տարիներէ ի վեր գոյութիւն ունեցող այս դրութեան , — առանց հաշուեցոյցի գործառնութեան , — որուն տոկոսը՝ կանոնաւոր առեւտուրին հետ բազդատմամբ կը բարձրանայ ամէն անգամ , որ նոր յաւելում մը կ'որոշուի տուրքերու սակերուն վրայ :

Կառավարութիւնը չէ ուզած , գոնէ ներ – կայիս , որդեգրել ուրիչ երկիրներու (օ – րինակ Գերմանիա , Շուէտ , Զուիցերիա , եւայլն) սովորական կանոնները , ըստ ո – րոնց ամէն մի յաճախորդի կը տրուի հաշուեցոյց մը , ամենափոքր գնումի մը առթիւ , նոյնիսկ սրճարանի մը մէջ դա – լաթ մը խմիչքի համար : Որոշուած է միայն իւրաքանչիւր գործատէրի , վաճա – ռականի (մեծաքանակ կամ կէս մեծա – քանակ) պարտադրել տարեկան յայտա – րարութիւնով մը պատկան իշխանութիւն – ներուն տեղեկացնել գնորդներուն (վաճա – ռական , առեւտրական , խանութպան եւն .) անուններն , հասցէները եւ անոնց տարեկան գնումներու գումարը — բայո – րոշ է որ փոքրաքանակ ծախող խանութ – պաններուը զերծ կը մնան այս կանոնէն :

Այսպիսով տուրքերու քննիչները պիտի կրնան գրեթէ ճշդիւ գաղափար մը կազ – մել առեւտրականի մը տարեկան գործառ – նութեան եւ.. անոր հարկային զանազան

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԵՐԿԻՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Ահա եւ մի քանի տող զայեակի երգից՝ մեզ համար խիստ տարօրինակ , արտասո – վոր համեմատութիւններով .

Մարիկն է տաճուկ հացիկ ,
Ով ուտէ՝ կու կշտացնէ .
Հարիկն է անպակ գինի ,
Ով խմէ՝ կու արբեցնէ :
Աղբարն արեգակ նման ,
Սար ու ձոր հաւսար կու ցաթէ :

Եւս մի օրինակ՝ մահերգներից , որ երգում են ողբասաց կանայք : Դրա մէջ հանդատանում է իրեն որդուն նոր կորցրած մայրը , — բանաստեղծութիւնն է միայն մխիթարում նրան .

Իմ որդեկըս չէ՛ մեռեր ,
Սուրբ Ցակոբ(*) ուխտ է գնացեր ,
Ինչ վարդ կայ՝ գլխուն դրեր ,
Մանուշկին հոտովն ճնացեր :

(*) Գերեզմանատան անուն է :

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ԿՐՕՆԸ ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄ Է ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ — ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ — ԹԱ – ՏԵՐԱԽԱՂԻ ՓՈԽԱՐՔԷՆ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԾԷ – ՍԵՐ — ՔՐԻՍՏՈՍ ԵՒ ԱՆԱՀԻՏ ՈՒ ԿՐԱԿԻ ԱՍՏՈՒԱԾԸ

Քրիստոնէութիւնը մուտք գործելով Հայաստան (301 Ք . Ե .) , վերջ է դնում հին Հայաստանի պատմաշրջանին , եւ ժո – ղովրդի հոգեւոր կեանքում տեղի են ու – նենում կարեւոր փոփոխութիւններ : Ք – րիստոնէական կրօնը բոլորովին նոր դծեր էր մտցնում ժողովրդի ստեղծագործական ու հոգեւոր կեանքի մէջ , այսպէս ասած՝ ուրիշ , բոլորովին նոր ուղղութիւն էր տալիս ժողովրդական հանճարին :

Ժողովրդին դլխաւորեց հոգեւորակա – նութիւնը : Սկսեց ղեկավարել ժողով – դին , կառավարել նրան , հոդին ու մարքը նոր հունի մէջ դնել : Մինչ այդ հայ ժո – ղովուրդն ասես ապրում էր բնաղդաբար , տարերայնօրէն : Պայքարում , երազում , երգում էր՝ այնպէս՝ ինչպէս ուղում էր ու կարողանում : Ոչ մի որոշակի նմոյշ չունէր : Մի խօսքով՝ ժողովրդի հոգեւոր ստեղծագործութիւնը դրսեւորւում էր թէեւ տարերայնօրէն , բայց ազատ :

Եկեղեցին մշակոյթ մտցրեց , լրացրեց այրուբենը (405) եւ դրեց դրաւոր դրա – կանութեան հիմքը : Այս ամէնը տեղի ու – նեցաւ Դ . եւ Ե . դարերում :

Քրիստոնէական եկեղեցին յաղթեց ա – մենուրեք եւ նրա դրականութիւնն առա – ջինն ու յաղթական էր ոչ միայն Հայաս – տանում , այլեւ բոլոր երկրներում ու ժո – ղովուրդների մէջ :

Քրիստոնէութեան առաջին առաքեալ – ները Հայերի մօտ եղան նաեւ քաղաքա – կրթութեան առաջին սերմանողները Հա – յաստանում :

Նրանք կրթութիւն էին ստացել Բիւ – զանդիայում , Հռոմում , Աթէնքում ու Ա – լեքսանդրիայում , բոլորն էլ դաստիա – րակուած էին աստուածաշնչային դրակա – նութեան ոգով : Նրանք էլ հայերէն են թարգմանել Սուրբ Գրքերն ու աղօթք – ները : Նրանց ինքնուրոյն երկերն էլ կրօ – նական բնոյթ ունեն : Օրինակ՝ Գրիգոր Լուսաւորիչը թողել է «Ճաճախապատում ճառք» քարոզները : Եղնիկը դրել է «Եղ – ծրն աղանդոց» («Գիրք ընդդմութեանց») , Զենոբ Գլակը՝ քրիստոնէութիւնը հայ – կական Տարօն նահանդում տարածուելու մասին : Դաւիթ Անյաղթը , Ագաթանգե – ղոս , Կորիւնը , Մահակը , Մեսրոպը եւ Փաւստոս Բիւզանդը , Եղիշէն Դ . եւ Ե . դարերի աւելի կամ պակաս յայտնի դրող – ներ են : Նրանց երկերում պատմական ի – րադարձութիւնները դիտուած են եկեղե – ցու տեսակէտից : Բարձրարուեստ եւ ա – նաչառ քննադատութիւնը խորթ էր նր – րանց : Ամէնքն էլ սերտօրէն կապուած էին աստծուն :

Աստիճանաբար , հոգեւորութեան գա – ղափարները եւ նրանց դրականութիւնն ու ոճը դարձան ժողովրդի ազգեցու – թեամբ , հայ ժողովուրդը ձեռք է բերում նոր հայեացքներ , սկսում է եկեղեցին դիտել որպէս իր հայրենիքի հոգին , որպէս իր անհատականութեան կենդանի մարմ – նացում : Ժողովրդի ոգին հետզհետէ թափծոտ ու վհատ ուղղութիւն է ստա – նում այդ մխիթիք խաւարի մէջ , կորցը – նում իր մտաւորական ուժը . ըստ կրօնի՝ մեղապարտի ու նահատակի հիւանդագին ուժը :

Երբ վերջացաւ Աբշակունեաց հարըս – տութիւնը (428 Ք . Ե .) , եւ Հայաստանը կորցրեց իր անկախութիւնը , ժողովուրդը մղուեց դէպ եկեղեցի : Ընկնելով Պար – սիկների իշխանութեան ներքոյ՝ հայերն անմիջապէս ապստամբութեան դրօշ բար – ձրացրին : Սասանեան հարստութեան ար – քայ Յազկերտը ուղում էր ստիպել Հա – յերին՝ Զրադաշտի կրօն ընդունելու : Զարմանքի արժանի մի դիւցազնամարտ էր դա :

Հայերը քաջարար դիմադրեցին պարս – կական տիրակալի զնդերին , եւ Հայոց Վարդան Մամիկոնեան իշխանը , հակա – ռակորդի անհամար ուժից ճնշուած , ըն – կաւ Աւարայրի պատերազմում՝ 1036 զի – նակիցների ու կուսակիցների հետ :

Բայց թափուած արիւնը չփրկեց Պար – սիկներին : Նրանք նահանջեցին եւ Հա – յերը պարտուած դուրս չեկան :

(7 Նար .) ՌՈՒԶՆԻՍ

ԿՈՅԾԵՐ

Ե. ՉՈՍՈՐ

Իբ.

ՅՈՏՈՒՆԱՅԻ ՂՈՒԿԱՆՎԱՆ

Մեկնելէ ետք պիտի չդադրէի ոչ մէկ առիթով խոստանալ, որ առաջին հնարաւորութեան մէջ պիտի գրէի ձեզի, որպէսզի ձեզ ալ մասնակից ընեմ իմ ուրախութեանս, որ ես ալ կրցայ ոտք կոխել Ամերիկայի հողին։

— Հապա ուրիշները, — հետեւեցաք ես, — ինչպէ՞ս են։

— Ամէնքն ալ, — պատասխանեց ան, — եթէ ոչ աւելի, գոհ են իրենց ճակատագրէն։ Ես ալ ինծի համար ոչ մէկ պատճառ ունիմ գանգատելու։ Ամէն ինչ ինծի համար կը ժպտի։ Ամերիկան ինծի համար դրախտ մըն է։ Ես ալ ինծի համար դրախտ մը ստեղծեցի։ Ամերիկան ինծի համար դրախտ մըն է, որովհետեւ

3.— Ո՛և է ամերիկացի որ ուզէ Ֆ. Միութիւն երթալ լաւագոյն ընդունելութիւնը պիտի գտնէ, օրինակ Պ. Նիքսըն :

4.— Ֆ. Միութիւնը կ՚ուզէ վերջ տալ պատերազմին, եւ խաղաղօրէն դրացի կեցնել Արեւմուտքի հետ :

5.— Ամերիկեան մամուլը դէշ կը նկարագրէ ինչ որ կ՚անցնի կը դառնայ Ֆ. Միութեան մէջ :

6.— Խորհրդային զօրքին ներկայութիւնը Հունգարիոյ մէջ կը բացատրուի վարչապետի դաշինքով, ինչպէս ամերիկեան զօրքի ներկայութիւնը կարգ մը երկիրներու մէջ Ատլանտեան դաշինքով :

7.— Անհատի պաշտամունքը վերջացած է Ֆ. Միութեան մէջ :

Մամուլի ակումբին (Նէշընըլ Փրէս Ֆլըպ) ճաշին ընթացքին Միկոյեան, աւելի յողնած եւ ջղային՝ քան իր ճամբորդութեան սկիզբը, ծանր յարձակումներ ըրած է Արեւմտեան Գերմանիոյ վրայ, մասնաւորաբար պատերազմական նախարար՝ Շթրաուսի .— « Պատերազմի առեն դուք եւ մենք դաշնակից էինք և միասին պէտք է պատրաստենք հաշտութեան դաշինքը, այսօր կարծես պարտուած պետութեան հետ դաշինքից էք եւ ոչ մեզի հետ : Բան մը չունինք Գերմանիոյ եւ ղեմանացի ժողովուրդին դէմ որ օժտուած եւ չատ զարգացած է : Բայց ինչո՞ւ Արեւմտեան Գերմանիան չուզեր ճանչնալ Զեխոսլովաքիան եւ Լեհաստանը » :

Ցարդ յայտնի չէ թէ ի՞նչ պիտի ըլլան Միկոյեանի ճամբորդութեան արդիւնքները : Եւրոպայի դաշնակիցները առաջին առթիւ տեղեակ պահուեցան Այզընհաուըրի եւ Միկոյեանի խօսակցութենէն : Մը տահոդ է Գերմանիան : Արդարեւ Պոնի կառավարութիւնը կը վախնայ թէ իր դէխուն վրայէն եւ ի վնաս իրեն համաձայնութիւն դոյանայ Ֆ. Միութեան եւ Ա. Մերիկայի մէջեւ : Աղէտաւորի դիրքը որոշ է եւ չուզեր տեղի տալ : Մինչ արեւելեան Գերմանիան (իմա՝ Ֆ. Միութիւն) կ՚ուզէ նախ հաշտութեան դաշնագիրը ստորագրել, ապա վերամիացման մասին խօսիլ, իսկ Աղէտաւորը նախ ապառ ընտրութիւն կ՚ուզէ քանի որ հաշտութեան մասին կրնայ խօսիլ վերամիացած Գերմանիա մը : Տրլըսի վերջին յայտարարութիւնը, ուր արտաքին նախարարը կ՚ըսէր թէ ընտրութիւնը միակ եւ անհրաժեշտ միջոց մը չէ, արդէն որոշ մտահոգութիւն յառաջ բերած էր Աղէտաւորի մօտ : Ամերիկացիք կը յիշեն սակայն որ Աղէտաւորը չատ նեղուելու պէտք չունի Միկոյեանի վերապահուած լաւ ընդունելութեան համար, քանի որ ինք (Աղէտաւորը) աւելի առաջ ընդունած էր Ֆ. Միութեան փոխ – վարչապետը :

—o—

Նիւ եորքի կառավարիչ Հարիման, որ վերջին ընտրութեանց պարտուեցաւ իր տեղը տալով Ռոքֆէլլերի, յայտարարած է թէ այլեւս ընտրութիւններու պիտի չմասնակցի, որովհետեւ 67 տարեկան է եւ «այլեւս ճանճրացած» : Միւս կողմէ, Հարիման յայտարարեց թէ յառաջիկայ դարնան Ֆ. Միութիւն պիտի այցելէ :

ԱՆԳԼԻՈՑ մէջ անցեալ ամառէն ի վեր անգործներու թիւը չարունակ կ՚աւելնայ. Նոյեմբերէն ի վեր անգործներու թիւը կէս միլիոնը անցած է . Դեկտեմբերին 532.000 կը հաշուէին գանոնք, անգլիացի բանուորներու 2.4 առ հարիւրը :

ՀՈԼԱՆԴԱՑի մէջ չարժում մը սկսած է Մոլոթովի Լա Հէյի դեսպան նշանակման դէմ. Ռոթերտամի չաբաթաթերթերէն մէկը դիտել կուտայ թէ Մոլոթով, որ իր կառավարութեան վստահութիւնը չի վայելեր, հաճելի թուելու համար կրնայ տեղեկագիրներ պատրաստել, որոնք ի բարեկամութեան չեն համապատասխաններ :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԼԻԿԱՑի անեւեսական խորհուրդը որոշեց արաբական նաւային ընկերութիւն մը ստեղծել, 5.300.000 ե դիպա. ոսկի դրամագլուխով : Ընկերու թեան 500.000 բաժնեթուղթերը հետեւեալ ձեւով բաժնուած են .— Արաբական Մի ացեալ Հանրապետութիւն՝ քառասուն առ հարիւր, Իրաք 14 առ հարիւր, Լիբանան հինգ առ հարիւր, եմէն երկու առ հարիւր, Սուտան չորս առ հարիւր, Ցոր դանան երկուքուկէս առ հարիւր, Լիպիա մէկուկէս առ հարիւր, Քուէյթ, Մարոք, Քաթար, Պահրէյն եւ արաբական այլ երկիրներ՝ 31 առ հարիւր :

ԻՏԱԼԻՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Իտալիոյ մեր բաժանորդներէն կը խնդրուի անյապաղ վճարել իրենց բաժնեգիները Sofp. Արզումանեանի՝

Via Cappellari 3, MILANO

Արտասահմանի բոլոր բաժանորդներէն, նոյնպէս կը խնդրուի չուշացնել իրենց վճարումները *միջազգային մանդատներ* օգտագործելով :

Տարեկան բաժնեգին՝ 4500 ֆրանք :

ՆՈՒԻՐ

Ֆ. Կ. Խաչէ Մարտիկլի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացաւ Տէր եւ Տիկին Արշաւեանէ հինգ հազար ֆրանք ի յիշատակ քրոջ Ֆ. Կ. Խաչի հիմնադիր – անդամներէ Տիկին Թագուհի Ղազարոս Բանկի (Ծննդ. Զաքրյակոբեան) մահուան քառասունքին առթիւ, որ ինքնաչարժի արկածի մը զոհ գացած է : Այս առթիւ իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ տիկնոջ պարապաներուն :

×

Տէր եւ Տիկին Կ. Գարոյեան ողբացեալ Լեւոն Մոզեանի յիշատակին երկու հազար ֆր. կը նուիրեն Սամուէլ Մուրատեան վարժարանին : (Մատնալ Յառաջէն) :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. Խաչէ Վալտնոի մասնաճիւղը իր չնորհակալութիւնները կը յայտնէ, բոլոր անոնց որոնք իրենց մասնակցութիւնը բերին վիճակահանութեան քարդերու ըսպառման : Շահող թիւերու ցանկն է .—

5 14 26 31 35 46 63 69 71 85 86 92 98 99 100 :

×

Որբերու Օգն. Մարմինը չնորհակալութեամբ ստացած է Տիկին Թըրչեանէ 2000 ֆրանք Լեւոն Մոզեանի մահուան առթիւ : Տիկին ձկվահիրճեանէ հինգ հարիւր ֆրանք Պրիւնօ Կիւլպէնկեանի մահուան առթիւ :

×

Որբերու Օգն. Մարմինը չնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Կ. Փափազեանէ երկու հազար ֆրանք փոքրիկն Պրիւնօ Կիւլպէնկեանի կսկծալի մահուան առթիւ :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՍԿԻ

Տիկին Ն. Գալփաքեան (Լա Կարէն) կը նուիրէ երկու հազար ֆրանք, Հայ Կար միր Ֆաչի Ֆէռանվիլիէի օդափոխութեան կայանի ընդարձակման ի նպաստ, փոխան ծաղկեպսակի, Տիկին Էօզմէկեանի մահուան առթիւ :

ՅԱՁՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի Ազգ. Միութիւնը եւ եկեղեցական չէն յանձնախումբը կը յայտարարեն Լիոնի եւ չրջաններու յարգոյ հայ ժողովուրդին թէ Լիոնի եկեղեցին վերակազմուած է 295 Բիւ Պուալօ, նոր եկեղեցւոյ կից Ազգային Տունը ուր եկեղեցական արարողութիւնները պիտի կատարուին մինչեւ նոր եկեղեցւոյ աւարտումը :

Գրասենեակն ալ հոն կը չարունակուի, եւ բաց է ամէն օր 16էն 19ը :

Նոյնպէս դպրոցը հոն կը չարունակուի ամէն հինգչաբթի :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Թոքատի Հայր. Միութեան վարչութիւնը ի գիտութիւն Ֆրանսայի բոլոր կազմակերպութիւններու կը յայտարարէ թէ՝ 1956 Մայիս հինգէն ի վեր Միութիւնս պաշտօնապէս ճանչցուած եւ վարձատրուած ըլլալով ֆրանսական իշխանութեան կողմէ այսուհետեւ իրեն ուղղուած որեւէ դրութիւն պէտք է ղրկել միմիայն հետեւեալ հասցէին .

Union Compatriotique de Tokad
1, Rue Bernard Gante, Villemomble (Seine)

ՁՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը :
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՊՏՈՑՏԸ
ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ
Արտասանութիւններ հայերէն եւ փրանսերէն :

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի իրիկուն, ժամը 21.15ին,
Սալ Մազընօ, Բիւ տ'Օպաներ, ՄԱՐՍԷՅԼ
Մուտք 200 եւ 300 ֆրանք :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Կը տօնուի Տէսինի մէջ, նախաձեռնութեամբ՝ Ֆ. Կապոյտ Խաչէ Տէսինի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ Ազգային դպրոցի ու կրթական մարմնին :

25 Յունուար, կիրակի կէսօրէ հետք, ժամը երեքին, Հ. Յ. Դ. Տան սրահը :

Գեղարուեստական բաժին.— Արտասանութիւններ, երգեր եւ սիրուն անակնկալներ պզոյգին աշակերտներուն կողմէ, ղեկավարութեամբ ուսուցչ. Թրագոշի : Կը հրաւիրուի Տէսինահայութիւնը ամբողջ :

Մուտքը ազատ է :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԼ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ
Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

—o—

ՍԵՊՏԿՄԲԵՐ-ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, թիւ 201-202, էջ 48 :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Երաժշտութիւն եւ հոգեվերլուծում (ՄՄԲ.).— Նուչ կեսար թռնատուրուեցաւ (ՏՕՔԹ. ԿՈՒԼԷ).— Զկնորսութիւն եւ բժշկութիւն (ՏՕՔԹ. ԱՇՃԵԱՆ).— Հորթոնի հիւանդութիւն (ՏՕՔԹ. ՄԻՆԵՐՎԱ).— Խմելիք ջուրի պահանջը (ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ՊՕՂՈՍԵԱՆ).— Անդիմադրելի քունը (ՏՕՔԹ. ԳԱ-ԼՈՒՍՏԵԱՆ).—Սկեսրի Սպասները (ՏՕՔԹ. ՊԼՕՆՏԷԼ).— Հայաստանի բնութիւնը (Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ).— Դաչտանի անկանոնութիւն (ՓՐՈՖ. ԼԱՖՕՆ).— Բժշկ. դր. չաղրեր (Ց. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ).— Ցղի կիներուն ճամբորդութիւնը (ՏՕՔԹ. Ա.Լ.-ԹՈՒՆԵԱՆ).— Կերակուր եփելու ձեւեր (Ա. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ).— Սիրտը բարախում է (ՏՕՔԹ. Հ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ).— Մայրեր որ կաթ չեն ուղեր տալ (ՏՕՔԹ. ՔԼԱ-ՐԻՍ).— Քալեցէք, փա՛ռք ոտքերուն (ՏՕՔԹ. ՆԱԻԱՍԱՐԴ).— Աչքի առողջապահութիւն (Ք.).— Ի՞նչպէս օդնել խեղդուողին (ՄԱԶՈՒՀԻ) :

Բաժանորդագրութեան պայմաններ. —
Տարեկան 1.200 ֆրանք
արտասահման 1.500 ֆրանք :
Դիմել Շ. Նարդունիի Յառաջի հասցէով :

ԽԱՆՈՒԹ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆ
TOMLAC
Հաստատութիւնը կը փափաքի բարձրացնել իր մասնաճիւղերու թիւը, այս պատճառով ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր անոնց որ խանութներ ունին եւ կը փափաքին փոխել իրենց առեւտուրը, լուսաղոյն ապագայ մը ապահովելու մտահոգութեամբ, որ անյապաղ դիմեն՝
ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ
ԵՂԲԱՑՐՆԵՐՈՒՆ
104, Bld. Gallieni' Villeneuve - La Garenne
Tel.; Plaine 09-36

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

—o—

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. «Բաֆֆի» խումբի ընկերական ժողովը, այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, Ռէժանի վերնայարկը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս Զորեքշաբթի ժամը 9ին, Քաֆէ Քոտէի սրահը : Հիւրարար քաղաքը պտնուելով Հ. ՊԵՏՐՈՍ ՎԱՐԴ. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ, պիտի պատմէ ինչ որ տեսած է Ֆ. Միութեան պանպան քաղաքներուն մէջ 1942է 54 :

Կը խնդրուի ճշդապահութիւն : Մուտքը ազատ է :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. «Նոր Սերունդ» Լիոնի մասնաճիւղին տարեկան մեծ պարահանդէսը Փետրուար 21ին, Շաբաթ երեկոյեան ժամը իննէն մինչեւ լոյս, «Պէհիչ Մէյչ»ի չքեղ սրահին մէջ :

×

Մուրատ – Ռափայէլեան Նախկին Սանուց Միութեան հանդէսը 15 Փետրուար, կիրակի, Միւթիւալիթէի սրահին մէջ :

×

Սեդրակ Եավրուեանի դաշնակի ռեսիթալը յառաջիկայ Մարտ տասնին, Սալ Կավոյի մէջ :

×

«Փետրուար 18»ը կը տօնուի Փարիզի մէջ Փետրուար քսանին, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը իննին :

×

Նոր Սերունդի օրը Պանէէօի մէջ, Մարտ մէկին եւ տարեկան մեծ պարահանդէսը Մայիս 9ին, 6րդ քաղաքապետարանի սրահին մէջ :

×

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՕՐԸ»
Փարիզի մէջ, նախաձեռնութեամբ Հ.Յ.Դ. Ահարոնեան խումբին :
ՄԱՅԻՍ 2ԻՆ

×

Ֆ. Կ. Խաչէ Կեդր. վարչութիւնը Փարիզի չրջանի տասը մասնաճիւղերով կը տօնէ Կապոյտ Խաչի օրը, 12 Ապրիլին, Սորպոնի մեծ ամփիթատրոնին մէջ :

Պ. ՅԱԿՈԲԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
Հաճոյքով կ՚ընդունի իր բոլոր հայրենակիցները, որոնք կը փափաքին գործածուած (ofազիօն) կառք մը գնել որեւէ վաճառանիշ կրող, մանաւանդ՝
S.I.M.C.A,
կրնաք ապահով դիմել իրեն, ծախած կառքերը կառանքի են, կամ իր, կամ՝
ՍԻՄՔԱյի կողմէ : Նոյնիսկ պատահին կրնաք գրաւոր դիմել անոր, սիրայօժար կը պատասխանէ բոլորին, ՀԱՍՑԷՆ.— Յ. Պետրոսեան,
Tél. : ETO. 64-85, 70-66 et GAL. 76-10
ԳՐԱՒՈՐ.— Յ. Պետրոսեան,
65, RUE DE STALINGRAD, ISSUILLES. S.& O.
Ներկայացուցիչն է՝
Service officiel des usines Simca
Gramauto
34, Ave, de la Porte de Villiers
Paris 17e

ՄԻՇՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՇՏ ԱՌՈՂՋ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ
BOSPHORE Ի
ՀԷՒՎԱՆ ԵՒ ԹԱՀԻՆԸ
ՀՐՈՒՇԱԿԸ, որ կը պատրաստուի շուշմայով (սուսամ) եւ շաքարով, առաջնակարգ սնունդ մըն է, կազդուրիչ՝ շնորհիւ շուշմային, որ Արեւելքի մէջ ծանօթ է նաեւ հինէն ի վեր, իր հրաշալի բուժական յատկութիւններով, իր երիտասարդացնող տարրերով,
Արեւելեան ժողովուրդներուն երկարակեցութիւնը արդիւնք է Հէլվայի եւ թահինի գործածութեան :
Այսօր Արեւմուտքի մէջ եւս բժշկական հեղինակութիւններ կը հաստատեն առաջնակարգ այս սննդանիւթին արժէքը :
Sté BOSPHORE (ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ)
2, Rue Louis Astoin - Marseillle

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
22
ՑՈՒՆՈՒԱՐ
//
JEUDI
22 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8400 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4201

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԱՅՑԵԼՈՒԹԵՆԷՆ ՎԵՐՋ

Դեռ չատ կանուխ է՝ նախատեսելու համար թէ Անաստաս Միկոյեանի Ամերիկա այցելութիւնը ի՞նչ հետեւանքներ պիտի ունենայ՝ եթէ ոչ աչխարհի ճակատագրին՝ գէթ արեւելք – արեւմուտք յարաբերութեանց վրայ :

Ինչո՞ւ զայած էր Ամերիկա :

Այս հարցումին պատասխանելով, հայրապետական մարզը հետաքրքիրն առջեւ դրած է՝ թէ կ'ուզէր իր տպաւորութիւնները բաղդատել քսաներկու տարի առաջուանին հետ եւ տեսնել թէ ի՛նչ փոփոխութիւններ կատարուած էին անկէ ի վեր : Ցետոյ կը փափաքէր նաեւ յարաբերութիւններ հաստատել, չփումներ ունենալ եւ տեսնել հին ու նոր բարեկամները :

Ի՛նչ որ ալ եղած ըլլայ իր բուն նպատակը, մէկ բան որոշ է, ա՛յն, որ Միկոյեանի առաքելութիւնը «օդտակար» եղած է ամէն տեսակէտով :

Այս մասին համաձայնած են բոլոր Ամերիկացիները, Այզընհաուըրէն սկսեալ :

Նախագահին հետ տեսնուելէն անմիջապէս վերջ, Որմրդապին Միութեան առաջին փոխ – վարչապետը լրագրողներուն յայտարարած է թէ՝ «բանակցութիւններ չէ, որ վարեցինք, այլ տեսակէտի օգտակար փոխանակութիւններ կատարեցինք » :

Միեւնոյն առեն Սպիտակ Տունէն մամուլին հաղորդուած հակիրճ գրկոյ մը կը չեշտէր նոյնպէս թէ «օդտակար» խօսակցութիւն մը կատարուած էր Միկոյեանի հետ :

Իսկ Դեմոկրատ ծերակուտական ձոն – սըն յայտնելէ վերջ թէ «մեծապէս օդտակար » եղած է Միկոյեանի այցելութիւնը, աւելցուցած է, որ «աւելի լաւ է տեսակէտներ փոխանակել քան՝ ռումբեր» : Ու յոյս յայտնած է որ փոխ – նախագահ Նիքսըն պատասխանելով անոր հրաւէրին, շուտով փոխ – այցելութեան երթայ Որմրդապին Միութիւն :

Միջազգային մամուլը գանազան ենթադրութիւններ կ'ընէ Միկոյեանի առաքելութեան հետեւանքներուն մասին :

Ընդհանուր կարծիքն այն է, որ այժմ ճամբան հարթուած է Զորս Մեծերու հանդիպումին համար :

Կ'ենթադրուի, որ Մ. Նահանգներու, Որմրդ. Միութեան, Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարները խորհրդակցական ժողով մը պիտի ունենան Ժընեւի մէջ՝ Մայիս 27էն — այսինքն Պերլինի համար կրկմլինի տուած « վերջնաղրի » պայմանաժամը լրանալէն — առաջ :

Աչխարհի ճակատագիրը վարող երկու մեծ ուժերու պատասխանատու մարդոց դլուխ դլխի տեսակցութիւնը փարատած է բազմաթիւ թիւրիմացութիւններ եւ ըզդալի չափով պայծառացուցած մթնոլորտը :

Պերլինի եւ Գերմանիոյ կնճռոտ խնդիրներուն մասին արեւմտեան դաչնակիցնե – րը հաստատ կանդնած են իրենց դիրքերուն վրայ եւ որոշած չաղդուիլ երբեք բոլչեւիկեան սպառնալիքներէն :

Այս կացութեան հանդէպ Միկոյեան ճկուն դիւանադիտութեամբ մը հակադրուած է թէ Պերլինի մասին Խրուչչեւի տրուած ծանուցագիրը «վերջնագիր» պէտք չէ նկատել : Մոսկուա պատրաստ է լսելու արեւմուտքի հակառաջարկները ...

Բացի քաղաքականէն, անտեսական – առեւտրական դետնի վրայ եւս «օդտակար» դործ տեսած է Միկոյեան, ամերիկացի դրամատէրներու հետ իր չփումներուն չնորհիւ :

Իր այցելութիւնը առիթ տուաւ միջազդային մամուլին նաեւ «Հայ» անունը հոլովելու ամբողջ երկու չարաթ :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌԸ

« ԳԹԱ ՏԷՐ ԵՒ ՈՂՈՐՄԵԱ »

Կ'ԸՍԷ ՎԱՏԻԿԱՆԻ ՁԱՅՆԸ ՄԻԿՈՅԵԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Պատմական եւ փոթորկալից ճամբորդութիւն մը վերջ գտաւ երէկ, մինչ մի – ջազդային մամուլը վերջին անդամ երկար սիւնակներ կը տրամադրէ «ճարպիկ Հայկեան», «վարպետ առեւտրականին»՝ Ա – նաստաս Միկոյեանի :

Բայց, կը խոստովանին նաեւ բոլոր լրագրողները, Ա. Միութեան փոխ – վարչապետը կրնայ ըսել՝ «պաչտօնս կատարեցի» : Արդարեւ Միկոյեանի դլխաւոր նպատակն էր յաջողեցնել Մեծերու հանդիպում մը, ինչ որ Ամերիկան միշտ կը մերժէր : Մասամբ յաջողած է իր այս առաքելութեան մէջ, քանի որ Այդընհաուըր դինքը լսած է եւ ապահովուած է արտաքին նախարարներու հանդիպում մը :

Միւս կողմէ սակայն այնպէս կ'երեւի թէ առեւտրական դետնի վրայ, Միկոյեան ձախողած է : Ամերիկեան հողը ձգած տուեն իր խօսքերը եղած են դատն, կծու եւ յարձակողական : Վերջ չէ դտած պաղ պատերազմը , յայտարարած է Անաստաս Միկոյեան :

Տրկլաս Տիլըն, տնտեսական փոխ – նախարարը մեծ յուսախաբութիւններ տուած է Միկոյեանի :

Միկոյեան .— Վերջ տուէք ձեր արդելքներուն ռազմական ապրանքներու արտածումներուն համար դէպի Ա. Միութիւն :

Տիլըն .— Ամերիկեան օրէնքը կ'արդիլէ այդ արտածումները :

Միկոյեան .— Լայն վարկեր բացէք խորհրդային ապապրանքներուն համար :

Տիլըն .— Այդընհաուըր դէմ արտայայտուած է այդ վարկերուն :

Միկոյեան .— Թոյլ տուէք այն տեղը որ Ամերիկայի ծախենք պահածոյ եւ մուչտակ որպէսդի կարենանք մեր գործնականները վճարել :

Տիլըն .— 1951ին ամերիկեան իշխանութիւնները որոշեցին որ ձեր խեչափառի պահածոները պատրաստուած են բանի աչխատանքով (արդելարաններու մէջ), ձդեցէք որ տեղւոյն վրայ տուդենք : Իսկ մեր օրէնսդէտները կ'ըսեն որ ձեր մուչտակները չատ աժան կը ծախուին եւ սա – նահկութեան կ'ենթարկեն ամերիկացի կենդանաբոյծները» :

Միկոյեան բարկացած յայտարարեց լրագրողներուն .— Արտաքին նախարարութեան մէջ, պաղ պատերազմը կը չարունակուի, մինչ Ամերիկայի ժողովուրդը եւ դործի մարդիկը խաղաղութիւն կ'ուզեն :

Նոյն օրը Լէուիս Սթրոս, առեւտուրի ամերիկեան նախարարը կը յայտնէր թէ բան մը փոխելու պէտք չկայ Ամերիկայի եւ Ա. Միութեան մէջ եւ կը թելադրէր Միկոյեանին որ պետական դործերու մէջ կրօնքը դինքը ներչնչէ :

Եւ Ֆրանս – Սուարի թղթակիցը, որ կրեմլինէն կը ճանչնայ Միկոյեանը, հետեւեալ ձեւով կուտայ այս ճամբորդութեան հաչուեկչիռը : Ամէն բանէ առաջ՝ մղեռանդ կոչ մը խաղաղութեան համար, խաղաղ դոյակցութեան համար : Ակնդատ, խորհրդային ակնոցով, Միկոյեան յաջողած է իր առաքելութեան մէջ .—

1) Ստեղծել Ա. Միութեան եւ Ամերիկայի միջեւ ղրոյց մը :

2) Շփման մէջ մտնել մարդոց հետ, որոնք ըստ մարքսեան վարդապետութեան, բուն տէրերն են դրամատիրական վարչաձեւին մէջ :

3) Անձամբ պէտք է զեկուցէր ամերիկեան ճարտարարուեստին, դրամական ուժին, տնտեսական կացութեան մասին :

4) Առանց քայլ մը տեղի տալու, ապահովել Արեւմուտք – Արեւելք ժողով մը :

« Կ'ՈՒԶԷի ՊԱՐՈՂ ԸԼԼԱԼ »

Երկուչաբթի իրիկուն Ուչինթընի խորհրդային դեսպանատունը ընդունելութիւն մը տուած էր որուն ընթացքին ա – մերիկացի դաչնակահարը՝ Քլիվլընդը (Զայքովսքիի մրցանակաւորը), Միկոյեանի բաղձանքին վրայ նուագեց Լիսթի Հունդարական թիւ 2 ռափսոտին : Ապա, Միկոյեան մտերիմ չրջանակի մէջ խոս – տովանեցաւ որ ժամանակին ուզած էր պարոյ ըլլալ :

« ԳԹԱ, ՏԷՐ ԵՒ ՈՂՈՐՄԵԱ »

Հետաքրքրական արուած տեսակցութեան առեն, Միկոյեան անդամ մը եւս յայտնած էր թէ Մարքս կարդալէն առաջ խակ Աստծոյ չէր հաւատար :

Այս յայտարարութիւնը յուզում եւ վրդովմամբ յառաջ բերած է Վատիկանի չրջանակներուն մէջ եւ Վատիկանի ձայնասփիւռը այս առթիւ ըրած է հետեւեալ յայտարարութիւնը .— Ժամանակն է, արդար է եւ անհրաժեչտ է որ աչխարհը արձանագրէ անհաւատութեան այս խոստովանութիւնը, եւ անկէ քաղէ տրամաբանական հետեւանքներ : Այս ձեւով աչխարհը դիւրին կ'ըմբռնէ Միկոյեանի դէրը եւ կը հասկնայ նաեւ որ անմասն չէ եղած այն ջարդերուն որ կատարուած են Հայաստանի մէջ, իր հայրենի հողը , Ուքրանիոյ եւ Հունդարիոյ մէջ» :

« Գութ եւ վրդովմամբ » կը չարունակէ Վատիկանի ռատիօն :

Ցիչենք սակայն որ Միկոյեան, դիտա – կից այն դէշ տպաւորութեան որ իր ան – հաւատութեան արտայայտութիւնը թո – դած էր Ամերիկացիներուն վրայ, յաջորդ օրը, մամուլի ակումբի ճաչին ըսած է. — Բոլոր անոնք որ Աստծոյ կը հաւատան պէտք է աղօթեն որպէսդի աչխարհի մէջ ոչ մէկ ազդ այլեւս պատերազմի դոհ չդառնայ » :

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԴԱՏՈՒԻՆ Ա. Մ. Հ.ԵԱՆ ՄԷՋ

Գահիրէէն Ուչայքըտ Փրէսի թղթակիցը կը հաղորդէ թէ Սուրիոյ եւ Եդիպտոսի միջեւ համաձայնաւարները պիտի դատուին : Նախապահ Կամալ Ապտել Նասը անձամբ պիտի յայտարարէ դատավարութեան թուականը, հաւանաբար Փետրուար 1ին կամ 2ին պրեսսանեղիք իր ճառին մէջ, Դամասկոս :

Մինչ նոր տարուան զանդակները կը դոչանչէին նոր ձերբակալութիւններ կատարուած են : Կը կարծուի թէ 150էն 300 համաձայնաւար ձերբակալուած են Եդիպտոսի մէջ եւ վեց հարիւր՝ Սուրիոյ : Այս ամբողջը պաչտօնապէս ցարդ չէ յայտարարուած մամուլին կողմէ : Որոչ չրջանակներ այս լուութիւնը կը բացատրեն ըսելով որ ձերբակալութիւնները վերջանալէն ետք միայն պիտի յայտարարուին : Ձերբակալութեանց ամէնէն չատը եղած են Գահիրէի, Ալէքսանդրիոյ , Փորթ Սայիտի եւ Թանթայի մէջ :

Եդիպտոսի ձերբակալուածներուն մէջ կան համաձայնաւար եդիպ. կուսակցութեան 90 անդամներ, 40՝ «ազդ. ազդատպրութեան չարժումէն, եւ քանի՝ Համաձայնաւար Յառաջդիմական կուսակցութենէն :

Ոստիկանութիւնը կը փնտռէ այս կուսակցութենէն ուրիչ անդամներ :

Արեւմտեան դիւանադէտները տասը հարիւր կը հաչուեն Եդիպտոսի համաձայնաւարները : Աւելի քիչ են Սուրիոյ մէջ, բայց աւելի լաւ կազմակերպուած են հոն :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԻԿՈՅԵԱՆԻ ՕԴԱՆԱՒԸ ԱՐԿԱԾ ՈՒՆԵՑԱՒ

Մինչ Անաստաս Միկոյեան, տղան , հետեւորդները եւ 26 ճամբորդներ հան – գիստ նստած էին Սէաճնիճաեան Տէ – Սկ 7 օդանաւին մէջ եւ կը թռէին դէպի Փոփրնհակ, կրակ կ'ելլէր օդանաւին մէջ :

Առաջին իրարանցումէ մը ետք, կարելի եղաւ հրդեհը մարել, բայց բառաչարժակ օդանաւին երկու շարժակները վառած էին եւ օդանաւը չէր կրնար ճամբան շարունակել : Շնորհիւ օդաչուին պադարիւնին եւ վարպետութեան կարելի եղաւ հասնիլ մինչեւ առաջին օդակայանը՝ ԹէՏ–ՆէՕվ, եւ օդանաւը պարտադիր էջք կատարեց *Արժանթինա* օդակայանը : Հոն Զորեֆ – շաբթի առտու, Միկոյեան կը սպասէր որ նոր օդանաւ մը գայ Քոփէնհակէն : Առաջին առթիւ շնորհաւորեց օդաչուն, բայց համաձայն ձայնասփիւռի վերջին տեղեկութեանց , Միկոյեան բնաւ չէ ազդուած այս միջադէպէն եւ պահած իր ժպիտը :

Ցարդ կարելի չէ եղած բացատրել այս արկածին պատճառը, նկատի առնելով մանաւանդ որ շատ խիստ քննութիւններ կատարուած էին օդանաւին մէջ :

Մասնաւոր օդանաւով մը Միկոյեան մեկնեցաւ դէպի Մոսկուա, Զորեֆշաբթի ժամը 3ին :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա.Ր.Ժ.Ա.Ն.Թ.Ի.Ն.Ի մէջ ընդհանուր զործադուլը ձախողութեան մատնուեցաւ , կառավարութեան ձեռք առած խիստ միջոցներուն պատճառաւ : Հանրակառքերու երթեւեկը վերսկսաւ եւ վաճառատուները բացուեցան : Երկիրը վերադտած է իր բնականոն վիճակը : Միւս կողմէ, Ուրուչինկըճի օդակայանին մէջ Նախագահ Ցրոնտիսին դիմաւորելէ յետոյ, Նախագահ Այդընհաուըր սկսաւ իր խօսակցութիւնները՝ երկու երկիրներու սերտ զործակցութեան չուրջ :

Ն.Ա.Խ.Ա.Գ.Ա.Հ Ն.Ա.Տ.Ո Անգլիոյ աչխատաւորական կուսակցութեան պաչտօնաթերթ « Տէյլի Հերըլտ»ի դիւանագիտական թղթակիցին հետ ունեցած տեսակցութեան ընթացքին յայտարարած է .— «Հակառակ այն բոլորին, որ պատահեցաւ , պէտք է վերահաստատել բարեկամական մեր կապերը եւ մենք պիտի փորձենք անիկա : Եդիպտոս կ'աչխատի Անգլիոյ բարեկամը ըլլալ, մոռնալով անցեալին մէջ պատահած բոլոր դէպքերը» :

Ա.Շ.Խ.Ա.Ր.Հ.Ա.Ք.Ա.Կ թաւջութակահար Փապլօ Գազալ յայտարարեց թէ Սպանիա պիտի չվերադառնայ , այնքան առեն որ իր երկիրը կը մնայ ներկայ վարչակարդին տակ , աւելցնելով թէ Սպանիա պէտք ունի Ֆիհէլ Գասթրոյի մը :

ԿԻՊՐՈՍԻ հարցին չուրջ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի Արտաքին նախարարները անդամ մը եւս խորհրդակցեցան. Ա.ե – բօֆ–Զօրլու խօսակցութիւնները տեւեցին մէկուկէս ժամ, որմէ ետք Թրքական չրջանակները յայտարարեցին թէ երկու նախարարները դոհ մնացած են իրենց հանդիպումէն : Զօրլու Զորեքչաբթի օր Փարիզէն մեկնեցաւ, դէպի Անդարա :

30 ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ հրեայ դաղութները այս տարի Արեւմտեան Գերմանիայէն պիտի ստանան տասը միլիոն տոլար (հինդ միլիառ ֆրանք), իբրեւ վնասուց հատուցում : Ինչպէս ծանօթ է, դերման կառավարութիւնը 1952ին ընդունեցաւ 12 տարուան ընթացքին 107 միլիոն տոլար տալ նացիներու զոհերուն, ցարդ, Հրեաներուն ստացած են 60 միլիոն տոլար :

ՕՌՈՌ պատասխանելով Իսմանիթէի՝ Եերեերու դինի յաւելման առիթով, դարմանք կը յայտնէ թէ համաձայնաւար պաչտօնաթերթը մտահոդուած է եւ կը մտածէ թէ ի՞նչ ձեւով պիտի փակէ իր ծախքերը ... :

ՄԵՐ ՁԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳԱՆՁԱՐԱՆԸ

ՆՄԲ.— Անթիլիասի կաթողիկոսարա – ճին տպարանէն՝ վերջերս լոյս տեսաւ « Անկիւրիոյ Կարմիր Վաճուց եւ շրջակա – յից» ձեռագիրներու ցուցակը, — ստուար հատոր մը, զոր պատրաստած էր Բարկէն կաթողիկոս, 1918 էջ (երկսիւնակ թուա – գրութեամբ)։ Ցառաջաբանէն կը իմացնեմ հետեւեալ ընդհ. ակնարկը մեր ձեռա – գրական հարստութեանց վրայ, ափսո՛ս, մեծ մասամբ կորսուած.—

Թէ ի՛նչ է արժէքը ղրչագիրներու ցու – ցակագրութեան՝ աւելորդ կը համարիմ նկատել մանրամասնաբար վերլուծումի մը։ Սակայն երախտագիտական տուրքի մը հատուցումը կատարած պիտի ըլլամ՝ եթէ յիշատակեմ քանի մը անուններ, ո – րոնք ունին գնահատելի վաստակ այդ մարզի մէջ։

Հ. Ցակոբոս Տաշեան երբ լոյս ընծայեց Վիէննայի Կայս. Մատենադարանին հա – յերէն ձեռագիրներուն ցուցակը (1890), որուն պիտի հետեւէր Վիէննայի Մխի – թարեանց Մատենադարանին հայերէն ձեռագիրներուն կոթողային մայր ցուցա – կը (1895), հիմը կը դնէր ղրչագիրներու ցուցակագրութեան գիտական նոր մեթո – ի մը, որ իր անունով նուիրագործուած՝ կոչուեցաւ Տաշեան մեթոտ։

Այնուհետեւ տասնեակներով հայ բա – նասէրներ, վանական կամ ոչ, իրենց հե – տաքրքրութեան առարկայ ըրին հայկա – կան վանքերու եւ ազգային ու օտար մա – տենադարաններու հայերէն ձեռագիրնե – րը։ Պատրաստուած ցուցակներէն չատեր հրատարակուեցան Հանդէս Ամսօրեայի, « Արարատ »ի, « Բազմավէպ »ի, եւ քանասիրական այլ հանդէսներու մէջ։ Ոմանք լոյս տեսան առանձին հատորնե – րով, ինչպէս են Հրաչեայ Ա.ճառեանի պատրաստածները։ Դժբախտաբար չատ կարեւոր ցուցակներ կան, որ տակաւին կը մնան անտիպ, ինչպէս են Հ. Բարսեղ Սարգիսեանի պատրաստած Մայր Յու – ցակը՝ Վենետիկի Մխիթարեանց վանքի հայերէն ձեռագիրներուն, (*) Հ. Համա – զասպ Ոսկեանի պատրաստած լրացուցիչ ցուցակը՝ Վիէննայի Մխիթարեանց վան – քին ձեռագիրներուն, Հ. Մ. Քէչիչեանի պատրաստած ցուցակը՝ Զմմառու վան – քի ձեռագիրներուն, Տօքթ. Յ. Թօփճեա – նի պատրաստած ցուցակը՝ Արմաշի վան – քի ձեռագիրներուն, Բարիզի կաթողիկո – սի պատրաստած ցուցակը՝ Ղալաթիոյ Սրդ. Մատենադարանի ձեռագիրներուն, եւայլն։

Բարեբախտութիւն մըն է որ Էջմիածնի Հարուստ ձեռագրատունը, հայկական դաւառներէ ազատագրուած եւ Խորհրդ. Միութեան զանազան չրջաններէն հաւաք – ուած ձեռագիրներով, այսօր մաս կը կազմէ Երեւանի Պետ. Մատենադարանին եւ գիտականօրէն դասաւորուած ու ցու – ցակագրուած տասը հազար ղրչագրեր այժմ Մայր Հայրենիքի մէջ առարկայ կը դառնան երիտասարդ բանասէրներու հե – տաքրքրութեան։

Վերջին քանամեակին, արտասահմանի մէջ հայերէն ձեռագիրներու ցուցակա – գրութեան նուիրուած մեր բանասէրներէն յիշատակելի են երէց սերունդի ականա – ւոր ներկայացուցիչ Հ. Ներսէս Ակինեան (Հանդէս Ամսօրեայի ներկուն խմբագի – րը), Բերիոյ թեմի երբեմնի առաջնորդ Արտաւազդ արք. Սիւրմէեան (որ լոյս ընծայեց ձեռագրաց չորս(**) ցուցակ – ներ), Սրբոց Յակոբեանց միաբան Նորայր Եպ. Պողարեան (որ սկսած է հրատարա – կութեան տալու (***) Երուսաղէմի Հա – յոց վանքին ճոխ ձեռագրատան ցուցա – կը), Փառէն Եպ. Մելկոնեան (որ պատ – րաստեց Կիպրոսի Անթիլիաս փոխադրը – ուած ձեռագրերու ցուցակը) եւ աչ – խարհական երկու բանասէրները, — Ամե – րիկահայ Յ. Քիւրտեան եւ Պարսկահայ Ա. Երեմեան, որոնք կը ցուցակագրեն պատահական ձեռագրեր։

Հայերէն ղրչագիրներու Յիշատակա – րաններուն համագրութեան ճամբով պատրաստուած կոթողային երկու հրա – տարակութիւններ եւս ունեցանք, որոնք արժանի են յատուկ յիշատակութեան։ Առաջինը անոնցմէ՝ երանաչնորհ Գաբե – րեան կաթողիկոսինն է, Յիշատակարանի ձեռագրաց, որուն չորս հատորներէն ա – ռաջինը լոյս տեսաւ Անթիլիասի տպարա – նէն, 1951ին (Ե.— ԺԳ. դար)։ Երկրորդը Լ. Ս. Խաչիկեանի պատրաստած Հայերէն ձեռագրերի յիշատակարաններն են, ո – րուն երեք հատորները (ԺԴ. եւ ԺԵ. դա – րեր) լոյս տեսած են Երեւան (1950, 1955 եւ 1957), Գիտութիւններու Ակադեմիա – յին հրատարակութեամբ։

Թանկագին է նպատակը որ հայկական բանասիրութիւնն ու հայագիտութիւնը ստացան եւ պիտի չարունակեն ստանալ հայերէն ղրչագիրներու ցուցակագրու – մէն։

Գիտական նորագոյն մեթոտներով պատրաստուող այդ ցուցակագրութեան եւ անոր առթիւ, կատարուող քննու – թիւններու չնորհիւ է որ՝

1.— Ցայտնուեցան կորսուած կամ ան – ծանօթ մատենադրական բազմաթիւ հին էջեր։

2.— Երեւան եկաւ մեր ժողովրդական բանահիւսութիւնը, իր արժէքաւոր տա – ղասացներով։

3.— Սկսաւ կատարելիմիջին եւ նոր դարերու մեր ստոյգ պատմութիւնը, ցի – չատակարաններու մէջ ծրարուած ակա – նատեսի վկայութիւններով։

4.— Ի յայտ եկան իշխանական մեծա – գործ տոհմեր, ինչպէս էին Խաղբակեանք կամ Պռօչեանք, եւայլն։

5.— Հաւաքուեցաւ Մերձ. ու Միջին Արեւելքի ժողովուրդներուն եւ անցք – րուն յատուկ պատմական – ժամանակա – դրական օգտակար տեղեկութիւններ։

6.— Ցայտնաբերուեցաւ հայ արուեստի անծանօթ մէկ էջը, — մանրանկարչու – թիւնը, ղեկագիրը, ծաղկող, նկարող տա – ղանդաւոր վարպետներու հոյլով մը։

7.— Հայթայթուեցան թանկարժէք ատապձեղներ մեր ոսկիօրէն ու աչխարհա – բար լեզուներու պատմութեան համար։

Այսպէս, հրատարակուած կամ հրատա – րակելի ամէն ցուցակ պիտի դառնայ նոր ապրիւր մը, օգտագործելի մեր ազգային ու մշակութային ամբողջական եւ ստոյգ պատմութեան յօրինումին համար։

ԳՐ. ՊՈՂԱՐԵԱՆ

(*) Այս կարեւոր աշխատասիրութեան երկու հատորները միայն լոյս տեսած են։ — Առաջինը 1914ին (Աստուածաշունչ, Սպահոս, Նոր Կտակարան), երկրորդը՝ 1924ին (Ձառրնտիր, Հաւաֆ. Նախնեաց եւ Ժողովածոյ)։

(**) Հալէպի Ս. Քառ. Մանկանց եղեցւոյ (տպ. Անթիլիաս, 1935), Հալէպի եւ Անթիլիասի եւ մասնաւորաց (տպ. Հալէպ, 1936), Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց վանքի (տպ. Վենետիկ, 1948), Եւրոպայի մասնաւոր հաւաքում – ներու (տպ. Փարիզ, 1950)։

(***) Լոյս տեսած են Բ. Գ. եւ Դ. հա – տորները (1953 – 1956, Երուսաղէմ),— Ա. հատոր ընդունելով Արտաւազդ արք.ի պատրաստածը։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀՈԴԵՐ

ԱՐՏԱԾԵԼ ԿԱՄ ՄԵՌՆԻԼ

Գրեթէ ամիս մը առաջ էր, Դեկտեմբեր 27ին, կարճես Կաղանդի նուէր։ Ցայտ – նուած դրամական ելեւմտական որո – շումները երեւութապէս տակաւին չէն ազդած երկրին ընդհ. տնտեսութեան, ճարտարարուեստին եւ առեւտուրին վը – րայ։ Սակայն այժմ առօրեայ կեանքի պայ – մաններն են, որ աւելի կամ նուազ փո – փոխութիւններ կրած են իրենց վրայ ազ – դակի ճնշող հետեւանքներով, (պետական ապառարկութիւններու տակերուն յաւելու – մը, նպաստներու դադրեցում եւն.)։

Միեւ պիտի ըլլար կարծել թէ ճարտա – նարուեստ եւ առեւտուր մտահոգութիւն – ներ չունին, կամ 27 Դեկտեմբերին կրած « նոք – աութ»ին տատակութեան պատճա – ռաւ դեռ չեն սթափած կամ հրաչքի մը կը սպասեն։

Իրականութիւնը տարբեր է։

Ճարտարարուեստ եւ առեւտուր տիպ – ուած են լրջօրէն կշռել նախորդ արժեղրը – կումներուն տոթիւ կամ անոնց յաջորդող օրերուն զոյութիւն չունեցող, ուրեմն աննախընթաց տուեալները։ Ուստի չեն կրնար լիուլի չահագիտ. վերագնահա – տումներ կիրարկել իրենց դիներուն, ինչ – պէս տոլմած էին կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ տեղի ունեցած երկու արժեղրը – կումներու փոթճառութենէն։

Ֆրանքին անկումի տոկոսը 17 առ հա – րիւր է։ Ցարդ ներքին դիները սղած են վեց կամ եօթը առ հարիւր։ Ինչպէս ը – սինք, կառավարութեան դլխաւոր մտա – հոգութիւնն է զսպել դիներու տանձակո – տոր սղումը, որպէսզի տեղծուած նոր պայմաններու տղեցութեան զգալիա – կէտին հասած ժամուն՝ նոր արտադրու – թեան դիները մնան ընդունելի տահմանի մը մէջ։ Ակկ ալ ուղղակի կախուած է ել – մրտական – անտեսական քաղաքականու – թեան յաջողութիւնը, ինչպէս բացատրե – ցինք։

Որքան ալ մեծ ըլլայ գործատէրերու քաղաքացիական պատասխանատուութիւնը, չենք կարծեր թէ անոնք «սուրբ»եր կամ «բարեգործ»ներ ըլլան՝ ազգային ընդհ. չահերու խորանին առջեւ իրենց անմիջա – կան եւ անհատական չահերը զոհաբերելուատիճան։ Այդ իրենց ներկայ անզորութ – թիւնը, անչահախնդրութիւնը, խոհեմու – թիւնը պէտք է վերագրել ուրիչ պատ – ճառներու։

Առաջինը՝ օրինական։ Արգիլուած է չահատակոս բարդել նախկին դիներու վը – րայ ուղղակի ազդեցութիւն ունեցող պաչ – տօնական տուրքերուն։ Այսինքն այս պաչտօնական յաւելումները դիներու վը – րայ պիտի բարդուին միայն բուն արժէ – քով (առ վաէօր ապատիս)։ Նոյնպէս հա – կադրութեան ենթակայ (ֆոնքրոլ տէֆրի) ուսեստեղչն եւ այլ ապրանքները տես – կին համեմատ որոշուած են յաւելումի տոկոսներով (մինչեւ հաչուով վեց կամ 7 առ հարիւր), ինչպէս եւ խիստ պատիժ – ներ զանոնք անտեսողներուն (մանր առ – դանքներ, բանտ եւ վճառատան փա – կում)։

Երկրորդը՝ սպառնալիք մը (աւելի բա – րոյական քան թէ անմիջապէս կիրարկե – լի) մեծ քանակութիւններ ալ ներածելու օտար ապրանքներ, նոյնիսկ ներ – կայիս արդիլուած կամ փոքր չափով ար – տօնուած, առանց հաչուի առնելու ար – դէն իսկ «ազատ» հռչակուած եւրոպա – կան 90 առ հարիւրը եւ ամերիկեան 50 առ հարիւր ներածումները։

Բարոյական բանկ, քանզի չենք կար – ծեր թէ այդ սպառնալիքը անմիջապէս ճնշէ տեղացի գործատէրին վրայ, մնալով հանդերձ ապազայի վախ մը։

Արդարեւ եւ բարեբախտաբար երկրին մէջ գոյութիւն ունին ամիսներու պահան – ջին դիմադրող պատրաստ ապրանքներ (սթոք) եւ արտադրութիւնը կը չարու – նակուի, մինչդեռ կը կասկածինք որ օ – տար երկիրներու մէջ պտնուին ֆրանսա – կան ընդհանուր պահանջներուն համապա – տասխան ապրանքներու պատրաստ մեծ քանակութիւններ։ Բայ ասկէ, պիտենք թէ ֆրանսացի սպառողը չափազանց պահպանողական եւ խստապահանջ իրլլալուն հայթայթիչ կամ պիտակ (մարֆայ) դիւրաւ չի փոխեր։ Շատեր իրենց կեանքին բոլոր տեւողութեան՝ հաւատա – րիմ կը մնան պիտակի մը։

Կարելի չէ ֆրանսական չուկան բաղդա – տել ափրիկեան կամ արեւելեան աղքա – տիկ չուկաներուն հետ, որոնք կարելի է ոդողել Եւրոպայի կամ Ամերիկայի արտա – դրանքներով, ճշմարտութեան եւ դեղեցկութեան աղբիւրին ձգտող տառապած մարդկու – թեան խորհրդանչանն է։

« Այն մարդիկ, որոնք տարբեր պատա – րազներ են տեսել, Հռոմում՝ Ս. Անդրէա Դելլա Վալէ եկեղեցում, միաբերան հա – ւաստում են որ, հայկական պատարագը լինելով ամենահինը, ամենահանդիսաւորն է», ասում է Լըռուա Բօլէօն (տես նրա 1896 թուի Յունիսի 9ի ճառը)։

Դրաման (այսինքն ժամերգութիւնը) փոխւում է՝ նայած օրուան ու տօնուող կամ նչուող իրադարձութեան։ Աւագ Հինգշաբթի ամբողջ եկեղեցին սպիտակ են զարդարում, իսկ Աւագ Ուրբաթ՝ սգոյ տեսք տալիս։ Աւագ Հինգշաբթի ե – րեկոյ մարում են եկեղեցու բոլոր մոմե – րը, որպէս դի խաւարում երդեն տխուր օրհներդները։ Աւագ Ուրբաթ մի մեծ սեւ վարագոյր ծածկում է խորանը։ Ծագ – կագարդի տօնին, երեկոյեան, եկեղեցին խորհրդանչական ձեւով պատկերում է ահեղ դատաստանը, — մուռքի փակ դրան մօտ կանգնած եպիսկոպոսը արքա – յութիւն մտնելու թոյլատրութիւն է խնդրում։ Երբեմն քրիստոնէական այս փառահեղ դրամային միահիւսւում են հե – թանոսական հին ժամանակների սովո – րոյթներ։

ՌԱՖՆԻ

(8 Շար.)

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԵՐԿԻՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Դա ոդու յաղթանակն էր, թոյլի յաղ – թանակը ուժեղի վրայ։ Հայ ժողովուրդը հիմա էլ չի մոռացել Մամիկոնեանի սխ – բաստրծութիւնը եւ մեծարում է նրան որ – պէս ազգային հերոսի։ Ամէն տարի Մեծ Պահքին՝ Հայերը կատարում են նրա տօ – նը։ Եղիչէ պատմիչը, նրա ժամանակա – կից ու ղէպքի մասնակիցը, իր երկասի – րութեամբ անմահացրել է այդ դիւցազ – նամարտը։

Այդ իրադարձութիւնից սկսած՝ եկե – ղեցին, ժողովուրդը եւ ղրականութիւնը էլ աւելի սերտօրէն միաձուլուեցին։ Գրա – կանութիւնը, որ նախապատրաստեց եկե – ղեցու ու ժողովրդի այդ միասնութիւնը, զարձաւ ղրա բոցաչունչ արտայայտիչը եւ յորդեց միսթիք բանաստեղծութեան, հոդեւոր ղրոյցների ու կրօնական երանդ ունեցող տարեգրութիւնների ձեւով։

Սակայն ժողովրդի ղրական ու մտաւոր զարդացման կասեցնողը միայն եկեղեցու ճնշող ազդեցութիւնը չէր։ Դրան չատ էին նպաստում նաեւ Հայերի կրած մըչ – տական հալածանքները՝ Հայաստանը նո – րից ու նորից աւերող ասպատակ ժողո – վուրդների կողմից։ Իսկ բոլոր արչա – ւանքների համար ճանապարհը բաց էր դէպի Հայաստան, եւ այդ երկիրը կրեց ահաւոր տանջանքներ, զգաց արեւելեան բռնակալների ու նուաճողների լծի ամ – բողջ ծանրութիւնը։

Երկրորդ ծաղկման չրջանից յետոյ, որ տեղի ունեցաւ Ժ. դարում, Բագրատուն – եաց հարստութեան ժամանակ, եւ «վե – րածնման» երրորդ չրջանում, Ռուբին – եանների օրով, հայ ղրականութիւնը նո – րից աչխուժացաւ եւ բովանդակութեան տղքատութիւնը ծածկուեց ձեւի յարդեց – ուածութեամբ։

Գրական լեղուն անկում ապրեց, եւ ո – րովհետեւ հայ պետականութեան անկման հետ (ԺԴ. դար) միաժամանակ բոլորո – վին վերացաւ եւ քաղաքական կեանքը, ապա մահանալ սկսեց եւ մտաւոր կեան – քը։ Այդ ընթացքը չարունակուեց մինչեւ «զարթօնքի չրջանը, ԺԹ. դարում, կամ աւելի լաւ է ասել՝ մինչեւ ԺԸ. դարի վերջը։

Այդ քրիստոնէական (հոդեւոր) ղրա – կանութիւնը դիտելով միանարար որպէս մի ամբողջութիւն, ընդունելով նաեւ որ նա միօրինակ է, որ չաճախ նրան պակա – սում է դեղարուեստական վարպետութիւ – նը, այնուամենայնիւ նրան յատուկ է ինչ որ, թէկուզ եւ մոայլ, դեղեցկութիւն։ Նրա մէջ արտայայտուած է ժողովրդա – կան ոդու միասնութիւնը, նա կենուած է հզօր դիտակցութեան վրայ, արտայայ – տում է այն ժողովրդի վիչտը, որ ստիպ – ուած էր տառապել աւելի քան ոեւէ ու – րիչը։ Այս տեսակէտից հայ հոդեւոր ղը – րականութիւնն էլ մնում է մեծ իր վչտի եւ արիւնաչաղախ ցնցոտիների մէջ։

Այդ չրջանի քրիստոնեայ Հայաստանի ղրականութիւնը պարզ է, յստակ ու լուրջ։ Մենք դա կ'անուանենք կրօնա – ճղնաւորական։ Նա չունի վէպ, դիւցազ – նավէպ ու ղրամա։ Հայ ղրականութիւնը համատարած եւ անընդհատ օրհներդ է։ Դիւցազնավէպի փոխարէն տեսնում ենք պատմութիւններ կրօնական պատերազմ – ների մասին։ Նրա վէպը Ագաթանգե – ղոսն է, իսկ ղրամայի փոխարէնՙ ժա – մանացութեան սքանչելի արարողութիւն – ներ։

Աբբայ Վիլֆրէյը, մէկը Եւրոպայի առա – ջին ղրողներից, որ ղբաղուել է նաեւ Հա – յաստանի ուսումնասիրութեամբ, ԺԸ. դարում ղրում էր. «Ձկայ աւելի պերճա – խօս ու սրատուռչ բան, քան հայկական ազօթքները, եւ աւելի մեծափառ բան, քան հայկական ժամերգութիւնը»։

Հայկական պատարագը մի ամբողջ ողբերգութիւն է։ Հոդեւոր ծէսի կատա – րողը ղլխարաց, բոկոտն, ձեռքերն առաջ պարզած, սակայն փայլուն փիլոն հա – գած՝ կանգնում է ոսկեզօծ ու ծաղկա – զարդ խորանի առջեւ։ Նրա հայեացքը, եթէ դիտենք ծնրադիր աղօթողների աչ – քերով, ճշմարտութեան եւ դեղեցկութեան աղբիւրին ձգտող տառապած մարդկու – թեան խորհրդանչանն է։

« Այն մարդիկ, որոնք տարբեր պատա – րազներ են տեսել, Հռոմում՝ Ս. Անդրէա Դելլա Վալէ եկեղեցում, միաբերան հա – ւաստում են որ, հայկական պատարագը լինելով ամենահինը, ամենահանդիսաւորն է», ասում է Լըռուա Բօլէօն (տես նրա 1896 թուի Յունիսի 9ի ճառը)։

Դրաման (այսինքն ժամերգութիւնը) փոխւում է՝ նայած օրուան ու տօնուող կամ նչուող իրադարձութեան։ Աւագ Հինգշաբթի ամբողջ եկեղեցին սպիտակ են զարդարում, իսկ Աւագ Ուրբաթ՝ սգոյ տեսք տալիս։ Աւագ Հինգշաբթի ե – րեկոյ մարում են եկեղեցու բոլոր մոմե – րը, որպէս դի խաւարում երդեն տխուր օրհներդները։ Աւագ Ուրբաթ մի մեծ սեւ վարագոյր ծածկում է խորանը։ Ծագ – կագարդի տօնին, երեկոյեան, եկեղեցին խորհրդանչանական ձեւով պատկերում է ահեղ դատաստանը, — մուռքի փակ դրան մօտ կանգնած եպիսկոպոսը արքա – յութիւն մտնելու թոյլատրութիւն է խնդրում։ Երբեմն քրիստոնէական այս փառահեղ դրամային միահիւսւում են հե – թանոսական հին ժամանակների սովո – րոյթներ։

ՌԱՖՆԻ

(8 Շար.)

ԿՈՅՐ

Ա. ՀԱՍԱՆ

Գ.

ԳԻՂԱԿՆԵՎԻ ՅՈՏՈՒՆԸ

Մեզ համար ամեն ժամ մեծ ուրախություն էր ժամանակ առ ժամանակ ստանալ մի նամակ Գիղակնևից։ Ի՞նչ մի մեծ ոգևորություն էին այդ նամակները մեզանում ստեղծում, ինչպես ամեն մի նամակ, որ գալիս է հեռու երկրներից, ուր մենք ունենք մեր ընկերները։ Մանավանդ Գիղակնևի նամակները մեզ համար ավելի մեծ հետաքրքրություն էին ներկայացնում, որովհետև նրանք մեզ տեղեկություններ էին տալիս մի այնպիսի երկրի մասին, որ մեզ համար ամենից շատ հետաքրքրական էր։ Գիղակնևը մեզ գրում էր Ամերիկայի մասին, որ մենք ամենից շատ էինք ուզում ճանաչել։ Ամերիկան մեզ համար մի հրաշալի երկիր էր թվում, որ ամեն ինչ կարող է տալ մարդուն, ինչ որ նա ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի հարուստ երկիր էր թվում, որ ամեն ինչ ունի, ինչ որ մարդ կարող է ցանկանալ։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է գնալ այնտեղ և ամեն մարդ կարող է հարստանալ։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մտածել, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ գրել, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ խոսել, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել հավիտյան, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել հավիտյան, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել հավիտյան, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել հավիտենական, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել հավիտենական, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել հավիտենական, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ ապրել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ մեռնել անվերջանալի, ինչպես ուզում է։ Ամերիկան մեզ համար մի այնպիսի երկիր էր թվում, որ ամեն մարդ կարող է ազատ հարություն առնել

ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Ուշինկթընէն Նիւ Եորք հասնելէ ետք Շոկեկառքով, Միկոյեան օդակայանը պատասխանեց լրագրողներու հարցում – ներուն : Յայտնեց թէ դոհ է իր ճամբորդութենէն :

Ոչ մէկ լրագրող չէր կրնար աւելի քան եօթը մեթր մօտենալ փոխ – վարչապետին : Միկոյեան վերջին անգամ մը ընդունեցաւ նաեւ լուսանկարիչներու եւ հեռատեսիլին ներկայանալ : Ապա Միկոյեան երկար կեցաւ օդանաւին սանդուխնեբուն վրայ եւ պլխարկը ձեռքը «մնաս բարով» բսաւ Ամերիկային :

Տըլըս երկար հեռագիր մը ղրկած էր Միկոյեանին, իր մեկնումին առթիւ :

Ամերիկայի Արտաքին նախարարը իր եւ Նախագահ Այզընհաուըրի անունով կ'ը – սէ :— « Կը յուսանք որ Պ· Միւնթեան մէկ պաշտօնական անգամին այցելութիւնը իր արժէքը պիտի ունենայ եւ Միկոյեան պիտի հաղորդէ խորհրդային ժողովուրդին՝ Ամերիկայի ժողովուրդին ան – կեղծ վախաքը բարեկամութիւն ստեղծելու համար իրարու հետ : Ձեր այցելութեամբ, կը չարունակէ Տըլըս, կը յուսանք որ պիտի կրնաք հաղորդել Խրուշչեւի թէ զուած ենք հակակշռութեան գետին մը, բայց նաեւ ըսել թէ մեր վճռական հաւատքն է որ ամէն ժողովուրդ ի – րաւունք ունի որոշելու կառավարութեան իր նախընտրած վարչաձեւը :

Նախագահը դիտէ, կը չարունակէ Տըլըս, որ կը գործէք պետական դրամատունեան վարչաձեւի մը տակ եւ կը յուսայ որ օգտակար եղաւ ձեզի տեսնել մեր ժողովուրդին յառաջդիմութիւնը մեր վարչաձեւին տակ՝ անհատական դրամատիրութիւն : Վստահ ենք որ փորձը չահեկան գտաք » :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Կը տօնուի Տէսինի մէջ, նախաձեռնութեամբ՝ Ֆ· Կապոյտ Խաչի Տէսինի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ Ազգային զպրոցի ու կրթական մարմնին :

25 Յունուար, կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը երեքին, Հ· Յ· Դ· Տան սրահը :

Գեղարուեստական բաժին .— Արտասանութիւններ, երգեր եւ սիրուն անակնկալներ զպրոցին աշակերտներուն կողմէ, դեկավարութեամբ ուսուցիչ Պ· Թրագոշի : Կը հրաւիրուի Տէսինահայութիւնը ան – խտիր : Մուտքը ազատ է :

ՆՆԴՈՑՔ – ՀԱՆԴԷՍ

Պանեէոյ – Քաչանի Ֆ· Կայ· Խաչի մասնաճիւղը կազմակերպած է ինջոյք – հանդէս մը, այս կիրակի ժամը 15·30էն ետքաղ Սալ Վոտէյի մէջ 69 Րիւ տ'Արբէօյ (Պանեէօ) :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատրաստուած Պանեէոյի եւ Առնուվիլի Նոր Սերունդի խումբերու կողմէ :

Մատչելի պիւֆէ :

Vanplast

Հաստատութիւնը արդէն հրապարակ հանած է իտալական վերջին նորաձեւ բարակ կռունկները՝ կատարելագործուած ձեւրնկալ նիւթերու (*մաթիէռ փլաստիք*) եւ ալիւմին – իումի միացումով :

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 50 – 55 – 60 65 – 70 – 75 – 80 – 85 (*նմոյշներու ձրի սպասարկութիւն*) :

VANPLAST

14, BLD. MAXIME GORKI, VILLEJUIF - SEINE

Tél.: ITA 33-38

» 16-36

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21էն մինչեւ լոյս : Նախաձեռնութեամբ Կրընոպլի Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի «Վարուժան» խումբին :

Pavillon d'Armenonville

Parc P. Mistral

Ծաւիօթ նուագախումբ :

ՊԱՏԱՐԱԳ

Յունուար 27ին, երեքշաբթի ժամը 10ին Փարիզի Մատլէն եկեղեցիին մէջ ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ

ԳԵՐՊ. Կ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Լօվո տ'Օռիաճի բարեպաշտ Միութեան տարեդարձին առիթով :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Եկեղեցիին վարչութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Այրի Տիկին Կ· Գրիգորեան եւ զաւակները՝ Գուրգէն, Հրայր եւ Վռամ նուիրած են Տէր – ո – ղորմեայի թանկարժէք վարագոյր մը, կապոյտ թաւիշէ, ոսկեթել ծոպերով եւ սկիհի ասեղնագործ նկարով, իրենց կո – ղակից եւ հայր՝ ողբացեալ կարապետ Գրիգորեանի յիշատակին : Այս կիրակի հանդուցեալի յիշատակին մատնաւոր հո – գեհանդիստ պաշտօն կը կատարուի : Ապականներ եւ պարագաներ կը հրաւիր – ուին ներկայ գտնուիլ :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Սէն Ժերմի (Մարսէյլ) եկեղեցւոյ համար կ'ուզուի քահանայ մը եւ կամ քահանայութեան թեկնածու մը, որուն բնակարանը ապահովուած է, եկեղեցւոյ կից նորաշէն երիցատունով, որ կը բաղկա – նայ երեք սենեակ եւ խոհանոցէ մը :

Պայմաններու համար դիմել՝ Յ· Պետրոսեանի , 15 Րիւ տիւ Թէրաս, Մարսէյլ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի պատարագի ընթացքին հոգեկոյս Սրբազան հօր Տէր Վռամշապուհ Արք· Քիլարեանի յիշատակին :

Ցետ պատարագի մասնաւոր հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի նաեւ եկեղեցասէն եւ մեծ բարերար Ալեքսանդր Մանթաշեանի եւ Մանթաշեան զերդաստանի համայն ննջեցեալներու հոգւոյ հանդստեան :

Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ վարչութիւնը եւ հոգաբարձութիւնը հո – գեհանդստեան պաշտօն կը կատարեն Սրբոց Ղեւոնդեանց ոտնին առթիւ Փարիզի եւ շրջանի եկեղեցիներուն մէջ ծառայած վախճանեալ Տ· Գէորգ Արք· Իւթիւճեանի, Յովհաննէս քհնյ· Հիւնքէրլիկեան – եանի, Սահակ քհնյ· Իւթիւճեանի, Կոմիտաս քհնյ· Սըպեան, Բարնաբաս քհնյ· Խրնտամեանի, Արիստոմ քհնյ· Թորոսեանի, Մեսրոպ քհնյ· Մեսրոպ – եանի, Վահան քհնյ· Խոյեանի, Բարթող քհնյ· Թաղմաճեանի, Գաբրիէլ քհնյ· Տէօվլէթեանի, Մկրտիչ քհնյ· Արսլան – եանի, Գէորգ քհնյ· Դաւիթեանի, Լեւոն քհնյ· Աբսլանեանի, Գէորգ քհնյ· Նիկոմ – եանի, Ներսէս քհնյ· Գանճեանի, Գրի – գոր քհնյ· Ճէպէճեանի եւ Յուսիկ քհնյ· Ադամեանի, Վարդան քհնյ· Պաղտատ – լեանի հոգւոյ հանդստեան :

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՊՏՈՑԸ
ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Արտասանութիւններ հայերէն եւ ֆրանսերէն :

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի իրիկուն, ժամը 21·15ին, Սալ Մազրնօ, Րիւ տ'Օպսաներ, ՄԱՐՍԷՅԼ
Մուտք 200 եւ 300 ֆրանք :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ .— Հ· Յ· Դ· «Րաֆֆի» խումբի ընկերական ժողովը, այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, Ռէժանի վերնայարկը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Շրջ· կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ :

—Այս Շաբաթ, ժամը 21ին, «Ակունք» ենթակոմիտէի բոլոր ընկերները :

Կարեւոր օրակարգ :

Ներկայ կ'ըլլան Շ· Կ·էն երեք ընկերներ :

— « Քրիստափոր» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրուի այս կիրակի, ժամը 15ին : Կարեւոր օրակարգ : Ներկայ կ'ըլլան Շ· Կ·էն երեք ընկերներ :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Թուքատի Հայր· Միութեան վարչութիւնը ի պատուիրն Ֆրանսայի բոլոր կազմակերպութիւններու կը յայտարարէ թէ՝ 1956 Մայիս հինգէն ի վեր Միութիւնս պաշտօնապէս ճանչցուած եւ ներացուած ըլլալով Ֆրանսական իշխանութեան կողմէ այսուհետեւ իրեն ազդուած որեւէ դրութիւն պէտք է դրկել միմիայն հետեւեալ հասցէին .

Union Compatriotique de Tokad
1, Rue Bernard Gante, Villemomble (Seine)

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՔ ԱՆՅԱՆ,
ԲԱՑԻ ՄԻՇՏ՝

Աչքի առջեւ ունեցէք հետեւեալ արեւելեան սննդեղէնները, որոնց լաւագոյնները, թարմը, ու բազմազանը յարմար գիներով :

ՊԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

246, rue Vendôme
20, rue Villeroy *Lyon*

Ինչպէս արմաւ, պամիա, «եալանճի տոլմա», յունական,, թուրշի –ճներ, պիպէր, տերեւ, թահին հէլվա, վանիլլ, շոճոլա, նուագէր, լոգում, սագըզ, պիստակ, Շիրակ օդի, (41–45 աստիճան), երշիկ, կեսարական պաստրմա, առաջնակարգ սուրճ, (գարավան և մոգգա), համեմներ մահլէպ, սալէպ, ձիթապտուղ, ամէն տեսակէ, ձէթ, հաշֆավալ (պուլկարական), ներմակ պանիր (ոչխարի կաթով), ամէն կարգի պահածոներ, գուսգուս, հերիսա, կարմիր ոսպ, Հալէպի : Միշտ Պահատուրեան վաճառատունը

Արագ սպասարկութիւն ապսպրանքներու առաքման համար :

Մի մոռնաք

ՊԱՇԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
246, RUE VENDOME
20, RUE VILLEROY
LYON

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ (ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 1, կիրակի, ժամը 15 – 24

LES AMBASSADEURS
3 Avenue Gabriel, Champs-Elysées

Կը մասնակցին երկու հռչակաւոր նուագախումբեր

PIERRE DIEUZEY - JAZZ NEW ORLÉANS
PEPITO GOMEZ - TYPIQUE TANGOS

Գեղարուեստական ճոխ բաժին — Մուտք 500 ֆրանք

Կանխաւ ապահովել տոմսերը եւ սեղանները հեռաձայնելով Հայ կարմիր Խաչի կեդրոնատեղին էլիզէ 67 – 03 :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ .— Վարձուած սեղանները զրաւուած պէտք է ըլլան ամէնէն ուշը ժամը 19ուկէսին : Հակառակ պարագային պարահանդէսին կազմակերպիչ Ճանճախումբը որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձներ :

ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ ՍԿԱՒԱՌԱԿՆԵՐԸ

վՕկ ընկերութեան կողմէ պատրաստուած

3040 ֆր· տուրբերով միասին

Թիւ 20·114·— Հայ եկեղեցական երաժշտութիւն·— *Եկմալեան պատարագ 45 վայրկեան :*

Ով գերահաչ ծաղիկ, Գովիա երուսաղէմ, Սուրբ Աստուած, Փառ, Մարմին Տէրունական, Հրեշտակայիր, Սուրբ, Ցամեցայնի, Հոգի Աստուծոյ, Ամէն եւ ընդ հոգւոյդ, Հայր Մեր, Միայն սուրբ, Տէր ողորմեա, Մաղթանք·— Արժաք – սիրութեամբ, Ով զարմանալի, Այսօր ձայնն հայրական, Աչքն ծով, Եղիցի :

Թիւ 20·150·— Կոմիտասեան պատարագ·— 55 *վայրկեան, քառաձայն երկսեռ խումբ, երգչախումբ :*

Սկիզբ Հայրապետական պատարագի (Խորհուրդ խորին, Հրաշափառ, Ընտրեալդ, Ուրախ լեր) — Սուրբ, Հայր երկ – նաւոր, որդի Աստուծոյ, Ցամեցայնի, Հոգի Աստուծոյ, եւ եղիցի ողորմութիւն, Հայր մեր, Միայն սուրբ, Օրհնութիւն, Տէր ողորմեա, Քրիստոս պատարագեալ, Աստուած մեր, Լցաք, Գոհանամք, Մաղթանք, եղիցի, Էջմիածին ի հօրէ :

Թիւ 20·103·— Հայ ժողովրդ· երաժշտութիւն·— *Նուագախումբ, խմբերգ, մեներգ, 45 վայրկեան, 16 կտոր :*

Գարուն երեւան, Եայլի, Թաթարական պար, Օրօր, Ալագեազ, Պիլիբի, Ատրպէյճան, Նազ պար, Գերիներու երգ, Կաֆաւիկ, Եարօ ջան, Արեւելեան պար, Ղայթարմա, Քիզ նման, Լէզգինկա :

Թիւ 20·136·— Արմէնի·— 14 *կտոր*, 45 վայրկեան :

Հայրենիք, Ձով գիշեր, Էրզրում, Կռունկ, Տարօն, Կայնել ես, Արի Սէյրան, Լալա եարս, Ետ – առաջ, Պանդուխտի երգ, Շողպի, Մարալի, Վարդավառ :

Թիւ 10016·— Իրիս Պիւլպիւլեան *եւ* նուագախումբ·— (105 Av. St. Ouen, Paris)

Ոչ մի ծաղիկ ճոխ բոյրը չունի, Հայաստանի աղջիկ, Ինչ կռնեմ, Տըլէ եաման, Մի անգամ նայուածքովը, Կարօտի երգ, Շարմաղ աղջիկ, Մարօ ջան, Օրօր, Խնջոյքի երգ :

Ստանալու համար դիմել՝
ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ,
14, Rue Petit, Paris 19· (BOT. 99-22)
եկեղեցւոյ դիւանատունը .—

(Գաւառի համար առաքում խնամուած ծրարով, , (Փոնթրը ռամպուրսըման) :

Փնտռել նաեւ վերջին սալը Րըֆլէ տ'Արմէնի· թիւ 20157 :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
23
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI
23 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8401 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4202

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՄԲՆՈԼՈՐՏԸ ԿԸ ՊԱՅԹԱՌԱՆԱՅ

Վերջացող տարուան հետ վերջ գտան նաեւ վարդապետյան երամները ամենապղծ «յառաջդիմական» տարրերուն, որոնք կը կարծէին թէ արաբական երկիրները վերջնապէս լինած են համայնավարներու ազդեցութեան տակ :

Նոր տարին քաղաքական նոր ուղղութեան մը ճամբան բացաւ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ :

Վերջին տարիներու փորձը ցոյց տուաւ թէ « ազգական չէզոքութիւն»ը լաւագոյն քաղաքականութիւնն է փոքր երկիրներու համար :

Մրցակցութեան առարկայ արեւելքի եւ արեւմուտքի երկու հակամարտ ահեղ ուժերուն միջեւ՝ անոնց համար կենսական նշանակութիւն ունի հաւասարակշռութեան պահպանումը :

Այս վերջին քաղաքականութեան ղեկավարը չատազովն եղաւ արաբական միացեալ հանրապետութեան նախագահ կամալ Աբդել Նասր :

Շնորհիւ իր ճկուն քաղաքականութեան, անիկա նաեւ յաջողեցաւ երկիրը բոլորովին ազատագրել օտար տիրապետութենէ : Այն օրը, որ անգլիական վերջին զինուորը հրաժեշտ տուաւ Սուէզի ափերուն, իր հմայքը բարձրացաւ չէզոք արաբական ժողովուրդին, ո՛չ միայն Եգիպտոսի, այլ Մերձաւոր Արեւելքի բոլոր երկիրներուն մէջ :

1956ի աշնան Սուէզի արշաւանքը պատճառ դարձաւ, որ նժարը ժամանակաւոր կերպով հակի ղէպի արեւելք :

Նախագահը առաւելապոյն չափով օգտագործեց ներկայացած առիթը՝ արշաւանքէն առաջ ու վերջ վայելելով Կրէմլինի ո՛չ միայն բարոյական, այլ նաեւ — ու մանաւանդ — նիւթական — ռազմական աջակցութիւնը :

Մոսկուայի աղեցութեան ասպիճանաբար նահանջումը Սուրիոյ մէջ՝ սկսած էր մտահոգել իր անմիջական դրացինները, — Իրաք եւ Թուրքիա :

Ու մինչ Անգլիայի կառավարութիւնը ազդարարութիւն կը ստանար Խրուշչեւէն, որպէսզի զինուորները եւս քաշէ սուրիական սահմանապլուխէն, Իրաքի մէջ ծրագիրներ կ'որոճային Սուրիան վերանուաճելու :

Իրականին մէջ, այս վերջինը խորհ – դային «արբանեակ» դառնալու վտանգին առաջ կը գտնուէր :

Այս պայմաններուն մէջ էր, որ 1958 Փետրուար մէկին հիմը դրուեցաւ արաբական միացեալ հանրապետութեան՝ Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միացումով :

Համայնավարական վտանգը անհետացաւ Սուրիոյ վրայէն :

Միւս բոլոր կուսակցութեանց պէս, համայնավարականն ալ լուծուեցաւ ու Խալիտ Պէքտաշ չունչը Փրակա առաւ :

Նախագահ Նասր չարունակեց իր քաղաքական բարեկամական յարաբերութիւնները Մոսկուայի հետ, սակայն եգիպտոսի մէջ օրէնքէ դուրս հռչակեց համայնավարութիւնը :

Սուէզի ազատագրութեան երկրորդ տարեդարձին առիթով ճառ մը խօսելով Փորթ Սայիտի մէջ, բուռն յարձակում – ներ զործեց համայնավարներուն վրայ :

Սուրիական նահանգի ներքին նախարար պնդապետ Համիտ Սարաճ Դեկտեմբեր 23ին նոյնքան բուռն լեզուով դատապարտեց իր երկրի համայնավարներուն մեքենայութիւնները արաբական միութեան դէմ :

Արդիւնքն այն եղաւ, որ կալանդի դիւցազները Գահիրէի, Դամասկոսի եւ Հալէպի բանտերը լեցուեցան հարիւրաւոր համայնավարներով :

Մբնոլորտը բոլորովին պայծառացաւ :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿԷՏ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԸ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ՀՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԸ

Տարուան վերջին յայտարարութիւնը նախատեսել կուտար թէ Ամերիկա որոշ փոփոխութիւններ կուզէ մացնել պերմա – նական իր քաղաքականութեան մէջ : Ա. – պատ ընարութիւնները, կ'ըսէր Տըլլաս անհրաժեշտ չեն ոչ ալ միակ միջոցը :

Այս առթիւ ամէնէն կարեւոր կարծիքը Ֆոն Պրէնթանոյի յայտարարութիւնն է : Գերմանիոյ արտաքին նախարարը որ ծանօթ է իբրեւ վճռական եւ անդիջող մէկը յայտնեց թէ արեւմտեանները պիտի բանդունին Ա. Միութեան ըրած առաջարկները, Յունուար 10ին՝ յանձնուած յաչտրին մէջ, ինչ կը վերաբերի «նախապատրաստական խօսակցութիւններու » Ջորեւրու միջեւ, սպասելով հաչտութեան պաշնադրի ժողովին :

Քաղաքական այս փոփոխութեան առաջին ակնարկը ըրած է ամերիկեան Նիւզ-Ուիք չարաթաթերթը որ երկու լուծումի երկու նոր ձեւեր կը վերապրէ Ամերիկայի արտաքին նախարարութեան : Յօդուածին խորագիրն է.— Պատմական փոփոխութիւն Ամերիկայի բադաքականութեան մէջ, Գերմանիոյ նկատմամբ :

Ըստ թերթին, երկու լուծումներն են. 1) Երկու Գերմանիաներու համադաշնակցութիւն մը, որուն պայմանները առժամ – եայ պիտի ըլլայ սպասելով ապատ ընտրութիւններով վերամիացման : 2) Պոնէն արեւմտեան Պերլին փոխադրել Գերմանիոյ մայրաքաղաքը եւ պաչտօնական յարաբերութիւններ ստեղծել երկու Գերմանիաներու միջեւ :

Ատլանտեան Ուխտի անդամներուն մօտ այս լուծումը ծանօթ է իբրեւ «Մերֆիի ծրագիր» :

Նոյն թերթին համաձայն Մ. Նահանգները տեղեկացուցած են Ատլանտեան Ուխտի անդամները որ Ջորս Մեծերու ժողով մը պէտք է դումարուի մինչեւ Գարուն Գերմանիոյ հարցին համար : Տեղեկացած պահուած է նաեւ Ատլանտեան որուն թելադրուած է նաեւ «դուրս դալ Ամերիկայի փչչերուն տակէն» եւ պայքար մղել Պերլինի եւ դէպի արեւմուտք ղարձած վերամիացած Գերմանիոյ մը համար : Ցայտնի է որ Ամերիկա կ'ուզէ առաջքը առնել Խորհրդային ըսպառնալիքին որ կ'ուզէ Մայիս 27ին արեւելեան Գերմանիոյ յանձնել Պերլինի իր իրաւունքները : Այս պատճառով կ'ուզէ որ Ատլանտեան մօտենայ Արեւելեան Գերմանիոյ եւ տեղաւորուի Պերլին :

Այս խնդրին կապակցութեամբ չահեկան է նաեւ նկատի առնել Ժոզէֆ Օլսոփի յօդուածը Նիւ Եորք Հերալտի մէջ, ուր ամերիկացի ծանօթ լրագրողը, որ լաւ – տեղեակ է ամերիկեան պատերազմական նախարարութեան դաղանիքներուն, կ'ըսէ թէ վերջերս Ուաչինկթընի մէջ տեղակութիւններ տեղի ունեցած են Մըր – ֆիի եւ անգլիական ու ֆրանսական դեսպաններուն միջեւ, որոնց ընթացքին վճռուած է թէ.— Երբ Փանքովի (արեւելեան Գերմանիա) կառավարութիւնը տէր դառնայ Պերլինի եւ արդելք հանդիսանայ դաչնակիցներու պարենաւորման կառքերու երթեւեկին, մանաւանդ միլիթարի (դէնքի ուժով), արեւմուտքը պիտի պաչտպանէ իր իրաւունքները :

Եթէ նոյնիսկ վերջնական համաձայնութիւն մը չկայ երեք պետութեանց միջեւ, յայտնի է որ կարեւոր որոշումներ կը տրուին : Վարչապետ Մաք Միլընի ճառը խորհրդարանին առջեւ ցոյց կուտայ արդէն թէ Անգլիա համակարծիք է Տըլլասի վերջին յայտարարութեանց եւ ուրախ որ իր տեսակէտը կը յաղթանակէ.— Խօսիլ Ա. Միութեան հետ Գերմանիոյ մասին :

Ջորեքչաբթի օր Այզընհաուըր տուաւ մամուլի իր չաբաթական ասուլիսը, ծանրանալով մանաւանդ Միկոյեանի այցելութեան վրայ :

Այզընհաուըր դիտել տուաւ նաեւ որ դժուար թէ Պերլինի մասին խորհրդային տեսակէտը դիւրացնէ հաչտութիւնը բայց չեչտեց թէ նպաստաւոր կը գտնէ փոխայցելութիւնները (Միկոյեան, Սթիվն – սըն եւն.) եւ օգտակար մտքերու փոխանակութիւնը :

Արեւելեան Պերլինի մէջ համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, յայտնեց թէ «Արեւմտեան Պերլինը այսօր աչխարհի ամէնէն վտանգաւոր տեղն է, պէտք է Արեւմտեան Պերլինի հարցը լուծել, անկախ՝ հաչտութեան դաչինքէն » :

որ իր տեսակէտը կը յաղթանակէ.— Խօսիլ Ա. Միութեան հետ Գերմանիոյ մասին :

Ջորեքչաբթի օր Այզընհաուըր տուաւ մամուլի իր չաբաթական ասուլիսը, ծանրանալով մանաւանդ Միկոյեանի այցելութեան վրայ :

Այզընհաուըր դիտել տուաւ նաեւ որ դժուար թէ Պերլինի մասին խորհրդային տեսակէտը դիւրացնէ հաչտութիւնը բայց չեչտեց թէ նպաստաւոր կը գտնէ փոխայցելութիւնները (Միկոյեան, Սթիվն – սըն եւն.) եւ օգտակար մտքերու փոխանակութիւնը :

Արեւելեան Պերլինի մէջ համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, յայտնեց թէ «Արեւմտեան Պերլինը այսօր աչխարհի ամէնէն վտանգաւոր տեղն է, պէտք է Արեւմտեան Պերլինի հարցը լուծել, անկախ՝ հաչտութեան դաչինքէն » :

ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԸՐ.- "ՄԻԿՈՅԵԱՆ ԽԵԼԱՑԻ ՏՂԱՅ ՄԸՆ Է"

ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Երկկ, վերջին ժամուն կը հաղորդվինք թէ Միկոյեանը փոխադրողական-ինաւեան օդանաւը (ամերիկեան ապրանք) արկած մը ունենալով պարտադիր կերպ կատարեց թէյը Նէօվի Արժանթինա ամերիկեան պատերազմական խարիսխը :

Միջադդային մամուլին համաձայն, Ա. Միութեան փոխ վարչապետը ... Բախտ ունի : Արդարեւ, օդանաւը ստիպողաբար իջած էր պատերազմական խարիսխ մը եւ Միկոյեան յայտած էր տեսնել զայն, որ արդիւնած է բոլոր օտարականներուն եւ մանաւանդ՝ խորհրդային քաղաքացիներուն :

Միկոյեան իր տղուն հետ դիւերը ան – ցուցած է ամուրի սպաներու յարկաբաժնին մէջ իրենց յատկացուած սենեակին մէջ, ժպտուն եւ անհոգ : Պատած է «արդիլուած» օդակայանին կարգ մը չրջան – ները, չարունակ կատակելով :

Տակաւին յայտնի չեն արկածին պատճառները : Օդանաւին երկու չարժակները կրակ առնելով անդործութեան դատա – պարտուած են. պարագայ մը, որ պատահած է մէկ անգամ բլլալով կը պատահի, մասնագէտներու կարծիքով : Արդեօք դաւադրութի՞ւն մը,— հարց կուտան կարդ մը չրջանակներ : Ամէն պարագայի մէջ, օդանաւին չորս չարժակները փոխադրուած են Սթոքհոլմ, քննութեան ենթարկուելու համար :

Արկածին լուրը Մոսկուայ Նահանդները հասնելով Ամերիկացիք անակնկալի եկած են : Արդարեւ, 15 օր ամէն բան ըրած էին որպէսզի բան մը չպատահի խորհրդային նախարարին, բայց գժբախտութիւնը կը պատահէր վերջին ժամուն :

Օդանաւին մէջ 48 հոգի կային, որոնց ոչ մէկը վնասուած է : Միկոյեան արկածին լուրը լսած է առանց յուզուելու, որ – մէ նեք յայտարարած է.— « կինս ուրախ պիտի ըլլայ որ ոչ ոք առողջ կը վերադառնամ տուն ...» : Ջորեքչաբթի ժամը 20ին (Ֆրանսական ժամ.) երկու օդանաւեր ճամբորդները փոխադրեցին : Քոփէնհագէնէն, ռուսական օդանաւով, Միկոյեան վերադարձաւ Մոսկուա :

Նախագահ Այզընհաուըր, Միկոյեանի մասին հարցասդուելով՝ խելացի տղայ մըն է, ըսած էր, աւելցնելով.— Բաւական դժուար է կարծիք յայտնել մարդու մը մասին՝ երկար խօսակցութենէ մը եւ, 1945ին, Մոսկուայի մէջ կարճ հանդիպումէ մը եւս... հաւանաբար՝ Լենինի դերեզմանին վրայ : Այսուհանդերձ, ոչ մէկ կասկած՝ թէ Ա. Միկոյեան կարող, վարպետ եւ չափազանց խելացի մարդ մըն է :

Այզընհաուըր չեչտեց նաեւ թէ Միկոյեան չատ արամարանական ձեւով կը ներկայացնէ խորհրդային տեսակէտը՝ միջազդային հարցերու նկատմամբ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

1956ի 2–9. ԴԱՄԸ պիտի արձակուի յառաջիկայ Մարտ 20ին, 26 ամիս ծառայելէ ետք :

Ա.Զ.Գ. ԺՈՂՈՎԸ չորեքչաբթի կէսօրէ ետք 68ի դէմ 404 ձայնով քուէարկեց ներքին կանոնադիրը, բուռն վիճաբանութիւններէ ետք : Դէմ քուէարկեցին Ընկերվարականները, Համայնավարները եւ Արմատականները որոնք կը նկատեն թէ առաջարկուած կանոնադիրը բոլորովին կը կաչկանդէ Ազատրդրանը : Ընդդիմադրութեան ամէնէն փայլուն արտայայտիչն էր Ֆրանսիս Լենար (ընկերվարական), որ իր խօսքը վերջացուց, բսելով.— « Պիտի դղջա՛ք» :

Լիբանանի վարապետը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը ամէն ջանք կը թափ վի վերջ տալու համար ուսանողներու դասադուլին (մէկ մասը կ'ուզէ որ իրաւարանական համալսարանը արարերէն լեզուով տայ իր դասերը, միւսը՝ չարունակէ ֆրանսերէն) : Երեքչաբթի իրիկուն Լիոնի Իրաւաբանական Համալսարանէն Փրոֆ. Վէնհան, (Պէյրութի համալսարանը Լիոնէն կախում ունի) որ կառավարութեան կողմէ Պէյրութ կանչուած էր, երկար խօսակցութիւն մը ունեցաւ քրիստոնեայ նախարար՝ Փիէր Ճէմայէլի հետ, որ կրթական նախարարն է : Նոյն օրը Փրոֆ. Վէնհան ընդունուեցաւ նաեւ Շէհապի կողմէ :

Սէնեի Ա. Տը Միլ Հոլիվուտի չարժանկարի մեծերէն մեռաւ առջի օր 77 տարեկանին, արտ – ատոտնապէ մը : Ամէնէն ծանօթ եւ հարուստ մարդն է Հոլիվուտի չարժանկարի վարպետներուն : Իր վերջին ծանօթ գործն է «Տասը պատուիրանները » :

Փէռնինէն կը հաղորդեն թէ համայնավար Զինուժուանի նախագահութեան հաստատ Մաօ Ցէ Թունկի հաւանական յաջորդը կ'ըլլայ Լիւ Շաո Չէքի... քսան է : Տիկին Սունդի ամուսնին յիչատակը յարգանքի արժանի է նաեւ Ազգ. Զինուժուանի մէջ : Այս ձեւով համայնավարները կը մտածեն համաձայնութեան լեզու մը գտնել Ֆորմոզայի հետ :

ՊՈՒԻՆՈՍ ԱՅՐԻՍԻ բանուորական թաղերուն մէջ նոր խռովութիւններ ծագեցան եւ փերոնական բանթողները կարդ մը ռումբեր արձակեցին, ոստիկանութիւնը բուռն միջամտութիւն մը բրաւ :

ՀԱԻԱՆԱՅԻ մէջ նախկին վարչակարգի անդամներուն դատավարութիւնը սկսաւ. նախորդ օրը կազմակերպուած էր հսկայ միթինկ մը, ուր 500·000 Քուպացիներ իրենց համակրութիւնը յայտնեցին Պատիստայի կողմնակիցներուն դատավարութեան :

Ա. ՄԻՈՒԿԵԱՆ բոլոր Հանրապետութեանց համայնավար կուսակցութիւնները ուարտելու վրայ են իրենց համագումարները. զրեթէ ամէն երկրի մէջ կը չեչտուի «հակակուսակցական խմբակ»ին « դէշ դերը» եւ կ'ընտրուին Ա. Միութեան 21րդ համագումարին պատգամաւորները : Խիստ քննադատութիւններու կ'ենթարկուի նաեւ մառեչալ Թուխով, Պերլինի հերոսը (1945) : Միւս կողմէ կեղր. կոմիտէի որոչումով, Ա. Միութեան համայնավար կուսակցութեանց համագումարներու սպագրուած տեղեկագրութիւնը սկսած է հրատարակուիլ. այս պարագան Ա. Միութեան մէջ աննախընթաց է :

ՍԻՆ ԵԻ ՄԱՌՆ դետերու չուրերը սկսած են նուազիլ կարգ մը չրջաններու մէջ եւ Օսթերլից – Օրսէ երկաթուղիին վրայ երթեւեկը սկսած է : Վիլնէօվ – Սէն – Ժորժէն չուրերը քչուած են եւ չրջանը ապատած է : Այսուհանդերձ կը կարծուի թէ ողողումները պիտի կրկնուին քանի մը օրէն :

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

Ա.

1890ի ամառն է հիմնուել Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, որ սկզբի տարիներին կոչուում էր «Հայ Յեղափոխականների Դաշնակցութիւն»: Հիմնադրութեան ճիշդ ամիսը որոշապէս յայտնի չէ, որովհետեւ իրենք հիմնադիրները չեն թողել յետագային մի եւ նոյն վկայութիւնը այդ մասին: Այսպէս, օրինակ, ըստ Քրիստափորի, հիմնադրանքը կատարուել է Օգոստոս ամսին, իսկ ըստ Ռոստոմի՝ Յուլիսին:

Յաք ու ցրիւ խմբերով, ինքնաբերաբար եւ իրարից անկախ աշխատանքի անցած յեղափոխականները անհրաժեշտ են գտնում համախմբել, միացնել իրենց ուժերը. եւ իսկապէս էլ ձեւ ու ընթացք են տուել այդ անհրաժեշտութեան գործադրութեան: Պէտք է ասել սակայն, որ համախմբումը կամ դաշնակցումը տեղի է ունեցել շատ արագ կերպով, մինչեւ իսկ ամփոփարանքով: Եւ ամփոփարանքը հաստատում է այն հանգամանքով, որ դաշնակցած յեղափոխականները ժամանակ իսկ չեն ունեցել իրենց ապագայ գործունէութեան համար ծրագիր կամ պարզ մի նախագիծ կազմելու: Ծրագրային խնդիրների կարգադրութիւնը նրանք թողել են հաւանաբար յետագայ ամիսներին. եւ բաւականացել են հրատարակելով մի – այն մի յայտարարութիւն, որին տուել էին «մանիֆէստ» յորջորջումը եւ որը, ծրագրային բովանդակութիւն չունենալով, պարզ մի կոչ էր, ուղղուած՝ հայ ժողովուրդին, ի խնդիր Տաճկահայաստանի ազատութեան: Այնտեղ ասւում է.

« Հայեր, այսօր Հայոց հարցը նոր չրջանի մէջ է մտնում: Դարերից ի վեր ստրուկ Թուրքահայաստանը ազատութիւն է պահանջում... Հայոց հարցի վճռի յետաձգուելը պլլեւս անկարելի է: Այսպէս մի պատմական ճգնաժամի միջոցին, առաջին հարցը, որ պէտք է դրաղեցնի ամէն մի լուրջ հայրենասէրի, այդ բոլոր յեղափոխական ուժերի միութեան եւ դաշնակցութեան հարցն է:

« Այդ յեղափոխական դադափարի դրօշակիրն է Հայ Յեղափոխականների Դաշնակցութիւնը, որ սրանով դիմում է բոլոր Հայերին եւ հրաւիրում կանգնել մի դրօշակի տակ:

« Հայ Յեղափոխականների Դաշնակցութիւնը թէեւ նոր է հանդէս գալիս, իրրեւ կազմակերպութիւն, բայց նա վաղուց գործող խմբերի միութիւնն է, խմբերի՝ որոնք նոյն իսկ հայ ժողովրդի ձգտումների ծնունդ են: Դաշնակցութիւնը ձգտելու է միացնել բոլոր ուժերը, կապելով իր հետ բոլոր կենտրոնները: Նպատակ դնելով Թուրքաց Հայաստանի քաղաքական եւ տնտեսական ազատութիւնը, Դաշնակցութիւնը մտել է այն կուռի մէջ, որ սկսել է ինքը ժողովուրդը տանկաց կառավարութեան դէմ՝ ուխտելով մինչեւ արեան վերջին կաթիլը կռուել հայրենիքի ազատութեան համար:

« Միանանք ամէնքս ժողովրդի հետ, որ բարձրացրել է ազատութեան դրօշակը. նա՝ ով երես կը դարձնի ժողովրդից եւ չի հետեւի նրան, նա այդ ժողովրդի հակառակորդն է, նրա թշնամին է:

... « Եղբայրներ, միանանք յանուն սուրբ գործի, ընդհանուր թշնամու դէմ»:

Հայ երիտասարդներին, ծերունիներին, հարուստներին, հայ կնոջ ու հայ հոգեւորականին գործակցութեան կոչեր անելուց յետոյ, մանիֆէստը աւելացնում է.

« Սպասելու ժամանակ չէ... Համախմբուենք, Հայեր, եւ քաջութեամբ առաջ տանենք ազատութեան սուրբ գործը »:

Այս էր նորակազմ Դաշնակցութեան անդրանիկ, այսպէս ասած՝ տեսական քայլը, որի մէջ չկար ծրագրային որեւէ բացատրութիւն կամ տեսակէտ, աչքառ – հայեացք: Ամէն պարադայի, «Թուրքաց Հայաստանի քաղաքական եւ տնտեսական ազատութիւնը » պարզ մի հեռանկար էր, մի ցանկութիւն, բայց երբեք՝ ծրագիր:

Ինչո՞ւ չկար: (Դաշնակցութեան կազմութիւնից երեք տարի առաջ, հնչակեանները հրապարակ էին իջել նախապէս պատրաստուած, որոշ կերպով ձեւակերպուած ծրագրով): Զկար, որովհետեւ յեղափոխականների համար կարեւորը նախեւառաջ անմիջապէս գործի անցնելն էր («սպասելու ժամանակ չէ»): Բոլորն էլ եռանդով լցուած, գործելու ծարաւի երիտասարդներ էին, մի քանիսն էլ արդէն Հայաստան դնացած – վերադարձած: Այդ հոգեբանութիւնն է պատճառը, թէ ինչո՞ւ Դաշնակցութիւնը կազմուեց ապագօրէն, առանց որ ժամանակ տրուէր ծրագրային բանաձեւումների համար:

Եւ միայն երկու տարի յետոյ է, որ կազմակերպութիւնը իր առաջին Ընդհանուր Ժողովն է գումարում՝ վերջապէս ունենալու համար տեսական հեռանկարներ ու ամբողջական մի ծրագիր:

Արդ, ո՞ւր է գումարուել 1892ի ժողովը: Սովորաբար Թիֆլիզն է յիշւում որպէս այդ ժողովի գումարման վայր: Սակայն ենթադրում ենք, որ վայրը Թիֆլիզը չի եղել, այլ Թիֆլիզի նահանգում գտնուող Սուրամ աւանը:

Այդ աւանի անունն առաջին անգամ տուղը Սարգիս Օհանջանեանն է եղել: Հ. Յ. Դաշնակցութեան հնադոյն գործիչներից մէկը, որ աւանին գրի էր առել իր յուշերը: Ցիշատակարանը, որ արժէքաւոր տեղեկութիւններ է պարունակում մեր գործի ու գործիչների մասին, հրատարակուեց յետագային՝ « Հայրենիք » ամսագրում, 1941 – 43 տարիներին:

Աւելուց յետոյ, որ «կուսակցութիւնը գերծ չէր զգալի թերութիւններից ծրագրային, սկզբունքային տեսակէտից » եւ որ «որոշ ծրագիր գոյութիւն չունէր առաջին օրերում. հիմնուել էր հապճեպ եւ ղեկավարւում էր կենտրոնական սկզբունքով, կենտրոնը բաղմել էր Թիֆլիզում եւ միապետական հրամաններով ուզում էր ղեկավարել գաւառի գործունէութիւնը », Օհանջանեանն աւելացնում է.

«Բարեբախտաբար, երկար չտեւեց այդ վիճակը: Հիմնադիր – ընկերները չուտ ըմբռնեցին այդ վիճակի վնասակարութիւնը, եւ Սուրամի ժողովը եկաւ չուտով փոխելու «կենտրոնականը » « ապակենտրոնականի »(Սարգիս Օհանջանեան, « Իմ յիշատակարանը » , «Հայրենիք», 1942 Յունուար, էջ 60):

Վ. ՎԱՀԱԴԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդիվ)

“ԵՐԳՆ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ”

ՄՄԲ.— Ինչպէս գրած էինք, Ամերիկայի մէջ անգլերէն լեզուով հրատարակուած էր Ձորն Մարտիկեանի «Երգն Ամերիկացի» գիրքը, մեծ ընդունելութեան արժանանալով եւ թարգմանուելով բազմաթիւ լեզուներու: Պէյրութի «Համազգայինի»ը լոյս ընծայած է գրքին հայերէն թարգմանութիւնը, որմէ հատուած մը կուտանք ստորեւ:

Դժուար է նկարագրել որքանոցը ուր կ'ապրէին քանի հազար հայ մանուկներ, որոնցմէ ոմանք վախէ եւ իրենց տեսած ահաւոր սարսափներէն ցնցուած՝ կորսնցուցած էին խօսելու կարողութիւնը, դարձած էին բոլորովին համր: Մօտաւորապէս երկու հազար մանուկներ կը կուրնային Թրաքոմայէ, աչքի այդ ահռելի հիւանդութենէն, որ յառաջ կուգայ աղտէ, անմաքրութենէ եւ անուշադրութենէ: Անոնք հրաչքով մը ազատած էին կոտորածներէն եւ երկար ժամանակ պահաններու պէս ապրած անտառներու եւ լեռներու ծերպերուն մէջ: Ամերիկացիք, նորակազմ Անկախ Հայկական Հանրապետութեան եւ Հայ Նպաստամատոյց Մարմիններու գործակցութեամբ, հաւաքած էին այս քանի հազար հայ մանուկները Ալեքսանդրապոլի մէջ, երեւանէն չխօսուն մղոն հեռու, ստանձնելով անոնց խնամքն ու դաստիարակութիւնը:

Անոնք տեղաւորուած էին կոզակներու երեք լաւ զօրանոցներու մէջ: Ամենամեծը կը կոչուէր Կազաչի փոստ, երկրորդը՝ Պոլիկոն, որ յատկացուած էր աղջիկներուն: Երրորդ որբանոցն էր Սեւերսկի զօրանոցը, որ կը գտնուէր Ալեքսանդրապոլի մօտէն անցնող Արփա Զայ գետի եզերքին:

Այս որբանոցներուն մէջ էր որ մենք կրցանք որբերուն յարգանք ու կարգապահութիւն սորվեցնել: Անոնց կուտայինք պօշ սկաուտներու յատուկ մարզանքները: Պէտք է ըսել որ անոնք բաւական լաւ կերպով արձագանգեցին մեր հրահանգներուն: Մեր կողմէ իրենց տրուած առարկաներէն անոնք ամէնէն աւելի սիրեցին երկար ցուպը, որ անհրաժեշտելի մասն է այն համազգեստին, զոր Սբը Բոպլըթ Պատէն Փաուլ ընտրած էր երբ ըսկըսաւ սկաուտական շարժումը: Ամերիկայի պօյ սկաուտները առհասարակ չեն դործածեր այս սկաուտական ցուպը, ուրուհետեւ պէտք չունին անոր: Բայց, մեր որբերուն համար այդ ցուպը ամէնն ինչ էր, զործիք եւ զէնք նոյն ատեն: Անով կը ցատկէին խորխորատներու եւ ցանկապատերու վրայէն եւ կը պաշտպանուէին վայրի զազաններու դէմ, ուրոնց մէջ կարելի է հաշուել կարգ մը « մարդկային» էակներ եւս:

Բոլորս ալ վշտացանք եւ վրդովեցանք երբ իմացանք թէ որոշուած էր այլ տեղ մը ղրկել Ֆէյթըն Պրաունը: Անոնց Ամերիկացի մըն էր ան, որ կը հետեւէր իր սեւ նժոյգը, ամերիկեան ստրճանակ մը կողքին, կը պատէր Ալեքսանդրապոլի մէջ: Իր ներկայութիւնը կը ներշնչէր մեզի այն վստահութիւնը թէ ոչ մէկ թուրք կամ բոլշեւիկ պիտի կրնար մնաս հասցընել մեր մանուկներուն: Ան եւ իր օգնականը (որուն միայն առաջին անունը կը յիշեմ — Մարթին, փոքր բայց լեցուն կազմով եւ ժպտադէմ մարդ մը) չէին գիտեր թէ ինչ է վախը: Մեզի համար ան – նոնք հէքեաթային հերոսներ էին: Մեր ուրբերուն սիրելի ամերիկացի սպաներն էին:

Երբ Ֆէյթըն Պրաուն ղրկուեցաւ Երեւան՝ Մերձաւոր Արեւելքի Նպաստամատոյցի ընդհանուր գործուղութեանց պետի պաշտօնով, անոր փոխարէն մեզի ղրկուեցաւ շատ կրթուած պարոն մը, Ու. Ու. Րէնքին անունով: Պր. Րէնքին Ֆէյթըն Պրաունի տիպէն չէր, բայց եւ այնպէս գործնական մարդ մըն էր: Ղրկուած էր օգնելու եւ կարգապահութիւն հաստատելու:: Յաջողեցաւ երկու պարագային ալ:

Անգամ մը, երբ Պր. Րէնքին կը բացակայէր, խորհրդային կոմիսար մը եկաւ ու ձերբակալեց զիս եւ իմ պետը՝ Վահան Զերազ: Զինեալ պահակներու հսկողութեան ներքեւ տարին մեզ խորհրդային կեդրոնը – Ամրաստանուած էինք թէ որբանոցի տղոց հակախորհրդային, հակա – բոլշեւիկ եւ հակապետական գաղափարներ կը սորվեցնէինք: Բնականաբար մենք ուրացանք այդ ամբաստանութիւնները: Բացատրեցինք անոնց թէ մեր միակ մտահոգութիւնն էր պահել մանուկները ա – ողջ եւ աշխոյժ, չէինք զբաղիր քաղաքական խնդիրներով եւ մեր անոնց սորվեցուցած բաները միայն ուղիղ կար – գալ, ուղիղ գրել եւ ուղիղ խօսիլն էին:

Յանկարծ բացուեցաւ դուռը եւ ներս քալեց կոմիսար մը: Զեռքն ունէր ցուպ մը, արծաթէ կոթով, իսկ սապոկները, երկարավիզ կօշիկները, կը զնգային տախտակամածին վրայ: Իր դէմքը անսպասելիօրէն ծանօթ թուեցաւ ինձ, եւ նկատեցի թէ Վահան Զերազ անմիջապէս ճանչցած էր զայն: Կոմիսարը այնպիսի խորոց հարթէ գլխուին, եւ հալեալ տըղեհին բնութիւնք վիմաց եւ ամենայն տարերայ պոյից, այլայլին երկինք յանեղծ փոփոխութիւն» եւայլն:

Կարդալով այս արհաւիրքները Գրիգորի մատեանում՝ յիշում ես Յովհաննու Յայտնութիւնը, Ս. Թերեզայի զրուածքները եւ երգ երգոցը, Ֆրան Անջելիկոյին, Վան Էյկին: Սակայն այս նոյն Գրիգորը զրել է դուներեղ միստիցիզմով լի այնպիսի ներքաղեղ բանաստեղծութիւն – ներ, որոնք յիշեցնում են հեթանոսական ժամանակների բանաստեղծութիւնը:

Բայց արդեօք չէ՞ր կարող դա լինել Վեներայի յայտնութիւնը: Զե՞ս յիշում արդեօք Բոտիչելլիի «Գարուն» պատկերը.

Աչքն ծով ի ծով ծիծաղախիտ
Ծաւալանայր յառաւօտուն.
Երկու փայլակնաձեւ արեգական նման
Շողն է ի ժմին իջեալ յառաւօտէ լոյս...
Բերանն երկթերթի, վարդն ի շրթացց
կաթէր,
Լեզուին շարժողին խաղցր երգանայր տա–
տիղն,
Ի ծամին խեզեփին հազրէ զի նոյն սէր
Հոգիազգեստեալ գեղն ի գեւոյն գոյն:
Վարսիցն երամից զարդ՝ երամից զարդ
Ոլորս են առեալ եռահիւսակն բոլորեալ
այտիւք,
Ծոցն լուսափայլ, կարմիր վարդով լցեալ
Ծղիւքն ծիրանի մանուշակի հոյլ:

ՌԱՖՆԻ

(9 Շար.)

(*) Շփոթուած է Տեառնընդառաջի հետ (Ծ. Թ.):

չոր արհամարհանքով մը դիտեց մեզ, որ վայրկեան մը մտածեցի թէ իր յաջորդ չարժումը պիտի ըլլար թքնել մեր երեսին: Մօտ տասը վայրկեան խիտ լեղուով մը չեխեց մեզ՝ որ խորհրդային աչխար հի ապագայ սերունդին կը սորվեցնէինք «փտած բուրժուազիի» յատուկ բաները: Ձեմ կարծեր թէ բառարանին մէջ, եւ հայ լեզուէն, թողուց անարգական ու նախատական անուն մը կամ ածական մը, ո՛րով չորակեց մեզ:

Այս բոլոր պատչառաբանութիւնէն եաք, հը՛րամայեց իր տարրաստ պաչտօնեաներուն որ տանին մեզ իր սեփական պաչտօնատեղին: Տեղեկութիւն կ'ուզէր մեզմէ: Եւ ան իր մարդոց վրայ գործեց այն ապատուրութիւնը թէ իր պաչտօնատեղին տանելով՝ պիտի չարչարէր ու տանջէր՝ մեզմէ կորզելու համար պէտք եղած տեղեկութիւնները:

Երբ մինակ էինք իր զրասենեակին մէջ եւ վատահ եղայ թէ իր մարդիկը այլեւս չէին կրնար լսել մեզ, կոմիսարը փակեց դուռը եւ իր թեւերը նետեց վահան Ձերազի ուսերուն վրայ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Լեւոն Մոզեան, Պ. Հայկ Մոզեան, Տէր եւ Տիկին Արամ Մոզեան, Տէր եւ Տիկին Ժիւլյար Տամլամեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ բոլոր ընտանեկան պարագաները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Երեքշաբթի առաւօտ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին մէջ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

×

Այս կիրակի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի պատարագի ընթացքին հոգեկոյս Սրբազան հօր Տէր Վռամշապուհ Արք. Քիպարեանի յիշատակին :

Ցետ պատարագի մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի նաեւ եկեղեցաչէն եւ մեծ բարերար Ալեքսանդր Մանթաչեանի եւ Մանթաչեան զերդաստանի համայն ննջեցեալներու հոգւոյ հանգստեան :

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ վարչութիւնը եւ հոգաբարձութիւնը հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարեն Սրբոց Ղեւոնդեանց ոճին առթիւ Փարիզի եւ շրջանի եկեղեցիներուն մէջ ծառայած վախճանեալ Տ. Գէորգ Արք. Իւթիւճեանի, Յովհաննէս քհնյ. Հիւնքէրլէյեան, Սահակ քհնյ. Իւթիւճեանի, կոմիտաս քհնյ. Սրպեան, Բարնաբաս քհնյ. Խրնտամեանի, Աբիսողոմ քհնյ. Թորոսեանի, Մեսրոպ քհնյ. Մեսրոպեանի, Վահան քհնյ. Խոյեանի, Բարթող քհնյ. Թադմճեանի, Գարեգին քհնյ. Տէօվլէթեանի, Մկրտիչ քհնյ. Արսլանեանի, Գէորգ քհնյ. Դաւիթեանի, Լեւոն քհնյ. Արսլանեանի, Գէորգ քհնյ. Նիկոմեանի, Ներսէս քհնյ. Գանճեանի, Գրիգոր քհնյ. Ճէպէճեանի եւ Յուսիկ քհնյ. Ադամեանի, Վարդան քհնյ. Պաղտասարեանի հոգւոյ հանգստեան :

×

Պ. Թադէոս Այվազեան, Տէր եւ Տիկին Յովհ. Քիւրքճեան, Տէր եւ Տիկին Մհր. Քիւրքճեան, Տէր եւ Տիկին Հայկազ Քիւրքճեան, Տէր եւ Տիկին Համճ Քիւրքճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ա. Չրքիէօղեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ ողբացեալ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՎԱԶԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ : Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Կը ծանուցանենք Տէսինի մէջ, նախաձեռնութեամբ՝ Ֆ. Կապոյտ Խաչի Տէսինի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ Ազգային դպրոցի ու կրթական մարմնին :

25 Յունուար, կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը երեքին, Հ. Յ. Դ. Տան սրահը :

Գեղարուեստական բաժին.— Արտասանութիւններ, երգեր եւ սիրուն անակնկալներ դպրոցին աշակերտներուն կողմէ, ղեկավարութեամբ ուսուցչ. Թրագոշի :

Կը հրաւիրուի Տէսինահայութիւնը ամբողջ : Մուտքը ազատ է :

ԽՆԶՈՑՔ – ՀԱՆԴԷՍ

Պանէէոյ – Քաշանի Ֆ. կապ. Խաչի մասնաճիւղը կազմակերպած է խնջոյք – հանդէս մը, այս կիրակի ժամը 15·30էն սկսեալ Սալ Վոաէյի մէջ 69 Րիւ տ'Արբէօյ (Պանէէօ) :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատրաստուած Պանէէոյի եւ Առնուվիլի Նոր Սերունդի խումբերու կողմէ :

Մատչելի պիւֆէ :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Սէն Թերոմի (Մարսէյլ) եկեղեցւոյ համար կ'ուզուի քահանայ մը եւ կամ քահանայութեան թեկնածու մը, որուն բնակարանը ապահովուած է, եկեղեցւոյ կից նորաչէն երիցատունով, որ կը բաղկանայ երեք սենեակ եւ խոհանոցէ մը :

Պայմաններու համար դիմել՝ Ց. Պետրոսեանի, 15 Րիւ տիւ Թէրաս, Մարսէյլ :

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ, Մարսէյլի ձայնասփիւռէն այս Շաբաթ օր ժամը 12ին պիտի ներկայացնէ իր բանաստեղծական երեկոյթը եւ պիտի արտասանէ հայերէն կտոր մը :

Մարսէյ – Փրովանս – Մակագին :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21էն մինչեւ լոյս : Նախաձեռնութեամբ Կրընոպլի Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Վարուժան» խումբին :

Pavillon d'Armenonville
Parc P. Mistral

Ծաւօք ճուազախումբ :

ՊԱՏԱՐԱԳ

Յունուար 27ին, երեքշաբթի ժամը 10ին Փարիզի Մատլէն եկեղեցիին մէջ ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ

ԳԵՐՊ. Կ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Էօվռ տ'Օռիանի բարենպաստ միութեան տարեդարձին առիթով :

ՍԱՄՈՒԷԼ - ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Թատերական ներկայացումը
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 8ԻՆ
Յաջորդով՝ մանրամասնութիւններ :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Եկեղեցիին վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ այս կիրակի Հոգեհատիստ մասնաւոր պաշտօն կը կատարուի՝ ողբացեալ Կարապետ Գրիգորեանի յիշատակին : Ազգականներ եւ պարագաներ կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆ. ԵԿԵՂԵՑԻ

8 bis, Rue des Ternes
Մէթրօ Փորթ Մայօ կամ Շամփէրէ

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը 10·45ին, կը խօսի վերապատուելի ՍԻՄԷՕՆ : Նիւթ՝ Գործնական բրիստոնէութիւնը :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Մերուժան Վարդանեան կը փնտրէ Պրօշ Վարդանեան, հօրը անունը Ներսիկ, մօրը՝ անունը Ծովիկ, ծնած է Կոտայքի շրջանը Բաշգառնի գիւղը (փնտռողը նոյն գիւղէն է), վերջին պատերազմէն վերջ (1945) եղած է Ֆրանսա : Լուր ունեցողները կը խնդրուի արտասահմանի մեր պաշտօնակիցներէն կը խնդրուի արտաստպել :

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՀԻՆԵՐ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹԷՆ
Տարեկան միայն 700 ֆրանքով

ԵԹԷ կ'ուզէք լաւ վճարուած պաշտօն – հայ ըլլալ, արձանագրուեցէք Աւսօսիա – սիօն փիլօթէնիթի հասարատած ճիւղը – բուն՝ տաֆթիլօկրաֆի-, սթէնօկրաֆի, բոլոր գործածական լեզուներով, որոնց մէջ սպաներէն, ինչպէս նաեւ պաշտօնական յատուկ բոլոր պիտեւիքներուն՝ Աւսիւռանս, Սէֆիւռիթէ Սօսիալ, պանիե – րու յատուկ նիւթեր, արդիական տոմարական օրէնդրութիւն, առեւտրական օրէնսդրութիւն եւն. : Աւսօս. փիլօթէնիթը դիւրութիւն կուտայ իր յաջող աշակերտներուն լաւագոյն պաշտօններու անցնելու :

ԵԹԷ կ'ուզէք պաշտօյի մէջ յաջողիլ, կամ թատերական արուեստին նուիրուիլ, հետեւեցէք նոյն հաստատութեան հետեւեալ ճիւղերուն, ուսողութիւն եւ դիտութիւններ, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, գրականութիւն, իմաստասիրութիւն, Աւս Տոտմաթիք :

Կրնաք միեւնոյն առեն եւ նոյն վճարումով միայն լիսէ Քոնտորսէի մէջ հայերէնի եւ հայ գրականութեան դասըն թացքներուն հետեւիլ :

Արձանագրուիլ Աս. Փիլօթէքնիքի կեդրոնը՝

47, Rue Saint André des Arts

Մէթրօ՝ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ :
Ինչպէս նաեւ Լիսէ Քոնտորսէ

Rue de Havre

Շաբաթ եւ Կիրակի երեկոները հայերէնի սրահը 7 – 8 :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Մարսէյլէն Պ. Փառէն Կիւլէսէրեան երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ՝ Տիկին Սաթենիկ Ալօղլանեանի մահուան առթիւ :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կապոյտ Խաչի Իթալիոյ մասնաճիւղը իր յաւակցութիւնը կը յայտնէ Այրի Տիկին Եղիա Ալեքսանեանի եւ իր պարագաներուն, իր ամուսնոյն կսկծալի մահուան առթիւ :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Թադէոս Սթամեան 3000 ֆրանք կը նուիրեն Մշակոյթի Տան, փոխան ծաղկեպսակի ողբացեալ Մխիթարեան Ալեքսանեանի մահուան առթիւ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Արդումանեան եւ Պէրպէրեան ընտանիքները (Արժանթէօյ) հազարական ֆր. կը նուիրեն Շաւիլի եկեղեցին, փոխան ծաղկեպսակի, ողբացեալ Գառնիկ Գօլճեանի մահուան առթիւ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Ց. Դ. «Նոր Սերունդի» Լիոնի մասնաճիւղին տարեկան մեծ պարահանդէսը Փետրուար 21ին, Շաբաթ երեկոյեան ժամը իննէն մինչեւ լոյս, «Պէռիէ Մէյէ»ի հին սրահին մէջ :

×

Մուրատ – Ռափայէլեան Նախկին Սանուց Միութեան հանդէսը 15 Փետրուար, կիրակի, Միութիւնի սրահին մէջ :

ԾՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. «Րաֆֆի» խումբի ընկերական ժողովը, այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, Ռէժանի վերնայարկը : Ներկայութիւն :

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Շրջ. Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ :

—Այս Շաբաթ, ժամը 21ին, «Ակնունի» ընթակոմիտէի բոլոր ընկերները :

կարեւոր օրակարգ :

Ներկայ կ'ըլլան Շ. Կ.էն երեք ընկերներ :

— « Քրիստափոր» ընթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրուի այս կիրակի, ժամը 15ին : Կարեւոր օրակարգ : Ներկայ կ'ըլլան Շ. Կ.էն երեք ընկերներ :

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՊՏՈՑԸ
ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ
Արտասանութիւններ հայերէն եւ ֆրանսերէն :

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի իրիկուն, ժամը 21·15ին, Սալ Մազընօ, Րիւ տ'Օպաներ, ՄԱՐՍԷՅԼ
Մուտք 200 եւ 300 ֆրանք :

ՀԱՅԱԾԻՍ ՊԱՏՐԱՍԱԳ ՍԵՎՐԱՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի երեկոյեան ժամը 18ին, Սեվրանի Մայր եկեղեցւոյ մէջ հայածէս Առնուվիլի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ մատուռն երկսեռ երգչախումբին մասնակցութեամբ : Սեվրանի եւ շրջանի հատուցանել հայ հասարակութենէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ :

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ = ՍՐԱՀ՝ ՓՕԼ ՖԱՐԱԼԻՔ
21, Rue Yves Toudic - Métro République
26 Յունուար, երկուշաբթի երեկոյ, ժամը ճիշդ 9ին
ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր Թարգմանութիւնը՝
ՐԻՊԱՒՏԻԼԻ ՀՆԱՐԱՒՄՏՈՒԹԻՒՆԸ
Խիստ ծիծաղաշարժ կատակ· երեք արար, ԺՕՐԺ ՖԵՏՈՅԻ
Կը մասնակցին՝ ՄԱՏԼԻՆ ԼՔՐԻԶԵԱՆ, Ա. ԳՄԲԼԵԹԵԱՆ, Ն. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ, Ն. ՊՇՏԻԿԵԱՆ, Օ. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւն. : Տեղերու գիները՝ 250, 400 ֆրանք եւ առաջին կարգի պատուոյ տոմսեր :
Նախապէս լաւագոյն տեղերը ապահովել Գրատուն Հ. Բալուեանէ՝
43, Rue Richer, Paris 9e Tél. PRO. 25-46

Պ. ՅԱԿՈԲԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
Հաճոյքով կ'ընդունի իր բոլոր հայրենակիցները, որոնք կը փափաքին գործածուած (օֆազիօն) կառք մը գնել որեւէ վաճառանիշ կրող, մանաւանդ՝
S.I.M.C.A.
կրնաք ապահով դիմել իրեն, ծախած կառքերը կառանքի են, կամ իր, կամ՝
ՍԻՄՔԱյի կողմէ : Նոյնիսկ զաւակն կրնաք գրաւոր դիմել անոր, սիրայօժար կը պատասխանէ բոլորին, ՀԱՄՅԻՆ.— Յ. Պետրոսեան,
Tél. : ETO. 64-85, 70-66 et GAL. 76-10
ԳՐԱՒՈՐ.— Յ. Պետրոսեան,
65, RUE DE STALINGRAD, BOUILLES. S.& O.
Ներկայացուցիչն է՝
Service officiel des usines Simca
Gramauto
34, Ave, de la Porte de Villiers
Paris 17e

Salles de séjour — Pendéries - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԶՐԻ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ՓՐԱՆՍԱՅԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ
185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

ՄԻՇՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՇՏ ԱՌՈՂՋ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ
BOSPHORE Ի
ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԹԱՀԻՆԸ
ՀՐՈՒՇԱԿԸ, որ կը պատրաստուի շուշմայով (սուսամ) եւ շաբարով, առաջնակարգ սնունդ մըն է, կազդուրիչ՝ շնորհիւ շուշմայիին, որ Արեւելքի մէջ ծանօթ է նաեւ հինէն ի վեր, իր հրաշալի բուժական յատկութիւններով, իր երիտասարդացնող տարրերով,
Արեւելեան ժողովուրդներուն երկարակեցութիւնը արդիւնք է Հէլվայի եւ թահինի գործածութեան :
Այսօր Արեւմուտքի մէջ եւս բժշկական հեղինակութիւններ կը հաստատեն առաջնակարգ այս սննդանիւթին արժէքը :
Sté BOSPHORE (ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ)
2, Rue Louis Astoin - Marseillle

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՇԱԲԱԹ
24
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
SAMEDI
24 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8402 35EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4203

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

"ՍՏԱԽՕՍԻՆ ՃՐԱԳԸ"

Քաղաքական անհանդիստ տաղնապի փոթորկալից շրջան մը բոլորելէ վերջ, ամիսներէ ի վեր խաղաղութիւնը վերա – հաստատուած է Մերձաւոր Արեւելքի մէջ :

Բնականոն վիճակ հաստատուած է ա – րաբական աշխարհին մէջ : Իրաքի կացու – թիւնն է, որ տակաւին վերջնական փուլի մէջ չէ մտած, իրրեւ հետեւանք յուլիս – Նոյ յեղափոխութեան եւ «յառաջդիմա – կան» կոսկածելի տարրերու զործունէ – ութեան :

Արաբական միացեալ հանրապետու – թեան եգիպտական եւ սուրիական նա – հանգներուն մէջ համայնավարներուն դէմ ուղղուած խիստ քաղաքականութիւնը իր խոր պատճառներն ունի :

Ամէնէն առաջ խլամութիւնն ու հա – մայնավարութիւնը իրրեւ վարդապետու – թիւն իրարու խստօր կը հակադիմադին :

Մինչ մահմետականները վերջին ծայր ատելածպաշտ են եւ ջերմեռանդօրէն կապուած իրենց կրօնքին՝ համայնավար – ները կատարեալ անհաւատներ են եւ ա – նաստուածութիւն կը քարոզեն :

Ուրեմն զաղափարական պետնի վրայ կարելի չէ խլամ արաբները հրապուրել համայնավարական վարդապետութեամբ :

Մոսկուայի զործակալները պիտակի – լով այս ճշմարտութեան, Մերձաւոր Ա – րեւելքի մէջ իրենց քարոզութիւններուն համար տարբեր մեթոտներու կը հետե – ւին : Կը հրահրեն ժողովուրդին ազգա – յին զգացումները՝ ընդդէմ օտար «աշ – խարհակալ»ներուն : Կը ներկայանան իբ – րեւ Արաբներու ազատագրութեան ա – խոյեան : Ու փայլուն ապագայի մը լու – սապայծառ հեռանկարը ցուցադրելով հայրենասէրէ բարմութեանց աչքին՝ կը խաբեն ժողովուրդը :

Արաբական երկիրներու խմաստուն վա – րիչները շատ լաւ ուսումնասիրած են բոլ – շեւիկեան այս կեղծուտպաւոր մեքենայու – թիւնները ու խաղերը : Ու չեն խանգա – ւատուիր երբէք սին ու սուտ խոստում – ներով :

Անոնք շատ լաւ գիտեն թէ ի՛նչ սեւ ու տխուր ապագայ կը սպասէ այն երկիրնե – րուն, որոնք խաբուելով համայնավարա – կան չոլշոպուն «լօզունգ»ներէն, մխա – մտօրէն կ՛ենթան Մոսկուայի բռնակալ թաթին տակ :

Անոնց աչքին առջեւն են Լեհաստանը, Հունգարիան, Ռումանիան, Պուլկարիան, Չեխոսլովաքիան եւ Արեւելեան Գերմա – նիան, որոնք «արբանեակ» պառնալէ ի վեր կը տուայտին թշուառութեան մէջ :

Համաշխարհային երկրորդ պատերազ – մին վերջնական յաղթանակը լայնօրէն չհաղորդուեցաւ Մոսկուայի կողմէ : Իր զործակալները յաջողեցան տեղական փոքրաթիւ համայնավարներու ձեռնակ – ցութեամբ «ներքին յեղափոխութիւն» յարուցանել եւ խորհրդային վարչաձեւ հաստատել այդ երկիրներուն մէջ :

Արաբական նորազատ երկիրներու ըղ – գացումները արեւմտեան «աշխարհակալ» պետութեանց զէմ տոկի ընդդիմային բոլ – շեւիկներուն կարգ մը տեղեր որոշ թա – փանցումներ կատարել ժողովրդական խաւերու մէջ : Օրուան քաղաքական ձա – խողղ զէպքերը ,— Իսրայէլի պատերազ – մը, Սուէզի արշաւանքը — մէկ կողմէն, խորհրդային երկիրներու հետ առեւտրա – կան յարաբերութեանց զարգացումը միւս կողմէն օգնութեան հասան կարմիր զոր – ծակալներուն :

Սակայն ստախօսին ճրագը մինչեւ կէս գիշեր կը վառի :

Նախազահ Նասը եւ գնդապետ Սարաճ կէս գիշերը չհասած մարեցին ստախօս – ներու ճրագը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

"ՄԸՐՖԻԻ ԾՐԱԳԻՐ" ԶԿԱՅ Կ'ԸՍԷ ԱՄԵՐԻԿԱ

ՄԻԿՈՅԵԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ

Ուաշինկթընի արտաքին նախարարու – թիւնը հերքեց «Նիուզ – Ուիք» հրատա – րակած լուրերը , ինչ կը վերաբերի Գեր – մանիոյ : Ամերիկեան պաշտօնական բան – բերը կը ճշդէ թէ իրենց դիրքը չէ փոխ – ուած Գերմանիոյ վերամիացման ձեւին համար եւ ազատ ընտրութիւնները կը նկատէ միշտ՝ իրրեւ լուծում :

Մոսկուայի տուալիսին ընթացքին բան – բերը հերքեց թէ :—

1) Մ. Նահանգները պատրաստած են «Մրֆիի ծրագիրը» մը վերամիացնելու համար Գերմանիան նոր հիմերու վրայ :

2) Մ. Նահանգները, Անգլիան, Ֆր – րանսան եւ Արեւմտեան Գերմանիան աշ – խատանքի յանձնախումբ մը մկլտեղ բե – րած են վերամիացման մասին խօսելու համար :

Նոյնիսկ հերքում մը տուաւ Ուա – շինկթընի Ֆրանսական դեսպանը :

×

Անաստաս Միկոյեան վերջապէս հասաւ Քոփընհակ, ուրկէ խորհրդային Թուփո – լեվ 104 մը ևկած էր վինքը առնելու : Դանիական մայրաքաղաքին մէջ, խոր – հրդային փոխ – վարչապետը որ 24 ժամ մնաց կարճ մը յայտարարութիւններ ը – րաւ թէ օգնաւէն իջած պահուն թէ մա – մուլի ասուլիսի մը ընթացքին :

Միկոյեան պատասխանեց նաեւ Տըլլըսի հեռապրին, իր կարծիքն չեշտելով :— Համոզուեցայ որ ամերիկացի ժողովուր – դը ինչպէս խորհրդային ժողովուրդը կ'ուզէ վերջ տալ պաղ պատերազմին : Մեր երկու կառավարութեանց կ'ինդայ մեծ պատասխանատուութիւն մը եւ պէտք է ամէն ինչ բնենք իրագործելու համար այդ մտքհանքները :

Միկոյեան քիչ անդին կ'ըսէ :— « Այն պարագան որ Մ. Նահանգները զրամա – տիրական պետութիւն մըն են եւ Խ. Մի – ութիւնը՝ ընկերվարական, արդիլը պէտք չէ ըլլայ մեր համագործակցութեան , խաղաղութեան համար » :

Միկոյեան կը պատասխանէ նաեւ Տը – լլըսի հեռապրին այն պարբերութեան ուր Ամերիկայի արտաքին նախարարը կը փորձէր ներկայացնել Միկոյեանի՝ անհա – տական զրամատիրութեան առաւելու – թիւնները պետական զրամատիրութեան վրայ եւ կ'ըսէ :— « Ձեր հեռապիրը տա – ղօրինակ մեկնութիւն մը կուտայ խոր – հրդային սիսթեմին ... կը յուսամ որ մեր յաջորդ հանդիպումներու ընթացքին, ի վիճակի կ'ըլլանք տեւաբներով վիճա – բանիլ զաղափարական հարցերու շուրջ որոնց համար այնքան հետաքրքրութիւն ցոյց կուտաք մեր հեռապրին մէջ» :

Անաստաս Միկոյեան հնիսկ շաբթի ցերեկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետ Հանսէնի հետ : Այս առթիւ հրատարակ – ուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ Միկոյեան յայտ – նած է որ Ամերիկայի մէջ իր ունեցած տեսակցութիւնները դանազան մարդոց հետ դրական արդիւնք տուած են :

Մամուլի ասուլիսի ընթացքին, Մի – կոյեան յայտնած է.— Մեր կարծիքով փափաքելի է որ Վարշաւայի եւ Աթլան – տեան դաշինքները, երկուքն ալ , լուծուին : Բայց այս՝ հիմա կարելի չէ , այդ պատճառով պէտք է ոչ – յարձակ – ման դաշինք մը առորագրենք ներկայիս : Տկարութիւն չէ այս առաջարկը, կ'ա – ւելցնէ Միկոյեան, ցոյց տուած ենք որ

(Շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԵՐԼԻՆ՝ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆ

Արեւելեան Գերմանիոյ խորհրդային լրտեսական ցանցի փոխ տնօրէնին տնու – նը պաշտօնապէս յայտարարուեցաւ .— Գնդապետ Սիկֆրիտ Տոմպրովսքի, որ վերջերս ապաստանած էր Արեւմտեան Պերլին : Ձօր. Լինաի պործակիցն էր :

Հինգշաբթի օր Պոնի մէջ մամուլի ա – սուլիս մը տալով գնդ. Տոմպրովսքի յայ – տարարեց թէ Ռուսիոյ հակոյութեան են – թակայ լրտեսական ցանցը, Արեւելեան Պերլինէն սկսեալ, կը բաղկանայ վաթ – սուն հազար հոգիէ, որոնց մօտ 12.000ը կը պործեն Արեւմտեան Գերմանիոյ եւ եւրոպական այլ երկիրներու մէջ : Աչ – խարհի լրտեսական մեծագոյն ցանցերէն մէկն է ան :

Տոմպրովսքի լսաւ թէ իր կապակիը – պութեան պաշտօնն էր՝ դինուորական տեղեկութիւններ քաղել հետեւեալ տասը երկիրներէն.— Արեւմտեան Գերմանիա , Անգլիա, Ֆրանսա, Պելժիա, Հոլանտա , Լիւքսէնպուրկ, Դանիա, Նորվեկիա , Իտալիա եւ Սպանիա : Այլ լրտեսներ կան, որոնց պաշտօնն է դիտական եւ ճարտա – րարուեստական տեղեկութիւններ հաւա – քել :

Այնեւնայնպէտ ատոր զործի հանդիպումները , ինչպէս՝ Լայփցիկի տօնավաճառը, մարզական միջազգային մրցումները, մշակութային յարաբերու – թիւններ եւն. համայնավարներու համար լրտեսական զործունէութեան առիթներ են :

Հարցումի մը պատասխանելով Տոմպ – րովսքի յայտարարեց թէ իր յայտնու – թիւններէն ետք ոչ մէկ կասկած՝ թէ հա – մայնավարները պիտի վերակազմակերպ – պեն լրտեսական իրենց ցանցը, քանի որ ինք Պոնի իշխանութեանց յանձնած է ար – դէն Արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ գործող բոլոր լրտեսներու անուանացանկը :

Տոմպրովսքի համայնավար կուսակ – ցութեան յարած է 1933ին բանտար – կուած է Մայրենէքի մէջ եւ 1945ին ա – զատուած կարմիր բանակին կողմէ : Այ – նուհետեւ լրտեսական վարժութեան շրջ – ան մը անցուցած է Մոսկուայի մէջ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՁՕՐ. ՊԼԶՐԻ որ նախկին պետն էր Սու – րիոյ սպայակոյտին, Իրաք ապաստանած է : Լիբանանի Ալ Քիֆահ թերթը որ ե – գիպտոսի համակիրը է կը յայտնէ այս լուրը աւելցնելով թէ Պլզրի ծանօթ հա – մայնավար է եւ զպտնի կապեր ունէր Խալիտ Պկթաշի հետ : Թերթը կը բա – ցատրէ նաեւ Պլզրիի դերը Իրաքի յեղա – փոխութեան մէջ, հետացնելով Քասըմը Ա. Մ. Հանրապետութենէն : Պլզրի վա – խած է Նասըի Դեկտեմբեր 23ի ճառէն ետք :

ՖԻՆԵԽԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ յարաբերութիւն – ները, որ ժամանակէ մը ի վեր երեւու – թապէս խզուած էին, վերսկսած են բա – րելաւուել. Հելսինքիի մամուլի զործա – կալութեան համաձայն Խրուշչեւ Լենին – կրատ զացած է, ուր կը պտնուի նաեւ Ֆինլանտայի Նախագահը՝ Քեքոնէն : Վերջին պահուն Լենինկրատ մեկնած է նաեւ Ֆինլանտայի առեւտրական նախա – րար Քարժալէնը : Թէեւ պաշտօնական բացատրութիւնը այն է, թէ Ֆին – լինները Ռուսիա զացած են «անձնական պատյո»ի համար, բայց կը կարծուի թէ անոնք կարեւոր խորհրդակցութիւններ պիտի ունենան Խրուշչեւի հետ :

ԱՋԳ. ՉԻՆԱՍՏԱՆԷՆ եկած լուրերու համաձայն Մաօ Ձէ Թունկի իրրեւ յա – ջորդ նշանակուած է հին համայնավար մը Լին Փօ – Շիւ, 77 տարեկան : Այս ո – րոշումը տրուած է վերջերս Փէքինի մէջ տեղի ունեցած համայնավար պարագը – լումներու մէջ ժողովին ընթացքին :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՅՍ ՁԵՐ ՄԵՐ ՍՊԱՍԱՆԸ

Կարճ լուր մը, Պոլսոյ թերթերու մէջ, որ արդարութիւն (?) կը բուրէ, «վազ – գէն կաթողիկոսի նուէրը » Լիբանանի աղէտեալներուն 25.000 լիր. ոսկի. յանձ – նուած է Խադ Արբ. Աջապահեանի, Դա – մասկոսի մէջ :

Եւ այս՝ «անկողմնակալ» ելոյթն է վե – հափառին որ ուզած էր անխտիր բոլոր գոհերու ընտանիքներուն յատկացնել իր տրամադրած նպաստը :

Եկող – գացող նամբորդներ, որոնք ա – ռիթն ունեցած են խօսելու վազգէն կա – թողիկոսի հետ Կիլիկեան Աթոռի ցաւալի վէճին մասին, յանախօրէն կը կրկնեմ — « Վեհ. Հայրապետը շատ հաշտարար տր – ամադրութիւններ ունի եւ միշտ պատ – րաստ է վերջ տալու այդ ցաւալի թիւրի – մացութեան » :

Անշուշտ բոլորս ալ կ'ուզենք սրտովին որ պատակտումը մի անգամ ընդ միշտ վերջ գտնէ եւ զոնէ Հայաստանեաց եկե – ղեցին զերծ մնայ քաղաքական երկպառա – կութիւններէ, եւ համերաշխ ու միակամ ներկայանայ իր զիրուզգաստութեան :

Կ'ուզենք հաւատալ որ Վեհ. Հայրապե – տին փափաքն ալ այդ է: Ուրեմն ինչո՞վ բացատրել երբ որեւէ ձեւով, փոքր նշան մը իսկ չենք տեսներ դէպի այդ՝ բայլ մը առնելու : Իրն է պարտականութիւնը, իբր Հայաստանեաց եկեղեցիին գերագոյն պե – տը, մեծահոգի շարժուձեւ մը փորձելու : Ընդհակառակը սակայն :

Գիտնալով որ Խադ Արբ.ի բնակավայրը Լիբանան չէ, այլ Սուրիա : Գիտնալով որ Խադ Արբ. կողմ է եւ երբեմ չի կրնար ա – նաչառ ըլլալ : Գիտնալով որ ընդդիմա – դիր կողմին ամէնէն թթու եւ ամէնէն ո – խակալն է այդ ծերունի եկեղեցականը : Չնենք տակաւին ընդունիլ որպէս կաթո – դիկոսական փոխանորդ եւ ի պաշտօնէ անոր յանձնել բաշխումը 25.000 ոսկիի նպաստին, ուրիշ բան չէ եթէ ոչ յատ – կապէս արծարծել այդ ցաւալի պա – տակտումը, եւ ուժ տալ մարդոց որոնց անձնական շահը կը պահանջէ տեւական – նացնել այդ վիճակը :

Վեհ. կաթողիկոսը կրնար Լիբանանի մէջ պաշտօնական ուրիշ մարմնի մը յանձնել տալ (բանի որ խորհրդ. դեսպա – նատունն է միջնորդը) այդ նուէրը օրի – նակ բարեգործական որեւէ ազգ. միու – թեան կամ պետական նպաստամատոյց մարմնի մը որպէս զի խրամատը չլայնայ եւ նպատակին ալ արդար կերպով ծառա – յէ իր շարժուձեւը :

Քանի մը ոսկի աւելի, բանի մը ոսկի պակաս, հրաշք չէր կրնար գործել, բայց կրնար մթնոլորտը պարզել եւ կիրքերը մեղմացնել : Այս կը սպասէինք Ամենայն Հայոց Հայրապետէն : ՆՈՃԻ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ կառավարութիւնը որոշած է Պէյրութի իրաւաբանական համալսա – րանին կից տեղծել արարերէն բաժին մը, պահելով Ֆրանսականը : Այս որո – շումը տալէ առաջ, ինչպէս գրած էինք երէկ, խորհրդակցութեան համար Պէյ – րութ կանչուած էր Փրոֆ. Վէնոն, Լիւ – նի համալսարանէն :

ԹԵՐԹԵՐԸ 25 ՓՐԱՆՔԻ պիտի ծախ – ուին մօտ տեղէկատուութեան նախարար Ֆրէ այս ուղղութեամբ լրա – գրողներէ հարցապնդուելով յայտարա – րեց թէ որոշուած է արտօնութիւն տալ՝ որ թերթերը իւրաքանչիւր թիւի վրայ 5 Ֆրանքի յաւելում մը ընեն : Մամուլի կազմակերպութեանց կեդրոնական մար – մինն ալ այս ուղղութեամբ զեկոյց մը հրապարակեց, չեշտելով թէ չատ մօտ ա – տենն թերթերու գինը պիտի բարձրանայ 25 Ֆրանքի :

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՅՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

(Ր. եւ վերջին մաս)

Թիֆլիզը Կովկասի Հայութեան մշա-
կութային կենտրոնն էր դարձած: Այն-
տեղ էին Թերթերը, Թատրոնը, ազգային-
հանրային այլեւայլ հաստատութիւննե-
բը· եւ բնականաբար այնտեղ պիտի տեղի
ունենար Հայ Յեղափոխականների Դաշ-
նակցութեան հիմնադիր ժողովը: Հիմնա-
դրութեան չրջանին, 1890ին, Թիֆլիզ են
դանուել, իրենց անձնական գործերի բե-
րումով, Խաչատուր Մալումեան, Ցով-
սէփ Արղութեան, Նիկողայոս Մանուին-
եան, Ցակոբ Քոչարեան, Ստեփան Զօր-
եան (Ռոստոմ), Գաբրիէլ Միրզոյեան,
Տիգրան Ցովհաննիսեան, Մարտին Շա-
թիրեան, Ցովհաննէս Իւսուֆեան, Սի-
մէոն Համբարձումեան, Վարդգէս Քալ-
ղատնու-
նի, Արամ Նազարբէգեան, Լեւոն Սարգս-
եան, Սիմոն Զաւարեան, Քրիստափոր
Միքայէլեան եւ ուրիշներ, որոնք բոլորն
էլ մասնակցել են Հիմնադրութեան նա-
խորդող հաւաքոյթներին ու խորհրդակ-
ցութիւններին:

Մի քիչ տարբեր է եղած պատկերը եր-
կու տարի անց, 1892ին, երբ դումարուե-
լու էր նորակազմ Դաշնակցութեան ան-
բանիկ Ընդհանուր Ժողովը: Նախ՝ պատ-
գամաւորներ էին եկել Երեւանից, Կար-
սից, Ալեքսանդրապոլից, Ատրպատակա-
նից եւ ուրիշ հեռու կամ մօտիկ չրջան-
ներից: Ապա, ռուս կառավարութիւնը
խստութիւնների էր սկսել դիմել յատկա-
պէս Թիֆլիզ համախմբուած հայ մտա-
ւորականների վերաբերմամբ: Իրար էին
յաջորդում խուզարկութիւն, ձերբակա-
լութիւն, բանտ, աքսոր: Ժանտարմները
շեն-
պիտի չլինէր ժողովներ դումարել Թիֆ-
լիզում, որ ոստիկանների ուչադրութեան
դէմաւոր առարկան էր այն ժամանակ:

« Կենտրոնական Վարչութիւն »ը, որ
Դաշնակցութեան վարիչ մարմինն էր,
նպատակայարմար է դտնում վտանգուած
Թիֆլիզից դուրս մի տեղ կայացնել ժո-
ղովները: Եւ նկատի է առնւում Սուրամ
դիւղաքաղաքը, Թիֆլիզից 115 վերստ հե-
ռու, Բաթում տանող ճանապարհի վրայ:

Սուրամը Թիֆլիզ նահանգի Գորի գա-
ւառին էր պատկանում վարչականօրէն (և
դէպ, Գորի փոքրիկ քաղաքումն է ծնուել
Զուղաչվիլի – Ստալինը): Գաւառի հոծ
վրացական բնակչութեան մէջ ցիրուցան
հայ դիւղեր կան իրենց եկեղեցիներով ու
քահանաներով, միայն թէ վրացերէնն էր
խօսակցական լեզուն, վրացական ապրե-
լակերպով ու բարքերով: Դրանցից մէկը
Սուրամն էր, բայց պարզ մի դիւղ չէր,
այլ չուրջ 3·000 բնակիչ համրող մի ա-
ւան, ուր Հայերը կազմում էին բացար-
ձակ մեծամասնութիւն:

Մանկութեանս տարիներին, ես յաճախ
եմ եղել Սուրամում: Հայրս մի ժամանակ
խանութ ունէր Խաչուրի դուռ վրացական
դիւղում, որ Սուրամից հազիւ երեք
վերստ հեռու էր եւ որին Ռուսները ու-
ւել էին Միխայլովօ անունը: Երկաթու-
ղային կարեւոր կայան էր· դէպի Բա-
թում երկարող դլխաւոր դծից դատ, եր-
կու քովընտի ճիւղեր կային, մէկը դէպի
Բորժոմ, միւսը՝ Սուրամ: Կայարանին
կից կար մի մթերանոց, ուր պահւում ու
նորոդւում էին երթեւեկող վագոնժա-
ներն ու վագոնները: Նրա ընդարձակ ար-
հեստանոցներից մէկում մի ժամանակ
բանուորութիւն է արել Ալեքսանդր Թա-
ւաքալեանը, յետագայ նշանաւոր Բաղ-
բատ վարդապետը, Ատրպատականի մեր
յեղափոխական պատմութեան մէջ կարե-
ւոր դեր կատարած Դերիկ վանքի վանա-
հայրը:

Սուրամի Հայերը ունէին բաւական
ներկայանալի մի եկեղեցի՝ երկու ուսեալ
քահանաներով: Եկեղեցուն կից կար դպ-
րոց, որ պահւում էր մասամբ տեղացի –
ների ծխական տուրքով ու նուէրներով եւ
մասամբ Կովկասի Հայոց Բարեդործական
Ընկերութեան նպաստներով: Ուսուցիչ-
ներ հրաւիրւում էին սովորաբար Թիֆլի-
սի Ներսիսեան դպրոցն աւարտած երի-
տասարդների մէջից: Մի տարի էլ ու-
սուցչութիւն է արել Սուրամի Հայոց դպ-
րոցում նաեւ Ցովսէփ Արղութեանը, Հ.
Յ. Դաշնակցութեան կազմութիւնից ա-
ռաջ:

1890ի դարնան վերջերը, երբ Թիֆլի-
զում առաջին քայլերն էին արւում ան-
ջատօրէն գործող հայրենասիրական – յե-
ղափոխական խմբակները միացնելու նը-
պատակով, Սուրամ է գտնուել, որպէս
գործաւոր ռուս լուսանկարիչ Նէմչին –
կոյի արհեստանոցում, Նորք – Երեւան-
ցի Ստեփան Ստեփանեանը (Մերուն Ցա-
րութիւնեան), որ ամիսներ յետոյ մաս –
նակցեց Սարգիս Կուկունեանի ձախող
Սահալին կղզին աքսորուեց Դա-
նի, Եփրեմի ու այլոց հետ միասին: Վեր-
ջը, աքսորավայրից փախուստ տալով,
յաջողում է անցնել Թաւրիզ, եռանդով
նիւթուում է կուսակցական աշխատանքի
ու դառնում բոլոր ընկերների սիրելի Բա-
լաջանը:

Վերջապէս, Սուրամ էր գնացել Ստե-
փան Թադէոսեան – Սամսոնը, Քրիստա-
փորի հրահանգով այնտեղ, ինչպէս եւ
մերձակայ Միխայլովօ – Խաչուրիում
Դաշնակցական բջիջներ կազմելու նպա-
տակով, Ընդհանուր Ժողովի ճիշդ նախօ-
րեին:

Սուրամը լաւ օդ ունեցող ամարանոց –
ներից մէկն էր համարւում, եւ ամէն
տարի Թիֆլիզցի հարուստ ընտանեացների
խմբեր այնտեղ էին անցկացնում Ցունիս
– Ցուլիս – Օգոստոս ամիսները: Երկա-
թուղային հաղորդակցութիւնը կանոնա-
ւոր էր· ճամբորդը երեք ու կէս ժամում
Թիֆլիզից հասնում էր Սուրամ: Օդափո-
խութեան էին դալիս մասնաւորապէս Հայ
մտաւորականները՝ ուսուցիչ, լրագրող,
փաստաբան եւ այլն, այսինքն տարբեր,
որոնք կորիզն էին կազմում հայրենասի-
րական ամէն խմբաւորման: Դրանք նա-
խընտրում էին հեռու Սուրամը Թիֆլիզին
չատ մօտիկ գտնուող Կոջոր կամ Մանգ-
լիս ամարանոցներից, որովհետեւ Սու-
րամում համեմատաբար աւելի նուազ էին
բնակարանների վարձքերը եւ աւելի ա-
ժան էր ուտեստեղէնը: Օդն էլ՝ հաճելի
ու կազդուրիչ:

« Ռոտոնդօ » կոչուած մի պարտէզ –
ղրօսավայր կար աւանի նոր Թաղում,
աստաղի աստրոնոմ-
բեմ էլ կար, եւ ամբան ընթացքին երկու-
երեք անդամ հայերէն ներկայացումներ
էին սարքւում որոնցից ստացուած նիւ-
թական արդիւնքը յատկացւում էր կու-
սակցական դանձարկղին:

Բոլոր այս տուեալների նկատառումով,
հիմք ունենք ենթադրելու, որ ճիշդ է
Սարգիս Օհանջանեանի խօսքը՝ « Սու-
րամի ժողով »ի մասին: Մինչ, ինչպէս
տեսանք, Թիֆլիզը դարձել էր կասկածե-
լի ու վտանգաւոր, Սուրամի նման մի
պղպիկ աւան, ուր Հայերը իրենց մայ-
րենի լեզուն իսկ չդիտէին, թէ նուազ
կասկածելի պիտի լինէր յաչս ռուս ժան-
դարմների եւ թէ միաժամանակ յարմա-
րութիւններ էր ներկայացնում՝ գաղտնի
ժողովների դումարման տեսակէտից, իր-
րեւ ամարանոց, որ չատ էլ հեռու չէր
յեղափոխական գործի դեկավարութեան
կենտրոնատեղի Թիֆլիսից:

Վ. ՎԱԼԱԴԵԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Անհմատ է մարդկային կեանքը, եթէ՛ նա զուրկ է դաղափարական բովանդա-կութիւնից: Մարդկային կեանքը չարու-նակական մի հոդմոյթ է լաւի եւ վատի: Գաղափարական մարդիկ յաւերժօրէն մաքառում են թէր ու դէմ, ի դին լաւի, բարիի, ազնիւի:

Մարդկութեան խոշոր մի հատուածն ապրում է կենդանական եսասիրութեան « երջանիկ » վայրկեաններ, երբ գոհա-դունում է անհատական իր կարիքները, երբ անոտի մեծամտութեամբ կարծում է դատ լինել իր բախտաւորութիւնը, է՛րբ մանաւանդ ապաչնորհ միջոցներով կա-ուսւցում է իր անցղիկ կեանքը, անդոս-նելով չրջապատը, հասարակութիւնը, հայրենիքը ու ազգը:

Անասնական բնազդներից վեր չբար-ձրանալով, նա մնում է չարունակ զազ-լելի տզրուկը ուրիշների մարմինների վրայ:

Բարերախտաբար բնութիւնը ունակու-թիւն ունի որոշ անհատների վեր պահե-լու դորչ այդ զանգուածից:

Նա տալիս է մի չարք մարդոց յատկու-թիւններ լինելու՝ այլասէր, լայնախոհ, ազնիւ, զոհաբերող, նուիրուող, նաեւ

խութեան էին դալիս մասնաւորապէս Հայ մտաւորականները՝ ուսուցիչ, լրագրող, փաստաբան եւ այլն, այսինքն տարբեր, որոնք կորիզն էին կազմում հայրենասի-րական ամէն խմբաւորման: Դրանք նա-խընտրում էին հեռու Սուրամը Թիֆլիզին չատ մօտիկ գտնուող Կոջոր կամ Մանգ-լիս ամարանոցներից, որովհետեւ Սու-րամում համեմատաբար աւելի նուազ էին բնակարանների վարձքերը եւ աւելի ա-ժան էր ուտեստեղէնը: Օդն էլ՝ հաճելի ու կազդուրիչ:

« Ռոտոնդօ » կոչուած մի պարտէզ – ղրօսավայր կար աւանի նոր Թաղում, աստաղի աստրոնոմ-բեմ էլ կար, եւ ամբան ընթացքին երկու-երեք անդամ հայերէն ներկայացումներ էին սարքւում որոնցից ստացուած նիւ-թական արդիւնքը յատկացւում էր կու-սակցական դանձարկղին:

Բոլոր այս տուեալների նկատառումով, հիմք ունենք ենթադրելու, որ ճիշդ է Սարգիս Օհանջանեանի խօսքը՝ « Սու-րամի ժողով »ի մասին: Մինչ, ինչպէս տեսանք, Թիֆլիզը դարձել էր կասկածե-լի ու վտանգաւոր, Սուրամի նման մի պղպիկ աւան, ուր Հայերը իրենց մայ-րենի լեզուն իսկ չդիտէին, թէ նուազ կասկածելի պիտի լինէր յաչս ռուս ժան-դարմների եւ թէ միաժամանակ յարմա-րութիւններ էր ներկայացնում՝ գաղտնի ժողովների դումարման տեսակէտից, իր-րեւ ամարանոց, որ չատ էլ հեռու չէր յեղափոխական գործի դեկավարութեան կենտրոնատեղի Թիֆլիսից:

Վ. ՎԱԼԱԴԵԱՆ

հոդեկան լայն հորիզոն, մտքի թռիչք, մտածելու ղօրաւոր կարգը ծառայելու մարդկութեան, ազգին, հայրենիքին:

Հազարաւորներ կան միլիոնաւոր մարդ-կանց մէջ, որ այդ խմորով են չինուած:

Նրանք են, որ դոյն, ձեւ ու կշիռ են տալիս կեանքին եւ բովանդակութիւն մարդկային գոյութեան:

Մեր անդաստանը դարեր չարունակ ե-րեւան է բերել նման դէմքեր ու նրանք են որ դունաւորել են մեր հանրային, մշա-կութային եւ ազգային կեանքը: Նրանց չնորհիւ է որ մեր պատմութիւնն արձա-նագրել է խոչորադոյն դէպքեր եւ մեր ժողովուրդը կարողացել է ապրել հազա-րամեակներ չարունակ:

Մեր պատմութեան վերջին հարիւրամ-եակին սուսեր է եղել թիւը այդ նուիր-եալների, մեր կեանքի բոլոր բնագաւառ-ներում: Այդ չատերից առաջնադոյնն է ե-դել ընկեր Շաւարչ Միսաքեանը, նա իր հոգեկան ողջ թափով ծառայել է հան-րութեան, ստէպ մոռանալով իր եսը, իր նախասիրութիւնները: Նրա ձգտումն է եղել՝ անսահման նուիրում իր ժողովուր-դին, հայրենիքին: Ողջ իր կեանքն եղել է ծառայել՝ վեհ գաղափարին: Միշտ ձգտել է լաւագոյնին: Դասախարակել է զան-դուածները:

Իր նուիրումի ճամբաներն եղել են՝ յեղափոխութիւնը, մշակոյթը, ազատու-թիւնը, անկախութիւնը, ուրոյնը, լաւը, դեղեցիկը: Նա անվարան, մինչեւ վերջին չունչը քայլել է այդ ուղիներով:

Իր կեանքն եղել է չարունակական ու-ուցում՝ կատարեալի, վսեմի, վերա-դոյնի:

Այսպէս են բոլոր ընտրեալները: Երբ փոքր հոդիները, մաղձոտները, մաքով անանկացածները կը փոչիանան, Շաւարչ-ների լուսաւոր դէմքերը պայծառ ասա-դերի պէս կը գոլան հայկական երկնա-կամարի վրայ:

Շաւարչներն են, որ երանդաւորած են հանրային մեր կեանքը ու ձեւ տուած նրան:

Թո'դ անսասան մնան յիչատակները Շաւարչի եւ բոլոր Շաւարչանմանների, որոնք Հայոց կեանքին լոյս ու փայլ կը տան: Նրանց յիչատակը յաւերժական է:

ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԻ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՅՈՒՅԱԿ ՁԵՌԱԴՐԱՑ Անկիւրիոյ կար-միր Վանուց եւ չրջակայից» , դրեց Բար-պէն Աթոռակից Կաթողիկոս: Տպարան, Կաթողիկոսութեան Հայոց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ , Անթիլիաս, Լիբանան 1957:

ՀԱՍԿ, պաչտօնական ամսագիր, Կաթո-ղիկոսութեան Հայոց Կիլիկիոյ կրօնա-կան, կրթական, դրական եւ բանասիրա-կան, Թիւ 10 – 11, Հոկտեմբեր, Նոյեմ-բեր Իէ· տարի, 1958:

ՎԵՐՋԻՆ ԱՐԱՐԸ, Դրասատամատ Պիւ-թացի, Պէյրութ, 1958 :

ԱՇԽԱՐՀԻ

ԱՄԵՆԱԴԺԻԱԽՏ ԵՐԿԻՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԱԴԺԻԱԽՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐ·— ԿԵՂԾ ԴԱՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ ·— ՄԽԻԹԱՐՆ ՈՒ ԹԱՐԳՄԱՆԻՉՆԵՐԸ·— Ա-ԲՈՎԵԱՆԸ ՆՈՐԱԴՈՑՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՀԱՅՐ·— ԳՐԱԲԱՐԸ ԵՒ ՆՈՐ ԼԵ-ԶՈՒՆ·— «ՎԷՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ»·— ՊՈՕՇԵԱՆ·— ԲԱՖՖԻ ԵՒ ՆՈՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐ :

Ժթ· դարը նորադոյն չրջանի հայ դը-
բականութիւնը արդէն այդ դարի ար-
դիւնք է: Նա ունի հիանալի նախորդ՝
հին հարուստ դրականութիւնը, որի մէջ
մանում են դասական լեզուով ստեղ-
ծուած եւ 14 դարերի ընթացքում կու-
տակուած երկերը :

Սակայն պատմական երկերից, հոդեւոր
բովանդակութիւն ունեցող աչխատու-
թիւններից ու օրհներգներից ուղղակի-
օրէն անցում չի կատարուել դէպի աչ-
խոյժ, բոցաչունչ քնարերգութիւնը ,
դեղարուեստական կամ ձգտումնաւոր
պատմուածքը, սրամիտ կատակերգու-
թիւնը :

Ժթ· դարը կեանքի կոչեց բազմաթիւ
եռանդուն, եւրոպական դաղափարներով
տոգորուած մշակութային գործիչներ ,
որոնց գործունէութիւնը խիստ ուսանելի
է: Նրանք ստեղծեցին դրական նոր լեզու,
տուին դրականութեան տարբեր տեսակ –
ների առաջին նմոյշները, որոնք մինչ այդ
անծանօթ էին Հայերին :

Հայ դրականութիւնը նոր ուժով գար-
գանում է արդէն մինչեւ մեր օրերը :
Գլխաւոր հոդեկան կենդրոնը Թիֆլիսն է՝
Կովկասում, եւ Պոլիսը :

Հայ նոր դրականութիւնը չատ տեսակ-
ներից արժանի է մեր ընթերցողների ու-
չադրութեան: Այդտեղ մենք դտնում ենք
բազմաթիւ օժտուած դրողներ եւ իրօք
դեղարուեստական երկեր, որոնք պատիւ
կը բերէին ամէն մի ժողովրդի դրակա-
նութեանը :

Բացի դրանից, իւրաքանչիւր մտածող
մարդուն կարող են հետաքրքրել այն
բազմաթիւ դաղափարներն ու դրական
նրբերանդները, որոնք արտայայտուած
են Հայերի դրականութեան մէջ: Որոչ
երկերի վրայ կարծես դրուած է ժողովր-
դականութեան կնիքը· դրանց մէջ արտա-
յայտուած է համակրանք դիւղի բնակիչ –
ների նկատմամբ եւ դրանք իդէալակա –
նացուած են: Շատերն էլ երդիծական բը-
նոյթ ունեն, եւ դրանց մէջ անողոքաբար
քննադատւում են ժողովրդի կեանքի թե-
րութիւնները:

Այնուամենայնիւ, մեծ չափով դերակշ-
ռում է ազգային դաղափարը, հայրենիքի
խոր սէրը, նրա դժբախտութիւնների յա-
րուցած կսկիծը :

Համարեա բոլոր երկերի համար յատ-
կանչական է իրական կեանքի պատկե-
րումը, որ երբեմն հանդեցնում է ման-
րուքային նկարադրութեան :

Ազատութիւնը կորցնելու հետ միաժա-
մանակ սկսւում է Հայերի դրականու-
թեան անկումը: ԺԹ· դարից յետոյ ,
համարեա մինչեւ ԺԹ· դարը բանաստեղ-
ծութիւնը գրեթէ վերանում է, ապա վե-
րածնւում որպէս կեղծ – դասական բա-
նաստեղծութիւն :

1717 թուականին, վանական Մխիթար Սեբաստացին, որին հայ եկեղեցին երկար ժամանակ հալածում էր ընդդիմադրու-թեան համար, կաթոլիկութիւն է ընդու-նում եւ Վենետիկի Ս· Ղազար կղզում հիմնում մի վանք, որը պիտանականներն անուանում են «Հայկական պատմական ակադեմիա »:

Ս· Ղազարի կամ Մխիթարի միաբա-
նութեան վանականները լիովին նուիր-
ւում են դրականութեան ու դիտական
դործունէութեան եւ յայտնի դիտական-
ներ են: Նրանք հայ դասականներին
թարդմանել են եւրոպական լեզուներով ,
եւրոպացիներին էլ՝ հայերէն: Նրանք
հայկական կեղծ – դասականութեան ա-
ռաջին նմոյշների ստեղծողն են : Հ·
Բագրատունին Իլիականի եւ Ոդիսականի
նմանութեամբ դրեց Հայկ դիւցազնավէ-
պը, որի մէջ դովերգում է հայ ժողո-
վրդի դիցաբանական նախահօրը: Նրա
ժամանակակից Ղեւոնդ Ալիչանը բազմա-
թիւ ժողովրդականացած բանաստեղծու-
թիւնների եւ պատմա-աչխարհագրական
մենագրութիւնների հեղինակն է :

Բաւական տարիներ է տեւում հայ դը-
բականութեան զարթօնքի այդ չրջանը :
Ուսանող երիտասարդութիւնն սկսում է
վերադառնալ արտասահմանից՝ գլխա-
ւորապէս Եւրեւի (Դորբատ) համալսա-
րանից, որ մենք ուղում ենք յատկապէս
ընդգծել, եւ Գերմանիայից: Երիտասար-
դութիւնը գալիս է նոր ժամանակի գա-
դափարներով, եւ վերադառնալով հայրե-
նիք, հասկանալի է, ձեռքը ծալած չէ
նստում :

Համարձակօրէն կարելի է նորադոյն
հայ դրականութեան նախահայրը անուա-
նել Բողենչեռնի, Գաբրոսի, Աբեխի,
Հաքստհաուղէնի բարեկամ Խաչատուր
Աբովեանին: Հայ կեանքի իրականու-
թեան ապագայ արուեստագէտը ժողովր-
դից սերած մարդ էր՝ Երեւանի նահանգի
դիւղացու որդի : Հէնց մանկութիւնից
Աբովեանը տեսել էր հայ ժողովրդի ծանր
վիճակը պարսկական լծի տակ :

ՌԱՖՖԻ

(10 Շար·)

1959Ի ԸՆԹԱՑՔԻՆ ՈԳԵԿՈՉԵԼԻ ԱՐԺԷՔՆԵՐ

Սաոբեւ կը թուենք 1959 տարուան ընթացքին, ծննդեան տարեդարձներու ուղղութեամբ, մեր ոգեկոչելի արժէքաւոր անձնաւորութիւնները, որոնց յիշատակը պէտք է պանծացուի :

Պետրոս Ադամեան .— *Ծննդեան 110 – ամեակը .— Տաղանդաւոր դերասան, նկարիչ եւ բանաստեղծ, Պոլսեցի : 1849 – 1891 :*

Ակսել Բակունց , *ծննդեան 60ամեակը . — Տաղանդաւոր պրպտէտ եւ վիպասան , Գորիսցի : Իր գործերն են « Մթնացորը» , « Մսաոր Ջուրի կամուրջ» , «Սեւ ցեղերի սերմնացանը » , «Անձրեւը» եւն . :*

Յովհ. Թումանեան , *ծննդեան 90ամեակը .— Դիւցազներգակ բանաստեղծ եւ վիպասան , Լոռեցի : Իր գլուխ գործոցն են «Անուշ»ը եւ «Սասունցի Դաւիթ»ը :* 1869 – 1923 :

Կոմիտաս վարդապետ Սողոմոնեան , *ծննդեան 90ամեակը .— Հոչակաւոր երաժշտագէտ եւ երգիչ , Կուտինացի : Ու – սումնասիրած է հայ եկեղեցական եւ աշխարհիկ երաժշտութիւնը , որոնց մասին ունի հմտալից ուսումնասիրութիւններ :* 1869 – 1935 :

Հ. Եդուարդ Հիւրմիւզ , *ծննդեան 160– ամեակը .— Վենետիկեան Մխիթարեան դպրէտ , լեզուաբան , Թարգմանիչ եւ բանաստեղծ , Պոլսեցի , Թարգմանած է Վիրգիլիոսի «Ենէական» , Ֆենըլոնի «Տելեմակի Արկածները» , Պերնարտեն տը Սէն Փիէռի «Պօղոս եւ Վերժինիա»ն , եւն . :* 1799 – 1876 :

Վարդան Մախոխեան , *ծննդեան 90ամեակը .— Նշանաւոր ծովանկարիչ , Տրապիզոնցի :* 1869 – 1937 :

Միհայէլ Նալբանդեան , *ծննդեան 130– ամեակը .— Բանաստեղծ , հրապարակագիր եւ արեւելեան աշխարհաբարի ռահվիրաներէն , Նոր–Նախիջեւանցի : Իր երգերն են « Ազատ Աստուած այն օրից» , « Մեր հայրենիք» , որոնք դեռ կը թրթռան հայ շրթներու վրայ :* 1829 – 1866 :

Լեւոն Շանթ Սեդրոսեան , *ծննդեան 90ամեակը .— Գրագէտ , թատերագիր , Պոլսեցի : Իր գլուխ գործոցն է «Հին Աստուածներ » :*

Սպանդար Սպանդարեան , *ծննդեան 110ամեակը .— Իրաւագէտ եւ հրապարակագիր , Թիֆլիսցի : Հրատարակած է « Նոր Դար » լրագիրը 28 տարի շարունակ :* 1849 – 1922 :

Արմէն Տիգրանեան , *ծննդեան 80ամեակը : Տաղանդաւոր երգահան եւ «Անուշ» օփերայի հեղինակը :* 1879–1950 :

Բիւզանդ Քէչեան , *ծննդեան 100ամեակը .— Համբաւաւոր հրապարակագիր , Պոլսեցի : Հրատարակած է «Բիւզանդիոն» օրաթերթը ,* 1896 – 1918 : 1859–1927 :

Երուանդ Օտեան , *ծննդեան 90ամեակը . — Տաղանդաւոր երգիծաբան , Պոլսեցի : Իր գլուխ գործոցն են Ծապըլվարի նամականին» եւ «Ընկեր Փանջունի»ն ,* 1869 – 1926 :

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Խ Ն Ջ Ո Յ Ր

●

ՎԱԼԱՆՍ , (Յառաջ) .— Ֆ. Կապոյտ Ֆաչի նոր տարուան առթիւ կազմակերպած խնջոյքը տեղի ունեցաւ Ցունուար 11ին , կիրակի կէսօրէ ետք «Ահարոնեան» Ակումբին մէջ :

Ֆաչուհիները լծուած իրենց օրուան աշխատանքին ջանք չէին խնայած փայլ տալու համար օրուան խնջոյքին : Հակառակ ցուրտ օդին կոկիկ բազմութիւն մը կար : Ուշագրաւ էր Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի ներկայութիւնը իր ամբողջ կազմով : Երիտասարդները սեղաններու չուրջ բոլոր ուած , հայկական երգերով կը թնդացնէին սրահը :

Օրուան նախագահուհի Տիկին Կօչկա – կարեան իր բացման խօսքով , ներկայացուց Կ. Ֆաչի բարեգործական գործունէութիւնը , որմէ վերջ ներկաներու փափաքով , օրուան սեղանապետ ընտրուեցաւ ընկեր Մ. Պօյաճեան : Ընդհանուր խանդավառութեան մէջ ներկաները ապրեցան հայկական տաք մթնոլորտ մը :

Այնուհետեւ տեղի ունեցաւ կապոյտ Ֆաչի քարտերու վիճակահանութիւնը :

Գնահատելի էր կապոյտ Ֆաչի տարած այս աշխատանքը , որ կարողացած էր այս ձեւով հայթայթել փոքր դումար մը , օգնելու համար որբին եւ հայ զինուորին , որ տօնական օրերուն զրկուած էին խանդակաթ մօր տաքուկ ջունչէն :

Ապրիք Ֆաչուհիներ , շարունակեցէք ազգօգուտ եւ բարեգործական այս գործը :

ՆԵՐԿԱՑ ՄԸ

×

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՅԼ , (Յառաջ) .— Ֆ. Կապոյտ Ֆաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի Մանուկներու Օրուան հանդէսը տեղի ունեցաւ Ցունուար 11ին , Ահարոնեան Ակումբին մէջ : Ինչպէս ամէն տարի , այս անգամ ալ մեծ խանդավառութիւն ստեղծուեցաւ , շնորհիւ ուսուցչուհի Տիկին Հազարեանի , որ ջանք չի խնայեր , որպէսզի երեխաները կարելի եղածին չափ լաւ սորվին եւ սիրեն իրենց մայրենի լեզուն :

Հանդէսին բացումը կատարուեցաւ « Հայր Մեր»ով , յետոյ տղաքը երգեցին « Ով մեծասքանչ դու լեզու»ն : Տիկին Հազարեան քանի մը խօսքով տեղեկութիւններ տուաւ դպրոցին մասին եւ թէ – լաղրեց որ բոլոր ծնողքները իրենց պատկները զրկեն Կ. Ֆաչի դասընթացքներուն – րուն .— « Չեմ ըսեր թէ անոնք մէյ մէկ հայադէտներ կ'ըլլան , բայց գոնէ ազգային գիտակցութեան հիմ մը կը դրուի տղոց մատաղ հոգիներուն մէջ» :

Աշակերտները իրենց յաջող արտասանութիւններով հաճոյք պատճառեցին թէ իրենց ծնողքին եւ թէ ներկաներուն : Մեր նախկինաշակերտուհի Օր. Սեդա Թիւ –

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՑ ՄԷՋ

—o—

ԺՐՆԵՒ , (Յառաջ) .— Տեղւոյս հայկական միութեան նախաձեռնութեամբ , Ս. Ծնունդի առթիւ , Ցունուար չորսին տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր պատարագ : Նիսէն հրաւիրուած էր Ադամ քհնյ . : Ամբոն վեցին եւ եօթին յաջորդաբար ա – րարողութիւնները կատարեց Օշին արե – ղայ Նիկոլեան :

Ցունուար 11ին տեղի ունեցաւ Ս. Ծը – նունդի ծառատօնը , որուն ներկայ եղան բազմաթիւ մանուկներ , իրենց ծնողքնե – րուն ընկերակցութեամբ : Նախ կար – դացուեցաւ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Վազգէն Ա.ի օրհնութիւնը՝ նոր տարուան եւ Ս. Ծնունդի առթիւ : Ցետոյ՝ խօսեցաւ Պ. Ա. Մուչեան , չէչոը դնելով ազգա – պահպանման կենսական հարցին վրայ .— « Սպիտակ Ջարդին դէմ պայքարելու համար բանական է Նոր Սերունդը պինել մեր մայրենի լեզուով . այն առեն միայն վստահ կրնանք ըլլալ թէ ուշ կամ կանուխ Հայը բարեբախտութիւնը պիտի ունենայ իր ազատ եւ անկախ հայրենիքին մէջ ապրելու նուիրական իր օրերը» :

Գեղարուեստական բաժինը կատարուեցաւ Համալսարանի հայ ուսանողներու կողմէ , որոնք գեղջկական տարազներով պարեցին հայկական պարեր , հայաստանեան սալերու ընկերակցութեամբ :

Հայաչունչ մթնոլորտ մը ստեղծուած էր արդէն երբ կազանդ Պապան ներս մըտաւ , անմիջապէս մանուկներով չրջապատուելով : Փոքրիկները , երգեր եւ արտասանութիւններ կատարելէ յետոյ ապտացան իրենց նուէրները :

Հանդէսը վերջացաւ իրիկուան , խանդաւառ մթնոլորտի մը մէջ :

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՀԱՑԱՍՏԱՆ

—o—

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ՏԱՌԵՐՈՒ ՄՐՑՈՒՄԻՆ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

Ինչպէս գրած էինք , 1958 Ցունիսին Հայաստանի Մշակոյթի նախարարութիւնը Հայկական տպագրական տառերը բարեփոխելու նպատակով մրցում մը յայտարարած էր :

Մրցումին մասնակցած են հեղինակներ՝ ոչ միայն Հայաստանէն եւ Ֆ. Մրութեան այլ քաղաքներէն , այլեւ Մարսէյլէն , Փարիզէն , Պէյրութէն , Նիւ Եորքէն , Պուէնոս Այրէսէն եւ այլ վայրերէ : 24 հոգի ներկայացուցած են տպագրական 63 տառատեսակներու նախագծեր :

Ներկայացուած տառատեսակներու քննարկման մասնակցած են պատմաբաններ , լեզուաբաններ , հայագէտներ , ականաւոր նկարիչներ , ճարտարապետներ , եւ տպագրական գործի մասնագէտներ :

Դատական կազմը որոշած է մրցանակներ տալ ուէ նախագիծերու :

Առաջին կարգի մրցանակի (տասը հազար ռուբլի) արժանացած է «Եղեգնա – դիր» ծածկանունով նախագիծը , որ ունի 6 տեսակաչար՝ 34 տառաչարերով : Հեղինակներն են ճարտարապետ Լիպարիտ Սադոյեանն ու գրաչար Մանուէլ Կափ – լանեան : Պահելով հանդերձ Մեսրոպեան տառատեսակները , զեղեցկացուցած , ձեւաւորած եւ աւելի խնայարեր դարձուցած են զանոնք :

Երկրորդ կարգի մրցանակ մը տրուած է «Աստղ» եւ «456» ծածկանուններով նախագիծերուն , որոնց հեղինակը նկարիչ Հ. Մնացականեանն է :

Երկրորդ կարգի մրցանակի մը արժանացած է նաեւ «Մասիս» (նկարիչ Պետրոսով) եւ «Հայկան դրօշակ» (ճարտարապետ Լ. Սադոյեան) ծածկանուններով ներկայացուած նախագիծերը :

Երրորդ կարգի մէկ մրցանակի արժանացած են բանաստէղ Ֆաչիկ Սամուէլեան եւ նկարիչ Յովհաննէս Քացախեան , որոնք իրենց նախագիծը ներկայացուցած են «Նորք» ծածկանունով :

Երրորդ կարգի մրցանակ մըն ալ յատկացուած է նկարիչ Հենրիկ Մնացական – եանի « Հանդէս» եւ « Գարուն» ծածկանուններով նախագիծերուն :

Մրցանակի արժանացած տառատեսակներու ուէ նախագիծերուն մէջ ընդհանուր խնայողութիւնը միջին հաշուով կը կազմէ մինչեւ 15 տոկոս :

Ցանձնարարուած է նաեւ խրախուսել « Հարցում » ծածկանունով նախագծի հեղինակ Օննիկ Աւետեսեանը (Պէյրութ) , եւ դնել անոր տառերը՝ ժիւրիին պահանջած փոփոխութիւնները կատարելէ ետք :

Տասնըհինգ նախագիծեր մրցանակի արժանի չեն նկատուած :

ՀՄԷԼեան տղոց սորվեցուցած էր հայկական պարեր եւ ծիծաղաշարժ տրամախօսութիւններ որոնք գուարթ մթնոլորտ մը ստեղծեցին :

Ֆաչուհիները առատ նախընթրիք եւ պատուղ բաժնեցին բոլորին : Ներկաներէն Տիկին Թորոսեան եւս խօսք առնելով չէշտեց հայերէնի դասընթացքներուն կարեւորութիւնը եւ թելադրեց զօրավիգ կանգնիլ կապոյտ Ֆաչին : Նուիրատուութիւն – ներէն զոյացաւ կոկիկ դումար մը եւ ուրախ մթնոլորտը չարունակուեցաւ մինչեւ ուշ ատեն :

Զ. Պ.

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ :

ԿԱՅԾԵՐ

Բ. ՀԱՏՈՐ

ԻԶ.

ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ ՎԱՆՔԸ

Տաճարի պատերը , թէ՛ ներսից եւ թէ՛ դրսից , զարդարած էին զեղեցիկ բարձրաքանդակ պատկերներով , որոնց լիմասը առնուած էր հին եւ նոր կտակարաններից : Սկսեալ Աբրահամից , Դաւթից մինչեւ Փրկչի կատարած անօրէնութիւնները , — բոլոր նշանաւոր անցքերի պատկերները ճշդուած էին քարերի վրայ : Իրրեւ չրջանակ այդ պատկերների , դրուած էին խաղողի որթերի եւ զանազան բոյսերի հիւսուածքներ , աքանչելի քանդակագործութեամբ : Կային եւ այլ զանազան նկարներ , որոնք ներկայացնում էին մեծամարտութեան հանդէսները , առիւծների կռիւ , կամ թագաւորը նստած գահի վրայ , եւ չրջապատած մանկահասակ սեռնեկապետներով , պար եկող աղջիկներով , երաժիշտների ու դուսաններրի խումբով :

Բոլորից հրաչալի էր Փրկչական պատկերը , որ քանդակուած էր արեւմտեան խորանի բարձր կամարի վրայ , իսկ նրա հանդէպ , արեւելեան կամարի վրայ՝ Գաղիկ թագաւորի պատկերը , գլուխը հեղութեամբ դէպի ցած խոնարհեցրած , որպէս թէ թողութիւն էր խնդրում , եւ իր հզօր բազուկների վրայ բարձած ու – նէր իր հիմնած տաճարը , որ նուիրում էր փրկչին :

Ահագին պատճառ սպառուեցան տաճարի Սրբութիւն – Սրբութեանցը զարդարելու համար : Ոսկեզօծ եւ արծաթազօծ գոները աքանչելի էին : Սրբոց պատկերները զրած էին մարգարտահիւս , ականակուռ չրջանակների մէջ : Պայծառ , թանկագին անօթները եւ զանազան սպասները աչք էին չլացնում :

Արծրունեաց առաջին թագաւորի բոլոր մեծագործութիւններից մնացել էր յիշեալ տաճարը միայն , այն եւս զարերի ընթացքում չատ փոփոխութիւնների են – թարկուելով , չատ հարուածներ կրելով , կորցրել էր իր վաղեմի փառքն ու չքնդութիւնը : Միւս չինքերի հետքերն էին միայն մնացել : Բացի ժամանակների ա – դէտալի արհաւիրքներից , բացի թշնամու կործանիչ ձեռքից , ինքը բնութիւնը ապստամբուեցաւ մեծ մարդու մեծ գործի դէմ : Ծովը , կարծես , կամեցաւ առնել իր հին վրէժը եւ , հետզհետէ բարձրանալով , կրկին յետ խլեց այն , ինչ որ բռնութեամբ կորել էին իրանից : Մեծակառոյց ամբարտակը , վիթխարի չրջապարիսպը , բարձր աշտարակներն ու բուրդերը , բոլորը կորան ջրի տակ : Մեր տեսած ժամանակում հին ամրոցից հետ տխուր կերպով դուրս էին նայում ջրի տակից , եւ կոծուելով ալիքների հետ , կարծես , ողբում էին , լաց էին լինում կորցրած մեծութիւնը ...

Երկու դար անցել էր Արծրունեաց թագաւորութեան հիմնուելուց յետոյ , մէկ դար անցել էր Արծրունեաց թագաւորութեան վերջանալուց յետոյ , երբ Աղթամարը մի հակաթոռ արքունիքից դարձաւ մի արքեպիսկոպոսի հակաթոռ կաթողիկոսարան : Պատերազմների համար զին – ուորուած կղզին արեղայի աքեմ զղեցաւ : Գագիկը , ապստամբուելով Բագրատունիների դէմ , այստեղ թագաւորութիւն հիմնեց , իսկ Դաւիթը , ապստամբուելով Կիլիկիայի վեհարանի դէմ , այստեղ կաթողիկոսութիւն հիմնեց : Առաջինը ոչնչացաւ , իսկ երկրորդը մնաց :

Աղթամարը տրամադրում է դէպի ապստամբութիւն : Նրա ծովը , չրջակայ լեռները եւ անտառները ազատութիւն են սիրում :

Աղթամարայ տաճարի մէջն էին պահւում Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի սրբութեան սեղանը , նրա հայրապետական զօդն ու զաւազանը եւ նրա մաչկեղէն զօտին : Աղթամարայ տաճարի մէջն էր պահւում եւ նրա սուրբ աջը : Այստեղ էր գտնւում նաեւ Ս. Հռիփսիմէ կոյսի հողաթափների մի հատը եւ նրա գլխի չղարչը :

Այն աղէտալի ժամանակներում , երբ Հայոց կաթողիկոսարանները , թէ Կիլիկիայում եւ թէ Արարատեան նահանգում , օտարազգի իչխանների ձեռքում վաճառքի նիւթ էին դարձել , Աղթամարայ արքեպիսկոպոս Դաւիթը , իր կողմը գրաւելով տեղային իչխանին եւ հինգ եպիսկոպոսներ , նրանց ձեռքով կաթողիկոս ձեռնադրուեցաւ : Նա գրաւեց եւ իր թեմի ժողովրդի մոլեռանդութիւնը , այն առարկութեամբ , թէ վերոյիչեալ սրբութիւնները նրա վանքումն են գտնւում , եւ այդ պատճառով նրան է վայելում կաթողիկոսութիւնը : Թէեւ Կիլիկիայի այդ ժամանակուայ մանկահասակ , բայց չնորհալի կաթողիկոսը , քառամեայ Գրիգոր Պահլաւունին , կամեց Սեաւ լեռան ժողովը , որ բաղկացած էր երկու հազար եւ հինգ հարիւր հոգեւականներից , որոնք միաձայն Աղթամարայ կաթողիկոսութիւնը նզովքի տակ դրին եւ նրան ապստամբ հրատարակեցին , բայց Աղթամարայ կըղզին եւ այնտեղ պահուած սրբութիւնները օդնեցին Դաւթին մնալ իբրեւ կաթողիկոս , եւ նրա հիմնած կաթողիկոսութիւնը տեւեց մինչեւ մեր օրերը :

(Շար.) ՐԱՖՖԻ

կուռիլ պիտենք, բայց կը մտածենք որ պատերազմը զարհուրելի բան մըն է, ա – յլեւս մը :

Ապա Ա. Միւռէեան վախ – վարչա – պետը յարձակեցաւ Պոնի կառավարու – թեան վրայ : «Արեւմտեան Գերմանիան երկու Գերմանիաներու վերամիացումը չուզեր այլ կ'ուզէ կլլել ժողովրդավար Գերմանիան» :

Միկոյեան քննադատած է նաեւ Ամերիկան եւ ճչգած թէ Պերլինի համար խորհրդային ծրագիրն է լաւագոյնը :

Միւս կողմէ քաղաքական չրջանակները կը կարծեն թէ մօտ ապագայի մը մէջ Անաստաս Միկոյեան պիտի փոխարինէ Կրոմիքօն խորհրդային վարչապետու – թեան գլուխը՝ այսինքն արտաքին նախա – րարի պաշտօնը առանձնելով : Մոսկուա չատ խիստ եւ ոչ ճկուն կը դանէ Կրոմի – քոյի վարուելակերպը որ այլեւս չի հա – մապատասխաններ օրուան պահանջներուն :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Լեւոն Մոզեան, Պ. Հայկ Մոզեան, Տէր եւ Տիկին Արամ Մոզեան, Տէր եւ Տիկին Ժիրայր Տամլամեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ բոլոր ընտա – նեկան պարագաները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարը – ուի իրենց ամուսնոյն, հօր եւ մեծ հօր

ՂԵՒՈՆ ՄՈԶԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ, այս կի – րակի առաւօտ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

×

Պ. Թադէոս Այվազեան, Տէր եւ Տիկին Յովհ. Քիւրքճեան, Տէր եւ Տիկին Մհ – րան Քիւրքճեան, Տէր եւ Տիկին Հայկազ Քիւրքճեան, Տէր եւ Տիկին Հաճի Քիւրք – ճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ա – չքիէօղեան եւ զաւակները կը ծանուց – նեն թէ այս Կիրակի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ ողբացեալ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՅՎԱԶԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ : Կը հրա – ւիրուին իր յիշատակը յարգողները :

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Այրի Տիկին Ալիս Ճանկուրատեան պա – տիւ ունի ծանուցանելու իր զաւկին՝

ՀԱՅԿՈՒՀԻ

ամուսնութիւնը Պ. ԿԱԱԹՈՆ ԳԱՊՐԻԷԼ փէլէվէի հետ, որ կատարուած է Ցուն – ուար 17ին, Ալֆորվիլի Ս. Պ. Պ. եկեղե – ցիին, ընտանեկան չրջանակի մէջ :

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը Դեկտեմբեր 28ի իր պարահանդէսին առ – թիւ չնորհակալութեամբ առացած է հե – տեւեալ նուիրատուութիւնները .— Պ.Պ. Ս. Էլլիպաչեանէ հինգ հազար ֆրանք, Մեսրոպ Թորոսեանէ (Ռօան) հինգ հա – զար, Բժ. Գրիգորեանէ հազար, Նուազար Յովհաննէսեանէ երկու հազար, ինչպէս նաեւ սրճատաց մը : Տիկին Տըպրէէ երկու հազար, Պ. Գրիգորեանէ հինգ հարիւր, Պ. Տիրան Ոսկերիչեանէ հինգ հարիւր : Ինչպէս նաեւ ընկերուհիներու կողմէ 17·500 ֆրանք :

Այս առթիւ մասնաճիւղը իր ջերմ չը – նորհակալութիւնները կը յայտնէ նաեւ այն բոլոր անձնուիրութեանց որոնք ի – րենց նուէրներով ճոխացուցին այդ օր – ուան պիւֆէն եւ վիճակահանութիւնը :

Շնորհակալութիւն նաեւ ամէն անոնց որոնք զեղարուեստական բաժնին իրենց թանկագին օժանդակութիւնը բերին :

— Ֆ. Կապ. Խաչի Կեդր. վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է Պ. Ալպէռ Աչճեանէ հինգ հազար ֆրանք :

Կեդր. վարչութիւնը չնորհակալու – թեամբ ստացած է նաեւ Գ. Կիւլպէնկեան հաստատութենէն նոր տարւոյ առթիւ հարիւր հազար ֆրանքի նուիրատուու – թիւնը :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Կը տօնուի Տէսինի մէջ, նախաձեռ – նութեամբ՝ Ֆ. Կապոյտ Խաչի Տէսինի մասնաճիւղին եւ մասնակցութեամբ Ազ – գային զգրոցի ու կրթական մարմնին :

25 Յունուար, Կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը երեքին, Հ. Յ. Դ. Տան սրահը :

Զեղարուեստական բաժին.— Արտասա – նութիւններ, երգեր եւ սիրուն անակնկալ – ներ զգրոցին աշակերտներուն կողմէ, ղեկավարութեամբ ուսուցիչ Պ. Թրագոշի : Կը հրաւիրուի Տէսինահայութիւնը ան – խտիր : Մուտքը ազատ է :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21էն մինչեւ լոյս : Նախաձեռնութեամբ Կրընոպլի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Վարուժան» խումբին :

Pavillon d'Armenonville
Parc P. Mistral
Ծաւիօք նուագախումբ :

ՊԱՏԱՐԱԳ

Յունուար 27ին, երեքշաբթի ժամը 10ին Փարիզի Մատլէն եկեղեցիին մէջ ճայնաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ

ԳԵՐՊ. Կ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Լօվռ տ'Օռիաճի բարենպաստ Միւռեան տարեզարձին առիթով :

ՖՆՋՈՑՔ – ՀԱՆԴԷՍ

Պանէկոյ – Քաշանի Ֆ. Կապ. Խաչի մասնաճիւղը կազմակերպած է խնջոյք – հանդէս մը, այս Կիրակի ժամը 15·30էն ուկսեալ Սալ Վատէյի մէջ 69 Բիւ տ'Արբէօյ (Պանէկօ) :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, պատրաստուած Պանէկոյի եւ Առնուվիլի Նոր Սերունդի խումբերու կողմէ :

Մատչելի պիւֆէ :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ՍԱՄՈՒԷԼ – ՄՈՒ – ՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷՆ

Կիրակի, Փետրուար 8, ժամը 15·30ին

Կը ներկայացուին՝

ՍԵՊՈՒՀ ՄԻՆԱՍԵԱՆԷՆ — Ադուարդ – Իշխան : Հայաստանի անկախութեան դր – ուագ մը, Հայ – Մակեդոնական չրջանէն :

COURTELINE - L'ARTICLE 330

ՋԱԻԵՇՏ ՄԼԿ ԱՐԱՐ

ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ Մեծապատիւ Մուրաց – կաններէն տեսարանները : :

Մխիթարեան մենաստանէն

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր ողբացեալ – ները :

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Շրջ. Կոմիտէն ընդհ. ժո – ղովի կը հրաւիրէ :

—Այս Շաբաթ, ժամը 21ին, «Ակնունի» ենթակոմիտէի բոլոր ընկերները :

Կարեւոր օրակարգ :

Ներկայ կ'ըլլան Շ. Կ.էն երեք ընկերներ :

— « Քրխոտափոր» ենթակոմիտէն ժո – ղովի կը հրաւիրուի այս Կիրակի, ժամը 15ին : Կարեւոր օրակարգ : Ներկայ կ'ըլ – լան Շ. Կ.էն երեք ընկերներ :

ՀԱՅԱՓԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ ՍԵՎՐԱՆԻ ՄԷՋ

Այս Կիրակի երեկոյեան ժամը 18ին, Սեվրանի Մայր եկեղեցւոյ մէջ հայածէս ճայնաւոր պատարագ պիտի մատուցուի, Առնուվիլի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ մատառն երկանը երգաչխումբին մաս – նակցութեամբ : Սեվրանի եւ չրջանի հա – ւատացեալ հայ հասարակութենէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆ. ԵԿԵՂԵՑԻ

8 bis, Rue des Ternes

Մէթրօ Փորթ Մայօ կամ Շամփէրէ

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը 10·45ին, կը խօսի վերապատուելի ՍԻՍԼԵԱՆ : Նիւթ՝ Գործնական բրիստոնէութիւնը :

ՋՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը :
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԱԿԱՆ ՊԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՇՔԵՂ, ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

15 Փետրուար, Կիրակի իրիկուն ժամը 8·30ին

ՄԻԽԹԻՒԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

RUE SAINT-VICTOR, MÉTRO : MAUBERT-MUTUALITÉ

Մասնակցութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ նուագախումբին եւ ՍՕՍԻ պարախումբին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՇՔԵՂ, ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

15 Փետրուար, Կիրակի իրիկուն ժամը 8·30ին

ՄԻԽԹԻՒԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

RUE SAINT-VICTOR, MÉTRO : MAUBERT-MUTUALITÉ

Մասնակցութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ նուագախումբին եւ ՍՕՍԻ պարախումբին

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ (ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 1, Կիրակի, ժամը 15 – 24

LES AMBASSADEURS
3 Avenue Gabriel, Champs-Elysées

Կը մասնակցին երկու հռչակաւոր նուագախումբեր

PIERRE DIEUZEY - JAZZ NEW ORLÉANS
PEPITO GOMEZ - TYPIQUE TANGOS

Գեղարուեստական ճոխ բաժին Մուտք 500 ֆրանք

Կանխաւ ապահովել տոմսերը եւ սեղանները հեռաձայնելով Հայ Կարմիր Խաչի Կեդրոնատեղին էլիզէ 67 – 03 :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Վարձուած սեղանները զրաւուած պէտք է ըլլան ամէնէն ուշը ժամը 19ուկէսին : Հակառակ պարագային պարահանդէսին կազմակերպիչ Ցանձնախումբը որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձներ :

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ = ՍՐԱՀ՝ ՓՕԼ ՖԱՐԱԼԻՔ

21, Rue Yves Toudic - Métro République

26 Յունուար, Երկուշաբթի երեկոյ, ժամը ճիշդ 9ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր Թարգմանութիւնը՝

ՐԻՊԱՒՏԻԷԻ ՀՆԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆԸ

Խիստ ծիծաղաշարժ կատակ· երեք արար, ԺՕՐԺ ՖԵՏՈՅԻ

Կը մասնակցին՝ ՄԱՏԼԷՆ ԷՔԻԶԵԱՆ, Ա. ԳՄԲԼԻԹԵԱՆ, Ն. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ, Ն. ՊՇՏԻԿԵԱՆ, Օ. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւն. : Տեղերու գիները՝ 250, 400 ֆրանք եւ առաջին կարգի պատուոյ տոմսեր :

Նախապէս լաւագոյն տեղերը ապահովել Գրատուն Հ. Բալուեաճէն՝

43, Rue Richer, Paris 9e Tél. PRO. 25-46

ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԱՄԵԼԻՆԵՐ

REMINGTON "Princess"
— Մասնաւորաբար —
ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
պատրաստուած մօտէլը

REMINGTON "Super 60"
— Ա Մ Է Ն Է Ն —
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾԸ
Super-confort du rasage électrique

REMINGTON IV
Բոլոր պիտոյքներուն
մատչելի ՄՕՏԷԼ մը
Ա Ն Ն Ա Խ Ը Ն Թ Ա Ց
ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Services Commerciaux Rasoirs Electriques
12 Rue Edouard VII Paris - 9e

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՁԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

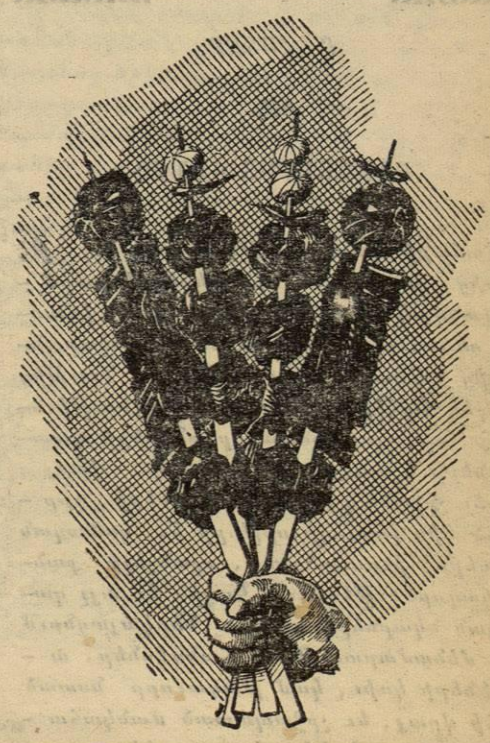
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս – եան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
TÉL. : BAL. 31-21
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «չաչիք», «քարսքի»

Bar Américain

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
25
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE
25 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8403 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4204

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԸ

—o—

Երկու տարիէ ի վեր լռած է Իր ձայնը :
Չի լսուիր այլեւս Իր խօսքը :
Իր ստորագրութիւնը ա՛լ չերեւար այս սիւնակին տակը :

Փէր Լաչէզի գերեզմանատան մէջ Իր տապանաքարին վերեւ բարձրացող կրա – նիթեայ կոթողին վրայ է դրոշմուած այժմ դլխակիր Շ.ն,— ա՛յնքան պերճա – խօս Իր անշուք պարզութեան մէջ :

Ամբողջ կեանքի մը պատմութիւնն է այդ սկզբնատառը, որ տիտղոսներու չի կարօտիր Իր տէրն ու անոր գործը յաւէ – րանչելու համար :

×

1957 Յունուար 24ը սովորական օր մըն էր եղած իրեն համար, ամբոխովին նո – ւիրուած Իր հոդեվարքին՝ Յաւաջին : Ա – նիկա վերջինը պիտի ըլլար :

Տուն վերադարձին՝ ուղեղային կաթ – ուած մը դինքը կ'առաջնորդէր դէպի հի – անդամոյ, ուսկից ա՛լ պիտի չվերադառ – նար :

Կ'իյնար պատնէշին վրայ՝ հերոսաբար դրիչը ձեռքը, իբրեւ նուիրեալ դինուոր :

Ամբողջ հայ ազդը սգաց Իր կորուստը : Ա՛յնքան մեծ էր Իր հմայքը : Ա՛յնքան ազ – դօգուտ՝ Իր ամբողջ գործունէութիւնը : Անկաշառ ու անշահախնդիր : Ա՛յնքան ւիրուած՝ Իր թերթը, զոր հիմնած էր Լոյս – Քաղաքի սրտին վրայ՝ լուսաւորե – լու համար «տարագիր բազմութիւնները», ինչպէս կը սիրէր ըսել :

Իր յիշատակը յարդելու լաւագոյն ձեւն էր շարունակել գործը, որ Իր կեանքի լմնատն իսկ էր գործած :

Յուղարկաւորութեան օրը Իր դագաղին առջեւ հանդիսաւորապէս կ'ըսէինք .

« Ինչ վերջ պիտի առաջնորդենիք մեզ յաւիտենական հանգստավայրդ : Հանգչէ՛ խաղաղ եւ անվրդով : Ընկերներդ հաւա – տարմօրէն պիտի շարունակեն այն գոր – ծը, որուն նուիրեցիր ամբողջ կեանքդ :

« Յառաջ պիտի բալէ ա՛յն ճամբէն, զոր դուն գծեցիր, պիտի լուսաւորէ եւ արտապատէ տարագիր հայութիւնը, մին – չեւ այն երջանիկ օրը, երբ բախտը պիտի ունենանիք Ձու անիւններուդ հետ մէկտեղ Յառաջդ ալ փոխադրելու հոն՝ ուսկից ե – կած էր — Արարատի ստորոտը, մեր հայրենի ազատ երկիրը » :

Այսօր՝ երկու տարի վերջ՝ հանդիսա սրտով ու հպարտութեամբ կրնանք հաս – տատել թէ յարդուած է արուած խոս – տումը :

Յառաջ անշեղ կը շարունակէ իր ճամ – բան՝ հաւատարիմ իր հիմնադրի քարո – զած սկզբունքներուն ու ամբողջովին նո – ւիրուած հայ ժողովուրդի դերապոյն շա – հերուն :

Չէ վերջացած տակաւին գործը Յառա – ջին, որուն կարեւոր դեր մը վերապահ – ուած է այսուհետեւ եւս Սփիւռքի մէջ :

Չէ լուծուած դեռ Հայկական Դատը , որուն համար ա՛յնքան արիւն թափեցինք :

Չէ իրականացած ոչ միայն «Անկախ»ը, այլ նոյնիսկ «Միացեալ»ը, որուն սին յոյսերով օրօրեցին մեզ ամբողջ երկու տարի՝ 1945 – 47 :

Հայութիւնը կը շարունակէ մնալ տա – րագիր, օտար՝ հիւրընկալ աստղերու տակ, հեռու մայր հայրենիքէն, որուն դուռները փակուած կը մնան :

Հաւատարիմ Իր դաւանանքին, Յառաջ պիտի նուիրուի միշտ ազգապահպանման սրբազան գործին :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԻԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

"ՇԱՏ ԽՕՍԵՑԱՅ ԱՄԵՐԻԿԱ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՄ ՆՈՒԱԶ ԽՕՍԻԼ ՄՈՍԿՈՒԱ"

ԿՐՕՍԻ ՄԻԿՈՅԵԱՆ

Ս. Միւնիխեան փոխ – վարչապետը Ուր – բաթ օր ժամը 12·30ին խորհրդային Թու – փոլեվ 104էն իջաւ Մոսկուայի Վնուքովօ օդակայանը : Զինքը դիմաւորելու գացած էին բազմաթիւ անձնաւորութիւններ : Ասոնց կարգին արտաքին փոխ – նախա – րարը՝ Գրոմիկոյով՝ հարցուց Միկոյեանի անդլերէն «Հաւս տու եաւ տաւ » (ի՞նչպէս կ'ը), Միկոյեան ժպիտով մը պատասխա – նեց :

.Քոփէնհակէն մեկնելէն առաջ Միկոյ – եան մամուլի իր ասուլիսին ընթացքին , ըսած էր.— « Շատ խօսեցայ Ամերիկայի մէջ, այնքան որ ամերիկացի ձերակու – տական մը բաւ որ պէտք է մաս կազմէի այնտեղի մէկ ակումբին որ վերապահ – ուած է շատ խօսող ձերակուտականնե – րու :

Միկոյեան այդ ձերակուտականին ա – նունը չէ տուած բայց խոստացած է որ այլեւս այդքան պիտի չխօսի երբ Մոս – կուա վերադառնայ » :

Տակաւին յայտնի չէ անշուշտ թէ Մի – կոյեան ի՞նչ պիտի պատմէ Խրուշչեւին 20 օրուան իր «առաքելութեան» մասին : Ա – րեւմտեան շրջանակները նորութիւններ կը սպասեն համաչափ կուսակցու – թեան 21րդ համագումարէն :

Մամուլը տակաւին կը զբաղի անշուշտ Միկոյեանով եւ «Լը Մոնտ»ի քրոնիկա – դիր՝ Րոպէր Էսքարփիթ կարճ ոտմսով մը հետեւեալ ձեւով կը ներկայացնէ Միկոյ – եանի ճամբորդութիւնը .—

«Կարծրացած »խորագրին տակ .—

« Այդընհատուրը եւ Տրլլս հետապրոյ մը, զոր ուղղած են Միկոյեանի՝ իր մեկնու – մին առթիւ, այն յոյսը կը յայտնեն թէ Խրհ. Միութեան փոխ վարչապետը նկա – տեց անհատական զրամատիրութեան պե – րազանցութիւնը պետական զրամատիրու – թեան վրայ :*

Անոնք կը հաւատան, ինչպէս իրենց բո – լոր հայրենակիցները, թէ ուղղամիտ մարդ մը չէր կրնար դիտել Միացեալ Նա – հանդները՝ առանց համոյանալու հանրային ձեռնարկութեանց վայելած ապատութե – նէն :

Այս քաղցր, նոյնիսկ յուզիչ պատրան – քին պատճառով է որ ամերիկեան քա – րոզչութիւնը կը դառնայ անզօր :

Միկոյեան, որ անմիտ (էմպէսիլ) մը չէ, շատ լաւ գիտէ թէ Խ. Միութեան ժո – ղովուրդը ներկայիս չունի այնքան սառ – նարան, հեռաձայն, սթիլօ ա պիյ եւ ինքնաշարժ, որքան ունի Ամերիկայի ժո – ղովուրդը : Բայց անտարակոյս կը մղուի խորհելու թէ յառաջդիմութիւնը կը գնա – հատուի աւելի բարեփոխութիւններով քան չոր ու ցամաք արդիւնքով, թէ կա – րելի չէ բաղդատել պատերազմէն հոպիւ վնասուած երկրի մը տնտեսութիւնը ու – րիշ երկրի մը տնտեսութեան հետ , երբ այս վերջինը նոր կը մտնէ արհես – տավիտական յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ, երկու անգամ աւերակ դառնալէ եւ երկու անգամ կոտորուելէ ետք · 40 տար – ուան ընթացքին :

Ամէն պարագայի տակ, իրողութիւն է որ Միկոյեան չուզեց դբօսաշրջիկի վիզան փոխել ներգաղթողի վիզայով : Կը նշանա – կէ թէ չհմայեց զինք Ամերիկան : Կը նը – շանակէ թէ ուղղամիտ չէ : Կը նշանակէ թէ համայնավար է, կարծրացած համայ – նավար մը :

Աշխարհ իրողութիւն մըն է որ ծանօթ էր արդէն ամէնուն : Սակայն կը թուի թէ այս միակ համոզումն է զոր Ամերիկացիք քաղեցին Միկոյեանի ճամբորդութենէն » :

ԱՆԳԼԵՒԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐԸ

●

ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ՝ ՅԱՒԱՋԻԿԱՅ ՇԱՒԱՔ

Անգլիոյ Արտաքին նախարարութեան պիւանագէտներէն մէկը՝ Քրաւ, Գահի – րէի մէջ յայտարարեց թէ չատ քիչ հաւա – նականութիւն կայ՝ որ անգլեւեգիպտա – կան եղմտական համաձայնագիրը ատո – րագրուի չարաթէ մը առաջ :

Բրիտանական մամուլի գործակալու – թիւնը կը հաղորդէ թէ Արաբական Մի – ացեալ Հանրապետութիւնը ընդունած է պիւանագիտական անձնանմխելիութիւն վայելող անգլիական յանձնախումբի մը կազմութիւնը՝ անգլեւեգիպտական եղմ – տական նոր համաձայնութեան գործա – գրութիւնը ստորագրելու համար : Այսու – հանդերձ, Գահիրէ տակաւին չէ ընդու – նած դիւանագիտական յարաբերութեանց վերսկսիլ :

Եղմտական համաձայնագրին յետաձգը – գումը կարգ մը մեկնաբանութեանց դուռ կը բանայ միջազգային մամուլին մէջ :

Արեւմուտքի հետ «լարուած մթնոլոր – ո»ին վերջ տալու ուղղութեամբ կատարա – ուած չընդալից յայտարարութիւններէ ետք, Նախագահ Նասր գործեալ խոչըն – դոններու առջեւ կը դնուի՝ համաձայ – նագիրը ստորագրելէ առաջ : Եւ կը թուի թէ այդ գժուարութիւնները աւելի քա – գաքական բնոյթ կը կրեն, քան մասնա – գիտական :

Վերջին քանի ամիսներու ընթացքին բանակցութիւնները վեց անգամ սկսած եւ ընդհատուած էին : Բայց, չնորհիւ Խօժէն Պլէքի միջնորդութեան կարելի եղաւ ո – րոշ մերձեցում մը ունենալ, Յունուարի առաջին օրերէն սկսեալ :

Համաձայնութիւնը գոյացաւ Յունուար 16ին : Իսկ պաշտօնական ստորագրութիւ – նը տեղի պիտի ունենար չորս օր ետք : Վերջին պահուն սակայն՝ ստորագրու – թիւնը յետաձգուեցաւ «անորոշ ժամանա – կով» : Մամուլը կը չեշտէ թէ Գահիրէ երկընտրանքի մէջ կը գտնուի : Արդէն Խ. Միութիւնը կը թելադրէ Նասրի՝ որ «աշ – խարհակալ »ներուն չմօտենայ : Միւս կողմէ, Պաղտատի ձախասլիւրը յարձա – կում կը գործէ Նախագահին վրայ, ամ – բաստանելով զայն՝ որ ծախսուած է Անգ – լիացիներուն եւ լքած՝ համաբարական պատասպրութեան գործը :

Աւելին՝ Նասր ամէն բան կ'ընէ , որ – պէսզի արաբական երկիրներու հետ խը – զում մը չունենայ :

Այս պայմաններու մէջ Լոնտոն նոր զոհողութիւններ պիտի ընէ՞ արդեօք , դարձեալ Նեղոսի ափերը հասնելու հա – մար :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ալժիէին հասած լուրերու համաձայն Ազատագր. ճակատի պարագլուխները, որ Գահիրէէն վերադարձան Թունուզ՝ գի – նադուլ պիտի առաջարկեն, քաղաքական բանակցութիւններ սկսելու համար :

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ կառավարական տաղնապ մը կրնայ ծայր տալ չուտով : Աւելի օր Ֆանֆանիի գահլիճը 1 ձայնի մեծամաս – նութեամբ միայն կրցաւ իր դոյութիւնը փրկել : Ամէնէն յատկանշական կէտը այն է որ Ֆանֆանիի կուսակիցներուն թիւը որ իրեն դէմ կը քուէարկէ երթալով կը բարձրանայ, ինչ որ արդիւնք է տէմո – քրիսթիանիներու ներքին տաղնապին :

ԱՐԻԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ լրտեսական ցանցի ղեկավարը՝ Զօր. Քարլ Լինք պա – տօնական եղաւ, իր գլխաւոր գործակիցի՝ դնդ. Տոմպրովսքիի փախուստին եւ Պո – նի մէջ կատարած յայտարարութիւննե – րուն պատճառաւ : Ինչպէս գրած էինք երէկ, Արեւմտեան Գերմանիա ապաստա – նելով Տոմպրովսքի պարզեց խորհրդային լրտեսական ցանցին գաղտնիքները եւ ե – րբոպայի մէջ գործող խորհրդային լրտես – ներու անուանացանկը յանձնեց Պոնի կա – ռավարութեան :

(Լուրերու շար.ը կարդալ Դ. էջ)

"ՅԱՌԱՋ"Ի ՆՈՐ ԳԻՆԸ

Տեղական մամուլը երկու շաբաթէ ի վեր դիտել կուտայ թէ կատարուած վե – ջին յաւելումները ինչ տագնապ յառաջ – բերին բոլոր թերթերուն համար, մանա – ւանդ անոնց՝ որ զուրկ են պետական կամ առեւտրական մեծամասնակ ծանուցում – ներէ :

Թղթատարի, ելեկտրականութեան, ըն – կերային տուրբերու եւ թուղթի անհա – մեմատ բարձրացումը աւել կացութիւն մը ստեղծեց եւ հակառակ մեր փոր – ձին անկարելի է պահել թերթին գինը , որ միշտ տեղական թերթերէն աժան է (պատերազմէն առաջ նիշդ հակառակն էր) :

Տեղեկատուութեան Նախարարութիւնը արտօնեց որ Մամուլի Ընկերակցութիւնը իրաւունք տայ թերթերուն իրենց գինը բարձրացնելու՝ մասամբ հաւասարակշռե – լու համար պիտուէէն : Պաշտօնական գե – կոյցը հրատարակուեցաւ Յունուար 23ին :

Այս պայմանաւոր տակ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ Յառաջի գինն է .—

Հատը՝ 20 Ֆր. :

Տարեկան բաժնեգին .— Ֆրանսա եւ Հասարակապետութիւն՝ 4000 ֆր. (վե – ցամսեայ 2200) :

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար տարեկան 5000 ֆրանք (մէկ թերթի առաքման ծախքը՝ որ 4 ֆրանք էր, բարձրացած է 10ֆր.ի) :

Վստահ ենք որ մեր բաժանորդները եւ ընթերցողները պիտի շարունակեն հաջա – ղերել Յառաջը, ինչպէս միշտ, հաւատա – րիմ մնալով անոր եւ իրենց կանոնաւոր վճարումներով դիւրացնելով վարչութեան գործը :

Կանխատեսութեամբ
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

×

ՄԱՄՈՒԼԻ ՁԵԿՈՒՑԸ

Մամուլի արհեստակցական բոլոր կազ – մակերպութիւնները կը հաղորդեն .—

« Յաւով է որ մամուլը ստիպուեցաւ նախատեսել թերթերու գիներու բարձրա – ցում մը, հակառակ որ կ'ուզէր խուսա – փիլ : Բայց օրաթերթերը եւ պարբերա – թերթերը ենթակայ չեն միայն այն յաւե – լումներուն որ յառաջ եկան ելեկտրակա – նութեան, ածուխի, հրանիւթի, թղթա – տարի եւ ընկերային տուրքերու գիներու բարձրացումէն այլ պէտք է հանդուրժեն թուղթի գինի չատ կարեւոր յաւելում մը :

Օրաթերթերը՝ բծախնդիր՝ պահպա – նելու իրենց հասոյթի եւ ելքի հաւասա – րակշռութիւնը որ պայմանն է իրենց ան – կախութեան, որոշեցին ի մօտոյ անցնիլ 25 ֆրանքի» : (Յառաջ՝ 20 ֆրանք) :

ԱՃԻՒՆՆԵՐՈՒ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Փարիզի Շրջ. Կոմիտէի յա – տուկ կարգադրութեամբ եւ պատկան իշ – խանութեան մօտ հարկ եղած ձեւակեր – պութիւնները լրացած ըլլալով, Յունուար 13ին առաւօտ ժամը 8·30ին, Թիւի գե – րեզմանատան մէջ տարիներէ ի վեր հանդչող ողբացեալ ընկերներ Լեւոն Թա – դէոսեանի (Պապաչ) եւ Օհան Կարոյի աճիւնները փոխադրուած են ողբացեալ ընկեր Գարեգին Սարգիսբէկեանի դամ – բարանը :

Փոխադրութեան այս գործողութիւնը կատարուած է Շրջ. Կոմիտէի պատաս – խանատու ընկերով՝ եւ այլ ընկերներու ներկայութեամբ :

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷ

ԱՆՏԻՊ ԷՋԵՐ

ՅՈՒՇԵՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՕՐԵՐԷՆ

1941 Յունիս 27

Այսօր Ա. Զօպանեան յայտնեց թէ ե – դիչէ Զարենց մեռած է աքսորի մէջ: Թէրզիպաշեանի պատմութեան համա – ձայն, զիմում կատարուած էր աքսորէն ազատելու: Երբ ներման հրամանագիրը հասեր է, բանաստեղծը մեռած էր ար – դէն: Չկրցայ ճշդել թուականը եւ վայ – րը :

Այս առթիւ յիշեցի ողբացեալ բանաս – տեղծին այն ոտանաւորը, որու տունե – րուն սկիզբի երկրորդ տառերը վերէն վար կարդալով՝ պերճիմաստ պարբերու – թիւն մը կը կազմեն: Երեք տարի առաջ դիտէի այս պատմութիւնը : Բացատրու – թիւնն ալ կը դնենուի մեր թանգարանը : Երկու տարի առաջ թուրլիի մեր թղթա – կիցն ալ գրած էր: Զտպեցի, սաստ մըն ալ ուղղելով: Ո՞վ կրնար պնդել թէ Զա – րենց անպատճառ մեռած կամ սպաննուած է: Իսկ այդ գաղտնիքը երեւան հանելով կարելի էր գլուխը ուտել: Դժբախտաբար Քալիֆորնիոյ Մշակին մէջ մն Լ. Մար – տիրոսեան (Հնչակեան) հրատարակած է յետոյ այս պատմութիւնը, իր ճամբու տպաւորութեանց մէջ, եւ արտասահմանի դրեթէ բոլոր թերթերը իրարմէ արտա – տպեցին, առանց մէկ վայրկեան անդրա – դառնալու ...

Ճամբորդը (Ա. Թ.) ոչ մէկ իրաւասու մարդու կրցեր է ներկայանալ: Ոչ մէկը հետաքրքրուած է: Իսկ տեղացիներն ալ կը զգուշանան մօտենալ դուրսէն եկած անձերու: Ապրուստը տարապայման սուղ (Հ. Ս.):

1941 Յուլիս 2

Տեսակցութիւն Ա. Թէրզիպաշեանի հետ, Զօպանեանի տունը : (Ներկայ էր նաեւ Ա. Խատիսեան): Մեծ բան մը չի դիտեր: Հարեւանցի տեղեկութիւններ (Հայաստանի մասին): Հաստատեց որ « մթնոլորտը անշնչելի է »: Մարդ մար – դու չի մօտենար: Կառավարութեան ան – դամներէն մարդ չէ տեսած, (չուզեցի , կ'ըսէ ...): Հայկական զօրամաս չկայ երկրին մէջ: Հայ զինուորները կը դնեն – ուին հեռաւոր վայրեր: Նոր եւ աղուոր չէնքեր չինուած են: Տնտեսական վիճակը դէշ չէ, բայց ապրուստը չատ սուղ, այն – պէս որ դժուար կրնան պնդել: Ցառաջ տարուած է բամպակի, ծխախոտի, ցորե – նի մշակութիւնը : Վարչաձեւը «անկա – յուն » կը դնէ (ամբողջ Ռուսաստանի մէջ): Թերի են իր տեղեկութիւնները մը – տաւորական զոհերու մասին: Զարենց մեռած է բանտին մէջ, (ե՞րբ, չի դի – տեր): Զապէլ Եսայեան, Տիգրան Զաւէն, կավոջ եւայլն աքսոր, (ո՞ւր, չի դի – տեր): Պրոֆ. Խաչատրեանի մասին՝ հար – ցուցի, չի դիտեր: Սահակ Տէր – Գար – բիէլեանի սպանութեան պարագաները պատմեր են իրեն (պատուհանէն դուրս նետուած): Արեւմտահայ բանաստեղծնե – րու երկերու հաւաքածոյ մը 20·000 օրի – նակ (Վարուժան, եւայլն): Աւ. Իսահակ – եանը տեսեր է Մոսկուայի մէջ: Բանաս – տեղծը Ապրիլ Տասնըմէկի առթիւ «Խոր – հրդային Հայաստան»ի մէջ պատմած է ե – ղեր հայկական ջարդերը : Նոր սերուն – դին առողջական վիճակը հարցուցի : Վարանում: « Չեն ածիլուիր» ըսաւ: Ինչ – պէս միշտ, կը խօսի աւելի չատ ձեռքով քան բերնով: կարծես այս անգամ աւելի մեծ չհամութեամբ, Խրշէմիշ կ'ըլլայ , կ'ըսեն Թուրքերէն): Անչուշտ անոր հա – մար որ տպաւորութիւնը չատ աւելի ծա – նրը է, բայց չուզեր բացուիլ :

Ինք պնդեր է որ կաթողիկոսը ըն – տրուի: Սամսոնն ալ համոզեր է եւ քիչ է մնացեր որ յաջողի: Բայց Զէօրէքճեան արքեպ. մերժեր է օրինական առարկու – թիւններով: Եղիպտոս, Պոլիս եւ Իրան չեն մասնակցեր: Անձամբ ներկաներէն Յակ. եպ. եւ Երուսաղէմի պատրիարքը : Սուրիոյ պատգամաւորները (Գ. Խիչք – եան) հակառակ Իրան հասած, իմացեր են յետադարձումը :

Երեւանի մէջ կան չորս – հինգ եկեղե – ցիներ: Ժողովուրդը չատ մոմ կը սպա – ռէ, վաթսուն հազար րուբլի եկամուտ ունեցեր են մոմէն: Էջմիածնի մէջ մնա – ցեր են երկու եպիսկոպոս եւ մէկ – երկու վարդապետ : Ժողովուրդին մէջ կը զգա – ցնեն որ երկիրը պէտք է ընդարձակուի , նեղ է 1·250·000 բնակչութեան համար : Մտաւորականները աւելի զգոյշ են :

Կեդր. Կոմիտէի քարտուղար կը մնայ Ցարութիւնեան, որ վրացախօս ըլլալով հանդերձ՝ եռանդով մղում կուտայ հայ – կական մշակոյթին զարգացման: Կոմի – տասի չարժանկարը կը պատրաստուի եւ Ցարութիւնեան ամէն օր ներկայ կ'ըլլայ փորձերուն: Բաֆֆիի « Դաւիթ – Բէկ»ը եւ «Սամուէլը» ապուած 7000 օրինակ , անմիջապէս սպառած: Թատրոն եւ սինէ – մա բանուկ: Ճիշդ են Ցառաջի տեղեկու – թիւնները Սահակ Տէր – Գարբիէլեանի սպանութեան մասին: Ազատ Յանջեանը կը մեղադրուի եղեր իրրեւ ապստալին պիծ տանող, ինքնապլուխ, եւ խնամիներ տե – ղաւորող: Լէնինի արձանը 28 մեթր բար – ձրութեամբ :

1941 Նոյեմբեր 1

Ցո՛ւրտ է, կծու, խշխշուկ ցուրտ մը, տասը օրէ ի վեր: Ոչ կեդր. Չերմութիւն, ոչ ալ ծխնելոյղ մը՝ քանի մը կտորած աթոռ վառելու համար: Ցուրտին տատի – ճանը չեմ դիտեր, բայց ես որ մսկոտ չեմ, իրապէս կը նեղուիմ: Կարելի չէ վրայէ վրայ կէս ժամ նստիլ , կարղալ կամ գրել :

« Ցոհանոց ղնա, կապը կը վառի, կե – րակուր կ'եփի, կը տաքնաս, բայց նայէ որ կերակուրը չայրի, ես չուկայ կ'եր – թամ »:

Թուղթ գրիչ ժողվելով փոխադրուեցայ Յոհանոց: Կազին տաքութիւնը , կերա – կուրին չոգին, Յոհանոցին փոքրութիւնը բաւական օգնեցին քանի մը էջ մրոտելու: Ջորս անգամ ալ սանին բերանը բացի, տաք ջուր լեցուցի, որպէսզի կերակուրը չայրի (սխեռ): Ջար սառանայ, հինգե – րորդին ուշ մնացի եւ երբ կափարիչը բացի, սխեռը ջուրը քաշած , այրիլ սկը – սած էր:

Ե՞րբ տաքութիւն պիտի ունենանք : Նոյեմբեր 15ի՞ն: Դեկտեմբեր 15ի՞ն: Ոչ դռնապանը պիտի, ոչ ալ տանտէրը: Հը – րամանի կը սպասեն կառավարութենէն : Իսկ ցուրտը որո՞ւ հրամանին կը սպասէ մեղմանալու կամ սաստկանալու համար :

Շատեր սրճարան կ'երթան, ժամերով կը նստին, որպէսզի չմսին: Ուրեմն նորէն սրճարանն՝ե՞րը ժամադիր ըլլանք, ծխախի դուռ մը եւս բանալով: Երկի Լ.ը տեսայ, արդէն տկար, քանի մը զօսի եւ ֆանելա կապած :

— Շիտակ ըսէ, հիմա չե՞ս փնտռեր Ցառաջի համեստ խմբագրատունը, եր – կու երկաթ վառարաններով: Ածուխը կը լեցնէիր ու կը լեցնէիր, թէյն ալ միշտ վրան, սիկառէթը պատրաստ ամէնուն դրպանը: Ի՞նչ կ'ընէ հիմա Նարդունին, որ վերարկուն կռնակը, վառարանը կը տաքցնէր կարմրցնելու աստիճան, փու – ռի վերածելով սենեակը, իսկ դուն կը փախչէիր միւս սենեակը: Սիրտդ նեղ – ուէր՝ կը ցաւկէիր դիմացի սրճարանը , սեւ սուրճ մը ճաշակելու համար: Ա՛ն ալ չկայ հիմա, համով – հոտով fաֆէ – նա – քիւրը ...:

Կ'արժէ՞ր խօսիլ այս մանր նեղութիւն – ներուն վրայ, երբ ամբողջ Եւրոպան պա – տերազմի դաշտի վերածուած է, սկան – տինաւեան երջանիկ երկիրներէն մինչեւ Ափրիկէի ափերը, երբ վեց միլիոն երի – տասարդներ իրար կը բզկտեն ուրիշ մի – լիոններու հետ, Պալթիկէն մինչեւ Սեւ ծով, երբ մարդուն հնարած հրէշային մեքենաները հազարներ, հարիւր հազար – ներ կը փոչիացնեն մէկ ժամուան մէջ , երբ հարիւրաւոր օդանաւեր մահուան պարը կը պարեն ցամաքի թէ ծովի վրայ, երբ ամէն օր նաւախումբեր ծովամոյն կը կորսուին կամ կը պայթին քանի մը վայրկեանի մէջ, երբ միլիոններ անօթու – թեան դատապարտուած են ամխանելէ ի վեր կամ լեռ ու ձոր ինկած՝ խուճապա – հար կը փախչին, կը փախչի՞ն չեն դի – տեր ո՛ւր, երբ ամբողջ քաղաքներ ականի վրայ նստած են, մէկ օրէն միւսը պայ – թելու համար, երբ քու հայրենիքդ ան – դամ կրակին բերանն ինկած, անձկու – թեամբ կը սպասէ օրհասական պայքա – րին, երբ ամենաղօր նախապահ մը իր երկրին վարկը ի սպաս դրած է սպանդը երկարաձգելու եւ տարածելու համար, մարդկութիւնը դէպի յաղթանա՛կ առաջ – նորդելու համար: Փառք չե՞ս տար որ դոնէ քու բնական երկիրդ աժան ազատե – ցաւ բուն պատերազմի արհաւիրքներէն :

Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՕՐՄԱՆԵԱՆ եւ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԺԷ.— ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

— Ինչո՞ւ չմեռաւ Բաբկէնի պարիսպ – ներուն տակ :

Քանի՜ւ տարի առաջ, 1930ին, ծանր վէճ մը ծագեցաւ Շ. Միսաքեանի եւ Ա. Զօպանեանի միջեւ :

Վէճին նիւթը՝ հրաշալի :

Մայքըլ Արլէն դեռ նոր հրատարակեր էր (1929 Սեպտեմբեր) պատմուածքներու շարք մը, — Մանուկները աւտտաիճ մէջ: Պատմուածքներէն մին, առաջինը, խորա – գիր ունէր «Քաղաքացի դարձած Անգլիա – ցիի մը խոստովանութիւնները»: Հրատա – րակիչը փոխած էր այս խորագիրը եւ դրած .— Եւ 21 տարեկան էի:

Արդարեւ, պատմուածքին հերոսը , անգլիական քաղաքացիութիւն ստացած Հայ մը, կը պատմէ իր տառապանքը , ծնունդ՝ ահաւոր fոմփլէքսի մը, ամէն Հայ երիտասարդի ծանօթ՝ աչխարհի այն մասին մէջ, որ կը կոչուի Արեւմուտք : Թթու՜ւ, միշտ թթու, այրող – մրկող « խոստովանութիւններու » տեղի տուած է այդ fոմփլէքսը, ընդվզեցուցիչ մեղա – դրանքներու՝ հանդէպ այն ժողովուրդին, որ կը կոչուի Հայութիւն :

Հրատարակիչը, Անգլիացի, առաջին իսկ ընթերցումով հասկցեր է թէ երի – տասարդութի՛ւնն է դրդիռը: Մեղքին « փուչը » կը դնուի 21 տարիքին մէջ , ընդունելով որ այդ տարիքը իրաւունք ու լեզու կուտայ երիտասարդին՝ պարսաւ կարդալու, նոյնիսկ հայհոյելու: Հասցէ՞ կ'ուզէք, ի՞նչ կարեւորութիւն ունի հաս – ցէն, — աջին, ձախին, Ցորենացիին, Նա – րեկացիին, ազգին, աչխարհի, նոյնիսկ Աստուծոյ: Տարիքի վերնայարկերուն մէջ կը մեռնի այդ ընդվզումը, կը նստի հա – մակերպութիւնը :

Հասկնա՞ր է անգլիացի հրատարակիչը եւ մտածեր թէ ահաւոր դժբախտութիւն – ներէ եաք, որոնք, թերեւս աչխարհա – դրութեան ծնունդ, հալածեր են ամբողջ ժողովուրդ մը դարերու ընթացքին, տար – րեր դժբախտութեան մըն է ենթարկուեր նորէն՝ նոյն ժողովուրդին մէկ բեկորը , « Նոյի տապանէն փրթած», իր հոգին խլուած եւ նոյնիսկ բախտաւոր աչխարհ նետուած, — դժբախտութիւն մը որ կը նուաստացնէ , նկուն եւ անարդ մնացորդի մը կը վերածէ զայն՝ օտարներու առ – ջեւ,— անգլիացի հասարակ աղջկան մը առջեւ: Ադկէ՝ ընդվզում մը :

Կեանքի ոչ մէկ չրջան անողորմ է այն – քան, հպարտ եւ ընդվզող, որքան երբ կը լրանայ երկու տասնամեակ :

Հասկցեր է Անգլիացին թէ «խոստովա – նութիւնը», պարսաւական ըլլայ թէ ինք – դինք խարազանող, պոռթկում մըն է՝ դժբախտ երիտասարդութեան մը բնախօ – սական յայտանիչ, ինչպէս խօսքերը կան՝ որոնք կը համարուին արբունքի յայտա – նիչ :

Բայց չէ՛ հասկցեր Արչակ Զօպանեան , դրագէտ, բանաստեղծ, քննադատ եւ հա – մայնապէտ (իմ նիւթէս դուրս կը մնայ ըսել թէ ի՛նչ բան կը հասկնար ասկայն):

Հասկնալու համար՝ կը բաւէ Հա՛յ ը – լալ նախ :

Կարելի է Հայ ըլլալ fարթ տի՛տանիք – թէով: Հայ ըլլալ նաեւ... քաղաքավա – րութեան համար, ի յարդանս հօր կամ մօր :

Երկրորդ՝ երիտասարդութիւն ապրիլ :

Կարելի է երիտասարդ ըլլալ ծննդեան թուականի փաստաթուղթով: Թուաբա – նական հաչիւով, (չատե՞ր կը ճանչնամ, ասկայն, որ յիսուն տարեկան եղած են՝ առանց երբեք 21 տարեկանի կեանք մը ապրելու կամ դգալու):

Բայց Հայ ըլլալ եւ 21 տարեկան , — ուրիշ հարց է պարագան: Ա՛խ, ի՛նչ հրա – չալի նիւթ է վերլուծել 21 տարեկաններու հոգեբանախօսութիւնը, ուսումնասիրել և – րիտասարդութեան հոգեկան անդրա – պարձները (ռէֆլէքս),— ընդվզումի ապատակութիւնը ազգին կրած անարդան – քին դէմ, դերադոյն անհանդուրժողու – թիւնը նուաստացումներու դէմ, մինչեւ անձնուրացութիւն՝ ըմբոստացում ցեղին արժանապատուութեան խաթարման փոր – ձերուն դէմ: Նման պայմաններու վրի – պումն է որ ի վերջոյ կը ստեղծէ վիճակ մը, ուր երիտասարդը կ'ամչնայ իր ազ – գութենէն, եթէ ոչ իր տարիքէն, կամ կը հրաժարի ապրելու իրաւունքէն:

Այժմ երեւակայեցէք հոգեվիճակն այն երիտասարդին, որու հայրենիքը կը կոչ – ուի... Սփիւռք, կամ որու ազգութեան անուն տրուելու համար փոխ կ'առնուի... Նանսէնի անձնանունը: Հողէն որ ծնած է պինք, ժողովուրդէն որ արիւն առած է իրեն, քաղաքակրթութենէն որ պինք կը կապէ պատմութեան, հպարտութեան փաստ մը տալու համար օտար աղջկան որ կը կանգնի առջեւը ու կը խնդայ՝ իր բո – լոր չնորհքները ասպետի՛ն միայն ընծա – յելու պատրաստ, երբ թաց լուցկիի պէս անպէտ բան մը կը դառնայ հայմաթլոս երիտասարդը՝ չկարենալով նմանիլ այլ ժողովուրդներու բռնկցնող երիտասարդ – ներուն՝ իրենց հայրենիքով պարծենցող , իրենց ազգային նուաճումներով յոխոր – տացող, իրենց մարդկային իրաւունքնե – րով սնքացող, պիտի ըսէի թէ բերնին մէջ լեզո՛ւ անգամ չունի, եթէ չըսէր :

— Ինչո՞ւ չմեռաւ Բաբկէնի պարիսպ – ներուն տակ :

Կամ, ինչպէս կ'ըսէ Մայքըլ Արլէն, իր հերոսին բերնով :

— Ո՛վ, Հայաստան, աչխարհ ձանձրա – ցո՛ղ է քեզմէ, չե՞ս տեսներ Արեւմուտքի ժողովուրդները, քծնելով հրէութեան ուժին առջեւ, անկարող են այլեւս որեւէ հաճոյք քաղելու քեզ մեղքնալէն: Անոնք ձանձրացած են քու քրիստոնէութենէդ , քու ջարդերէդ , քու տրտունջներէդ , քու պոյութենէ՛դ :

Եւ դառն այլ խօսքեր :

Հրաչալի՛ է, հրաչալի՛: Զարմանալին այն է որ Զօպանեան չըսաւ «զմայլելի» , դէթ մէկ անգամ գործածելու համար ճիչտ իր տեղը: Ընդհակառակն փրփրե – ցո՛ւ, ու նախատեց Մայքըլ Արլէնը :

Շ. Միսաքեան ելաւ պաչտպանեց Մայ – քըլ Արլէնը(*) : Կուբը հասաւ այն ատե – ձանին, որ Ցառաջի խմբագրութեան կոչ – մէ՝ Հրանտ – Սամուէլը ղրկուեցաւ Մայ – քըլ Արլէնի մօտ, լուսաբանութիւն խնդ – րելու :

Մայքըլ Արլէն պնահատեց Ցառաջի խմբագրապետին ղրկած հասկացողու – թիւնը եւ ճաչակը, նոյնիսկ անգլերէն լեզուի թափանցողութիւնը :

×

Ինչո՞ւ անդրադարձայ այս միջադէ – պին :

Եթէ հարկ ըլլար վերլուծել Մայքըլ Արլէնի գործը, պիտի ուզէի նախ պարզել ստեղծագործական մեթոտները, — ներ – չնչումի (էնսփիռասիոն) տեսութենէն մինչեւ այն դպրոցը՝ որ արուեստին ծա – գումը կը դնէ խաղին մէջ (ժէօ), ըստ նորերուն՝ հմայքին կամ հրապոյրին մէջ (շառմ), որու դրական ուղին կը տանի կախարդանքին (մաժի), իսկ բացասական ուղին՝ չոճին,— զայթակղեցնելու եւ պայրացնելու :

Մայքըլ Արլէն, դրական քմայքներու ո – րոնումէ մը աւելի, կ'աչխատի պատկե – րացնել հայ երիտասարդութեան էկզ ոդ – ւերզուութիւնը,— հոգեկան բեկում մը :

Այս հարցին մէջ գիս կը հետաքրքրէ միայն մէկ բան , — երիտասարդութեան ւտացած կարեւորութիւնը իրրեւ դրական նիւթ :

Ազգային կեանքի մեր հետաքրքրու – թեանց պատմութեան մէջ երիտասար – դութիւնը համարուած է մակարուծային երեւոյթ, արտօնեալ ժամավաճառու – թիւն, կամ գետ մը, որու ջուրով ոչ ա – ղօրիք կը դառնայ, ոչ ալ դաչտ կ'ոռոգ –

(*) Այս վէճին առթիւ Շ. Միսաքեան գրած է երկու խմբագրական, որոնք , գրական վերլուծումի սքանչելի դասեր , դժբախտաբար դուրս կը մնան հաւաքածոյէն, *Օրեր եւ ժամեր* :

Ամէն նոր փոս որ կը բացուի, կոչ մըն է, ճիգ մը աւելի փորձելու . յանճնառութիւն մը աւելի ստանձնելու, որպէսզի կտրուած ճամբան ա – ւելի զարգանայ եւ ամրանայ, մէկ սերունդէն միւսը :

Շ.

1956 , 7 Յուլիս

Եփրատ, գետ միջերկրական· հարեւանները կիրակնօրեայ՝ հագուստ են հագեր արդէն, կամուրջէն աս – դին: Ագատութիւն: Հայրենիք: Ա – րեւելքէն Արեւմուտք: Մինչեւ ծո – վափ :

Եփրատ, արբայագունի անժա – ռանգ, ժողովուրդ մը կը ծաղկի հարեւան Արաբսի ափերուն վրայ :

Իսկ դո՞ւն: Դեռ երկա՞ր «ի վերայ աւերակաց»: Դէմ դիմաց համատա – րած ամայութեան, ուրկէ բուերն անգամ խոյս կուտան խուճապա – հար :

Ե՞րբ կը բացուի խորհուրդը խո – ժոռ ալիքներուդ որ կը թաւալին սա կամուրջէն վար :

Եփրատ, անգիր պատմութիւն ազ – գային եւ միջազգային ,

Բարութիւն, գօրութիւն, խորու – թիւն:

Ամբողջ բազմութիւններ կը հալին ձայնիդ կաթսէն :

Ե՞րբ կը շաչեն փրփրադէզ ալիք – ներդ, իբրեւ շեփոր աւետաբեր :

Ե՞րբ ջուրերդ վերստին կը դառ – նան օրհնաբեր անձրեւ Հայաստան – յայց արտերուն ,այգիներուն, ածու – ներուն :

Լուսացնցուղ շատրուանը Ագա – տուեան եւ աշխատանքի :

1948

.....

.....

Մեր երգը պիտի ըլլայ միշտ , «Առաւօտ Լուսոյ »: Բոլոր ճակատ – ներուն վրայ: Բոլոր ցամաքներուն վրայ: Ծովուն դիմաց թէ ներան ստորոտը :

Որքան խուսափի «Արեգակն արդար», այնքան պիտի դառնանք ժիր: Ըմբոստ եւ տոկուն :

1 Յունուար 1956

.....

.....

Մեռելները կը տրտնջային, իրենց փոսացած աչքերը խրելով համատարած խաւարին մէջ:

— Մենք չտեսանք ո՛չ Եւրոպան , ո՛չ Ամերիկան: Հարեւան լեռն եղաւ մեր հորիզոնը, եւ կամ ծովափը : Սենք մեր մտքի պաշարն ստացանք դաշտերէն եւ գիւղերէն, պակասը լրացնելով յետամնաց քաղաքներու մէջ :

Դուք, ահա տարիներէ ի վեր փո – ուած լուսացնցուղ ափերու վրայ , ազատ եւ անվտանգ , դուք ինչո՞վ կ'ապացուցանէք ձեր առաւելու – թիւնները: Ո՞ւր է շօշափելի արտա – յայտութիւնը ձեր կորովին ու մտ – քին, ձեր գերազանցութեան, ի խն – դիր այն երկունքին որ լեցաւ մեր արեան ճապաղիքներուն մէջ :

Մեռելները դեռ ուրիշ բաներ ալ կը խօսէին, բայց ....

Շ.

24 Ապրիլ, 1938

ԾԱՂԿԵՊՍԱԿ

—o—

Երկու տարիներ սահեր են արդէն այն օրէն ի վեր, երբ ցուրտ հոգին յանձնեց – ցինք մեր հէգ Շաւարշը :

Եկեր էին բոլորը, նոյն իսկ հեռաւոր դաւառներէն, ընկեր թէ բարեկամ, իրենց վերջին յարգանքի տուրքը տալու անհե – տացող ղրչի վարպետին :

Դեռ երէկ էր կարծես, արցունքը մեր աչքերուն՝ բոլորուած էինք իր դագաղին չուրջը, գերեզմանատան մէջ, ու երբ քա – հանան իր վերջին ապօթքը լացուց , փափաքեցանք որ ան վերջին անգամ մը եւս լսէ իր այնքան սիրած կուսակցու – թեան քայլերգը: Որքան յուզիչ էր պա – հը: Ցուղարկաւորները միաբերան թգա – ցուցին «Մշակ բանուոր»ը արձագանգ տալով գերեզմանատան ցուրտ չիրխմնե – րուն :

Երկու տարիներ են սահեր ... տակա – ւին աչքիս առջեւ կը պատկերանայ սա – կայն իր դէմքը ամէն անգամ որ մտնեմ խմբագրատունէն ներս: Այնտեղ է ան, կարծես, նստած՝ գրասեղանին առջեւ, աջ կողմը, ձեռագրի մը վրայ հակած :

Ու մտնալուդ ամէն անգամ որ կը մտ – նեմ «Մշակոյթի Տուն»ը, իր ձայնն է որ կուգայ ականջիս· «Առնենք այս տունը , երիտասարդները ազատենք սրճարաննե – րու անկիւններէն» :

Տարաբախտ Շաւարշ, տվինք տունը, կը վերանորոգենք զայն, որքա՜ն պիտի ուզէինք սակայն քեզ տեսնել հոն՝ գրա – սենեակի մը մէջ, գրիչը ձեռքիդ : Ի՜նչ ոգեւորութեամբ խմբագրականներ պիտի կրէիր արդեօք, թմրած հոգիները հրա – հրելու: Որքա՜ն պիտի տաքցնէիր մթնո – լորտը մշակոյթի այդ պատերէն ներս :

Ցիշատակդ յարդող ընկերներդ ու բա – րեկամներդ սրահը ձօնեցին քու անուա – նդդ, պիտի զարդարեն զայն քու եւ ան – դարձ մեկնող գրչի ընկերներուդ նկար – ներով ու հայ երիտասարդները, որ այն – քան սիրեցիր՝ հոն պիտի թնդացնեն ազ – գային երգը, վստահ եղիր :

Պատանի տարիքէս ճանչցեր էի գինքը Պոլիս: Գրատուն մը ունէր, որու ցուցա – փեղկին մէջ տեսայ, օր մը, Ահարոնեանի « Հայրդիները»ը : Գնեցի գիրքը, որ ա – ռաջին կայծը դրաւ հոգիիս մէջ :

Վաւերաւն երիտասարդ էր Շաւարշ այն ժամանակ, ու բնաւ չէի երեւակայեր թէ պիտի գտնէի գինքը Փարիզ, տասնեակ տարիներ ետքը, ճերմկած մազերով եւ չարաչուք օր մըն ալ իր յուղարկաւորը պիտի ըլլայի :

Սիրելի Շաւարշ, մահուանդ երկրորդ տարելիցին առթիւ, յիշատակի եւ յար – գանքը սա քանի մը տողերը ընդունէ իբր համեստ ծաղկեպսակ քու ցուրտ չիրխմիդ վրայ :

Պ. ԶՊՈՒՐՃԵԱՆ

Ինձ թաղէք, երբ կարմիր վերջալոյսն է մարում,
Երբ տխուր, գգուանքով արեգակը մեռնող
Սարերի արծաթէ կատարներն է վառում,
Երբ մթնում կորչում են ծով ու հող···

Ինձ թաղէք, երբ տխուր մթնշաղն է իջնում ,
Երբ լռում են օրուայ աղմուկները գուարթ,
Երբ շողերն են մեռնում, ծաղիկները — նիջում ,
Երբ մթնում կորչում են լեռ ու արտ :

Իմ շիրմին դալկացող ծաղիկներ ցանեցէք,
Որ խաղաղ ու հանդարտ մահանան
Ինձ անլաց թաղեցէք, ինձ անխօս թաղեցէք·
Լռութի՜ւն, լռութի՜ւն, լռութի՜ւն անսահման ···

ՎԱՀԱՆ ՏԷՐԵԱՆ

1958Ի ԱՄԷՆԷՆ ՇԱՏ ՍՊԱՌԱԾ ԳԻՐՔԵՐԸ

Փարիզեան կարեւոր չաթաթաթերթե – րէն՝ Լէ Նուվել Լիթերէր հրատարակիչ – ներու դիմելով ստացած է 1958ի ընթաց – քին ամէնէն շատ սպառած գիրքերու ա – նուններն ու տպաքանակները: Հետաքր – քական է անշուշտ այս ցանկը, նկատե – լով որ ընթերցասէրներու ճաշակի մե – ծամասնութիւնը կ'ուզէ գիտնալ թէ ըն – հանրապէս ո՞ր հեղինակները կը կար – պացուին :

Տեղական գրեթէ բոլոր օրաթերթերը հրատարակեցին այս ցանկը, գնահատա – կան տողեր նուիրելով աշխատանքին եւ պաղատարին: Արդարեւ, Թիւերն ու ա – նուննները կը ներկայացնեն պատկեր մը, որ մէկ տարուան գրական կեանքին հա – րատ հայելին է· աւելի խօսուն՝ քան թէ որեւէ գրախօսական կամ յօդուած :

Ստորեւ կը հրատարակենք չաթաթա – թերթին կողմէ հաւաքուած անուններն ու թիւերը :

ԳՐՔԻ ԱՆՈՒՆ	ՀԵՂԻՆԱԿ	ՏՊԱՔԱՆԱԿ
Տոքթ· Ժիվակօ,	Պ. Փասթերնակ	300·000
Ամէն գնով արձակուրդ	Փ. Տանինօս	260·000
Սէն – Ժերմէն կամ բանակցութիւնը ,	Ֆ. Վալտէր	120·000
Երկնային կայսրութիւն,	Ֆր. Մալէ – Ժորիս	120·000
Հանդիպումը,	Հ. Թրուայեա	117·000
Առիւծը,	Ժ. Քէսէլ	108·000
Կարծածէդ աւելի ուշ է ,	Ժ. Սեսպրօն	100·000
Աշխարհի Ամբողջ իմաստը,	Փ. Տանինօս	100·000
Ուղղութիւն՝ Երկիր,	Ժ. Կրանմուժէն	90·000
Մեծ խեցգետնակը	Պ. Փուաթօ Տելփէշ	85·000
Յանցանքի, Տոքթ· Ռոշ	Ա. Սուպրան	80·000
Ռազմիկին հանգիստը	Ք. Ռուշֆոր	77·000
Լեզուարտը	Լ·Տ· Կլիսան	65·000
Կարգապահ աղջկան մը յուշերը	Մ. Տը Պովուար	62·000
Հիւսիսի լոյսը	Ա. Ժ. Քրոնէն	60·000
Սուրբ շաբաթը	Լ. Արակոն	55·000
Հրեշտակներու մարքիզուհին	Ա. եւ Մ. Կոլոն	55·000
Հոգիներու մեծ դարը	Տանիէլ – Ռոփս	55·000
Մեծ ճարճատումներու դարը	Տանիէլ – Ռոփս	55·000
Փէֆինի ճամակը	Փըրլ Պըք	53·000
Փարիզի եւ Փարիզցիներու պատմութիւնը		52·000
Ալճայի հարիւրամեակը	Մ. տը Լա Ռոշ	50·000
Միսէ դիմակը	Վան Տէր Մերշ	42·000
Սիրահար միամիտը	Փ. Կիւթ	42·000
Աֆիւ – Աֆիւ	Թ. Հէյտէրտալ	38·600
Ս· Վեմը	Փ. Պընուա	38·000
Տանջանքներ	Մ. Ա. Տէմարէ	36·000
Նամակը կառքի մը մէջ,	Լ. Տը Վիլմորէն	35·000
Անճելօ	Ժ. Ժիոնօ	35·000
Բարբարոսին երկիրը,	Ժ. Ուկրօն	35·000
Ադեֆսանդր Մեծ	Մ. Տրիւոն	33·000
Փնտռելով՝ Թասիլիի որմանկարները	Հ. Լոթ	32·000

30000 տպաքանակով հրատարակուած են հետեւեալ տասը գիրքերը·—

Արուեստն ու մարդը Ըրնէ Իւկ
Երկար սէր մը ·— *Փըրլ Պըք*
Շահագրգիռ մեծութիւն մը·— Ֆ· Սոլէր
Ըսէ թէ ով կը սիրես·— Մ· Ա· Տէմարէ
Լուվրի հրաշալիքները (Տպ· Հաչէթ)
Տիրոջ ձախ ձեռքը·— Ու· Պարէթ
Ապրելու խանդը·— Ն· Ռէ
Ամէն բան կարդաց·— Պ· Ժորժ
Մեծ դրախտը ·— Սամիվել
Նափոլէոն·— Լ· Մատըլէն

Փիէր Պուլի «Փրկութեան ճամբաները» տպուած է 26·000 օրինակ: Իսկ 25·000 օրինակով հրատարակուած են հետեւեալ ղորձերը ·—

Թուլուզ – Լոթրէքի կեանքը·— Հ· Փե – *բիւչօ*
Համաշխարհային պատմութիւն·— Գ· *Հաասը*
Գրականութեանց պատմութիւն·— Գ· *Հաասը*
Ժերալտ·— Տ· Տիւ Մորիէ
Առաջ եւ յետոյ·— Ա· Տը Սէվիէռէօ
Մոտիլեանիի կեանքը·— Ա· Սալման
Ձերմակ վհուկը·— Է· Կուճ :

Շաբաթաթերթին հրատարակած ցանկը կ'երկարի, հասնելով մինչեւ տասը հա – զար տպաքանակի արժանացած գիրքե – րուն: Ուշագրաւ է որ աղմուկ ստեղծած կարգ մը գիրքեր կը գտնուին 25·000էն վար տպաքանակ ունեցող գիրքերու չար – քին: Ա· Լանուի «Պրիժիժ ժամադրութիւ – նը» որ մամուլին կողմէ գնահատուեցաւ եւ կը սպասուէր որ Կոնֆուռի մրցանակին արժանանայ՝ 21·000 օրինակ տպուած է, իսկ Ֆրանսուա Մորիաքի «Մարդու որ – դին» վէպը՝ միայն 13·000 օրինակ :

Միւս կողմէ , մինչ Պորիս Փասթերնա – քի Տոքթ· Ժիվակօն տարուան ամէնէն շատ սպառած գիրքն է (300·000), նոյն հեղինակին « Ինքնակենսագրութեան փորձ » գործը տասը հազարէն վեր չէ բարձրացած :

Սերժ Կրուսարի «Գեղեցիկ յոյսը» գոր – ծին տպաքանակը 11·000 է, իսկ Կրահամ Կրինի «16 Նորավէպեր»ը՝ 10·000 :

Ողջ ըլլան թէ մեռած, մտքի եւ արուեստի մշակները բազմութեանց սրտին կը խօսին իրենց ստեղծա – գործութիւններով : Իրենց երկունքով եւ վաստակով :

Շ.

ութ: Ամբար սուս: Դուք ճչեցէք պարբ հայվանը :

Գաղափա՜ր չունինք սերունդներու պայքարին մասին, ահա թէ ինչո՛ւ յիմա – րի նմանցուցած են Արտաւազդը՝ մեր վարժապետներուն չարաղրած Հայոց Պատմութիւնները:

Կը զարմանաս որ, մեր մէջ, ամէն օ – րէնք եւ աւանդութիւն Աստուածաշունչ Մատեանէն քաղելով հանդերձ, իմաս – տութիւն ու գործելու իրաւունք առանձ – նաշնորհ սրտուած են ծերերուն: Մուսոլի – նի կը նեափէր յիսունէն վեր իմաստուն – ները եւ հանրային գործիչները՝ աթոռնե – րը տալու համար երիտասարդներուն , — այն տարիքին, որ ոչ միայն խանդավա – ռութիւն կը դնէ պատասխանատուութեան մէջ, այլ եւ անձանօթ կը մնայ վարա – նումներու եւ խարխափումներու: Վճռա – կանութիւնը տարիքի հարց է առաւելա – գոյն չափով : Ահա թէ ինչո՛ւ Մովսէս եւս արդիւնց պաշտօնէ դադրեցնել ով որ կը լրացնէր յիսուն տարին· « Ի յիսնամե – նից՝ ի բաց կացցեն ի պաշտամանէ ան – ոք, եւ ոչ եւս գործեսցեն» (Թուոց, Ը· 25):

Օրմանեան, որ Աստուածաշունչ Մատ – եան է կարդացած, «խօլական» կ'անուանէ երիտասարդութիւնը, ու խիստ քննադա – տութեան մը կ'ենթարկէ Իզմիրլեանը ·— « Միակ կէտը, որ Իզմիրլեանէ չէր ըս – պասուեր, նորահաս երիտասարդութեան խորհուրդները փորձառու խոհականու – թեան խորհուրդներուն նախապատկել է»:

Հետեւա՞նքը ·—

« Ընկճուած եւ անօգնական ժողո – վուրդը տարաւի պէս սկսաւ տեղացնել պղծական յայտարարութիւններ, վհատե – տին (Ապոիւլ Համիտի) չնորհապարտ , պաշտօնեաներէ դոհ, կացութեան համա – կերպող, հրամաններու հնազանդ խոստո – վանելով գինքն եւ անարատունչ ընդունե – լով որ կոտորածէ ազատուածները իբրեւ ոճրագործներ բանտերը լեցնեն եւ գատա – բաններով ծանր պատիժներու ենթար – կեն»:

Սումիսխոնի այս ահաւոր, այս սմո – քալի պատկերին պատասխանատուութիւ – նը դիտէ՞ք թէ որո՛ւ վրայ կը նետէ Օր – մանեան, — Իզմիրլեանի :

Օյինպազութե՞ն նայեցէք :

Բայց ինչո՞ւ եւ որո՞ւ դէմ ըմբոստա – նաւ երիտասարդութիւնը, մերժելով այն քաղաքականութիւնը, որ Բոմպիէխոնը կը ստեղծէ երիտասարդութեան մէջ եւ ըսել կուտայ Փատիշահիմ չոճ եաշա պոռա – յող ժողովուրդի մը երեսին .

— Ինչո՞ւ չմեռաս Բաբելոնի պարիսպ – ներուն տակ :

Վերջին յօդուածով մը՝ մեր դատա – պարտութիւնը Օրմանեանի մասին:

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԱԼԺԵՐԻՈՑ զանազան չրջաններուն մէջ ըմբոստները անակնկալ յարձակումներ կը գործեն բանակին վրայ, նոր զոհեր իյնե – լով: Առջի օր Ալն – Քէզէյայի մէջ ա – պըստամբները անակնկալ յարձակումով մը սպաննեցին 21զինուորներ: Նոյն պայ – մաններու մէջ 14 զինուորներ սպաննուած էին էլ Քսէօրի մէջ (Պուժի): Թիզի – Ու – զուի մէջ զինուորական կառք մը գնդա – ցիրի բռնուեցաւ. մէկ հոգի մեռաւ եւ ուրիշ մը վիրաւորուեցաւ: Երկու քա – ղաքացիներ ալ սպաննուեցան Կոստանդի – նի մէջ:

ԱՆԳԼԻՈՑ համայնավար կուսակցու – թիւնը կը յայտարարէ թէ ներկայիս23140 անդամ ունի, այսինքն՝ աւելի քիչ, քան 1958ին:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ մէջ ընդդիմադիր բազմա – թիւ թերթեր ծանր տուգանքներու դա – տապարտուեցան, մամուլի տաեանին կողմէ: Թերթերէն մէկը պիտի դադրի: Բազմաթիւ լրագրողներ 15 օրէն մինչեւ մէկ տարուան բանտարկութեան դատա – պարտուած են:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ պատերազ – մական նախարարը յայտարարեց թէ Ֆը – րանսա, Թուրքիա եւ Յունաստան կրնան մէջերկրային հրթիռներ ստանալ, եթէ ուզեն: Իտալիա համաձայնած է արդէն եւ չուտով կը ստանայ, իսկ Թուրքիա մէջերկրային հրթիռներ ունենալու տրա – մադրութիւն յայտնած էր արդէն, բազ – մաթիւ առիթներով:

ԻՏԱԼԻՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Իտալիոյ մեր բաժանորդներէն կը խնդ – րուի անյապաղ վճարել իրենց բաժնեգին – ները Sofp. Արգումանեանի՝

Via Cappellari 3, MILANO

Արտասահմանի բոլոր բաժանորդներէն, նոյնպէս կը խնդրուի չուշացնել իրենց վճարումները *միջազգային* մանտաներ օգտագործելով:

Տարեկան բաժնեգին 5000 ֆրանք:

ՄԵՆ ԵԻ ՇՒԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Վիէնի Մէջ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Կ. եւ Մար – տիկներու Միութեան:

Տեղի պիտի ունենայ 31 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21էն մինչեւ ուշ ա – տեն, Սալ տէ Ֆէթի մէջ:

Օրքէսթրը ՓԱՐԹԱՄԵԱՆ

Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած է երգելու.—

Օր. ՇԱՒԻ ՊԻՆԿԵԱՆ

Որ պիտի երգէ հայերէն եւ ֆրանսերէն:

Սիրով կը հրաւիրենք Վիէնի եւ չոր – ջաններու Հայութիւնը՝ մասնաւորաբար Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդը, քաջալերելու Հայ երգը եւ կամաւորներու եւ Մար – տիկներու Միութիւնը:

Մուտք 300 ֆր.:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 1, Կիրակի, ժամը 15 – 24

LES AMBASSADEURS

3 Avenue Gabriel, Champs-Elysées

Կը մասնակցին երկու հռչակաւոր նուագախումբեր

PIERRE DIEUZEY - JAZZ NEW ORLÉANS

PEPITO GOMEZ - TYPIQUE TANGOS

Գեղարուեստական ճոխ բաժին Մուտք 500 ֆրանք

Կանխաւ ապահովել տոմսերը եւ սեղանները հեռաձայնելով Հայ կաթմիր Խաչի կեդրոնատեղին էլիզէ 67 – 03:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Վարձուած սեղանները ղրաւուած պէտք է ըլլան ամէնէն ուշը ժամը 19ուկէսին: Հակառակ պարագային պարահանդէսին կազմակերպիչ Յանձնախումբը որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձներ:

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ = ՍՐԱՀ՝ ՓՕԼ ՖԱՐԱԼԻՔ

21, Rue Yves Toudic - Métro République

26 Յունուար, Երկուշաբթի երեկոյ, ժամը ճիշդ 9ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր Թարգմանութիւնը՝

ՐԻՊԱՏԻԷԻ ՀՆԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆԸ

Խիստ ծիծաղաշարժ կատակ. երեք արար, ԺՕՐԺ ՖԵՏՈՅԻ

Կը մասնակցին՝ ՄԱՏԼԷՆ ԷՔԻԶԵԱՆ, Ա. ԳՄԲԼԻԹԵԱՆ, Ն. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ, Ն. ՊԵՏԻԿԵԱՆ, Օ. ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւն.: Տեղերու գիները՝ 250, 400 ֆրանք եւ առաջին կարգի պատուոյ տոմսեր:

Նախապէս լաւագոյն տեղերը ապահովել Գրատուն Հ. Բալուեանէն՝

43, Rue Richer, Paris 9e Tél. PRO. 25-46

ԳՐԱՏՈՒՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, Rue Richer - Paris (9e)

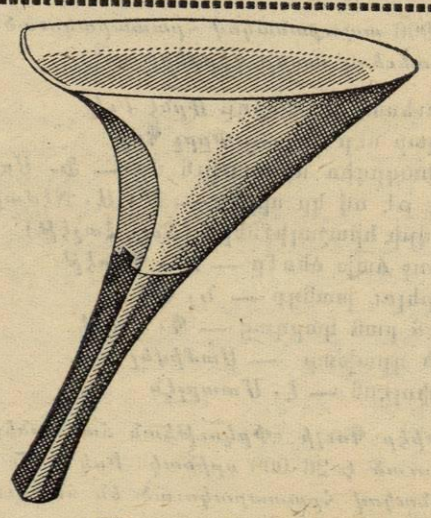
Tél. : PROvence 64-90

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

	Ֆրանք
Օրեր եւ ժամեր, Շ. *Միսաքեան*	2000
Դրօշակ, 1890 – 1897 Ա. *Հատոր*, *կազմուած*	2400
Դրօշակ, 1898 – 1901 Բ. *Հատոր*, *կազմուած*	2400
Արծիւները Անապատին մէջ, Կ. *Փոլատեան (վէպ)*	1000
Խոդեդան, *Յակիկ Դաշտենց*, Տպ. *Ցուսաբեր*	700
Նոճաստան, Տ. Զրաֆեան (*քերթ.*)	300
Մահուան Առագաստը եւ Առաջին Սէրը, Վ. *Շուշանեան*	500
Մեծապատիւ Մուրացկաններ, Ց. *Պարոնեան*	400
Կարմիր ժամուց, Ա. *Արփիարեան (վէպ)*	300
Պապիկ ու թոռնիկ, *Արմենեան Հայրիկ*	500

Փափաքողներուն կը ղրկուի ղրացանկ:

Երգն Հայաստանի, *հեղինակ՝ Ճօրճ Մարտիկեան, հրատ. «Համազգային» Պէյրութ, 1957, լաթակազմ* 1000

Vanplast

Հաստատութիւնը արդէն հրապարակ հանած է իտալական վերջին նորա – ձեւ բարակ կոունկները՝ կատարե – լագործուած ձեւրնկալ նիւթերու (*մաթիէռ փլաստիք*) եւ ալիւմին – իոմի միացումով:

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 50 – 55 – 60 65 – 70 – 75 – 80 – 85 (*նմոյշներու ձրի ապասարկութիւն*):

VANPLAST

14, BLD. MAXIME GORKI, VILLEJUIF - SEINE

Tél.: ITA 33-38

» 16-36

Imprimé sur les presses du journal HARATCH

17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՏՂԸ եւ Տիկին Գուրգէն Անդրէասեան (ծն. Մարտիկեան) (Նիս), Այրի Տիկին Պայծառ եւ զաւակը Ալիս Աւետեան (Պո – լիս), Պ. Վաղինակ Քէօսէեան եւ զաւակ – ները (Շաւիլ), Տէր եւ Տիկ. Ա. Քէօսէեան եւ զաւակները (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Անդրէաս Անդրէասեան եւ զաւակը (Փա – րիզ), Այրի Տիկին Շնորհիկ Մարտիկեան եւ զաւակները (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Օննիկ Մեսրոպեան եւ զաւակները (Պո – լիս), Տէր եւ Տիկին Նուպար Ղուկասեան եւ զաւակները (Պոլիս), ինչպէս նաեւ ազ – գականք եւ բարեկամք յաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն իրենց սիրելեաց մօր, մեծ մօր, հարսին, մօրաքրոջ եւ քեռկինին՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻՑԱՑ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆԻ

(Ծնեալ Մարկոսեան, 92 տարեկան)

մահը: Յուղարկաւորութիւնը տեղի ու – նայ Շաբաթ 17 Յունուար 1959, Նիս, Ս. Աստուածածնայ եկեղեցին ժամը 5ին, մարմինը փոխադրուելու Գօղաթի գե – րեզմանատունը:

ՊԱՏԱՐԱԳ

Յունուար 27ին, երեքշաբթի ժամը 10ին Փարիզի Մատլէն եկեղեցին մէջ ճայնաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ՝

ԳԵՐՊ. Կ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Էօվռ տ'Օռհանի բարենպաստ Մխիթեան տարեդարձին առիթով:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՍԱՄՈՒԷԼ – ՄՈՒ – ՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷՆ

կիրակի, Փետրուար 8, ժամը 15·30ին կը ներկայացուին՝

ՍԵՊՈՒՀ ՄԻՆԱՍԵԱՆԷՆ — Ադուարդ – Իշխան: *Հայաստանի անկախութեան դր – ուագ մը, Հայ – Մակեդոնական չրջանէն:*

COURTELINE - L'ARTICLE 330

ՋԱԻԵՇ ՄԷԿ ԱՐԱՐ

ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ Մեծապատիւ Մուրաց – կաններէն *տեսարաններ*:

Ծիծաղաշարժ միջնարարներ

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր ազգային – ները:

ԽԱՆՈՒԹ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶ ԵԻ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆ **TOMLAC**

Հաստատութիւնը կը փափաքի բարձ – րացնել իր մասնաճիւղերու թիւը, այս պատճառով ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր անոնց որ խանութներ ունին եւ կը փափաքին փոխել իրենց առեւտուրը, լա – ւագոյն ապագայ մը ապահովելու մտա – հոգութեամբ, որ անյապաղ դիմեն՝

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՆ

104, Bld. Gallieni' Villeneuve - La Garenne

Tel.; Plaine 09-36

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Կը ծանուցանէ թէ տարեկան իր

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Տեղի պիտի ունենայ

31 Յունուար, Շաբաթ գիշեր,

Քլիւպի մէջ

1959 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1ԷՆ

MORY et CIE

Հաստատութիւնը սկսած է շատ նպաստաւոր պայմաններով կատարել դէպի Խ. Միութիւն ծրարներու առաքումը:

ԳԻՆԵՐԸ ԶԳԱԼԱՊԷՍ ԻՋԱԾ ԵՆ

Դիմեցէք մեր նոր գիները ստանալու համար, ղրաւոր, հետեւեալ հասցէին.—

Service C des Colis Postaux

10, Rue St-Quentin, Paris 10

*կամ հեռաձայնել.—*NOR. 40 72 & 50 83

MÉTRO ET AUTOBUS : GARE DU NORD

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՇՔԻՂ, ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

15 Փետրուար, Կիրակի իրիկուն ժամը 8·30ին

ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

RUE SAINT-VICTOR, MÉTRO : MAUBERT-MUTUALITÉ

Մասնակցութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ նուագախումբին եւ ՍՕՍԻ պարախումբին

SICOMEX

20, Rue Royale, Paris 8e

Métro : Madeleine Tél. : OPE. 67-77

COLIS pour L'U.R.S.S. Licence Officielle

Համաձայն ինքնուրիստի հետ ստորա – գրած պայմանագրին ամէնէն կարճ ժա – մանակամիջոցին ԾՐԱՐՆԵՐ, ԿԱ ՅԱՆՁՆԻ Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ:

Առաջնակարգ ապրանքներ, թէքսթիլ, հագուստ, ներքնազգեստ մատչելի գիներով, տաք հագուստներ, չալ փիրկնեան բուրդէ, Նայլըն գուլպայ եւ ամէն տեսակ ապրանք:

Յանձնարարութեան տրամադրութեան տակ են, մեր գրասենեակին մէջ:

Բոլոր ծախքերը (մաքս – ապահովագրութիւն եւն.), ծրարներուն գիներուն մէջ հաշուուած են, ստացողը ոչ մէկ վճարում կ'ընէ, ծրարներու յանձնումը ապահովուած է եւ ստացողին կողմէ ստորագրուած:

Ստացագիրը կը ղրկուի ուղղակի: Բաց է ժամը 9էն 12, եւ 14էն 18·30

Envoi Gratuit de Renseignements et Catalogue

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI
27 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8404 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4205

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԼԵՆԻՆԵԱՆ ՇՔԱՆՇԱՆԱԿԻՐ

Խորհրդային Միութեան Գերագոյն Սովետի նախագահութիւնը 1958 Դեկտեմբեր 29ին Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետութեան «պարգեւատրած» է Լենինի շքանշանով, — այսինքն Խ. Միութեան «բարձրագոյն պարգեւով»:

Ինչո՞ւ այս բացառիկ պատիւն ու վարձատրութիւնը մեր փոքրիկ հայրենիքին:

Որովհետեւ — կը բացատրէ Սովետական Հայաստան, 4 Յունուար — , Հայաստանի աշխատաւորները «խոշոր յաջողութիւններ «ձեռք բերած են «պիտի – անտեսական մթերքներու արտադրութիւնը աւելցնելու, բամպակի, շաքարի ճակնդեղի, հացահատիկի, մսի, կաթի եւ բրդի վաճառքի պետական պլանները կատարելու եւ վերակառուցելու գործում»:

Այս ուրախ առթիւ Սովետական Միութեան Կոմունիստական պարտիայի կենտրոնական կոմիտէն, Գերագոյն Սովետի նախագահութիւնը եւ Խ. Մ. Մինիստրներն սովետը ջերմօրէն ողջունած են Հայաստանի «կոլտնտեսականներին ու կոլտնտեսուհիներին, սովխոզների եւ նորոգման տեխնիկական կայանների բանուորներին, պարտիական, սովետական կոմիտիական աշխատողներին եւ բոլոր աշխատաւորներին »:

Բացի ողջոյնէն, անոնք նաեւ «յետագայ յաջողութիւններ են ցանկանում պետականտեսական արտադրութեան բոլոր ճիւղերի վերելքի գործում ... որպէսզի մեր երկրում ստեղծուի բնակչութեան համար պարկեշտ եւ արդիւնաբերութեան համար հումքի առատութիւն »:

Բնորոշուելոյ Հանրապետութիւնը եւս պարգեւատրուած է նոյն շքանշանով (եւ այդ առթիւ Մինսկի մէջ երկար ճառ մը խօսած է Խրուշչեւ):

Հաւանաբար խորհրդային ուրիշ Հանրապետութիւններ եւս պիտի վարձատրուին նոյն ձեւով, մասնաւորապէս քաղաքները կոլխոզներն ու սովխոզները :

« Լենինեան շքանշան»ը ստեղծելու համար Յունուար երեքին Երեւանի Լենինի հրապարակին վրայ տեղի ունեցած է «ռեսպուբլիկայի աշխատաւորների ներկայացուցիչների միտինգ», որուն մասնակցած են «աւելի քան 70 հազար մարդ»:

Ներկայ եղած են պետութեան եւ կուսակցութեան պատասխանատու ղեկավարները՝ նախագահութեամբ վարչապետ Ա. Քոչինեանի :

Այնէն երկար ճառը խօսած է համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէի առաջին քարտուղար Ս. Թովմասեանը, պարգեւով 1958ի ընթացքին տնտեսական դեռնի վրայ ձեռք բերուած արդիւնքները :

Համայնավար կուսակցութեան 21րդ համագումարին առջեւ պարզ երեսով եւ բարձր ճակատով ներկայանալու համար, խորհրդային 16 հանրապետութիւնները իրարու հետ մրցումի եւած էին:

Հայաստանի աշխատաւորները «արդիւնաբերական արտադրանքի արտադրութեան տարեկան պլանը» կատարած են «ժամկէտ»էն առաջ՝ Դեկտեմբեր 16 – ին, դիւղատնտեսութեան աշխատողները՝ Նոյեմբեր 15ին:

Այսպէս ուրեմն՝ կոլխոզի գիւղացիները առաջնութիւնը չհած են գործարանի բանուորներուն վրայ: Ամէնէն աւելի ե – ռանդ ցոյց տուած են կոլխոզուհիները , ու անոնց շարքին մասնաւորապէս կթուհիները, որոնցմէ ոմանք տարեկան 5000 – 5500 լիտրա կաթ ստացած են իւրաքանչիւր կովէ :

Կոմկուսի քարտուղարը չըսեր ստակին թէ այս «արտադրանք»ի քանի՞ տոկոսը բաժին կ'իյնայ մեր «լենինեան նքաչնակիր» մինուճարի խեղճ ժողովուրդին :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

" ՎԵՐՋՆԱԳԻՐ ՁԵՆՔ ՏՈՒԱԾ ՊԵՐԼԻՆԻ ՀԱՄԱՐ "

ԿԸՍԷ ՄԻԿՈՅԵԱՆ

—o—

Ինչպէս ղրած էինք Անաստաս Միկոյեան Ութերթի օր Մոսկուա վերադարձաւ եւ չաթի մամուլի ասուլիս մը տուաւ:

Միկոյեանի յայտարարութեանց մէջ պիտուրը Պերլինի վերաբերեալ հարցն է: Փոխ–վարչապետը չեշտեց թէ Խ. Միութիւնը Պերլինի համար վերջնագիր չէ տուած արեւմուտքին: Կրկնեց նաեւ որ ա – մէնէն կարեւորը՝ բանակցելն է եւ բանակցութեան միջոցաւ հասնիլ լուծումի մը:

« Փրաւտա»յի լրագրողներէն մէկուն հարցումին պատասխանելով, յաւելեց թէ փոխադարձ բարեհամբաւութեամբ՝ դժուար պիտի չըլլար Պերլինի շուրջ սկսելիք խօսակցութիւնները չարունակել երկու կամ երեք չաթի մը չափ, լուծումի մը դիւրացնելու համար. «մեր առաջարկը չենք ներկայացուցած պատերազմ մը չղթայազերծելու նպատակով. ընդհակառակն՝ վերանայի կ'ուզենք պակասցնել »:

Ընդհանուր առմամբ Պերլինի հարցին եւ Մեծերու հանդիպումի մը շուրջ Ա. Միկոյեանի կարծիքը այն է, թէ երբ Ա – րեւմուտքը համաձայնելու նպատակ ու – նենայ՝ խնդիրը կարելի է դիւրութեամբ լուծել :

Խ. Միութեան փոխ վարչապետը ամփոփեց նաեւ Միացեալ Նահանգներու արտաքին նախարարը կ'ակնարկէր «խորհրդային պետական դրամատիրութեան » մը :— Ութչինկինի մէջ, աւելցուց ան, այն տպաւորութիւնը ունէի թէ Տըլլըս լաւ կը ճանչնայ խորհրդային վարակիչարդը. նոյնիսկ իր մէկ պատասխանին առթիւ չնորհաւորած էի զինքը, որ այնքան մօտէն ծանօթ է մարքսիզմ – լենինիզմի :

Օտար լրագրող մը իրեն հարց տուած է թէ ինչո՞ւ այնքան բուռն յարձակում գործած է Արեւմտեան Գերմանիոյ վրայ, Քոփէնհակէի մէջ, քանի որ տարի մը առաջ ինք տեսնուած էր Աւրնաուերի հետ, հետեւաբար՝ յարաբերութիւնները լաւ էին :

— Իմ այդ այցելութիւնս կ'ուզէր թարգմանը ըլլալ Արեւմտեան Գերմանիոյ ժողովուրդին եւ Աւրնաուերի բաղձանքներուն. թէեւ այն ատեն վարչապետը յուսատու կարծիքներ կը յայտնէր, բայց Օդոստոսին յարձակողական ուղղութիւն մը որդեգրեց, մանաւանդ՝ Արեւելեան Գերմանիոյ դէմ: Արեւմտեան Պերլինի մէջ Խորհրդարանի նիստ մը գումարելու Աւրնաուերի նպատակը՝ դրդռիչ քայլ մըն է :

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ՄԸ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

Ի՞ՆՉՊԻՍ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՆԱՅ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԻԱ. ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Այսօր ելոյթ կ'ունենայ Մոսկուայի մէջ, համայնավար կուսակցութեան Իա. համագումարը :

Այս համագումարին նշանախօսքն է « համայնավարութիւնը կառուցանելու համագումար» եւ անկէ կը սպասուի ա – ւելի պաղպաղիարական հարցեր վերածելու քիրեալ բանաձեւեր քան քաղաքական կարեւոր փոփոխութիւններ : Ծանօթ է որ կուսակցական համագումարը վերջին իրաւասուն է ամէն տեսակի որոշումներ համար : Վերջին համագումարը որ տեղի ունեցաւ Փետրուար 1956ին ներքին գեռնի վրայ աւելի կարեւոր էր քան այսօրուանը, ինչպէս դիտել կուտան Մոսկուայի թղթակիցները եւ դիտորդները :

Նոյն ապրիլներու համաձայն, այս համագումարէն կը սպասուի անտեսական մարզի մէջ կարգ մը բարեփոխումներ , ինչպէս նաեւ գաղափարական եւ բարոյական մարզերու մէջ՝ վարդան ընկերութեան համար : Որեւէ ձեւով հաւանական չեն նկատուիր նաեւ փոփոխութիւնները գերագոյն մարմնի գեկավար անդամներու մէջ, այնքան կ. Կոմիտէի ներկայ 124 անդամներու եւ հազար հինգ հարիւր փոխանորդներու, ինչպէս նաեւ վերաքննութեան կեդր. յանձնախումբին 63 անդամներուն :

Հաւանական կը նկատուի նաեւ որ Կեդր. Կոմիտէին ներկայ կազմը չարունակի իր աշխատանքը քանի որ օրակարգին վրայ ընարութեան հարց չէ դրուած : Անշուշտ պէտք է նաեւ յիշել որ համագումարը ըլլալով իրաւասու վերագոյն մարմինը, անոր հերթական կամ արտակարգ նիստը տէ ֆաքթօ վերջ կը դնէ գործիչն ունեցող բոլոր մարմիններու իրաւունքներուն: Կը մնայ ամրողջացնել 1956էն ի վեր թափուր մնացած տեղերը, մահուան կամ արտաքսման պատճառով : Այս ուղղութեամբ կրնայ նոր ընարութիւն կամ նշանակում կատարուիլ : Ատկէ զատ Մոսկուայի օտար լրագրողները միայն քանի հոգի կը տեսնեն (124ի վրայ) որոնց վերընտրութիւնը չատ ապահով չէ : Ասոնց կարգին , «Մոնտ»ի թղթակիցը, կը թուէ Բուլգանինն, Սաբուրով (հեռացուած կ. կոմիտէէն Յունիսին), Պայպաքով անտեսապէտ եւ կոմիտէի նախկին նախարար : Կան նաեւ պաշտօնանկ կարգ մը նախարարներ ինչպէս Քաղանով, Թիքոմիրով, եւ Տիմին Քովրիկինա :

Յօդուածագիրը դիտել կուտայ նաեւ թէ կարելի է դուշակութիւններ ընելէ զգուշանալով «ընտրուած» պատգամաւորները : Բայց հոս ալ «չընտրուածները» աւելի ծանօթ են քան ընտրուածները : Օրինակի համար Մոսկուայի համար (90 պատգամաւոր), կարգ մը հին դէմքերու բայց կայութիւնն է որ ուշադրութիւն կը դրաւէ, ինչպէս՝ մտաւոր Վասիլիեվսքի, (Սթալինի չընչանին սպայակոյտի պետը), բնակերակցութեանց նախագահը՝ Կրիչկո, մշակութային նախարար՝ Միխայլով, Գիտութեանց Ակադեմիայի նախագահը՝ Նեսմէյով, «Փրաւտա»յի խմբագրապետը՝ Սաֆիուքով, եւ վերջերս պաշտօնանկ եղած՝ զօրավար Սերով :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱԼԺԵՐԻՈՅ Ազատապը. ճակատը վերջին երեք օրերու ընթացքին չորս յարձակումներ զործեց, սպաննելով 43 պինուոր եւ վիրաւորելով քանը ուրիշներ: Ըմբոստները իրենց զործելակերպը փոխած են եւ կը կռուին փոքր խումբերով՝ միջազային եւ տղայական դեռնի վրայ հանրայինն կարծիք մը ստեղծելու եւ Ալժերիոյ քաղաքական բնարութիւնները ձախողութեան մատնելու նպատակով : Ֆեդերալ – Գուժի դէմն վրայ վեց հարիւր հազար լիտր քարիւղ կրակի տրուած է : Ֆետերալ մէջ ըմբոստները սպաննած են տասը ոստիկաններ եւ փճացուցած՝ 18·500 ոտք այրի : Իսկ Թլեմսէնի մէջ պատահած բախումի մը ընթացքին 29 տպստամբներ սպաննուած, տասը ուրիշներ զերի բնկած են: Միւս կողմէ Արեւելեան Գերմանիոյ մամուլը կը հաղորդէ թէ ալժերիացի չորս հարիւր վիրաւորներ ներկայիս կը խնամուին Արեւելեան Գերմանիոյ հիւանդանոցներուն մէջ :

ԹԻՒՐՔՄԵՆԻՍՏԱՆի նախկին վարչապետ Պայար, որ յեղափոխական համայնավար կուսակցութեան ընդհատ – նուր քարտուղար , Կեդրոնական կոմիտէին արտաքսուած է «կուսակցութեան լենինեան օրէնքները անտեսած ըլլալուն » համար: Դադրած է նաեւ Գերագոյն Խորհուրդի երեսփոխան ըլլալէ :

ԳԱՀԻՐԻի մէջ Նախագահ Նասը խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ խորհրդային դեսպան Քիսիլեւի հետ :

ՓԵՔԻՆի ձայնասփիւռը յայտարարեց թէ համայնավար Չինաստանի Ազգ. Խորհուրդը պիտի գումարուի Ապրիլին, որու ընթացքին պիտի ընարուի նաեւ Նախագահ Մաօ Ցէ Թունկի յաջորդը :

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻՈՅ համայնավար կը բողներու պաշտօնաթերթը 1958ի զրակատեւթեան հաշուեկշիռը ընելով բուռն յարձակումներ կը զործէ չեխ վիպասաններու վրայ, որոնք «արդի աշխարհին կենսական հարցերով» չեն զբաղիր, աւելցնելով թէ զրագէտները այլեւս հետաքրքրութիւն ցոյց չեն տար «ընկերավարութեան կառուցման »:

ՖԻՆԼԱՆՏԱՅի Նախագահ Քեքքոնէն Հելսինքի վերադարձաւ, ի պատիւ իրեն տրուած հացկերոյթի մը ներկայ ըլլալէ առ. Խրուշչեւ խօսք առնելով այնտեղ՝ բուռն յարձակումներ զործած է ամերիկեան քաղաքականութեան վրայ :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Արտաքին նախարարութիւն պաշտօնապէս հերքեց խորհրդային այն մեղադրանքները թէ Անգլիա եւ Ամերիկա կ'ուզեն ձախողութեան մատնել Ժընեւի հիւլէական ժողովը. յայտարարութիւնը կ'աւելցնէ թէ ջրածին փորձերու ընդհատումը իրական նուիրեան կը զառնայ այն պահուն՝ երբ Մոսկուա ընդունի հսկողութեան են – թարկուիլ :

ԹՈՒՆՈՒՉի Ալժերիոյ Ազատապը. ճակատի չէջանակները կը հերքեն մամուլի զործակալութեանց հաղորդած այն լուրը՝ թէ Պելքասիմ եւ Եաղիա մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին յայտարարած էին որ Ալժերիոյ հարցին չուրջ քաղաքական բանակցութիւններ պիտի սկսէին, առժամայ զինադուլէ մը եւք :

ՊՈԼՍՈՑ արուարձաններէն մէկուն մէջ չարժանկարի սրահի մը տանիքը փլած է՝ երեք հարիւր հոգիի վրայ: Հրշէջներու հետ բանակն ալ մասնակցած է փրկութեան աշխատանքներուն. առջի պիչեր կը յայտարարուէր թէ 33 հոգի մեռած են եւ 74 վիրաւորներ կան, որոնց 24ը՝ ծանր :

ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ ԿՈՆԿՈՑի մայրաքաղաք Լպոլդվիլլէն երկու հարիւր քիլոմեթր անդին գտնուող Մաթաճի քաղաքին մէջ խռովութիւններ պատահեցան. ոստիկանները միջամտեց, բայց ոչ մէկ ձերբակալութիւն կատարուեցաւ :

(Լուրերու շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա անգամ մըն ալ փոխեց սահմանադրութիւնը տասնեակ մը կառավարութեանց փոփոխութիւնը տեսնելէ յետոյ: Նախորդ Հանրապետութեան ակառոյ դէմքերը տեղի տուին նորերու եւ կազմուեցաւ ըրեթէ միատարը մեծամասնութիւն մը: Նորակազմ կառավարութիւնը իշխանութիւնն ապահոված է որոշ ջրջանի մը համար, ինչպէս Անգլիոյ եւ Ամերիկայի կառավարութիւնները:

Անգլիայէն եկաւ ամէկավարութիւնը: Մոնթեսքիէօ, Ռուսօ, Վոլթեր Անգլիան այցելեցին իրաւակարգը ուսումնասիրե-ցին եւ փափաքեցան որ իրենց հայրենիքն ալ նոյն հաստատութիւններն ունենայ, թէեւ առաջինը լուրջ դործով մը կը հաստատէր թէ ամէն հաստատութիւն ժողովուրդի մը աշխարհական պայմաններէն, մտայնութենէն կախում ունի:

Ֆրանսացին չհամակերպեցաւ Ցեղա-փոխութեան դծած սահմանադրութեան: Ամէն անգամ որ պատեհութիւն ունեցաւ դառնալու կեդրոնացած կառավարութեան մը, մէկ կողմ նետեց ծայրայեղ-ներու կանոնադրութիւնները: « Ֆրանսա երբէք ամբողջապէս չընդունեցաւ առանց վիճաբանութեան պատմական մեծ իրա-ւունքները, զոր աշխարհ լեցուց ինքնիր-մով», կը գրէր արմատական Ֆլեմանսօ: Պահպանողական Պիւլիթ Թէն, ազատական Ռընան եւ յեղափոխական Ժորժ Սորել հակայեղափոխականներ էին: Ռընան 1889ին, Ցեղափոխութեան հարիւրամեակին, կը ցաւէր որ Ֆրանսա նման չրջան մը ունեցած է: Ժորժ Սորելի համար Ցե-ղափոխութիւնը «ոճիրներու ամբողջու-թիւն մըն է» մէկ կողմ թողլով զինուո-րական փառքերը: Ֆրանսա վերադարձաւ երեսփոխանական դրութեան զինուորա-կան պարտութիւններէ ետք, Ուաթեր-լօ եւ Սըտան:

Ֆրանսա առաջին եւ երկրորդ Հանրա-պետութիւններէն ձերբազատուեցաւ Նա-փոլէոններու յանձնելով իր ճակատագիրը եւ երկուքին հետ պայքարեցաւ ազդու-թեանց վերածնունդին համար: Ֆրանսա-կան դրողներ հանգիստութիւններ կը տես-նեն երկրորդ Հանրապետութեան անկու-մին, Նափոլէոնի կայսերական աթոռ բարձրանալուն եւ այսօրուան փոփո-խութեան միջեւ: Պայմանները տարբեր են, խնդիրը նոյն է, վերջ տալ անհաս-տատ, յարափոփոխ կացութեան եւ հաս-տատուն կառավարութիւն մը ունենալ: 48ին քաղաքական յեղափոխութեան կը յաջորդէր ընկերային յեղափոխութիւն մը: Ազգային եռագոյնը մէկ կողմ կը չպրտուէր եւ ընկերվարական կարմիր դրօշը կը բարձրանար: Լամարթին քա-ղաքագետարանին առջեւ ամբոխին ըս-պառնալիքին տակ եռագոյնը պիտի պան-ծացնէր, որ յաղթանակներ խլած էր, իսկ կարմիրը ներկուած էր ազգայինե-րու արիւնով:

×

Այն ատեն ալ պետութեան վարկին բարձրացումը, անիշխանական վիճակին վերջ տալու բաղձանքը ընդհանուր էր: Օրէնսդիր եւ Գործադիր իշխանութիւն-ները բաժնուած էին, բայց վերջինը են-թակայ էր առաջինին քմայքին: Երեսփո-խանական ժողովը օրէնք կը քուէարկէր, Գործադիր իշխանութիւնը ոտիկանական ուժն էր, ուժեղ անհատականութեան տէր անձնաւորութիւն մը հարկ էր գործադի-րին իշխանութիւնը դրալի ընելու համար: Նափոլէոն անուն մը ունէր, խոստումներ կ'ընէր եւ ահա 1848 Դեկտեմբեր 10ին նախագահ կ'ընտրուէր հանրաքուէով: Ֆրանսացիները քուէարկած էին ոչ թէ դաղափարի մը, սահմանադրական սկըզ-բունքներու, այլ մարդու մը, որ թեկ-նածութեան առիթով յայտարարած էր. « Եթէ նախագահ ընտրուիմ ոչ մէկ զոհո-ղութեան առջեւ պիտի ընկրկիմ պաշտ-պանելու համար ընկերութիւնը, ամրա-ցնելու համար Հանրապետութիւնը, որ ըլլայ իմաստուն իր օրէնքներով, պար-կեշտ իր դիտաւորութիւններով, մեծ եւ ուժեղ իր գործերուն մէջ»:

×

Նոր նախագահն ալ յայտարարեց. « Մեծ ազգ մը պատմութեան բարձրու-թեան վրայ կը մնայ միայն՝ եթէ իր հաստատութիւնները կը յարմարին իր քաղաքական պահանջներուն եւ նիւթա-կան շահերուն »:

Նափոլէոնի դէմ քննադատութիւններ լսելի եղան, բողոքներ բարձրացաւ, բայց պինուորականութիւնը իր հետ էր, զոր-ուած էր խօսքի պայքարներէն: Նափո-լէոն 2 Դեկտեմբեր 1851ին պետական հարուածով սահմանադրական հանրապե-տութիւնը կը փոխէր իշխանապետու-թեան, կը փափաքէր սակայն օրինակա-նութեան մէջ մնալ եւ օրինականութիւնը մեծամասնութեան ձայնն է, ժողովուր-դին վճռապետութեան յարգանքին մէջ, ուստի անգամ մըն ալ կը դիմէր ժող-վուրդ – վճռապետին քուէին: Եօթուկէս միլիոն քուէներ իրաւունք կուտային պե-տական հարուածին եւ կայսրութեան հիմնարկութեան: Ժողովուրդին անունով բարձրաստիճան առնականը քուէարկու-թեան արդիւնքը կը հաղորդէր դէմ « ժողովուրդի ընտրեալին » ժողո-վուրդին զգացումին թարգմանն հանդի-սանալով. «Ապագայով լեցուն եւ կեն-սունակ այս ազնիւ երկրին տուէք բոլոր առացուածքներու ամէնէն մեծը՝ անդոր-րութիւն, վստահութիւն, ամրութիւն »:

×

Զօրավարն ալ իր հետ ունեցինուորակա-նութիւնը, նախորդին նման յարգեց օրի-նականութիւնը, ժողովրդային քուէար-կութեամբ վաւերացուց սահմանադրու-թիւնը, օրէնսդիր նոր ժողով մը: Նա-խորդն եղաւ «ազատական կայսրութիւն մը » Օլիվիէի խօսքով, Ուրմի պատե-րազմ, խաղալիկան միութիւն, Սուէզի ջը-րանցք, կրթութեան ծաւալում, երկրին քաղաքական վարկին բարձրացում, բայց ուշ անդրադարձաւ պերմանական միու-թեան եւ Սրտանի անկումը պատճառ է-դաւ երրորդ Հանրապետութեան հիմնար-կումին: Այս անգամ ալ երկիրը քուէար-կեց մարդու մը, ոչ թէ սահմանադրու-թեան մը, որուն բնագիրը վերլուծելու պատեհութիւնը չունեցաւ, կարդալու պէտքն անգամ չտեսաւ: Ընտրուած երես-փոխանները ընտրական պայքարի առեն կը յայտարարէին, թէ իրենք հին կուսակ-ներ են: Մէկն ալ ըսաւ. « Ես 1917էն ի վեր համակիր եմ, որովհետեւ դպրոցին մէջ մեծ համակրութիւն ունէի ուսուցչիս հանդէպ, որ Հանրի Տը Կոյն էր, Շարլին հայրը »:

Նախագահը ծրագրած է ազգային պաշտպանութեան ուժեղ կազմակերպու-թիւն, Ֆրանսայի վարկին բարձրացումը, կը պահանջէ Ալճանեան Ուխտի կեդրո-նացում, ընկերային բարեկործութիւններ: Կը փափաքի դրամագլուխի եւ աշխա-տանքի համագործակցութիւն, հաւասա-րակշռելու համար արտադրութեան եր-կու ազգակները: Այսպէս կը վերադառ-նայ 1945ի ծրագրին, որ չգործադրուեցաւ աշխատաւորներու իսկ ընդդիմութեամբ:

Ընտրական օրէնքով փոքրամասնու-թեան մէջ կը մնան նախորդ մեծ կու-սակցութիւնները, ընդդիմադիր են ըն-կերվարականները: Հաղիւ տասը երեսփո-խան կրցան ունենալ համակիրներ, բայց երկրին մէջ վեց միլիոն քուէ ունին: Վարանումի մէջ են քրիստոնեայ ռամկա-վարները:

Ելեմտական նախարարին ծրագիրը դժգոհութիւն պատճառեց լայն չրջանակ-ներու: Ֆրանսա ելեմտական ծանր կա-յութեան մը առջեւ կը գտնուի «Հասա-րակաց Շուկայ»ի կազմակերպութեամբ: Զօրավարը Գերմանիոյ վարչապետէն խնդրեց ելեմտական օժանդակութիւն, Գերմանիա քաղաքական պատճառով ըս-տիպուած է օժանդակելու:

×

Ֆրանսայի քաղաքական կեանքին ծա-նօթ մարնագէտ Մորիս Տիւվերժէ կը գրէ. « Ժամանակ մը վարչապետը մեծ դեր մը պիտի չունենայ, ամէն հրահանգ նախագահութենէն պիտի գայ: Եօթ տա-րի վերջ սակայն կրնայ նախագահ ընտր-ուիլ մէկը եւ իրական իշխանութիւնը կր-նայ անցնիլ վարչապետին, եթէ սահմա-նադրութեան ճրագ յօդուածի փոփոխու-թեամբ նախագահի ընտրութիւնը Ամերի-կայի նման հանրաքուէով չըլլայ: Եթէ Ալժերիան հանդարտի 13 Մայիսի պատա-հարը վերջ կը դնէ, սահմանադրութիւնը կը տեւէ, իսկ եթէ պատերազմը չարու-նակուի, ոչ մէկը կրնայ արգիլել որ ազ-գայնական կիրքը ոգեւորելով ուժեղ կու-սակցութիւն մը — որ ներկայ պետու-թեան մէջ աւելի ազդու դործիք մըն է քան վարչապետները — մդկ Հինգե-րորդ Հանրապետութիւնը դէպի անկ-ցութիւն »:

Տիւվերժէ կը յիշեցնէ «պատմութեան դասերը »:

ԹՈՐԻՆ ԳԱԲՐԻԿԵԱՆ

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ՄԸ ՆԱԽՕՐԵԱԿՆ ՈՒ ՎԱՂՈՐԴԱՅՆԸ

Շուտով խորհրդային մամուլը չորս-դուն թիւերով պիտի ներկայացնէ ար-դիւնքները այն մարդահամարին՝ որ տե-ղի ունեցաւ 17. Միութեան ընդարձակ տարածութեան վրայ: Մեկնաբանութիւն-ները, անշուշտ, պիտի ըլլան աւելի վայ-լուն՝ քան ... արդիւնքները:

Ուշադրութիւնս դրաւեց սակայն հրա-կայական այս մարդահամարի նախօրեա-կին Մոսկուայի «Փրաւտա»յին հրատա-րակած մէկ խմբագրականը, որ ամբող-ջութեամբ թարգմանուած է «Ս. Հայաս-տան», օրաթերթին մէջ, իբրեւ «առաջ-նորդող»՝ մարդահամարին մասնակցող « մասսաներին»:

«Ուղղութիւն» տալու պիտակին ներքեւ, խորհրդային պաշտօնաթերթը հետաքրք-րական պարադաներ կը յիշէ, միաժամա-նակ պախարակելով զանոնք եւ ցոյց տա-լով դործի ուղիղ ճամբան: Բայց, այդ բոլորը չեն կրնար արդելք ըլլալ, որ խոր-հրդային մարդահամարին անկախմակերպ վիճակը հաստատենք ... իբրեւ խոչ ըր-բոցներով :

« Փրաւտա » կը ճչդէ թէ.— Երկրում ստեղծուել են աւելի քան 450·000 հաշ-ուարարական տեղամասեր, աւելի քան 75 հազար հրահանգչական տեղամասեր եւ մօտ 12·000 մարդահամարային բաժին-ներ :

«Թէեւ մինչեւ մարդահամարի սկիզ-բը աւելի քիչ օրեր են մնում», կը հաստատէ թերթը, անմիջապէս աւելցնելով թէ «ա-ռաջիկայում դեռ շատ բան պէտք է ա-նել»: Ուրեմն, այս անգամ «քիչ բան»ով գոհացած են, մեռասաններորդ ժամուն աղաղակելով եւ բացատրելով թէ ինչ պէտք է ընել.— Մարդահամարի կապակ-ցութեամբ մասսայական – բացատրա-կան աշխատանքում մեծ դեր է պատկա-նում պրոպագանդիստներին եւ ագիտա-տորներին (գործիչ), ինչպէս նաեւ մեր մամուլին ռատիոյին ու հեռատեսիլին ... դրա կազմակերպմանը ակտիւօրէն մաս-նակցում են կուլտուրա – լուսաւորական (մշակութային) հիմնարկները՝ ակումբ-ները, կուլտուրայի պալատները, խրճիթ-ընթերցարանները եւ գրադարանները :

Սակայն, հակառակ այս բոլորին՝ նկատի, ոչ մէկը կրնայ արդիլել որ ազ-գայնական կիրքը ոգեւորելով ուժեղ կու-սակցութիւն մը — որ ներկայ պետու-թեան մէջ աւելի ազդու դործիք մըն է քան վարչապետները — մդկ Հինգե-րորդ Հանրապետութիւնը դէպի անկ-ցութիւն » :

Տիւվերժէ կը յիշեցնէ «պատմութեան դասերը »:

ԹՈՐԻՆ ԳԱԲՐԻԿԵԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԵՐԿԻՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Ժողովրդի կացութիւնը, նուաստացու-մըն ու լուծը, կայքի ու կեանքի համար պզացած մշտական վախը խորապէս տպա-ւորուել էին խելացի ու ազատամիտ երի-տասարդի գիտակցութեան մէջ: Տարբա-կան կրթութիւնն ստացաւ նա էջմիածնի վանքի դպրոցում, այնուհետեւ ուսանեց Թիֆլիսի վարժարանում, որն աւարտեց փայլուն կերպով: Ժամանակակից հայ լրագրութեան հիմնադիր ու «Հիւսիսա-փայլ » ամսագրի խմբագիր Մոսէփանոս Նազարեանն ասում է, որ Աբովեանը վարժարանն աւարտեց դիտելիքներ եւ բացնելու առանձին սիրով :

Գուցէ եւ նա ստիպուած լինէր դրանով էլ հանգստանալ, եթէ 1829 թուին պա-տահաբար չհանդիպէր Եւրեւի համա-լսարանի պրոֆէսոր Պարրոտին, որ եկել էր Աբարատ լերան դիտական հետազո-տութեան համար: Դրա հետեւանքն այն եղաւ որ Աբովեան թողեց հայրենիքը եւ մտաւ Եւրեւի համալսարանը: 1836 թը-ւին Աբովեան վերադարձաւ հայրենիք նոր հայեացքներով, որպէս զարդացած Եւրոպացի: Սակայն ոչ Երեւանում, ոչ էլ Թիֆլիսում չէր կարողանում լուսա-ւորչական գործունէութեան համար ա-պարդի գտնել, որ այնքան երկար երա-զել էր :

Ուսուցչական ճեմարան հիմնելու նրա ծրագիրը չիրագործուեց, ուստի եւ հար-կադրուած եղաւ գաստուր լինել Թիֆ-լիսի չրջանային դպրոցում, որի տեսու-չը դարձաւ 1843 թուականին:

1848 թուականին նրա մտայղացումները դրեթէ իրականացան, բայց մահը կան-խեց դրանք: Մի անգամ դիչերը կանչում են նրան, եւ նա այլեւս երբեք չի վերա-դառնում(*): Բազմաթիւ կասկածներ է առաջացրել այս խորհրդաւոր անհետա-ցումը, բայց եւ այնպէս ճշդրիտ տեղե-կութիւններ չկան :

Ո՞րն է Աբովեանի, որպէս դրականու-թեան դործիչի, նշանակութիւնը : Վե-րադառնալով հայրենիք՝ նա չատ բան է դրում, սակայն միայն 1900 թուականին հնարաւոր եղաւ լրիւ հրատարակել նրա բանաստեղծութիւնները, պատմուածք-ներն ու նորավէպերը :

(*) Աբովեանի մահուան վերաբերեալ զանազան պատմութիւններուն կարգին, առաջին անգամ է որ կը հանդիպիմ այս նոր վկայութեան, ապահովաբար Աշոտ Խումարեանի կողմէ աւանդուած (Ծա-ռայ):

Նրա փառքը «Վէրք Հայաստանի» վէպն է: Այս վէպի լոյս տեսնելը իրագործու-թիւն էր թէ ձեւի, թէ բովանդակու-թեան տեսակէտից :

Նկատենք որ այդ դարի սկզբին Հայերը դեռ եւս դրական նոր լեզու չունէին: Դա-սական հայ լեզուն, այսպէս կոչուած գը-րաբարը, որն օժտուած էր ձեւերի բազ-մազանութեամբ, բարեհնչունութեամբ եւ ուժով, որով դրուած էին հայ հին դրա-կանութեան լաւագոյն փիլիսոփայական, պատմական ու հոգեւոր երկերը, ժ-դ. դարի սկզբին արդէն անդործածական էր դարձել : Այդ լեզուն մնացել էր որպէս ժամասացութեան, դիտութեան լեզու, ժողովուրդն այլեւս չէր գործածում դա, նոյնիսկ լաւ չէր հասկանում: Նա ունէր իր լեզուն՝ աշխարհաբարը, որ բաժան-ուած էր չատ բարբառների: Անհրաժեշտ էր մշակել մի ընդհանուր դրական լեզու, եւ Աբովեան այդ գաղափարի նախաձեռ-նողը եղաւ: Նա իր վէպը դրեց Երեւանի բարբառով, որ ամէնից աւելի մօտ էր դրաբարին, ուստի եւ բոլորին հասկանա-լի. այսպէսով հիմնեց ժամանակակից դրականութիւնը :

« Վէրք Հայաստանի» վէպն սկսւում է Երեւանեան նահանգի Քանաքեռ գիւղի աղջիկների նկարագրութեամբ : Ամէնքն էլ ուրախանում են: Բայց Երեւանի սար-գսի եղբայրն ուղարկում է իր ժան-դարմներին, որպէս զի զեղեցիկ Թագու-հուն առեւանգեն իր հարէմի համար : Ընդհարում է տեղի ունենում երիտա-սարդութեան ու ժանտարմների միջեւ, ո-րոնք կորուստներ տալով՝ նահանջում են: Սակայն Քանաքեռի բնակիչները պէտք է ուժեն դրա համար: Եւ երբ երիտասար-դութիւնը տանը չի լինում, նահանգա-պետը մարդիկ է ուղարկում գիւղացինե-րին պատժելու : Շուտով Հայաստանում սկսւում են նոր դէպքեր՝ 1826 – 1928 թը-ւականների ռուս – պարսկական պատե-րազմը : Վէպի հերոսը՝ պարտիզպանական (փոան – թիոէօր) ոչ մեծ չոկատի պետը դիմում է դէպի Հայաստանի հինաւուրց մայրաքաղաք Անի, որտեղ ընդհարում է ունենում պարսկական մի զնդի հետ, որ մի քանի հայկական գիւղեր աւերելուց յետոյ, խրախճանք է անում աւերակ քա-ղաքում: Ընդհարումը վերջանում է Հա-յերի յաղթանակով : Ցանկանալով դործ-նապէս մասնակցել Պարսիկների դէմ մղ-ուող կռիւներին՝ Աղասին գնում է ռու-սական ճամբար, Զօրավար Մադաթովի մօտ (Հայ), որ հրաւիրում է նրան ծա-ռայել ռուսական բանակում եւ սպայի աստիճան է տալիս : Աղասին Զօր. կրա-ռովսկու հետ մտնում է Երեւան ու ան-միջապէս գնում Քանաքեռ, որտեղ ապ-րում էր նրա հայրը :

ՌՈՒԶԱՆԻՍ

(11 Շար.)

« Ուզբեկական, Կիրգիզական, Ղազախական ու Լիտուխական ՍՍՌ-ների մի շարք շրջաններում եւ հաղաքներում բացատրական աշխատանքը վատ է դրուած : Այստեղ ագիտատորների մեծ մասը դեռ չի սկսել աշխատել բնակչութեան շրջանում, հիչ զեկուցումներ ու զրոյցներ են անցկացնում, վատ են օգտագործում մամուլն ու ռատիոհաղորդումը » :

Այս դիտողութիւնները, — է նպատակ կազմակերպման, — կը կատարուին, երբ մարդահամարին հաղիւ մէկ չաբաթ մը — նպատակ էր եւ անոր նախապատրաստման համար «չատ բան անելու» կը կոչուին՝ աշխատաւորների դեպուտատների (եթեփոխան) շրջանային, հաղաքային, աւանային ու գիւղական Սովետներին (խորհուրդ) առընթեր ձեռնարկութիւն — ներում ու հիմնարկներում, ուսումնական հաստատութիւններում, կոլտնտեսութիւններում, սովխոզներում, ՆՈ կա — յանիներում եւ տնային վարչութիւններին առընթեր ստեղծուած մարդահամարին աջակցող յանձնաժողովները » :

Մարդահամարի նման մասնագիտական աշխատանք պահանջող գործ մը, ըստ եւ — րեւոյթին, Մոսկուայի կողմէ նկատուած է ... Կոլխոզի պէս բան մը : Այս չէ՞ արդեօք պատճառը, որ բովանդակ Խ. Միութեան ամէնէն պատասխանատու եւ պաշտօնական թերթը՝ «Փրաւտա» վերջին պահուն կ'անդրադառնայ թէ « եղել են բաւարար չափով չպատրաստուած մարդկանց կամ այնպիսի մարդկանց ընտրութեան փաստեր, որոնք չեն կարող մաս — նակցել մարդահամարի բարդ ու դժուարին գործին : Այսպէս, Բրեստի ու Դնեպրովսկի մարզերի մի շարք շրջաններում հաշուարարներ են հաստատուել անչափահասներ, ինչպէս նաեւ անհրաժեշտ կրթութիւն չունեցող մարդիկ» :

Հարցը հոն է, թէ մարդահամարին քանի մը օր մնացած (խմբագրականը «Ս. Հայաստան »ի մէջ հրատարակուած է միայն հինգ օր առաջ) կարելի պիտի ըլլա՞յ կատարել հակայական, եթէ ոչ հիմնական փոփոխութիւնները : Նոյնիսկ, մարդահամարի համար նշանակուած ... «անչափահաս եւ անհրաժեշտ կրթութիւն չունեցող մարդիկ»ը եթէ փոխուին, ի՞նչ ապահովութիւն կայ որ զանոնք փոխարինողները պիտի ըլլան գործին մասնագէտ անհատներ : Չէ՞ որ Խ. Միութեան մէջ թերի ընտրութիւններ չեն ըլլար, հետեւաբար՝ նշանակուած անձերը ... լաւագոյնները են :

Բայց միայն Բրեստի կամ Դնեպրոպետրովսկի նման ժողոմ շրջաններու մէջ չէ որ անկանոնութիւն կը տիրէ :— Այդ բանը նկատուում է (նաեւ) Մոսկուայի մարզի Զարայովի, Եգորեւսկի, Կունցեւոյի, Խիմկիի, Կիևնի եւ մի շարք այլ շրջաններում :

Անխուսափելին պատահած է միայն « Կզել – Օրտայի մարզի Սէր – Դարեայի շրջանում» ,ուր 47 հաշուակալներէն 20ը նորերով փոխարինուած են :

Այլ կարգի անկազմակերպ վիճակներ կը մատնանչուին նաեւ Հայաստանի, Օշի, Զաբայուի, Ղրիմի, Վոլինի «եւ մի քանի այլ մարզերում». այս շրջաններուն մէջ մարդահամարի աշխատանքներուն յատկացուած չէնքերը «պտնում են անյար — մար վայրերում, չունին աշխատանքի համար անհրաժեշտ կահաւորում » : Իսկ ամէնէն հետաքրքրականը՝ մարդահամարի նիւթերուն պահպանութեան եւ անհրաժեշտ աշխատանքին համար ... յարմարութիւնները չկան :

Այսպիսի պայմաններու մէջ է, ուրեմն, որ տեղի ունեցաւ խորհրդային մարդահամարը, իրապէս արժէքաւոր աշխատանք մը, բայց, տուեալ կացութեան մէջ արդիւնքները պիտի ըլլան կասկածելի, ինչ որ տակնուվրայ կ'ընէ ամբողջ գործը :

Անկազմակերպ, մարդահամարի համար թերի կրթութիւն եւ անչափահաս վարիչներ ունեցող շրջաններուն բոլոր անունները երբ չարենք՝ ապահովաբար չատ կը մօտենան Խ. Միութեան ... ամբողջութեան :

Այսուհանդերձ, սպասենք արդիւնքին :

Ա. Պ.

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՉԵՒԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ :

ԱՐՇԱԿ ՄՈՒՇԵՂԵԱՆ

(ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ)

Իր մահուան բօթը վերյիչել տուաւ ինծի 1915ի Ապրիլեան օրերը՝ Պոլիս : Բարեկեղ Շահպազ իր ձերբակալութենէն քանի մը օր առաջ այցելեց պատասպ երիտասարդներէ կազմուած Հ. Յ. Դ. խումբի մը եւ օրուան կացութեան մասին համառօտ տեղեկութիւններ տալէ եւ պղտչութիւն յանձնարարելէ եաքը կ'ուզէր մեկնել : Արշակ ոտքի վրայ յանկարծ պոռթկաց. — « Մեզ օրօրեցիք չոչոլուն խօսքերով, հիմա ալ կ'ընկրկիք պործ մը ընելու ժամանակ» : Ապրիլ 11/24ի ձերբակալութենէն եւ «Ազատամարտ»ի խմբագրատունը փակուելէն եաքը, այլեւս յուսահատական վիճակ մը կը տիրէր : Գաւառացի քանի մը տասնեակ պատգուխա ընկերներ մխայն, զաղտագողի, իրարու հետ յարաբերութիւն կը պահէին : Օր մըն ալ քանի մը ընկերներ միասին կը պտնեն եւ կը խորհին պարապ չնստիլ, « գործ » մը կատարել : Արշակ մէկն էր անոնցմէ որ համաձայն պտնուեցան այդ կարծիքին թէ պէտք է Պոլիսը կրակի տալ կամ գոնէ « կարեւոր« թաղամասեր հրդեհել : Առաջարկը մնաց փոքրամասնութեան մէջ : Չէ՞ որ «վերջին» հրահանգուած էր «խելօք» կենալ, գոնէ Պոլսոյ Հայութիւնը ազատէն վերջ պահելու մտքով : Հաւատացողներ չատ կային տակաւին թէ վեհաւոր տարրը սպանդանոց առաջնորդուելէ եաքը կը փրկուի զանգուածին կեանքը :

Սկսած էին արդէն պանդուխտ Հայերն ալ հաւաքել «սէրսէրի» անուան տակ եւ աքսորել խումբ խումբ : Օր մը Բերայի թաքստոցէս Պոլսոյ կողմը անցայ ուտելիք առնելու համար նպարավաճառի զրկուած խանութէս : Արշակ ապաստանած էր կէտիկ Փաշայի այն տունը ուրկէ Գոն եալեանը ձերբակալուած էր : Սահմռկած, կ'ըսէ. « Վտանգուած եմ» : Կ'առաջնորդեմ զեմ զինքը Բերա, կխսով չափ ապահով թաքստոց մը : Շաբաթներ վերջ կը հանդիպիմ Եփրատ զրատան տիրոջ (ձերբակալուած արդէն) մօրը : Խեղճ կինը իր զաւկին ցաւը սրտին, իր յարկին տակ ապաստանած տղոց համար հաց ճարելու ելած էր : Արշակ այնտեղ էր : Կը փաթթունք իրարու : Ականջիս կը փսփսայ, «Ազատեցիր զիս» : Այլեւս զիրար չտեսանք, մինչեւ որ ես ալ ձերբակալուեցայ քանի մը ընկերներու հետ, 1916 Փետրուարի սկիզբը : Ու քշեցին : 36 Հայեր էինք :

Զինադադարէն ամիսներ վերջ վերադարձայ Պոլիս : Վերապրող ընկերներու ողջագուրում, անհետացող ընկերներու եւ ահաւոր ազէտին կսկիծը մեր սրտերուն : Հետաքրքրութիւն անցած զարձածի մասին :

Ընկեր մը աւետիս կուտայ հայ դատաձանին (Արամեանց) մատրադործումը Արշակի ձեռամբ : Կ'ուզեմ անձամբ «հարցաքննել» զինքը : Իրեն յատուկ քմծիծաղով սկսաւ պատմել, թէ «ինչ ճգնաժամային պահ ապրած էր արդարութիւնը զործա — զրով առաջին օրհնակը դնդակը արձակելէ առաջ, անկէ յետոյ վախը ինձմէ հեռացաւ», կ'ըսէր :

Հիմա որ ընդմիչտ աչքերդ փակած ես, չէնչող ընկեր, կը վերյիչեմ կրկին «վարդավառը գալիս է» երգելդ ու պարելդ, ընկերներդ ալ խանդավառելով :

Դու գոնէ « խոնարհ» հերոս մը եղար, Պիթլիսցի Մուշեղի արժանաւոր զաւակը :

Օտար հողը վրադ թեթեւ, յաւէտ ողբացեալ ընկեր : Այս տողերը փունջ մը անթառամ ծաղիկ յիշատակիդ :

ԶԳՕՆ

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՄԱՍԻՆ

Երուսաղէմի Հայոց վանիին պաշտօնաթերթը, *Սիոն*, երկար հաղորդագրութիւն մը հրատարակած է Դեկտեմբերի թիւով, պատմելով խօսակցութիւնները, որոնք կատարուած են Միաբանութեան եւ կառավարութեան միջեւ : Կուտանք սկզբնական մասը, (երկրորդ մասը հրատարակական Էինք նախապէս) .—

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հոկտեմբեր 22ի Վեհ. Թաղաւորի այցելութենէն եաքը (« Սիոն», Սեպտ.-Հոկտ.) Գեր. Տ. Սուրէն Եպս. եւ իր հեռաւորները կրկին պատեհութիւնը ունեցան տեսնելու Նորին Վեհափառութիւնը Նոյեմբեր ութին : Նորին Վեհափառութիւնը ի միջի այլոց ըսաւ թէ գործը յանձնած է իր Վարչապետին եւ հրահանգած է անոր որ մեր խնդրին նայի : Յամառօտ այս հրահանգին , Վսեմ. Վարչապետը Նոյեմբեր 19ին ընդունեց Գեր. Տ. Սուրէն Սրբազանը եւ իր հետեւորդները Վարչապետարանի մէջ : Սուրէն Սրբազան իր խօսքի ընթացքին ըսաւ թէ ինք փաստաթուղթերէն կրնայ հաստատել որ Տիրան Արքեպիսկոպոս զրպարտութեան զոհ պացած է եւ խնդրեց որ կառավարութիւնը վերանկատառման ենթարկէ իր տուած որոշումը : Վարչապետը հարցին վրայ ծանրացաւ երկարօրէն եւ ի վերջոյ ա — ւելցուց. « Տիրան Արքեպիսկոպոսի դէմ մեր տուած որոշումը ի նպաստ եղիչէ Եպիսկոպոսի չէ : Վերջնոյս արդիւնեցաւ Երուսաղէմ երթալը, այս ինքնին փաստ մըն է մեր ըսածին ստուգութեան. գիտ — բախտաբար ինք Յորդանանցի է, այլա — պէս ան եւս ցարդ աքսորուած կ'ըլլար . լաւ կ'ըլլայ որ նոր ընտրութեան մը մասին մտածէք եւ կը հաւատիացնենք ձեզ թէ ձեր նոր ընտրութեան արդիւնքը կառավարութենս կողմէ ընդհուպ վաւերացման պիտի արժանանայ » : Սուրէն Սրբազան ըսաւ որ մեր եկեղեցական օրինաց համաձայն մինչեւ ընտրուած անձը չհրաժարի մենք նոր ընտրութիւն չենք կրնար կատարել : Վարչապետը հաստատեց որ ինք չուզեր ըսել որ օրէնքը փոխուի : Ապա Սուրէն Սրբազան փափաքեցաւ լուսաբանութիւն Տիրան Արքեպիսկոպոսի աքսորման պատճառներու մասին . Վարչապետը ըսաւ որ այդ կառավարութեան վերաբերեալ հարց մըն է : Իվերջոյ Սուրէն Սրբազան խնդրեց որ Վարչապետը միջնորդէ Վեհափառ Թաղաւորին մօտ , որպէսզի եթէ խնդրագիր մը դրուած է ներուի իրեն եւ Պատրիարքական Ճանաչման Ֆերմանը չնորհուի : Վարչապետը պատասխանեց որ չի կրնար ըսել որ սխալ մը գործուած է, այսու հանդերձ չի կրնար միւս կողմէն՝ Նորին Վեհափառութեան ըսել որ արուած որոշումը սխալ էր : Ի վերջոյ եզրակացուց. « եթէ ձեր օրէնքով նոր ընտրութիւն կատարել անկարելի է այս հարցը եղածին պէս ձգեցէք եւ պատրիարքարանի գործերը դուք չարունակեցէք վարել, ինչպէս որդին կ'ընէք» : Այսպէս վերջացաւ 45 վայրկեան տեւող այս խօսակցութիւնը Վարչապետին հետ :

ՄՈԼԻԲԴԷՆԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Մոլիբդէն անունը ծագած է յունական «մոլիբդոս» բառէն, որ կը նշանակէ կապար :

Իրրեւ տարր՝ մոլիբդէնը յայտնաբերուած է 1778 թուականին՝ չուէտացի պիտնական Շէյլէի կողմէ : Բայց 18րդ պարուն, տակաւին չգիտնալով մոլիբդէնի յատկութիւններն ու նշանակութիւնը , զայն համարած են կրանիթի մէկ տարբերակը եւ օգտագործած՝ որպէս մատիտ :

Այժմ «մոլիբդէնը» կ'օգտագործուի մասնաւորապէս սեւ մետաղագործութեան մէջ, բարձրորակ պողպատ պատրաստելու համար :

Պողպատին տալով քիմիական եւ մեքենական նոր յատկութիւններ , « մոլիբդէնը» կը փոխարինէ կարմ մը թանկարժէք եւ հազուագիւտ մետաղներ : Անոր խառնուրդով կը պատրաստուին արագ կտրող գործիքներու եւ շինութեան յատուկ պողպատներ, որոնք մեծապէս կը կիրառուին ռազմական, ինքնաչարժի, օդանաւի , նաւու, գործիքներու եւ քիմիական արդիւնաբերութեան մէջ :

Հայաստանի մէջ «մոլիբդէն»ի արտադրութիւնը սկսած է 1920ին :

Խ. Միութեան մէջ յայտնաբերուած « մոլիբդէնի» աւելի քան վաթսուն հանքավայրերուն մէջ Քաջարանը (Հայաստան) կը դրաւէ առաջին տեղը : Միացեալ Նահանգներու Քոլորատո նահանգիկլեյմաքս հանքավայրէն յետոյ, որ յիշեալ մետաղին համաչխարհային արտադրութեան մօտ 70 առ հարիւրը կուտայ, Քաջարանի հանքերը աշխարհի վրայ կը զբաւեն երկրորդ տեղը :

ԿԱՅԾԵՐ

Բ. ՀԱՏՈՐ

ԻԶ.

ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ ՎԱՆՔԸ

Ոչ մի հնարքով չկարողացան ոչնչացնել այդ կաթողիկոսութիւնը : Մինչեւ անգամ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի աջը, նրա պատգանը . նրա հայրապետական գօղը Աղթամարայ վանքից դողանալ տուին եւ Կիլիկիա տարան, որ Թուլայնեն տեղային կաթողիկոսի զօրութիւնը, բայց այդ եւս չօգնեց :

Ես բոլորովին այլ կարծիք ունէի Աղթամարայ մասին : Այդ վանքը դալու ժամանակ՝ ես միշտ երեւակայում էի, թէ պիտի տեսնեմ կատարյ անապատի երկրորդ օրինակը, — մի վանք, որտեղ աշխարհից անջատուած աբեղաները անձնատուր են եղած միմիայն ճգնութեան եւ աղօթքի : Այդ էր պատճառը, երբ ճանապարհ ընկանք դէպի Աղթամար, ես խորին ահ — ճութեամբ էի գնում, թէեւ իմ դժկամակութեան մասին Ալանին ոչինչ չէյայտնեցի :

Առաւօտից բաւական անցել էր, երբ հասանք Աղթամարայ «դրսի տունը». դա եւս կատարյ անապատի «դրսի տան» նման գտնւում էր ցամաքի վրայ եւ բովանդակում էր իր մէջ վանքի ամբողջ տնտեսութիւնը : Ջանազանութիւնը միայն նրանում էր, որ կատարյ անապատի « դրսի տան» մէջ կար եւ մի կրթարան, ուր նորընծայ աբեղաները պէտք է տարրերով նախապատրաստուէին, փորձուէին, եւ ապա վանքում ներս ընդունուէին ու մխրանութեան կարգը մանէին, — իսկ այստեղ մի այդպիսի նախակրթարան չկար : Դա արդէն նշան էր, որ վանական կարգերը այստեղ այնքան խիստ չէին : Այստեղ «դրսի տունը» ծառայում էր միայն վանքի տնտեսութեան համար :

Այստեղ բացի ամբարներից , ախոռներից, մշակների ու հովիւների բնակարաններից, կային եւ մի քանի սենեակներ, յատկապէս կաթողիկոսի համար պատրաստուած , ուր, երբեմն կղզուց դուրս գալով, նստում էր նա, ժողովրդի դործերին նայելու :

« Դրսի տան » մէջ մեզ ասացին, որ կաթողիկոսը հազիւ թէ ժամանակ կ'ունենայ հետը մեզ ընդունելու, որովհետեւ նա պէտք է գնայ վանական մի կալուածքի վիճելի սահմանները որոշելու, որտեղ ներկայ կը լինի եւ տեղային դատաստանը : Մենք դիմեցինք դէպի կղզին նոյն փառաւոր նաւակով, որ պատրաստուած էր կաթողիկոսին դուրս հանելու համար :

Ծովը հանդարտ էր : Կղզին երեւում էր հեռուից, կարծես թէ, ներկուած լինէր բռնորային կարմրութեամբ : Արեւն էր հոտում այդ կղզին, արեւն... Արեւնով էին ներկուած նրա ապառաժները, սկսեալ այն օրից, երբ խստասիրտ Տիրանի դահիճները կոտորում էին Հայոց Ջօրա նահապետի ազգատոհմը, չխնայելով թէ կանանց թէ մանկանց ... Արեան գոյն էին ստացել արեզակի ճառագայթները , որ չողչողում էին կարմրագոյն ժայռերի վրայ ... Արիւնով էր ներկուած եւ հայրապետական աթոռը, որի վրայ բազմած էր եւ ներկայ կաթողիկոսը... Նրա նախորդը գոհ գնաց մի անյայտ եղեռնագործութեան ...

Եղ չատ բան էի լսել Ջօլամերիկի Մար — Շիմոնի մասին, յետոյ առիթ ունեցայ տեսնելու նրան : Կորդուաց լեռների այդ պատրիարք-դիւցազնը թողել էր իմ վրայ խորին տպաւորութիւն : Ես առաջին անգամ տեսայ մի կրօնական անձնաւորութիւն, որ միացրել էր իր մէջ հոգեւոր հայրապետի եւ մարմնաւոր իշխանի կոչումը ,— որ մի ձեռքում խաչ, առաջնորդում էր իր ժողովրդին դէպի երկնայինը, դէպի հոգեւորը, իսկ միւս ձեռքում սուր, պաշպանում իր ժողովրդին , երբ որ եւ է վտանգ էր սպառնում նրան երկրային թշնամիներից : Այդ բոլորը տեսել էի ես : Իսկ երբ տեսայ Աղթամարայ կաթողիկոսին, իսկոյն իմ մտքում ծագեց մի այդպիսի համեմատութիւն՝ — ահա մի երկրորդ Մար — Շիմոն :

(Շար.) ՐԱՖՖԻ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համաձայնավար պատուիրակները հասած են Մոսկուա՝ մասնակցելու համար 21րդ համագումարին։ Չինական պատուիրակութիւնը, բաղկացած հինգ հոգիէ, կը գլխավորէ Վարչապետ Զու Ան Լէ, հետեւաբար՝ Մաո Ցէ Թունկ չի մասնակցիր համագումարին։ Ֆրանսական պատուիրակութիւնն ալ հասած է Մոսկուա, ժոզ Տիւքլոյի գլխաւորութեամբ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԻԳ. քահանայապետը անկնկալօրէն յայտնեց կիրակի օր թէ տիեզերական համագումար մը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկային։ Վերջին ժողովը տեղի ունեցած է 1870ին (20րդ էր) եւ բառաճեւուած է Պապին անսխալականութիւնը։ Այս ժողովը անոպասելի էր բոլորին համար։ Կը կարծուի թէ Պապը այս առթիւ «համաշխարհային եկեղեցւոյ միութեան» համար կ'ուզէ աշխատիլ եւ այդ իսկ նպատակով, համաձայն մամուլի Անսա գործակալութեան հաւանական կը թուի որ ժողովին կը հրաւիրուին ուրս ուղղափառ եւ յունադաւան եպիսկոպոսները։ Չի կարծուիր սակայն որ նոյնը ըլլայ բողոքականներուն համար։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԼԷՆ

Համաձայն մամուլի ընկերակցութեան որոշումին թերթերու գիներուն վերաբերեալ՝ Փետրուար 1էն Յառաջի գինն է՝

Համը՝ 20 *ֆրանք։*

Ֆրանսա եւ հասարակապետութիւն՝

Տարեկան — 4090 *ֆրանք։*

Վեցամսեայ — 2200 *ֆրանք։*

Արտասահման

Տարեկան — 5000 *ֆրանք։*

(Իտալիա 7000 լիր, Պելժիա 500 Ֆ. Ֆ. եւայլն)։ Արտասահմանի համար վեցամսեայ բաժանորդագրութիւն չընդունուիր։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Մար-սէյլէն Տիկին Մարիամ Բ.յլիպեանէ հազար ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Սերժ Սարգիսեանէ երկու հազար, իրենց եղբօր որդւոյն Առաուր Սարգիսեանի ժամուանութեան առթիւ։

ՄԵՐ ՆՈՐԵՐՈՒՆ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պոմոնէն Սուեփան Դարբինեան, որդին՝ Պոմոնի մեր ընկերներէն Նշան Դարբինեանի, բացառիկ յաջողութեամբ աւարտած է Մարսէյլի բժշկական ֆաքիւլթէին, ընդհանուր հիւանդութեանց բժիշկի տիտղոսով (տոքթէօր աե Մէտրսին ժէնէրալ) ու նշանակուած՝ այցելու-բժիշկ Մարսէյլի հիւանդանոցներուն։

× *Այս ուրախ առիթով ընկեր Նշան Դարբինեան կը նուիրէ 1500 ֆրանք կազոյտ Խաչի Պոմոնի մասնաճիւղին, հազար ֆրանք «Յառաջ»ի տարածման ֆոնտին, հազար ֆրանք ալ «Հայ-Բոյժ»ին։*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սէն Լուի Կ. Խ. մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է՝ Տիկին Ազնիւ Ս. Մարկոսեանէ հազար ֆրանք փոխան ծաղկեպսակի ուղ. Այրի Տիկին Աննիկ Զաքարեանի տխուր մահուան առթիւ։

ՍԱԼ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Պ. Գրիգոր Մերճանօֆ Հայկանուշ Թորոսեանի սալերը կը նուիրէ հետեւեալ հաստատութիւններուն.—

Մխիթարեան Հայրերու վարժարանի, Փարիզ, երկու տիսք (թիւ 1, 2), Մոն-մորանսիի ծերանոցին երկու տիսք (թիւ 1 – 2), Անտիլիի ծերանոցին երկու տիսք (թիւ 1 – 2), ինչպէս նաեւ Շահան Շահնուրի երկու տիսք (թիւ 1–2), մասամբ ափոփելու համար անոր առանձնացած կեանքը։ Ստանալու համար դիմել Հայկանուշ Թորոսեանի, համապատասխան պաշտօնական ստացագրով։

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ 28ՐԴ ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ

Կիրակի 8 Մարտ, 1959, կէսօրէ վերջ ժամը 14·30ին, Սալ տը լա Շիմի։ 28պիս, Րիւ Սէն Տոմինիֆ, Փարիզ (7), *Մէթրօ Էնվալիտ։*

Սկաուտական յայտագիր, հայկական պարեր եւ երգեր։

Ներկայացում եւ գուարճալիքներ։

Մուտք 300 եւ 500 ֆրանք։

ՄԵԾ ԵՒ ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Կ. եւ Մարտիկներու Միութեան։

Տեղի պիտի ունենայ 31 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21էն մինչեւ ուշ ատեն, Սալ տէ Ֆէթի մէջ։

Օրքէսթրը ՓԱՐԹԱՄԵԱՆ

Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած է երգելու.—

Օր. ՇԱՒՐԻ ՊԻՆԿԵԱՆ

Որ պիտի երգէ հայերէն եւ ֆրանսերէն։

Սիրով կը հրաւիրենք Վիէնի եւ շրջանակներու Հայութիւնը՝ մասնաւորաբար Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդը, քաջալերելու Հայ երգը եւ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութիւնը։

Մուտք 300 ֆր.։

ՊԱՏԱՐԱԳ

Յունուար 27ին, երեքշաբթի ժամը 10ին փարիզի Մաուլէն եկեղեցիին մէջ ճայնաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ

ԳԵՐՊ. Կ. Վ. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

Լօվռ տ'Օռիանի բարենպաստ Միութեան տարեդարձին առիթով։

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

—o—

Առաջիկան լոյս կը տեսնէ Հայ-Բոյժի Նոյեմբեր – Դեկտեմբեր թիւը (203–204), ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ, 48 էջ։—

Մարդոց գիրկն ճանչնալ խլիրզը (ֆաւէր)։ Ի՞նչ է պնդերակութիւնը, կանխապուշտութիւն ու զգայմանում (Տոքթ. Նաւասարդ), Անանի աւազանը (Ֆ.)։ Գէր կիներուն յղութիւնը (Տոքթ. Լոմման)։ Ալերգին ահազանգի նշանները (Փրոֆ. Տիւբուէն)։ Ստամոքսի ընդլայնում (Տոքթ. Գալուստեան)։ Միս ուտելուն վնասները եւ օգուտները (Տոքթ. Պոն-տէլ)։ Օգտագործել մեռելներուն արիւնը (Փրոֆ. Շարիմանեան՝ Երեւանէն)։ Եթէ կիները պիտնային (Ս. Նիկողոսեան)։ Ստամնաբոյժին հասկացողը (Տոքթ. Գեղամ Այվազեան)։ Ճարպանիւթի անօթութիւն (Հայ – Բոյժ)։ Ինկաւ մարեցաւ (խաչուհի)։ Ապիքներուն մէջ ճճի ունի (Տոքթ. Շ. Այվազեան)։ Փսիլ եւ արդի մարդը (Տոքթ. Պօղոսեան Արշակ)։

× *Հայ – Բոյժի բացառիկը, բաժնեգին նին վրայ 500 ֆրանք յատկացումով միայն պիտի ղրկուի բաժանորդներուն՝ փետրուար մէկէն սկսեալ, ինչպէս յայտարարած էինք նախապէս, (թղթատարական ծախքերու յատկացումը կ'արդարացնէր ատելի կանուխ բարձրացնել գինը)։*

× *Հայ – Բոյժի համար ղրամական ամէն առաքում կատարել Շ. Նարդունիի անուան, միշտ մանտա – տարբով, Յառաջի խմբագրատան հասցէով (ղրել՝ ռէտաֆսիոն «Յառաջ»,— չէնքին պահապանի բաժանումներուն պատճառով), բայց երբէք Յառաջի չէք-փոսթալով։*

Տարեկան բաժնեգինը *ցնոր արօրինութիւն՝* 1200 *ֆրանք, արտասահման* 1500։

Պ. ՅԱԿՈԲԻԿ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Հաճոյքով կ'ընդունի իր բոլոր հայրենակիցները, որոնք կը փափաքին զգեստաւորուած (օմագիօն) կապ մը գնել որեւէ վաճառանիւ կրող, մանաւանդ՝

S.I.M.C.A.

կրնաք ապահով դիմել իրեն, ծախած կառքերը կառանցքի են, կամ իր, կամ՝

ՍԻՄՔԱյի կողմէ։ Նոյնիսկ զատուկն կրնաք դրաւոր դիմել անոր, սիրայօժար կը պատասխանէ բոլորին, ՀԱՄՑԻՆ.— Յ. Պետրոսեան,

Tél. : ETO. 64-85, 70-66 et GAL. 76-10

ԳՐԱՒՈՐ.— Յ. Պետրոսեան,

65, RUE DE STALINGRAD, NOUILLES. S. & O.

Ներկայացուցիչն է՝

Service officiel des usines Simca
Gramauto
34, Ave, de la Porte de Villiers
Paris 17e

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
—— 17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e) ——

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՍԱՄՈՒԷԼ – ՄՈՒ – ՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷՆ

Կիրակի, Փետրուար 8, ժամը 15·30ին *կը ներկայացուին՝*

ՍԵՊՈՒՀ ՄԻՆԱՍԵԱՆԷՆ — Ադուարդ – Իշխան։ *Հայաստանի անկախութեան դարուագ մը, Հայ – Մահկեդոնական յղջանէն։*

COURTELINE - L'ARTICLE 330

ԶԱՒԵՇՏ ՄԷԿ ԱՐԱՐ

ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ Մեծապատիւ Մուրացկանները։

Միջադարժ մի քնարարներ

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր տղոյներն ու աղջիկները։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ.՝ Ապրիլ – Սեպտեմբեր – Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը, այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքավայրը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՓՈՐԹ ԻԹԱԼԻԻ *շրջանի Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղի անդամական ընդհ. ժողովը այս Ուրբաթ, ժամը 16ին, Ժանթիլի հայկական դպրոցին մէջ։ Ներկայ կ'ըլլայ Կ. վարչութեան ներկայացուցիչ ընկերուհի Տիկին Սէրէնկիւլեան։ Շատ կարեւոր օրակարգ։*

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Կը ծանուցանէ թէ տարեկան իր

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Տեղի պիտի ունենայ

31 Յունուար, Շաբաթ դիշեր,

Փլիւպի մէջ

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ (ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ) ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 1, կիրակի, ժամը 15 – 24

LES AMBASSADEURS
3 Avenue Gabriel, Champs-Elysées

Կը մասնակցին երկու հռչակաւոր նուագախումբեր

PIERRE DIEUZEY - JAZZ NEW ORLÉANS
PEPITO GOMEZ - TYPIQUE TANGOS

Գեղարուեստական ճոխ բաժին — Մուտք 500 ֆրանք

Կանխաւ ապահովել տոմսերը եւ սեղանները հեռաձայնելով Հայ Կարմիր Խաչի կեդրոնատեղին Լլիպզ 67 – 03։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Վարձուած սեղանները կրաւուած պէտք է ըլլան ամէնէն ուշը ժամը 19ուկէսին։ Հակառակ պարագային պարահանդէսին կազմակերպիչ Յանձնախումբը որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձներ։

ԵԼԱՆԱԿԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՃԵՒՆԱՐԿԸ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հովանաւորութեամբ ՏԻԿԻՆ ԱՌԱՔԵԼ ՓԱՇԱ ՆՈՒՊԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ, ՓԵՏՐՈՒԱՐ 22ԻՆ, ԺԱՄԸ 17ԷՆ ԿԷՍ ԴԻՇԵՐ

HOTEL GEORGE V

Միջազգային «Աթրաքսիոններ», անակնկալներ
ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՊԻՒՖԷ ԵՒ ՊԱՌ

Սեղաններու համար դիմել՝

Union Générale Arménienne de Bienfaisance

11, Square Alboni, Paris (16e)

TÉLÉPHONE : TRO. 03-18

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՀԻՆԵՐ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹԷՆ

Տարեկան միայն 700 ֆրանկով

Եթէ կ'ուզէք լաւ վճարուած պաշտօն – հայ ըլլալ, արձանագրուեցէք Աւօսիա – սիօն փիլօթէճիի հաստատած ճիւղերուն՝ տաքթիլօկրաֆի, սթէնօկրաֆի, բոլոր գործածական լեզուներով, որոնց մէջ սպաներէն, ինչպէս նաեւ պաշտօնատան յատուկ բոլոր դիտելիքներուն՝ Ա. – սիւռանս, Սէքիւրիթէ Սօսիալ, պանիէ – լու յատուկ նիւթեր, արդիական տոմարականութիւն, առեւտրական օրէնսդրութիւն եւն.։ Աւօս. փիլօթէճիի դիւրութիւն կուտայ իր յաջող աշակերտներուն լաւագոյն պաշտօններու անցնելու։

Եթէ կ'ուզէք պաշտօնի մէջ յաջողիլ, կամ թատերական արուեստին նուիրուիլ, հետեւեցէք նոյն հաստատութեան հետեւեալ ճիւղերուն, ուսողութիւն եւ դիտութիւններ, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, գրականութիւն, իմաստասիրութիւն, Աւ. Տոմմաթիք։

Կրնաք միեւնոյն տաեն եւ նոյն վճարումով միայն լիսէ Քոնտորսէի մէջ հայերէնի եւ հայ գրականութեան դասըն-թացքներուն հետեւիլ։

Գրաճանապրուիլ Աւ. Փիլօթէքնիքի կեդրոնը՝

47, Rue Saint André des Arts

Մէթրօ՝ Օտէոն կամ Սէն Միշէլ։

Ինչպէս նաեւ Լիսէ Քոնտորսէ

Rue de Havre

Շորեքշաբթի եւ Ուրբաթ երեկոները հայերէնի սրահը 7 – 8։

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԱՆՑԱՆ, ԲԱՑԻ ՄԻՇՏ՝

Աչքի առջեւ ունենալ հետեւեալ արեւելեան աննդեղէնները, որոնց չատպօյնները, թարմը, ու բազմազանը յարմար գիներով։

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

246, rue Vendôme
20, rue Villeroy
Lyon

Ինչպէս արմաւ, պամիա, «եալանճի տոլմա», յունական,, թուրշի – ճներ, պիպէր, տերեւ, թահին հէլվա, վանիլլ, շոճոլա, նուագէք, լոգում, սագրզ, պիստակ, Շիրակ օղի, (41–45 աստիճան), երշիկ, կեսարական պաստրմա, առաջնակարգ սուրճ, (գարաման և մոգզա), համէմներ մահլէպ, սալէպ, ձիթապտուղ, ամէն տեսակէ, ձէթ, բաշխավալ (պուլկարական), ճերմակ պանիր (ոչխարի կաթով), ամէն կարգի պահածոներ, գուսգուս, հերիսա, կարմիր ոսպ, Հալէպի։

Միշտ Պահատուրեան վաճառատունը

Արագ սպասարկութիւն ապսպրանքներու առաքման համար։

Մի մոռնաք

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

246, RUE VENDOME
20, RUE VILLEROY
LYON

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI
28 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8405 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4206

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԿՈՄԿՈՒԻՍԻ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Երէկ՝ երկուշաբթի՝ Կրեմլինի մեծ պալատին մէջ բացուեցաւ Խորհրդային Միութեան Համայնավար կուսակցութեան (Կոմկուս) ԻԱ. համագումարը :

Վերջինը տեղի ունեցած էր 1956ի Փետրուարին բացառիկ պայմաններու մէջ եւ մեծ աղմուկ յարուցած :

Այդ համագումարի ընթացքին էր, որ Խրուշչեւ կարգացած էր իր հռչակաւոր պաղտնի տեղեկագիրը Սթալինի եւ «անհատի պաշտամունք»ին դէմ :

Մեծ յեղաշրջում մըն էր, որ կը կատարուէր համայնավար կուսակցութեան պատմութեան մէջ :

Այդ թուականէն ի վեր Սթալինի անունը չի յիշուիր այլեւս բազմալեզու մամուլի էջերուն եւ ձայնասփիւռի ալիքներուն վրայ : « Արեւ – Աստուած»ը, «ժողովուրդներու առաջնորդը», «հանճարեղ գիներալիսիմոս»ը եւ այլ փաղաքշական ածականները թանգարան նետուած են :

Խրուշչեւ ձեռք առնելով կուսակցութեան եւ կառավարութեանղեկը միանգամայն, չիփրծեց Սթալինի օրինակին հետեւիլ : Ու ասիկա՝ բազմաթիւ մարզերու մէջ :

Մինչ Սթալին իր հակառակորդները բարոյապէս մեռցնելէ զատ վերջնապէս « կը մաքրագործէր»՝ դէպի անդենական դրկելով զանոնք, Խրուշչեւ անմասնակ կը զարձնէ իր քաղաքականութեան դէմ դրուելիք բոնաղները, պղտիկ պաշտօններ տալով անոնց :

Դեկտեմբերին Մոսկուայի մէջ լիակատար ժողով դումարեց Խորհրդային Միութեան Կոմկուսի Կեդրոնականկոմիտէն : Կը մասնակցէին Կ. Կ.ի 124 անդամներն ու 115 փոխ – անդամները, ինչպէս նաեւ կեդրոնական վերստուգիչ յանձնաժողովի 73 անդամները :

Օրակարգի ղլխաւոր հարցն էր 21րդ համագումարի պատրաստութիւնը եւ մանաւանդ այս առթիւ Խրուշչեւի պատրաստած նոր եօթնամեայ ծրագիրը, որ կը գծէ 1959 – 1965 տարիներու ընթացքին տնտեսութեան զանազան ճիւղերուն մէջ կատարուելիք աշխատանքները՝ Խորհրդային Միութեան տասնհինգ հանրապետութեանց մէկ ծայրէն միւսը :

Սթալինի մահէն (5 Մարտ , 1953) ի վեր հիմնական փոփոխութեան ենթարկուեցան հաւաքական տնտեսութեան մեքոնները :

Կոմկուսի կեդր. կոմիտէն 1953 Սեպտեմբերին, 1954 Փետրուար – Մարտին, 1955 Յունուարին եւ յետագայ լիակատար նիստերուն, իսկ 20րդ համագումարը 1956 Փետրուարին մշակեցին «ռեվոլիւցիոն միջոցառումներ՝ կոլտնտեսային կարգի յետագայ ամրապնդման եւ զիւղատնտեսութեան բոլոր ճիւղերի չեզտակի վերելքի համար » :

« Պարտիան (կուսակցութիւնը) լայնօրէն գործադրութեան մէջ դրեց մասսաների ռեվոլիւցիոն էնտուզիազմը (ղնդուածնեբու յեղափոխական խանդավառութիւնը), ևրանց ստեղծագործական նախաձեռնութիւնը, անշեղօրէն կիրառեց հասարակական արտադրութեան զարգացման գործում բոլոր աշխատաւորների նիւթական շահագրգռուածութեան սկզբունքը» : «Սովետական Հայաստան», 4 Յունուար) :

Շնորհիւ այս կարզադրութեանց, « զպալիօրէն բարձրացած է ժողովրդի բարեկեցութիւնը» : Ու ասիկա՝ հակառակ Մալենկովի, Կաղանովիչի, Մոլոթովի, Բուլղանինի եւ Շեպիլովի « հակապարտիական խումբ »ի խափանարարական ձեռնարկներուն :

« Պարտիան մերկացուեց եւ դէն շպրտեց պառակտիչների այդ խումբը» կ'ըսէ Յունուար երեքի իր ճառին մէջ Հայաստանի կոմկուսի Ա. քարտուղար Ս. Թովմասեան, որ նոր զոհողութիւններ կը պահանջէ հայ բանուորներէն, մանաւանդ պիւղայիներէն՝ եօթնամեակի ընթացքին :

Մեծ հետաքրքրութեամբ կը սպասուի Կոմկուսի 21րդ համագումարի արդիւնքին :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԴԱՇԼԻՃԸ ՀՐԱԺԱՐԵՑԱՒ

Իտալիոյ Հանրապետութեան Նախագահը՝ Ճիովաննի Կրոնքի սկսած է Փրնտռել Իտալիոյ 20րդ վարչապետը Մուսոլինիի անկումէն ի վեր :

7 ամիս առքը, ներկայ վարչապետը Ամինթոռէ Ֆանֆանի հրաժարեցաւ եւ տագնապը որ ծայր կուտայ Իտալիոյ մէջ դժուարացոյց լուծելին է պատերազմէն ի վեր : Անչուշտ նշանակուելիք նոր վարչապետը նորէն Տէմօ – Քրիսթիանի մը պիտի ըլլայ բայց անոր ընտրութիւնը շատ դիւրին չէ :

Առջի օր մէկ ձայնով միայն Ֆանֆանի կրցած էր փրկել կացութիւնը բայց եր – կուշաբթի սոսկալեցաւ իր դահլիճին հրաժարականը ներկայացնել նախագահ Կրոնքիի :

Տագնապին դրդապատճառը կը թուի ըլլալ Հանրային Չինութեանց Նախարար Վիկտոռելլիի հրաժարականը : Այս նախարարը ժողովրդավար բնկերվարական (Սաուակաթ) կրնար անշուշտ փոխարինուիլ եւ դուռ չթակել ծանր տագնապի մը, բայց ինչպէս կ'երեւի Տէմօ – Քրիսթիանիներու եւ Սաուակաթի կուսակիցներու դուրգնթաց զործունէութիւնը անելի մատնած է մանաւանդ Նենիականներու վերջին համագումարէն առք :

Մնաց որ Ֆանֆանի ենթակայ չէր մնալ արտաքին քնդդմութեան այլ նաեւ խորհրդ քննադատուած իր կուսակից – ներէն իսկ :

Որեւէ նոր դահլիճ պիտի չկարենայ հանդիսա մեծամասնութիւն մը ապահովել նկատի առնելով մանաւանդ որ կուսակցութեանց մէջ իսկ տարակարծութիւններ կան : Կը մնայ փորձել փոխանցման դահլիճի մը ստեղծումը որ դիմանայ մինչեւ Ապրիլ՝ Տէմօ – Քրիսթիանիին – րու համագումարին թուականը :

Կառավարութեան հրաժարումէն առք եմատական նախարարը՝ Լուիճի Փրեթի (Սաուակաթ(յայտարարեց լրագրողներուն – րուն թէ առնուազն ամիս մը պէտք է տագնապը լուծելու համար : Շեչտեց նաեւ թէ ոչ ոք կը մտածէր որ Տէմօ – Քրիսթիանիներու ներքին բաժանումները այնքան խոր էին որ պատճառ պառնային Ֆանֆանիի հրաժարման :

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐ կուսակցութեան 21րդ համագումարի բացման, Խ. Միութեան պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով, արեւմտեան լրագրողներու արտօնուեցաւ ներկայ ըլլալ : Եուկոսլաւիոյ քաղաքական չրջանակները կը սպասեն որ այս համագումարին մէջ նոր մեկնաղը բանքներ ըլլան Թիթոյականներու դէմ : Շեչտենք թէ այս անգամ ժողովին նչանաբանն է՝ « համայնավարութեան կառուցում », փոխանակ՝ « ընկերվարութեան» : Միւս կողմէ, երկուշաբթի դիշեր Մոսկուայի հնդկական դեսպանատան մէջ Հնդիկներու Ազգային Տօնին առթիւ Խրուշչեւ նոր կոչ մը ըրաւ Գերմանիոյ հետ հաչտութեան դաշինք մը ստորագրելու համար եւ խոստովէն քննադատեց Ա. – րեւմուտքը, աւելցնելով թէ երկար ճառ մը պիտի խօսի 21րդ համագումարին : Վարչապետը ըսաւ նաեւ, թէ Ա. Մ. – կոյեան Ամերիկայի մէջ բանակցութիւն – ներ չէ ունեցած, այլ՝ խօսակցութիւն – ներ :

մասեան, որ նոր զոհողութիւններ կը պահանջէ հայ բանուորներէն, մանաւանդ պիւղացիներէն՝ եօթնամեակի ընթացքին :

Մեծ հետաքրքրութեամբ կը սպասուի Կոմկուսի 21րդ համագումարի արդիւնքին :

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ ՆՊԱՏԱԿԸ՝

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս գրած էինք, Պապին յայտարարութիւնը տիեզերական ժողովի մը համար մեծ անակնկալ մը եղաւ եկեղեցական եւ աշխարհական միջավայրին չրջանակներու մէջ :

Ակներեւ է այլեւս որ կարդինալական ընտրութիւնը երբեւ Պապ չէր նշանակէր «փոխանցման Պապ» մը ընտրել, այլ աւելի «փոփոխութեան Պապ» մը :

Տիեզերական ժողովները չատ հազուագիւտ են եւ կը դումարուին միայն արտակարգ պատճառներով : Ընդհանրապէս կարգապահութեան կամ աստուածարանութեան վերաբերեալ : Օրինակ 325ին Նիկիոյ ժողովը կը սահմանէր Կաթոլիկէ վարդապետութիւնը (Հաւատամքը որ կ'երգուի պատարագի ընթացքին) : Առաջին ժողովը տեղի ունեցաւ Երուսաղէմ Ս. Պետրոսի նախապահութեան տակ, վերջինը՝ Վատիկանի մէջ 1869 որ չկրցաւ վերջնանալ պատերազմի պատճառով :

Ժողովին կը մասնակցին երկու հազար եպիսկոպոսներ, աստուածարանները, աչխարհի բոլոր կարդինալները եւ հարիւրաւոր բարձրաստիճան կղերականներ : Աստուածարանները սակայն որ կարեւոր դերը կը տանին, միայն խորհրդակցական ձայն ունին : Ժողովին որոշումները չեն կապեր Պապը, այսինքն լուծուած հարցերը վերջնական հանգոյն մանք կրնան ստանալ միայն Պապին կողմէ յայտարարուելէ առք : Աստուածարաններու հետ վէճը ճղճղելու համար թէ ո՞ւն կը պատկանի վերջին իրաւասութիւնը (Պապի՞ն թէ տիեզերական ժողովին) լուծուած է 1870ի ժողովին մէջ :

Միջազգային մամուլը հարց կուտայ առաջին առթիւ.— Ի՞նչ է այս տիեզերական ժողովին օրակարգը : Տարակոյս չկայ որ բացառիկ հարցեր կան : Այս – պէս, Շարլ Փիչօն, «Փարի – Փրէս»ի մէջ կը բացատրէ կացութիւնը .— « Եկեղեցին տիեզերական է, միայն ոչ եկան : Չի ճանչնար ազգային եկեղեցիները, ինչպէս անկլիքան, հուէտական, յունական եւ ետոպական : Ուրեմն կը փնտռուի ձեւ մը որ մէկ կողմէ չարդէ Հռոմի դերիչ – խանութիւնը եւ միւթիւնը եւ միւս կողմէ յարմարի կրօնական կեանքի անհրաժեչտութեանց հետ ազգային դէմքի վերայ :

Ոչ – Կաթոլիկէ երկու դանդուածներն են բողոքականները եւ արեւելքցիները : Հռոմի համար հարցը յստակ է, նկատի առնելով որ վարդապետութեան վերաբերեալ հարցեր են, Հռոմ մէկ լուծում կրնայ տեսնել միայն՝ «հռոմէական միութեան վերադարձնել հերձուածողները» : Նման որոշում մը չի կրնար տրուիլ բողոքականներուն կողմէ (կալվինական, լութերական կամ անկլիքան) : Անդին կը մնան արեւելքցիները : Մինչ Հռոմ չի ճանչնար բողոքական եպիսկոպոսներու օծումը, կը ճանչնայ արեւելքցիներունը : Անցեալին ալ արդէն Հռոմ տիեզերական ժողովներու հրաւիրած է սոսկ, մինչ չէր հրաւիրեր բողոքականները : Միւսկողմէ կը նկատուի որ սոսկ մօտ (բացիխորհրդային երկիրներու մէջ դտնուղներէն ուր « ազատ չեն», կը չեշտէ « Փարի – Փրէս»), այլեւս դոյութիւն չունի հին անդարեւագամութիւնը Հռոմի հանդէպ : Անդարեւագամութիւն մը որ արդարո – րէն կը բացատրուէր որոշ « լատին»ներու պործունէութեամբ : Վերջերս նոյնիսկ կարդ մը դիմումներ եղած են Հռոմի մօտ, մանաւանդ յունական եկեղեցւոյ կողմէ :

Կը մնայ անշուշտ չեշտել թէ Պապը քանի մը արեւելեան հարցերուն : Երկար տարիներ առաքելական պատուիրակ եղած է Անգարա եւ Սոֆիա : Ուրիշ անգամ ալ Եգիպտոս : Ուրեմն ծանօթ է այս աշխարհներուն եւ պայմաններուն : Մինչդպրոցական մամուլը երկար սիւնակներ եւ խմբագրականներ կը նուիրէ տիեզերական ժողովին : « Տէյլի – Մէյլ կը գրէ .— « Կաթոլիկէ եկեղեցւոյ մեծագոյն փորձն է այս՝ Յունաստանի, Թուրքիոյ, Մերձ. Արեւելքի, Պալքաններու, Ռուսաստանի եւ արեւմտեան աչխարհի մէջ բնակող միլիոնաւոր քրիստոնեաներու միութեան համար » :

Բողոքականները թէեւ վերապահ բայց դէմ չեն առաջին առթիւ եւ կ'ուզեն « լրջօրէն ուսումնասիրել» խնդիրը :

Սուրիական ծէսի (ուղղափառ) Անտիոքի Արքեպիսկոպոս՝ Մետրոպոլիտ Պանիկո համակարծիք է միութեան, բայց չընդունիր որ կողմերէն մէկը պարտադրէ պայմանները, օրինակի համար դէմ է Պապին անսխալականութեան (1870ի ժողովի որոշում) :

« Մոնտ»ի քրոնիկագիրը կը չեշտէ մանաւանդ հարցին դժուարութիւնները, նկատի կ'առնէ մանաւանդ որ արեւելեան եկեղեցիներու մեծամասնութիւնը համայնավար կառավարութիւններու հսկողութեան տակն է եւ կ'եզրակացնէ .— « Իրրեւ պատասխան խորհրդային համայնավար կուսակցութեան ԻԱ. համագումարին՝ տիեզերական Իր. համագումարը՝ ցոյց պիտի տայ կենսունակութիւնը կրօնքի մը որ չատեր, դարերու ընթացքին, կարծեցին կարենալ թաղել » :

Ամերիկա, Զուիցերիա մեծ հետաքրքրութիւն ցոյց կուտան տիեզերական ժողովին որ կրնայ դումարուիլ տարւոյն վերջը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱՄԱ դրաւեց Ճիսուսեաններու վարժարանները, պատրուակելով որ անոնց ուսուցման դիրքերը « չեն համապատասխաններ կրթական նախարարութեան ծրագրին» : Եգիպտոսի մէջ Ճիսուսեանները 3 վարժարան ունին :

ՊԱՂՏԱՏԻՆ կը հաղորդեն թէ Իրաքի յեղափոխութեան թիւ երկու դեկավարը՝ դնդ. Արէֆ եւ 1941ի Ֆաչական պետական հարուածի պարագլուխ Ռաչիտ Ալի, ո – րոնք ձերբակալուած էին անցեալ Դեկտեմբերին, պաղտնի դատավարութենէ մը առք չանցաւոր նկատուած են՝ « աչխարհակալներու, սիոնականներու եւ արաբական եղբայր պետութեան մը հետ դործակցութեան համար : Դատավարութիւնը պաղտնի եղաւ՝ արաբական միասնականութեան չահուն համար» : Իրաքցիները կը մեղադրեն նաեւ եգիպտոսի յեղափոխականները, որ նախկին Թագաւոր Ֆարուքին Թոյլ տուած են երկրէն հեռանալ՝ քանի մը միլիոն ոսկիով « մինչ իրաքեան յեղափոխութիւնը արքայական ընտանիքին դիակները քաչկռտեց փողոցներու մէջ ...» :

ՑԵՏ ՄԱՀՈՒ ՆԵՐՄԱՆ արժանացան իրաքցի երեք համայնավարներ, որոնք 1949ին կախուած էին. Սալման՝ կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարը, ինչպէս նաեւ Պասիմ եւ Շեխիլի, որոնց « գործունէութիւնը այսօր կը գնահատուի» կառավարութեան կողմէ : Այս լուրը կը հաղորդէ նոր Թերթ մը՝ Իթիհատ էլ Շաապ (Ժողովուրդի Միութիւն), որ կը սկսաւ հրատարակուիլ 1937էն ի վեր Փարիզ աքսորուած համայնավարի մը՝ Պուսթանիի խմբագրութեամբ :

ՔԱՐԱՇԻՒ մէջ բացուեցաւ Պապատի Ուխտին ժողովը, առանց Իրաքի : Թուրք պատուիրակը՝ Զօրլու, մաղթեց որ անդլեամերիկեան օժանդակութիւն մը ըլլայ Ուխտին մահմետական երկիրներուն՝ ապրուստի մակարդակը բարձրացնելու համար :

ՊՈԼՍՈՑ արուարձանին մէջ փլած չարժանկարի սրահին մեռելաներուն թիւը 50ը անցած է, կը գրեն տեղական Թերթերը :

"ՅՈՒՍԱԲԵՐ"Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

—o—

ՔՈՒԼԻ ՉԻ ԴՐՈՒԻՐ

Ո՞ր քահանան միամտութիւնը պիտի ունենար հարցնելու իր ժողովուրդին, կիրակի օրուան իր քարոզին մէջ.

— Բարեպաշտ ազգայիններ, ի՞նչ կ'ըսէք, ասկէ ետք « Հաւատամք»ը ար – տասանե՞մ թէ չարտասանեմ: Կամ նշխա – րը դնեմ մէջ թաթխե՞մ թէ չթաթխեմ ... Ձեր կարծիքը լսեմ հաղորդեցէք նա – մակով: Տեսնենք, մեծամասնութեամբ ինչ որոշում կուտանք ...

Խոնարհաբար պիտի ըսէի պիտի տայի, որ « Յուսաբեր »ի մեր պատուական խմբա – գրութեան հարցարանը՝ ուղղագրական կանոններու մասին, ուրիշ բան չի նչա – նակեր, եթէ ոչ « քուէի դնել » լեզուա – կան կանոնները եւ սպասել մեծամասնու – թեան կարծիքին: Երեւի, մեր սիրելի ըն – կերները ըսել կ'ուզեն .

— Ձայն բազմաց , ձայն Աստուծոյ :

կը բողոքեմ :

Լեզուներու քերականական հիմնական կանոնները ոչ « ձայն բազմաց »ով կրնան առաջնորդուիլ, ոչ ալ կրնան փոփոխու – թեան ենթարկուիլ՝ փողոցէն անցնող բազմութեան կամքով կամ անոր հեղինա – կաւոր կարծիքով :

« Յուսաբեր »ի խմբագրութիւնը կը հարցնէ. Ա.— Ազգերու անունները գըլ – խագի՞ր գրենք թէ մանրագիր . Բ.— « Ա – մէնէ՞ն» գրենք թէ « ամենէն». Գ.— կա – բո՞ գրենք թէ Կարոյ եւ Դ. — Տիգրան – ները գլխագի՞ր գրենք թէ մանրագիր :

Ի՞նչ ըսել է երկու բառ հայերէն դիտ – ցողին ելլել հարցնել .

— Մեծապատիւ գրագէտ հայրենակից, դուն ո՞րը կը նախընտրես, քու խելքովդ, քու գիտցածովդ ո՞րը չիտակ է — « ամէ – նէ՞ն»ը թէ « ամենէն»ը: Համաձա՞յն ես որ կարօ, Մարօ, Սաքօ գրենք, չենէ կը նախընտրես կարոյ, Մարոյ, Սաքոյ ձե – ւերը: Քուէիդ կը սպասենք :

Գիտէ՞ք ուր կը հանինք — եւ մեզի հետ ալ ուր հասցուցած կ'ըլլանք մեր լե – զուն — եթէ ուրիշներն ալ « Յուսաբեր»էն օրինակ առնելով ելլեն հարցնեն իրենց գրագէտներուն, խմբագիրներուն կամ վարժապետներուն .

— Տղաք, ի՞նչ կ'ըսէք, « բարձրախո – զա՞կ» գրենք թէ « բարձրավանդակ» : « Ամէն»ին յոդնակի՞ յատկացեալ տանք թէ եզակի: « Թերեւս»ին տեղ « գուցէ» գործածե՞նք: Ո՞րը կը նախընտրէք՝ « մը – չակութայի՞նը» թէ « մչակոյթային»ը ...

Եւ այս տեսակ հարցումներ կրնան ուղ – ղուիլ խեղճուկրակ, ողորմելի, ողբալի խմբագիրներու ալ ,որոնց կազմած տասը տողնոց լուրին մէջ տասը տեսակ սխալ կայ — քերականական, բառական եւ նոյնակի ուղղագրական :

Ֆրանսական Ակադեմիան Փարիզի Պուլվառ Սէն Միշէլէն կամ Մարսէյլի Քանըպիէռէն անցնող հասարակ մահկա – նացուներուն կարծիքը չի հարցներ՝ քե – րականական կանոններու կամ բառերու ուղղագրութեան մասին: Եթէ նեղը մը – նացած ըլլայ, կը դիմէ Քլօտ Օժէներու տարողութեամբ մարդոց, որոնք լեզու պիտեն եւ պատմութիւն դիտեն :

Աչխատակից մը վերցիչեալ հարցում – ներուն ի պատասխան վկայութեան կան – չեց կարդ մը գրագէտներ եւ բանաս – տեղծներ .

— Այսինչը այս բառը այսէս գրած է, հետեւաբար ...

Ուղղագրական կանոններու եւ քերակա – նական կանոններու համար մեզի ուղե – ցոյց չեն կրնար ըլլալ բանաստեղծն ու գրագէտը, եթէ անոնք միաժամանակ լեզ – ուագէտ ալ չեն :

Ի՞նչ, եթէ Սիամանթօն, արկածով մը, « Հոգեվարք»ի տեղ « Հոգեւարք» գրած ըլ – լար, իր խօսքի՞ն պիտի հաւատայինք :

Մեզի ուղեցոյց կրնան ըլլալ միայն մեր գրաբարն ու աշխարհաբարը բացարձա – կօրէն իւրացուցած բանասէրներն ու լեզ – ուագէտները :

Ասոր անոր կարծիքը այնքան կ'արժէ , այս մարզին մէջ, որքան Ֆրանսա մեծ – ցած եւ « հայրիկս , մայրիկս » ըսող հայ ազգն կամ Ամերիկա մեծցած եւ « կը խօսամ, կը խօսաս» ըսող անոր եղբայ – րակցին կարծիքը հայերէնի մասին ...

Քերականութիւնը քուէի չի դրուիր :

ՔԱՆԻ՞ ՀՈԳԻ ՄՆԱՑԵՐ Է

Ձեմ կարծեր, որ « Յուսաբեր»ի խմբա – գրութիւնը լրջօրէն կը հաւատայ, թէ կարելի է իր հարցարանը ուսցող « մե – ծ»երուն եւ « պզտիկ»ներուն — « իրաւ»նե – րուն եւ « սուտ»երուն — կամքով եւ ա – նոնց քուէով արմատական փոփոխու – թիւններ մտցնել մեր քերականութեան հիմնական կանոններուն մէջ:

Աւելի արմատիը եմ հաւատալու, թէ մեր ընկերները կ'ուզեն ստուգել կարգ մը մարզոց հայերէնագիտութիւնը: Եւ վըս – տահ են, որ հայերէն դիտցող հեղինակա – ւորներ պիտի տան իրենց ակնկալած պա – տասխանները եւ պիտի ըսեն .

— Այո, գրեցէք Կարօ, բայց կարոյի , Մարօ, բայց Մարոյի ... Ոչ թէ Կարօյի , Մարօյի ...

Կրկնեմ անգամ մը եւս, որ քերականա – կան կանոնները քուէի չեն կրնար դըր – ուիլ: Ահաւասիկ քանի մը կանոններ , ո – րոնց դէմ մեղանչել՝ ոչ միայն խմաստա – կութիւն է, այլեւ տգիտութիւն .

— Հայերէնի մէջ, երկու « այր»եր ի – րարու չեն կրնար կցուիլ: Ուրեմն, բա – ց յարձակօրէն սխալ է գրել՝ ամեհաւար – դար, ամեհաւարազ, ամեհաւահիրաւ ...

— Հայերէնի մէջ, « այր»ին աչ կողմը չի կրնար գալ ուրիչ ձայնաւոր մը, ա – ռանց « յի»ին օժանդակութեան : Ուրեմն, սխալ են ձիբաիւդ, իմիճաեռ բառերը ...

— Հայերէնի մէջ, « օ» տառին օգնու – թեամբ բարդ բառ չի չինուիր: Ուրեմն սխալ են անգլօսաքսոն, բրհոռուս ձեւե – րը ...

— Երբ արմատ բառին մէջ « ու» մը կայ, այս « ու»ն ածանցումներու եւ բար – դութեանց պարագային յաճախ կը կոր – սուի, սուգ – սգաւոր, ջուր – ջրել :

— Երբ արմատ բառին մէջ « ոյ» կայ , այս « ոյ»ն « ու»ի կը փոխուի շատ ան – պատ ,— լոյս – լուսաւոր, գոյն – գունա – ւոր :

— Երբ արմատ բառին մէջ « ի» մը կայ, այս « ի»ն ալ յաճախ կը կորսուի կ'ելլ – թայ — սիւն – սընապատ, կիւն – կնամե – ծար ...

Տուի միայն քանի մը փչրանքներ՝ ա – ռանց բացատրութեանց եւ մանրամասնու – թեանց մասին խօսելու :

Ուրկէ՞ , ո՞ր « մեծ»երէն սորվեցանք այս կանոնները, եթէ սորվեցանք: Պա – տասխանը շատ պարզ է.— Բազրատունի – ներու, Այտընեաններու, Դազիկեաններ – րու, Տէր Անդրէասեաններու, Ցակոր Գուրգէններու, Գարապաշեաններու, Գա – դանճեաններու, Աատուրներու տարողու – թեամբ հայերէնագէտներէ, որոնք մեր աստուածակերտ լեզուին ուղն ու ծուծը քամած էին:

Հասկնալի է, որ փնտռենք գտնենք այս Մեծերուն չափ հեղինակաւոր գրագէտ – ներ, հայերէնագէտներ եւ անոնցմէ բա – ցատրութիւն ուզենք կարգ մը կանոնե – րու մասին, որոնք շատ ջուր կը վերցնեն եւ չիոթութեան կը մատնեն երկու բառ հայերէն գրողը: Բայց քանի՞ հոգի մնա – ցեր է այդ սերունդէն, սիրելի « Յուսա – բեր» :

Լեզուական խնդիրներու մասին հեղի – նակաւոր կարծիք յայտնողը պէտք է դիտնայ առնուազն քանի մը ուրիշ լեզու – ներ ալ: Որովհետեւ, շատ մը կանոնե – րու մէջ, մեզի ծանօթ լեզուներու քերա – կանութիւնները միեւնոյն ուղիէն կը քա – լեն :

Ամէն պարագայի մէջ, պէտք չէ ապա –ւինել կարծիքին կամ քուէին այնպիսի անձերու, որոնք հայերէն չեն գիտեր — եթէ հայերէն գիտնալ կը նշանակէ եւ, ի հարկէ, կը նշանակէ — հայերէնի նըր – բութեանց հետ մտերմացած ըլլալ :

Ամէնէն տագնապաւոր գրագէտն ան – դամ իրաւունք չունի « իմ կարծիքովս՝ ասիկա չիտակ է» պատասխանելու « Յու – սաբեր»ի հարցարանին, երբ չի գիտեր , օ – րինակ, տարբերութիւնները « նախկին»ին եւ « նախորդ»ին, « դէս»ին եւ « տակա – ւին»ին, « իբր»ին եւ « իբրեւ»ին, « թերե – ւս»ին եւ « գուցէ»ին, « բաւ»ին եւ « եր – բեք»ին, « որեւէ»ին եւ « ոեւէ»ին :

Ու չէ սորված , որ « նման»ին « ընկերը» որոշիչ յօդ չառներ , բայց « նոյն»ին « բա – րեկամը» կ'առնէ :

Քուէներով մեր լեզուն չենք կրնար բա – րեկարգել: Ըսել կ'ուզէի՝ բուժել, ընկե՛ր « Յուսաբեր»:

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԵԼՄՏԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՔԸ՝ ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ

Ներկայ Ֆրանքը կամ մօտաւոր չըլլա – պայութեան դրուելիք առաջինին հարիւ – բապատիկը արժող նոր « ծանր» Ֆրանքը, մեր այսօրուան տեսութեան համար նոյն նշանակութիւնը ունին: Անոնց տարբերու – թիւնը թուաբանական է :

Փորձենք բացատրել Ֆրանքին օրըստօրէ ղօրանալուն պատճառները :

Անուրանալի է որ Փինէլի ուղղափառ եւ – մտական տնտեսական ամբողջական ծր – րագիրը եւ անոր անմիջական գործադրու – թիւնը համակրանքով դիմաւորուած է միջազգային դրամատիրական չրջանակ – ներու կողմէ: Գիտենք արդէն որ Անգ – լիոյ, Գերմանիոյ, Պելճիոյ եւ Հոլան – տայի ազգային դրամատուները առաջին օրէն Ֆրանսայի տրամադրեցին 250 մի – լիոն տոլարի փոխատուութիւն մը: Աւելի վերջը ամերիկեան դրամատուներ իրենց կարգին երկու հարիւր միլիոն տոլարի վարկ մը բացին, եւ ամառան մը ընթաց – քին Ֆրանսայի ազգ. դրամատուները մօտ դրեթէ երեք հարիւր միլիոն տոլարի պատկառելի գումար մը ներկայացնող Ֆրանսական դրամագլուխներ կամ պա – հանջներ, որոնք արտասահման ապատա – նած էին: Եթէ աւելցնենք արդէն Օֆիս տը Շանժին մօտ գտնուող երկու հարիւր միլիոն տոլարը (Ֆոն տը սթապիլիզա – սիոն տէ շանժ) պիտի տեսնենք թէ Ֆը – րանքի ներկայ — եւ յուսանք վերջնական — արժէքին պաշտպանութեան համար դրեթէ մէկ միլիառ տոլարի պահեստ մը կազմուած է: Այսպիսի պահեստի մը դո – յութիւնը ինքնին կը բաւէ յուսահատեցը – նելու Ֆրանքին դէմ չահադիտութիւն կազմակերպելու մտադրութիւն ունեցող – ները:

Օտար պաշտօնական վստահութիւնը իր անմիջական ազդեցութիւնը ունեցած է նաեւ կացութեան իրազեկ եւ արագօրէն հաշուել գիտցող դրամատէրերու վրայ : արթնցնելով անոնց լուրջ եւ դրական հետաքրքրութիւնը Ֆրանքին վրայ: Այս – պիսով ալ չարժման մէջ դրուած է ներ – քին դրամական վստահութիւնը, այն աս – տիճան որ Ազգ. Դրամատունը (Պանք տը Ֆրանս) կարիք չէ տեսած օտար վարկերը կամ փոխատուութիւնները, ոչ ալ իր պա – հեստի ոսկին գօրակոչի ենթարկելու :

Նախորդ չարթու մէջ ալ (18 – 23 Յուն – ուար) 81 միլիառ Ֆրանք թղթադրամ հր – րապարակէն ետ քաշած է :

Դրամական կացութեան առողջութիւնը նկատի առնելով, եւ մտական նախա – պարաստութիւնը որոշած է բազմազան դիւ – րութիւններ ընծայել օտար դրամագլուխ – ներու ներածումին եւ գործածութեան եւ վերջ դնել գոյութիւն ունեցող սեղմում – ներուն մէկ մասին : Արդիւնքը արդէն իսկ զգալի է: Օտար դրամատէրեր սկսած են գնել Փարիզի սակարանին գործառնու – թեանց ենթակայ բաժնեթուղթեր, որոնց

ԱՇԽԱՐՀԻ

ԱՄԵՆԱԴԺԻԱԽՏ ԵՐԿԻՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԱԴԺԻԱԽՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Ծերունին որդուն տեսնելով՝ մեռնում է յուզմունքից, Աղասին էլ ընկնում է պարսիկ մարդասպանի ձեռքը:

Ճակատագիրը վիճակել էր Արովեանին հանդէս գալ անցողիկ չրջանում, երբ հայ ժողովուրդը բազմադարեան տառապանք – ներից յետոյ՝ նոր էր սկսել դիմել դէպի լոյս ու մշակոյթ :

Արովեանի աչակերտն ու չարունակողը Պերճ Պռօշեանն էր, որին առանձին տեղ է պատկանում հայ գեղարուեստական գը – րականութեան մէջ: Նա ազգագրագէտ վիպասան է: Նրա վէպերը ծանօթացնում են մեզ Երեւանի նահանգի, որի բնիկն է նա , ժողովրդի կեանքին, տնտեսական գրութեանը, սովորոյթներին եւայլն : Այնպիսի հմտութեամբ ու մանրամաս – նութիւններով է նա նկարագրում գիւղա – կան անպաճոյճ կեանքը, այնպէս է նա կարողանում կանգնել հասարակ ժողովր – դի տեսակէտի վրայ, որ կարդալով նրա գիրքը՝ կարող ես յստակ պատկերացնել հայ գիւղացիների կեանքը: Նրա երկե – րից չատերը թարգմանուած են եւրոպա – կան լեզուներով : Սրա «Սօս եւ Վարդի – թեր», «Հացի խնդիր», «Կոուածաղիկ », « Շահէն », «Ցեցեր» եւ միւս վէպերը չատ բարձր են դնահատում Հայերը :

1900 թուականին՝ Հայերը տօնեցին նը – րա գրական գործունէութեան 40ամեայ յոբելեանը: Գրականութեան բնագաւա – ռում աչխատելու հետ միասին նա չատ ժամանակ է յատկացրել նաեւ լրագրու – թեանը: Նա « Հայաստանի» գլխաւոր աչ – խատակիցներից մէկն էր եւ Արծրունու « Մշակ » թերթի խմբագրակիցը : Շատ է գրել նա «Արձագանք»ում, որը ռազմա – կան իչխանութիւնը փակեց առյաւէտ , « Մեղու »ում , « Տարազ»ում , « Ազ – բիւր »ում , եւայլն :

Որպէս Աբովեանի հետեւորդ, նա չա – րունակեց զարգացնել, լրացնել ու կատա – րելագործել նոր լեզուն, դրա համար ըս – տանալով աստուածաբանութեան ու Հա – յոց լեզուի մագիստրոսի կոչում :

60ական թուականները բազմաթիւ տա – ղանդաւոր հրապարակախօսներ են տալիս Հայաստանին: Ստ. Նազարեանը եւ հիա – նալի հրապարակախօս ու բանաստեղծ Միքայէլ Նալբանդեանը Մոսկուայում հը – րատարակում են խիստ արմատական « Հիւսիսափայլ» ամսագիրը: Նրա լոյս տեսնելը դժգոհութեան ալիք բարձրացը – րեց հայ հոգեւորականութեան չրջանա – կում, որն ամէն ինչ արեց այդ ամսագի – րը փակել տալու համար : Եւ դա տեղի ունեցաւ 1864ին: Նալբանդեանը մեղա – դրուեց պետական յանցանքի մէջ եւ մի քանի տարի բանտարկութիւն կրելուց յե – տոյ մեռաւ Թոբոլսկից :

Նոյն ժամանակ Վարագի վանքում (Թիւրքահայաստան) յայտնի բարոյախօս Խրիմեանը (յետագայում կաթողիկոս) սկսում է հրատարակել «Արծուի Վաս – պուրականի» ամսագիրը, որն իր քարող – ներով մեծապէս օգնեց հայկական զար – թօնքին (1860 – 1870): Այդ ժամանակա – չրջանում առ հասարակ երեւան են գա – լիս բազմաթիւ հայկական պարբերական – ներ, ծնունդ են առնում չատ նոր ուժեր, բայց եւ միաժամանակ դա ազգային չո – վինիզմի ու կղերական մոլորութիւնների չրջան է: Այդ ուղղութիւնը առանձնապէս յայտուն կերպով դրսեւորուեց 70ական թուականների սկզբին: Թիֆլիսեցի երի – տասարդ դիտնական Արծրունին, Հայդել – բերգի համալսարանն աւարտելուց յետոյ, 1872ին հիմնում է մի նոր թերթ, «Մը – չակ», եւ իր չուրջն է համախմբում ա – զգատական – արմատական երիտասարդու – թիւնը :

Այս խմբակը պահպանողական «Մեղու Հայաստանի»ի խմբակի իսկական հա – կոտնեան էր: Դրանից յետոյ գալիս էր « Նոր Դարը », բայց ոչ այնքան յետա – դիմական ոգով: Դրանց միջեւ սկսուեց պայքարը, մինչեւ որ «Մեղու Հայաստա – նի»ն տապալուեց :

Հայերը պէտք է չնորհակալ լինեն «Մը – չակ»ի խմբակին բազմաթիւ տաղանդա – ւոր գրողների համար, ինչպէս օրինակ Րաֆֆին (Յակոբ Մելիք – Յակոբեան) , որ ամենանչանաւոր հայ վիպասանն է եւ Արծրունու մօտիկ բարեկամը:

Նա ծնուել է Պարսկահայաստանում , բայց արդէն վաղ երիտասարդութեանը փոխադրուել Ռուսաստան, ուր եւ անց է կացրել իր ողջ կեանքը (1835 – 1888):

Գրական ժառանգութիւնը, որ Րաֆֆին թողել է իր ժողովրդին, մեծ է ու բազ – մազան, բայց ամենալաւը այն գործերն են, որոնց մէջ նա պաչտպանում է Տաճ – կահայերին՝ պատկերելով նրանց ծանր վիճակը եւ դժնէ բախտը:

« Եւ թող կեցցէ՛ն այն գրիչները, որ նոր հոգի կը ներչնչեն մեզ, որ կը նորո – գեն մեր սպառած ուժերը եւ կը ծանօթա – ցնեն կեանքի իրական պատկերի հետ եւ կը պատրաստեն մեզ մարդ չինել՝ մարդ – կային բոլոր կատարելութիւններով » , ասում է Րաֆֆու « Զալալեդդինի » հե – րոսներից մէկը, եւ ինքը այդ գրողի ի – սկզբն է :

Հայ վիպասանների մէջ չի եղել ոչ մէ – կը ,որն իր ստեղծագործութեան մէջ չօչա – փէր որեւէ հրատապ հարց՝ ցոյց տալով իրականութեան կենդանի պատկերը, որը դիմէր ժողովրդին՝ զարթեցնելով նրա կենսունակութիւնը, տոկունութիւնն ու եռանդը :

(12 Շար.) ՌՈՒԶՆԻԿ

ԿԱՅԾԵՔ

Բ. ՀԱՅՈՐ

№ 12

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅԱՄԲ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ — ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

1932

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Մեզ տան պատը ծածկել էր ծխնելույզի սևությունը։ Ամեն անգամ, որ ես նայում էի նրան, ինձ թվում էր, թե ես ինքս եմ ծխնելույզը մաքրում։ Ես ատում էի ծխնելույզ մաքրելը։ Ամեն անգամ, որ ես ծխնելույզ էի մաքրում, ես ինձ զգում էի ամենաանբախտ տղան աշխարհում։

Ես ատում էի ծխնելույզ մաքրելը, որովհետև ինձ ստիպում էին մտնել նեղ անցքի մեջ, որտեղ ես ոչ միայն չէի կարողանում ուղիղ կանգնել, այլև ստիպված էի լինում ծնկների վրա սողալ։ Ես ատում էի ծխնելույզ մաքրելը, որովհետև ինձ ստիպում էին ծխնելույզի մեջ մտնել այն ժամանակ, երբ ես դեռ քնած էի լինում։ Ես ատում էի ծխնելույզ մաքրելը, որովհետև ինձ ստիպում էին ծխնելույզի մեջ մտնել այն ժամանակ, երբ ես դեռ հիվանդ էի լինում։

Ես ատում էի ծխնելույզ մաքրելը, որովհետև ինձ ստիպում էին ծխնելույզի մեջ մտնել այն ժամանակ, երբ ես դեռ հիվանդ էի լինում։ Ես ատում էի ծխնելույզ մաքրելը, որովհետև ինձ ստիպում էին ծխնելույզի մեջ մտնել այն ժամանակ, երբ ես դեռ հիվանդ

ԼԻՒՈՆ ՄՈՋԵՍՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Տէր եւ Տիկին Պետրոսեան իրենց քենի – կալին Լեւոն Մոզեսնի մահուան քառա – սունքին առթիւ կը նուիրեն հազարական Ֆրանք Դպրոցասէրին եւ կարմիր Խաչի Ֆէտայիներուն օգտի· կայանին : (Տեսնել «Յառաջ»ին) :

ՀՈՒԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի առաւօտ, փարիզի Ս· Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ վարչու – թիւնը եւ հոգաբարձութիւնը հոգեհան – գստեան պաշտօն կը կատարեն Սրբոց Վեհանդեանց տօնին առթիւ փարիզի եւ շրջանի եկեղեցիներուն մէջ ծառայած վաճառանեալ Տ· Գէորգ Արք· Իւթիւճեա – նի, Յովհաննէս քհնյ· Հիւնքէրպնյէն – տեանի, Սահակ քհնյ· Իւթիւճեանի, Կոմիտաս քհնյ· Սըպեան, Բարնաբաս քհնյ· Խընտամեանի, Արիստոմ քհնյ· Թորոսեանի, Մեսրոպ քհնյ· Մեսրոպ – եանի, վահան քհնյ· Խոյեանի, Բարթող քհնյ· Թագըմճեանի, Գարեգին քհնյ· Տէօվլէթեանի, Մկրտիչ քհնյ· Աբոյան – եանի, Գէորգ քհնյ· Դաւիթեանի, Լեւոն քհնյ· Աբոյանեանի, Գէորգ քհնյ· Նիշամ – եանի, Ներսէս քհնյ· Գանճեանի, Գրի – գոր քհնյ· Ճէպէճեանի եւ Յուսիկ քհնյ· Ադամեանի, Վարդան քհնյ· Պաղտատ – լեանի, Գրիգորիս եպիսկոպոս Պալաքեա – նի հոգւոց հանգստեան :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՍԱՄՈՒԷԼ – ՄՈՒ – ՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷՆ

Կիրակի , Փետրուար 8, ժամը 15·30ին

Կը ներկայացուին՝

ՍԵՊՈՒՀ ՄԻՆԱՍԵԱՆԷՆ — Ադուարդ – Իշխան : *Հայաստանի անկախութեան դր – ուագ մը, Հայ – Մակեդոնական շրջանէն :*

COURTELINE - L'ARTICLE 330

ԶԱՒԵՇՏ ՄԷԿ ԱՐԱՐ

ՊԱՐՈՆԵԱՆի Մեծապատիւ Մուրաց – կաճներէն *տեսարաններ* : :

Ծիծաղաշարժ միջնարարներ

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր ազգային – ները :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոնի եկեղեցւոյն Տիկնանց Մխիթա – նը շնորհակալութեամբ առաջաւ հետեւ – եալ նուիրատուութիւնները Պ· Յակոբ Վարժապետեանի ձեռամբ :—

Պ· Պ· Խաչատուր Յովհաննէսեանէ 10 հազար ֆրանք, Գրիգոր Այվազեանէ հինգ հազար, Պօղոս Ստեփանեանէ հինգ հա – զար, Սարգիս Աֆարեանէ երկու հազար, Աբամ Մուխթարեանէ երկու հազար, Ար – մենակ Սարըկարապետեանէ, Մեղրիկ Դաւիթեանէ, Յովսեփ Յովսէփեանէ, Հայկ Սամուէլեանէ, Տիկին Աշխու Սար – գիսեանէ, Պ· Յակոբ Վարժապետեանէ իր անուան ոսկեմատեան առթիւ, հազա – րական ֆրանք, Թարարէն Պ· Գօչունեան հինգ հազար ֆրանք :

Լիոնի եկեղեցւոյն Յանձնախումբը չը – նորհակալութեամբ առաջաւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ չինութեան, հանդուցեալ Տու – տու Թումիկեանի եւ Վիքթորիա Պատմա – ճեանի (Զիրէքեան) մահուան առթիւ փո – խան ծաղկեպսակի Արաքսիրցի հայրենա – կիցներէ :— Պ· Պ· Գաբրիէլ Ադամեանէ երկու հազար ֆրանք, Սուրէն Կորիւնեանէ երկու հազար, Պօղոս Մէսումեանէ հազար :

Եկեղեցւոյն Յանձնախումբը մասնաւո – րաբար իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Պ· Գաբրիէլ Ադամեանի որ Ազգային Տան ամբողջ ապակիներու դե – տեղումը ստանձնեց անձնուիրաբար ա – ռանց որեւէ նիւթականվարձատրութեան : Ինքն իսկ ստանձնելով իր բարեկամներու մօտ դրամ հաւաքելու ապակիի եւ այլ նիւթերու գնման համար : Ինչպէս որ իր միջոցաւ, Պ· Անդրանիկ Թումիկեան նը – ւիրած է հարիւր ֆրանքանոց մասիկ : Պ· Մար – տիկ Տ· Սահակեան 18 ապակի : Պ· Մել – քոն Խաչատուրեան հինգ հազար ֆրանք , Պ· Վահրամ Մկրտիչեան հինգ հազար : Պ· Գամէր Սըրմաքէչեան 2·500 ֆրանք , (գործաւորի մը օրականը ներկայացնող) : Պ· Արսէն Մարկոսեան եւ Պ· Յակոբ Պէր – պէրեան իրենց աշխատանքը :

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ :— Լիոնի նոր ե – կեղեցւոյ հեռաձայնի թիւն է 60–47–18:

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԼԷՆ

Համաձայն մամուլի ընկերակցութեան որոշումին թերթերու գիներուն վերա – յերեալ՝ փետրուար 1էն *Յառաջի* գինն է՝

Հատը՝ 20 *ֆրանք* :

Ֆրանսա եւ հասարակապետութիւն՝

Տարեկան ·— 4000 *ֆրանք* :

Վեցամսեայ ·— 2200 *ֆրանք* :

Արտասահման

Տարեկան ·— 5000 *ֆրանք* :

(Իտալիա 7000 լիր, Պելժիա 500 Պ· Ֆ· եւայլ) : Արտասահմանի համար վեցամ – սեայ բաժանորդագրութիւն չընդունուիր :

×

"ՅԱՌԱՋ" ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Տէսինէն Պ· Ժիրայր Պաղտեան մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրէ իր աներ – հօր Պ· Աւետիս Համբարձումեանի (Քրէ – միէօ) :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս Չո – րեքշաբթի , Քաֆէ Քատէի սրահը :

Կը խօսի ԵԴՈՒԱՐԴ ԱՂԱՄԵԱՆ : Նիւթ՝ Միսաք – Մեծարենց (յիշատակի առ – թիւ), իր կեանքն ու գրականութիւնը : Լսարանին մուտքը ազատ է, կը խնդրուի ճշդապահութիւն :

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ· ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

—o—

Ասագլխուն լոյս կը տեսնէ Հայ–Բոյժի Նոյեմբեր – Դեկտեմբեր թիւը (203–204), ամբ եւ այլազան բովանդակութեամբ , 48 էջ·—

Մարզոց գերէն ճանչնալ խլիրդը (ֆաի – սէր) : Ի՞նչ է պնդերակութիւնը, կանխա – զգուշութիւն ու զարմանում (Տոքթ· Նա – ւասարդ), Սեւանի ուռազանը (Ք·) : Գէր կիներուն յղութիւնը (Տոքթ· Լոմման) : Խլիրդին ատաղանդի նշանները (Փրոֆ· Տիւրուէն) : Ստամոքսի ընդլայնում (Տոքթ· Գալուստեան) : Մխ ուտելուն վնասները եւ օգուտները (Տոքթ· Պոն – տէլ) : Օդասպրծել մեռելներուն արիւ – նը (Փրոֆ· Շարիմանեան՝ Երեւանէն) : Եթէ կիները գիտնային (Ս· Նիկողոս – եան) : Ատամնարոյժին հասկացողը (Տոքթ· Գեղամ Այվազեան) : Ճարպանիւ – թի անօթութիւն (Հայ – Բոյժ) : Ինկաւ մարեցաւ (Խաչուռի) : Աղիքներուն մէջ ճճի ունի (Տոքթ· Շ· Այվազեան) : Փսխ – լով եւ արդի մարդը (Տոքթ· Պօղոսեան Արշակ) :

× Հայ – Բոյժի բացառիկը, բաժնեգլի – նին վրայ 500 ֆրանք յաւելումով միայն պիտի ղրկուի բաժանորդներուն՝ փետր – ուար մէկէն սկսեալ, ինչպէս յայտարա – րած էինք նախապէս, (Թղթատարական ծախքերու յաւելումը կ'արդարացնէր ա – ւելի կանուխ բարձրացնել գինը) :

× Հայ – Բոյժի համար ղրամական ա – մէն առաքում կատարել Շ· Նարդունիի անուան, միչա մանտա – fարքով , Յա – ռաջի խմբագրատան հասցէով (ղրել՝ ռէտաֆսիոն «Յառաջ»,— չէնքին դռնա – պան բաժանումներուն պատճառով), բայց երբեք Յառաջի ջէֆ–փոսթալով :

Տարեկան բաժնեգիրը գնոր արօրինու – թիւն՝ 1200 ֆրանք, արտասահման 1500:

ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆԻ
ՆՈՐ ՎԻՊԸ
ԱՐՏԻՆԵՐԸ
ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ
540 էջ , գին 1000 ֆրանք
Դիմել հեղինակին՝
53, AVENUE DE ST. JULIEN
MARSEILLE - 12e
Կամ հայ դրավաճառներուն

ՁՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան ,
յարկաբաժինը կամ խանութը :
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ԵՐԵԿՈՑԹ ՍՈՒՊՈՆԻ ՄԷՋ

Աստիսասին Ֆիլոթէքնիքի նախաձեռ – նութեամբ Թ· Գառնիկ դասախօսութիւն մը կունայ Փետրուար 7ին, ժամը 8·30, Սուպոնի Սալ տը Ժէօլժի սրահին մէջ , (Ռիւ Վիքթոր Հիւկէն) :

Նիւթն է՝ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՄՇԱԿՈՑԹԸ դարերու ընթացքին :

Ֆրանսացի եւ հայ արուեստագէտներ ու արուեստագիտուհիներ կ'արտասանեն գա – նազան հին եւ նոր հեղինակներէ, Ֆրան – սերէն եւ հայերէն բանաստեղծութիւն – ներ :

Այս առթիւ ճաշատարապետ՝

Պ· ԵԴՈՒԱՐԴ ԻՒԹԻՃԵԱՆ

կը ներկայացնէ Հայաստանէն իր չար – ժանկարած ֆիլմերը :

Մուտքը ազատ, ծախքերու սիրայօժար մասնակցութիւն :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ ժամը 8·30ին, ֆիլմի ամբողջութիւնը ներկա – յացնել կարողանալու համար :

ՔԱՀԱՆԱՑԱՊԵՏԱԿԱՆ ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀՌՈՄԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄԱՐ

Գլխաւորութեամբ Վսեմ· Կարդինալ Ա – ղաջանեան Կաթողիկոս – Պատրիարքին , Հռոմի Հայ գաղութը պիտի ներկայանայ Յովհաննէս ԻԳ· Քահանայապետին, այս կիրակի :

Մուտքը ժամը 11·30ին, ունկնդրութիւ – նը 12ին :

Ժամադրավայրը Ս· Պետրոսի հրապա – րակը, Փորդա տի Պրոնձոյի առջեւ :

Ծանօթ·— Կը խնդրուի օտարներ չբե – րել : Ներկայանալ համեստ ու վայելուչ պզեստաւորումով :

ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ Ք· Լ·Հ·ԴՊՐԵՎԱՆՔԻ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ԵՐԵԿՈՑԹ ՍՈՒՊՈՆԻ ՄԷՋ

Աստիսասին Ֆիլոթէքնիքի նախաձեռ – նութեամբ Թ· Գառնիկ դասախօսութիւն մը կունայ Փետրուար 7ին, ժամը 8·30, Սուպոնի Սալ տը Ժէօլժի սրահին մէջ , (Ռիւ Վիքթոր Հիւկէն) :

Նիւթն է՝ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՄՇԱԿՈՑԹԸ դարերու ընթացքին :

Ֆրանսացի եւ հայ արուեստագէտներ ու արուեստագիտուհիներ կ'արտասանեն գա – նազան հին եւ նոր հեղինակներէ, Ֆրան – սերէն եւ հայերէն բանաստեղծութիւն – ներ :

Այս առթիւ ճաշատարապետ՝

Պ· ԵԴՈՒԱՐԴ ԻՒԹԻՃԵԱՆ

կը ներկայացնէ Հայաստանէն իր չար – ժանկարած ֆիլմերը :

Մուտքը ազատ, ծախքերու սիրայօժար մասնակցութիւն :

Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ ժամը 8·30ին, ֆիլմի ամբողջութիւնը ներկա – յացնել կարողանալու համար :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Յ· Դ· Ազգիւր – Սե – բուր – Մ· Եօթնեղբայրեան խումբի ընկե – րական ընդհ· ժողովը, այս Շաբաթ, ժա – մը 21ին, սովորական հաւաքավայրը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Յ· Դ· Փոթորիկ խումբի ժողովը այս Հինգշաբթի , ժամը 21ին , սովորական հաւաքատեղին :

ՓՈՐԹ ԻԹԱԼԻԻ Շրջանի Ֆ· Կ· Խաչի մասնաճիւղի անդամական ընդհ· ժողովը այս Ուրբաթ, ժամը 16ին, Ժանթիլի հայ – կական դպրոցին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Կ· վարչութեան ներկայացուցիչ ընկերուհի Տիկին Սէրէնկիւլեան : Շատ կարեւոր օ – րակարգ :

ՄԵԾ ԵՒ ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Կ· եւ Մար – տիկներու Միութեան :

Տեղի պիտի ունենայ 31 Յունուար , Շաբաթ երեկոյ ժամը 21էն մինչեւ ուշ ա – տեն, Սալ տէ Ֆէթի մէջ :

Օրքէսթրը ՓԱՐԹԱՄԵԱՆ

Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած է երգելու.—

Օր· ՇԱՓՔ ՊԻՆԿԵԱՆ

Որ պիտի երգէ հայերէն եւ ֆրանսերէն:

Սիրով կը հրաւիրենք Վիէնի եւ չոր – ջաններու Հայութիւնը՝ մասնաւորաբար Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդը, քաջալերելու Հայ երգը եւ կամաւորներու եւ Մար – տիկներու Միութիւնը :

Մուտք 300 փր· :

ՄԱՐՍԷՅԼ
ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
Կը ծանուցանէ թէ տարեկան իր
ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Տեղի պիտի ունենայ
31 Յունուար, Շաբաթ դիշեր,
Փլիւպի մէջ

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ (ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ)
ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Փետրուար 1 , Կիրակի , ժամը 15 – 24
LES AMBASSADEURS
3 Avenue Gabriel, Champs-Elysées
Կը մասնակցին երկու հռչակաւոր նուագախումբեր
PIERRE DIEUZEY - JAZZ NEW ORLÉANS
PEPITO GOMEZ - TYPIQUE TANGOS
Գեղարուեստական ճոխ բաժին Մուտք 500 ֆրանք
Կանխաւ ապահովել տոմսերը եւ սեղանները հեռաձայնելով Հայ կարմիր Խաչի
կեդրոնատեղին էլիզէ 67 – 03 :
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ .— Վարձուած սեղանները պահուած պիտի չըլլան ամէնէն ուշը ժամը 19ուկէսին : Հակառակ պարապային պարահանդէսին կազմակերպիչ Յանձնախումբը որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձներ :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԻ ԵՒ ԵՐԳԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՄՈՒՐԱՏ – ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
15 Փետրուար, Կիրակի իրիկուն ժամը 8·30ին
ՄԻԽԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
RUE SAINT-VICTOR, MÉTRO : MAUBERT-MUTUALITÉ
Մասնակցութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ նուագախումբին եւ ՍՕՍի պարախումբին

ՄԻՇՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՇՏ ԱՌՈՂՋ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑՔԷՔ
BOSPHORE Ի
ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԹԱՀԻՆԸ
ՀՐՈՒՇԱԿԸ, որ կը պատրաստուի շուշմայով (*առւամ*) եւ շաբարով, առաջնակարգ սնունդ մըն է, կազդուրիչ՝ շնորհիւ շուշմայիին, որ Արեւելքի մէջ ծանօթ է նաեւ հինէն ի վեր, իր հրաշալի բուժական յատկութիւններով, իր երիտասարդացնող տարրերով,
Արեւելեան ժողովուրդներուն երկարակեցութիւնը արդիւնք է Հէլվայի եւ թահինի գործածութեան :
Այսօր Արեւմուտքի մէջ եւս բժշկական հեղինակութիւններ կը հաստատեն առաջնակարգ այս սննդանիւթին արժէքը :
Sté BOSPHORE (ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ)
2, Rue Louis Astoin - Marseillle

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900

Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

JEUDI 29 JANVIER 1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8406 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4207

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՆՈՐ ԵՕԹՆԱՄԵԱԿԻՆ

Կոմկուսի ԻԱ. համագումարի նախօր – եակին խորհրդային տասնեւվեց հանրա – պետութեանց համայնավար կուսակցու – թիւնները բացառիկ նկատեր գումարելին՝ քննութեան ենթարկելու — աւելի ճիշդը առանց փոփոխութեան վաւերացնելու — համար Նիկիտա Խրուշչեւի երկարապտ – տում զեկոյցին «կոնտրոլ թեղիս»ները :

Հայաստանի «կոմունիստական պար – տիա»ն ալ այս առթիւ նիստի հրաւիրած է իր 20րդ «արտահերթ» համագումարը , որուն բացումը կատարուած է Յունուար 10ին՝ Երեւան՝ Գերագոյն Սովետի նիս – տերու դահլիճին մէջ :

Յունուար 10 – 12՝ երեք օր տեւող ժո – ղովներու ընթացքին «Կոմպարտիայի կենտկոմ»ի առաջին քարտուղար Ս. Հ. Թովմասեան կարդացած է զեկոյց մը, որ հրատարակուած է Սովետական Հայաս – տանի Յունուար 11ի բացառիկ թիւին մէջ, ամբողջութեամբ ղրաւելով անոր վեց մեծադիր էջերը :

Թովմասեանի զեկոյցին մէջ կարեւոր բաժին մը յատկացուած է 1959 – 1965՝ Նոր եօթնամեակի ընթացքին Հայաստանի մէջ կատարուելիք աշխատանքներուն :

Աւելորդ է ըսել թէ «արտահերթ» հա – մագումար «միահամուռ հաւանութիւն» տուած է Խրուշչեւի «զեկուցման թեզիս – ներին » :

Խօսք առնող պատգամաւորները բոլորն ալ չեշտած են, որ «մեր երկրում ձեռք բերուած հիանալի յաջողութիւնները ար – դիւնք են պարտիայի եւ նրա կենտրոնա – կան Կոմիտէի վիթխարի կազմակերպչա – կան ու քաղաքական աշխատանքի, ար – դիւնք են լենինեան դիւրաւոր գծի հետե – ւողական կենսագործման» (Ս. Հայաս – տան, 13 Յունուար) :

Ո՛չ մէկ տաք խօսք խնդճ բանուորներու եւ գիւղացիներու համար, որոնց քրտին – քին եւ անհուն զոհողութեան գնով են ա – ռաւելապէս, որ ձեռք բերուած են «հիա – նալի յաջողութիւնները» :

Եօթնամեակի ընթացքին նախատեսուած է Հայաստանի արդիւնաբերութեան որա – կէն զատ բարձրացնել նաեւ քանակը՝ 2,2 անգամ : Զգալիօրէն պիտի ընդլայնուին Քալարանի եւ Դաստակերտ — ու շահա – գործման պիտի յանձնուին Ագարակի — «պղնձամոլիբդենային » (կապարբծմթ) մեծ գործարանները, Ախթալայի «հարս – տացուցիչ ֆաբրիկան» : Զարկ պիտի տրը – ուի Զանգեզուրի հանքերու արտադրու – թեան : 1965ին գոտուած պղինձի քանակը պիտի աւելնայ հինգ անգամ : 1959 – 1960 պիտի սկսին բանիլ Քանաքեռի ալիւմիւ – նիումի էլեկտրաձուլման եւ «Ֆոլդոպլա – նման» գործարանները : Քիմիական ար – դիւնաբերութիւնը «նշանակելի դարգա – ցում» պիտի ունենայ : Պիտի կառուց – ուի Ախտալի «լեռնաքիմիական խոշորա – գոյն կոմբինատ»ը՝ սոսնձելու համար ա – լիւմինիումի կաւահող, աժան կրապիւս եւ քիմիական նոր նիւթեր (երեւանիա, նա – տրիումի եւ կալցիումի մետասիլիկատ – ներ, սպիտակ մուր, սպեկտրոլ, մաքուր սիլիկահող եւ պոռաչ) :

Նախատեսուած է կրճատել Սեւանայ լիճէն «Ջրի բացթողումը» : Սեւան–Հրազ – դանի Ջրվէժը 1965էն սկսեալ պիտի վե – րածուի ոռոգման ստոիճանի :

1959 – 60 չհապարծման պիտի յանձ – նուին Աթարբէկեանի եւ Երեւանի Ջրելեկ – տրակայանները, որոնք կառուցելու վր – րայ են, իսկ 1962 – 64ին Ջերմաէլեկտրա – կայանները : Մօտիկ ապագային պիտի սկսուի չինութիւնը Տաթեւի Ջրելեկտրա – կայանին՝ 150 հազար քիլովաթ կարողու – թեամբ : 1960ին պիտի աւարտին կոլտն – տեսութիւններու եւ սովխոզներու էլեկ – տրականացումը :

Թովմասեանի զեկոյցը կը խոստանայ հրաժարին համայնավար Չինաստանի դէմ ուղղուած իրենց յարձակողական քաղաքականութենէն :

4.— Ատրնաուրը պաղ պատերազմի կողմնակից մըն է. ան «մէկ ձեռքը բըռ – նած է խաչը, իսկ միւս ձեռքը՝ հիւլէա – կան ռումբը » :

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՈՒԺԸ

1.— Խ. Միութիւնը այնպիսի ուժ մը ունի, որ ոչ մէկին վախնալու պատճառ չունի :

2.— Միջերկրային հեռավար հրթիռ – ներ կը պատրաստենք մեծ քանակու – թեամբ, զանոնք կրնանք ղրկել աշխարհի որեւէ մէկ կէտը եւ այդ հրթիռները կը հասնին իրենց նպատակին :

ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

1.— Մոսկուայի եւ Փէքինի միջեւ տա – րակարծութիւն չկայ : Եւկոսլաւ անջա – տողականներն են որ կը հնարեն նման քարոզչութիւններ :

2.— Կոչ՝ համայնավար աշխարհի մի – ութեան. անխիղճ պայքար՝ քաղքենի զա – պիտալարանութեանց եւ անջատողական – ներու դէմ :

3.— Կը գատապարտուին ընկերվարա – կան – ժողովրդավարական ազգակցութեան պարագլուխներ, մասնաւորապէս կի Մոլէ եւ Փոլ – Հանրի Սփաք :

4.— Բանուորական միջազգային շար – ժումի զանազան թեւերու մասնակցու – թեամբ «կլոր սեղանի ժողով»ի մը առա – ջարկ :

5.— « Հակակուսակցական » խմբակը վերջնականապէս ոչնչացած է :

Այնուհետեւ ճառին ամբողջու – թիւնը պաշտօնապէս չէ հրատարակուած Կրեմլինի կողմէ, բայց մամուլի միջազ – գային գործակալութիւնները կը հրատա – րակեն անոր դիւրաւոր մասերը : Խրուշ – չեւի յայտարարութիւններուն մէջ կան նաեւ ուշագրաւ կարգ մը այլ կէտեր .— 83 երկիրներու մէջ 33 միլիոն համայ – նավար շարքայիններ կան :

Գալով Խ. Միութեան եւ արեւմտեան երկիրներու յարաբերութիւններուն՝ Խր – րուշչեւ ըսաւ.— Զենք ժխտեր այն պա – րագան՝ թէ Արեւմտեան Միացեալ Հան – րապետութեան կարգ մը զեկավարներն ու մենք տեսակէտի տարակարծութիւններ ունինք գաղափարական մարզին մէջ : Սը – խալ է մանաւանդ մտածել՝ թէ համայ – նավարները կը տկարացնեն եւ երկուքի կը բաժնեն արեւմտեան ժողովուրդներու պայ – քարը՝ աշխարհակալութեան դէմ :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

21ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ

ԽՐՈՒՇՉԵՒ 6 ԺԱՄ ԽՕՍԵՑԱՒ

1300 ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՆ

33 ՄԻԼԻՈՆ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

« Բոլոր երկիրներու » համայնավար կուսակցութեանց 1300 պատգամաւորնե – րուն առջեւ, Խ. Միութեան վարչապետ եւ համայնավար կուսակցութեան ընդհա – նուր քարտուղար Խրուշչեւ երկարապտ – տում ճառ մը խօսեցաւ, վեց ժամ տեւո – ղութեամբ : Օրուան կարգախօսն էր՝ « համայնավարութեան վճռական կա – ռուցումը» : Ջմռռնալով, «քաղքենի»ները հարուածել, խորհրդային թիւ մէկ պա – րագլուխը ծանրացաւ «լուսաւոր ապա – գայ»ին վրայ՝ տնտեսական թէ քաղաքա – կան մարզերու մէջ : Պատգամաւորները տասը վայրկեանը անգամ մը կը ծափա – հարէին, իսկ քսան վայրկեանը անգամ մը կը խնդային. համայնավարութիւնը փառաբանելով, Խրուշչեւ չէր մոռնար « սրամտութիւն»ներ ընել :

Ինչպէս դրած էինք, պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով համայնավար կուսակցութեան վերապոյն ժողովի բաց – ման ներկայ էին օտար լրագրողներ : Ե – րեքշաբթի կէսօրէ ետք, Փարիզի ձայ – նատիւրը լուրերու իր բաժնին մէջ ժամը անգամ մը կը յիշէր. «Պ. Խրուշչեւ դեռ կը խօսի», «Խրուշչեւ կը շարունակէ» , « 21րդ համագումարին բացման ճառը տակաւին չվերջացաւ ...» :

Արդարեւ, վեց ժամ շարունակ ան խօ – սեցաւ «քիչ մը ամէն բանի» մասին : Գլը – խաւոր չորս մասերով կուտանք իր ճա – ոին ամփոփումը .—

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

1.— Ներկայիս Միացեալ Նահանգնե – րու արդիւնաբերութիւնը Խ. Միութենէն երկու անգամ աւելի է՝ մարդ գլուխ :

2.— 1959 – 1965ի եօթնամեակին Խ. Միութեան արդիւնաբերութիւնը ութսուն առ հարիւր պիտի աւելնայ :

3.— 15 տարիէն Խ. Միութիւնը Միացեալ Նահանգներէն առաջ պիտի անցնի՝ ամբողջական արտադրութեան մէջ, արտադրութիւնը պիտի աւելնայ նաեւ մարդ գլուխ :

4.— 1970ին Խ. Միութեան մէջ ապ – րուստի մակարդակը բարձրացոյնը պիտի ըլլայ՝ աշխարհի մէջ :

5.— Մինչ այդ, 1960ին նուազագոյն օ – րապահիկները ղրեթէ պիտի կրկնապատ – կուին, օրական եօթը ժամ աշխատանք , տուրքերը ամբողջութեամբ պիտի վերց – չուին :

6.— Սպառման ապրանքներու քանակը ղպլիօրէն պիտի աւելնայ երկրին մէջ :

7.— Այս նպատակներուն իրագործման համար՝ կուսակցութիւնը պիտի գործա – ձէ զգալափարական բոլոր միջոցները :

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

1.— Մեծերու ժողովի մը, ջրածին փորձերու արգիլման եւ պահեստի նման հրթիռներու եւ ռումբերու վճռացման ա – ռաջարկները կը պահուին :

2.— Գերմանիոյ հետ խաղաղութեան դաշինք մը՝ վերամիացման եւ Պերլինի հարցին լուծման լաւագոյն միջոցը պիտի ըլլար :

3.— Խորհրդային տնտեսական ծրա – գիրը՝ Արեւմուտքը նկատի պէտք է առնէ իբրեւ խաղաղ մրցակցութիւն :

3.— Միացեալ Նահանգները պէտք է ուրիշ բազմաթիւ բարիքներ Հայաստանի համար՝ յատկապէս եօթը տարիներու ընթացքին :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՄՈՍԿՈՒԱ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ Կ'ՈՒԶԷ ԱՄԵՐԻԿԱՅԷՆ

ԻՆՉՊԷՍ ... ԹԵՐԱՃ ԵՐԿԻՐ ՄԸ

Միացեալ Նահանգներու տնտեսական փոխ նախարար Տուկլաս Տիլըն Նուվէլ – Օրլէանի մէջ ճառ մը խօսելով , չեշտեց թէ Խ. Միութիւնը առեւտուր ընելու հա – մար Ամերիկայէն մեծ քանակութեամբ պանդան ապրանքներ կ'ուզէ «խորհրդա – յին մէջին քաղաքացիին թշուառ վիճակը բարելաւելու համար » :

Տիլըն աւելցուց թէ Ա. Միկոյեանի հետ խօսած ատեն խորհրդային դիւանա – պետը առաջարկած էր բարելաւել երկու երկիրներու առեւտրական յարաբերու – թիւնները եւ խնդրած որ Միացեալ Նա – հանգները վարկեր բանան՝ երկար ժամա – նակի համար : Հարցը այս ձեւով ներ – կայացնելէ ետք ամերիկացի նախարարը ըսաւ.— Տարօրինակ չէ՞ որ աշխարհի տնտեսապէս զօրաւոր երկրորդ երկիրը կ'ուզէ առեւտուր ընել չեզոքներ կամ թերած երկրի մը պէս :

Տիլըն, Փարիզի ամերիկեան նախկին դեսպանը, չմոռցաւ նաեւ յիշեցնելու թէ « փոխանակ Ռուսերու ապրուստի մա – կարդակը բարձրացնելու, Խ. Միութիւնը կարեւոր վարկեր կը բանայ Ասիոյ, Աֆ – րիկէի եւ լատին Ամերիկայի երկիրնե – րուն ...» :

Միւս կողմէ, մամուլի չարաթական իր տուելիսին՝ Միացեալ Նահանգներու Ա – տաքին նախարար Տըլլըս յայտարարեց թէ Գերմանիոյ վերամիացման եղանակնե – րուն համար՝ Մոսկուայի կը պատկանի ժխտոց մը առաջարկել. մենք առաջարկած ենք՝ ազատ ընտրութիւններ : Ամերիկա նկատի պիտի առնէ այս ուղղութեամբ ներկայացուած խորհրդային որեւէ ծրա – գիր : Տըլլըս աւելցուց թէ Արտաքին նա – խարարներու ժողով մը, Խ. Միութեան մասնակցութեամբ , օգտակար կրնայ ըլ – լալ : Ամէն պարագայի մէջ, աւելցուց ան, էական հարցը՝ Գերմանիոյ վերամիացու – մըն է, որուն համար ազատ ընտրութիւ – նը լաւագոյն ծրագիրն է ցարդ :

Միացեալ Նահանգներու Արտաքին նա – խարարը անդամ մը եւս յիշեցուց, թէ Մոսկուա երկու Գերմանիաներու համա – դաշնակցութեան մը մասին պէտք չէ մը – տածէ, որովհետեւ այդ ձեւով Գերմանիա բաժանուած պիտի մնայ, մինչդեռ մենք կը մտածենք միացեալ մէկ Գերմանիոյ մասին :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ծառայութեան պիտի կանչուին Փետրուար երեքին եւ Մարտ 2ին այն երիտասարդները որ ծնած են 1939 Յունուար մէկէն Փետր. 15 :

ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆ արտաքին նշանները (յոդ. 68) չեն վերաբերիր թոշակաւոր պաշտօնեաներուն որոնց չահը կը յայտա – բարուի արդէն գործատէրին կողմէ, հա – մաձայն ելմտական նախարար Փիէնի որո – շումին :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՊԵՐԼԻՆԻ մամուլին հա – մաձայն, , համայնավար կուսակցու – թեան 21րդ համագումարէն յետոյ, «հա – կակուսակցական» խմբակի անդամները պիտի դատուին : Մառէշալ Բուլգանին մահուա՞ն պիտի դատապարտուի , հարց կուտայ թերթը, աւելցնելով թէ խստօրէն պիտի դատուին նաեւ Մալենկով եւ կա – գանովիչ : Մոսկուայէն ստացուած այս լուրը հրատարակելով, գերմանական թերթը չէ խօսիր Մոլոթովի մասին :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ Վարապետ Միշել Տըլըէ Փետրուարի վերջը Լոնտոն պիտի երթայ, վարչապետ Մաքմիլլընի հրաւէրով :

ԻՍՐԱՑԷԼ բողոքագիր մը յանձնեց Ա. – պահովութեան Խորհուրդին՝ Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան դէմ, որ Յունուար 23ին Կալիլէի ջրվէժին մէջ յարձակում գործելով սպանած էր հրեայ հովիւ մը :

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ պար – տադիր առաջին լեզուն այսուհետեւ պիտի ըլլայ ռուսերէնը : Երկրորդական դեռնի վրայ կուգան անգլերէնն ու ֆրանսերէնը :

ՔՈՒՊՈՒԱՑԻ յեղափոխական զեկավարնե – րը կը յայտարարեն թէ երեւան եկած է « հակայեղափոխական » դաւադրութիւն մը, որ ճգմուած է իր սաղմին մէջ :

ԱՆԳԼԻՈՅ եւ Արեւելեան Գերմանիոյ միջեւ կնքուեցաւ առեւտրական առաջին համաձայնութիւնը. Անգլիա պիտի տայ փխիկան արտադրութիւններ, մեքենա – ներ եւն., փոխարէն ստանալով նախա – նիւթեր :

ԳԱՀԻՐԷի մէջ Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան Նախագահ Նասը յայ – տարարեց թէ Անգլիա պէտք է հրաժարի «բաժանել՝ տիրելու համար» քաղաքա – նութենէն, Մէջին Արեւելքի մէջ :

ԴԷՊԻ ԼՈՒՍԻՆ ամերիկեան նոր հրթիռ մը պիտի արձակուի Փետրուարի վերջը :

ՕՐՄԱՆԵԱՆ եւ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԺԸ.— ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Այդ յօդուածաշարքը սկսայ՝ ճշդում մը կատարելու նպատակով: Ըսելու համար թէ Շ. Միսաքեան նպատակը կարծիք չունէր Օրմանեանի մասին, ոչ առաջ՝ երբ չատ երիտասարդ էր դեռ, ոչ ալ ետքը՝ երբ կը զբէր իր Յուշերը,— այդ յուշերուն մէջ՝ նախ վերաքաղ մը կը կատարէ ու կը հաւաքէ ինչ որ գրած էր Օրմանեանի մասին՝ Օրմանեանի «Թաղաւորութեան» օրով, յետոյ կը պատմէ իր ընդվզումը մինչեւ այն ատենը՝ որ կը ծրագրէ սպաննել զայն:

Իր Օրագրին մէջ կը խօսի նաեւ ուսմնասիրութեան մը մասին, որու խորագիրը էր առած Կղերապետութիւն,— աշխատանք մը՝ զոր կ'որճաբար տարբերէ իր վերը: Դժբախտաբար չգտնուեցաւ իր ձեռագիրներուն մէջ: Ափսո՛ս, թանկագին վկայութիւններ պիտի բերէր, եթէ չի բաւէր խոստովանութիւնը թէ մատնումը՝ զոր գրչով կը յանձնէր մամուլին՝ կը վաւերացնէր տարճանակի պատմութեամբ:

Այս փոքրիկ ճշդումէն ետքը, երիտասարդ ընթերցողներ խնդրեցին ինձմէ չարունակել Օրմանեանի նուիրուած յօդուածաշարքը, երբեւ վերաքննութիւն մեր ժամանակակից պատմութեան:

Հարկ կը համարիմ չեշտել թէ յօդուածաշարքը կը զուգադիպի է դէպ ժամանակ: Արդարեւ կղերաշունչ մթնոլորտ մը ստեղծուած է հայ մամուլին մէջ: Ուստի զարմանալի չէ՝ եթէ, մեր օրերուն, մարդիկ կան որ կը փեսայանան Օրմանեանի անուամբ, խմաստութեամբ եւ յիշատակով: Ասոնք չեմ ըներ դեռ անոնց, որոնք հեղինակ մը կը դովեն՝ առանց բան մը կարդալու նոյն հեղինակէն: Շատեր կան, սակայն, որ չեն ճանչնար Օրմանեանը,— կ'արժէր ճանչցնել:

Ինծի անծանօթ չեն դժուարութիւնները, որոնք կը ծագին նման աշխատանքներու պատրաստութեան ժամանակ:

Օրինակ, կղերականի մը դիմանկարը միշտ չրջանակուած կ'ըլլայ կնոջական թեւերով,— գժուար է դիմանկարը հանել չրջանակին մէջէն: Հայերու յաւուկ չէ երեղութիւնը, որպէսզի յիշեցնէի կարգ մը սխալ գէպքեր Ամերիկայի մեր գաղութէն: Ֆրանսական գրականութիւնն ալ կը բերէ վկայութիւններ նման մեղաւոր զոյգումներու մասին: Հանդիպ սքեսմին,— Ըլնան ունի պատմուածք մը, իսկ գեղեցիկ ուսումնասիրութիւններ կը գտնէք «եկեղեցական սիրելու» կնոջական քմայքներու մասին Փոռկրէ Մէտիթալի մէջ (1922 թիւ 1), Փռաթիֆ Մէտիթալ Ֆրանսէզի մէջ (1923 Օգոստոս), Փուռնալ տը Փսիխոլոժիի մէջ (1922 Հոկտ. 15):

Կայ նաեւ ուրիշ նեղացուցիչ պարագայ մը: Այն որ վարժ է մատճման վարպետ արեւագալներու, չ'ախորժիր մը ջօրէին արձնգող մարդոց խելացութենէն ու գնահատութենէն: Ցիշեցէք կերնա – կին, — այս հռետորը ինքզինք վիրաւորուած կը զգար՝ երբ միջնադարեան մը – տածման քարմ մը, իր ունկնդիրներուն մէջ, կը ծափահարէը զինք: Ահա թէ ինչո՛ւ, «ամենայն Հայոց բանաստեղծը չի կրնար մեծ բանաստեղծ ըլլալ» տարապին տրամաբանութեամբ, կը համարձակիմ յայտարարել թէ քիչերու միայն մատչելի դաղափարներն են միայն մեծ:

Զեմ խօսիր ազգային գժբախտութեանց մասին, որոնք վկայութիւններ են զոր – թօնքի՝ հանդիսութեամբ գժուար եր – կունքներու: Հարկ է տակաւին մատնանշել որ եթէ հարիւր տարի առաջ մեր ժողովուրդը, պատճառն այն է թէ մեր առաջնորդները կուգան չուկայէն կամ բանկալէն՝ առանց բարձրագոյն ուսումնարաններու մրցումներուն եւ զբ – տումներուն,— մեր մտաւորականները՝ Տէր Թադիկի աշակերտներ, մեր կղերա – կաններդ՝ մազ չտեսած արտունճ:

Այս ընդհանուր տեսութենէն ետքը՝ հասկնալի է այլեւս, եթէ կը սոնքայ Օրմանեան, եթէ կը զբէ եւ կը յայտարարէ անպատկառօրէն թէ «իր վրայ ազդող հոգեվիճակութիւն մը չէր զգար» իր չուրջը: Այսպէս է որ կը գտնայ ապերասան, կը գտնայ ժպիրմ: Կը ծագրէ ժամանակակից կեց բոլոր պատրիարքները: Շատքար կը բաչխէ կամ պաչտօն, ինչպէս կը զբէ Յուկոր Տէր – Յակոբեան, ի խնդիր փոքր կամ մեծ «չարաչահութեանց»:

Այս «անսխրամ» պատրիարքին համար, կ'աւելցնէ նոյն անկուսակցական խմբագիրը (տես Մանգումէ, 1909 Մարտ 21), նշանակութիւն չունէին «Տարօնէն ու Վասպուրականէն հասած մահամերձ ապեխարչ ձիչերը եւ լալագին աղերսները», իսկ «պատարագն ալ ... մարմնամարզ մըն էր»: Կամ եթէ կ'ուզէք՝ «իրեն համար ամէն ինչ մարմնամարզ էր, ամէն ինչ գբօսանք, ամէն ինչ հաճոյք»: Ինչպէս կը տեսնէք, ինձմէ աւելի խիստ է Յակոբ Տէր – Յակոբեան, երբ կ'անուանէ Օրմանեանը «թեթեւաբարոյ, անսիրտ եւ անխիղճ», առանց մոռնալու խարանել մամուլը, առանց խնայելու գատական մարմինին անդամակցող ճանճերուն: Յ. Տէր – Յակոբեան կը սրբէ Օրմանեանի մտաւորական կարողութեանց ժամն ու կէփոչին ալ:

Ձիշդ է թէ ուշացած էին ի կարգ հրատրելու փորձերը:

Առաջին ատատ Ռ. Յ. Պէրպէրեանն էր որ ուղղեց Օրմանեանի՝ երբ դեռ ամենազօր չէր այս վերջինը: (Օրմանեան յե – տադային յայդողեցաւ զայն սիրաչահիլ յօրելեանով ու «Ռեթէոս Պէրպէրեան Հայր Զարդացելոց» տիտղոսով): Արփիարեան պատեհապաչտ անուանեց Օրմանեանը,— այս որակումը ժժդոյն է, սակայն, նոյնպէս «Օրհնեալ գերդաստանը» երգիծական կտորին մէջ տրուած գերով: Օրմանեան ինքզինք կ'անուանէր ... «լարախաղաց»: Լարախաղաց կամ հոգմաղաց, մէկ բացատրութիւն միայն ուղիղ է եւ արդար,— սկզբունք չունէր այս մարդը:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(Վերջը վաղուան թիւով)

''ՅՈՒՍԱԲԵՐ''Ի ՀԱՄԱՌԱՆԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

(Բ. եւ վերջին մաս)

ԱՅԼԱՊԷՍ ...

Այո, տասն անգամ, հազար անգամ ա – ւելի նախընտրելի է որ իրարու հետ վի – ճինք, իրարու հետ զգուբտինք մեր արեւափայլ լեզուին ապաքինման ի խնդիր, քան ժամալաճառ ըլլանք սա անհամ, անլեզ, ամուլ ու ապարդիւն հատուածա – կան վէճերով, որոնցմէ, իրաւ, ձանձրացաւ գրա՛չն ալ, կարդացո՛ղն ալ:

Եթէ « Յուսաբեր »ի խմբագրութիւնը իր հետապնդած նպատակին ալ չհասնի – ուղղագրական միօրինակութիւն առեղծել Արտասահմանեան Հայաստանի մէջ — առնուազն զոհունակութիւնը կրնայ ու – նենալ թէ կրցաւ, պահ մը, հետաքրք – րութիւն յառաջ բերել հայերէնի չուրջ, իր Հարցարանները նուիրելու:

Այնքան ալ լաւատես չենք հաւատալու համար թէ կրնանք, այլեւ ու ձախէն ար – ձակուած կարծիքներով եւ տեսակէտնե – րով, քիչ մը գոհ, մաքրել, հականեխել մեր թերթերուն ու գրքերուն մէջ վրա – ւած մայրենի լեզուն:

Բայց, կը հաւատանք որ, օր մը չէ օր մը, լոյս մը կը ծագի՝ կարծիքներու բա – խումէն, պայմանաւ որ այդ կարծիքները յայտնեն «գիտցող»ները, իսկ նորընծա – ները գորենի մը հատիկին չափ, համես – տութիւն ունենան ու լանն հայերէնի մաս – նագէտներուն « տեսիլք »ները: Կրկնեմ անգամ մըն ալ — այս մասնագէտները այն անձերն են, որոնք ոչ միայն գրա – բար գիտեն, աշխարհաբար գիտեն ու քանի մը օտար լեզուներ— ներսով դուրսով — այլեւ իրենց բան – գործ ըրած են մեր լեզուին ուսումնասիրութիւնը:

Ամէն գրող – փայլուն թէ անփայլ — առաւել կամ նուազ չափով, պէտք ունի այդ հայերէնագէտներուն գասերուն: Այդ նուիրեալներուն վաստակին, անոնց ուքնալան աշխատանքին ու պրպտումնե – րուն կը պարտինք այն հատորները, ո – րոնց վրայ ինկած, կ'աչխատինք հայերէն սորվիլ, այսօր: Ո՞վ գասատուրած ու կար – գի գրած պիտի ըլլար մեր քերականու – թեան կանոնները, եթէ անոնք ալ, այ – սօրուան բանվէճերուն պէս, սինեմանե – րու դուռներէն տաղին եկած չըլլային:

Ի՞նչ աչխատանք կատարած են:

Բացէք, ի չարս այլոց, Գարբիել Ալե – ոիքեանի մը Քերականութիւնը, Հայր Ասկէն Բաղրատունիի մը «Ի Պէտս Զար – պացելոց»ը կամ Հայր Ասկէն Այտընեանի մը հատորը ու կը սառնաք ձեր պատաս – խանը:

Բայց, մենք ի՞նչպէս կը վարձատրենք մեր այդ նուիրեալները:

— Մեր անտարբերութեամբ:

— Ա՛խ ներէք ես, ի՞նչ ես, գործ չունիմ, նամիմ Բագրատունի՞ կարդամ ... իմ պիտցած հայերէնս ինձի կը բաւէ ...

Կը թուի թէ « Յուսաբեր »ի խմբագրութիւնը, առայժմ, չհաղորդուած է միայն ուղղագրական միօրինակութեան հարցով: Ի հարկէ, ուրիչ խնդիրներ ալ պիտի քրքրէ, չուտով:

Եթէ չատ բծախնդիր չըլլանք, կրնանք քիչ մը եւս քչել Ուղղագրութիւնը եւ քիչ մը աւելի յառաջ բերել Քերականութիւ – նը:

Որովհետեւ, ուղղագրական սխալնե – րը, վերջ ի վերջոյ, աչք կը ծակեն, ոչ թէ ականջ: Վարուժանի մը քերթուածը, ամէնէն այլանդակ ուղղագրութեամբ ալ հրամցնեն, նորէն գոհար մըն է:

Բայց, ի՞նչ պիտի ընենք սա չարագրա – կան, չարահիւսական սխալները:

Մեր լեզուն, Արտասահմանի մէջ, հի – ւանդկաս է ոչ միայն իր ուղղագրական վրիպումներով, այլ մանաւանդ — ու գըլ – խաւորաբար — իր քերականական արատա – ռոց սխալներով:

« Ամէնէն»ը «է»ով գրես թէ «է»ով, է՛հ, աչխարհքը չի կործաններ:

Բայց, աչխարհքը — Հայոց աչխարհքը — իրաւ կը կործանի, երբ Հայոց խմբա – գիրը գրէ — « Այցելութիւնը ռեէ տա – րակոյսներու տեղ չգգեց», ու գրադէտն ալ աւելցնէ — «Ամէն հայրենիքներուն մէջ»:

Ուղղագրական միօրինակութեան գո – րծընթաց, պէտք է ունենանք նաեւ քեր – կանական միօրինակութիւն:

Այլապէս, մեր Հայերէնը վերածուած կ'ըլլայ չինարէնի՝ յամր Տեառն 1999...

ԸՆԿՈՑԻ ԿՃԵՊԻՆ ՄԷՋ

Երբ անկողին ինկած հիւանդին վի – ճակը չատ ծանր է, խորհրդակցութեան կը կանչուին մասնագէտները, տան բը – ժիչկին յանձնարարութեամբ:

Վարդին գեղեցկութիւնը տեսնող, բայց անոր բոլորտիքը չարուած փուչերը չտեսնող անբուժելի լաւատեսները ինչ կ'ուզեն թող ըսեն, մեր լեզուն ալ «ան – կողին ինկած» է Արտասահմանեան Հա – յաստանի մէջ եւ իր վիճակը կը ծանրա – նայ օրէ օր:

Հարբո՞ւխ է ունեցածը թէ թոքատապ: Պատասխանը փնտռեցէք օրուան լրա – գիրներուն եւ տեսակ տեսակ չարաթա – թերուն եւ ամսագիրներուն մէջ: Ձմռա – նաք գիրքերն ալ:

Այս հրատարակութեանց մէջ կը վրես – տան չարագրական, քերականական, ուղ – ղագրական, բառական, թարգմանական եւ թէմնիֆ սխալները... « ձիշդ, բայց ապեզ»ներն ալ յաւելուած ... «Եղոզ», «ողողոզ» , «զրաղոզ»...

Բարեսիրտ ընթերցողը թող, ի գիմաց այս տողերը առարգրողին, արատասանէ մը հատորը ու կը սառնաք ձեր պատաս – խանը:

Բայց, մենք ի՞նչպէս կը վարձատրենք մեր այդ նուիրեալները:

— Մեր անտարբերութեամբ:

— Ա՛խ ներէք ես, ի՞նչ ես, գործ չունիմ, նամիմ Բագրատունի՞ կարդամ ... իմ պիտցած հայերէնս ինձի կը բաւէ ...

Կը թուի թէ « Յուսաբեր »ի խմբագրութիւնը, առայժմ, չհաղորդուած է միայն ուղղագրական միօրինակութեան հարցով: Ի հարկէ, ուրիչ խնդիրներ ալ պիտի քրքրէ, չուտով:

Եթէ չատ բծախնդիր չըլլանք, կրնանք քիչ մը եւս քչել Ուղղագրութիւնը եւ քիչ մը աւելի յառաջ բերել Քերականութիւ – նը:

Որովհետեւ, ուղղագրական սխալնե – րը, վերջ ի վերջոյ, աչք կը ծակեն, ոչ թէ ականջ: Վարուժանի մը քերթուածը, ամէնէն այլանդակ ուղղագրութեամբ ալ հրամցնեն, նորէն գոհար մըն է:

Բայց, ի՞նչ պիտի ընենք սա չարագրա – կան, չարահիւսական սխալները:

Մեր լեզուն, Արտասահմանի մէջ, հի – ւանդկաս է ոչ միայն իր ուղղագրական վրիպումներով, այլ մանաւանդ — ու գըլ – խաւորաբար — իր քերականական արատա – ռոց սխալներով:

« Ամէնէն»ը «է»ով գրես թէ «է»ով, է՛հ, աչխարհքը չի կործաններ:

Բայց, աչխարհքը — Հայոց աչխարհքը — իրաւ կը կործանի, երբ Հայոց խմբա – գիրը գրէ — « Այցելութիւնը ռեէ տա – րակոյսներու տեղ չգգեց», ու գրադէտն ալ աւելցնէ — «Ամէն հայրենիքներուն մէջ»:

Ուղղագրական միօրինակութեան գո – րծընթաց, պէտք է ունենանք նաեւ քեր – կանական միօրինակութիւն:

Այլապէս, մեր Հայերէնը վերածուած կ'ըլլայ չինարէնի՝ յամր Տեառն 1999...

ԸՆԿՈՑԻ ԿՃԵՊԻՆ ՄԷՋ

Երբ անկողին ինկած հիւանդին վի – ճակը չատ ծանր է, խորհրդակցութեան կը կանչուին մասնագէտները, տան բը – ժիչկին յանձնարարութեամբ:

Վարդին գեղեցկութիւնը տեսնող, բայց անոր բոլորտիքը չարուած փուչերը չտեսնող անբուժելի լաւատեսները ինչ կ'ուզեն թող ըսեն, մեր լեզուն ալ «ան – կողին ինկած» է Արտասահմանեան Հա – յաստանի մէջ եւ իր վիճակը կը ծանրա – նայ օրէ օր:

Հարբո՞ւխ է ունեցածը թէ թոքատապ: Պատասխանը փնտռեցէք օրուան լրա – գիրներուն եւ տեսակ տեսակ չարաթա – թերուն եւ ամսագիրներուն մէջ: Ձմռա – նաք գիրքերն ալ:

Այս հրատարակութեանց մէջ կը վրես – տան չարագրական, քերականական, ուղ – ղագրական, բառական, թարգմանական եւ թէմնիֆ սխալները... « ձիշդ, բայց ապեզ»ներն ալ յաւելուած ... «Եղոզ», «ողողոզ» , «զրաղոզ»...

Բարեսիրտ ընթերցողը թող, ի գիմաց այս տողերը առարգրողին, արատասանէ

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԴԺԻԱԽՏ ԵՐԿԻՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԱԴԺԻԱԽՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

●

Բաֆֆին « Զալալէդդինը», «Խենթը», «Կայծերը» գրելիս ունէր միայն մի նպատակ՝ Աբովեանը, բայց Բաֆֆին չատ առաջ տարաւ նրա գործը, որովհետեւ ունէր աւելի մեծ ընդունակութիւններ, վիպասանի աւելի մեծ տաղանդ: Բաֆֆին հասկանում էր, որ իր ժամանակի ճշմարիտ հայ վիպասանի խնդիրն է ձգտում – նաւոր, նպատակաւոր կերպով նկարագրել հայրենիքի կեանքն իր բոլոր դժբախտութիւններով եւ ազգային նոր իդէալներ մշակել:

Տանկահայերի կեանքից առնուած բազմաթիւ ծանր պատկերներ ենք տեսնում Բաֆֆու երկերը կարդալիս: «Զալալեդդինի» վիպակը պատմում է քիւրտ ցեղապետ Զալալեդդինի եւ մահմեդականների ռազմական արշաւանքը 1877ին: Սրտաց – կեղեք պատկերներն իրար են յաջորդում: Ահա մի հայ ընտանիք՝ հայրը, մայրը, նրանց փոքրիկ աղջիկը հրկիզուածգիւղից փախչում են առանց իմանալու ուր: Նրանք յոգնարեկ են, քաղցած ու վիրաւոր, բայց պէտք է միայն առաջ գնան: Ահա աւերուած գիւղի պատկերը, ամէն ինչ ոչնչացուած է, ոտնակոխ եղած: Լաւում են սրտամաչիկ ողբեր, երեւում են կանանց, երեխաների ու պառաւների դիակներ: Քրաերը ոչ ոքի չեն խնայում: Սակայն ամենազարհուրելի պատկերը վիպակի վերջումն է, երբ Թիւրքերի մօտ պերի տարուած աղջիկները, ջահերի լոյսի, չեփորների ու թմբուկների հնչիւնների ներքոյ, պէտք է մերկ պարեն՝ ի պատիւ չարչարողների: Բազմաթիւ այդպիսի «հայկական վէրքեր» ենք տեսնում «Խենթի» եւ «Կայծերի» վէպերում՝ պատկերացուած հիանալի իրապաչտութեամբ ու տաղանդով: Այս վէպերով էլ կարող ենք դատել 70ական թուականների եւ ոուս – տաճկական պատերազմի, ինչպէս նաեւ հայ մտաւորականութեան գործունէութեան ծրագրի մասին:

« Կայծերի » մէջ պատկերուած է մարդկանց մի փոքրիկ խումբ, որոնք նպատակ են դրել ծառայել ժողովուրդին (գործունէութիւնը տեղի է ունենում Թիւրքահայաստանում): Այդ խմբակին են պատկանում վէպի գլխաւոր հերոսները՝ Ասլանը, կարօն, Սաքօն եւ վերջապէս Ֆարհատը: Նրանց է միանում մի գեղատիպ աղջիկ, որին յուզում ու վշտացնում է հայրենիքի դժբախտ վիճակը: Ի՞նչ են ուզում անել այս մարդիկը: Նախ ուզում են ուսումնասիրել երկիրը: Բայց դա բաւական չէ, ուզում են զարթեցնել քնած ժողովրդին ու տանել թշնամու դէմ: Նրանք յաճախ չըլջապատում են Թիւրքահայաստանում. այս չրջապատը – թիւնների նկարագրութիւնը, որ միաժամանակ եւ ապստամբութեան նախապատրաստութիւն է, կազմում է վէպի երեք հատորների բովանդակութիւնը:

Բացի այս վէպերից, Բաֆֆին գրել է նաեւ «Դաւիթ Բէկ», «Սամուէլ», «Խաչատուր յիշատակարանը», «Ոսկի աքաղաղ», «Հարէմ» եւ ուրիշ չատ վէպեր եւ բոլորի մէջ էլ երեւան է բերում նոյն իդէալներն ու ձգտումները:

Բաֆֆու ժամանակակիցն է Ռափայէլ Պատկանեանը, (որ ճանաչուած է Դամատ – Քաթիպա կեղծանունով), յայտնի բանաստեղծ ու արձակագիր (1830 – 1892), իր գաղափարներով ու ձգտում – ներով մօտ է Բաֆֆուն: Չկայ մի Հայ, որը չիմանայ Պատկանեանի բանաստեղծութիւնները: Աչխարհում չկայ մի ան – կիւն, որտեղ Հայերը չերգեն նրա «Ա – րաքսի արտասուքը»: Եւ դա գարմանալի չէ. Ռափայէլ Պատկանեանը հայրենասէր բանաստեղծ էր, մանաւանդ կեանքի վեր – ջին տարիներին: Նա դանդատւում է Եւ – րոպային, դիմում 1878 թուի Բեռլինի վեհաժողովին, ողբում է տաճկական գազանութիւնների զոհերին, եւ ամէնուրեք զգացում է նրա սիրող սիրտը եւ հայրենասիրութիւնը:

Նրա երկրորդ ժամանակակիցը, անուանի բանաստեղծ Մ. Շահազիզը, Պատկանեանի ուղղակի հակապատկերն է: Նա պատկում է Բայրոնի «Զայզդ Հարոլդի» ազդեցութեան տակ (տես նրա « Լեւոնի վիշտը»), գատապարտում է վաթսունական թուականների հայ հասարակութիւնը:

70 – 80ական թուականները տալիս են բազմաթիւ ականաւոր գրողներ: Առաջինների թւում պէտք է նչել Ծերենցին, նչանաւոր երգիծաբան Պարոնեանին, գրամատուրգ Սունդուկեանին, վիպասան Տիւսաբին, Շերվանզադէին, Աղայեանին, Մուրացանին, Լէօին: Բանաստեղծներից առաւելապէս յայտնի են Պէշիկթաչլեանը՝ «Մայիսեան սիրոյ երգիչը», Ադամեանը (աքանչելի ողբերգակ), Դուրեանը եւ ուրիշներ:

90ական թուականներին՝ հայ գրական – նութիւնն ստանում է նոր ուժեր: Յայտնի են բանաստեղծներ Լեւոնեանցը (Մ. Նալբանդեան), «Աչխատաւորների բանաս – տեղծ» Յ. Թումանեանը, Ասրպետը, Մահարիանը, Ահարոնեանը եւ ուրիշներ:

Ժթ. դարի վերջին հայ պատկանութիւնը հետեւելով բնաչրջման օրէնքներին՝ համեմատաբար լայն զարգացում ունեցաւ: Այնինչ դեռ եւս յիսուն տարի առաջ, գեղարուեստական գրականութիւնը, ժամանակակից հասկացողութեամբ, բնաւ էլ չկար:

ՌԱՖՆԻ

(13 Շար.)

ԿՑԶԾԵԼ

Ֆ. ՀԱՏԱՐ

ՆԱԽԱՏՈՒՆՑ ՏՈՂԱՍ

Բ.

Ես ամբողջ գիշերը չկարողացա աչքերս փակել, ամբողջ գիշերը ինձ թվում էր, թե ինչ-որ մեկը ինձ ուզում է սպանել, ես ամբողջ գիշերը լսում էի, թե ինչպես են ինձ սպանում

Պ. Ենովք Մելքոնեան, Տէր եւ Տիկին Արշաւիր Մելքոնեան, Տէր եւ Տիկին Մանուկեան (Հայաստան), Այրի Տիկին Նուրիկեան, զաւակները (Պոլիս), Տիկին Վարդանուշ Իլիւր եւ պարագաները, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Փանոսեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Մելիքեան, Պ. Յարութիւն Մինասեան, ինչպէս նաեւ ազգականները ցաւ ի սրտի կը ծանուցանեն իրենց սիրեցեալ կնոջ, մօր, մօրաքրոջ, քեռկալին՝

ԱԹՈՒՆ ՄԵԼԻՔՈՆԵԱՆի

(Եալովա Գիւղէն գիւղէն)

մահը: Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր Հինդշաբթի ժամը 13·30ին, Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս Եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն գերեզմանատունը:

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ԱՐՇԱԿ ՄՈՒՇԵղԵԱՆի ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Պ. Իսրայէլ Քէչեան իր ողբացեալ ընկերոջ Արշակ Մուշեղեանի յիշատակին երկու հազար ֆրանք կը նուիրէ «Ցառաջ»ի բարգաւաճման:

ՀԱՅԿ· ԶԱՅՆԱՓԻՒՌ Ս· ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի մէկ փետրուարին, ֆրանս. ժամով 10·30ին Վատիկանի ձայնափուռ կայանը, հայկ· Ս·պատարագ պիտի ձայնասփռէ հետեւեալ ալիքներուն վրայ·

Կարճ ալիք 19·84, 25·67, 31·10:

Միջին ալիք 196:

Բաղմաձայն երգեցողութիւնը պիտի կատարէ Հռոմի հայ գաղութին երգչախումբը, ղեկավարութեամբ եղիա Բասմաջեանին: Ս. Պատարագէն յետոյ Յովհ· Իգ· Պապը մասնաւոր ունկնդրութիւն պիտի շնորհէ Հռոմի Հայ գաղութին, որուն պիտի առաջնորդէ Կարդինալ Ագաջանեանը:

Ի ՅԱՐԳԱՆՍ

ՏՈՔԹ· ԵՈՀԱՆՆԷՍ ԼԷՓՍԻԻՍԻ

Ցայտնի հայասէր Տոքթ· Եոհաննէս Լէփսիուսի ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ յարդանքի երեկոյ մը կազմակերպուած է Պերլինի մէջ, այս կիրակի ժամը 16ին երաժշտանոցի սրահը:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կը փնտռենք երիտասարդ (23 – 30 տարեկան) բրքուշէօտ մը (հպատուտի) որը՝ ծախողի ընդունակութիւն ալ ունենալով, կարենայ՝ ի պահանջել հարկին, խանութին առեւտուրին օժանդակել: Դիմել՝

Établ. CAMEL

102, BD· VOLTAIRE, PARIS 11e

TEL·: ROQ 63-27

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԱՆՑԱՆ, ԲԱՑԱ ՄԻՇՏ՝

Աչքի առջեւ ունեցէք հետեւեալ արեւելեան անդղէնները, որոնց լաւագոյնները, թարմը, ու բաղմազանը յարմար գիներով:

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

246, rue Vendôme
20, rue Villeroy **Lyon**

Ինչպէս արմաւ, պամիա, «եալանճի տոլմա», յունական,, թուրշի –ճներ, պիպէռ, տերեւ, թահին հէլվա, վանիլլ, շոճոլա, նուազէք, լոգում, սագըզ, պիստակ, Շիրակ օղի, (41–45 աստիճան), երշիկ, կեսարական պաստրմա, առաջնակարգ սուրճ, (գարավան և մոգգա), համեմներ մահլէպ, սալէպ, ձիթապտուղ, ամէն տեսակէ, ձէթ, խաշխաշ (պուլկարական), ճերմակ պանիր (ոչխարի կաթով), ամէն կարգի պահածոներ, գուսգուս, հեբիսա, կարմիր ոսպ, Հալէպի:

Միշտ պահաստուրեան վաճառատունը

Արագ սպասարկութիւն ապսպրանքներու առաքման համար:

Մի մոռնաք

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

246, RUE VENDOME

20, RUE VILLEROY

LYON

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue. 17 — PARIS (9e)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի առաւօտ, Փարիզի Ս· Յովհաննէս Մկրտիչ Եկեղեցւոյ վարչութիւնը եւ հոգաբարձութիւնը հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարեն Սրբոց Ղեւոնդեանց ոօնին առթիւ Փարիզի եւ շրջանի եկեղեցիներուն մէջ ծառայած վախճանեալ Տ· Գէորգ Արք· Իւթիւճեանին, Յովհաննէս քհնյ· Հիւնքէրպոյնէն, Սահակ քհնյ· Իւթիւճեանի, Կոմիտաս քհնյ· Սրպեան, Բարնաբաս քհնյ· Պընտամեանի, Արիստոմ քհնյ· Թորոսեանի, Մեսրոպ քհնյ· Մեսրոպեանի, Վահան քհնյ· Յոյեանի, Բարթող քհնյ· Թաղմճեանի, Գարեգին քհնյ· Տէօվլէթեանի, Մկրտիչ քհնյ· Արսլանեանի, Գէորգ քհնյ· Դաւիթեանի, Լեւոն քհնյ· Արսլանեանի, Գէորգ քհնյ· Նիգմաեանի, Ներսէս քհնյ· Գանճեանի, Գրի – գոր քհնյ· Ճէպէճեանի եւ Յուսիկ քհնյ· Ադամեանի, Վարդան քհնյ· Պաղտասարեանի, Գրիգորիս եպիսկոպոս Պալաքեանի հոգւոց հանդստեան:

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այրի Տիկին Մարիամ Ասատուրեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի, Պուլվար Օտոյի Ս· Յակոբ եկեղեցիին մէջ, իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր՝

ԵՐՈՒԱՆԴ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ:

Կը հրաւիրուին հանդուցեալի յիշատակը յարգողները:

×

Այրի Տիկին Սրբուհի Աչըրեան – Սահի կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ կիրակի առաւօտ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցին, իր ողբացեալ եղբօր՝

ԴԱՒԻԹ ԽՇԸՐԵԱՆի

յիշատակին, անոր մահուան երկրորդ տարելիցին առթիւ:

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող – ները:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԼԷՆ

Համաձայն մամուլի ընկերակցութեան որոշումին թերթերու գիներուն վերաթերեալ՝ Փետրուար 1էն Յառաջի գինն է՝

Տարի՝ 20 ֆրանք:

Ֆրանսա եւ հասարակապետութիւն՝

Տարեկան·— 4000 ֆրանք:

Վեցամսեայ·— 2200 ֆրանք:

Արտասահման

Տարեկան·— 5000 ֆրանք:

(Իտալիա 7000 լիր, Պելժիա 500 Պ· Ֆ· եւայլն): Արտասահմանի համար վեցամսեայ բաժանորդագրութիւն չընդունուիր:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Նիսէն Տէր եւ Տիկին Գ· Անդրէասեան իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, ծաղկեպատկով կամ նամակներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց մօր Մարիամա Անդրէասեանի մահուան առթիւ:

Շնորհակալութիւններ նաեւ Օտաճեան, Գրիգորեան, Զարիֆեան, Պալեան եւ Խաչիկեան ընտանիքներուն որոնք ոչ մէկ որդիական խնամք չեն խնայած հանգուցեալին վերջին օրերուն:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՍԱՄՈՒԷԼ – ՄՈՒ – ՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷՆ

Կիրակի, Փետրուար 8, ժամը 15·30ին

Կը ներկայացուին՝

ՍԵԳՈՒՀ ՄԻՆԱՍԵԱՆԷՆ — Ադուարդ – Իշխան: *Հայաստանի անկախութեան դարուադ մը, Հայ – Մահեդոնական չրջանէն:*

COURTELINE - L'ARTICLE 330

ՋԱՒԵՇՏ ՄԷԿ ԱՐԱՐ

ՊԱՐՈՆԵԱՆի Մեծապատիւ Մուրացկանները:

Մի ծաղաչարժ միջնարարներ

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր աղգային– ները:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Յ· Դ· Ազգիւր – Մեղրոր – Մ· Եօթնեղբայրեան խումբի ընկերական ընդհ· ժողովը, այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքավայրը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Յ· Դ· Փոթորիկ խումբի ժողովը այս Հինդշաբթի, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՓՈՐԹ ԻԹԱԼԻԻ չրջանի Ֆ· կ· Խաչի մասնաճիւղի անդամական ընդհ· ժողովը այս Ուրբաթ, ժամը 16ին, Ժանթիլի հայկական դպրոցին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ կ· վարչութեան ներկայացուցիչ ընկերուհի Տիկին Սէրէնկիւլեան: Շատ կարեւոր ծրակարգ:

ՄԵԾ ԵՒ ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Կ· եւ Մարտիկներու Միութեան:

Տեղի պիտի ունենայ 31 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21էն մինչեւ ուշ ատեն, Սալ տէ Ֆէթի մէջ:

Օրքէսթրը ՓԱՐԹԱՄԵԱՆ

Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած է երգելու·—

Օր· ՇԱՒԻՒ ՊԻՆԿԵԱՆ

Որ պիտի երգէ հայերէն եւ ֆրանսերէն:

Սիրով կը հրաւիրենք Վիէնի եւ չրջանակներու Հայութիւնը՝ մասնաւորաբար Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդը, քաջալերելու Հայ երգը եւ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութիւնը:

Մուտք 300 ֆր·:

ՊԱՏԱՐԱԳ ՏԷՍԻՆի ՄԷՋ

Տէսինի կրօն· Ընկերակցութիւնս կը ծանուցանէ Տէսինահայ յարգոյ հայ հասարակութեան թէ, այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին Ս· պատարագ պիտի մատուցուի տեղւոյս Ս· Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ:

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

կը ծանուցանէ թէ տարեկան իր

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Տեղի պիտի ունենայ

31 Յունուար, Շաբաթ գիշեր,

Փլիւպի մէջ

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ (ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 1, Կիրակի, ժամը 15 – 24

LES AMBASSADEURS

3 Avenue Gabriel, Champs-Elysées

Կը մասնակցին երկու հռչակաւոր նուագախումբեր

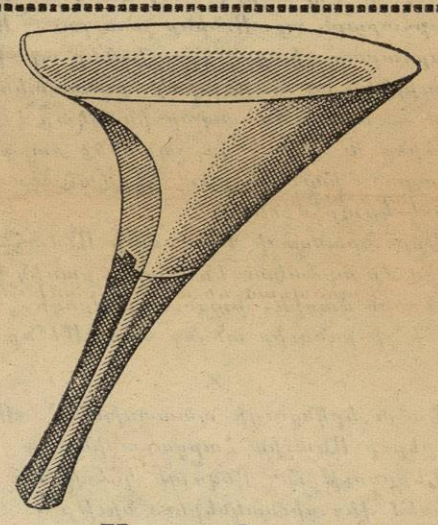
PIERRE DIEUZEY - JAZZ NEW ORLÉANS

PEPITO GOMEZ - TYPIQUE TANGOS

Գեղարուեստական նոյն բաժին Մուտք 500 ֆրանք

Կանխաւ ապահովել տոմսերը եւ սեղանները հեռաձայնելով Հայ Կարմիր Խաչի կեդրոնատեղին Էլիզէ 67 – 03:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Վարձուած սեղանները կրաւուած պէտք է ըլլան ամէնէն ուշը ժամը 19ուկէսին: Հակառակ պարագային պարահանդէսին կազմակերպիչ Յանձնախումբը որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձներ:

Vanplast

Հաստատութիւնը արդէն հրապարակ հանած է իտալական վերջին նորաձեւ բարակ կռունկները՝ կատարելագործուած ձեւրնկալ նիւթերու (*մաթիէռ վլասթիք*) եւ ալիւմին – իումի միացումով:

ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ 50 – 55 – 60 65 – 70 – 75 – 80 – 85 (*նմոյշներու ճրի սպասարկութիւն*):

VANPLAST

14, BLD. MAXIME GORKI, VILLEJUIF - SEINE

Tél.: ITA 33-38

» 16-36

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

REFLETS D'ARMÉNIE — "ՅՈԼՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ" — Volume 3 No 20157

Հայ Ռօմանթիք եւ փոլխորիք երաժշտութեան երրորդ ամէնէն գեղեցիկ սկաւառակը:

Պատրաստութեամբ՝ **ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆի**

Vogue-Contrepoint No 20157 30 cm. 33 tours — 46 minutes (HAUTE FIDÉLITÉ)

ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ, ՄԵՆԵՐԳ, ԽՄԲԵՐԳ, 50 ՀՈԳԻՆՈՑ ԽՈՒՄԲԻ ՄԸ ԿՈՂՄԷ՝

1· Խմեցիք Հայաստանի կեցացը, 2· Ոս կեհատ, 3· Վարդը, 4· Կարաւանը, 5· Արագ գետը, 6· Տրէնճի, 7· Տուլ տուլ, 8· Նազանի, 9· Գորգով պար, 10· Հօ՛յ ամաո, 11· Անահիտ, 12· Արեւելք, 13· Եարիս ուլուճիֆ կը շարեմ:

Առանալու համար դիմել.— ԱՐԱ ՊԱՐԹԵԻԵԱՆի 14, Rue Petit, Paris 9e (BOT. 99-22) - RECORD SHOP, 36 Rue da Moscou

ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԴԻՒԱՆԱՏՈՒՆԸ.— Երաժշտական վաճառատուններէն:

Գին 3040 ֆր· երգարանով միասին

Ծանօթ.— Օգոստոս ամսէն սկսեալ սկաւառակներու գիները 13 առ հարիւր յաւելում կրած են, իրր պետական տուրք: Փնտռել նաեւ հետեւեալ սալերը՝ 20·103 եւ 20·136, Հայ ժողով· երաժշտութիւն 16 եւ 14 կտոր, 45 վայրկեան իւրաքանչիւրը:

20·114, Եկմալեան պատարագ, խառնայն երգեհոնով, 45 վայրկեան:

20·150 Կոմիտասեան պատարագ խառնայն երգեհոնով, 55 վայրկեան:

10·016, Ժող· երգեր, Իրիս Պիւպիւլեանէ:

Գաւառի համար առաքում խնամուած ծրարով, (Ֆոնթրը ռամպուրսըման):

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
30
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI
30 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8407 — 35EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4208

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

"ՔԱՐԱՍՏԱՆ ՉԷ ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ"

Հայաստանի կոմկուսի Ա. քարտուղար Ս. Թովմասեան ժլատ չէ իր խոստում – ներուն մէջ :

Եթէ իրականան իր զեկոյցին մէջ յիշ – ուած գործնական ծրագիրները, Խթր տարի վերջ այլեւս պատմութեան պիտի անցնի Հայաստան – Բարաստան բա – ցատրութիւնը եւ մեր երկիրը պիտի դառ – նայ Հայաստան – բուրաստան :

« Արտահերթ » համագումարի պատգա – մաւորներէն Քիմիական կաճառի տնօրէն Մ. Մանուչեանն է, որ յիշելով Հայաս – տանին տրուած «քարաստան» մակդիրը, ըսած է. «այսօր Հայաստանի քարերը կեանքի են կոչուել, եւ ենթարկուելով դիտութեան ուժին, վեր են ածուում ժո – ղովրդական տնտեսութեան համար ան – հրաժեշտ նիւթերի » :

Ու եզրակացուցած է. «այլեւս չկայ Հայաստան – Բարաստան, այլ կայ ու կը լինի Հայաստան – բուրաստան » : Հա – յաստանի «վերազոյն սովետի նախագա – հութեան նախագահ» Շ. Առուչեանն ձայնակցելով իրեն՝ հրաւէր ուղղած է « Ի՛լ աւելի համախմբուիլ Սով. Միու – թեան կոմունիստական պարտիայի շուր – ջը», որուն կը պարտի եղեր, Հայաստան իր արդիւնաբերութեան զարգացումը :

Կոմկուսի կեդր. կոմիտէի քարտուղարը չարունակելով իր զեկոյցը, կ'ըսէ թէ Խթնամեակի չրջանին պիտի կառուցուին եւ չահագործման յանձնուին «մի չարք ձեռնարկութիւններ՝ էլեկտրաէներգիա – կան եւ սարքաշինական արդիւնաբերու – թեան գծով » :

« Թեթեւ արդիւնաբերութեան համա – խառն արտադրանքի ընդհանուր ծաւալը պիտի աճի 1,7 անգամ» : Նոյնը՝ սննդ – արդիւնաբերութեան (միս, իւղ, կարագ, պանիր), պահածոներու, չաքարի, դինիի եւ քոնեաքի, հրուչակեղէնի եւ հանքա – յին ջրերու «արտադրանք»ի մասին :

Ջղալիօրէն պիտի ընդլայնուի երկրա – բանական հետախուզութիւնը, որուն հա – մար պիտի ծախսուի 721 միլիոն ռուբլի Խթը տարուան ընթացքին : Նաւթի եւ կապի որոնումներուն համար՝ 179 միլիոն ռուբլի :

Զարկ պիտի տրուի շինաճիւթերու ար – տադրութեան : Գորգաշինութեան ինը ար – հեստանոցներ պիտի բացուին : Պիտի կա – ռուցուի թուղթի գործարան, որ տարե – կան չորս հազար Թոն թուղթ եւ «տուա – բաթուղթ» պիտի արտադրէ :

Ներկայիս Հայաստանի արդիւնաբերա – կան կեդրոններն են Երեւան, Լենինական, Կիրովական, Ալավերտի եւ Ղափան : Ասոնց «յետագայ զարգացման գուշըն – թաց, արդիւնաբերական նոր ձեռնարկու – թիւններ պիտի ստեղծուին միւս չրջաննե – րում», ինչպէս Ախուռ, Սեւան, Ծաղ – կունք, Շորժա, Իջեւան, Ուզունթալա, Կարմրաչէն, Թալին, Ապին, Գորիս, Ճնձորեսկ, Տաթեւ, Դիլիջան, Բասարգե – չար, Սեւինեանաան, Շամչատին եւն. :

Ճարտարարուեստէն անցնելով գիւղա – տնտեսութեան մարզին, Թովմասեանի գե – կոյցը չուրանար, որ կոլխոզներու եւ սովխոզներու մէջ «անցեալում Թոյլ տր – ուած սխալների հետեւանքով լուրջ Թե – րութիւններ կային : Գիւղատնտեսական մթերքներ արտադրուում էին անբաւա – րար քանակութեամբ, որի հետեւանքով մի չարք գիւղատնտեսական ապրանքներ էին առեղ – ծուել բնակչութեան մատակարարման գործում» :

Այդ պատճառով ալ 1948 – 1953 հինգ տարուան ընթացքին «խոշոր եղջիւրաւոր անասունների գլխաքանակը կրճատուեց 51 հազարով, իսկ կովերի գլխաքանակը՝ տասը հազարով» : Նոյնպէս՝ քիչ բանջա – րեղէն կ'արտադրուէր եւ խաղողի այ – գիներու տարածութիւնը որոշ չափով կրճատուած էր :

Այս բոլորին դարման տարուեր է : Ներկայիս Հայաստանի մէջ կան 808 կոլ – տնտեսութիւն եւ 82 սովխոզ : Վերջին հինգ տարուան մէջ ասոնք ստացեր են «1257 տրակտոր եւ 740 կոմբայն» (հնձող եւ կալսող մեքենայ) : Մօտ հինգ հազար մասնագէտներ կ'աշխատին գիւղատնտես – ութեան մէջ :

Ասոնց ձեռք բերած յաջողութեանց չը – նորհիւ է, որ Լենինի չքանչանով վարձա – տրուած է Հայաստան :

Այս «բարձր պարգեւ»ը իրրեւ խայծ գործածելով, կոմկուսի Ա. քարտուղարը հրաւէր կուղղէ «ռեսպուբլիկայի պար – տիական, սովետական, արհմիութեան – կան, կոմերիտական կազմակերպութիւն – ներին, կոլտնտեսականներին եւ ինտելի – գենցիային՝ բազմապատկել իրենց եռան – դը եւ նոր, էլ աւելի բարձր յուցանիշնե – րի հասնել մեր աշխատանքի բոլոր բնա – գաւառներում » :

Որպէսզի քարաստանը դառնայ բու – բաստան :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԻԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀՈԳԵՐԸ

250 ՔՄԲՈՍՏՆԵՐ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԱԼԾԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

Չորեքչաբթի կէսօրէ հաք Նախարարաց Խորհուրդը ժողով մը գումարեց, Ջօր. Տը Կոլի նախագահութեամբ : Օրակարգի բաղ – մաթիւ հարցեր կային : Տնտեսատուու – թեան նախարար Ֆրէ մամուլին յայտնեց Խորհուրդին որոշումները :

Նախարար Անդրէ Մալրոյի կը յանձ – նուին կարգ մը նոր պաշտօններ. Գրակա – նութեան եւ Արուեստի տնօրինութիւն, ինչպէս նաեւ Ճարտարապետութեան եւ Դիւանի : Ա. Մալրօ պիտի դրազի նաեւ երիտասարդութեան եւ մարզական գոր – ծերով : Այսուհետեւ չարժանկարի ճար – տարարուեստն ալ կը գրուի իր պատաս – խանատուութեան ներքեւ :

Ջօր. Էլի Նչանակուեցաւ Ապզ. Պաշա – պանութեան սպայակոյտի ընդհ. հրամա – նատար, Ջօր. Սալան՝ Փարիզի զինուա – րական կառավարիչ :

Ընկերային մարդի մէջ՝ Պաքոնի տուած տեղեկատուութենէն եզք, որ չուեցայ. Փետրուար մկկէն սկսեալ նուազագոյն աչխատավարձը բարձրացնել 156 ֆրան – քի (նախապէս՝ 149·25 ֆրանք) : Մօտա – ւորապէս 4·5 առ հարիւրի յաւելում մը : Այս որոշումը կը չահագրգռէ մօտ 700 հազար աչխատաւոր : Աչխատանքի նախա – րար Պաքոն հինգչաբթի օր մանրամաս – նութիւններ պիտի տար Նախարարաց Խորհուրդի աչխատավարձքի վերաբեր – եալ որոշումին չուրջ :

Քաղաքապետական ընտրութիւնները Մայր Երկրին մէջ տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ Մարտ ութին եւ 15ին :

Քաղաքապետական ընտրութիւնները պի – տի բլլան նաեւ Ալժէրիոյ մէջ, Հաւանա – կան է սակայն որ Մայր Երկրի եւ Ալժէ – րիոյ ընտրութիւնները նոյն չրջանին չկատարուին :

Հանրապետութեան Նախագահ Տը Կոլ այսօր, ուրբաթ, պիտի խօսի ժողովուր – դին, ըսաւ Տեղեկատուութեան նախարա – րը, աւելցնելով թէ Նախարարաց Խոր – հուրդի յաջորդ ժողովը պիտի դումարուի Զորեքչաբթի :

Մինչ այս մինչ այն բուռն բախումներ եղան Ալժէրիոյ մէջ : Փալեսթրոյի եւ Օ – մալի միջեւ, լեռնային չրջանի մը մէջ բանակը յարձակում գործեց ապստամբ – ներու զօրաւոր խումբի մը վրայ : Օ – դաուրմիղը կը մասնակցէր կռիւներուն,

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Օր ը Օրթն

ԶԱՐՇԱՓ ԵՒ ԵԱՇՄԱԽ

Լուրը կուգայ Միւնարէներու ոստանէն : Այսիճմն, Վոսփորի ծիծղուն ափերէն :

Եւ կուգայ օտար լրագրողի մը խողո – վակով : Հետեւաբար, ճիշդ լուր մը ըլ – լալու է ...

Մեր անմման ազգին համար, օտարին գրածը, օտարին ըսածը միշտ վաւերական է եւ միշտ ստոյգ : Իսկ Հայուն գրածն ու ըսածը շատ ջուր կը վերցնեն :

Ի՞նչ յիմարութիւններ գործել տուաւ մե – զի օտարասիրութեան եւ օտարամոլու – թեան այս ախտը, որուն համար դեղ ու դարման գտած չենք, տակաւին :

Բայց, անցնինք :

Օտար թղթակիցը կը հեռագրէ իր թերթին թէ Թուրքիոյ մէջ *չէրխեզներու* կան նոր շարժում մը սկսեր է : Ատենէ մը ի վեր, օրակարգի նիւթ է եղեր *չար – չաֆն* ու *հաչմախը* ետ բերելու ծրագիրը :

Երեսուն տարին անցաւ որ Թրքուհի – ները իրենց երիտասարդ հոյդերուն պէս կը հագուին եւ Պէյօղլուի Շիտակին վրայ թէ Գոց Շուկային մէջ կը ցուցադրեն ի – րենց հոլանի թեւերը :

Օրէնքը, պատած ճետած է *հաչմախը* — *բաղը* — որուն տակ պահուրտած կ'ըլ – լային Թրքուհիներու մազերը, աչերը, այտերն ու շրթունքները :

Թուրքիոյ պատմութեան մօտէն ծանօթ մարդիկ կը վկայեն որ այդ *հաչմախը* օր – ուան Սուլթանային հրահանգով կը բաց – ուէր, երբ Արեւմուտքէն *կեավուր* պաշ – տօնատար մը Պապը Ալի գացած ըլլար՝ Հայերու մասին բանի մը տեղեկութիւն – ներ բաղելու համար :

Պատմութեան վկայութեամբ, երբ Թր – քուհիներու դէմքը բացուած է, հայկա – կան խնդիրը գոցուած է : Եւ շատ անգամ համբաւաւոր *հաչմախը* աւելի գոցած է մեր խնդիրը բան *նապլը հանրմի* մը մա – զերը ...

Սուլթան Համիտ եւ անոր յաջորդները *մուհալէպիներուն* տեսակները ունէին այդ *կեավուրները* հիւրասիրելու համար : Ամէնէն բանուկ *մուհալէպին հաչմախը* կրող էր, անշուշտ : Հիւրասիրութեան այս աւանդական սովորութիւնը, որմնցմէ լիուլի օգտուեցան Փէէռ Լոթիներն ու Թաուինսէնտները, ի զօրու է մինչեւ այ – սօր ալ :

Բայց, անցնինք :

Թղթակիցը կը գրէ թէ, վերջերս, *չար – չաֆ* ու *հաչմախ* կրող *հանըմ*ներու *թիւը* սկսեր է աճիլ : Հին տարազով կը պտտին եղեր ընդհանրապէս «գեղէն նոր եկած » Ցաթմաճները : Իսկ Դեմոկրատ կառավա – րութիւնը որեւէ բայլ չառներ եղեր այս ըմբոստներուն դէմ ու չի պատուիրեր ե – ղեր անոնց որ Եւրոպացի կիներուն պէս հագուին :

*Չալըկ*ները — Աթաթիւրքի եւ Ըմէր – ինէօնիւներու լաճերը — շատ դժգոհ են եղեր եւ կը պոռան կը կանչեն եղեր թէ.

— Ասիկա ամօթ է... Ասիկա կը նչա – նակէ մեղանչել Աթաթիւրքի կատարած բարեկործութիւններուն դէմ... Ասոր վերջ պէտք է տրուի :

*Շէրխեզ*ները սակայն, չլսելու կը զարնեն *չալըկ*ներու այս բողոքները : Ու փորձեր կը կատարեն՝ ետ բերել տա – լու համար հին վարչաձեւը, որուն մէջ տիրական ձայն ունէր, երէկ, իսլամական կրօնքը : Այս հին գլուխներուն նպատակն է խալիֆայութիւնը վերահաստատել եւ նորէն *չարչէֆ* հագցնել տալ Թրքուհիներ – ուն եւ *հաչմախով* ծածկել անոնց դէմ – քը :

Չեմ կարծեր որ *չէրխեզ*ները շատ նամբայ ունին կտրելիք : Օր մը չէ օր մը, իրենց նպատակին պիտի հասնին : Արդէն հասած են կարգ մը երեւոյթներու մէջ :

Սեպտեմբեր 6 – 7, 1955ին չէ՞ր որ հին վարչաձեւը Պոլիս ու Իզմիր վերադար – ձաւ : Այսօրուան Դեմոկրատ կառավա – րութիւնը չէ՞ր որ կազմակերպեց այդ բարբարոսութիւնը : Տասնըհինգ տարի առաջ ալ, Ըմէրը չէ՞ր որ Վարլըք Վեր – կիսիով փճացուց Հայն ու Յոյնը :

Չարչաֆն ու *հաչմախը* ետ գան թէ չգան, Օսմանցի Թուրքին հին գլուխը իր հին տեղն է : Ու այդ տեղէն չի շարժիր : Շարժական են միայն *չարչաֆն* ու *հաչ – մախը* .... ի պատիւ դուրսէն գացող *կեա – վուր* հիւրերուն ...

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ի ՊԱՏԻՒ ՓՕԼ ՏԻՒ ՎԷՈՒԻ

ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՃԶԸՆՀԱՒՐԸ եւ Տըլլըի յարաբերութիւնները եզք, կարգ մը չրջանակներ կը մտածեն թէ Արեւմուտքը Ա. Միութեան պիտի առաջարկէ Արաս – քին նախարարներու ժողով մը գումարել՝ դերմանական հարցին չուրջ : Նոյն չրջա – նակներուն համաձայն ժողովը տեղի կը – նայ ունենալ Ապրիլի կիսուն : Արդարեւ, Սպիտակ Տան մէջ մամուլի ասուլիս մը տալով Նախագահ Այզընհաուըը ըսաւ թէ Արեւելք –Արեւմուտք ժողով մը օգտա – կար կրնայ ըլլալ, բոլոր հարցերու լուծ – ման համար, վերջ տալով պատ պատե – բազմին :

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ կուսակցութեան 21րդ համագումարին երկրորդ օրը յատկաց – ուած էր օտար երկիրներու ներկայացու – ցիչներուն. յաջորդաբար խօսք առին Ջու Ան Լէ, Կոմուլքա, Ժաք Տիւքլօ եւ Թո – լիաթի : Ջու Ան Լէ չէչուեց թէ Չինաստա – նի եւ Ա. Միութեան միջեւ տարակարծու – թիւններ չկան եւ այդ ուղղութեամբ տա – րածուած չչուկներու հեղինակներն են Ա – մերիկացիներն ու Եւսկոպալները (օր մը առաջ նոյնը ըսած էր նաեւ Խրուչչեւ) : Ժաք Տիւքլօ խօսած է «Ֆրանսայի բան – ուոր դասակարգի դժուարութիւններուն մասին, երկրին մէջ ձեռք առնուած հա – կաժողովրդավարական միջոցներէն եզք» :

ՖԻՐԵՆՑԷ (Իտալիա) վերադաս իր հանդարտութիւնը : Կալիլէօ հաստատու – թենէն բանուորներու բոնի արտաքսումը պատճառ եղած է որ 24 ժամուան դոր – ձադուլ մը հռչակուի : Ծանր զէնքեր պատահած էին քաղաքին մէջ ուր հարիւ – րէ աւելի վիրաւորներ կային :

ԱԼ. ԱՀՐԱՄԻ խմբագրապետը՝ Հէյքալ յայտարարեց թէ Իրաքի պետական հար – ուածը պատրաստուած էր տարի մը ա – ռաջ, Նասրի համաձայնութեամբ : Իրաք – ցի սպաներ միչտ չփման մէջ մնացած են Նասրի հետ պատրաստութեան համար : Թերեւս երկար սլւնակներ կը տրամադրէ այս պատմութեան, չահեկան մանրամաս – նութիւններով :

ԼՈՆՏՈՆի մէջ վարչապետ Մաքմիլլըն յայտարարեց թէ այսօր աչխարհ պէտք ունի Մեծերու հանդիպումի մը՝ որեւէ ձեւի տակ :

ԻՏԱԼԻԱ ցարդ չկրցաւ լուծել իր կա – ռավարական տագնապը : Տէմօ – Քրիս – թիանիները իրրեւ վարչապետ առաջար – կեցին .— Ֆանֆանի (հրաժարողը) Շել – պա, Սէնցի եւ Փիչիոնի : Բայց որեւէ ձեւ գտնել դժուար է դահլիճին կազմին վե – րաբերեալ եւ կացութիւնը ծանր կը նը – կատուի :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԸ

Ա.

Նախքան նստաշրջանի օրակարգին եւ Հայաստանի պատգամաւորներու ելոյթներուն անցնիլը, անհրաժեշտ ենք համարեցեր մի քանի տեղեկութիւններ տալ Խորհրդային Միութեան Գերագոյն Խորհուրդի մասին, որուան ի նկատի առնելով որ շատ քիչերը յստակ գաղափար ունեն Խորհրդային Միութեան պետական կառոյցի եւ մանաւանդ նրա բարձրագոյն մարմինների մասին:

Գերագոյն Խորհուրդը հանդիսանում է պետական իշխանութեան բարձրագոյն մարմինը: Օրէնսդրական իշխանութիւնը, ինչպէս ասուած է Սահմանադրութեան մէջ (յօդ. 32), իրագործւում է բացառապէս Գերագոյն Խորհուրդի կողմից: Միութենական Գերագոյն Խորհուրդը, լ ուսրբերութիւն Հայաստանի եւ ազգային միւս հանրապետութիւնների Գերագոյն Խորհուրդներից, բաղկացած է երկու պալատներից՝ Միութեան խորհուրդ եւ Ազգութիւնների խորհուրդ: Միութեան Խորհուրդը արտացոլում է աշխատաւոր ների քանդհանուր շահերը, անկախ նրանց ազգութիւնից: Բայց տրուած լինելով որ Խորհրդային Միութիւնը բազմազգ պետութիւն է եւ այդ ազգութիւնները ընդհանուր շահերից զատ ունեն նաեւ առանձին, իւրայատուկ շահեր, Սահմանադրութեամբ նախատեսուած է նաեւ բնեղծումը մի երկրորդ պալատի՝ Ազգութիւնների Խորհուրդի, որ կոչուած է արտայայտելու այդ իւրայատուկ ազգային շահերը: Երկու պալատներն էլ ընտրւում են միեւնոյն օրը: Միութեան Խորհուրդը ընտրւում է ըստ ընտրաշրջանների՝ 300 հազար բնակիչներ ընտրում են մէկ պատգամաւոր: Ազգութիւնների Խորհուրդի մէջ բոլոր հանրապետութիւնները ունեն հաւասար թիւով պատգամաւորներ՝ 25ական իւրաքանչիւր դաշնակցային հանրապետութիւնից: Դրանից զատ իւրաքանչիւր ինքնավար հանրապետութիւն ընտրում է 11 պատգամաւոր եւ իւրաքանչիւր ինքնավար մարզ՝ հինգ պատգամաւոր:

Հայաստանը, ինչպէս յայտնի է, չունի ոչ ինքնավար հանրապետութիւն եւ ոչ էլ ինքնավար մարզ, որով Ազգութիւնների Խորհուրդ է ուղարկում 25 պատգամաւոր եւ Միութեան Խորհուրդ՝ վեց պատգամաւոր (նախապէս ուղարկում էր հինգ պատգամաւոր): Վրաստանը, որի կազմի մէջ են մտնում Աջարիայի եւ Աբխազիայի ինքնավար հանրապետութիւնները եւ Հարաւային Օսեթիայի ինքնավար մարզը, Ազգութիւնների Խորհուրդի մէջ ունի 52 պատգամաւոր, իսկ Միութեան Խորհուրդում՝ 13 պատգամաւոր: Այս 65 պատգամաւորներից միայն մէկն է Հայ, չնայած նրան որ Վրաստանի Հայերի թիւը հաշւում է մօտ չորս հարիւր հազար: Ադրբէջանը Ազգութիւնների Խորհուրդ է ուղարկում 41 պատգամաւոր, որոնցից Նախիջեւանի ինքնավար հանրապետութիւնից 11 հոգի եւ լեռնային Ղարաբաղից հինգ պատգամաւոր, իսկ Միութեան Խորհուրդ՝ 12 հոգի: Ընդամէնը, ուրեմն, 53 պատգամաւոր: Այս 53ից միայն երեքը Հայեր են ,որոնք ընտրուել են Ազգութիւնների Խորհուրդի անդամ Լեռնային Ղարաբաղի ինքնավար մարզից, որի բնակիչների 75 առ հարիւրը Հայեր են: Ջարմանալի է, որ հակառակ դրան, Լեռնային Ղարաբաղի հինգ պատգամաւորներից երկուքը Ազերիներ են, իսկ Միութեան Խորհուրդի մէջ Ադրբէջանից ոչ մէկ Հայ կայ: Նոյնիսկ Ստեփանակերտի (Լեռնային Ղարաբաղի մայրաքաղաքը) ընտրաշրջանից Գերագոյն Խորհուրդ է ուղարկուել մէկ Ռուս: Ադրբէջանից ընտրուած վերջին Գերագոյն Խորհուրդի (ընտրուած 1958 թ. Մարտին) պատգամաւորների կազմը ըստ ազգութիւնների երբ համեմատում ենք Գերագոյն Խորհուրդի նախկին կազմերի հետ, աչքի է զարնում վերակռուութիւնը ազերի պատգամաւորների ոչ միայն Հայերի, այլ նաեւ Ռուսների հաշմեմատութեամբ: Գէտք է առհասարակ նշել, որ անցեալ տարուայ ընտրութիւնների ժամանակ զգալի չափով աճել է Խորհրդային Միութեան խլամ ազգաբնակչութեան պատգամաւորների թիւը, ինչ որ պէտք է բացատրել բոլշեւիկների որդեգրած վերջին տարիների քաղաքականութեամբ արաբական երկիրների նկատմամբ:

Խորհրդային Միութեան Գերագոյն Խորհուրդը, ինչպէս եւ դաշնակցային հանրապետութիւնների Գերագոյն Խորհուրդները համապատասխանում են Ա. Բեւմուածքի ներկայացուցչական օրէնսդիր մարմիններին, բայց իրականի մէջ մեծապէս տարբերւում են այս վերջիններից: Այսպէս, օրինակ, Գերագոյն Խորհուրդների նստաշրջանները գումարւում են սովորաբար տարին երկու անգամ մի քանի եւ բացառիկ դէպքերում դրանից աւելի: Նստաշրջանները տեւում են առաւելն 2 – 3 օր: Նստաշրջանների միջեւ ընկած ժամանակաշրջանում Գերագոյն Խորհուրդի իրաւասութիւնները անցնում են Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութեան (պրեզիտիում), որ մեր թերթերից շատերը չեմ կոմ. կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէի նախագահութեան (պրեզիտիում) հետ:

Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութիւնը, որ ընտրւում է Գեր. Խորհուրդի առաջին նստաշրջանում, մշտապէս գործող բարձրագոյն մարմին է, որ հրաւարակում է հրամանագիրների անուան տակ օրէնքներ, մեկնաբանում է այդ օրէնքները, ազատում է պաշտօնից վարչապետի դիմումի վրայ առանձին մինիստրների, նշանակում է կառավարութեան նոր անդամներ, կարգում է դիւանագիտական ներկայացուցիչներ, փոխում է զինեալ ուժերի բարձր հրամանատարութիւնը եւ այլն: Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութիւնը գլխաւորում է մէկ նախագահով (Վորոշիլով) եւ մէկ քանի տեղակալներով: Դաշնակցային հանրապետութիւնների Գերագոյն Խորհուրդների նախագահութիւնների նախագահները համարւում են ի պաշտօնէ Խորհրդային Միութեան Գեր. Խորհուրդի նախագահութեան նախագահի տեղակալներ, որով եւ Շմ. Առուչանեանը հանդիսանում է Վորոշիլովի տեղակալներից մէկը:

Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութեան վերոյիշեալ բոլոր անօրինութիւնները եւ հրամանագրերը վաւերացւում են Գեր. Խորհուրդի նստաշրջանների կողմից:

Սթալինեան շրջանում Գերագոյն Խորհուրդը գումարւում էր ըրեթէ միայն պետական պիւտճէն վաւերացնելու համար ... յետին թիւով: Շատ մեծ կշիռ չունէր նաեւ Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութիւնը, որ վեր էր ածուել կուսակցական պոլիտբիւրոյի ենթակայ մի մարմնի եւ ձեւակերպում էր միայն նրա որոշումները: Խրուշչեւը, ապաստալինացման կարճատեւ շրջանում, փորձեց կեանքի կոչել Գերագոյն Խորհուրդը եւ նրա նախագահութիւնը: Սթալինի մահից յետոյ սկսեցին կուսակցութեան կենտկոմի եւ կառավարութեան կոլգին դասերնաեւ Գեր.Խորհուրդի նախագահութիւնը, երբ դանագան կարգի վարչական անօրինութիւններ էին արւում: Այժմ, երբ որոշ չրջադարձ է կատարւում դէպի կառավարումի մի նոր ձեւ, պետական կարեւորագոյն հարցերը անօրինւում են կուսակցութեան կեդրոն. կոմիտէի նախագահութեան կամ աւելի ճիշդ կենտկոմի առաջին քարտուղարի (Խրուշչեւ) կողմից, խորհրդակցութեամբ նախագահութեան ազդեցիկ անդամների: Դրանով մէկտեղ Գերագոյն Խորհուրդը ներկայիս աւելի լ բաւարարութիւններ ունի, քանի Սթալինի չրջանում եւ պետական պիւտճէի վաւերացումից զատ նրա քննարկման են դրւում նաեւ ուրիշ հարցեր:

Խորհրդային Միութեան Գերագոյն Խորհուրդի երկրորդ նստաշրջանի օրակարգում պետական պիւտճէի քննարկում միայ բացի դրուած են եղել նաեւ կրթական սիստեմի վերակառուցման հարցը, ինչպէս նաեւ Խորհրդ. Միութեան եւ միութենական հանրապետութիւնների քրէական օրէնսդրութեան հիմունքների, դատակազմութեան եւ դատավարութեան օրէնսդրութեան հիմունքների եւ վինուա բական արիբունալների նոր կանոնադրութեան քննարկման հարցերը:

Ինչպէս տեսնում է ընթերցողը այդ բոլոր հարցերն էլ վերաբերում են ազգային (միութենական) միւս հանրապետութիւնների կարգին նաեւ Հայաստանին, որով մեր ընթերցողների համար չհետաքրքիր է ներկայացնում հետեւել Գերագոյն

ՕՐՄԱՆԵԱՆ եւ Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԺԸ.— ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Զգուելի բառքչուքէ (լոկոռուէ) մը կը ատոպակը, — կը խոպխոպը՝ քան թէ կը դրէը: Նախապատմութիւններ ունի, որոնք միայն բառակոյտ կը կազմեն եւ իմաստ չունին. «Պատճառը բնոյթին անհատակ ու բերմունքին անյարմար ասպարէզի մէջ դանուած ըլլալուն դժբախտութիւնը կ'ըլլայ», (ովքե՞ր զքեզ, Հայոց լեզու): Կը դլորի եւ կը տապլտկի հակասութիւններու մէջ ,որովհետեւ չատախօս է: Եւ այնքան չատախօս որ կորսնցուցած է մտածելով խօսելու վարժութիւնը: Կը մերժէ թէ «պաշտօնի սիրահար» մըն էր, «միշտ ապաշնորհ գլուպանք կը նկատէր (պատրիարքութիւնը), քեռ կրելու եւ ոչ թէ բերկրելու պատճառ», բայց յանկարծ կը խոստովանի թէ երբեք միտք չէ ունեցած հրաժարելու պատրիարքութենէն:

Կը ծպդրէ անոնք որ բան մը կը սպասէին հրաժարականէն: Ի՞նչ ընել, Հայոց պատրիարքներուն միակ դէնքն է եղած հրաժարականը: Ըստ Օրմանեանի՝ «դէպքեմ»: Անդամ մը ինք եւս սուտ փորձ մը կը կատարէ, «գործէ քաչուելու միտք մը կը յայտնէ», ինչպէս կ'ըսէ: Ու կը չարունակէ. «Լո՛ւրն իսկ ապրեցութիւն ը լած ըլլալու նշան տուաւ»: Այսուհան դէրձ բարեկամ չէ հրաժարականի: Կ'ընդունի թէ «մէկէ աւելի խնդիրներ կացութիւնը կը ծանրացնէին», անհրաժեշտ դարձնելով հրաժարական ներկայացնել: Բայց եւ այնպէս ու նորէն «պասալքութիւն» կը համարի հրաժարիլ: Անոնք որ հաւատարիմ կը մնային իրեն՝ Պատրիարքարանին մէջ, ի վերջոյ կը հրաժարին, կը լքեն դինքը, կը հեռանան: Մինակ կը մնայ: Ատոն Ժողովին 28 անդամներէն չեն հեռանար միայն տասը հոգի, կրօնական Ժողովէն՝ վեց հոգի, Քաղաքական Ժողովէն՝ չորս հոգի: Իսկ ինք հերոսաբար կը ստանձնէ «ամբողջ պատասխանատուութիւնը» (վա՛ռ Հայոց Սահմանադրութիւն): Միտք չունի հրաժարելու, վէճ չի՛մ: Կը դիմէ կառավարութեան: Եւ Ապտիւլ Համիտ, «որպէսզի դոնուող ժողովականները յանձն առնուն տեղերնին մնալ, (Օրմանեանն է որ կը պատմէ), պատուի եւ չնորհաբաշխութեան մի ջոցը մտածեց, եւ ժողովականներու իբր վարձատրութիւն՝ ունեցած չքանչաններնուն կամ ատրճաններնուն բարձրացումներ չնորհեց»: Այսուհետ չի մոռնար յիշատակել այդ չնաչխարհիկ եւ «Համիտիրնաիր» ժողովականներուն անուններ, անոնց ստացած չքանչանները, աստիճանները եւ ... ամսաթոշակները: Ի՞նչ ընէ, եղբա՛յր, դեռ ի՞նչ ընէ: Կը տեսնէք թէ ի՛նչպէս կը հոտայ ընկերները, կը հասնի ամէնուն: Անկարելի ըլլալով «եբեսփոխանութիւն գումարել եւ նոր վարչութիւն կազմել» (սա լրվանթէն հայբէնին նայեցէք), ի վերջոյ կը դիմէ Հայոց Հայրիկին, որ Ապտիւլ Համիտն է, ստեղծելու համար ... Սահմանադրական Ժողով:

Ապտիւլ Համիտ կ'ըսէ .— Ո՛չ հրաժարական կ'ընդունիմ, ոչ ալ թաֆրիր:

Եւ մեր «եռամեծ» իմաստունը, Օրմանեան եռամեծ պատրիարքը, բաւական կը համարի «բողոքոյ փաստին տեղ ողոքոյ փաստերուն տալ առաջնութիւնը»:

Կը կարծէք թէ տասնեւհինգ տարեկան չոճո՞ւխ մըն է այս դրողը: Օրմանեան իր յուշերուն մէջ կը յայտնէ թէ «1875ին ուղեւորութիւն մը անցուցած է»,— տարի մէկ սէֆէլին նշա՞նը արդեօք (կ'արժէ պրպտել), եթէ խտութիւն չունի եւ ծակոտկէն կը մնայ իր իմացական նութեան բաղարջը:

Իրողութիւնն այն է որ Օրմանեան յամառօրէն կառչած մնաց պատրիարքական աթոռին: Ականջները խցեց դաւառի ձայներուն դէմ, — « ես դաւառի պատրիա՞րք եմ»:

Ո՛չ, դուն տիեղերակա՛ն պատրիարք ես, չզոնուած, չտեսնուած բան մըն ես:

Թող ընթերցողը չզարմանայ՝ եթէ ըսեմ թէ Օրմանեան «խլրտում» կը կոչէ, ճիշդ նուրբ էմմիսէրի բացատրութեամբ, Զէյթունցիներուն արդար եւ անմեղ մարտնդութեան արտայայտութիւնը եւ ինքնապաշտպանութեան պատրաստութիւնները: Ճիշդ թէ հասս հայերէն մըն է իր պնացածը, բառերուն նուրբ իմաստին անծանօթ: Բայց ի՞նչ ըսել՝ երբ Օրմանեան «արկած» կ'որակէ հայկական ջարդերը, ի՞նչ փափկանկատութիւն նոյնիսկ այն օրերուն՝ երբ տապալած էր Համիտ, (զոր կը յիշէ վեհապետ, վեհափառ, կայսր եւ այլ չարպալից տարաղներով, բայց երբեք չարպանքի պակաս արտայայտող բառով մը, մինչ «փոխադարձ վատահութեան» օրերու յիշատակով, — երկուքն ալ կը մեռնին նոյն տարին, 1918ին, ապահովաբար ... իրար կանչելով):

×

Օրմանեանի պատրիարքութիւնը ահաւոր եւ ամօթալի սումխիոնի մը պատմութիւնն է: Արամ Անտոնեան կը պրէ թէ «Բարթողիմէոսի տեղապահութեան օրով՝ ապրը չամաս Աչըգեանը փնտռեց, եւ Օրմանեանի պատրիարքութեան չըջանին՝ Բարթողիմէոսի օրերուն տեղի չունեցող պակաս չեղան» (Մանգումէ, 1912 Մայիս 19): «Ազատապրուիլ չուզող ատրո՛ւկ» պատրիարքները:

Ու ոճրու պատմութիւնը պիտի կրկնուի ընդ միշտ, այնքան աստն որ անպատիժ կը մնան պատժուելիքները:

Բայց, սերելի ընթերցող, մտիկ ըրէ. — Աւելորդ ապմուկ է եւ ուշադրութիւն չեղելու փորձ՝ ինչ որ կը գրուի մեր մամուլին մէջ: Շատո՞նց անցուցած եմ դպրոցին դրասեղաններուն եւ պարտէզին ծառերուն վրայ գմելիով անուններ գրելու տարիքը, այդ դրասեղաններն ու ծառերը վառարան նետուեցան: Վազը հետք չի մնար նաեւ այն եկեղեցիներէն, որոնց պատերուն վրայ իրենց անունները գրելու երախտական փափաք մը կը մատնեն մեր հայ հարուստները, — դպրոցականի փորձառութիւնս իրենց դաս: Ապառաժներու կամ մարմարներու վրայ գրուած մեր թաղաւորական անուններէն անդամ հետք չկայ այսօր:

Կայ մէկ տեղ միայն, ուր գրուածը չի կորսուիր երբեք: Երիտասարդութեան հոդեկան պատառն է տառիկ, որու վրայ կը գրուի ոչ թէ մելանով, այլ միայն խանդավառութեան բոցով, բոլոր ժողովուրդներն ալ իրենց պատմութիւնը կը սկսին հէքեաթներով, առասպելներով, երիտասարդութեան երեւակայութիւնը վառելով, հերոսական խոյանքներու մղում տալով: Վա՛յ այն ժողովուրդին, որու երիտասարդութիւնը կը մեծնայ համակերպութեան, տէրընկալութեան, տարկամութեան մէջ: Օրմանեան վարեց քաղաքականութիւն մը, որ ստեղծեց այսպիսի մթնոլորտ, (իր խոկ բառերով):

« Ընկճուած եւ անօդնական ժողովուրդը տարափի պէս սկսաւ տեղացնել դպրոցական յայտարարութիւններ, վեհապետին (Ապտիւլ Համիտի) չնորհապարտ, պաշտօնեաներէ գոհ, կացութեան համակերպող, հրամաններու հնազանդ խոստովանելով դինքն եւ անտրտունջ ընդունելով որ կոտորածէ ազատուածները իրենք ոճրագործներ բանտերը լեցնեն եւ դատաբաններով ծանր պատիժներու ենթարկեն»:

(Այս մեղադրականը Օրմանեան դրած է ուրիշ պատրիարքի մը համար,— ես կը վերադարձնեմ իր հեղինակին):

Եւ ի՞նչ կը ստեղծէ այս մթնոլորտը.— Այն երիտասարդութիւնը, որու պահակը տուաւ Մայքըլ Արլէն:

Այդ երիտասարդութիւնը, օր մը չէ օր մը կը դառնայ ժողովուրդին ու կ'ըսէ.

— Ո՛վ Հայաստան, անհաճո՛յ պերճախիճ, որ ինքզինքդ կը ստորնացնես մերթ այս, մերթ այն յաղթականին առջեւ, ինչո՞ւ չմեռար արժանիքով, ինչո՞ւ չմեռար Նինուէի, Կարկամիշի, Բաբելոնի հետ:

Այժմ, թոյլ տուէք երիտասարդութիւնը բաժնել երկու խումբի.

1.— Նահանջող երիտասարդներ, որոնք կը դիտեն իրենց ժողովուրդին համակերպութիւնը՝ ի վերջոյ մեռնելու համար նոյն ժողովուրդին հետ, տիղմի մէջ թաղուած:

2.— Յարձակող երիտասարդներ , որոնք կ'ընդվզին իրենց ժողովուրդին հա-

---

Խորհրդի երկրորդ նստաշրջանի աշխատանքներին, տեղեկանալու համար թէ ի՞նչպէս են քննարկուել այդ հարցերը, ի՞նչ մասնակցութիւն են ունեցել Հայաստանի պատգամաւորները վերոյիշեալ հարցերի քննարկման մէջ եւ ի՞նչ որոշումներ են ընդունուել Գեր. Խորհուրդի երկրորդ նստաշրջանում, այդ հարցերի վերաբերեալ:

Ա. ՄՈՆԴԱՐԵԱՆ

ԿԱՅԾԵՐ

Ֆ. ՀԱՍԱՆ

Ի.Զ.

ՆԵՂՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՐԱՏԵՍ

Ջալլոնը ինձ տվեց իր ձեռքը, որ ես բռնեմ, եւ ես զգացի, որ ինձ մեծ ուժով են քաշում դեպի ներքեւ, ասես ոտքերիս տակ ոչ թե հողը, այլ ինչ-որ անդունդ լիներ։ Ես ուզեցի ետ նահանջել, բայց ուշ էր։ Ես արդեն իր ոտքերի մոտ էի։ Ջալլոնը ինձ ուղղեց դեպի ինքը եւ ասաց.

— Ես ուզում եմ, որ դու ինձ սիրես։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ սիրես։

Ես ոչ մի բառ չկարողացա արտասանել։ Ես միայն զգում էի, որ ինձ ինչ-որ մեկը ներքեւ է քաշում, եւ ես ոչ մի կերպ չէի կարողանում դիմադրել։ Ես ուզում էի ինչ-որ բան ասել, բայց ոչ մի ձայն չէր դուրս գալիս իմ կոկորդից։ Ես ուզում էի ոտքերս հանել նրա ձեռքերի միջից, բայց չկարողացա։ Ես ուզում էի ետ նահանջել, բայց ոչ մի քայլ չկարողացա անել։ Ես ուզում էի ինչ-որ բան ասել, բայց ոչ մի ձայն չէր դուրս գալիս իմ կոկորդից։

որոնց ընթացքին 88 ըմբոստներ սպան – նուեցան, պատերազմական 25 դէնքեր ձգելով :

Կատաղի կռիւներ եղան նոյնպէս Օր – լէանվիլի Հիւսիս – Արեւմտեան կողմը, Տահրայի մէջ. քառասուն Ֆելլահներ մեռան եւ 11 զինուորներ ալ զոհ գացին :

Ալժէի եւ Թիւնիզի – Ուզուի միջեւ եղած կռիւներուն ընթացքին սպաննուեցաւ քաղաքական – զինուորական ըմբոստ պարագլուխ մը՝ Սի Էմպարէք : Կոստանդինի արեւելեան շրջանին մէջ, Թունուզի սահմանին մօտ պատահած կռիւներուն 80 ըմբոստներ զինաթափ եղան կամ սպան – նուեցան, պատերազմական բազմաթիւ դէնքեր ձգելով ոազմի դաշտին վրայ : Այս բախումներուն զոհ գացին 24 զին – ուորներ, բոլորն ալ երիտասարդ :

Զանազան այլ շրջաններու մէջ, տեղա – կան կռիւներու ընթացքին սպաննուեցան նաեւ 15 այլ ըմբոստներ :

Վերջին 24 ժամերու ընթացքին սպան – նուած ըմբոստներու ընդհանուր թիւը կը հասնի 250ի : 35 զինուորականներ զոհ գացին այս բախումներուն :

ԵՒԿՈՍԼԱՒ երկու տարագիրներ թըրքական օդանաւ մը զոյգան առջի օր ե – չելքէօյի օդակայանէն : Ոստիկանութիւնը գտաւ օդանաւը եւ եոկոսլաւները, բայց կը փնտռուի զոյգութեան պատճառը :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի (Սէնթ Մարկրիթ) Հ. Յ. Դ. «Համազասպ» խումբի բոլոր ընկերները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտ – նեն Այրի Տիկին Նազլու Պոզոյեանի եւ իր զաւակներուն ու փեսին ընկեր Արամ Ա – մազանեանի, իրենց ամուսնոյն, հօր եւ աներհօր ընկեր Ստեփան Պոզոյեանի մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն չորս հազար ֆրանք Փարիզի Մշակոյթի Տան, երկու հազար «Յառաջ»ի տարածման եւ հազար ֆրանք «Հայ – Բոյ – ժ»ին :

× Նոյն առթիւ Տէր եւ Տիկին Արամ Ամատանեան կը նուիրեն երկու հազար ֆրանք Փարիզի Մշակոյթի Տան, հազար – րական ֆրանք «Յառաջ»ի, վեթ. ֆոն – տին, « Հայ – Բոյժ»ին, Սամուէլ Մու – րատեան վարժարանին, Թաղիս եկեղե – ցիին, Սերաստիոյ Մուրատ Ուսումնասի – րացին Մարսէյլի Մասնաճիւղին :

(Մնացեալ «Յառաջ»էն) :

Ինչպէս նաեւ Տէր եւ Տիկին Յակոբ Մըսըրեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Բար – սեղեան փոխան ծաղկեպսակի տեղւոյն կապոյտ Խաչին կը նուիրեն հազարական ֆրանք :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի Հայ Աղքատախնամը շնորհա – կալութեամբ ստացած է հետեւեալ նը – ւիրները զանազան առթիւներով.—

Պ. Նորայր Կիւսար հինգ հազար ֆր., Տէր եւ Տիկին Մարտիրոսեան հազար, Ոմն (Տիկին Ակոնեանի ձեռամբ) երկու հազար, Պ. Սարաճեան Յարութիւն 1500, Պ. Պալեան Հրանդ 2500, Տիկին Օսկեան հազար, Տէր եւ Տիկին Մալեան հազար, այս երկու վերջինները փոքրիկն Պատրիկ Պրիւնօ Կիւլպէնկեանի յիշատակին :

×

Մարսէյլի Պուլվար Օտտոյի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ կրօն. Ընկերութիւնը շնորհա – կալութեամբ ստացած է փոխան ծաղկե – պսակի հետեւեալ գումարները հանդուց – եալ Նշան Փափազեանի տխուր մահուան առթիւ ղրացիներու կողմէ 6360 ֆրանք եկեղեցւոյ :

— Հանդուցեալ Թէոս Աւագեանի տխուր մահուան առթիւ Պ. Հ. Տէրոյեան հազար ֆրանք : Տիկին Ս. Գաբրիէլեան եւ Պ. Ի. Քէչիչեան հինգ հարիւրական ֆրանք եկեղեցւոյ :

— Հանդուցեալ Տիգրան Յունանեանի տխուր մահուան առթիւ Տէր եւ Տիկին Յ. Այվազոֆ հազար ֆրանք եկեղեցւոյ :

Այս առթիւ կրօն. Ընկերութիւնս իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Փափազեան Աւագեան եւ Յունանեան ընտանիքներուն :

ՊԱՏԱՐԱԳ ՏԻՒՐնի ՄԷՋ

Տէսինի կրօն. Ընկերակցութիւնս կը ծանուցանէ Տէսինահայ յարգոյ հայ հա – սարակութեան թէ, այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին Ս. պատարագ պիտի մա – տուցուի տեղւոյս Ս. Աստուածածնայ ե – կեղեցւոյ մէջ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Տիգրանուհի Սապոնճեան, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Սապոնճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Շաւարշ Քալէն – ճեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի յետ Ս. պատարագի, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր եւ մեծ հօր

ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ ՍԱՊՈՆՃԵԱՆի

կսկծալի մահուան քառասունքին առթիւ : Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

×

Վիէն.— Այրի Տիկին Կարապետ Մու – րատեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին տեղւոյն Սէն Մարթէն եկեղեցիին մէջ հոգե – հանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի – րենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

ՆՈՒԷՐ

Պ. Վիչէն Տէր Ղուկասեան իր հօրը եւ կնոջը յիշատակին հազար ֆրանք կը նը – ւիրէ Ֆ. Կ. Յաչի Անկէնի մասնաճիւղին :

Փոքրիկն Գլոտ Տէր Ղուկասեան իր մեծ հայրիկին յիշատակին հինգ հարիւր Ֆր. կը նուիրէ Ֆ. Կ. Յաչի Անկէնի մասնա – ճիւղին :

×

Ամերիկաբնակ Պ. Թադէոս Շատեան տասը հազար ֆրանք նուիրած է Տէսինի Սուրբ Աստուածածնայ եկեղեցւոյն :

ՀԱՅԿ. ՁԱՁՆԱՍՓԻՒՌ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի մէկ փետրուարին, Ֆրանս. ժամով 10·30ին Վատիկանի ձայնասփիւռ կայանը, Հայկ. Ս. պատարագ պիտի ձայ – նասփռէ հետեւեալ ալիքներուն վրայ. Կարճ ալիք 19·84, 25·67, 31·10: Միջին ալիք 196 :

Բազմաձայն երգեցողութիւնը պիտի կատարէ Հռոմի հայ զաղութին երգչա – խումբը, ղեկավարութեամբ Եղիա Բաս – մաջեանին : Ս. Պատարագէն յետոյ Յովհ. Ի. Պապը մասնաւոր ունկնդրութիւն պի – տի շնորհէ Հռոմի Հայ զաղութին, որուն պիտի առաջնորդէ Կարդինալ Ագաճան – եանը :

ՄՈՒՐԱՏ - ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՎԵՆԵՏԻԿ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

8 Փետրուար, ժամը 16ին, Կիրակի

Կը ներկայացուի՝

Ա.— ԱԽԱՐԱՅԻ ԴԻՒՅԱՀՆԵՐԸ
(Հեղ. Հ. Սահակ Տէր Մովսէսեան)

Բ.— ՁԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ
(Հեղ. Ե. Օտեան)

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մեծ պարահանդէս, կազմակերպուած Փարիզի Համճոյ Հայր. Միութեան կող – մէ, 22 Մարտ Կիրակի ժամը 16–24, Սէրթլ Միլիթէրի ընդարձակ սրահը :

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎԱՃԱՌՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԶՐԻ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ՓՐԱՆՍԱՑԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue. 17 — PARIS (9e)

ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԼԷՆ

Համաձայն մամուլի ընկերակցութեան որոշումին թերթերու գիներուն վերա – յերեալ՝ Փետրուար 1էն Յառաջի գինն է՝

Համր՝ 20 ֆրանք :

Ֆրանսա եւ Տասարակապետութիւն՝

Տարեկան.— 4000 ֆրանք :

Վեցամսեայ.— 2200 ֆրանք :

Արտասահման

Տարեկան.— 5000 ֆրանք :

(Իտալիա 7000 լիր, Պելժիա 500 Պ. Ֆ. եւայլ) : Արատասահմանի համար վեցամ – սեայ բաժանորդագրութիւն չընդունուիր :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՍԱՄՈՒԷԼ – ՄՈՒ – ՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷՆ

Կիրակի, Փետրուար 8, ժամը 15·30ին

Կը ներկայացուին՝

ՍԵՊՈՒՀ ՄԻՆԱՍԵԱՆԷՆ — Ադաւարդ – Իշխան : *Հայաստանի անկախութեան դր – ուագ մը, Հայ – Մակեդոնական չրջանէն :*

COURTELINE - L'ARTICLE 330
ՋԱՒԵՇՏ ՄԷԿ ԱՐԱՐ

ՊԱՐՈՆԵԱՆի Մեծապատիւ Մուրաց – կաններէն *տեսարանները : :*

Ծիծաղաշարժ միջնարարներ

Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր ազգային – ները :

Տոմսերը տեղւոյն վրայ :

ՄԱՐՍԷՅԼ
ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Կը ծանուցանէ թէ տարեկան իր

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Տեղի պիտի ունենայ

31 Յունուար, Շաբաթ գիշեր,

Քլիւպի մէջ

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ (ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ)
ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԻ -ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փետրուար 1, Կիրակի, ժամը 15 – 24

LES AMBASSADEURS
3 Avenue Gabriel, Champs-Elysées

Կը մասնակցին երկու հռչակաւոր նուագախումբեր

PIERRE DIEUZEY - JAZZ NEW ORLÉANS
PEPITO GOMEZ - TYPIQUE TANGOS

Գեղարուեստական ճոխ բաժին — Մուտք 500 ֆրանք

Կանխաւ ապահովել տոմսերը եւ սեղանները հեռաձայնելով Հայ Կարմիր Խաչի կեդրոնատեղին էլիզէ 67 – 03 :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Վարձուած սեղանները ղրաւուած պիտի է ըլլան ամէնէն ուշը ժամը 19ուկէսին : Հակառակ պարագային պարահանդէսին կազմակերպիչ Յանձնախումբը որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձներ :

ԵՂԱՆԱԿի ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հովանաւորութեամբ Տիկ. Ա. ՓԱՇԱ ՆՈՒՊԱՐի եւ ԿՈՄՍ Տ'ԱՐՍՔՕՔի

ԿԻՐԱԿԻ, ՓԵՏՐՈՒԱՐ 22ԻՆ, ԺԱՄԸ 17ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

HOTEL GEORGE V

Միջազգային «Աֆրաքսիոններ», անակնկալներ
ԽՆԱՄՈՒԱԾ ՊԻՒՖԷ ԵՒ ՊԱՌ

Սեղաններու համար դիմել՝
Union Générale Arménienne de Bienfaisance

11, Square Alboni, Paris (16e)
TÉLÉPHONE : TRO. 03-18

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Ազբիւր – Սև – րոր – Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընկե – րական ընդհ. ժողովը, այս Շաբաթ, ժա – մը 21ին, սովորական հաւաքավայրը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՓՈՐԹ ԻԹԱԼԻԻ Հ. Կ. Յաչի մասնաճիւղի անդամական ընդհ. ժողովը այս Ուրբաթ, ժամը 16ին, Ժանթիլի Հայ – կական դպրոցին մէջ : Ներկայ կ'ըլլայ Կ. վարչութեան ներկայացուցիչ ընկերուհի Տիկին Սէրէնկիւլեան : Շատ կարեւոր օ – րակարգ :

ՄԵԾ ԵՒ ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Կ. եւ Մար – տիկներու Միութեան :

Տեղի պիտի ունենայ 31 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21էն մինչեւ ուշ ա – տեն, Սալ տէ Ֆէթի մէջ :

Օրքէսթրը ՓԱՐԹԱՄԵԱՆ

Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած է երգելու.—

Օր. ՇԱՒԻՂ ՊԷՆԿԵԱՆ

Որ պիտի երգէ հայերէն եւ ֆրանսերէն : Սիրով կը հրաւիրենք Վիէնի եւ չոր – ջաններու Հայութիւնը՝ մասնաւորաբար Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդը, քաջալերելու Հայ երգը եւ կամաւորներու եւ Մար – տիկներու Միութիւնը :

Մուտք 300 ֆր. :

ՄԻՇՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՇՏ ԱՌՈՂՋ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ

BOSPHORE

ՀԷԼՎԱՆ ԵՒ ԹԱՀԻՆԸ

ՀՐՈՒՇԱԿԸ, որ կը պատրաստուի շուշմայով (*սուսամ*) եւ շաֆարով, առաջնակարգ սնունդ մըն է, կազդուրիչ՝ շնորհիւ շուշմայիին, որ Արեւելքի մէջ ծանօթ է նաեւ հիւծէն ի վեր, իր հրաշալի բուժական յատկութիւններով, իր երիտասարդացնող տարրերով,

Արեւելեան ժողովուրդներուն երկարակեցութիւնը արդիւնք է Հէլվայի եւ թահինի գործածութեան :

Այսօր Արեւմուտքի մէջ եւս բժշկական հեղինակութիւններ կը հաստատեն առաջնակարգ այս սննդանիւթին արժէքը :

Sté BOSPHORE (ԵՒՐՈՊԱՅի ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ)
2, Rue Louis Astoin - Marseillle

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction - Administration : 32, Rue de Trévise, Paris 9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ, տարեկան 3500 ֆր. վեցամս. 1900
Արտասահման՝ տարեկան 4500 ֆրանք : Հատը 15 ֆր.

ՇԱԲԱԹ
31
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
SAMEDI
31 JANVIER
1959

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8408 35EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 15ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4209

ՕՐՈՒԱՆ ԹՕՍՓԸ

ՏՐ. ԵՈՀԱՆՆԷՍ ԼԷՓՍԻՈՒՍ

Ողբացեալ Տր. Եոհաննէս Լէփսիուսի Ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ Պերլինի հայ գաղութը կազմակերպած է յի – շատակի հանդէս մը, ուր տեղի կ'ունենայ վաղը՝ Կիրակի՝ պետական երաժշտանոցի սրահին մէջ՝ մասնակցութեամբ տեղացի բարեկամներու :

Գերմանացի մարդասէր մխիթարին ա – նունը սերտօրէն կապուած է հայ բարմա – շերշար ժողովուրդի տառապանքներու պատմութեան հետ :

Ծնած էր 15 Դեկտեմբեր 1858ին : Մե – ռաւ 3 Փետրուար 1926ին՝ իտալական Թիրոլի Մերանօ քաղաքին մէջ :

Հայրը՝ Փրուսիոյ պատմագէտ Ռի – խարտ Լէփսիուս (1810 – 1884) ծանօթ է պետական աշխարհին՝ իբրեւ հեղինակ հին Եգիպտոսի մասին բազմահատոր հոյա – կապ գրքերու :

Եոհաննէս Լէփսիուս Միւնիխի եւ Պեր – լինի մէջ աստուածաբանութեան հետեւե – լէ վերջ նուիրուեցաւ կրօնական ասպա – րէզին՝ իբրեւ աւետարանական քարոզիչ :

Շատ կանուխէն իր մասնաւոր ուշա – դրութեան առարկայ դարձուց հայ ժո – ղովուրդը, որուն յաւերան դարման տա – նելու համար ո՛չ մէկ զոհողութեան տա – ջեւ կանգ առաւ մինչեւ իր մահը :

Իննսունական թուականներուն հիմնեց « Տոյչէ Օրիէնթ Միսիոն»ը, որ այժմ իր անունը կը կրէ :

1894ի Ապրիլ-Յունիսը եւ 1895 – 96ի համատարած կոտորածները ցնցած էին քրիստոնեայ արեւմուտքի խիղճը :

Օտար մխիթարական կազմակերպու – թիւններ — ամերիկեան, գերմանական, մաս մըն ալ անգլիական — նիւթական օգնութիւն հասցուցին հայ ապէհասնե – րուն, այրիներուն եւ որբերուն :

Տր. Լէփսիուսի մխիթար որբանոցներ (ու նաեւ տեղ տեղ հիւանդանոցներ) բա – ցուա Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի զանա – զան քաղաքներուն մէջ՝ 1895էն սկսեալ (Վան, Մուշ, Բազէշ, Խարբերդ, Տիգրա – նակերտ, Արաբկիր, Մարաշ, Եզեսիա, Խոյ, Ուրմիա եւ Սառնպուլաղ) :

1896 Մայիսին Լէփսիուս անձամբ այ – ցելեց կարգ մը հայկական նահանգներ եւ ջարդերու մասին տեղւոյն վրայ հաւաքեց բազմաթիւ վկայութիւններ, զորս նոյն տարին հրատարակեց Պերլինի մէջ «Հա – յաստան եւ Եւրոպա» անունով (245 էջ) : Ենթախորագիրն էր «Ամբաստանագիր մը բրիստոնեայ մեծ պետութեանց դէմ եւ կոչ մը՝ բրիստոնեայ Գերմանիոյ » :

1897 – 1917 հրատարակեց Քրիստոնեայ Արեւելք եւ Արեւելեան միսիոնի տարե – գիրքը :

1914ին Գերմանեւհայ ընկերութեան հետ միաժամանակ հիմնեց Մեսրոպ թեր – թը՝ նուիրուած հայկական մշակոյթին եւ յատ ընծայեց Տէր Օրիէնթ (Արեւելք) պարբերականը :

Մեծ եղեռնի լուրը հասիւ Եւրոպա հա – ռած, Տր. Լէփսիուս 1915ի ամառը փու – թաց Պոլիս, ուր տեսնուեցաւ դերման դեսպան Վանկենհայմի եւ ոճրապործ Իթ – թիհատի վարիչներուն հետ՝ պահանջելով վերջ տալ Հայերու ջարդերուն եւ տարա – բաղութեան : Քանիցս խորհրդակցեցաւ նաեւ Զաւէն պատրիարքին հետ, որ դեռ չէր աքսորուած :

Իր մարդասիրական դիմումները ո՛չ մէկ արդիւնք տուին : Վանկենհայմի պա – հանջով հեռացաւ Թուրքիայէն : Գերմա – նիոյ մէջ անկարելին փորձեց՝ կառավա – րութեան միջամտութիւնը ապահովելու համար : Սակայն Քայզէրի կառավարու – թիւնը անդրդուելի մնաց՝ չվշտացնելու համար իր Թուրք դինակիցը :

Յուսահատ՝ Տր. Լէփսիուս անցաւ Հո – լանտա, ուր խիտ յօդուածներ գրեց Թուրքերուն դէմ՝ ի պաշտպանութիւն Հայերուն :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳԱՀԻՐԷ.- ''ԽՐՈՒՇՉԷՒ ՄԵՐ ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ԿԸ ԽԱՌՆՈՒԻ

Եգիպտական մամուլը բազմաթիւ յօդ – ուածներ կը հրատարակէ, քննադատելով Խրուշչեւի ակնարկութիւնները՝ Արաբա – կան Միացեալ Հանրապետութեան մա – սին, 21րդ համագումարին իր արտասա – նած ճառին մէջ :

Գահիրէի կարեւորագոյն թերթերէն մէկը, Ալ Ահրամ, իր խմբագրապետին ստորագրութեամբ կը հրատարակէ յօդ – ուած մը՝ «Խրուշչեւի ակնարկութիւննե – րը » խորագիրով : Կարեւոր է այս լրա – գրողին (Հէքալ) կարծիքը նկատելով որ ան կ'արտայայտէ Նախագահ Նասրի մը – տածումները :

Հէքալ իր յօդուածին մէջ կ'ըսէ ու կ'ը – ննդէ եւոք Խրուշչեւի յայտարարու – թիւնները, զիտեւ կուտայ թէ ան միջա – մուխ կ'ըլլայ Արաբական Միացեալ Հան – րապետութեան ներքին հարցերուն՝ «խա – դալ գոյակցութեան» պիտակին ներքեւ : Թերթին հրատարակութիւնէն քանի մը ժամ ետք, Գահիրէի խորհրդային դես – պան Գերասիմով Նախագահ Նասրի հետ ուղեց տեսնուիլ :

Եգիպտական մամուլը խօսքը ուղղելով Խրուշչեւի, կը չեշտէ թէ «ժողովուրդնե – րը ազատ են ընտրելու քաղաքական եւ ընկերային այն գործելակերպը՝ որ ի – րենց գործին կատգայ» :

Հէքալ հետեւեալ ձեւով կը վերջացնէր իր յօդուածը.— 1957ին, Մոսկուայի լե – հական դեսպանատան մէջ Խրուշչեւ կը յայտարարէր· զօրավիգ կը կանգնինք Նասրի, չատ լաւ գիտնալով հանդերձ թէ ան համամտավար չէ եւ նոյնիսկ գիտնա – լով՝ թէ իր երկրին համամտավարները բանտերը կը լեցնէ : Ներքին հարց մըն է ատիկա որ կը վերաբերի իր ժողովուր – դին : Մենք թիկունք կը կանգնինք ի – րեն, որովհետեւ ազգային դեկավար մըն է ան եւ կը ներկայացնէ իր ազգին բարձ – ձանքները » : Խրուշչեւի այս ակնարկու – թիւնները լսելէ ետք պէտք է լռէի՞նք, կ'եզրակացնէ թերթը, աւելցնելով .— Մեր մեծագոյն սխալը պիտի ըլլար լուռ մնալ, մանաւանդ՝ երբ մեր անկախու – թիւնը վտանգուած էր :

Ուշադրաւ է եգիպտական մամուլին արտայայտութեան ձեւը, մանաւանդ՝ երբ կը զրէ թէ «համամտավարութիւնը անխուսափելի չէ· բաւական է յիշել թէ ինքը, Խրուշչեւ դատապարտեց Սթալինը, Մալենկովը, Բերիան, Մոլոթովը , Շե – պիլովը եւ միջազգային համամտավարու – թեան կարգ մը այլ պարագլուխները՝ ի – րենց վրայ դրուած վատահութեան դաւա – ճանած ըլլալու մեղադրանքով » :

Զինադադարին Գերմանիա վերադառ – նալով՝ պրպտեց արտաքին նախարարու – թեան դիւանաթուղթերը եւ 1919ին իր նոր բնակավայրին՝ Փոցտամի մէջ հրա – տարակեց Գերմանիա եւ Հայաստան (1914 – 1918) ստուար հատորը, որ թարգմանուեցաւ Ֆրանսերէնի եւ հայե – րէնի («Գաղտնի տեղեկագիր Հայաստանի ջարդերուն») :

Սողոմոն Թէհլիրեանի դատավարու – թեան գլխաւոր վկաներէն մէկն էր : Պեր – լինի դատարանները մեծապէս տպաւոր – ուեցան 1921 Յունիս 3ին իրեւ վկայ իր ըրած զղրդալից յայտնութիւններէն :

Ահա՛ պատկառելի դէմք մը, որ իր կեանքի ամբողջ տեւողութեան վայրկեան մը իսկ չդադրեցաւ պաշտպանելէ Հայ – կական Դատը, որուն ամէնէն անկեղծ ու անշահախնդիր, հաւատաւոր ու նուիրեալ առաքեալն եղաւ :

Հայ ժողովուրդը յաւիտեան երախտա – դիտութեամբ պիտի յիշէ իր անունը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

''ՀԱԿԱԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԽՄԲԱԿԸ'' ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒ 21ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ ԱՌՋԵ'Ւ

« Համայնավարութեան կառուցման » համագումարը հակայ գաղտնիքի մը պի – տի չվերածուի՞ արդեօք, գաղելու հա – մար Մոլոթով, Մալենկով, Բուլգանին, Կաղանովիչ եւ Շեպիլով «հակակուսակ – ցական» խմբակը,— հարց կը տրուի խոր – հրդային թէ արեւմտեան քաղաքական շրջանակներու մէջ : Արդարեւ, 21րդ հա – մագումարի պատգամաւորները մեծապէս խանգաւառուած են Խրուշչեւի տեղեկա – պերէն եւ իրենց դեկոյցներուն մէջ կը վա – ռաբանեն Ա. Միութեան Վարչապետ ու համայնավար կուսակցութեան ընդհա – նուր քարտուղարը : Այսուհանդերձ, բո – լոր պատգամաւորներն ալ չեն մոռնար ծանր յարձակումներ գործել «հակակու – սակցական» խմբակին վրայ :

Ուշադրութիւն գրաւած է մասնաւորա – պէս Լենինկրատի կուսակցութեան քար – տուղար Սիւիրիոնովի յայտարարութիւ – նը.— «Ցարդ Մալենկով, Կաղանովիչ , Մոլոթով, Բուլգանին եւ Շեպիլով խմբ – բակը իր գործունէութեան եւ դաւաճա – նութեան ու դաւադրութեան խղճալի փորձին համար հաշիւ տուած է միայն կեդրոնական Կոմիտէին : Ժամանակը ե – կած է, որ այդ խմբակը ներկայանայ կուսակցութեան գերագոյն մարմինին՝ համագումարին առջեւ » :

Ձիշդ է թէ Սիւիրիոնով վերջերս յօդուած մը հրատարակած էր «Լենին – կրատեան ոգրերդութեան» հարցը արծար – ծելով, բայց 21րդ համագումարին առջեւ նման յայտարարութիւն մը ընելու հա – մար՝ անկասկած իրմէ աւելի մեծերուն հաւանութիւնը ստացած էր : Լենինկրատի ոգրերդութիւնը գրաւուած է Ռուսերու գիշողութեան մէջ· 1948 – 49ին, Մալեն – կով, Ժդանովի մահէն ետք, Սթալինի հաւանութեամբ եւ Բերիայի գործակցու – թեամբ զանգուածային մաքրագործում – ներ ըրած էր Ա. Միութեան երկրորդ մե – ծագոյն քաղաքին մէջ, դնդակահարելով Լենինկրատի համայնավար բոլոր պարա – գլուխները :

Ուրեմն, երբ այս հարցը սեղան կը դր – ուի, կարելի չէ չմտածել թէ Սիւիրիոս – նով Խրուշչեւի ծրագիրներուն թարգմանը կը հանդիսանայ, — ինչպէս գիտեր կու – տան մանրազնին լրագրողները :

Եթէ պատահի որ «հակակուսակցական» խմբակը Համագումարին առջեւ ներկա – յանայ հաշիւ տալու համար.— ինչ որ անկարելի չէ,— անկասկած պիտի են – թարկուի խիստ հարցաքննութիւններու : Արդիւնքը՝ նոյնքան ծանր : Այսպէս, Խր – րուշչեւ ցոյց պիտի տայ թէ կուսակցու – թեան գերագոյն եւ պատասխանատու մարմինը վճիռը արձակած է, Զու Ան Լէի ներկայութեան : Ծանօթ է որ հա – մայնավար Զինաստան հաշա չէր դիտած Մոլոթովի եւ ընկ· Շեպիլովի մասին :

Ամէն պարագայի մէջ , Համագումարը դատարանի գործ չի կրնար տեսնել : Կրնայ պահանջել միայն որ ամբաստան – ուած անձերը ժողովին ներկայանան , իրեւ կուսակցական : Կրնայ բացատրու – թիւններ ուզել անոնց գործունէութեան շուրջ եւ յայտարարել արտաքսման որո – շումը, որմէ ետք խմբակը դատարանն – րու կը յանձնուի : Դատավարութիւնէն ետք,— ցուցական բնոյթ կրող աչխա – տանք մը, — Մոլոթով, Մալենկով, Կա – դանովիչ, Բուլգանին եւ Շեպիլով պիտի դատապարտուին, համաձայն՝ համապատ – մարի բաղձանքներուն :

Այս պարագան չատ լուրջ հաւանակա – նութիւններ ունի, որովհետեւ Խրուշչեւի մօտ կը գտնուի «Լենինկրատի ոգրերդու – թեան» մանրամասն թղթածրարը· փաս – տեր՝ որոնց հրապարակումը բաւական է, որ խմբակին բոլոր անդամներն ալ դնդակահարութեան դատապարտուին :

ԸՆԿ· ՆՇԱՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Ցաւով կ'իմանանք թէ Նիւ Եորքի մէջ Յունուար 18ին մեռած է ընկեր Նշան Սարգիսեան :

Տարաբախտ ընկերը՝ նոր արձակուած բանտէն, վերջերս հիւանդանոց փոխա – դրուած էր սամսոքի գործողութեան ենթարկուելու համար, բայց դժբախտա – բար չազատեցաւ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔԸ 15 օրէն պիտի պատաս – խանէ Մոսկուայի , բայց ոչ մէկ թուա – կան պիտի առաջարկէ Արտաքին Նախա – րարներու ժողովին համար : Վերջին 48 ժամերու ընթացքին Լոնտոնի մէջ կը խօսուէր Արեւմտեան երկիրներու Արտա – քին նախարարներու ժողովի մը մասին , Մարտի վերջը, Փարիզի մէջ : Տակաւին ոչ մէկ հաւանականութիւն կայ որ Ա· Միութիւնը մասնակցի այս հանդիպու – մին :

ԳԱՀԻՐԷՆ կը հաղորդեն թէ Ցիսուս – եաններու վարժարաններուն դրաւումը առժամեայ է : Կրթական փոխ – նախա – րար՝ Զաքի չէշտեց թէ «օտար զպրոցները պէտք չէ հակա – արար գաղափարներ տարածեն» : Դասատուութիւնները վեր – սկան :

ՔԱԶԱՊԼԱՆՔԱՅԻ մէջ «Ֆիկառօ», «Լի – ֆերմասիոն» եւ «Փարի – Փրէս» օրա – թերթերը դրաւուեցան առջի օր :

ԹՈՒՐԻՈՅԻ կիպրադաւճանական տրրերութե – րու համաձայն ՇՈՒ ԷՆ ԼԱՅ պիտի յա – ջորդէ Մաօ Ցէ Թունկի իրեւ նախագահ կարմիր Չինաստանի Հանրապետութեան :

ԱԶԳ· ԺՈՂՈՎԻ վեց յանձնախումբե – րու անդամներ կ'ընտրուին հետզհետէ : Զորեքշաբթի օր արտաքին յանձնախումբի նախագահութիւնը յանձնուեցաւ Մորիս Շումանի հինգի դէմ 46 ձայնով : Ընտրու – ուեցաւ նաեւ Ազգ· պաշտպանութեան եւ մշակութային հարցերու յանձնախումբե – րու գլուխը :

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ պատերազմական նախա – րարը՝ Ըլրոյ մամուլի ասուլիսի մը ըն – թացքին յայտարարեց որ Ա· Միութիւնը աւելի չատ միջերկրային հրթիռներ ու – նի քան Ամերիկան :

ՄՈՆԱՔՈՅԻ Բ Էնրիէ իշխանը վերջ տուաւ ամսամանաղրութեան եւ լուծեց ազգային խորհուրդը : Իշխան Բ Էնրիէ ըսաւ որ ամէն եթէ ազգ· խորհուրդի գործերը պիտի կատարէ պետական խորհուրդը : Այս լու – րը ռումբի մը պէս պայթեցաւ խաղաղ քաղաքին մէջ :

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ ցարդ կարելի չեղաւ դահլիճը կազմել : Ընկերվարական պա – րագլուխ՝ Սաուկաթ համակարծիք է ճախ – կեդրոն դահլիճ մը կազմելու :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Տիկին Գոհարիկ Ցովհաննէսեան (Լի – ան) քսան հազար ֆրանք :

Նուէրները ղրկել՝

Maison de la Culture Arménienne
51, Rue Mr.-le-Prince, Paris 6e
Chèque Postal : 5460-11

ՓԵՏՐՈՒԱՐ ԼԷՆ

Համաձայն մամուլի ընկերակցութեան որոշումին թերթերու գիներուն վերա – թերեալ՝ Փետրուար 1էն Ցառաջի գինն է՝

Հատը՝ 20 ֆրանք :

Ֆրանսա եւ հասարակապետութիւն՝

Տարեկան·— 4000 ֆրանք :

Վեցամսեայ·— 2200 ֆրանք :

Արտասահման

Տարեկան ·— 5000 ֆրանք :

(Իտալիա 7000 լիր, Պելժիա 500 Պ· Ֆ· եւայլ) : Արտասահմանի համար վեցամ – սեայ բաժանորդագրութիւն չընդունուիր :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԸ

Բ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԻՒՏՃԷԻ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄԸ

Խորհրդային Միութեան Գերագոյն Խորհուրդի երկրորդ նստաշրջանը բաց ուել է Դեկտեմբեր 22ին: Նստաշրջանի աշխատանքները, ըստ Սահմանադրութեան, տեղի են ունեցել հաւասար իրաւունքներով օժտուած երկու պալատների (Միութեան Խորհուրդ եւ Ազգութիւնների Խորհուրդ) անջատ նիստերով: Նիստերը վեկավարելու համար թէ մէկ եւ թէ միւս պալատը ընտրում է մէկական նախագահ (առենապետ) եւ չորսական տեղակալներ: Այս նախագահները պէտք չէ շփոթել Խորհրդի նախագահութեան (պրէզիդիում) նախագահի հետ, ինչ որ, ասենք, չատ յաճախ կատարում են զաղութահայ թերթերը: Լրացնելու համար այն կէտը, աւելացնենք փակագծի մէջ, որ Հայաստանի միայն մէկ պալատից բաղկացած Գերագոյն Խորհրդի նախագահն է Սիմակ Սահակեանը, իսկ Գերագոյն Խորհրդի նախագահութեան (պրէզիդիում) նախագահն է Շմաւոն Աւուշաճեանը:

Խորհրդային Միութեան Ազգութիւնների Խորհրդի առաջին նիստում վաւերացուել է Ազգութիւնների Խորհրդի դուրս եկած պատգամաւորների փոխարէն երեք նորընտիր պատգամաւորների լիազօրութիւնները: Այդ երեքից մէկը Արամ Խաչատրեանն է, որ պատգամաւոր է ընտրուել Հայաստանից մեռած Իվան Թէոսեանի (Ճափոնի դեսպան) փոխարէն:

Այնուհետեւ նստաշրջանում հաստատուել են օրակարգի հարցերը, որոնցից առաջինն է Խորհրդային Միութեան 1959 թուականի պետական պիւտճէի քննարկումը եւ վաւերացումը: Պիւտճէի մասին զեկուցումով հանդէս է եկել Խորհրդային Միութեան ելեմտից (ֆինանսների) մինիստր Զվերեւը, որի զեկուցումը լսուել է Միութեան եւ Ազգութիւնների Խորհուրդների միացեալ (համատեղ) նիստում, բայց քննարկումը կատարուել է այդ երկու խորհուրդների անջատ նիստերում:

Զվերեւի զեկուցման վրայ պիտի կանգ չառնենք, որովհետեւ այդ մեր նիւթից դուրս է: Պիտի անցնենք այդ զեկուցման քննարկմանը, կամ, ինչպէս բոլշեւիկները են ասում, մտքերի փոխանակութեան եւ Հայաստանի պատգամաւորների ելոյթներին:

Բոլշեւիկները չատ խնդիրներում խիստ պահպանողականներ են: Ունեն մի չարք չզրուած օրէնքներ, որոնց հետեւում են տարիներ չարունակ: Այդ օրէնքներից մէկն էլ այն է, որ Գերագոյն Խորհուրդի պատգամաւորների ցանկը կազմելիս՝ նրանք ի նկատի են առնում ոչ թէ այս կամ այն թեկնածուի անհատական կարողութիւնները, այլ այն, որ այդ ցանկի մէջ մուծուեն կուսակցութեան, կառավարութեան, բանուորութեան, դիւղացիութեան, դիւտութեան եւ մշակոյթի ներկայացուցիչները: Այսպէս է կազմուած նաեւ վերջին Գեր. Խորհրդի պատգամաւորների ցանկը Հայաստանում: Միութեան Խորհուրդի վեց անդամներից կենտրոնի առաջին քարտուղար Ս. Թովմասեանը ներկայացնում է կուսակցութիւնը, վարչապետ Ա. Քոչինեանը՝ կառավարութիւնը, Լենինականի մանարանի դործաւորուհի Աստղիկ Առաքելեանը, որ ամէն տարի դերակատարում է իր պլան-ները՝ բանուորութիւնը, Շահումեան շրջանի կոլտնտեսութեան նախագահ Մեժլումեանը՝ դիւղացիութիւնը, Ակադեմիայի նախագահ Վ. Համբարձումեանը հանդիսանում է դիտութեան ներկայացուցիչ եւ օպերայի երգչուհի Տաթեւիկ Սազանդարեանը՝ մշակոյթի:

Այս տարօրինակ սկզբունքի կիրառման համար Հայաստանի դեկավարներին պէտք չէ քննադատել, տրուած լինելով, որ նրանք պիտի չկարողանային բացառութիւն կազմել եւ չենթարկուել վերը նշուած անդիր օրէնքին, որ գործադրւում է Խորհրդային Միութեան բոլոր հանրապետութիւններում:

Բայց որոշումը այն հարցի, թէ ո՞ւմ պէտք է ընտրել որպէս հասարակական այս կամ այն խաւը ներկայացնող պատգամաւոր եւ մանաւանդ ո՞ւմ պիտի յանձնել Հայաստանի կողմից Գերագոյն Խորհրդի նստաշրջանում ելոյթ կատարելու պատասխանատու պաշտօնը, պատկանում է Հայաստանի դեկավարներին եւ այս տեսակէտից թող «հայրենիքի պետութեան» (?) չարամիտ քննադատութիւն չհամարուի մեր այն կարծիքը, որ ընտրութիւնը Տաթեւիկ Սազանդարեանի թէ՛ որպէս պատգամաւոր եւ թէ՛ մանաւանդ որպէս խօսք ասող պիւտճէի ֆինարկման ժամանակ անյաջող է:

Տ. Սազանդարեանը, ինչպէս յայտնում են խորհրդահայ թերթերը, չատ համեստ կրթութիւն է ստացել: Առաջին համաշխարհային պատերազմի շրջանում ստիպուած է եղել ձգել իր հայրենի Ինճաբեակը (Զանգեզուր) եւ անցել Բաքու, որտեղ կարճ ժամանակ դպրոց յաճախելուց յետոյ, դնացել է Մոսկուա եւ մտել է արհեստագործական ուսումնարանը, որ աւարտել է 15 տարեկանին եւ ապա մտել է աշխատելու այնտեղի գործարաններից մէկը որպէս խառատ (հիւսն, ճախարակագործ): Ցայտնագործելով երգչուհու ընդունակութիւն, նա մշակում է իր ձայնը Ռուբէն Սիմոնովի եւ Բարխուդարեանի մօտ եւ 1937ին դալիս է Երեւան եւ ընդունւում Օպերա, որպէս երգչուհի:

Երեւանի թերթերը, նրա մասին խօսելիս, առանձին չեշտով նշում են, որ Տ. Սազանդարեանը նախկինում եղել է բանուոր: Պաշտպանելով նրա թեկնածութիւնը Գեր. Խորհուրդի անդամութեան համար, բանաստեղծուհի Մարօ Մարկարեանը գրում է «Ս. Հ.»ի մէջ (8 Մարտ 1958 թ.), որ «նախկին խառատը», կատարելով Ալմաստի դերը, բեմի վրայ երեւան է գալիս «իշխանուհու տարազով»: Մեր կեանքում բացառիկ մի երեւոյթ չէ այդ: Նախասովետական շրջանի յայտնի դերասան Զարիֆեանն էլ, որ եղել է կօշկակարի աշակերտ, քանի քանի անդամ-ներ բեմ է բարձրացել արքայազնի (Համլետ) տարազով:

Դրանով մէկտեղ մենք իրաւունք ենք տալիս բոլշեւիկներին պարծենալու նրանով, որ «խառատին» հնարաւորութիւն են տուել մշակելու իր ձայնը եւ դառնալու Օպերայի երգչուհի: Այս չափը լաւ: Ինչ վերաբերում է չարունակութեանը, մեր ըմբռնումները տարբերւում են, երեւի բուրժուական լինելու պատճառով, «կոմունիստական կոնցեպցիայից» (համայնավարական ըմբռնումից): Պլանների դերակատարումը կամ օպերայի բեմի վրայ փայլելը մեր կարծիքով չեն կարող ինքնին դրական հանգիսանալ այն բանին, որ այդ անձնաւորութիւնները կարող են նոյնպիսի յաջողութեամբ կատարել Գեր. Խորհուրդի պատգամաւորի դերը եւ մանաւանդ մասնակցել քննարկմանը այնպիսի մի բարդ հարցի, ինչպիսին է պիւտճէի հարցը: Ճիշդ է, Լենինն ասել է որ ամէն մի խոհարարուհի կարող է մասնակցել պետութեան կառավարման մէջ, բայց այդ կարդախօսը, նա բաց թողեց հոկտեմբերեան յեղաշրջման սկզբին ամբոխավարական նպատակներով: Ապացոյց այն, որ ոչ իր դլխաւորած ժողկոմխորհն եւ ոչ էլ մանաւանդ կուսակցութեան դեկավար մարմնի՝ պոլիտբիւրոյի մէջ ոչ ինքը եւ ոչ էլ իր հաւատարիմ աշակերտները ոչ թէ խոհարարուհի, այլ նոյնիսկ իսկական սեռի ոչ մէկ ներկայացուցիչ առին: Այդպէս չարունակուեց մինչեւ Խրուշչեւ, որ, առանձնելով կենտկոմի առաջին քարտուղարի պաշտօնը, կուսակցութեան կենտր. կոմիտէի պրէզիդիումի մէջ առաւ սկզբում որպէս թեկնածու եւ ապա նաեւ որպէս իսկական անդամ եկաթերինա Ֆուրցեւային:

Միութեան Խորհրդում պիւտճէի քննութեան ժամանակ Հայաստանի պատգամաւորներից միայն մէկ հոդու ելոյթ ունենալու իրաւունք է տրուել: Այդ մէկը, ինչպէս ասացինք, եղել է Տաթեւիկ Սազանդարեանը: Նրա ճառը տպագրուած է «Ս. Հ.»ի 25 Դեկտեմբեր 1958 թիւին մէջ: Տեսնենք այժմ թէ ինչպէս են ներկայացրել մեր հայրենիքը Գերագոյն

ՄԻՍԱՔ ՄԵԾԱՐԵՆՑԻ ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆԸ

(1886 – 1908 – 1959)

Քանի երթալ դարու առաջին տասնամեակը արեւմտահայ գրականութեան համար փոխանցման շրջանի մը բոլոր յատկանիշներով կը նկարագրեր: Մինչ մէկ կողմէն գաւառական գրականութեան վարպետները դեղարուեստական գրական նուիրեան երկունքէ մը ետք իրենց արեւոտ գաւառաբոյր հունձքը կը բերէին, եւ արտասահմանի մէջ, հայրենի հոգին ու հոգիպոնէն հեռու ապրող քանի մը քեր-թողներ ցեղին ցաւն ու երազը կը չեփո-րէին, Պոլսոյ մէջ առեղծագործ մթնոլորտ մը կը պատրաստուէր նոր գրականութեան եւ միջնադարեան ասլաբական ճամբանե-րէն:

Միսաք Մեծարենցի յայտնութիւնն ու-րեմն մեր գրականութեան մէջ, բախտա-ւոր ժամանակաշրջանի մը կը զուգադի-պէր, եւ իրեն հետ կը բերէր հոգիներու մէջ անթեղուած կրակի մը եւ փափաքնե-րու իրականացման բոլոր կարելիութիւն-ները: Քանդամեայ երիտասարդ մըն էր, որ հոգիներու մէջ զգացած այդ փոթո-րիկը երկար քանի մը դպրոցն եւ ապ-րուած քերթուածներով: Անկախ գրական ժամանակակից դժգոհութեան խորհրդա-նիշը դարձաւ եւ արձակագիր վարպետնե-րու կոզքին, հայ քերթողութեան մէջ եր-դել փորձեց հարազատ եւ բնական ձայ-ներով, եկաւ մեզի պատմել կարօտը հայ-րենի աշխարհին ու անզատաններուն, եւ իր հոգիին մէջ պահուած ենթագի-տակցական բոլոր տարրերը խտացուցով-սով, արեւով, ժպիտով ու արցունքով թրծուած առեղծագործութեան մը մէջ:

Իր ծննդավայրը անմիջական ներգոր-ծութիւն մը չէ ունեցեր անոր հոգիին կազմութեանը վրայ: Բինկեանի մէջ ծներ է, հոն՝ ուր ճիշդ պիտի ըլլար ըսել, ժայռերու կատարին արծիւի բոյն մը թա-ռեր է: Ութ տարեկանին կը հեռանայ ծննդավայրէն դէպի Սեբաստիա, յետոյ Մարզուանի Գօլէճը, եւ վերջապէս Պո-լիս, ուր պիտի կազմուէր մտաւորական եւ դրական մարդուն նկարագիրը: Եւ տակաւին մանկական յիշատակներու պա-շար մը թաքուն կերպով կը քնանար ա-նոր ներքին էութեանը մէջ, օր մը ստեղ-ծագործական թափով յայտնուելու հա-մար: Այս ճիշդին իր նպաստը կը բերէ մանաւանդ Մեծարենցի առաքինի մայրը, աւելի վերջերը իր զաւկին երեւակայու-

---

Խորհուրդի նստաշրջանում Հայաստանի պատգամաւորները Տ. Սազանդարեանը (Միութեան Խորհրդում) եւ Յովհ. Բագրատեանը (Ազգութիւնների Խորհրդում):

Ա. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԵՐԿԻՐԸ

ԵՒ ԱՄԵՆԱԴԺԲԱԽՏ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Մի հայեացք նետելով նորագոյն հայ գրականութեանը՝ մենք տեսնում ենք որ նրա հիմքում նոյն գրական թեմաներն են, նոյն ազգային մօտիվները, միշտ նոյն «Վէրքերն Հայաստանի»:

Երիտասարդ Փափազեանը տուել է բազմաթիւ նորավէպեր Թիւրքահայաստանի կեանքից: Ատրպետը իր բոլոր վէպերու՝ » Ալմաստ », « Շուշան», «Վիւքեալային գաղտնիքը» եւայլն, նկարագրում է նոյն կեանքը: Եթէ անգամ կան բացառութիւններ, ապա հազուադէպ: Այսպէս Շիր-վանզադէն իր « Արսէն Դիմաքսեան », « Նամուս », « Քաոս » վէպերում, կամ Մանուէլեանը, Լէօն, եւ ուրիշներ (բաց թողում), ապա ազգային մօտիվները նրանց համար էլ խորթ չեն:

ԲՈՂՈՆՇՏԵԴԻ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ — ԱՒԱՋԻՆ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ 1794 ԹՈՒԻՆ — ՄԱՄՈՒԼԻ ՋԱՐԳԱՑՈՒՄԸ — ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ԹԻՒԸ

« Այն ժամանակ, երբ ես Հայաստանում էի (1844), ասում է Ֆրիդրիխ Բոդենշ – տեղը, ոչ մի հայկական գեղարուեստական գրականութիւն չկար, եթէ չհաշուենք օտար լեզուներից արուած մի քանի թարգմանութիւնները: Հեշտ կը լինէր նկատել այդ ժամանակից յետոյ տեղի ունեցած յեղաշրջումը, եթէ ես ասէի որ մեր օրերին (1880) Հայաստանն ունի ոչ միայն ուշադրութեան արժանի սեփական գրականութիւն, այլեւ իրենք Հայերը իրենց լաւագոյն գրողների երկերը թարգմանում են գերմաներէն եւ այլ եւրոպական լեզուներով » :

Հայերէն գրքի առաջին տպագրութիւնը տեղի է ունեցել 1512 Թուականին: Դրանից չատ չանցած հայկական այնպիսի հեռաւոր գաղութներում, ինչպէս Վենետիկում, Ամստերդամում, Մոսկուայում, Մատրասում եւայլն, սկսում են հայերէն գրքեր տպագրել:

Առաջին հայերէն պարբերականը հրատարակուել է հեռաւոր Արեւելքում՝ Հնդկաստանի Մատրաս քաղաքում, 1794 թուականին, դա հիմնադրել էր Յարութիւն քահանայ Շմաւոնեանը եւ կոչում էր «Աղդարար» ,— երկար գոյութիւն չունեցաւ: Դրանից յետոյ, մօտ տասը տարի, ոչ մի պարբերական չի հրատարակուել:

1812 Թուականին Կ. Պոլսում սկսեց լոյս տեսնել «Դիտակ բիւզանդական» երկչափաթերթը: 30 – 40ական Թուականներին սկսեցին լոյս տեսնել նոր պարբերականներ, որոնցից ամենանշանակալին է « Աբչալոյս Աբաթաեանը » :

Վենետիկի Մխիթարեանների դիտական ամսաթերթը , «Բազմավէպ», սկսուել է տպագրուել 1843 Թուին եւ չարունակւում է մինչեւ այսօր:

50ական Թուականները հետեւեալ թերթերը տուին Հայաստանին՝ «Հայաստան» (Կ. Պոլիս), «Ազգասէր» (Թիֆլիս), «Մասիս» (Կ. Պոլիս):

60ական Թուականներին սկսեցին լոյս տեսնել «Արծուի Վասպուրականի » (Վասպ), որ հրատարակում էր յետագայում կաթողիկոս Մկրտիչ Ա. մականուանեալն Հայրիկ: Այս հանդէսի ուղղութիւնը կրօնա – բարոյական էր, զբաղւում էր ժողովրդական բարքերի, հին պարերի, աղդագրութեան ու հնէաբանութեան ուսումնասիրութեամբ: Վաթսունական Թուականների կէսին այս ամսագիրը փակուեց, սակայն չատ չանցած յարութիւն տուեց նրան աղդապրպէտ եպիսկոպոս Սըրուանձտեանցը «Արծուիկ Տարօնոյ»(Մուշ) անունով, բայց դրա հրատարակութիւնն էլ երկար չտեւեց :

Նշենք ամենայայտնի պարբերաթերթերը՝ «Մասեաց Աղաւնի» (1885 Թուականից, Փարիզ, Այվազովսկու (յայտնի նկարչի եղբօր) հրատարակութեամբ: 1889 Թուականից փոխադրւում է Թէոդոսիա, որտեղ գոյութիւն է ունենում եւս երեք տարի : «Մեղու Հայաստանի » (Թիֆլիս, 1856 – 1884), պահպանողական Թերթ : «Հիւսիսափայլ » (Մոսկուա, 1858 – 1864): «Կռունկ», «Փորձ» (Թիֆլիս) , «Փունջ (Կ. Պոլիս, 1860 – 1880):

Վաթսունական Թուականներից սկսած արագ աճում է հայ պարբերական հրատարակութիւնների Թիւը: «Թերթերն աճում են, ինչպէս սունկերը անձրեւից յետոյ»,— ասել է Արթուր Լիստը: Երբ Տաճկահայերին ինքնավարութիւն տրուեց, ամէն մի հայ պարտականութիւն էր համարում մի որեւէ Թերթ հրատարակել :

Եւրոպայի բոլոր քաղաքներում , որ տեղ հայկական գաղութներ կան, կան եւ իրենց պարբերականները: Օրինակ Բուլղարիայում կայ երկու, Եգիպտոսում՝ 2, Մարսելում երկու, Փարիզում՝ երեք , Ժընեւում՝ երեք, Նիւ Եորքում՝ մէկ , Բոստոնում՝ երկու, Կալկաթայում՝ մէկ: Բացի դրանից, Ռուսաստանում գրքեր են լոյս տեսնում տարեկան մի քանի անգամ:

Հետաքրքրական Թուեր ենք գտնում Եւրոպայում ապրող հայ ուսանողական ընկերութեան տեղեկագրում, որ կազմուած է հայ ուսանողութեան Գ համագումարի առթիւ: Այս տեղեկագրից երեւում է որ Եւրոպայում կայ մօտ 750 հայ ուսանող (չհաշուած Ռուսաստանը):

Հայ մշակոյթի եւ գրականութեան յետագայ զարդացման մասին այս բոպէին եւս աւելի ճշդրիտ տեղեկութիւններ չունեմ :

(14 Շար.)

ՌԱՖՖԻ

ԿՅՈՒՂԸ

Ա. ՀԱՍԱՐ

Իջ.

ՆԱՂԱՆ ԳՈՒՅՈՒՆՈՒՄԸ

Իմ սիրելի ընկերս էր, իմ մանկության ամենամտերիմ բարեկամը, որի հետ ես ապրել եմ ամեն ինչ, ինչ որ կարող է ապրել մարդ։ Մենք միասին ենք սկսել մեր կյանքի ճանապարհը, միասին ենք ուրախացել, միասին ենք տխրել, միասին ենք ծիծաղել, միասին ենք լացել։ Մենք միասին ենք ուսումնական գրքերի վրա կռացել, միասին ենք ուսման համար դժվարություններ հաղթահարել, միասին ենք ուսման ճանապարհին ոտքերս արյունոտել։ Մենք միասին ենք ուրախացել, երբ մեր ուսման ճանապարհին հաջողություններ ենք ունեցել, միասին ենք տխրել, երբ մեր ուսման ճանապարհին դժվարություններ ենք հանդիպել։ Մենք միասին ենք ծիծաղել, երբ մեր ուսման ճանապարհին ծիծաղելի դեպքեր ենք ունեցել, միասին ենք լացել, երբ մեր ուսման ճանապարհին ողբերգական դեպքեր ենք ունեցել։ Մենք միասին ենք ապրել մեր ուսման ճանապարհին ամեն ինչ, ինչ որ կարող է ապրել մարդ։

Ես ու Նաղան միասին ենք ավարտել Ա. Ջ. միջնակարգ դպրոցը։ Ես ու Նաղան միասին ենք ավարտել Ա. Ջ. միջնակարգ դպրոցի ութերորդ դասարանը։ Ես ու Նաղան միասին ենք ավարտել Ա. Ջ. միջնակարգ դպրոցի յոթերորդ դասարանը։ Ես ու Նաղան միասին ենք ավարտել Ա. Ջ. միջնակարգ դպրոցի վեցերորդ դասարանը։ Ես ու Նաղան միասին ենք ավարտել Ա. Ջ. միջնակարգ դպրոցի հինգերորդ դասարանը։ Ես ու Նաղան միասին ենք ավարտել Ա. Ջ. միջնակարգ դպրոցի չորսերորդ դասարանը։ Ես ու Նաղան միասին ենք ավարտել Ա. Ջ. միջնակարգ դպրոցի երրորդ դասարանը։ Ես ու Նաղան միասին ենք ավարտել Ա. Ջ. միջնակարգ դպրոցի երկրորդ դասարանը։ Ես ու Նաղան միասին ենք ավարտել Ա. Ջ. միջնակարգ դպրոցի առաջին դասարանը։

Ես ու Նաղան միասին ենք ավարտել Ա. Ջ. միջնակարգ դպրոցի նախապատրաստական դասարանը։ Ես ու Նաղան միասին ենք ավարտել Ա. Ջ. միջնակարգ դպրոցի մանկապարտեզը։ Ես ու Նաղան միասին ենք ծնվել։ Ես ու Նաղան միասին ենք ծնվել նույն օրը, նույն ամսին, նույն տարում, նույն հիվանդանոցում, նույն բժշկուհու ձեռքերում։ Ես ու Նաղան միասին ենք ծնվել նույն օրը, նույն ամսին, նույն տարում, նույն հիվանդանոցում, նույն բժշկուհու ձեռքերում։ Ես ու Նաղան միասին ենք ծնվել նույն օրը, նույն ամսին, նույն տարում, նույն հիվանդանոցում, նույն բժշկուհու ձեռքերում։

Ես ու Նաղան միասին ենք ծնվել նույն օրը, նույն ամսին, նույն տարում, նույն հիվանդանոցում, նույն բժշկուհու ձեռքերում։

Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Պարոնվարդեան, Օր. Մաթի Պարոնվարդեան, Տէր եւ Տիկ. Յարութիւն Աչըքկէօզեան (Պուքրէշ), Այրի Տիկին Էլիզա Քարակէօզեան, Տէր եւ Տիկին Երուանդ Ձիւհէրեան, Այրի Տիկին Զարդար Վէլէեան, Օր. Բ. Վէլէեան, Այրի Տիկին Շողիկ Վէլէեան, Տէր եւ Տիկին Առաուր Առաուրեան, Տէր եւ Տիկին Համբարձում Վէլէեան, Ազատ Վէլէեան, Սարգիս Վէլէեան, Տէր եւ Տիկին Սէրճանեան, Տէր եւ Տիկ. Պետրոսեան, Տէր եւ Տիկին Արապեան, Այրի Տիկին Պարոնվարդեան, Տէր եւ Տիկին Մեծպաքեան, Տէր եւ Տիկին Շամիքեան, Պ. Թազուր Գառնիկեան, Տէր եւ Տիկին Ազատ Գառնիկեան, ընտանիքները խորին ցաւով կը ծանուցանեն՝ իրենց հօրեղբօր, աղգականին, կնքահայրին, խնամիին, քաղաքացիին, բարեկամին՝

ՆՇԱՆ ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆԻ

կոկծալի մահը, որ տեղի ունեցաւ Յուն-ուար 28ին, 69 տարեկանին:

Յուղարկաւորութիւնը այս Շաբաթ, Յունուար 31, ժամը 10·45ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Պանեէօ Փարիզիէի գերեզմանատունը:

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ՅԱԻԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

Կապոյտ Աչի Պուլվար Օտոյի մաս-նաճիւղը ցաւակցութիւն կը յայտնէ ըն-կերուհի Փարիզ Արմաղանեանի իր հօր մահուան առթիւ եւ այս տխուր առթիւ հազար ֆրանք կը նուիրէ Կապոյտ Աչի կայանին եւ հազար ֆրանք «Յառաջ»ի բարգաւաճման: (Կապոյտ Աչի գումարը ստանալ «Յառաջ»էն):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Լեւոն Մոպեան եւ զաւակները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բո-լոր անոնց որոնք անձամբ, վիճակ ծաղկեպակի նուէրներով կամ զրաւոր մաս-նակից եղան իրենց սուգին ողբացեալ՝

ԼԵՒՈՆ ՄՈՊԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

×

Փարիզի Կեդր. Կրթ. Յանձնաժողովը շնորհակալութեամբ առացած է հետեւեալ նուէրները: Պ. Սահակ Տամլամեան երկու հազար ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Մու-թաֆեան հինգ հազար ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Տամլամեան երկու հա-զար ֆրանք ողբացեալ Պ. Լեւոն Մոպեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպակի:

Պ. Ալպէռ Աչճեան տասը հազար ֆր. իր սիրեցեալ ծնողաց յիշատակին:

×

Լիոնի Ազգ. Միութիւնս շնորհակալու-թեամբ առացած է Տէր եւ Տիկին Յակոբ Մամուրեանէ հինգ հազար ֆրանք, ի նը-պաստ եկեղեցւոյ շինութեան, իրենց զաւ-կին ամուսնութեան առթիւ:

ԱԼՖՈՐՎիԼի ԵԿԵՂԵՑի

Վարդանանցի առթիւ այս Հինգշաբթի առտու ժամը 10ին: Ներկայ կ'ըլլայ Ալ-ֆորվիլի դպրոցի աշակերտութիւնը:

ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆԻ
ՆՈՐ ՎԷՊԸ
ԱՐԾԻՒՆԵՐԸ
ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ
540 էջ, գին 1000 ֆրանք
Դիմել հեղինակին՝
53, AVENUE DE ST. JULIEN
MARSEILLE - 12e
կամ հայ դրավաճառներուն

ՋՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ
EXPERTISE GRATUITE
Ծախելու համար
ձեր փավիյօնը, վիլլան,
յարկաբաժինը կամ խանութը:
J. TORANIAN
18, AVENUE DE L'OPÉRA
OPE 73-21 OPE 19-45

Imprimé sur les presses du journal HARATCH
17, Rue Bleue, 17 — PARIS (9e)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Երուանդ եւ Արմենակ Արապեաններ, Պ. Թոմմաս Թօմաքին-նան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստա-նան պաշտօն պիտի կատարուի այս կի-րակի առաւօտ, յետ պատարագի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ, իրենց եղբօր, տագրոջ եւ քրոջ զաւկին՝

ՆՈՒՊԱՐ ԱՐԱՊԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ (մահը պատահած է Ամերիկայի մէջ):

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ՆՈՒԻՐՆԵՐ

Տէր եւ Տիկին Յովհ. Սիմոնեան եւ զա-ւակը Սարգիս – Աւետիս (Ալֆորվիլ) ի-րենց յոյժ սիրեցեալ եղբօր եւ հօրեղբօր Վահան Սիմոնեանի (Պոլիս) կսկծալի մահուան առթիւ, կը նուիրեն երկու հա-զար ֆրանք Աղքատախնամին, երկու հա-զար ֆրանք Մչակոյթի Տան, եւ երկու հազար ֆրանք Ֆ. Կ. Խաչի օգափոխու-թեան կայանին: (Առաջին երկու զումար-ները ստանալ «Յառաջ»էն):

ՄԵԾ ԵՒ ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հայ Կ. եւ Մար-տիկներու Միութեան:

Տեղի պիտի ունենայ 31 Յունուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21ին մինչեւ ուշ ա-տեն, Սալ տէ Ֆէթի մէջ:

Օրքէսթրը ՓԱՐԹԱՄԵԱՆ

Փարիզէն յատկապէս հրաւիրուած է երգելու.—

Օր. ՇԱՒՒԻ ՊԻՆԿԵԱՆ

Որ պիտի երգէ հայերէն եւ ֆրանսերէն:

Սիրով կը հրաւիրենք Վիէնի եւ չոր-ջանակներու Հայութիւնը՝ մասնաւորաբար Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդը, քաջալերելու Հայ երգը եւ կամաւորներու եւ Մար-տիկներու Միութիւնը:

Մուտք 300 ֆր.:

ՊԱՏԱՐԱԳ ՏԻՍԻՆի ՄէՋ

Տիսինի Կրօն. Ընկերակցութիւնս կը ծանուցանէ Տիսինահայ յարգոյ հայ հա-սարակութեան թէ, այս կիրակի առաւօտ ժամը 8·30ին Ս. պատարագ պիտի մա-տուցուի տեղւոյս Ս. Աստուածածնայ ե-կեղեցւոյ մէջ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Փարիզի Թօքատի Հայր. եւ Ռոնի սու Պուայի Մշակութային ՄիութիւններըՊա-լաքեան սրբազանի եւ վեց քահանաներու դամբարանի կառուցման ի նպաստ միայ-եալ հանդէսը տեղի կ'ունենայ 4 Ապրիլ, Շաբաթ կիրակի թէատրը Փօլ Ֆարալիք սրահին մէջ: Մանրամասնութիւնները մօտ ատենէն:

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԱՆՑԱՆ,
ԲԱՑԻ ՄԻՇՏ՝
Աչքի առջեւ ունեցէք հետեւեալ արեւելեան աննղեղէնները, որոնց լաւագոյնները, թարմը, ու բազմա-զանը յարմար գիներով:
ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
ՄԷՋ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ
246, rue Vendôme
20, rue Villeroy
Lyon
Ինչպէս արմաւ, պամիա, «եալանճի տոլմա», յունական,, քուրշի – ճաշեր, պիպէռ, տերեւ, թահին հէլ-վա, վանիլլ, շոֆոլա, նուագէք, լոգում, սագըզ, պիստակ, Շիրակ օղի, (41–45 աստիճան), երշիկ, կեսարական պաստրմա, առաջնա-կարգ սուրճ, (գարավան և մոգգա), համեմներ մահլէպ, սալէպ, ձիքա-պտուղ, ամէն տեսակէ, ձէթ, հաշ-խավալ (պուլկարական), ճերմակ պանիր (ոչխարի կաթով), ամէն կարգի պահածոներ, գուսգուս, հե-րիսա, կարմիր ոսպ, Հալէպի:
Միշտ պահատուրեան վաճառատունը
Արագ սպասարկութիւն ապսպր-րանքներու առաքման համար:
Մի մոռնաք
ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
246, RUE VENDOME
20, RUE VILLEROY
LYON

«ՅԱՌԱՋ»ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Կարտանէն ընկեր Ն. Սարգիսեան իր եղբօր որդւոյն Առաուր Սարգիսեանի ա-մուսնութեան առթիւ հազար ֆր. կը նը-ւիրէ:

ՀԱՅԿ. ՁԱՅՆԱՄՓԻՒՆ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի մէկ փետրուարին, Ֆրանս. ժամով 10·30ին Վատիկանի ձայնասփիւռ կայանը, հայկ. Ս. պատարագ պիտի ձայ-նասփռէ հետեւեալ ալիքներուն վրայ. կարճ ալիք 19·84, 25·67, 31·10: Միջին ալիք 196:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Ազգիւր – Սե-բաստ – Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընկե-րական ընդհ. ժողովը, այս Շաբաթ, ժա-մը 21ին, սովորական հաւաքավայրը: Պարապմունքի ներկայութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. Կոմիտէն «Համազասպ» ենթակոմիտէի բոլոր ըն-կերները ժողովի կը հրաւիրէ այս Ուր-բաթ, ուր Շրջ. Կոմիտէն ներկայ պիտի ըլլայ իր կազմով: Ժամը 21ին:

× «Հայաստան» ենթակոմիտէի ընկեր-ները ժողովի կը հրաւիրուին այս Շաբաթ օր, ժամը 21ին: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. Կոմիտէն իր կազմով:

ՄԱՐՍԷՅԼ
ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
կը ծանուցանէ թէ տարեկան իր
ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Տեղի պիտի ունենայ
31 Յունուար, Շաբաթ գիշեր,
Քլիւպի մէջ

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ (ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ)
ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
Փետրուար 1, Կիրակի, ժամը 15 – 24
LES AMBASSADEURS
3 Avenue Gabriel, Champs-Elysées
Կը մասնակցին երկու հռչակաւոր նուագախումբեր
PIERRE DIEUZEY - JAZZ NEW ORLÉANS
PEPITO GOMEZ - TYPIQUE TANGOS
Գեղարուեստական ճոխ բաժին Մուտք 500 ֆրանք
Կանխաւ ապահովել տոմսերը եւ սեղանները հեռաձայնելով Հայ կարմիր Խաչի կեդրոնատեղին Էլիզէ 67 – 03:
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Վարձուած սեղանները զրաւուած պէտք է ըլլան ամէնէն ուշը ժամը 19ուկէսին: Հակառակ պարագային պարահանդէսին կազմակերպիչ Յանձնախումբը որեւէ պատասխանատուութիւն չի ստանձներ:

ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԱՄԵԼԻՆԵՐ
Remington
Roller Action
REMINGTON Super 60
Remington Rand
REMINGTON "Princess"
— Մասնաւորաբար —
ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
պատրաստուած մօտէլը
REMINGTON "Super 60"
— Ա Մ Է Ն Է Ն —
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾՔ
Super-confort du rasage électrique
REMINGTON IV
Բոլոր պիւտճէներուն մատչելի ՄՕՏԷԼ մը
Ա Ն Ն Ա Խ Ը Ն Թ Ա Ց ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ
Services Commerciaux Rasoirs Electriques
12 Rue Edouard VII Paris - 9e

Հիմնադիր–Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
ՁԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ
Ֆրանսական – հայկական եւ կովկաս-եան ընտիր կերակուրներ
4, RUE ROBERT-ETIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
TÉL. : BAL. 31-21
ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՑ
Métro : F. D. Roosevelt
Հաճելի մթնոլորտ
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «չաչլիք», «քարսքի»
Bar Américain

